PROVERBELE ROMÂNILOR

Floriferis ut apes in saltibus dulcia libant,
Omnia nos itidem depascimus aurea dicta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.

LUCREȚIU, III, p. 11—13.

Un fenomen, o credință . . . și ĕtă o legendă; un basm, o pățélă și ĕtă un proverb.

B. P. HĂȘDĔU, *Cuv. Bĕtr.*, II, XIX.

PROVERBELE ROMÂNILOR

DIN

ROMANIA, BASARABIA, BUCOVINA, UNGARIA, ISTRIA și MACEDONIA

PROVERBE, ḌICĔTORĬ, POVĔȚUIRĬ, CUVINTE ADEVĔRATE, ASEMĔNĂRĬ, IDIOTISME ȘI CIMILITURĬ

CU UN

GLOSAR ROMÂNO-FRANCES

DE

IULIU A. ZANNE

VOL. VII

OPERĂ PREMIATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ

BUCURESCI

STABILIMENTUL GRAFIC I. V. SOCECŬ

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECŬ & Comp.

1901

BIBLIOGRAFIE ROMÂNĂ

AUTORI CITAȚĬ

1. ÁCS (KÁROLY). — **Magyar, Német, Olasz, Român, Oláh , Csek-lot és Szerb beszélgetések otthon és uton.** — Pest, 1859, Kladják Lauffer és Stolp.
2. ACSINTI URICARUL. — **A doua domnie a luĭ Neculaĭ Alecsandru Mavrocordat V. V. în Moldova.** — **Cronicele Românieĭ** de Michail Kogălniceanu. — Bucurescĭ, 1872, C. N. Rădulescu.
3. ADRIAN (I. V.). — **Abecedar ilustrat.** Botoșanĭ, 1870.
4. ALBINA. — Revistă, An. I & II, Bucurescĭ.
5. ALEXANDRESCU (GRIGORE). — **Suvenire chi impresiĭ, epistole chi fabule.** — Bucurescĭ, 1847.
6. — **Scrierĭ în versurĭ și prosă.** — Bucurescĭ, 1893.
7. ALEXANDRESCU (GR. I.). — **Literatură și Sciință.** Director Dobrogeanu-Gherea, Vol. II, 1894.
8. — **Studiĭ asupra obiectelor juridice ale poporuluĭ român.** Galațĭ, 1896.
9. — **Badea Traian.** Focșanĭ, 1898.
10. ALEXANDRI V. & LASCAR ROSETTI. — **Mică colecțiune de 89 proverbe** culese de L. Rosetti pentru V. Alexandri, urmate de 156 proverbe extrase din *Povestea Vorbeĭ*, manuscris din biblioteca Academieĭ Romane.
11. ALEXANDRI (V.). — **Opere complecte.** IX Vol. — Bucurescĭ, 1875, Socecŭ & Comp.
12. — **Poesiĭ populare ale Românilor.** — Bucurescĭ, 1867, Tipografia lucrătorilor asociațĭ.
13. — **Diverse.** — Convorbirĭ literare.
14. — **Operile luĭ C. Negruzzi**, Edit. Socecu. Prefața.
15. AMIRAS (A.). — **Cronica anonimă a Moldavieĭ, 1662—1733,** — **Cronicele Românieĭ** de M. Kogălniceanu. — Bucurescĭ, 1874 C. N. Radulescu.
16. ANTIM IVIRĔNUL (MITROPOLIT). — **Din Didahiile ținute în mitropolia din Bucurescĭ.** Edit. Dr. I. Cornoĭ. Libraria Socecu & Comp., 1895.
17. Z. ARBORE. — **Basarabia**, Bucurescĭ, 1900.
18. ARSENIE. — **Noua colecțiune de basme, I—II.** — Bucurescĭ, 1884.
19. ASAKI (G. . — **Fabule.** — Iașĭ, 1862.

20. BĂDESCU (A.), *preot*, c. *Marginenĭ*, *J. Prahova*. — **Etymologicum Magnum**, B. P. Hăşdĕŭ.
21. BAĬCAN (E.). — **Vorbe bune (Bineţe) întrebuinţate la Românĭ şi adunate de.** — Bucurescĭ, 1884.
22. BĂLĂŞEL (TEODOR), *Învĕţător*, c. *Stefănescĭ*, *J. Vâlcea*. — **Şezătóre.**
23. BARONZI (GEORGE). — **Limba română şi tradiţiunile eĭ.** — Galaţĭ, 1872.
24. BELDIMAN (ALEXANDRU). — **Tragedia, saŭ maĭ bine a ḑice jalnica Moldoveĭ întîmplare după resvrătirea Grecilor. — Cronicele Românilor.** Vol. III, de M. Kogălniceanu. Bucurescĭ, 1874.
25. BENGESCU. — **Opere** publicate în **Convorbirĭ literare**, An. XI—XII.
26. BERTOLDO (VIAŢA LUĬ). — **Chrestomatia română şi Literatura populară română** de Dr. Gaster.
27. BIBICESCU (I. G.). — **Poesiĭ populare din Transilvania.** — Bucurescĭ, 1893.
28. BIBLIE.
29. BOGDAN (N. A.). — **Poveştĭ şi Anecdote.** — Şaraga, Iaşĭ.
30. BOLINTINENU (DIMITRIE). — **Ielele**, Bucurescĭ, 1869. C. N. Rădulescu.
31. BOLLIAC (CESAR). — **Culegerĭ de maĭ mulţĭ articolĭ.** — Bucurescĭ, 1861.
32. BUJOR (P.). — **Nuvele.**
33. BURADA (TEODOR). **Diverse.** — **Convorbirĭ literare şi Revista pentru Istorie, Arheologie şi Filologie.**
34. CALENDARIU **pe anul după Hristos 1829.** — Buda, tipografia universităţiĭ unguresci.
35. CALENDARIU **pe anul după Hristos 1832.** — Buda, tipografia universităţiĭ unguresci.
36. CALENDARIU **pe anul după Hristos 1841.** — Buda, tipografia universităţiĭ unguresci.
37. CALENDAR **pe anul 1853.** — Tipografia Româno-Francesă, Iaşĭ.
38. CALENDAR PENTRU TOTI, — **profetic, amusant şi popular pe anul comun 1863.** — Bucuresci, Edit. Bălăceanu şi Varta.
39. CALUGARENI (I.). *Invcţător*, c. *Movilen* , *J. Tecuciu*. — **Etymologicum magnum**, B. P. Hăşdĕu.
40. CANDREA (AURELIŬ). — **Poreclele la Românĭ.** — **Revista Nouă**, An. VII.
41. CANIAN (M.). — **Poesiĭ populare.** — Şaraga, Iaşĭ.
42. CANTA (SPĂTARUL IÓN). — **Letopiseţul Moldoveĭ**, 1741—1769. — **Cronicele Românieĭ**, de Mihail Kogălniceanu, Vol. III.
43. CANTEMIR (PRINCIPILE DIMITRIE). — **Divanul.** — Edit. Academieĭ Române, Bucurescĭ. 1878.
44 — **Descrierea Moldavieĭ.** — Edit. Academieĭ, Bucurescĭ, 1875.
45. — **Istoria Ieroglifică.** Edit. Academieĭ, Bucurescĭ, 1883.
46. — **Evenimentele Cantacuzinilor şi Brâncovenilor.** — Edit. Academieĭ, Bucurescĭ. 1878.
47. CARAGIALI (I. L.). — **Teatru.** Edit. Socecu & Comp., Bucurescĭ, 1889.
48. CARP (P. P.), c. *Ţibanescĭ*, *J. Vasluiu*. — **Monitorul Oficial**, An. 1895, No. 183, p. 983.
49. CATARGIU (LASCAR), c. *Golăşeĭ*, *J. Covurluiu*. — **Monitorul Oficial**, An. 1894, No. 94.
50. CHIBICI-REVNEANU (A). — **Diverse.** — **Convorbirĭ literare.**
51. CIHAC (A. DE). — **Dictionnaire d'étymologie Daco-Roumain**, 2 Vol. Francfort s M. Ludolphe St. Goar, 1870—1879.
52. CODRESCU (TEODOR). — **Uricaru.** XXII volume. — Iaşĭ, 1852—1892.

53. COLUMNA LUI TRAIAN. — Revistă. — B. P. Haşdĕu, An. VII, 1876.
54. CONSTANTINESCU (BARBU). — **Carte de citire prelucrată de învĕţătoriĭ asociaţĭ Barbu Constantinescu, Lambrior, Aug. Laurian, St. Mihăilescu, I. Manliu.** — Partea II, Edıţ. XV. Socecŭ & Comp., 1892.
55. — **Idem.** Partea III, Edıţ. XII. — Socecu & Comp., 1893.
56. — **Proverbele românescĭ din colecţiunea Reinsberg-Düringsfeld.**
57. CONSTITUŢIONALUL, Diar. — Bucurescĭ.
58. CONVORBIRI LITERARE. — An I—XXIX.
59. CORESSI. — **Evanghelie.—Etymologicum Magnum,** B. P. Hăşdĕu.
60. COŞBUC (G.). — **Balade şi idile.** — Socecu & Comp., 1893.
61. — **Foie pentru toţĭ,** An. I.
62. COSTIN (MIRON). — **Scrierile luĭ Miron Costin. — Cronicele Românieĭ** de Mihail Kogălniceanu, Vol. I & III, Bucurescĭ, 1872—1874.
63. COSTIN (NICOLAE). — **Scrierile luĭ Nicolae Costin. — Cronicele Românieĭ** de Mihail Kogălniceanu, Vol. I & II, Bucurescĭ, 1872.
64. CRACIUNAŞ (GR.), *Invĕţător în Transilvania.* — **Etymologicum Magnum,** B. P. Hăşdĕu.
65. CRĂSESCU (VICTOR). — **Schiţe şi Nuvele.** — H. Steinberg, Bucurescĭ. 1893.
66. CRAINICEANU (DR. G.). — **Diverse.—Convorbirĭ literare.** An. XXII.
67. CREANGĂ (ION). — **Poveştĭ.** — Edıt. Grig. G. Alexandrescu, 1890.
68. — **Amintirĭ din copilărie şi anecdote.** — Şaraga, Iaşĭ, 1892.
69. CRIŞIAN (T.), *Invĕţator c. Cugir, Transilvania.* — **Etymologicum Magnum,** B. P. Hăşdĕu.
70. CRONICA ANONIMĂ. — **Istoria ţĕreĭ Românescĭ de la anul 1809 încóce,** continuată de un anonim. — **Magasin istoric pentru Dacia,** Vol. V, 1847.
71. DAMÉ (FR.). — **Nouveau dictionnaire Roumain-Français.** Bucarest, 1893—1896.
72. DARIU (ION). — **Gazeta Transilvanieĭ.** 1898.
73. DAVILA (AL.). — **Rev. Lit. şi Arta,** An. IV, No. 4.
74. DELAVRANCEA (ST.). — **Trubadurul.**— Haimann, Bucurescĭ, 1887.
75. — **Sultănica.** — St. Mihăilescu, Bucurescĭ, 1885.
76. DIACONOVICI-LOGA. — **Chemare la tipărirea cărţilor românescĭ.**— Buda, 1821.
77. DONCEV. — **Curs de literatură română,** 1865.
78. DONICI (A.). — **Fabule.** Cartea I, Iaşiĭ la cantora Dacieĭ literare, 1840.
79. — **Fabule.** Cartea II. Fără dată.
80. DOSOFTEIŬ. — **Etymologicum Magnum,** B. P. Hăşdĕu.
81. DRAPELUL. — Diar, Bucurescĭ.
82. — Diar, Berlad, J. Tutova.
83. DREPTATEA, — Diar, Banat, 1895.
84. — Diar, Bucurescĭ.
85. DULFU (PETRU). — Revista **Albina.**
86. DUMITRESCU (AL.). — **Galicisme, proverbe, maxime, barbarisme.**— Carol Müller, Bucurescĭ, 1894.
87. EMINESCU (M.). — **Diverse.— Convorbirĭ literare.**
88. ESARCU (C.). — **Monitorul Oficial** No. 26, Feb. 1898.
89. EVENIMENTUL. — Diar, Iaşĭ.
90. FILIMON (N.). — **Ciocoĭ vechĭ şi noĭ.— Revista Română,** 1861—1862.
91. FLONDOR (D-NU G. CAVALER DE). — **Patria,** Cernăuţĭ, 1898.
92. FOIEA PENTRU TOTI. — Revistă, Bucurescĭ.

93. FRÂNCU T. & G. CANDREA. — **Rotacismul la Moţĭ şi Istrienĭ.** — Bucurescĭ, 1886.
94. FUNDESCU (ION C.). — **Basme, Oraţiĭ, Păcăliturĭ şi Ghicitorĭ.** — Bucurescĭ. 1875.
95. GALLIN, NADEJDE. TIGHILIŬ şi CANDREA. — **Carte de citire,** 1893.
96. GANE (N.). — **Nuvele.** — **Convorbirĭ literare,** 1875—1876.
97. — **Poesiĭ.** — Şaraga, Iaşĭ.
98. **Diverse.** — **Convorbirĭ literare.**
99. GASTER (DR. M.). — **Literatura populară română.** Bucurescĭ, 2 Vol.
100. — **Chrestomatia Română.** 2 Vol. Leipzig — Bucurescĭ, 1891.
101. — **Ţiganul ce 'şĭ a mâncat biserica.** — Revista Tocilescu, I, 1888.
102. GAZETA POPORULUĬ. — Diar, Bucurescĭ.
103. GAZETA SĂTENULUI. — Revistă, **Datculescu,** Director.
104. GAZETA TRANSILVANIEI. — Diar, Braşov.
105. GEORGESCU, *Inv. c. Coşorenĭ, j. Ialomiţa.* — **Etymologicum Magnum.**
106. GHEORGACHI (AL DOILEA LOGOFĔT). — **Condica obiceiurilor vechĭ şi noĭ ale Domnilor Moldoveĭ.** — **Cronicele Românieĭ** de Mihail Kogălniceanu, Vol. III, 1874.
107. GHICA (ION). — **Amintirĭ din pribegia după 1848.** — Socecŭ & Co. Bucurescĭ. 1890.
108. — **Scrisorĭ către V. Alexandri.** — Socecŭ & Comp. Bucurescĭ, 1887.
109. GIL. — **Nuvele.** — **Convorbirĭ literare**
110. GLIGORE (POPA). — **Legenda Duminiceĭ,** an. 1900.
111. GOLESCI (CONSTANTIN DIN). — **Adunare de pilde bisericescĭ şi filosoficescĭ.** — Buda, 1826.
112. GOLESCU (VORNICUL IORDACHE). — **Pilde, povĕţuirĭ şi cuvinte adevĕrate şi poveştĭ adunate de dumnealuĭ Vornicul Iordache Golescu, fiul rĕposatuluĭ banul Radu Golescul.** — Manuscris din bibliotecra Academieĭ Române. Proverbele extrase din acest manuscris sunt trecute în PROVERBELE ROMÂNILOR, cu însemnarea: *Mss.* I.
113. — **Copie întocmaĭ a precedentuluĭ manuscris care se află depusă la biblioteca naţională de la Iaşĭ.** Proverbele extrase din acest manuscris sunt trecute în PROVERBELE ROMÂNILOR, cu însemnarea *Mss.* II.
114. GOVORA (PRAVILA DE LA). — **Pravila bisericéscă tipărită la 1640 la monastirea Govora.** — Edit. Ion M. Bujoranu, Bucurescĭ, 1885.
115. GRĂDIŞTEANU (PETRE). — **Voinţa naţională,** An. 1895. — **Gazeta Poporuluĭ,** An. I, No. 192.
116. GRIG. — **Nuvele.** — **Convorbirĭ literare.**
117. GROSSMANN (S. I.). — **Dicţionar germano-român.** — Iaşĭ. In curs de publicaţie.
118. HALLER (DR. IOSEPH). — **Altspanische Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten aus den Zeiten vor Cervantes,** Vol. 2. — Regensburg, 1883.
119. HARAM (VASILE). — **Carte de lectură,** 1894.
120. HAŞDEU (ALEXANDRU). — **Domnia Arnăutuluĭ.** — **Revista nouă,** An. VIII, No. 10—11.
121. HĂŞDEU (B. PETRICEĬCU). — **Etymologicum Magnum Romaniae.**
122. — **Treĭ Craĭ de la Rĕsărit.** — Bucurescĭ.
123. — **Ion Voda cel cumplit.** — Bucurescĭ, 1865.
124. — **Columna luĭ Traian,** 1882—1883.
125. — **Cuvinte din Bĕtrânĭ.** 2 Vol. — Bucurescĭ, 1878

126. HĂŞDEŬ (B. PETRICEÏCU). — **Traian.** — Diar, An. 1869, No. 63.
127. HELIADE RĂDULESCU (IÓN). — **Mémoire sur l'histoire dela régénération roumaine ou sur les événements de 1848.**—Paris, 1891.
128. — **Vocabular de vorbe străine.** — Bucurescĭ, 1847.
129. — **Tandalida.**
130. — **Biblioteca portativă,** LXV. — **Poesiĭ inedite.** — Bucurescĭ, 1860.
131. HINŢESCU (I. C.). — **Proverbele Românilor.** — Editura Closius, Sibiu, 1877.
132. HODOŞ (ENEA). — **Poesiĭ poporale din Banat.** — Caransebeş, 1892.
133. HOITAN (R. N.), *invețator.* — **Cetatea din Codru Sinaia.** — Ploescĭ, 1898.
134. IANOV. — **Diverse.** — **Convorbirĭ literare.**
135. IARNIK-BÂRSEANU. — **Doine şi strigăturĭ din Ardeal date la iveală de Dr. Urban Iarnik şi Andreiŭ Bârseanu.** — Bucurescĭ, 1885.
136. ICS. — **Paloda,** An. XIV, No. 27.
137. IDEM. — **Dicţionar de proverbe în calendarul Românilor pentru 1892.**
138. IONESCU (I.). — **Carte de citire II.** — Ioseph Göbl, Bucurescĭ.
139. — **Carte de citire III.** — T. Ióniţiu şi L. Alcalay, Bucurescĭ.
140. IONNESCU-GION (G.). — **Istoria Bucurescilor.** — Bucurescĭ 1899.
141. IPSILANT V. V. (ALEXANDRU ION). — **Pravilnicésca condică a Domnuluĭ Ion Ipsilant.** — Bucurescĭ, 1841.
142. ISPIRESCU (PETRE). — **Legende saŭ Basmele Românilor.** — Bucurescĭ, 1882.
143. — **Snóve saŭ poveştĭ populare adunate din gura poporuluĭ de un culegĕtor tipograf.** — Ediţia II, cu multe adause. Bucurescĭ, 1879.
144. — **Basme, snóve şi glume adunate din gura poporuluĭ** de P. Ispirescu. — Craiova, 1893.
145. — **Pilde şi Ghicitorĭ,** adunate de P. Ispirescu. — Bucurescĭ, 1880.
146. — **Pilde, fabule, ghicitorĭ** adunate de P. Ispirescu. — Bucurescĭ, 1880.
147. — **Din poveştile unchiaşuluĭ sfătos;** basme păgânescĭ întocmite de P. Ispirescu. — Bucurescĭ, 1879.
148. — **Dicĕtorĭ populare, Revista pentru istorie, archeologie şi filologie,** An. I & II.
149. — **Basme, snóve,** etc., de un culegĕtor tipograf. — Bucurescĭ, 1872.
150. — **Idem.** — **În Chrestomatia Română** de Dr. M. Gaster, Vol. II.
151. — **Diverse** — **Convorbirĭ literare.**
152. JIPESCU (GLIGORE M.). — **Opincaru, cum ĭeste şi cum trebue să fie săteanu.** — Bucurescĭ, 1881.
153. — **Rĕurile oraşelor.** — Bucurescĭ, 1884.
154. — **Dicerĭ în Lumina pentru toţĭ,** 1885.
155. JUNIMEA. — Diar, Bérlad, J. Tutova.
156. KOGALNICEANU (ENACHE). — **Diverse.** — **Cronicele Românieĭ,** de Mihail Kogălniceanu, Vol. III, 1872.
157. KOGALNICEAMU (MIHAIL). — **Şedinţele divanuluĭ ad-hoc din Moldova.** — *Respuns vorniculuĭ Alecu Balş.*
158. LAHOVARY (ALEXANDRU N.).— **Monitorul Oficial.** Şedinţa Camerii din 2 Decembre 1894.
159. LAMBRIOR (A.). — **Convorbirĭ literare,** An. VIII—IX.
160. LAURIAN-MAXIM. — **Dicţionarul limbeĭ Române,** 3 Vol. — Bucurescĭ, 1871—1876
161. LITA (IOSIF, *invețator.* — **Etymologicum Magnum**

162. LUCACIU (DR. VASILE), *paroh greco-catolic*, c. Şişescĭ, p. u. Felsö-Banya, Ungaria. — **Gazeta, I**, No. 160.
163. LUMEA ILUSTRATĂ. — Revistă, An. II, 1894.
164 LUMEA NOUĂ. — Ḑiar, Bucurescĭ.
165. LUMINA PENTRU TOTI. — Revistă, Director **Eniŭ Balteanu**, Bucurescĭ, I, 1885
166. LUPESCU (M.), *Invĕţător*, c. Brosceniĭ, J. Suciava. — **Şezătórea.**
167. MADAN (G.). — **Suspine**, Bucurescĭ, 1898.
168. MAGASINUL ISTORIC PENTRU DACIA. — Volumul IV şi V.
169. MAGIUNCA (S.). — **Etymologicum Magnum**, B. P. Hăşdeu.
170. MAIORESCU (TITU). — **Critice**. Bucurescĭ, 1874.
171. MARIAN (S. FL.). — **Nascerea la Românĭ**. — C. Göbl, 1892.
172. — **Nunta la Românĭ**. — C. Göbl, 1890.
173. — **Inmormîntarea la Românĭ**. — C. Göbl, 1892.
174. — **Ornitologia poporană Română**, 2 Vol. Cernăuţĭ, 1883.
175. — **Satire poporane Române**, Suciava, 1893.
176. — **Descântece poporane Române**, Suciava, 1886.
177. — **Tradiţiĭ poporane Române în Bucovina**, Bucurescĭ, 1896.
178. MATEI BASARAB V. V. — **Indreptarea legieĭ cu Dumneḑeŭ care are tótă judecata archieréscă şi împĕrătéscă de tóte vinele preoţescĭ şi mirenescĭ Pravila**, etc. — Ediţia Ion M. Bujoreanu, Bucurescĭ, 1885.
179. — **Pravila**. — **Studiŭ asupra elementelor grecescĭ în limba română**, de G. Murnu.
180. MAWR (DÓMNA E. B.). **Proverbele Românilor**. — Bucurescĭ şi London, 1882.
181. — **Analogous Proverbs in ten languages**. — London, Elliot Sock, 62, Paternoster Row. E. C. 1885.
182. MEISSNER C. & V. DOGAR. — **Prima carte de lectură**, II, Ploescĭ, 1894.
183. MELHISEDEC (EPISCOP). — **Revistă pentru Istorie, Archeologie şi Filologie**, An. II, **Visita Episcopuluĭ Gr. Ţamblac.**
184. MERA (I. T.). — **Diverse. Convorbirĭ literare**, An. XVI.
185. MIHĂILESCU (S.), *Invĕţator*, **Şezătórea**, An. I.
186. MILESCU (SPĂTARUL NICOLAE). **Cronica pe scurt a Românilor**. — **Cronicele Românieĭ** de Mihail Kogalniceanu, Vol. I, 1872.
187. MONITORUL OFICIAL. — Şedinţa din 2 Decembrie 1894; No. 183, din anul 1895.
188. MUNTEANU (G. I.). — **Carte de lectură românéscă pentru clasele gimnasiale inferiorĭ şi reale**. — Braşov, 1861.
189. MURNU (G.). — **Studiŭ asupra elementelor grecescĭ în limba română**, Bucurescĭ, 1895.
190. MUSTE (NICOLAE). — **Letopiseţul ţĕreĭ Moldoveĭ de la domniea luĭ Istrati Dabija V. V. până la a treia domnie a luĭ Mihaĭ Racoviţa V. V., atribuita luĭ Nicolae Muste, dieac stare de divan 1662—1729**. — **Cronicele Românieĭ** de Mihail Kogălniceanu, III, 1874.
191. NĂDEJDE (DÓMNA SOFIEA). — **Fie-care la rîndul sĕŭ — Nuvele** — Samitca, Craiova, 1895.
192. NAUM. — **Scrierĭ**. — **Dictionnaire Damé**.
193. NECULCE (ION). — **Letopiseţul Moldoveĭ**. — **Cronicele Românieĭ** de Mihail Kogalniceanu, II, 1872.
194. NEGRUZZI (C.). — **Opere complecte**, 3 Vol., Socecu & Comp., 1873.
195. NEGRUZZI (I.). — **Diverse**. — **Convorbirĭ literare.**
196. NOUTATEA. — Ḑiar, Iaşĭ, I, No. 75.
197. ODOBESCU (ALEXANDRU ION). — **Pravilnicésca condică a luĭ Alexandru Ión Ipsilanti.**

198. ODOBESCU (ALEXANDRU IÓN). — **Scrierĭ literare şi istorice**; 3 Vol., Socecu & Co., 1887.
199. ODOBESCU-SLAVICI. — **Carte de citire**. Bucurescĭ, 1893.
200. OLLANESCU (DIM.). — **Teatru la românĭ**. Socecŭ & Co., Bucurescĭ, 1897.
201. OMILIAR DE LA GOVORA. — **Etymologicum Magnum**, B. P. Hăşdĕu.
202. PALODA. — Ḑiar, Bêrlad, J. Tutova.
203. PĂLTINEANU (GR.). *Invĕţător, c. Ţiubarĭ, Transilvania.* — **Etymologicum Magnum**, B. P. Hăşdĕŭ.
204. PANN (ANTON). — **Culegere de Proverbe saŭ Povestea Vorbeĭ**. — Ediţia Cucu, 1889, reproducere după cea de la 1847.
205. — **Proverburĭ saŭ povestea Vorbeĭ**, 3 broşure. — Bucurescĭ, 1852—1853.
206. — **Calendar pe anul 1848.**
207. — **Năsdrăvăniile luĭ Nastratin Hogea**. — Bucurescĭ, 1887.
208. — **Fabule şi istoriόre**, 2 vol. — Ediţia I, Bucurescĭ, 1841.
209. — **Inţeleptul Archir şi nepotul sĕŭ Anadam**. — Bucurescĭ, 1880.
210. — **O şezătoare la ţară saŭ povestea luĭ Moş Albu**. partea I, Bucurescĭ, 1851.
211. — **Idem**, partea II, Ediţia Lazăr, Craiova, 1890.
212. PANU (G.), *Publicist*. — Ḑiarul **Epoca**, 1896—1897.
213. PĂSCULESCU (M.). — **La întâlnire sfaturĭ şi diverse pentru toţĭ**, de M. P. Miosotis. — Tipografia Lazăr, Craiova.
214. PATRIA. — Ḑiar, Cernăuţĭ, Bucovina.
215. PAUL (IÓN). — Din Transilvania. — **Fóiea pentru toţĭ**.
216. POMPILIU. — **Diverse**. — **Convorbirĭ literare**.
217. POP (EM.), *Invețător, c. Şomcuţeĭ-Mare, Ungaria*. — **Etymologicum Magnum**.
218. POP-FLORENTIN (ION). — **Diverse**. — **Convorbirĭ literare**.
219. POPESCU (AL.)., *Invĕţător, c. Cernica, J. Ilfov.* — **Lumina pentru toţĭ**.
220. POPESCU (N.). — **Calendarul Basmelor**. An. 1881—1882—1883.
221. POPOVICI (G.). — **Convorbirĭ literare**. An. XXV.
222. REINSBERG-DÜRINGSFELD (IDA UND OTTO FREIHERRN VON—). **Sprichwörter der Germanischen und Romanischen Sprachen**. 2 Vol. Leipzig, 1875.
223. REVISTA PENTRU ISTORIE, ARCHEOLOGIE ŞI FILOLOGIE, sub direcţiunea luĭ Grigoriŭ G. Tocilescu, 1882—1895.
224. REVISTA NOUĂ sub direcţiunea luĭ B. P. Hăşdĕŭ, 1888—1894.
225. RÎUREANU (I. M.). — **Despre datoriile copiilor către părinţiĭ lor**. A cincea ediţiune, Bucurescĭ, 1887.
226. — **Nouĕ istoriόre pentru copiĭ**. — A patra ediţiune, Bucurescĭ, 1887.
227. — **Morala**. — Volumul IV din biblioteca portativă, Bucurescĭ, 1860.
228. ROMANIA LIBERĂ. — No. 838 din 15 Martie 1880. Moş Grăilă.
229. ROMANUL (MITROPOLITUL MIRON). — **Tribuna poporuluĭ**, Arad, Ungaria, I, No. 198, pag. 1043.
230. ROMÂNUL GLUMET, partea I, **Proverburĭ, ghicitorĭ**. — Thiel & Weiss, Bucurescĭ, 1874.
231. ROSETTI (LASCAR). — Veḑĭ ALEXANDRI (V.).
232. ŞAGUNA (MITROPOLIT). — **Diverse**.
233. ŞAINENU (LAZĂR). — **Basmele Române**. — C. Göbl, 1895.
234. — **Ielele, dînsele, vîntόsele, frumόsele, şoĭmanele, măĭestrele, milostivele, zînele**. — Bucurescĭ, 1886.

235. ŞAINEANU (LAZĂR. — **Incercărĭ asupra semasiologieĭ limbeĭ române.**
— **Revista pentru Istorie, Archeologie şi Filologie**, Vol. VI, 1891.
236. — **Elemente turcescĭ în limba Română.** — **Revista pentru Istorie**, etc. An. II şi III.
237. — **Filosof-Filoscos.** — **Convorbirĭ Literare.** — An. XXI.
238. — **Dicţionar universal al limbeĭ Române.** — Samitca. Craiova, 1896.
239. SALVIU (G. P.), *Invĕţător, c. Smulţi, J. Covurluiŭ.* — **Şezătórea.**
240. SBIERA (ION AL LUI G.). — **Poveştĭ poporale românescĭ.** Cernăuţĭ, 1886.
241. SCHULLER (IOHANN KARL). — **Aus der Walachei: Rumänische Gedichte und Sprichwörter.** — Hermannstadt, 1851.
242. ŞEZATOREA. Revistă. Buda-Pesta.
243. ŞEZATÓREA. — Revistă. — Director A. Gorovei. Folticenĭ, j. Suciava.
244. SEVASTOS (ELENA D. O.). — **Poveştĭ.** — Şaraga, Iaşĭ.
245. SILASI (DR. GR. — **Renascerea limbeĭ românescĭ în vorbire şi scriere.** — Ştein, Clusiu, 1879.
246. — **Apologie.** — Ştein, Cluşiu, 1879.
247. SIMA (GR.). — **Convorbirĭ Literare.**
248. SIMEON DASCALUL. — **Cronicele Românieĭ**, I, Apendice.
249. SIMU (R.), *Invĕţator, c. Orlat, Transilvania.* — **Etymologicum Magnum.**
250. ŞINCAI DIN ŞINCA (GHEORGHIE). — **Cronica Românilor**, 3 Vol. Bucurescĭ, 1886.
251. SION. — **Fabule**, Bucurescĭ.
252. SLAVICĬ. — **Nuvele.** — **Convorbirĭ literare.** — An. 1875—1876.
253. SOLOMON. — **Paremiile luĭ Solomon extrase din Biblia de la 1688.** — Socecu & Comp., 1895.
254. SPERANTIA (TEODOR) — **Anecdote populare**, I. — Ediţia II. Basilescu, Bucurescĭ, 1892.
255. — **Alte anecdote populare**, II. — Ediţia I. C. Sfetea, Bucurescĭ, 1890.
256. — **Tot anecdote populare**, III. — H. Steinberg, Bucurescĭ, 1893.
257. STAMATI (C.). — **Musa.**
258. STANCESCU (DIM.). — **Basme şi Snóve.** — H. Steinberg, Bucurescĭ, 1894.
259. — **Alte Basme.** — H. Steinberg, Bucurescĭ, 1893.
260. STOICESCU (ST.), *Preot, c. Balăcénca, J. Ilfov.* — **Lumina pentru toţĭ.**
261. STURDZA (D. A). — **Voinţa naţională**, An. XII, No. 3278.
262. TEODORESCU (G. DEM.). — **Cercetărĭ asupra proverbelor române.** — Bucurescĭ, 1877.
263. — **Poesiĭ populare române.** — Bucurescĭ, 1885.
264. — **Miturĭ lunare. Vîrcolaciĭ.** — **Convorbirĭ literare.** — An. XXIII.
265. — **Viéţa şi activitatea luĭ Anton Pann.** — I. Göbl, Buc. 1893.
266. — **Operele luĭ Anton Pann.** — I. Göbl, Bucurescĭ 1893.
267. **Incercărĭ critice asupra unor credinţe, datine şi moravurĭ ale poporuluĭ român.** — Tipogr. Petrescu-Conduratu, Bucurescĭ, 1874.
268. TÉRA NOUĂ. — Tomul III, Bucurescĭ, 1887.
269. THEODORESCU (G.), *învĕţator, Galaţĭ.* — **Etymologicum Magnum**, B. P. Hăsdĕu.
270. THEODORESCU (T), *Invĕţător.* — **Şezătórea.**
271. TICHINDEAL (DIMITRIE). — **Filosoficescĭ şi politicescĭ prin fabule moralnice învĕţăturĭ.** — Buda, 1814.

272. TIMPUL. — Diar. — Bucurescĭ.
273. TOCILESCU GR.). — Vedĭ **Revista pentru Istorie, etc.**
274. — **Diverse. — Convorbirĭ literare.**
275. TOMESCU (V.), *Invĕțător, c. Buda, J. Tecucĭ.* — **Etymologicum Magnum**, B. P. Hăşdĕu.
276. TRĂILA (PREOT C.), *Temişóra.* — **Etymologicum Magnum**, B. P. Hăşdĕu.
277. TRAIAN. — Diar. Vedĭ Hăşdĕu.
278. TRIBUNA. — Diar, Sibiu, 1885 — 1894.
279. TRIBUNA POPORULUĬ. — Diar, Arad, Ungaria.
280. UNIREA. — Diar, Blaj, Transilvania.
281. URECHE (VORNICUL GRIGORIE). — **Domniĭ Moldoveĭ**, 1354—1594. — **Cronicele Românieĭ** de M. Kogălniceanu, Vol. I.
282. URECHIA (V. A.). — **Legende Române**, Socecu & Comp., 1891.
283. — **Diverse. — Convorbirĭ literare**, An. XXI.
284. VĂCĂRESCU (ION). — **Opere. — Etymologicum Magnum. — Convorbirĭ literare**, An. XVIII.
285. VALENTINEANU (I. G.) — **Cugetărĭ, maxime, proverbe, anecdote.** — Bucurescĭ, 1890.
286. VARRON (C.). — **Nopțile lungĭ saŭ poveştĭ, fabule şi anecdote.** — Bucurescĭ, 1877.
287. VASILE LUPU V. V. — **Carte românéscă de învĕțătură de la Pravilele împărătescĭ şi de la altele giudéțe cu disa şi cu tótă cheltuéla a luĭ Vasile Voevodul şi Domnul țĕrĕĭ Moldoveĭ.** — Ediția I. M. Bujoreanu, 1885.
288. VOINȚA NAȚIONALĂ. — Diar, Bucurescĭ.
289. VOINȚA PRAHOVEĬ. — Diar, Ploescĭ.
290. WANDER (K. F. V.). — **Deutsches Sprichwörter-Lexikon.** 5 Vol. — Brockhaus, Leipzig, 1867—1880.
291. ZILOT ROMÂNUL. — **Cronica inedită. — Columna luĭ Traian**, 1882 pană la 1883.
292. — **Scrierĭ inedite. — Revista pentru istorie**, etc., An. II, 1885.
293. — **Jalnica cântare. — Revista pentru istorie**, etc. Vol. VI, 1891.

CORESPONDENȚI

294. ALBU (GH.), *elev la şcóla normală de învĕțătorĭ din Bîrlad*, c. Schinenĭ, J. Tutova.
295. ALBU (M.), *elev la şcóla normală de învețătorĭ din Berlad*, c. Ivescĭ, J. Tutova.
296. ALBU (N.), c. Piatra, J. Neamțu.
297. ALEXANDRESCU (GR. I.), *preşedinte de tribunal*, Galațĭ, J. Covurluiu.
298. ALEXANDRESCU (C.), *elev la şcóla normala de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Alexenĭ, J. Ialomița.
299. ALEXANDRESCU (P.), *elev la şcola normală de învețatorĭ din Bêrlad*, c. Mircescĭ, J. Vasluiu.
300. ALEXANDRESCU (A.), c. Hîrşova, J. Constanța.
301. ANTONESCU (I.), *elev la şcola normala de învetatorĭ din Bêrlad*, c. Plăinescĭ, J. Rimnicu-Sărat.
302. ANTONESCU, *elev la şcóla normala de învețatorĭ din Bucurescĭ*, c. Vâlcele, J. Argeş.
303. ARBORE (ION), *inginer*, J. Buzĕu.
304. ARJOCA (D. I.). *învețator*, c. Obârşia, J. Mehedințĭ.

305. ARMEAN (I., *student*, c. Zibot, comit. Hunedióra, Transilvania
306. ARSENESCA (ANICA), *servitóre*, Bucurescî, J. Ilfov.
307. BĂLĂNESCU (GR.). *avocat*, c. Focşanî, J. Putna.
308 BĂLANESCU (D-NA S.), c. Focşanî, J. Putna.
309. BALAŞEL (TEODOR), *invețător*, c. Stefănescî, J. Vâlcea.
310. BALLY (COSTACHE), *proprietar*, c. Cârlomănescî, J. Tutova.
311. BALLY (DÓMNA CL.), c. Nicorescî, J. Tecuciŭ.
312. BALŞ (IORGU), J. Iaşî.
313. BANCIU (ANICA), c. Topârcea, comit. Sibiŭ, Transilvania.
314 BĂNESCU (ION), *profesor*, c. Roman. J. Roman.
315. BĂNITA (GHEORGHE), *neguțător*, c. Vaşcoŭ, comitatul Bihor, Ungaria.
316. BĂNIŢĂ (CULINA), *jurat*, c. Vaşcoŭ, comitatul Bihor, Ungaria.
317. BĂNULESCU (GH.), *învěţător*, c. Pietroşiţa, J. Dîmboviţa.
318. BĂRBULESCU (N.), *învěţător*, c. Sudiţî, J. Ilfov.
319. BÂRSAN (A.), *student*, c. Corbi, comit. Făgăraş, Transilvania.
320. BARSAN (I.), *student*, c. Soarş, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.
321. BAŞOTA (A.), prin V. Forescu, c. Folticenî, J. Sucĭava.
322. BĂZĂVAN (G.), *elev* din şcóla normală, c. Craiova, J. Dolj.
323 BERBECE (I.), *student*, c. Sibiŭ-Bran, comit. Făgăraş, Transilvania.
324. BEREA (IORGU), *agricultor*, c. Urlaţî, J. Fălciŭ.
325. BICA (G.), *student*, comit. Făgăraş, Transilvania.
326. BODEA (G.), *student*, c. Secătură, com. Turda-Arieş, Transilvania.
327. BODNARIU (G.), *preot*, c. Bochia, comit. Arad, Ungaria.
328. BOGDAN (G.), *preot*, c. Cărpinet, comit. Bihor, Ungaria.
329. BOGDAN (PETRU), c. Bărescî, comit. Bihor, Ungaria.
330. BOLDEA (I.), *teolog*, c. Cribalma, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.
331. BORZA (N.), *student*, comit. Alba-Inferióră, Transilvania.
332. BRATEIU, *student*, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
333. BRATIANU (I. I. C.), *inginer*, Florica, J. Muscel.
334. BRATU (V.), *student*, comit. Alba-Inferióra, Transilvania.
335. BUDIŞTEANU (PAUL), *maior*, c. Bucurescî, J. Ilfov.
336. BUDIŞTEANU (D NA V.), c. Bucurescî, J. Ilfov.
337. BUGARIU (T.), *preot militar*, Banat, Ungaria.
338. BULC (TEODOR), *profesor*, c. Bĕiuş, comit. Bihor, Ungaria.
339. BUNGETIANU (*preot* C.), *învețător*, c. Coşovĕţ, J. Mehedinţî.
340. BUNGETIANU (C. C.), *elev la şcóla de institutorî din Bucurescî*, c. Coşovĕţ, J. Mehedinţî.
341. BURSAŞIU (ILIE), *preot*, c. Şust, comit. Bihor, Ungaria.
342. BUTEANU (ION), *director seminar*, c. Beluş, comit. Bihor, Ungaria.
343. CALIN (IORDACHE), *elev la şcóla de institutorî din Bucurescî*, J. Argeş.
344. CĂLIN (VASILE), *elev la şcóla de învĕţătorî din Bucurescî*, J. Argeş.
345. CALOI (D-NA S.), c. Bêrlad. J. Tutova.
346. CANIAN (M.), *publicist*, c. Iaşî, J. Iaşî.
347. CATRINIŬ, *elev la şcóla normală de învĕţătorî din Bêrlad*, c. Rădiu, J. Vasluiu.
348. CHERECHEAN (TEODOR), *învețător*, c. Şiria, comit. Arad, Ungaria.
349. CHETAN (ALEXIE), *student*, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
350. CHIRIAC (ION), *elev la şcóla normală de institutorî din Bucurescî*.
351. CIOCOIU (A.), *elev la şcóla normală de institutorî din Bucurescî*.

352. CIOICĂ (ATH.), c. Strehaĭa, J. Mehedinţĭ.
353. CIORICE (*preot* D.), *învețator*, c. Merenĭ, J. Olt.
354. CIURA (MIHAI), *dascal*, c. Crişcior, comit. Bihor, Ungaria.
355. COJOCARU (A.), *elev la şcóla normală de învețătorĭ din Bĕrlad*, c. Ţifescĭ, J. Putna.
356. COMANESCU (IOSIF), *student*, c. Codlea, comit. Braşov, Transilvania.
357. CONSTANTINESCU (I. N.), *agricultor*, c. Cĭulniţa, J. Ialomiţa.
358. CORBIŞ (GRIGORE), *agricultor*, c. Cândescĭ, J. Némţu.
359. CORCEA (AVRAM), paroh ortodox-oriental, c. Coştelu, p. u. Făm, Banat, Ungaria.
360. COROIANU (MIHAĬ), executor regesc, c. Vaşcoŭ-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.
361. COROIU A FILI (ION), *preot*, c. Bărescĭ, comitatul Bihor, Ungaria.
362. COROIU (PARTENIE), c. Vaşcou-Bărescĭ, comitatul Bihor, Ungaria.
363. COROIU A FILI (SAVETA), c. Vaşcoŭ-Bărescĭ, comit. Bihor, Ungaria.
364. COSMA (D-NA MARIA), *învĕţătóre de Stat*, c. Vaşcou, comitatul Bihor, Ungaria.
365. COSTACEA, *profesor*, c. Galatz, J. Covurluĭu.
366. COSTACHE (ION), *agricultor*, c. Gădinţĭ, J. Roman.
367. COSTIN (LASCAR), *avocat*, c. Banca, J. Tutova.
368. CREŢOIU (G.), c. Scăescĭ, J. Dolj.
369. CRISTEA (GAVRIL), *preot*, c. Forrĕŭ, comit. Bihor, Ungaria.
370. CRISTESCU (C.), *sub-locotenent*, proverbe culese în c. Rucăr, J. Muscel şi c. Valea-Rea, J. Vasluĭu.
371. CRUCEANU (DIM.), *elev la şcóla normala de învĕţătorĭ din Bĕrlad*. c. Popenĭ, J. Tutova.
372. CURCUBETA (IORDAN), *student*, c. Vlădenĭ, comit. Făgăraş, Transilvania.
373. CURIERU NICULAE), *agricultor*, c. Ţinta, J. Prahova.
374. CUSIAN, *student*, c. Godinescĭ, comit. Hunedióra, Transilvania.
375. DAMÉ (D-NA EUGENIA), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
376. DANIILESCU (C.), *elev la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Scundu, J. Vâlcea.
377. DANILESCU (PETRE), c. Craiova, J. Dolj.
378. DANCU (ALEXANDRU, *neguţator*, c. Bărescĭ, comit. Bihor, Ungaria.
379. DIANU (C.), *revisor şcolar*, J. Mehedinţĭ şi Argeş.
380. DONCA (I. I.), *elev la şcóla normala de învețatorĭ din Bĕrlad*, c. Cârja, J. Tutova.
381. DORDEA MARIA), c. Topârcea, comit. Sibiu, Transilvania.
382. DRAGAN (I.), *elev la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Coşula-Miletin, J. Botoşanĭ.
383. DRĂGUESCU (DIM.), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
384. DRAGUŢ (C. N.), c. Copacĭósa, J. Gorj.
385. DUMBRĂVA (V., *profesor*, c. Beiuş, comit. Bihor, Ungaria.
386. DUMBRAVA, *elev la şcóla normala de învețatorĭ din Bĕrlad*, c. Schinenĭ, J. Tutova.
387. DUMITRESCU MARIN), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
388. DUMITRESCU I.), *învĕţător*, c. Gânciova, J. Dolj.
389. DUMITRESCU (STEF.), *elev la şcola normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Balsu, J. Romanaţĭ.
390. DUMITRU (MARIN), *agricultor*, c. Moţăenĭ, J. Dimboviţa.
391. DUNCA (TITUS), *inginer*, c. Tulcea, J. Tulcea.

63834

392. EMANDI (G., c. Bêrlad, J. Tutova.
393. ENESCU (H. D.), *invețator*, c. Zamostea, J. Dorohoiŭ.
394. ENGEL (H.), *inginer*, c. Folticenĭ, J. Sucĭava.
395. EPUREANU (D.), *învĕțător*, c. Damian, J. Dolj.
396. FABIAN (N.), *profesor*, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
397. FERCHILĂ, *student*, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.
398. FĔTU, *elev la școla normală de invĕțătorĭ din Bêrlad*, c. Onescĭ, J. Bacău.
399. FLĂMÂND (C.), *student*, c. Borgo Susenĭ, comit. Bistrița-Năsĕud, Transilvania.
400. FOCHIDI (ALEX.), *proprietar*, c. Urzicenĭ, J. Ialomița.
401. FORESCU (VASILE), c. Folticenĭ, J. Sucĭava.
402. FRUMUȘANU (TITU), *avocat*, c. Tirgu-Jiŭ, J. Gorj.
403. FURCĂ (N.), *inginer*, c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
404. GABRIELESCU (ION), *inginer*, c. Tirgoviște, J. Dimbovița.
405. GABUNEA (C.), *inginer*, c. Slatina, J. Olt.
406. GALDEU (A.), *student*, comit. Turda-Arieș, Transilvania.
407. GÂRBOVICEANU (P.), *prof. seminar central Bucurescĭ*, colecție de proverbe culese in comunele: Comanița (Olt), Drăgănescĭ (Vlașca), Domnescĭ (Muscel), Dogu (Argeș), Amărescĭ (Vâlcea), Râtescĭ (Argeș), Șerbanescĭ (Argeș), Șuicĭ (Argeș), Poenariĭ (Gorj), Pacionii (Muscel), Mosna (Dolj), Slăvuța (Dolj), Tutana (Argeș), Costescĭ (Argeș), Botenĭ (Muscel), Crețenĭ (Vâlcea), Corbu (Olt), Vîrciorova (Mehedințĭ), Lucenĭ (Dimbovița), Furduescĭ (Argeș), Mogoșescĭ (Dimbovița), Dobrescĭ (Muscel), Bâltenĭ (Vâlcea), Schitu-Golescĭ (Muscel).
408. GELT (ANDREIU), c. Vașcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.
409. GEORGESCU (CRISTEA), *magistrat*, c. Hușĭ, J. Fălciŭ.
410. GEORGESCU (G.), *învĕțător*, c. Goeșĭu, J. Iașĭ.
411. GEORGIU (CRISTE), c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
412. GERLAN (G.), *matriculant*, c. Câmp, comit. Bihor, Ungaria.
413. GHEORGHIŬ (DIM.), *elev la școla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Tecuciŭ, J. Tecuciŭ.
414. GHICA (N.), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
415. GLODARIU (ANICA), c. Topârcea, comit. Sibiŭ, Transilvania.
416. GOROVEĬ (ARTUR), *magistrat*, c. Folticenĭ, J. Sucĭava.
417. GRIGORESCU (ION), *elev la școla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
418. GR... (D-NA ELENA), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
419. GROFȘOREANU (IULIU), *învĕțător*, c. Galșa, comit. Arad și B. Comloș, Ungaria [1]).
420. GROFȘOREANU (ION), *student*, c. Vasiova, comit. Turontal, Ungaria.
421. GROFȘOREANU (IULIA), comit. B. Comloș, Ungaria.
422. GURBAN (C.), *protopopul* Butenilor, comit. Bihor, Ungaria.
423. HARAM (VASILE), *învĕțător*, c. Grivița, J. Tutova.
424. HEREȘU (ION), *tipograf*, c. Arad, comit. Arad, Ungaria.
425. HERLE, c. Beiuș, comit. Bihor, Ungaria.
426. HINU (I.), *student*, comit. Făgăraș, Transilvania.
427. HOCIOTĂU (ILIE), *student*, c. Seliște, comit. Sibiŭ, Transilvania.
428. HOLERGA, *student*, c. Sodu, comit. Sibiŭ, Transilvania.

---

[1]) Tóte proverbele din comitatul Arad și împrejuru luĭ aŭ fost adunate de D-l Iuliu Grofșoreanu.

429. HOLERGA, *student*, c. Magara, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
430. HOVAŞIU (ANT.), *student*, c. Aciliu, comit. Sibiŭ, Transilvania.
431. HRISTIDI, *student*, c. Buzĕu, J. Buzĕu.
432. HUIBAN (MARGHIOALA), c. Avramescĭ, J. Tutova.
433. IARCA (C.), c. Buzĕu, J. Buzĕu.
434. IFRIM (V.), *elev la şcóla normală de învĕţătorĭ din Bêrlad*, c. Corodescĭ, J. Tutova.
435. ILASEVICĬ (I.), *învĕţător*, c. Ştiubenĭ, J. Dorohoĭ.
436. ILIEŞ (PETRE), *inginer*, c. Haţeg, comit. Hunedióra, Transilvania.
437. IONNESCU-GION, *profesor*, c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
438. IONESCU (I.), *învĕţător*, c. Beciu, J. Olt.
439. IONESCU (G.), *învĕţător*, c. Beciu, J. Olt.
440. IONESCU (N. GH.), *învĕţător*, c. Mamorniţa, J. Dorohoĭ.
441. IORDĂCHESCU (C.), *elev la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Cristescĭ, J. Botoşanĭ.
442. IORDAN (N.), *elev la şcóla normală de învĕţătorĭ din Bĕrlad*, c. Tecucel, J. Tecuciŭ.
443. IORGULESCU (I.), *învĕţător*, c. Baia-de-Aramă, J. Mehedinţĭ.
444. ISTRĂTESCU (I.), *învĕţător*, c. Cobia, J. Dîmboviţa.
445. IUTESCU (ST. ST.), c. Catanele, J. Dolj.
446. IVAN (DUM.), *student*, c. Apoldul-Mare, comit. Sibiŭ, Transilvania.
447. JUVARA (D-NA Z.), c. Fedescĭ, J. Tutova.
448. JUVARA (D-NA P.), c. Focşanĭ, J. Putna.
449. JUVARA (N.), *proprietar*, c. Popenĭ, J. Fălciŭ.
450. JUVARA (ALFRED), *student*, c. Bĕrlad, J. Tutova.
451. JUVARA (HENRI), c. Bĕrlad, J. Tutova.
452. JUVARA (D-NA A.), c. Bĕrlad, J. Tutova.
453. JUVARA (D-NA MARIA), c. Sărăţenĭ, J. Tutova.
454. KARKALECHI (N.), *inginer*, c. Câmpina, J. Prahova.
455. KOSTAKI (LUPU). c. Ciortolom, J. Tutova.
456. KRUPENSKI (D-RA SAFTA), c. Beţescĭ, J. Némţu.
457. LAMBRINO (D-NA SMARANDA), c. Găgescĭ, J. Fălciŭ.
458. LAZAR (D-RA SILVIA), c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.
459. LINDE (D-NA LUŢA), c. Bĕrlad, J. Tutova.
460. LUNGU (I.), Sebeşul-Mare, Transilvania.
461. LUPAN, *căpitan*, c. Fălciu, J. Fălciŭ.
462. LUPESCU (M.), *învĕţător*, c. Broscenĭ, J. Suciava.
463. LUZZATTO (D-RA P.), c. Iaşĭ, J. Iaşĭ.
464. MACHIDON (N.), *elev la şcóla normală de învĕţătorĭ din Bĕrlad*, c. Nicorescĭ, J. Tecuciŭ.
465. MACRI (D-NA CALIOPI), c. Galatz, J. Covurluiŭ.
466. MADAN (G.), proverbe din comunele: Chişeneŭ, ţinutul Chişeneŭ; Valea Pĕruluĭ, ţinutul Bender; Truşenĭ, ţinutul Chişeneŭ; Costescĭ, ţinutul Chişeneŭ, Basarabia.
467. MĂGURĂ (I.), *profesor*, J. Prahova.
468. MANAFU (N.), *învĕţator*, c. Vela, J. Dolj.
469. MANOILESCU (C.), *elev la scóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Cosmescĭ, J. Vasluiu.
470. MĂRACINĂ (C.), *inginer*, c. Slatina, J. Olt.
471. MARCOVICIU (P.), c. Beiuş, comit. Bihor, Ungaria.
472. MARDARE (I. S.), *elev la şcóla normală de învĕţătorĭ din Bĕrlad*, c. Certescĭ, J. Tutova.
473. MARIN (ILIE), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
474. MARIN (IONACHE), c. Gradiştea, J. Vlaşca.

475. MARINESCU (DOBRE, *invĕtător*, c. Pîrvu-Roşu. J. Argeş.
476. MARINESCU (ANDREI), *învĕţator*, c. Humele, J. Argeş.
477. MARINESCU (I), *invcţător*, c. Bradu-de-Jos, J. Argeş.
478. MARTINIAN (AL.), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
479. MATAK, *inginer*, c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
480. MATEESCU (BALACĬ), c. Şulca, J. Olt.
481. MATEESCU (N.), *invetator*, c. Moviliţa, J. Putna.
482. MEIDEŞ (IÓN), c. Cluj, comit. Cluj, Transilvania.
483. MEISSNER (C.), *profesor*, c. Iaşĭ, J. Iaşĭ.
484. MICLESCU (D-RA EUFROSINA CAT), c. Bĕrlad, J. Tutova.
485. MICLESCU (C. C.), *locotenent*, c. Miclescĭ, J. Vasluiu.
486. MICLOSI (IOSIF), c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.
487. MICU G.), *agricultor*, c. Băsescĭ, J. Falciŭ.
488. MICU (I.), *agricultor*, c. Băsescĭ, J. Fălciu.
489. MICULA (I.), *preot*, c. Vaşcou, comit. Bihor, Ungaria.
490. MIHAILESCU (E.), *elev la şcóla normala de inveţătorĭ din Bcrlad*, c. Băsescĭ, J. Fălciu.
491. MIHAILESCU (ZOE şi A.), *invcţatorĭ*, c. Buştenĭ, J. Prahova.
492. MIHALACHE (G.), *învetator*, c. Şendrescĭ, J. Tutova.
493. MIHUŢĂ (PETRU), c. Vaş oŭ, comit. Bihor, Ungaria.
494. MIRCEA (I.), *student*, c. Lovnic, comit. Tirnava-Mare, Transilvania.
495. MIRON (N.), *elev la şcóla normala de inveţătorĭ din Bĕrlad*, c. Onoscĭ, J. Bacău.
496. MOLDOVAN (I.), c. Sân-Miclauş, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.
497. MOLDOVAN, comit. Alba inferióră, Transilvania.
498. MOSCUNA (AT.), *proprietar*, J. Gorj.
499. MOTAŞ (VASILE), *agricultor*, c. Adânca, J. Dîmboviţa.
500. MOVILĂ (MITICĂ), *proprietar*, c. Movilenĭ, J. Covurluiŭ.
501. MÜLLER (IGNAT), c. Vaşcou, comit. Bihor, Ungaria.
502. MURGULESCU, *publicist*, J. Ilfov.
503. MUSICESCU (GAVRIL), *profesor*, c. Iaşĭ.
504. N* , c. Găescĭ, J. Dîmboviţa.
505. N *, *elcv la şcóla normala de învĕţatorĭ din Bĕrlad*, c. Şchiopenĭ, J. Fălciu.
506. NĂSTUREL (COLONEL P. V.). c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
507. NECULESCU, (D-NA EUFROSINA A.), c. Constanţa, J. Constanţa.
508. NEDEĬANU, *student*, c. Craiova, J. Dolj.
509. NEGOESCU (ZAMFIR G.), *inveţător*, c. Jidenĭ, J. Rîmnicu-Sărat.
510. NICULESCU (RADU), c. Diencil, J. Olt.
511. NIŢĂ BIRJARU, c. Pitescĭ, J. Argeş.
512. NITESCU (IÓN), *inveţator*, c. Viespescĭ, J. Olt.
513. NIŢULESCU (G., c. Petculescĭ, J. Vâlcea.
514. OLARU (ILEANA, c. Crângu, J. Tutova.
515. ONIŞOR GAVRIL), *profesor*. Proverbe adunate în c. Dobrovĕţ, plasa Crasna, J. Vasluiu[1].
516. „ Colecţie de proverbe adunată în Judeţul Tutova, comunele Simila, Slobozia, Sirbiĭ, Banca, Fedescĭ, Murgenĭ, Crangu, Délu-Mare.
517. OPREA RUSU), c. Golcea-Mica. J. Dolj.
518. OPRESCU M.), c. Balacĭ, J. Teleorman.
519. OŢOIU J., *teolog*, c. Aciliu, comit. Sibiu, Transilvania.

[1]) Indemnului şi amabilităţii D-luĭ profesor G. Onişor datorez tóte proverbele primite de la elevii şcólei normale de învetatorĭ din Berlad.

520. PALADE (V.), *student*, c. Câmpenĭ, comit. Turda-Arieş, Transilvania.
521. PAP (LIVIU), *învĕţător*, c. Covascinţ, comit. Arad, Ungaria.
522. PAPP (PAUL), avocat, c. Beiuş, comit. Bihor, Ungaria.
523. PAPP (D-NA VETURIA), c. Beiuş, comit. Bihór, Ungaria.
524. PAPP (VASILIŬ), *protopop*, c. Beiuş, comit. Bihor, Ungaria.
525. PASCAL (MIHAĬ), *profesor*, Bucurescĭ, J. Ilfov.
526. PATRICIŬ (E. I.), *învĕţator-diriginte*, c. Smulţĭ, J. Covurluiŭ.
527. PETRESCU (I.), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
528. PETRESCU (AT.), *inginer*, c. Curtea-de-Argeş, J. Argeş.
529. PETRIUCA (G.), c. Corna, comit. Alba-Inferióră, Transilvania.
530. PETROV (N.), *elev la şcóla normală de învĕţătorĭ din Bĕrlad*, c. Codăescĭ, J. Vasluiu.
531. PÎRVU, *elev la şcóla normală de învĕţatorĭ din Bĕrlad*, c. Ivescĭ, J. Tutova.
532. POBORAN (G.), *institutor-diriginte*, c. Slatina, J. Olt.
533. POĬENARU (GR.), *inginer*. c. Focşanĭ, J. Putna.
534. PONICĬ (D-RA E.), *institutóre*, c. Cernavoda, J. Constanţa.
535. POP, *locotenent*, c. Bĕrlad, J. Tutova.
536. POP (P.), *avocat*, c. Beius, comit. Bihor. Ungaria.
537. POPA (D.), *învĕţător*, c. Sinaia, J. Prahova.
538. POPA (N.), *sumar*, c. Vészar, comit. Bihor, Ungaria.
539. POPESCU (EM.), *învĕţător*, c. Ciocănescĭ-Mărginenĭ, J. Ialomiţa.
540. POPESCU (N.), *agricultor*, c. Petroşiţa, J. Dîmboviţa.
541. POPESCU (MATEIŬ), c. Clejanĭ, J. Vlaşca.
542. POPESCU-DOBRENĬ (I.), *învĕţător*, c. Dobrenĭ, J. Ilfov.
543. POPESCU (CORNEL), *teolog*, c. Sibiu, comit. Sibiu, Transilvania.
544. POPOVICIU (MOISE), *student*, c. Covragiu, comit. Hunedióreĭ, Transilvania.
545. POPOVICIU (ZENO), comit. Sibiŭ, Transilvania.
546. POPOVICIU (M.), c. Rupt, comit. Hunedióreĭ, Transilvania.
547. POPOVICIU (D.), *învĕţator*, c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.
548. POPP (IOSIF), *notar*, c. Căbescĭ, comit. Bihor, Ungaria.
549. POSSA (C.), *elev la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Humulescĭ, J. Némţu.
550. PROCOPIESCU, (TR.), *învĕţator diriginte*, c. Islaz, J. Romanaţĭ.
551. PUŞCARIU (I.), *student*, c. P. Mĕruluĭ, comit. Făgăraş, Transilvania.
552. RĂDOIU (I.), *avocat*, Bucurescĭ, J. Ilfov.
553. RĂDULESCU (MARIN), *elev la şcola normală de institutorĭ la Bucurescĭ*, c. Slatina, J. Olt.
554. RÂMBU (V.), c. Brănescĭ, J. Dimboviţa.
555. REDNICU (I.), *doctor*, c. Vaşcou, comit. Bihor, Ungaria.
556. ROMAN (I.), *student*, c. Vima-Mica, comit. Solnoculuĭ, Ungaria.
557. ROMAŞCU (G.), *agricultor*, c. Urdeştĭ, J. Fălciu.
558. ROSETOS (ION), *inginer*, c. Roman, J. Roman.
559. ROSETTI (D-NA EUFROSINA), c. Filipenĭĭ, J. Bacău.
560. RUSU (NIC.), c. Ighisdorf, comit. Tirnava, Transilvania.
561. SALA (VASILE), *dascal grec-oriental* în Vaşcou-Bărĕscĭ, comit. Bihor, Ungaria.
562. „ Colecţie de proverbe adunate în următórele comune din comitatul Bihor: Vaşcou-Băiĕscĭ, Drăganescĭ, Beiuş, Negru, Păcălescĭ, Ţigănescĭ, Lelescĭ, Sebişu, Hinchiriş, Bălenĭ, Totorenĭ, B. Lazun, Cusuşu, Căcăcenĭ, Ghighişenĭ, Hotar, Lunca, Serbescĭ, Dumbrăvenĭ, Sĕud, Ferice, Buntescĭ, Poenĭ sup. şi inf., Gurani, Petrósa, Chişcou, Brósce, Brădet, Măgura, Sudrigiu, Rieni, Zăvoenĭ, Petrileni, Camp,

Colenı, Driheni, Şust, Câmpani, Băiţa, Leheconî, Fênaţa, Şedışţal, Şedişte, Talpe, Mizirieş, Cărpinet, Polana, V. Selişte, V. Sohodol, Verzar, Pocula, Ds. Forrên, Vinter, Holod, Saca, Budureasa, Telec, Nımăĭescî, Merag, Tarcăıtă.
563. SALA (IULIANA), c. Vaşcou-Bărĕscî, comit. Bihor, Ungaria.
564. SALVIŬ, (G. P), *învĕţator*, c. Smulţî, J. Covurluiŭ.
565. ŞAGUNA (*Societatea de lectură* ANDREI) din Sibiu. Colecţie de proverbe adunată şi trimisă de membriî societăţeĭ.
566. ŞANDRU (N., *student*, Geoagul-de-Sus, comit. Alba-Inferióră, Transilvania.
567. SĂRARIU (I., c. Tighina, J. Vâlcea.
568. SCUREIU, *Revisor şcolar*, c. Bacău, J. Bacău.
569. SEVEREANU (D., *doctor*, J. Mehedinţî.
570. SILAGHI (S., *teolog*, comit. Mureş-Turda, Transilvania.
571. SIMION (I. GH., *elev la şcóla normală de învĕţatorî din Bĕrlad*, c. Băsescî Tămaşenî, J. Fălciu.
572. SIMULESCU (I), *student*, c. Mihelenî, comit. Zarand, Transilvania.
573. SION (D-NA PROFIRA), c. Bĕrlad, J. Tutova.
574. ŞIŞMAN (CAT., *învĕţatóre*, c. Adam, J. Tutova.
575. ŞOREANU (FLOREA), c. Preajba-de-Pădure, J. Romanaţî.
576. SPERANTA (T.), *profesor*, Iaşî, J. Iaşî [1].
577. STANCEANU (M.), *învĕţator*, c. Piria, J. Mehedinţî.
578. STANESCU (ION), *elev la şcóla normala de institutorî din Bucurescî*, J. Argeş.
579. STEFĂNESCU (LAZAR, c. Perişanî, J. Argeş.
580. STOIAN (VASILE N., *agricultor*, c. Roşiorıî-de-Vede, J. Teleorman.
581. STOIAN (VASILE), c. Olteniţa, J. Ilfov.
582. STRUGARU (ISIDOR), *padurar*, c. Vaşcou-Bărescî, comit. Bihor, Ungaria.
583. SUHAMEL, *publicist*, J. Ilfov.
584. TACU (I.), *învĕţator*, c. Braniscea, J. Covurluiu.
585 TARCUŞ (N., *învĕţator*, c. Piscu, J. Covurluiu.
586. TEODOR (LISAVETA), c. Bĕrlad, J. Tutova.
587. TEODORESCU, *elev la şcóla normală de institutorî din Bucurescî*.
588. TEODORESCU-KIRILEANU (S., J. Suciava.
589. TEODORESCU (I.), *învĕţator*, c. Cotirgaş, J. Suciava.
590. TEODORESCU (C., *învĕţator*, c. Lipova, J. Vasluiu.
591. TEOFĂNESCU-GRIBINCEA (C. F.), *învĕţător*, c. Bicaz, J. Némţu.
592. TEREBENŢ (TRAIAN), c. Cociuba, comit. Bihor, Ungaria.
593. THIERRY (D-NA MARIA, c. Berlad, J. Tutova.
594. TIFANCA (ILEANA), c. Tifu, J. Fălciu.
595. TILA (S., *elev la şcóla normala de învĕţătorî din Bĕrlad*, c. Brăhăsescî, J. Tecuciu.
596. TITORIAN (I., *profesor*, Basarabia.
597. TODAN (IONAŞU), *diac*, c. Barĕscî, comit. Bihor, Ungaria.
598. TODER (VASILE), *agricultor*, c. Roşiorıî-de-Vede, J. Teleorman.
599 TOFELDEA (DIM.), comit. Alba Inferióră, Transilvania.
600. TOMESCU (G. I., *învĕtator*, c. Broscariî, J. Mehedinţî.
601. TRIFAN (D. G.), *învĕţator*, c. Cârnu, J. Némţu.

[1]) Tóte proverbele primite de la eleviĭ şcóleĭ de institutorĭ din Bucurescı, s'au cules dupa îndemnul şi staruinţa D-luĭ T. Speranţia, profesorul lor.

602. TRIFU (ILIE), *elev la şcola normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
603. TROFIN (N.), *normalist Vas'le Lupu*, c. Glodenĭ, J. Sucĭava.
604. TROTEANU (C.), *elev la şcola normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Stăncescĭ, J. Botoşanĭ.
605. ŢUCRA (HENCIU), *perceptor*, c. Vaşcou-Bărăscĭ, comit. Bihor, Ungaria.
606. TUTESCU (ST.), c. Catanele, J. Dolj.
607. TZINTZU (I.), *inginer*, c. Buzĕu, J. Buzĕu.
608. ULESCU (PANTELIE). c. Pătula, J. Mehedinţĭ.
609. URECHIĂ (V. A.), *profesor universitar*, c. Iaşĭ, J. Iaşĭ.
610. URECHIĂ (NESTOR), *inginer*, J. Prahova.
611. URECHIĂ (MIRON), c. Drăgănescĭ, comit. Bihor, Ungaria.
612. VACARESCU (ION), *picher*, c. Măcin, J. Tulcea.
613. VALCOF (ION), *elev la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Craĭova, J. Dolj.
614. VARLAM (T.), *învĕţator*, J. Putna.
615. VASILE (I.), *agricultor*, c. Vadu-Lat, J. Vlaşca.
616. VASILE A LUĬ STAN, c. Rucăr, J. Muscel.
617. VASILIU (AL.), *învĕţător*, c. Tătăraşĭ, J. Sucĭava.
618. VASILIŬ (INDREĬU TÓDER), c. Sediştel, comit. Bihor, Ungaria.
619. VEJA (I.), *profesor*, c. Alexandria, J. Teleorman.
620. VERGATI (ELIODOR), *proprietar*, c. Balş, J. Romanaţĭ.
621. VESTEMEAN (N.), c. Rîu-Saduluĭ, comit. Sibiu, Transilvania.
622. VOINESCU (ALEX.), *elev la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, J. Gorj.
623. VULCĂNESCU (IULIU), *elev la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Pelescĭ, J. Dolj.
624. WALNER-COSMA, c. Beiuş, comit. Bihor, Ungaria.
625. WELTZ, *capitan*, c. Constanţa, J. Constanţa.
626. X***, *elev la şcóla normala de institutorĭ din Bucurescĭ*, c. Nănescĭ, J. Bacău.
627. ZAMFIRESCU-DIACON (K. A.), *învĕţător*, c. Stiubienĭ, J. Dorohoĭ.
628. ZANNE (D-NA EC.), c. Bèrlad, J. Tutova.
629. ZANNE (D-NA SOFIA), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
630. ZANNE (D-RA ALEXANDRINA), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
631. ZANNE (D-NA VICTORIA), c. Bucurescĭ, J. Ilfov.
632. ZANNE (DIMITRIE), *arhitect*, c. Bolintin-din-Vale, J. Ilfov.

BIBLIOGRAFIE

PENTRU

DIALECTELE DIN ISTRIA ȘI MACEDONIA, ALBANIA ȘI EPIR

AUTORĬ CITAȚĬ

1. BAGAVŬ (ANDREIUL AL.). — **Carte de alegere scrisă în dialectul Macedo-Român.** — Bucurescĭ, 1887.
2. BOJADSCHI (MIHAI G.). — Γραμματικη Ρωμανικη ητα Μακεδο-Βλαχικη υπο Μιχαηλ Γ. Μποϊατζη. Bucurescĭ, 1863. Ediție identică cu cea din Viena, 1813.
3. GAZETA MACEDONIEĬ. — Ḑiar, Bucurescĭ.
4. LAURIAN & MAXIM. — **Dicționarul limbeĭ române.** — Bucurescĭ, 1871—1886.
5. MIKLOSICH (DR. FRANTZ). — **Rumunische Untersuchungen: Istro- und Macedo-Rumunische Sprachdenkmäler.** — 2 broșure. Carl Gerold's. Wien, 1881—1882.
6. MIHAILEANU (STEFAN). — **Dicționar Macedo-Român.** — C. Göbl, Bucurescĭ, 1901.
7. NENIȚESCU (ION). — **De la Românii din Turcia europénă.** — Carol Göbl, Bucurescĭ, 1895.
8. POLITIS (N. G.), Παροιμιαι, vol. I și II, Athena, 1899—1900.
9. WEIGAND (GUSTAV). — **Die Aromunen, etnographisch-philologisch-historische Untersuchungen über das Volk der sogenannten Makedo-Romanen oder Zinzaren. Zweiter Band. — Volksliteratur der Aromunen.** — Leipzig, 1894.
10. PAPAHAGI (PERICLE). — In **Zweiter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache**, zu Leipzig 1895, publicat de Dr. Gustav Weigand.

CORESPONDENȚI

11. BUIA (D-NA ATHENA), c. Ochrida, Macedonia.
12. CAPSALE (XENOFONTE), *student*, c. Pîrlepe, Macedonia.
13. COYAN (I.), *director gimnasiu Ianina.* Mică colecție de proverbe, adunate în Albania și Epir.
14. DAN (D.), *student*, c. Nevésta, Macedonia.
15. DIAMANDY (VASILE), *profesor*, c. Mețova (Arminciu), Macedonia.
16. GHIOCA (CONSTANTIN), c. Bitolia, Macedonia, prin d. Jeronimy.
17. GHICU (ILIE), *profesor*, c. Ianina, Epir.

18. IONESCU (CONSTANTIN), *profesor*, c. Nevésta, Macedonia.
19. META (CONSTANTIN), *student*, c. Moloviște, Macedonia.
20. MILESCU (D. A.), *student*, c. Gopeşĭ, Macedonia.
21. N. ST., c. Nijopole. Macedonia; prin d-nu Jeronimy.
22. VULCAN (P.), *publicist*, Macedonia.
23. ZUCA (G.), *student*. Mica colecţie de proverbe din urmĕtórele comune din Albania: Berat, Fieri, Elbasan, Permet, Cavaĭa, Durazzo, Cusina, Georgia, Coviţa, Culona, precum şi diferite alte comune din Albania şi din Epir.

SEMNE CONVENŢIONALE

⁘ Proverbe cunoscute personal de autor sau culese de dînsul.
△ Proverbe sătesci.
☐ Proverbe întrebuinţate numaĭ de literaţĭ.
● Proverbe dubióse saŭ traduse din cele străine, carĭ însă nu s'au depărtat pentru diferite motive.

PROVERBELE ROMÂNILOR

CAPITOLU XII

URMARE

CREDINŢE. — ERESURĬ. — OBICEĬURĬ

DUMNEḌEU. — DRAC. — SFINŢĬ. — PREOŢĬ ERESURĬ SI CREDINŢE.

ERCULE

15293 □ **Ercule.**

LAZAR ŞĂĬNEANU, *Dicţ*, p. 377.

Vezĭ *Erculean*.

Se ḑice pentru un om fórte voinic.

15294 ⁙ **Erculean.**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 378; *Un. Sfat.*, p. 118.

Acelaş înţeles ca la No. 15293.

«*Erculean* de voĭnic.

ERESURĬ

Eresurile, coprinḑênd un material fórte bogat care, pentru o uşóră cercetare, a trebuit sa fie grupat şi sub-împarţit într'un mod deosebit, se vor gasi tóte la capi tolul XXII al acesteĭ lucrarı.

EVA

Vedĭ *Cap. XV, c. Credință, Cap. XI, c. Eva.*

15294 b * △ **A fi móşa Eva.**

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Se ḑice uneĭ mătuşe bĕtrâna peste fire.
Copiiĭ obicinuesc a recita urmĕtórele versurĭ:

Eva, Eva
Palareva!
Evu, Evu,
Palarevu!

15295 * △ **Aşa e de la Eva.**

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănescĭ. j. Vâlcea.*

Se ḑice despre un obiceĭu străvechiu.

15296 * △ **De când cu móşa Eva.**

C. BUNGEŢĬANU, *preot, c. Cosovĕţ. j. Mehedinţĭ.*

Arată o vechime adîncă.

EVANGHELĬE

Vedĭ *Părinte.*

15297 **Ca Evanghelĭa.**

DIM. TICHINDEAL, *Fab.*, p. 350.

Adică adevĕrat.

«Se crede a fi *adevĕr ca însuşĭ Evanghelĭa.*» — ŢICHINDEAL.

C'est parole d'Evangile.

Prov. Franc.

15298 * **A'şĭ pune capul sănătos sub Evanghelĭe.**

N. GANE, *Conv. Liter.*, XX, p. 140. — S. I. GROSSMANN, *Dicţ.*, p. 43. — L. ŞĂINEANU, p. 306. — C. MEISSNER, *prof. j. Iaşĭ.*

* △
'Șĭ-o pus capu sub Evangheliĕ.

GAVR. ONIȘOR. *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.*

* △
'Șĭ-a băgat capul sănătos subt Evangheliĕ.

D-na ELENA SEVASTOS, *Nuv.*, p. 89. — V. FORLESCU, *c. Stănișóra, j. Suciava.*

*
A'șĭ vîrî capul sub Evangheliĕ.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

1⁰ A se băgà singur în încurcăturĭ; a șĭ-o face singur.
2⁰ Se ḑice adese-orĭ pentru căsătorie.

«Intru cât capul ne e sănătos, pentru ce să'l maĭ punem sub Evangheliĕ.»

15299 **De ce să'mĭ plec capul sănătos la Evangheliĕ?**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 22; I, p. 78. — HINȚESCU, p. 26.

Ḑice omul care nu vré să se supună la poruncile luĭ Hrist.
Hințescu a creḑut de cuviință să corecteze ḑicerea, scriind: *De ce sa nu'mĭ plec capul sănătos la Evangheliĕ?*

FARISEŬ

* △
15300 **Fariseŭ.**

AUREL CANDREA, *Rev. Nouă*, VII, p. 405.

Despre omul fațarnic, prefacut evlavios.

FARMAZÓNĂ

*
15301 **Farmazónă.**

Adică vrăjitóre, fermecatóre. Prin corupție de la *franc-mason.*

FERMECĂTÓRE

De fermecatóre ţĕranii au multă frica, de şi acestea sunt tot din ţerani. Ele sunt socotite ca nisce suflete vîndute dracului. Fermecatórea e maĭ puternică de cât toţi draciĭ, carĭ sunt la ordinele eĭ; îĭ necăjesce şi îĭ pedepsesce ast fel că le e frica de dînsa.

De obiceiu fermecatórea e rea, rĕsbunatóre şi maĭ nicĭ odată nu iértă.

A se vedé *Şezatórea*, III, p. 67.

Eram bolnavă. Mânele cele bune me pusese în pâne. Părintele ajunse e în aşa stare că bun tréz, svîrleà cu potcapu în cânĭ; bé pâna dormea prin şanţurĭ, pe sub gardurĭ. Nicĭ la biserica, la slujba nu se bizuĭa sa se ducă. Fugcà de cetanii. Iar eu, sermana, îmi eşisem din minţĭ. Mĕ sugeaŭ doĭ: Tudor şi Gafica, carĭ şi adĭ sînt nenorociţĭ. Iĭ uĭtam la umbră între ştiubee, pe sub gardurĭ; şi nóptea, când trebuĭa sa le dau ţîţa, aduceam caţeĭ şi purceĭ de laptam... Of! Dómne, o dată pusesem în scăldatóre şi săpuneam douĭ mîţişorĭ, ĭar pe eĭ, nenorociţiĭ, îĭ uĭtasem lîngă fântâna, şi au mas acolo, căcĭ am venit cea maĭ tîrziŭ de la ghilit; şi eĭ maĭ bine mureau atuncĭ. N'au păţ't nimic peste nópte! Umblasem printre babe şi pe la fel de fel de doctorĭ; tot ce am avut de la părinţĭ vîndusem. Remăsesem saracĭ lipiţĭ pămîntuluĭ, cu casă grea şi stricaţĭ. Mĕ îndreptase mulţĭ la o femee meştera din Ceoata Cozanceĭ, dar nu voiam să me duc; căcĭ me credeam fericită, luam anume de reŭ sfaturile ce-mĭ dedeau uniĭ şi alţiĭ!..

Intr'o séra 'mĭ luaĭ amîndoĭ copiiĭ, fără să mĕ scie nimene aĭ caseĭ, şi am eşit din sat asupra nopţeĭ. Tótă nóptea m'am dus, n'am dormit, nicĭ nu-'mĭ aduc aminte sa fi stat unde-va. Diminéţa, m'am veḑut în marginea unuĭ sat. Intrebaiu încotro vine Ceoata Cozanceĭ, şi mi se areta drumul peste délurĭ, de nisce femeĭ şi un barbat, care me întrebară asupra nevoilor ce me mână în acel loc necunoscut. Nu sciu ce le-am respuns, cacĭ nu sciam eu însu-mĭ ce vînt mĕ mână. O dată cu sara ajunseĭu la o pădure, de unde un moşneag mĕ conduse printre copacĭ şi pădure, ne umblata de când lumea, la o casuţă de tot mică, fara tinda, fără nicĭ o gospodarie, acoperită cu cojĭ de copacĭ, pe unde era sfărîmat stuful. La intrarea în casa me părăsi bunul conducetor. O femee naltă, bălae, pistrue tare pe obraz, uscăţiva, cu perul ne-peptenat şi strîns sub un fes vechiu, cafeniu, unsuros; cu camaşa innegrita de multa vreme, cu o catrinţa ponosită, şedeà la vatra unuĭ horn şi învîrteà nisce ulcele.

— Mare nenorocire te o maĭ adus pe aicĭ, sermana femee!

Me petrunse un fior de mórte, acum începuiu a 'mĭ veni în simţirĭ; judecam ca sunt în locurĭ prea departate şi necunoscute.

Te chémă Ancuţa, eştĭ preutésa luĭ popa Haralamb, aĭ în'a şépte copiĭ fara aceştĭ douĭ.

Acum tremuram de gróză; îmĭ spunea tóte par'ca le luà de pe carte, şi maĭ nicĭ se uitase la mine. Am pus copilaşiĭ jos în mijlocul caseĭ, şi, ca imputernicită de un dar neveḑut începuĭ a plânge în gura mare, ḑicînd:

Cum te îndurĭ, când me scii aşa de bine, să mĕ aducĭ şi să me ţiĭ la aşa nenorocire! Dragiĭ mameĭ, eĭ nicĭ nu sciu unde sunt eu!..

Femee. să nu te primêsca nicĭ cerul, nicĭ pamîntul, cum m'aĭ adus în aşa stare!.. Dḑeu şi Maica Domnuluĭ sa-ţi resplătêscă, pentru perderea a un spre ḑece suflete!!..

Căḑuiu cu faţa la pămînt, asupra copilaşilor, şi m'am deşteptat întinsă pe un pat, c'o perina la cap, şi ea me recoreà cu puţină apă dintr'o cofiţa rôsă de veche ce era.

— Draga mameĭ, n'am sciut nimic, până nu mĭ-aĭ păşit pragul.

Acum mi s'a spus totul. Să nu te îngrozescĭ, ca aĭ tarie de înger, că multe ţi se pot arĕtà aicĭ, într'o nôpte!

— Nu, nu, dragă mătuşa, dar tare-s nenorocită şi sbucĭumată; nu-mĭ simţesc trupul, mi se desface capul de ferbinţêlă şi... ce-or fi facênd ceĭ opt de-acasă?.. Nu te îndurà!

— Fiĭ liniştită cu mătuşa; tot Dḑeu te-a adus aicĭ

In acest timp se auḑià la foc o sfarâmêla neobicĭnuită, o ulcicuţă vîrîta în spuză se învîrteà, şi scânteele se jucau plesnind în jurul eĭ. Se auḑià din spuza un fel de şopot nu tocmaĭ desluşit: «Luţă Luţa, Luţă-Luţă, Luţă-Luţa...» şi în cele din urmă ulcica pocni, ca un ou pus în foc. Spuza şi tôte hârburile eĭ disparura! Vedeam tôte cărĭ eram în faţa hornuluĭ; nu pricepeam nimic; nu-mĭ aminteam nicĭ măcar de copiĭ.

— Indură-te, auḑĕ-mĕ, eŭ sunt rôba ta chezeşluită! Ast-fel vorbeà baba, netezindu-mĭ fruntea, cuprinsă de sudorĭ recĭ.

— Nu-ĭ nimic, are să fie bine!

Se auḑi ca o vîjâitură, ca un vîrtej îngrozitor, ce treceà pe deasupra caseĭ şi mi se păru că ḑise o dată: «Ancuţă!».

— S'a sfîrşit totul. Poţĭ să dormĭ, să te linişteścĭ; şi pe diminêţa, voĭu rugà pe bunul pădurar să te ducă, de unde aĭ venit, cu caruţa luĭ.

— Nu pot dormi, mătuşă dragă!

— Dômne, fata mea, maĭ bine nu mĕ maĭ făceà maĭcă-mea! Multe sciu, multe fac, multe pĕcătuesc! Părintele, soţul teu, fiică, e tulburat din tinereţe; marĭ minunĭ aŭ fost că v'aţĭ luat amîndouĭ; a avut treĭ copiĭ cu Măriôra luĭ Ivanuţă din Dorcanĭ. Acu ea stă la Corabieasca, aprôpe de mine. 'I-am găsit eŭ tot un popă, chĭar ḑilele acestea, că ĭ tot fată mare. De nu-mĭ călcaĭ pragul, aşa te petreceaĭ; iar eŭ, scie Dumneḑeŭ de sufletul meŭ, măcar că nu te cunosceam. Cine-'mĭ calcă în casă, îĭ sciŭ şi cĭasul în care s'a născut.

— N'o sciŭ, nu mi-ĭ jale de mine; dar, când mĕ gândesc la cele nouĕ suflete nevinovate, ce-s pe capul nostru douĭ nenorociţi, îmĭ vine să strig: Crăpĭ pămîntule şi mĕ înghite!.. Să maĭ am vr'o nadejde matuşă, orĭ să mĕ daŭ într'o fântâna?

— Să scii, fata mea, că escĭ sanetôsă. Poimâne e Duminica Mare şi va sluji frumos bărbatul-tĕŭ. Să mĕ pomenêscă şi pe mine: Antiţa Fărmecătôrea».

Am adormit puţin şi, parc'am lăptat şi copiiĭ, dar bine bine nu sciu.

Rĕsăreau zorile, când auḑiĭ o căruţă dinaintea căsuţeĭ. Era moşnêgul de la padurărie.

— Naţĭ, mătuşă, un sorocoveţ!

— Nu mi se cade, ĭertă-mĕ fiĭcă; rôgă-te luĭ D-ḑeŭ pentru mine

— Sa maĭ viu pe aicea. mătuşa mea?

— Nu, nicĭ o dată! Drum bun, şi de acum înnainte fiţĭ în sêma celuĭ A-tot puternic!

Am vrut să ĭ sarut mâna şi nu m'a lasat.

Când am ajuns acasă, parintele erà la vecernie, vacile aşteptau mulse, şi toţĭ copilaşiĭ îmĭ eşira înnainte întrebându-me:

— Unde-aĭ fost, mamă? Unde?

«— Scie D-ḑeŭ!!» aşa am rĕspuns copiilor, aşa am spus la tótă lumea pân'acum.

Am luat tóte, tóte de la capĕt, fără nicĭ un cuib, numaĭ copiĭ aveam nouĕ. Aceştĭ doui, Teodor şi Gafica, maĭ bine se pĭerdeaŭ!

Multe maĭ trage omul. Mare 'ĭ puterea luĭ D-ḑeŭ; dar şi unde se amestecă minţele şi mânele ne-curate numaĭ bine nu póte să fie.

Gh. A. Ciobanu, *j. Iaşĭ*, prin G. Salviu.

* △

15302 **Dracul se dă în lăturĭ din calea fermecătóreĭ.**

Gr. Jipescu, *Opinc.*, p. 115. — Gr. Poienaru, *ing. j. Putna.* — Iul. Grofşoreanu, *dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.* — N. Bărbulescu, *înv. c. Sudiţĭ, j. Ilfov.*

Căcĭ e la ordinele eĭ, care 'l necăjesce şi 'l pedepsesce după cum vrea.

* △

15303 **Din naintea fermecătóreĭ şi Dumneḑeŭ se dă în lăturĭ.**

G. Bănulescu, *înv. c. Besdead, j. Dîmboviţa.*

Acelaş înţeles ca la No. 15302.

FEST

15304 **Saca ḑi nu-ĭ fest.**[1]

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 15.

Veḑi *Pasce, Vinerea-Mare.*

Dacă odata aĭ dat peste plêşcă apoĭ să nu te aşteptĭ în tot-dé-una la acelaş lucru; nu'ĭ merge omuluĭ tot-dé-una bine.

FĔT-FRUMOS

* △

15305 **Fĕt-frumos.**

L. Şăĭneanu, *Dicţ.*, p. 323. — Fr. Damé, II, p. 21. — T. Bălăşel, *c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

---

[1]) In fie-care ḑi nu e serbătóre.

Flăcăŭ voĭnic, chipeş, dar maĭ ales frumos. Personagĭu din basme.

«Par'că e *Fĕt-frumos* din poveste.»

FILIP

15306 **Aflat'aŭ Filip pe Natanail.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 5. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 228.

Sĕ ḑice pentru doĭ inşĭ, când sĕ potrivesc la duhurĭ (GOLESCU).

A se vedé Evanghelia Sfântuluĭ Ion, I, 44. 45. 46.

FIR

Veḑĭ *Cap. IV, VI & X, c. Fir.*

Ursitórele torc, pentru fie-care om, câte un ghem. Ghemele se deosibesc după mărimea lor şi după tăria firuluĭ. Câud trebue să se nască cine-va, ursitórele ĭeaŭ, la întîmplare, din grămada de gheme, unul, şi se duc cu el la nascere, de'l hărăzesc nouluĭ născut. Daca acesta are noroc, ghemul este mare şi cu firul trainic

Ursitórele desfac firul acestuĭ ghem, maĭ ĭute saŭ maĭ încet, şi ast-fel se maĭ scurtéza saŭ se maĭ lungesce vĭéța omuluĭ. Când omul trebue să móră înainte de vreme, ursitórele îĭ taĭe firul vieţeĭ.

A se vedé alte amĕnunte la cuvîntul *Ursitóre.*

15307 ✻ △ **I s'a curmat firul vĭeţiĭ.**

S. FL. MARIAN, *Inmorm.*, p. 12. — D. EPUREANU, *înv. c. Damian, j. Dolj*

Adică a murit.

15308 ✻ △ **I s'a scurtat firul vieţiĭ.**

C. TEOFĂNESCU, *învn. c. Bicaz, j. Némţu.*

A murit înainte de vreme.

FLORIĬ

Veḑĭ *Cap. I, c. Floriĭ.*

15309 * **Ce 'mĭ-e Florică,**
Ce 'mĭ-e Paştică.

D-na V. Budişteanu, *c. Bucurescĭ, j. Ilfov.*

A ḑis ţiganul când a vĕḑut că Româniĭ îl ĭeaŭ în rîs, fiind-că îmbrăcase haĭne noĭ la Floriĭ, fără a maĭ aştepta Pascele.

Când unul face óre-ce înainte de vreme.

FRÂNGA

15310 * △ **A se duce Frângeĭ.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Veḑĭ *Drac*

A pĭerde ce-va şi a nu se maĭ găsì.

Frânga este unul din nenumĕratele nume ale draculuĭ.

FRUMÓSELE

«Despre acestea ţin că sunt nisce nimfe de aer carĭ adese se înamoréză de feciorii ceĭ tinerĭ şi frumoşĭ. De aci, când pe un tînĕr îl lovesce o paralisie saŭ o apoplexie repentină, se ḑice că rĕul acesta nu vine de la altul, de cât numaĭ de la Frumóse, carĭ schimbându'şĭ amorul în mânie, îşĭ resbuna asupra amanţilor pentru nesupunerea lor.» — Dim. Cantemir, *Descr. Moldavieĭ,* p. 155.

Frumósele nu sunt alt-ce-va de cât *Ielele.* A se vedé Lazăr Şăĭneanu, *Ielele,* studiŭ de mitologie comparativă.

GÉMALA

Gémala era o namilă de femeie, înaltă de treĭ stînjenĭ, avînd două feţe, înlocuite cu câte o oglindă mare peste care atîrnaŭ panglicĭ, cu trupul gros cât o butie, juca încet după cântecul lautarilor, mişcată de un om care era înauntrul eĭ.

Gémala era pe dinăuntru ţesută cu cercurĭ şi pe din afară acoperită cu hârtiĭ colorate; purta cămaşe albă, la

spate cu fota, în faţă cu pestelcă, roşiĭ amîndouĕ şi pline de cusăturĭ. Aveà patru mâinĭ, împreunate douĕ câte douĕ pe piept şi la spate; în cele din faţă ţineà un buchet de florı.

Gémala erà uşóra şi ast-fel omul din lăuntrul eĭ o putea mişca lesne, cu ajutorul belciugelor. Ea jucà pe strade şi ómenii o chemau prin curţile lor.— *Epoca, Capitan Costache.*

15311 ※ **Par'că e o gémală.**

L. ŞĂĬNEANU, *Elem. Turc.*, p 690.

Vedĭ *Brezaĭe.*

O namilă mare de om, sau de muiere, gătit într'un mod ridicol.

GOGORIŢĂ

15312 ● **Gogoriţa, şî cu hlamidă dĕ sĕ va îmbrăcà, tot te va sperìà.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 21.

Adica cel cumplit, ori-cum la faţă sĕ va schimbà, tot spaĭmă ne-aduce (GOLESCU).

GRIJANĬE

15313 ※ ∟ **Să'ĭ daĭ grijanĭe fără spovedanĭe.**

AL. MARTINIAN, *j. Ilfov.*

Pentru omul faţarnic, prefacut.

On lui donnerait le b n Dieu sans confession.

Prov. Franc.

A SE GRIJÌ

15314 **Cine vré să se grijéscă sĕ pune de postesce.**

D na E. B. MAWR, p. 83.

Trebue să facĭ cele de lipsă daca vreĭ să atingĭ ţinta pe care ţi-aĭ dat'o.

HAGĬALÎC

15315 * S'a dus la hagĭalîc.

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 7. — FR. DAMÉ, II, p. 93.

Vedĭ *Agĭalîc*.

Din om cu stare, a ajuns sărac lipit pămîntuluĭ.

HAGILÎC

15316 * Când m̃erdzaĭ tini la hagilîche eŭ mĕ turnam.[1])

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeşĭ, Macedonia.*

Sciu asta înainte de tine, sciŭ maĭ multe de cât tine.

HAGILUC

15317 * △ S'a dus la hagiluc.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Agĭalîc*.

Acelaş înţeles ca la No. 15315.

15318 * △ A ajunge la hagiluc.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Hagĭalîc*.

Acelaş înţeles ca la No. 15317.

HAGIŬ

15319 Drumul hagiilor.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*, p. 221.

[1]) Când tu mergeai la hagialîc eu mĕ întorceam.

Drum rĕŭ, unde nicĭ umbră nicĭ apă găsescĭ.

15320 **A se face hagiŭ.**

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 8.

Vedĭ *Agiŭ*.

A'șĭ pĭerde starea, a sărăcì.

HALĂ

15321 * △ **Hală.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteïu, Banat.*

1⁰ Unul din nenumĕratele nume ale draculuĭ; spirit rĕŭ.
2⁰ Om puternic.
3⁰ Om harnic, muncitor.
Sĕ ḑice:
S'a umflat hala 'n el, saŭ *e hăluit*, adică: e dracul într'însul.
Hală de om, *hală de lucru*, arată un om puternic saŭ harnic, muncitor.
Om halos, adică om lăcomos.

HALELE

15322 * △ **Ĭl călăresc halele.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

E sărit din minte, și bolnav.
Halele, *frumôsele*, *vîntôse*, etc. sunt tot *ielele*.

«Când se împĭedică cercuirea sîngeluĭ în părțile fôleluĭ se nasce în om așa ḑisa apesare incubus) saŭ, cum îĭ ḑic ômeniĭ noștri, călărirea halelor saŭ a dracilor, pentru că viséză că halele saŭ draciĭ îĭ calaresc.» — VASICĭ, *Antropologhiea* apud ȘAINEANU, *Ielele*.

HAR

15323 * **Avdzĭ câ ṽine Harlu,**
L̃ĭeà tu mână parlu.[1])

G. ZUCA, *stud. c. Berat, Albania.*

Adica gatesce te de mórte.

[1]) Auḑĭ ca vine Haru, ieà în mâna paru.

Haru e spiritul însărcinat, de Dumnedeu, cu luarea sufletelor.

*

15324 **Dumne ĭiértă Harlu**
Că luă parlu. [1])

D. A. Milescu, *stud. c. Gopeşĭ, Macedonĭa.*

Când vine unul în locul stăpânuluĭ care a fost rĕu.

HAVRĂ

15325 **Când pornesc toţĭ se vorbéscă**
Par'că'ĭ havră ovreĭéscă.

A. Pann, III, p. 9.

Vedĭ *Lavră.*

Se dice când vorbesc toţĭ odată, într'o adunare, sau unul cu altul, dar tare.

Arată firea sgomotósă a Ovreilor, când s'adună maĭ mulţĭ la un loc.

Poporul de la sate crede ca Ovreiĭ, când vorbesc, vorbesc toţĭ odată, aşa în cât nu se maĭ înţelege nimic din ceea ce spun eĭ. In biserica lor cântă sau citesc toţĭ; asemenea şi când se rógă încep toţĭ, de nu se maı înţelege nimic.

HÎRB

Vedĭ *Cap. VII, c. Hîrb.*

△

15326 **A fi sfîrîit hîrbul.**

Şezătórea, II, p. 101.

Vedĭ *Cap. XII, c. Ólă, Ulcică.*

A fi fermecat.

HOGE

*

15327 **Să 'ţĭ dzică gaea 'n cap, ş-hogĭa tru uréclie.** [2])

V. Diamandy, *c. Meţova, Macedonĭa.*

---

[1]) Dómne ierta Haru, ca a luat parul (în loc de stăpânul).
[2] Sa 'ţı dica gıóra la cap, şı hogea la ureche.

Hogea s-țĕ cântă la capu.[1])

St. Mihăileanu. *Dicț.*, p. 238.

Adică să morĭ.

HRISTOS

Veḑĭ *Bedros, Bet.*

15328 ⁂ △ Dómne Isuse Hristóse,
Mămăligă fără óse.

T. Bălășel, *preot*, c. *Ștefănescĭ*, *j. Vâlcea.*

Se ḑice când se îngâuă cine-va la rugăciunĭ.

15329 ⁂ Dómne Isuse Hristóse,
Curăță'ĭ gura de óse,
Capul de flóce
Și ochiĭ de negréță.

G. Bănulescu, *înv.* c. *Tirgoviște, j. Dîmbovița.*

Se ḑice, în mod ironic, când unul se face că vré binele cuĭ-va și, la drept vorbind, nu'ĭ doresce de cât rĕul.

15330 ⁂ I cu Hristolul, i cu Șucâ![2])

I. Coyan, *prof.* c. *Băcsa, Epir.*

Când trebue să alegĭ între doĭ; neputênd sa țiĭ și cu unu și cu altu.

Șuca, Țriscatarat, Sĭicrĕpanuma, Açel cu un cior, Cosforlu, Açel cu córne, Daracu, etc., sunt nume deosebite ce se dau dracului, de Aromânĭ, în Macedonia, Albania și Epir.

15331 ⁂ △ Doar nu'ĭ fi Hristos!

E. I. Patriciu, *înv.* c. *Smulțĭ*, *j. Covurluĭu.*

[1]) Hogea sa'țĭ câ ıte la cap.
[2]) Sau cu Hristos, sau cu dracu.

Se ḑice celuĭ care se laudă a fi tare şi mare.

15332 **Sângele luĭ Hristos.**

GR. JIP.SCU, *Rěur. Oraş*, p. 113.

Veḑĭ *Domn.*

Acelaş înţeles ca la No. 14831.

*

15333 **Hristos a înviat.**

1⁰ Cuvinte cu care creştinii ortodoxĭ se salută după Inviere, la Pascĭ.

2⁰ Se ḑice, în glumă, celuĭ pe care nu l'am věḑut de maĭ multă vreme, când îl întîlnim.

15334 **Până la a doua venire a luĭ Hristos.**

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, I, p.

Adica nicĭ odata.

Nicĭ se vor maĭ aduna *până la a doua venire a luĭ Hristos.*» — N. COSTIN.

*

15335 **Ca Hristos între ceĭ doĭ tâlharĭ.**

Adica un om de trébă între rěĭ. Se ḑice în gluma.

IAD

Veḑĭ *Babă, Gură.*

Ca sa ajunga în raiu, omul trece peste o punte îngustă ca un fir de pěr. Puntea e facuta peste ĭad. Cu cel pěcătos puntea se rupe şi pică în ĭad. In ĭad, care se afla sub pamînt, şi care este ca un fel de cetate tare cu porţĭ de fer, se chinuesc ómenii carĭ au facut rěu în acéstă lume. Mortul ca sa ajunga în ĭad trebue să tréčă prin douě-ḑecĭ şi patru de vămi, unde 'l tot întrébă de faptele ce a facut pe pamînt.

A se vedé *Şezatórea*, p. 160.

SNÓVĂ

Un Rus, fiind băgat în ĭad întrebă: «Este la voĭ vutca»? Dracu a respuns că nu. «He! dar, nu e bine la voi. Tóte muncile din ĭad,

le nu le-ar fi băgat de sémă. dacă ar fi fost vutcă. Rusul căută să ïésă, dar draciï îl opriră. Atuncï Rusul se apucă să zidéscă acolo o biserică. Când vĕḑură draciï îl şi deteră afară.

15336 **Nicï ïadul, nicï muïerea, nicï pămîntul secetos nu ḑice: «Ajunge!»**

Iord. Golescu, *Mss.*, II, p. 151.

Veḑï *Umbră.*

Acelaş înţeles ca la No. 3460.

Pamîntul, dragoste, ïad, nu ḑic: destul!

Prov. Solomon, p. 85.

Iadul nu se satura.

Prov. Sol., *Ediţ.* 1688, p. 78.

* △

15337 **Uşor ajungï la ïad.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcou Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Rĕul uşor se face; e greŭ să fiï om de trébă.

15338 **Grozavă gura ïaduluï, când o cască să te 'nghiţă.**

Iord. Golescu, *Mss.*, II, p. 151.

Când cel vinovat caută sa 'şi priméscă pedépsa.

15339 **Par'că 'ï gura ïaduluï.**

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 645.

Adică întuneric beznă.

* △

15340 **A fi talpa ïaduluï.**

I. Creangă, *Pov.*, p. 97. — Gr. Jipescu, *Opinc.*, p. 56. — M. Lupescu, *înv. c. Brosceni, j. Suciava.* — E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Veḑï *Babă.*

Sĕ ḑice pentru o baba care scie multe draciï, maï cu séma descântece şi farmece.

Talpa ĭaduluĭ se crede, la popor, a fi mama luĭ Scaraoschi, care stăpânesce ĭadul. Ea e o babă pocită şi urîtă, de se sperïe şi sfinţiĭ, când o vĕd.

15341 *△ Iad.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 151. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ*, j. *Tutova*.

Adică loc unde ducĭ o vïéţă neticnită.

«Mi-am găsit *ĭadul* în casa asta.»

IASMĂ

15342 * Iasmă.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 56. — L. ŞĂĬNEANU, *Dicţ.*, p. 386.

Femee fórte slabă, numaĭ ósele şi pïelea.

ICÓNĂ

15343 Cu un ochïu la icónă şî cu altul pĕ lângă icónă.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 28.

1° Sĕ ḑice pentru ceĭ ce cu smerenïa lor vor să fure (GOLESCU).

2° Pentru ceĭ carĭ, în biserică, maĭ mult sĕ uĭtă la femeĭ de cât la cele sfinte. Se ḑice maĭ ales pentru călugărĭ.

15344 * Cu ochiĭ pe la icóne şi cu gândul la cucóne.

I. BANESCU, *prof. j. Roman.*

Pentru ceĭ carĭ se fac că nu se uĭtă la femeĭ, pe când mor după ele; şi maĭ ales pentru călugărĭ.

Ionică, Ionaş,
Vedete-aş călugăraş,
La mânăstirea din Iaşĭ
Cu mâĭnele pe psaltire,
Cu ochiĭ pe la copile,

Cu mâinele pe icóne
Cu ochiĭ după cucóne,
Cu mânile pe ferestre
Cu ochiĭ după neveste.

T. BĂLĂȘEL, *Poes. Pop., j. Vâlcea.*

15345 **Și-a găsit icónă să se închine.**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 64; III. p. 78. — HINȚESCU, p. 76.

Vedĭ *Biserică.*

Acelaș înțeles ca la No. 14610.

15346 * △ **Fie-care caută să aĭbă icónă la care să se închină.**

V. FORESCU, c. *Mălinĭ, j. Suceava.*

Adică un sprijin, un protector.

15347 **A se închinà la tóte icónele.**

S. FL. MARIAN, *Trad. Pop.*, p. 160.

1⁰ A se ploconì, a face curte la tótă lumea.
2⁰ Și maĭ ales la judecătorĭ.

«D-tale sa 'țĭ dau de scire!.. n'așĭ fi avut ce face!.. ca și când eŭ aș fi venit la Iașĭ ca *să mĕ închin la tóte icónele.*» — S. FL. MARIAN.

15348 **Ne închinat pĕ la icóne.**

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 68.

*
Ne-dus pe la icóne.

D-na EUGENIA ZANNE c. *Bucurescĭ, j. Ilfov.*

*
A fi ne-purtat pe la icóne.

AL. PETRESCU, *ing.* c. *Curtea de Argeș, j. Argeș.*

Vedĭ *Biserică.*

Acelaș înțeles ca la No. 14612.

«Rumânu ne-învĕţat, ne-priceput la nimic, *ne 'nchinat pe la icóne,* ne-umblat, e tot ca dumanu al tĕŭ din coşăréţă, tot ca murgu din grajdu boieresc.» GR. JIPESCU.

15349 * △ **A dá cu capul pe la icóne.**

GHICA-NĂSTĂSESCU, c. *Rucăr, j. Dîmboviţa.*

A duce pre cine-va să vaḑă prin lume.

15350 * △ **Îl pórtă pe la icóne.**

A. PANN, III, p. 27. — I. G. MUNTEANU. — C. TEODORESCU, *înv.* c. *Dogele, j. Vasluĭu.*

* △ *A'l purtá cu nasu pe la icóne.*

I. IONESCU, *Cart. Cit.*, III, p. 174. — V. SALA. *dasc. c. Ferice, comit. Bihor, Ungarĭa.* — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Îl duce pe la icóne.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 175. — HINŢESCU, p. 76.

A'l duce cu nasul pe la icóne.

G. P. SALVĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

1⁰ A'l duce prin lume, pe la feţe cinstite.
2⁰ A'l duce înaintea judecătorilor, a'l trage în judecată.

«*Am să'l port pe la tóte icónele* = Am sa mĕ judec până în pânzele albe.

3⁰ A cautà să'l înşele; a'l înşelà.

15351 * **A fi purtat pe la icóne.**

V. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

A fi mers prin lume, a le sci tóte.

15352 **A fi busuioc de pus la icóne.**

A. DE CIHAC, II, p. 35. — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 284

Adică plăcut, frumos.

«Pentru babă, fața moșuluĭ era pĭétră de móră în casă; ĭar fata eĭ *busuioc de pus la icónă.*» — I. CREANGĂ.

15353 * △ **Par'că 'ĭ de pe icóne.**

TEODORESCU-CHIRILEANU, *înv. j. Sucĭava.*

Slab și prezîrit de tot.

15354 * **A avé fața scrisă în icóne.**

M. CANIAN, *public. j. Iașĭ.*

Acelaș înțeles ca la No. 15353.

IELE

Ielele, maestrele, vîntósele, frumósele, dînsele, etc. sûnt nisce fete ale luĭ Sfântu Gheorghe. Pe la spate sunt ca scorburile. Ele jócă primavara, vara și tómna. Le cântă din cimpoĭu, un om care șéde pe o masă, și pe unde jócă ele cresc bureți. — *J. Némțu.*

Prin Iele țĕraniĭ înțeleg nisce zîne, treĭ la numĕr, carĭ trăesc în vĕzduh, și din când in când se cobóră pe pămînt; și cine le aude cântând sau le vede sburând, ca nisce îngerĭ cu aripĭ, pe loc rĕmâne mut saŭ smintit. Cine sta sau dórme pe locul unde ele aŭ stat, aceluĭa i se ĭea o mână sau un picĭor; și bóla e fără léc. — *J. Dîmbovița.*

Când cine-va se îmbolnăvesce de odată, de mâna, de picĭor, etc., sau când a venit o bólă ca din senin, se crede că acest rĕŭ vine de la Iele, sau ca a dat un *vînt rĕu* (vîntóse) peste cel bolnav.

«Uĭte, Mârzică n'a maĭ visat și 'n nóptea de Crăcĭun auḑise că cum a eșit afară pĕ la mĭeḑu nopți, în puterea întunericuluĭ, și cum a călcat, să me taĭ, nu sciu. dar sciu că a pus picĭoru în urma ĭelelor, și 'ĭ s'a sgârcit vinele. fie la el acolo, și d'atuncea sĕ vaită și 'l tî resce de pare a fi spetit.» — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 151.

A se vedé, pentru maĭ multe amĕnunte, *Ielele,* studiŭ de mitologie comparativă de L. Şăĭneanu.

15355 * △ **Par'că e luat din ele (ĭele).**

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 67. — G. BĂNULESCU, *înv. c. Bezdeadu, Pucĭósa, Talea şi Pietróşiţa, j. Dîmboviţa.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Capu Piscului, j. Muscel.*

Când umblă prin poticele
Par'că e luat din ele.

A. PANN, I, p. 102. — HINŢESCU, p. 194.

1⁰ A fi paralisat; pentru cel nevoĭaş.

«*Ielele 'ĭ-aŭ luat gura şi picĭórele.*» — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 15.

2⁰ Pentru omul care umblă în tóte părţile fără rost şi fără căpĕtâĭu, zăpăcit, smintit, sărit din fire.
3⁰ Adică rĕŭ, fără regulă.

«Jócă *par'că e luat din ele.*» — P. GÂRBOVICEANU, *c. Oprişor, j. Mehedinţi.*

15356 * △ **Par'că e luat de alte elea.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Poĭenarĭ, j. Gorj.*

Adică tremură ca varga.

IMPĂRTĂŞENĬE

Veḑĭ *Turc.*

A SE INCHINĂ

15357 **La orĭ-ce te veĭ pricepe,**
Te închină şi începe.

A. PANN, I, p. 71. — HINŢESCU, p. 152.

După vechĭul obĭceĭu românesc. Căcĭ nimic nu se póte face fară voĭea Domnuluĭ.

15358 ⁂ **A se închinà.**

1° A se uni cu părerea altuia.
2° A'şi luà rĕmas bun de la maĭ marele sĕŭ.

ÎNGER

Vedĭ *Om.*

Îngeriĭ sunt slujitoriĭ luĭ Dumneḑeŭ. Sunt în chip de femee, cu ochĭ albaştri şi pĕrul bălan şi despletit. Câte-odată pot fi şi fără trup.

Fie-care om are câte un înger, pe umĕrul drept, care 'l îndémnă la fapte bune, şi altul (drac) pe umĕrul stâng care 'l îndémnă la rele. Ingerul de pe umĕrul drept este *îngerul păzitor*. Când acest înger se va depărtà de om, atuncĭ acesta va păţi vre-un necaz. De casa în care aŭ jucat iroḑiĭ, la anul noŭ, nu se apropie îngerul patru-ḑecĭ de ḑile. Tot aşa şi de cel care s'a făcut irod şi a jucat.

Româniĭ din comitatul Bihor, Ungaria, maĭ cred că îngeriĭ poruncesc morţilor să care apa cu ciuberĕle, iar pruncii cu ólele (căucile), carĭ aruncându-se în jos, cade pe pàmînt sub formă de plóie. Tot după porunca îngerilor, morţiĭ séra împrăştie stelele, iar diminéţa le adună de pe cer. Peste ḑi le spală, ca să fie curate.

15359 ⁂ **Anamesa di angheli are şi draçĭ.**[1])

Ilie Ghicu, *prof. c. Băésa, Epir.*

Intr'o adunare, pe lângă bunĭ sunt şi rĕĭ.

15360 ⁂ **Înger de baltă.**

Înger de baltă, cu suliţa de papură.

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, I, p. 231.

Adică drac.

15361 ⁂ **A fi tare de înger.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 177; *Rev. Ist.*, III, p. 379. — Hinţe-cu, p. 184.

---

[1]) Printre (în mijlocul) îngerĭ sunt şi dracĭ.

A fi tare de îngerĭ.

GR. JIPESCU, *Rĕur. Oraş.*, p. 207.

Adică a căruĭ înger păzitor e maĭ tare de cât dracu.
1⁰ A fi îndrăsneţ, tare de inimă.
2⁰ A avé tărie de caracter.

Precum s'a arĕtat maĭ sus îngerul păzitor şéde pe umĕrul drept al omuluĭ; dracul pe cel stâng. Şi când ţiue urechĭa dréptă este că îngerul a dat o palmă omuluĭ, pentru că a făcut rĕŭ. Când ţiue stânga, dă dracu. Nóptea îngerul stă la capu omuluĭ.

Romaniĭ credeaŭ de asemene, că fie-care om are câte doĭ Geniĭ, unul bun şi altul rĕŭ: *imo multi duos cuivis homini Genios tribuunt, bonum nempe et malum.*[1])

Frate, frate, frate şérpe
Aĭ pus gând să mĕ mănâncĭ,
Orĭ îngerii să mi-ĭ ispitescĭ
Orĭ pe suru 'l ispitescĭ?

Poes. Pop.

15362 * △ A fi slab de înger.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI, p. 182; *Pov.*, p. 222. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177; *Rev. Ist.*, III, p. 379. — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 115. — HINŢESCU, p. 176. — S. I. GROSSMAN, *Dicţ.*, p. 237. — SLAVICĬ, *Conv. Liter.*, VIII, p. 429. — M. PĂSCULESCU, *la Intîln.*, p. 2. — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — S. FL. MARIAN, *Nasc.*, p. 190.

1⁰ Adică fricos.

«Vaĭ de mine şi de mine, Harap Alb, ḑise sfânta Duminecă, par'că nu te-aş fi creḑut aşa *slab de înger;* dar, după cât vĕd eştĭ maĭ fricos de cât o femee.» — I. CREANGĂ, p. 222.

2⁰ Fără voinţă, care se lasă uşor a fi înduplecat; fără cunosciinţă.

«Ceĭ *slabĭ de îngerĭ* trec în tabăra duşmauă pentru un os de ros.»

A se vedé S. FL. MARIAN, *Nascere*, p. 190 şi *Şezătórea*, I, p. 125.

---

[1]) MONTFAUCON, *Antiq. grec. et rom.*

15363 *△ **A fi fără înger.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteïu, Banat.*

* *A fi sărac de înger.*

FR. DAMÉ, IV, p. 16.

Despre omul lipsit de noroc; căcï omuluï fară înger 'ï se întîmplă dese nenorocirï.

Acéstă dicere nu are nicï o dată înţelesul de a fi prost, cum se pretinde de unii.

15364 * **A fi un înger.**

Adică o fiinţă bună, blânda saŭ frumósa.

INVIERE

15365 *△ **La a doua înviere.**

C. TEOFANESCU, *înv. c. Bicaz, j. Némţu.*

Vedí *Hristos.*

Adica nicï o dată.

«Iţï voïu plati *la a doua înviere*».

La semaine des quatre jeudis.

Prov. Franc.

15366 * **A treïa di după înviere.**

Vedï *Di, Pa ce.*

Adica nu la vreme, ci târdiu.

Se faire poissonnier la veille de Pâques.

Prov. Franc.

IOV

15367 *△ **A fi drept ca Iov.**

D na Z. JUVARA, *c. Fedescï, j. Tutova.* T. BALĂŞEL, *preot, c. Bogdanescï, j. Valcea.*

A fi om drept, fără pěcate grele; a fi om bun și cinstit.

LEGENDĂ

De mult, de mult, de când minte nu se maĭ ţine, în vremea când lumea erà mai a luĭ Dumnedeŭ, nu ca acum plină de pĕcate din tălpĭ până in creștet, erà un om drept și cu frica luĭ Dumnedeŭ, pe care il chemà Iov. Ca acest om așa drept, nicĭ n'a fost, nicĭ u'o maĭ fi in lumea cu lumină. Și fiind-că el nu călcà poruncile luĭ Dumnedeŭ, și Dumnedeŭ vreà cu el: pe orĭ-ce punea mâna iĭ ieșeà cu bine! Așa că el a fost omu cel maĭ bogat din lume: avea turme de oĭ, ciredĭ de vacĭ și boĭ, herghelii de caĭ, hambare pline cu bucate, bănet mult nesocotit. de să fi cărat cu carele și tot nu s'ar fi maĭ isprăvit! El aveà șépte fecĭorĭ și șépte fete, toţĭ frumoșĭ și voĭnicĭ, de nu se găseà sub sóre să le semene, par'că stătuse Dumnedeŭ numaĭ de eĭ!

Erà Iov, om bun și drept la Dumnedeŭ și bogat putred, și pace buna!

O dată vrù Dumnedeŭ să incerce credinţa lui Iov și uĭte ce făcu. Iov sărăcì așà d'o dată, casele i-se surpară pe copiĭ și iĭ omori pe toţĭ. turmele i-le furara hoţii și i le mâncară gădinile și tóte și tóte se prapădiră, de aĭ fi jurat că numaĭ e Iov cel bogat. Nu fu destul atât, dar Iov se bolnávi greu de nisce bube carĭ iĭ umplură tot trupul. Lumea ișĭ bătcà joc de el, dicêndu-ĭ că Dumnedeŭ l'a pedepsit fiind că averile le-a făcut cu vrăjĭ și hoţiĭ. Dar el tăceà și rábdà. Nimenea nu'l primeà in casa luĭ, așa bolnav și plin de bube, chĭar și prieteniĭ luĭ, cu care trăise in copilărie, și pe care iĭ omenise tot-déuna, și iĭ chemase la ospeţe, acum il luaŭ, cu câiniĭ, la gónă de la ușile lor; la toţĭ le era scárbă de el. Până și nevésta luĭ iĭ disc intr'o di că nu maĭ póte de acum să trăĭéscă cu el, și are să se mărite căcĭ ĭ-a venit peţitorĭ. Iov le sufereà pe tóte și tăceà zăcênd în dărîmăturile caselor luĭ; câĭniĭ urlaŭ a pustiŭ și veneaŭ de-ĭ lingeaŭ bubele.

Iov dise nevesteĭ luĭ: Bine, nevéstă, poţĭ să te măriţĭ, dacă 'ţĭ-e mintea până intr'atât; dar să ţiĭ minte barim o vorbă a mea. Când or venì cu nunta să te ĭeà, să-ţĭ facĭ cruce cu drépta. — Bine, oĭu face ce oĭu face, respunse nevésta luĭ, și se găti de nuntă.

In diua de nuntă veniră toţĭ nuntașiĭ inciușĭ cu brine de pĭele de om. Ea nu băgă in sémă nimic, și se găti ca o mirésă, cu podóbele care i le adusese ginerile. Ginerile o luă de mână după obiceĭu și o duse la caléșcă să se suĭe cu ea. Ea când puse picĭoru in scara căleșciĭ, ișĭ aduse aminte de vorba luĭ Iov și ĭșĭ făcù cruce cu drépta. Cum ișĭ făcù cruce, periră toţĭ nuntașiĭ, cu ginerile și cu căléșcă cu tot; și ea se vedù gólă, despoĭată de tóte podóbele de mirésă, și cu un picĭor pe ghizdurile unuĭ puţ parăsit, gata sá sae in el, dacă nu șĭ-ar fi facut crucea.

Atuncĭ ea inţelese cum ișĭ bătuse joc dracu de dînsa; merse la Iov plângénd, iĭ spuse tarașenia și ișĭ ceru ĭertare. Iov o ĭertă de la inima, că era om blând și bun.

Nu maĭ trecù vreme multă și Iov începu a se însănătoși, căcĭ Dumnedeu vedùse credinţa luĭ. După ce se făcu Iov sănătos, Dumnedeŭ iĭ plouă in curtea luĭ treĭ dile și treĭ nopţi numaĭ galbenĭ, și așa il îmbogaţi de miĭ de orĭ maĭ mult ca cum fusese intâĭŭ. Iĭ dete alţĭ șépte băeţĭ și alte șépte fete maĭ frumoșĭ ca ceĭ d'intâĭŭ. Dumnedeŭ lungi vĭéţa luĭ Iov și el trăi maĭ mult ca alţĭ ómenĭ. pentru credinţa luĭ, căcĭ, sa vedeţĭ Dumnevóstra, ca credinţa nimic nu e maĭ mare in lumea asta.

Dupa mórtea luĭ Iov a rĕmas visteriile luĭ copiilor și din copiĭ in

copiĭ tot n'a avut ce le face, aşa de multe aŭ fost. Când a umblat Alicsandru Machidon şi a ajuns până la ţinuturile luĭ Iov, nisce ómenĭ l'aŭ dus de 'ĭ-aŭ arĕtat vistieriile luĭ. El a dat voĭe ostaşilor să ĭeà toţĭ aur cât or vrea. Şi aŭ luat toţĭ cât au putut duce şi nu s'a cunoscut de unde aŭ luat, aşa eraŭ de marĭ vistieriile luĭ Iov!

*

15368 **A fi bogat ca Iov.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

* ∠

A avè visteriile luĭ Iov.

T. BĂLAŞEL. *preot, c. Bogldănescĭ, j. Vâlcea.*

A fi bogat peste fire, a avè avuţiĭ ne-numĕrate. Francesul ḑice dimpotrivă: *Pauvre comme Job.*

15369 **A face comorile luĭ Iov.**

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Celuĭ ce strînge averĭ.

«*Nu o să facĭ comorile luĭ Iov* pe aicĭ.»

IROD

*

15370 **A fi un Irod.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.* — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 70.

Veḑĭ *Vicleim.*

Adică frumos îmbrăcat.

«Iar pe cucoş îl purtà în tóte părţile după dinsul. cu salbă de aur la gât, şi încalţat cu cĭoboţele galbene şi cu pintenĭ în calcaĭe, de ţi se părea că'ĭ un *irod* de ceĭ frumoşĭ, ĭar nu cucoş, de făcut cu borş.» — I. CREANGĂ.

ISAIA

*

15371 **A'ĭ cântà Isaia dănţuesce.**

Adică a se cununà.

IŞPAS

15372 * La Ispas
Când e laptele maĭ gras.

P. Budişteanu, *maĭor, c. Bucuresci, j. Ilfov.*

Când ni se cere ce-va, şi nu vrem să'l dăm, rĕspundem: *Las, că ţi-oĭ da la Ispas, când e laptele maĭ gras.»* căcĭ, atuncĭ laptele e în tot-dé-una fórte slab.

ISPRA

15373 * △ Aşa 'ĭ-a fost ispra.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Vedĭ *Scris, Ursit, Ursitóre.*

Adică aşa a fost să fie, aşa trebuĭa neapĕrat să se întîmple.

IUDA

Iuda, apostul care a vîndut pe Isus, rătacesce şi acuma pe faţa pămîntuluĭ. — *J. Németu.*

15374 * △ Iuda, pentru treĭ-ḑecĭ de arginţĭ, a vîndut pe Hristos.

V. Sala, *dasc. c. Cusiişu, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel trădator, vînḑĕtor de patrie, de ném, de stăpân, de binefacĕtor.

15375 Nu o să mĕ omor singur ca Iuda.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 134; II, p. 88. — Hinţescu, p. 130.

Pentru cel care nu pierde orĭ-ce speranţă că se vor îndrepta lucrurile.

In Judeţul Ilfov sĕ crede că Iuda este în iad. Puteà

fi ĭertat, daca recunoscêndu şĭ greşéla, mergeà la Isus şi mărturisĭa cerêndu-ĭ ĭertare. Sĕ ḑice că Isus, prin puterea luĭ Dumneḑeĭéscă, de treĭ-orĭ a făcut ca să se aplece la pămînt, pomul de care Iuda vroià să se spînzure, numaĭ ca acesta să vie şi să'şĭ céră ĭertare. Dar Iuda n'a vroit, şi Isus l'a lasat în voiea necuratuluĭ, de s'a spînzurat.

15376 * △ **Maĭ scie'l Iuda.**

IUL. GROFŞOREANU, *dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Despre lucrările saŭ despre purtarea cuĭ-va.

15377 * **Sărutarea luĭ Iuda.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova.*

Sărutarea Iudeĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, I, p. 462. — LAURIAN & MAXIM, II, p. 1060.

Când cine-va îţi arată o dragoste prefacută.

15378 * △ **A fi Iuda.**

I. NECULCE, *Letop. Mold.*, II, p. 310. — D. EPUREANU, *înv. c. Damian, j. Dolj.* — M. CANIAN, *public. j. Iaşĭ.*

1⁰ Adică faţarnic.
2⁰ Tradător, maĭ ales către acel care 'ĭ-a facut bine.

«Dară eŭ taĭna stăpânuluĭ căruĭa 'ĭ am mâncat pita, n'am putut'o descoperì, uĭtându me la sfânta Scriptură, ce aŭ ḑis îngerul către Tovia. ḑicênd: Taĭna Imperatuluĭ sá o acoperĭ; ĭară faptele luĭ Dumneḑeu la arĕtare să le mărturisescĭ.» Ce şi eu nu am vrut să mĕ fac al doile *Iudă*, sau să'l viclenesc, sa fug de la dînsul; că, de aş fi facut aşa, ce lauda aş fi dobândit? ce numaĭ osîndă de la Dumneḑeŭ şi ocară de la óment.» — I. NECULCE.

3⁰ A fi om rĕu peste fire.

«Nu fi *Iuda.*»

15379 * **Punctul luĭ Iuda.**

Adică numĕrul treĭ-spre-ḑece.

La cea din urmă masă, la care s'a aşeḑat Isus cu Apostoliĭ, eraŭ tocmaĭ treĭ-spre-ḑece.

15380 * △ Iuda.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Unul diu nenumĕratele nume ale draculuĭ.

IZICUŢĂ

15381 * △ Izicuţă dracu.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Pentru o persónă care nu maĭ are astîmpĕr, vorbesce mereu, se amestecă în tóte, umbla de colo până colo, vré să le afle tóte, etc.

JOÏA-VERDE

15382 * △ La Joïa-Verde.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ*

Adică nicĭ odată, căcĭ Joïa-Verde nu este o sĕrbătóre românéscă.

La semaine des quatre Jeudis.

Prov. Franc.

JOÏMĂRIŢĂ

Joĭ-Maricele. Aşa numesc pre nisce femeĭ, despre carĭ ḑic că, în Joïa-Mare, care este înainte de Pascĭ, merge desdeminéţă pre la tóte casele, şi cauta focurile ce pe acel timp, şi în acea ḑî, trebue sa fie în tóte vetrele caselor din Moldavïa, şi daca află pe vre-o muĭere din casă dormind, o pedepsesc aşa că o fac leneşă şi incapabilă de lucru peste tot anul.» — D. CANTEMIR. *Descr. Mold.*, p. 155.

Joĭmăriţa este un chip de femee, care are ḑiua eĭ, când femeele trebue să o serbeze. Ea este peste torsul femeelor maĭ mare. Femeele trebue să se siléscă, în timpul ĭerneĭ, cu torsul cânepeĭ, ca la venirea Joimariţeĭ să nu găséscă în furcă fuior, că le. lovesce cu el. Sĕ po-

vestesce că o femee nu mântuisă de tors și venind Joimărița în chip de femee, 'ï-a tors ea tótă cânepa, și apoï a cerut un cïaun mare ca să ï-o și férbă. Femeïa neprсsupunênd că ar fi Joimărița s'a dus la o vecină să céră cïaun, și a spus vecineï împrejurarea. Vecina numaï de cât s'a priceput. și 'ï-a spus că aceïa e Joimărița șï să nu ducă cïaunu, că are să o fïérbă pe ea. Ci a învățat-o să se ducă acasă să încépă a striga de prin bătătură: «Sărițï că s'a aprins Dumbrava roșie! Sărițï că s'a aprins Dumbrava-roșie!» Atuncï ea are să ïésă din casă, și tu să între înăuntru și încuind ușa sa întorcï tóte lucrurile din casă. ca: cofa, ulcică. ólă, cană. etc. cu gura în jos și venind ea înděrăt să nu rěspundï la strigătul eï.

Femeïa făcu așa, și la strigătul eï, eșind Joïmărița să vadă ce s'a întîmplat. ea intră în casă. încue ușa și întórce tóte vasele cu gura în jos, dar uïtă însă opăițul ne-întors. Când sě întórce Joimărița începe să strige ca să'ï dea drumul. Femeia însă tace. Atuncï începe a strigà: «Cofă, vin tu de'mï deschide!» Dar cofa îï rěspunde: «Nu pot că sunt cu gura în jos.» In fine chïémă vasele pe rînd. și tóte daŭ acelaș rěspuns. Ajungênd la opaiț, cl îï rěspunde că vine. dar, când să plece de pe hornă, a cădut jos și s'a spart, și ast-fel femeea scăpă de Joïmăriță.» — E. I. PATRICIU, *j. Covurluiu.*

In județul Dolj se dice, Joïmărițe, copiilor carï umblă cu talange, sunându-le în séra Joïeï, din sěptěmâna patimilor, pe la ușile sătenilor strigând:

Cățï. cățï
Tors'aï câlțï,
·La Marica pe perete
Dóuě ouě 'ncondeete.

Și ómeniï daŭ ouě la aceï copiï.

A se vedé GR. JIPESCU, *Opincar*, p. 115.

15383 ⁂ △ **A ajunge o Joïmăriță.**

H. P. HĂȘDĚU, *Etym. Magn.*, p. 633. — G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop*, p. 337.

A fi Joïmăriță.

GR. JIPESCU, *Opinc*, p. 9.

1) Adică slabă și urîtă.

Fóïe verde pelinițǎ,
Mărita-mě. măïculița,
C'am ajuns o *Joïmariță.*

Poes. Pop.

2) Ființa saŭ lucru de care te sperii.

Limba oraşuluĭ, portu orăşanuluĭ, legile ne-înţelese de el, deprinderile venetice încuibate în vĭéţa orăşanuluĭ. 'Ĭ sunt atâtea *joĭmărițe* dĕ care sĕ 'nspăimântă şi fuge, când le vede.» — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 9.

LĂGĂRIE

15384 * △ **Cel din lăgărie.**

V. RÂMBU, *înv. c. Brănescĭ, j. Dîmbovița.*

Adică dracul.

«*Ucigă-te cel din Lăgărie,*» ḑicere întrebuinţată numaĭ de femeĭ.

La popor, cuvîntul lăgărie însemnéză un loc unde e zarvă, gălăgie mare.

LAVRĂ

Veḑĭ *Havră.*

15385 * △ **Par'că'ĭ lavră Ovreĭéscă.**

G. COŞBUC, *Universul, Apr. 1900.* — G. BĂNULESCU, *înv. c. Besdeadu, j. Dîmbovița.*

Când pornesc toţĭ să vorbéscă
Par'că'ĭ lavra Ovreĭéscă.

HINŢESCU, p. 189.

Veḑĭ *Havră.*

Acelaş înţeles ca la No. 15325.

LAZĂR

Româniĭ, din comitatul Arad, pretind că Lazăr a murit de dorul plăcintelor pentru că stăpânul nu 'ĭ-a dat fărămiturile de pe masă.

15386 **Nu ca cel ce pe Lazăr a gonit, ci ca cel ce pĕ Lazăr a chemat, l'aĭ tĕĭ fraţĭ să te arĕţĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 135.

Adică bun şi milostiv.

*

15387 A eşit Lazăr din grópă.

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Vedĭ *Hristos.*

Când dăm cu ochii de unul pe care nu'l-am vědut de mult.

LEGE

Vedĭ *Cap. X, c Lege.*

D-l L. Şăĭneanu, în Semasĭologie, VI, p. 285, dice că: «Limbile slavice, ne-posedând un termen pe deplin corespundětor latinuluĭ *religio,* întrebuințéză, în locu'ĭ vorba *zakonu,* propriu lex, sau alte expresiune analóge, ca *vêra,* credință, *učenie,* învěțătura. Primiĭ traducětorĭ românĭ aĭ cărților sfinte din slavonesce, aŭ aplicat de asemenea sensul de religiune, cuvintuluĭ *lege,* care corespunde logicesce paleoslaviculuĭ *zakonu.*»

D-l Şăĭneanu uĭta însă un fapt esențial. La origină, la tóte popórele legea şi religia. nu se deosebeaŭ; legea nu era de cât porunca deităţeĭ. De pildă legile luĭ Minos, luĭ Moĭse, luĭ Numa, etc.

D-l Şăĭneanu ne arată singur că ebraicul *mişpat* întrunesce ambele înțelesurĭ de *lege* şi de *religie.*

La Latinĭ cuvîntul *lex,* adică legea scrisă, prin opunere cu *mos,* obiceiul pămîntuluĭ. şi *religio,* scrupul, consciință, religie, aŭ aceeaşi rădecină comună, *lego* citesc.

Vedĭ du Cange, V, *Lex christiana* şi altele; Sfântul Pavel, *Scrisorĭ catre Evreĭ,* VII, 18.

La Francesĭ exemplele ce se pot dà sunt ne-numěrate:

«La rencontre de ce peuple Evreĭ m'étonne et me semple digne de l'attention; je considère cette *loi* qu'ils se vantent de tenir le Dieu, et je la trouve admirable.» — B. Pascal, *Pensées, XV, 3.*

«La *loi* de Moïse ne défendait que les excès; elle n'ordonnait pas encore cette rigoureuse attention sur les sens, que la *loi* de l'Evangile nous a déjà prescrite.» — Massillon, *Carême, Riche.*

«La *loi* trompeuse de Mahomet.« — La Mothe le Voyer, *Vertu des Paiens, II, Zémon.*

In fine Calvin, şi maĭ explicit, dice:

«Par ce mot de *loy* je n'enten pas seulement les dix préceptes .. mais la forme de religion que Dieu a publiée par la main de Moyse.» *Inst. 255.*

De aci reïese că afirmarea D-luï Şaïneanu este ne-întemeïată de óre-ce nu numaï la Slaviï dar şi la Evreï, la Latinï, şi la tóte popórele, în genere, acelaş cuvînt arată *legea* şi *religia*.

A se vedé chiar în lucrarea D-luï Şăineanu numeróse citaţiï din cronicarï românï, carï dovedesc, cu prisosinţă, ca noï am întrebuiuţat din vechime cuvîntul *lege* cu înţelesul de religie.

Legile păgânescı, legea creştinéscă. — MIRON COSTIN, I, p. 74.

Legea luı Mehmet. — GR. URECHÏE, I, p. 207; etc.

15388 **Omul trebuï(e) să cinstéscă**
Legea luï cea părintéscă.

A. PANN, I, p. 72. — HINŢESCU, p. 135.

Sa se ţină de legea parinţilor sěĭ şi de învěţăturile eĭ.

Aşa'ï legea din betrânï,
Din betrânï, din ómenï bunï.

15389 **Fă orï-ce în legea ta,**
Şi la alţï nu te uïtà.

A. PANN, I, p. 71. — HINŢESCU, p. 137.

Acelaş înţeles ca la No. 15388.

* △
15390 **Cine 'ntr'altă lege sare,**
Nicï un Dumnedeŭ nu are.

A. PANN, I, p. 71. — HINŢESCU, p. 168. — H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoï.* — G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescï, j. Tutova.*

Impotriva celor carï se lépeda de legea părinţilor lor.

15391 **Cine legea nu'şĭ cinstesce,**
Fără lege se numesce.

A. PANN, I, p. 71. — HINŢESCU, p. 34.

Să te ţiĭ de învěţaturile legeı tale.

D-l Șăĭneanu apropĭe românescul *fară-de-lege* de slavicul *bezakonie* = sine lege; l'ar fi putut apropia și de ḑicerea francesă: *homme sans foi ni loi.*

* △

15392 **Unuĭ om fără-de-lege, ĭĭ trebue unu fără suflet.**

Gavr. Onișor, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Veḑĭ *Suflet.*

Acelaș înțeles ca la No. 4666

* △

15393 **Celuĭ fără-de-lege, cel fără de suflet ĭĭ vine de hac.**

C. Madan, *c. Trușeni, țin. Chișĕneu, Basarabia.*

Acelaș înțeles ca la No. 15392.

LETURGHIE

Veḑĭ *Liturghie.*

LITURGHIE

*

15394 **Vîr nu póte s'hibă apă di liturghie.**[1])

G. Zuca, *stud. c. Cavala, Albania.*

Veḑĭ *Biserică*

Nimenĭ nu póte fi fară de pĕcate.

Când femeile frămîntă liturghia, aduc apă próspĕta, căcĭ nu trebue să fi bĕut cine-va din vasul acela.

* △

15395 **Se daŭ leturghie mameĭ?**

N. Matescu, *inv. c. Movilița, j. Putna.*

Când unul pregetă se facă óre-ce, fiind dator a'l face

[1]) Nimenĭ nu póte să fie apă de liturghie (pâne binecuvîntata, prescura, nafora).

15396 *Liturghie cu bragă.

I. GHICA, *Conv. Liter.*, *XVIII*, p. 386.

Leturghie cu bragă.

L. ŞĂÏNEANU. *Semas.*, *VI*, p. 466. — FR. DAMÉ, III, p. 285.

**Leturghie cu brahă.*

V. A. FORESCU, c. *Folticenĭ*, j. *Sucĭava.*

Lucrul prost făcut fără rînduĭéla luĭ.

«Botezul aceleĭ colecţiunĭ de legĭ, a căreĭ naş a fost preotul Minciaki, a fost, cum s'ar ḑice un fel de *leturghie cu bragă;* nicĭ boeriĭ chemaţĭ nu puteaŭ face cum ar fi creḑut că erà bine, nicĭ poporul Român luà direct saŭ indirect vre-o parte la facerea acelor legĭuirĭ.» — ION GHICA, *Coresp.*

«Se face *leturghie* pentru unil şi *cu brahă.*» — FORESCU.

15397 In casa cutăruĭa se vrea puteà cântà sfânta liturghià.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, II, p. 19.

Se ḑice pentru o casă fórte curat ţinută.

«Dómna sa, de altă parte, cărcimărĭa bucatele din casă, pânea orĭ pe unde aveà, şi bĕutura şi poclónele ce le venĭaŭ la beciu. Încă făceà boĭ de negoţ, şi mâncà ĭérna fîneţele ómenilor, săracilor, cu boiĭ lor, până se vindeà aceĭa. şi apoĭ se apucà de alţiĭ.

Numaĭ o bunătate aveaŭ amîndoĭ între dînşiĭ, că eraŭ fórte curaţĭ, cum se grăĭesce, *în casa lor se vrea puteà cântà sfinta leturghie.* Insă numaĭ pentru curăţie grăim acésta.» — N. COSTIN

15398 *△A'ĭ ţrage o liturghie.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 557. — DE LA VRANCEA, *Sultănica*, p. 7. — L. ŞĂÏNEANU, *Semas.*, p. 328.

A'ĭ trage o duşcă, a bé vin saŭ rachiŭ.

Ia fiĭ bună dumné-ta,
De nu'mĭ dă
Cu ocaua;
Cară vinul
Cu vadra,
Pelinul
Cu donița,
C'am sfințit d'o *leturghie*
Cu părintele Ilie,
Ș'am rugat pe Dumneḑeŭ
Ca să'mĭ dé pre gâudul meŭ

Poes Pop

LOT

15399 * □ **A fi Lot.**

M. CANIAN, *public. j. Iașĭ.*

Adică om drept.

LUMÎNARE

Veḑĭ *Cap. VI, c. Lumînare, Pascĭ.*

15400 * **A ține cuĭ-va lumînarea.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 196.
— D-na SOF. NĂDEJDE, *Nuv.*, p. 137.

1° A fi de față la mórtea cuĭ-va, a ingriji de dînsul când este în agonie, ținêndu'ĭ lumînarea aprinsă în mână.
2° A fi nașul cuĭ-va, la cununie.
A se vedé No. 5512 & 5584.

MĂESTRĂ

Veḑĭ *Măĭastră.*

15401 **După ce 'nchiḑ ferestrele,**
Jóce-mĭ măcar Măestrele.

A. PANN, III, p. 139.

Când óre-ce se întîmpla în afară de vreme, când nu ne maĭ póte superà.
Maestrele sunt *ielele, vîntósele, frumósele,* etc.

MAHOMET

15402 * △ **Spor și berechet**
In via luĭ Mahomet!

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

* △
Noroc și berechet
In via luĭ Mahomet!

P. GÂRBOVICEANU. *prof. c. Lița, j. Teleorman.*

Se ḑice în batjocură de óre-ce, Turciĭ ne bênd vin, Românul crede ca nu au nicĭ vie.

Spor și berechet
In via luĭ Mahomet!
O mie de pogóne,
O mie de brobóne,
Sa cure vinu
Cum curǎ rachiu
Și la anu un car cu buțĭ.

* □
15403 Șalvariĭ luĭ Mahomet.

Adevĕrul (ziar), III, No 627.

Adică móște; lucru care se admite fară vorba multă.

MAĬCĂ

*
15404 Nu tóte maĭcele sunt surorile luĭ Hristos.

BASOTA. *prin* V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ. j. Suclava.*

1° Adică nu tóte se pórta cum se cade, nu tóte sunt cinstite.
2° Să nu judecam dupa arĕtare.

SNÓVA

Doĭ negutitorĭ, unchĭul și nepotul s'au dus la o monastire de călugărițe. Pe când unchĭul s'a culcat, nepotul s'a dus prin monăstire, după căpetuĭélă și gasind o maĭcă tînera s'a împreunat cu ea A doua ḑi nepotul spune unchĭuluĭ seu despre norocul ce a avut. — Nepóte, mare pĕcat aĭ avut! și dacă nu veĭ fi ĭertat de Mitropolit, ne desfacem de tovărășie, că fapta ta mĭ a pricajit negoțul. A treĭa ḑi aflând că Mitropolitul e în monăstire, s'aŭ dus împreună la el, să céră ĭertăcĭune. Mitropolitul dojenindu'l 'ĭ a spus: — Apoĭ tu, mișelule, nu scĭĭ că călugărița e sora luĭ Hristos? Cum aĭ îndrasnit sa pecătuescĭ cu ea? — Ce, Sfinte Parinte? rĕspunse el; daca eu sunt cumnat cu Hristos apoĭ nu am nevoe de tine și de toțĭ sfințiĭ la carĭ te închiuĭ tu.

MAĬCA-DOMNULUĬ

Românii din comitatul Arad spun ca Maĭca Domnuluĭ a fost o fata de Jidov. Ea erà o fata așa de bună în cât ìșĭ dedea haĭnele sale saracilor. Dupa ce tatal eĭ a saracit, ea s'a bagat servitóre la o monastire, unde îngerul Domnuluĭ 'ĭ a suflat în urechia drépta, de a rĕmas însarcinată. Treĭ diaconĭ s'au certat pentru dînsa. Maria a parăsit atuncĭ monastirea și s'a dus la un om, care se numeà Craciun, și în grajdul acestuia a nascut pe Hristos De la acel om ìșĭ are sĕrbatórea nascereĭ numele de Craciun.

LEGENDĂ

Se vorbesce că, Mama luĭ Isus a tors cu furca fir subțire, și pe când torceà, păĭĕjenul venind a intrat în vorbă cu dînsa, prindĕndu-se că el tórce și maĭ subțire. In urma acesteĭ prinsorĭ, punĕndu-se pe tors și păĭĕjenul, au vĕdut în urmă că, în adevĕr, păĭĕjenul torsese mult maĭ subțire. Maĭca-Domnuluĭ, vĕdĕndu-se remasă de paĭĕjen 'l a blestemat dicĕnd: Pe tine și urmașiĭ tĕĭ sa remână ura tutulor, și celuĭ ce țĭ va sdrobi corpul peutru obraznicia ta, Dumnedeŭ ĭĭ va ĭertà șépte pecate.

A se vedé legenda de la cuvîntul *Brósca*, precum și *Șezalórea*, I, No. 7 8 și II, No. 7.

15405 **Par'că 'ĭ Maĭca Domnuluĭ.**

Adică sta smerită; se dice pentru o femeĭe fațarnică.

MAĬASTRĂ

Vedĭ *Măestră*.

15406 **Fără să'l simtă nicĭ Măĭestrele.**

P. Ispirescu. *Leg.*, p. 54 & 2"5.

Adica încet, fara sgomot.

Peste nópte se sculă binișor, *în cât să n'o simtă nicĭ măĭestrele*, și cu inima tăcând, legă ața de piciorul bărbatuluĭ seŭ.» — P. Ispirescu, *Leg.*, p. 54.

MAMA-HĂCĬULUĬ

Vedĭ *Mama-Pădurii*.

15407 * **Pare-că e Mama-Hăciuluĭ.**

S. Fl. Marian. *Ornit.*, II, p. 166.

Vedĭ *Mama-Păduref.*

Pentru o femee fórte urîtă. A se vedé No. 15408.

MAMA-PĂDUREĬ

Mama-Padureĭ este o babă uriaşă, grósă, fórte urîtă şi cu nisce dinţĭ marı. Ea locuesce prin creerul codrilor, unde nu póte pĕtrunde picĭor de om. Se arata când ca o babă, când ca o călugariţă cu pĕrul despletit, îmbrăcată în negru, leganêndu-se pe picĭóre şi mereŭ rînjind. Ea nu se arata de cât celor slabĭ de îngerĭ. Ea trăesce în mijlocul codrilor secularĭ, ca într'o împeraţie a eĭ. De acela îndrăsneţiĭ, carĭ se încumeta sa calce în hotarele eĭ, sunt expuşĭ la multe casne, daca o putere supra naturala nu le vine în ajutor. Ea se hrănesce cu ómenĭ.

Aşa sĕ spune că s'a dus odată la o stână, şi a cerut de la cĭobanĭ o cute ca sa'şĭ ascută dinţiĭ, şi, în urmă, a mâncat pe cĭobanĭ.

Alta data nisce ómenĭ, mergênd prin o pădure, au dat de Mama Pădureĭ şeḑênd la foc şi frigênd o ţiglă[1]) de brósce. Ómenii dându'ĭ buna ḑiua, ea s'a sculat şi a apucat la fuga dupa eı, cu ţigla în mână, în cât abĭa-abıa au putut scapà.

A se vedé *Şezătórea,* I, p. 151 & 243; Ispirescu, *Basme: Lucéferul de ḑi şi Lucéferul de nópte;* L. Şaineanu, *Basme,* p. 980, 994, No. 113 & No. 511.

15408 * △ **Par'că e Mama-Pădureĭ.**

S. Fl. Marian, *Ornit.*, II, p. 166. — D. Epureanu, *înv. c. Damian, j. Dolj.* — G. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluiu.* — E. I. Patrıcĭu & G. P. Salviu, *înv. c. Smulţi. j. Covurluiu.*

* △ *Gândescĭ că'ĭ Mama-Păduriĭ.*

Iul. Grof-oreanu, *dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

[1]) Frigare.

* △ *Mama-Pădurii, frica satului.*

V. Forescu, *înv. c. Stănișóra, j. Suciava.*

Sĕ dice de o babă urîtă de te sperii de ea, când o vedĭ.

MÂNĂSTIRE

15409 **Mânăstirlu s'hibă ghini, că câlugri câțî z-dzîçĭ.** [1])

Per. Papahagi, *Zweit. Jahres.*, II, p. 170.

Când cele maĭ însemnate sunt cum trebue să fie, cele-l-alte vin de la sine.

15410 **Mânăstirlu întâniŭ adară, că'țĭ afli călugărĭ tru-óră.** [2])

Andr. al Bagav, *Cart. Aleg.*, p. 122.

Acelaș înțeles ca la No. 15409.

MÂNDRELE

15411 * △ **'L-aŭ îndrăgit Mândrele.**

P. Daniilescu, *c. Panaghia, j. Dolj.*

Adică tremură de frigurĭ.

Ielele, Șoĭmanele, Frumósele, Vîntósele, Sfintele, Mândrele, pe carĭ le confundam de obiceĭu, luând pe unele drept altele, aŭ totușĭ atribute și putere deosebite.

Așa țĕraniĭ spun că Sfintele sau Șoimanele schilodesc pe ómenĭ, de la ursitori, luându-le mâinile, picĭórele ori gura. Bolnavul se dice că e *luat de Sfinte* sau *de Șoimane.*

[1] Manastirea să fie bine, că calugarĭ câțĭ vreĭ.

[2]) Construesce întâiu manastirea, ca'țĭ gasescĭ călugarĭ îndată.

De obiceĭu un asemenea bolnav nu se maĭ lecuesce, şi móre. Omul nu vede aceste ființe dar aude foşnăitul pe care 'l fac nóptea când sbóră. Cu o putere mult maĭ mică de cât Sfintele, sunt *Mândrele,* zîne aeriane ca şi cele d'întâiŭ. Elę nu pocesc ca Sfintele, ci maĭ mult amorțesc muşchiĭ şi provócă miciĭ tremurăturĭ. Mândrele ne trimit frigurile, de aceĭa când țĕranul pricepe că 'l apucă frigurile dice: *m'au îndrăgit Mândrele.*

MASLU

15412 *△ **A băgà în masle pre cine-va.**

D-na Ec. Zanne, c. *Băsescĭ, j. Fălciŭ.*

Adică a'l sperĭà.

MĂTĂNĬE

15413 **Unde vedĭ mătăniĭ multe, dĕparte, să nu te musce.**

Iord. Golescu, *Mss.,* II, p. 101.

Vedĭ *Domn, Rugăcĭune.*

Adică mult să ne ferim dĕ ceĭ ce sĕ arată pré mult smerițĭ, 'ca fațarniciĭ (Golescu).

MATUSAL

15414 **Din vremile luĭ Matusal.**

Dim. Țîchindeal, *Fab.,* p. 315.

Vedĭ *Adam.*

Adică de demult.

MESĬA

15415 * **A curà (alergà) ca la Mesĭa Jidoviĭ.**

N. Costin, *Letop. Mold.,* I, p. 315.

Cu mare încredere.

«Şi înțelegênd şi de puterea luĭ Hmil, la carele cureaŭ de prin tóte ostróvele Căzacil, *ca la Mesia Jidovil*, şi se adăogaŭ şi Tătariĭ, aŭ sfătuit să se întórcă înapoĭ.» — N. COSTIN.

*
15416 **A aşteptà ca pe Mesĭa.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Ca pe unul care trebue să ne scape de rele.

MINUNE

15417 **Bun de minunĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 86.

Sĕ ḑice pentru cel ce e pricina rĕutăţilor (GOLESCU).

MIR

*
15418 **A'ĭ luà mirul.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 317. — GR. JIPESCU, *Rĕur. Oraş*, p. 207. — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

* △
A lovi unde a pus popa miru.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

*
A trage la mir.

1° A lovi drept în frunte.
2° A bate.
3° A omorî.

«Se apucară la luptă în buzdugane, daiă Ţugulea cum aduse buzduganul seu şi lovi pe smeu, *îĭ luă mirul*, apoĭ îĭ taĭe capul, îĭ luă calul şi armele şi pleca înaintea smeuluĭ celuĭ mijlocĭu.» — P. ISPIRESCU, p. 317.

A MIRUI

*
15419 **A miruì pre cine-va.**

1⁰ A'l lovi drept în frunte.
2⁰ A'l bate.
3⁰ A'l omorî.

MITROPOLIE

15420 **Duminică (Duminecă) cununie,
Și Luni la Mitropolie.**

A. PANN, II, p. 110. — HINȚESCU, p. 51.

A se vedé înțelesul la No. 9940.

15421 **Délul Mitropoliei e mare.**

G. IONNESCU-GION, *Ist. Buc.*, p. 153.

Se dice celui supĕrat, pentru a i se arĕtà că 'i va trece supĕrarea.

Cel care avênd o supĕrare, se ducea la Mitropolie, pentru a dà jalbă de plângere, aveà timpul să 'i trécă acea supĕrare cât urcà délul, relativ înalt pentru Bucuresci, în vîrful căruia era aședată acea juridicțiune.

15422 * **A se luà la întrecere cu măgarul Mitropoliei.**

G. IONNESCU-GION, c. *Bucuresci*, *j. Ilfov.*

Pentru cei cari cântă prost.

MITROPOLIT

15423 ● **De când erà Mitropolitul unter-ofițer.**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 156.

Adică de mult.

15424 * △ **Câți are și măgarul Mitropolitului.**

D. EPUREANU, *înv. c. Damian*, *j. Dolj.*

Când cine-va este întrebat ce etate are, după ce el rĕs-

punde, cel care a pus întrebarea îi ḑice în glumă: *Apoĭ tocmaĭ de atâția anĭ este și magarul Mitropolituluĭ*

15425 * Nepotul Mitropolituluĭ.

N. BARBULESCU, *înv. c. Sudiți, j. Ilfov.*

Adică măgarul.

SNÓVĂ

«Se povestesce că în vremea veche, preoțiĭ se făceau prin banĭ. Un om bogat, puse, într'una din ḑile, o pereche de desagĭ plinĭ cu banĭ, pe un măgar și purcese la Mitropolit cu el, ca sa'l popésca. Ajungênd acolo, dete, dupa obiceiu «buna ḑiua», apoĭ Mitropolitul întrebă: «Ce cauțĭ fiule?» — «Iacă am venit și eu, Pré sfinte, ca sa popescĭ pe acesta» aretând pe magar. «Dér în desagiĭ, de pe el, ce este?» — «Ei, banĭ, ce să fie» — respunse omul. Atuncĭ, Mitropolitul mișcă măgarul într'o parte, ba într'alta, apoĭ, privindu'l lung și cu gândul la banĭ, ḑise: «bre! dar nepotul ăsta după cum se vede, cam calcă a popă». — Și de atuncĭ, se ḑice magaruluĭ că e nepotul Mitropolituluĭ.

In snóvele francese (fabliaux) din Evul Mediu magarul se numesce *l'archiprêtre.*

15426 A fi ca nepotul Mitropolituluĭ între oĭ.

GR. JIPESCU, *Rcur. Oraș.*, p. 290.

Adică prost între proștĭ.

MOISE

15427 □ Tablele luĭ Moise.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 68.

* *Legile luĭ Moise.*

Se ḑice pentru întocmirile, orînduelile, canónele, ce trebue sa remâe ne stramutate și ne schimbate tot dé una (GOLESCU).

15428 * Ca apa sub toiagul luĭ Moise.

Adică de-odată și ca prin minune.

MOŞIĬ

15429 **Moşiĭ sunt buni şi babele sunt rele.**

S. FL. MARIAN, *Inmorm.*, p. 393. — B. P. HAŞDĔU, *Etym. Magn.*, p. 2265.

D l Marian arată că, la moşiĭ de tómnă, se fĭerbe scrobu (jumărĭ) cu faină de grîŭ, saŭ grîu, ca şi la ceĭ de ĭérnă şi se dă vecinilor de pomană. Mâncarea acésta se numesce *Moşı*. Şi fiind-că ḑilele acestea sunt ḑile de ospĕtare pentru Moşĭ, de aceea poporul ḑice: *Moşiĭ sunt bunı şi babele rele* (1 Martie Baba Dochie). In ḑilele Moşilor nu se face nicĭ un farmec.

Ḑicerea nu ţintesce mâncarea ci anotimpul.

MÓŞTE

Veḑĭ *Sfântu Vasile.*

15430 * **Are rude p'între móşte.**

Conv. Liter., XII, p. 230. — FR. DAMÉ, III, p. 59.

E mândru, sĕ crede de ném mare, scoborît cu hîrzobul din cer.

Il se croit descendu de la cuisse de Jupiter.

Prov. Franc.

NAFORĂ

Veḑĭ *Anaforă.*

15431 * △ **Şi banul de nafură.**

D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ, j. Tutova.*

* *Şi leţcaĭa de naforă.*

* *Până şi banul de anaforă.*

Paraua de naforă.

D-na S. NĂDEJDE, *Nuv.*, p. 42.

Adică pâna la cel din urmă ban.

«A 'şĭ dà şi *banul de naforă.*»

«Şi-a mâncat pânat şi banul de anaforă.»

* △
15432 **A se dà ca nafura.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Adică fórte puţin, puţin câte puţin. De pildă, când cine-va, din sgârcenie, împărţind ce-va de ale mâncăriĭ, dă părţĭ micĭ de tot.

* △
15433 **Par'că dă nafură.**

E. I. PATRICIU & G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Acelaş înţeles ca la No. 15432.

* △
15434 **N'am pus nicĭ naforă 'n gură.**

D-na ECAT. ZANNE, *c. Băsescĭ, j. Fălciŭ.*

N'am mâncat nimic; sunt mort de fóme.

Nafora se ïea pe ne-mâncate şi atuncĭ, ce-aĭ mâncat? te mirĭ ce şi maĭ nimica.

NAFURĂ

Veḑĭ *Naforă.*

NAÏBA

Veḑĭ *Ban.*

* △
15435 **Rîde naïba de porumbe negre şi pe el nu se vede.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comaniţa, j. Olt.*

Veḑĭ *Drac, a Rîde.*

Acelaş înţeles ca la No. 14834.

15436 * △ **Fugiĭ de la naïba şi dedeĭ peste dracu.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Vedĭ *Diac, La .*

Acelaş înţeles ca la No. 14882.

15437 * △ **Par'că'l sghihue naïba.**

A. Gorovei, *public. j. Suceava.*

1° Tremură fórte tare.
2° Are pe duca-se pe pustiĭ, bóla copiilor.

15438 * △ **Par'că'ĭ naïba pe uscat.**

Simon I. Gh., *c. Basescĭ-Tămaşenĭ, j. Falciu.*

Vedĭ *Diac.*

Acelaş înţeles ca la No. 15020.

15439 * △ **A fi omul naïbiĭ.**

V. Sala, *dasc. c. Balenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Adica reutacios.

15440 * **Naïba.**

Unul din nenumeratele nume ale draculuĭ.

NĂLUCĂ

Vedĭ *Frigurĭ.*

Unii calatorĭ povestesc ca în timpul nopţiĭ li s'a întîmplat sa le iésă înainte un ţap, un câne, o pisică, etc., sau se vada, de odata scântei înaintea ochilor, orĭ fulgere. Tóte acestea eĭ le numesc cu o singură vorba, *naluca* sau *nalucirĭ*. Eĭ cred ca acestea nu sunt, sub deosebite chipurĭ, de cât dracul care vré să încerce taria fireĭ omuluĭ. Ca dovada dau ca, facênd semnul cruceĭ, la vederea lor, acestea dispar. Eĭ povestesc însa ca, în

timpul acela, une-orĭ sĕ simt cuprinşi de o amorţélă, care'ĭ împedica a mişca mânele, ca să facă măcar semnul crucei. Ei ḑic ca atunci e bine a face semnul crucei, măcar cu limba, în interiorul gureĭ, taină pe care dracul n'ar fi descoperit'o încă.

Alţii maĭ tarĭ de îngeri pretind că năluca nu este alt ce-va de cât efectul fricei; de aceia unor asemenea ómenĭ nu li se arată nicĭ odată naluca.

*

15441 A'şĭ face nălucă.

P. Ispirescu, *Leg.*, p. 397.

Adică a se speria.

«El spuse ca, voind a trece peste o punte, pe unde trecea în tóte ḑilele cu oile, de astă data, nu scie cum *îşĭ făcu nalucă* o óĭe şi sări în rîu; după dînsa alta, până ce se napustira oile, şi sariră maĭ tóte în rîŭ.» — P. Ispirescu.

* △

15442 Ca o nălucă.

P. Ispirescu, *Leg.*, p. 161, 186, 253, 254, 299, 310 & 358. — D. Epureanu, *înv. c. Damian, j. Ilfov.*

Adica repede, de odata.

«Dupa ce 'ĭ-a fagăduit ca se va întórce, 'i-a mulţumit pentru sfaturile cele bune ce a primit de la dinsa, şi *ca o nălucă* peri dinaintea ei.» — P. Ispirescu, p. 358.

A SE NĂLUCI

*

15443 A i se năluci.

L. Şaineanu, *Dicț.*, p. 539.

A i se păreà ca vede; a'şĭ închipui de odata şi fara temeiu.

* △

15444 A i se năluci pe cine-va (asupra cuĭ-va).

D. Epureanu, *înv. c. Damian, j. D lj.*

A se supera pré mult şi de odata împotriva cuĭ-va.

Daca *i se nalucesce* pe cine-va, cu mâna luĭ îl omóră.» — Cr. Anonimă.

NATANAIL

Veḑĭ *Filip*.

NE-CREDINCĬOS

Veḑĭ *Ne-legiuit*.

NEDEEA

15445 * △ **Nedeea pe luncă**
Nebună s'aruncă.

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefanesci, j. Vâlcea*.

Se ḑice când se întîmplă de innebunesce cine-va de la vre-o ḑi mare.

Nedeea, sau *Nedeea luĭ Ispas*. este o serbătóre, pe care poporul o ţine, prin tradiţie, Joĭ, la sĕptemâna, după Joia Inălţariĭ Domnuluĭ. Nedeea se maĭ numesce şi sora luĭ Ispas.

Acéstă serbătóre, ne-preveḑută în calendarul ortodox, se ţine, cu multa sfinţenie, în popor, de óre-ce se crede ca, cine lucréza în acea ḑi înnebunesce.

In popor se pastréza urmetórea legenda.

LEGENDĂ

O muĭere odata, d'alea tunţoşele, habar n'a avut de Nedeea. Ea s'a pus sa lucreze, ḑicênd ca ce e aia Nedeea? Şi aşa ea apucêndu se sa lucreze, ca în ḑilele bune de lucru, nu scim, cum îi vine şi îşĭ aruncă ochiĭ în spre o lunca, care eră, de la casa eĭ ceva maĭ la vale. Pe lunca aceia, muerii i se paru ca vede o femee grozav de urîta venind cu plaviĭ în spre ea. Era sfânta Nedeea, care veneă la ea. Cum o veḑu a muere îi şi sarira minţile, remase nemințósa, şi începu sa jóce ca ale bataĭóse. De atuncĭ a remas vorba:

Nedeea pe luncă
Nebuna s'aruncă.

In unele parţi se ḑice *Nedelea* în loc de *Nedeea*. Atât Nedeea cât şi Nedelea se dă, ca nume, bărbaţilor orĭ femeilor.

NICOLAE

Veḑi *Sfîntu Nicolae, Varvarĭ*.

NIMROD

15446 ◻ **Nimrod.**

L. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 553.

Se ḑice despre un vînător de sémă.

«De aceea se ḑice: vînător puternic înaintea luĭ Jehova ca Nimrod» — MOISE, I, 10 10.

C'est un Nemrod.

Prov. Franc.

NOE

15447 ✻ △ **De când cu potopul luĭ Noe.**

T. BĂLĂȘEL, *preot*, c. *Ștefănescĭ*, j. *Vâlcea*. — G. DEM TEODORESCU, *Cercet.*, p. 66.

Adică de demult.

LEGENDĂ

Când a vrut D-ḑeŭ să prăpădéscă pe spurcațiĭ de Jidovĭ, a dat în lume un potop mare, cum n'a maĭ fost până aci, și nicĭ d'aicĭ înainte n'o maĭ fi, cât o fi lumea și Ardélu.

Pe vremea aĭa era un sfânt pe care îl chemà Noe. Acest sfânt, ca un sfânt ce erà sciă că are să fie potop. Ca să scape de mórte, se rugă la Dumneḑeŭ ca să-l învețe ce să facă. Dumneḑeu îl învĕță, ca să-șĭ facă o corabie mare, în care să intre el și ce o fi al luĭ, cu dobitóce și feciorĭ cu tot. El erà de nému luĭ lemnar și cum auḑi așa se și apucă de lucru la corabie. Merse în mijlocul uneĭ pădurĭ marĭ și acolo se apucă să cĭoplĕscă lemnele pe furiș. A învĕțat și pe nevésta să nu spue la nimenĭ ce lucréză el, și unde este. Așa el venĕà sară a-casă, diminéța până în ḑiuă plecà ĭar la lucru. Facuse lemnele corăbiĭ tóte; rĕmăsese doar pĕ încheĭat.

Zavistiosu de dracu, care nu stă să facă crucĭ orĭ bisericĭ, mirosi că Noe trebuĭe să aĭbă vr'un gând, de nu se maĭ vede p'a-casă d'atâta vreme. Se duse la nevésta luĭ Noe și o întrebă:

— Unde e, nevéstă, Noe?

— Nu sciŭ, că nu mi-a spus, când a plecat.

Dracu pricepu că muerea îl minte, dar tăcu. A dóua ḑi veni ĭar și o întrebă:

— Unde e, nevéstă, Noe?

— Nu sciŭ, că nu mĭ-a spus, când a plecat.

Dracu vĕḑu că n'o s'o scóță la cale, cu nevésta luĭ Noe, și atuncĭ dracu ḑise încet scârșnind dințiĭ: «așa! adecă tu, o muere, să mĕ păcălescĭ pe mine? Asta nu se póte! nu mĕ las eŭ la tine!»

A treĭa ḑi veni ĭar dracu la nevésta luĭ Noe. O brodi taman când

mâncà la masă şi bea vin dintr'o ôlă. Dracu se dete pe lângă ôla cu vin, suflă odată peste ea şi o lasă întâĭ de bĕŭ şi apoĭ o întrebă de Noe. Cum beŭ a nevéstă din vin, cum sĕ îmbetă, cacĭ suflase dracu peste el. Apoĭ după ce o veḑŭ dracu, cum îĭ erà luĭ aminte, o întrebă:

— Unde e, nevéstă, Noe?

Ea amestecată de băutură îĭ respunse:

— Ia, unde să fie! E în pădure, lucrézǎ la o pustie de corabie, că ci că are să fie în lume un potop mare sa înnece tótă lumea, şi noĭ să intram în corabia aĭa, când or îucepe ploile.

Draculuĭ atât 'ĭ-a trebuit, şi sbugheo! drept în pădure unde lucrà Noe Cum ajunse aci respândi lemnele corabiı îu tote părţile, de nu se maĭ sciă lemn cu lemn!

Noe cum a vĕḑut năsbâtia asta, l'a ars la inimă, că dracu, nu altu ĭ a facut'o. Se duse numaĭ de cât la nevésta şi o întrebă:

— Nu cum va a venit dracu p'aici şi te-a iutrebat de mine?

— A venit.

— Eĭ! şi ĭ-aĭ spus?

Că hîr, că mîr! îĭ spuse tótă tiraşenia cum o îuşelase Sarsaila.

Atuncĭ Noe ca un sfânt, făcu o tóca de lemn de paltin, cu ciocanele de corn şi începu a tocà. De ce tocà d'aıa se strângeau lemnele la locul lor unde fusesera puse de Noe. Şi aşa toca tot îutr'una, pana când tóte lemuele se pusera la locul lor.

Şi din lemnele alea Noe a facut o corabie mare, de a încaput îu ea, el cu nevésta şi cu copiii cu nevestele lor şi cu tóte dobitócele din prejuru caseĭ lor. Şi cum s'a încuiat Noe îu corabie s'a şi pornit potopul, şi a plouat tot într'una patru ḑecĭ de uopţı; ploua de par'că versa cu găléta, nu alt ce-va.

Toţĭ Jidoviĭ s'au înnecat şi n'a remas suflet nicĭ pe lume, de cât aĭ de erau în corabia luĭ Noe. D'atuncĭ n'o maĭ remas nicĭ picior de Jidov.

Şi d'atuncĭ a remas obiceĭul de se tócă pe la Bisercĭ Dumiueca şi serbatórea, şi tot d'atuncĭ e remas în lume şi vorba: *de când cu potopul luĭ Noe.* — MATEĬ POPA, *j. Vâlcea.*

A se vedé şi *Şezatórea,* III, p. 105.

15448 ⁂ △ **Făcŭ tréba ca corbu luĭ Noe.**

ST. ST. TUŢESCU, *înv. c. Catanele, j. Dolj.*

Veḑı *Corb.*

Adica nu a facut'o de loc, sau nu cum trebuia, ci numaĭ pe jumatate. A se vedé No. 1726.

15449 ⁂ △ **Par'că eştĭ de pe vremea luĭ Noe.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluiu.*

Pentru omul prost care nu vroesce a se dedà dupa lumea de asta-ḑĭ.

15450 *Cât corabĭa luĭ Noe.

G. Dem. Teodorescu, *Cercet.*, p. 66.

Se ȡice de o căruță mare saŭ de o trăsură veche.

15451 *A fi fecĭorul luĭ Noe.

Adică bețiv.

ÓLĂ

Veȡĭ *Cap. VII, c. Ólă.*

15452 *△ 'I-a pus óla.

Iord. Golescu, *Mss.*, II, p. 6. — G. Dem. Teodorescu, *Poes Pop.*, p. 331.

Veȡĭ *Cĭob, Ulcică, Urcĭor.*

Sĕ ȡice pentru ceĭ fermecațĭ, ce'ĭ férmecă muĭerile cu óla la foc (Golescu).

Frunzuliță treĭ costreĭ
Mĕ duc, maĭcă, după eĭ,
La cârcĭuma de pe luncă
Că ocaua e adîncă.
Dér nu mĕ duc la oca
Ci la ibovnica mea,
Că par'că *mi-a pus óla*..

Poes. Pop.

Óla, saŭ maĭ bine ȡis ulcica, sĕ pune de catre fermecătóre când sunt rugate și plătite, maĭ cu sémă de amorezațĭ, bărbațĭ orĭ femeĭ, pentru a le aduce ĭubite orĭ ĭubițĭ din depărtare, saŭ pentru a face să nască din nou dragostea perdută. Sĕ ȡice că fermecătórea, descântând óla la foc, acésta începe a sfîrâĭ și a se învîrti. Atuncĭ persóna menită prin descântec sĕ simte coprinsă de o vrajă, saŭ de o putere nevĕȡută, care o face să plece la persóna ĭubită. Sĕ povestesce că s'aŭ vĕȡut bărbațĭ călare pe trestie. saŭ pe prăjină, creȡênd că'ĭ cal, și fugind într'una, ȡi și nópte, peste ape și peste câmpiĭ, pentru că pusese ulcica să'ĭ aducă.

D l Grofşoreanu, profesor în comitatul Arad, Ungaria, ne da următórele amanunte în acésta privinţă:

Cu óla sĕ face de mărit. În ólă sĕ pune céră, ban de ḑece cruceri şi pĕr din cap. Acésta sĕ pune apoi sub atare pod din crucea uliţii. În modul acesta fermecatórea mâna pe dracul la data, adeca, la feciorul ori fata, ce voesc a se căsatori. Necuratul plécă peste mari şi poduri până ajunge la cel trimis, pe care apoi îl aduce pe drâglu, de l face cunoscut cu data lui.

Sĕ mai face dĕ marit şi cu ciortoiul (ol spart). Fata respectivă sĕ pişă în ciortoiu de Marţi până Marţi. Atunci bagă în el petrii de la nouĕ poduri, nouĕ ace de cap, mlădiţe de plop şi linte; surcele din gard de la judele (primar) şi de la casa comunală (primărie). Marţi îl pune la foc şi'l fierbe cu surcele din nouĕ mezuini. Fata sĕ desbracă apoi de tot, cu nuele de singer şi de prun roşu bate olul ḑicênd: «*nu bat olul, ci pe dracul; dracul data mea în vis s'o visez, mâne aievea s'o vcd*

15453 * △ **I s'a spart óla.**

S. Fl Marian, *Inmorm.*, p 267. — Dobre Marinescu, *inv. c. Pîrvu-Roşu, j. Argeş.*

I s'a frînt olu.

Bojinca, *apud* S. Fl. Marian, *Inmorm.*, p. 268.

Adică a murit.

«In Ţéra-Românéscă, plaiul Prahova, ridicându-se mortul din casă se sparg trei óle ḑicênd:

Cum se sparge ólele
Să se frângă bólele.

In alte părţi, tot din Ţéra Românésca, după ce se pornesce mortul la mormînt, se ieă apă în óla cu care a fost scăldat, se stropescc în urma lui, apoi se trântescc în mijlocul casei de se sparge, ca sa se spargă tóte neajunsurile, supĕrările şi să încetezc de a mai muri cine-va din acea casă.

In unele sate din Bucovina, precum bună-óră în Balăcéna, îndătinéza Românii, nemijlocit după scóterea mortului din casă, de-a trânti óla, în care a ars lumina la capul mortului, de pragul casei cu o putere aşa de mare, că produce un sunet deosebit.

In multe locuri este iarăşi datină ca acea ólă să se spargă de pămînt, ori în locul unde mortul şi-a dat sufletul, ori chiar la mormînt, sau se umple mai întâiu cu cenuşă şi apoi le sparge de unde a rĕmas şi ḑicerea: «*i s'a spart óla*», adică: i s'a frînt viéţa, a murit.

In cele maĭ multe părțĭ locuite de Românĭ însă este datina ca òla, cu care s'a turnat apa în căldare spre a se scalda mortul, să se ducă înaintea luĭ, când îl duce la gròpa şi sa se dea de pomană plinc cu apă pròspetă, împreună cu o lingura nouă la vr'un sĕrac.
Datina de a duce un nou ol saŭ òlă cu, apa pròspĕtă înaintea sicriuluĭ şi a da dintr'însul celor setoşĭ apă sa bee, de sigur pentru odihna sufletuluĭ celuĭ rĕposat, era usitată şi la Romanĭ, ceea ce se pòte vedè şi din forma învitariĭ la înmormîntare: «acuma e timpul de a merge la îngropaciunea luĭ (Tițiu): olul se scòte». Acest olu se spărgea apoĭ afară la mormînt sau acasa De la acèstă datină se vede că vine şi expresiunea figurativă a Latinilor; «fractus est ei ollus», adică: i s'a frânt olul, care însemnèză atâta cât: i s'a stins vièța, a murit.» — S. FL. MARIAN.

A se vedé TEODOR BURADA, *Conv. Literare,* XVI, p. 5—6.

ORÎNDĂ

15454 Aşa 'ĭ-a fost orînda.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.,* I, p. 233: *Snòve²,* p. 117.

Vedĭ *Noroc, Sòrtă.*

Aşa 'ĭ-a fost să fie.

A δεῖ γενέσθαι, ταῦτα καὶ γενήσεται.[1])

ESCHIL, *Prometeŭ.*

PACAT

Vedĭ *Pĕcat.*

PANTAHUZĂ

15455 * A umblà cu pantahuza.

L. ŞĂÍNEANU, *Dicț.,* p. 588. — FR. DAMÉ, III, p. 180.— G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

1° A cere pentru biserice.
2° A umblà, din casă în casă, purtând vorbe împotriva cuĭ-va.

[1]) Ceea ce trebue să se întîmple, se va împlini ne-apĕrat.

PÂNZĂ

Vedĭ *Cap. VI, c. Pânză.*

15456 * △ **Par'că 'ĭ-aŭ luat pânzele (pânza) de pe obraz.**

LAMBRIOR, *Conv. Liter.*, 1875 — 1876, p. 156. — S. FL. MARIAN, *Inmorm.*, p. 85. — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.* — GAVR. ON'ŞOR, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.* — A. GOROVEĬ, *public. j. Sucĭava.*

Par'că 'ĭ luase pânza de pe obraz.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 222.

Par'că le luase pânza de pe ochĭ.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 294.

1⁰ Ca să arĕte că un om e fórte slab.
2⁰ Galben la fațā şi palid de frică.

«Vorbele luĭ atâta îĭ ameţise, în cât de spaĭmă, pare că *le luase pânza de pe ochĭ* şi se perduseră cu totul.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 294.

«Aşa este, măĭcuță, rĕspunse Harap Alb, cufundat în gândurĭ şi galben la față, de *par'că'ĭ luasă pânza de pe obraz.*» — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 222.

Urmĕtorul obiceĭu de la înmormîntărĭ, ne dă origina dicereĭ:

«Se maĭ pune peste întreg corpul mortuluĭ, încă şi o pânză albă şi curata de casĭ, lucrată dın bumbac saŭ fuĭor, după puterea omuluĭ, care se numesce *gĭulgĭu, sovon* saŭ *respeti.*

«Daca pânza acésta este subțirică, şi maĭ ales strevedie, se numesce *pălóră.*

«Pânza acéstă, care trebue să aĭbă lungimea corpuluĭ, şi dacă este cu putința, încă şi maĭ lungă, ca să spînzure ce-va peste picĭóre, însemnéză, dupa credința unora, că mortul se va aperà cu dînsa în contra foculuĭ ce trebue să'l strabată până la raĭu; după credința altora însă, ca sa'ĭ fie ca pod pe care trebue să trécă când va merge în ceea-l-altă lume.

«De la acéstă pânză, cu care cât stă mortul în casă, se acopere de regula numaĭ de la mânĭ în jos, şi pe cap, vine apoĭ şi proverb: *pare că i aŭ luat pânza de pe obraz*, care se aplică unuĭ om fórte slab şi palid la față.

«După ce se pune mortul în secriŭ, atuncĭ, fie el diform orĭ nu la fața, se acopere şi peste obraz cu dînsa şi aşa se înmormîntéză» — MARIAN, *Inmorm.*, p. 85.

A se vedé şi LAMBRIOR, *Convorbirĭ Liter.*, an. 1875—1876.

15457 **A fi cu pânza luată.**

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 248.

Acelaş înţeles ca la No. 15456.

15458 * △ **Până în pânzele albe.**

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 8. — HINŢESCU, p. 86. — VARRON, p. 6. — B. P. HĂŞDEŬ, *Etym. Magn.*, p. 707. — P. ISPIRESCU, *Unch. Sfăt.*, p. 19. — *Drapelul (ziar) Bĕrlad, XI, 28.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.* — M. CANIAN, *public. j. Iaşĭ.*

Vedĭ *a se Judecà.*

Fără preget, până în cele din urmă, până la mórte.

Îl prigonì *până în pânzele albe.*

O se mĕ judec *până în pânzele albe.*

PAPARUDĂ

15459 * **Paparudă.**

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 73.

Vedĭ *Dodoloĭ.*

Sĕ ḑice femeelor pré gătite şi într'un mod cam ridicol.

«Vara, când pentru seceta mare e periclu că nu se vor face bucatele, ţĕraniĭ moldovenĭ ieaŭ o fetiţă care n'au ajuns încă etatea de ḑece anĭ, şi o îmbracă cu cămaşa de frunze de arborĭ şi de alte plante; şi aşa urmându'ĭ cele-l-alte copile şi băieţĭ de etatea eĭ, âmblă cântând şi săltând pre la vecinĭ, şi orĭ în cotro ar merge, betrânele le ïese în cale tornându-le apă rece pe cap. Cântecul lor cu asta ocasiune este cam urmetorul: «Papalugo, sui-te la cer, şi'ĭ deschide porţile, şi'ĭ trămită ploile, ca se créscă grânele, grânele secarele, şi meïul şi malaïul, etc.» — DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold.*, p. 155.

Acest obiceïu s'a păstrat întocmaĭ în tóte provinciile locuite de Româniĭ.

Cu deosebire în judeţul Mehedinţĭ, când e secetă vara, câţĭ-va băeţĭ se duc nóptea, prin obórele ómenilor, cu căldăruşa în mână şi'ĭ botéză pe culcaţĭ ca să plouĕ. In Judeţele Dolj, Gorj şi Mehedinţĭ copiiĭ sunt trimişĭ în acest scop de primărie.

Următórele cântece ale paparudelor aŭ fost culese de D-l St. Tuţescu în Mehedinţĭ, Dolj.

I

Paparudă, rudă
Vino de mě udă
Cu gălèta leata
Pintru tòta glòta...
Cu gălèta rasă
Ploile sě varsă.
Cu gălèta plină
Ploile să vină.
Când oĭ da cu sapa
Să cure ca apă.

Jud. Mehedinţĭ.

II

Paparudă, rudă
Ia vin de mě udă
Cu gălèta rasă
Ploile sě varsă.
Când oĭ da cu sapa,
Să cure ca apa
Să nu daĭ cu strachina
Că facĭ paguba;
Să daĭ cu ciuru
Să umpli pătulu.
    Din Joĭ
    Până Joĭ
Să dea nouě ḑecĭ de ploĭ
    Paparudiţă
    Paparudiţă.

Jud. Dolj.

III

Paparuda, rudă,
Ia eşĭ de me udă;
Cu gălèta rasă
Ploile să varsă,
Cu gălèta plina
Ploile să vină
Să crescă dovlecele
Cât pătulele
Şi porumbele
Cât prăjinile.
Magariţa lu Mateĭ
Cu cerceĭ cu ghioceĭ.
Cu mărgele de surcele,
Cu salbă de noě leĭ,
    Paparudele.

Jud. Dolj.

IV

Paparudă, rudă
Ia ieşĭ de mĕ udă
Cu găléta, léta
Peste tótă glóta;
Cu găléta rasă
Ploile se varsă
Cu găléta plină
Ploile să vină
Să deşchiem cheile,
Să pornim cu ploile,
Să crescă porumburile
Cât pătulele
Şi grânele
Cât prăjinile,
Vacile lăptósĕ
Maĭ mult sănătósĕ,
Oile lânósĕ
Maĭ mult sănătósĕ.
Unde-oĭ da cu sapa
Să cure ca apa;
Unde-oĭ da cu plugu,
Să cure ca untu;
Boĭ 'njugătorĭ,
Omenĭ muncitorĭ.
Să nu daĭ cu strachina,
Că facĭ paguba,
Şi să daĭ cu cĭuru
Să umpli pătulu.

Jud. Dolj.

A se vedé *Şezătórea,* I, p. 154, şi maĭ ales G. DEM. TEODORESCU, *Cercetărĭ*, p. 68 & 128, care ne dă un studĭu asupra origineĭ acestuĭ obiceĭu.

PAPISTAŞ

15460 * Papistaş.

* △ *Popistaş.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

1⁰ Creştinĭ carĭ staŭ sub ascultarea episcopuluĭ de la Roma.

2⁰ In Banat se maĭ numesc *papistaşĭ* saŭ *popistaşĭ*, copiiĭ născuţĭ din căsătoriile mixte, de deosebite credinţĭ şi chĭar de deosebite némurĭ.

PARA

15461 **Nu o să ĭeaĭ lumea cu tine, ci tot o para legată de deget.**

S. Fl. Marian, *Inmorm.*, p. 81.

Veḑĭ *Pămînt.*

Sĕ ḑice celor bogaţĭ şi sgârciţĭ.

«La mijlocul cruciţeĭ, care se pune în mâna mortuluĭ, în cele maĭ multe locurĭ se lipesce un ban de aramă (1 cr. saŭ 5 banĭ), de argint (un puişor = 10 cr.) saŭ şi de aur, după puterea omuluĭ.

Cu acest ban după credinţa unora, mortul are sĕ plătéscă luntrea, cu care va trece în cea-l-altă lume, căcĭ se istorisesce că pe cea-l-altă lume sufletul trebue să trécă peste un rîu lat şi mare, şi nefiind el în stare a-l trece singur, dă banul acesta unuĭ luntraş, care stă acolo şi acela îl trece apoĭ cu luntrea; după a altora însă vămile saŭ străjile, ca să pótă trece maĭ departe şi să ajungă la locul de odihnă neîmpedicat; şi ĭară-şĭ după a altora, pentru că aşa e datina Românuluĭ ca să nu mérgă nicăerĭ cu mâna gólă, prin urmare nicĭ înaintea luĭ D-ḑeŭ, precum şi pentru aceea ca să pótă plăti tóte datoriile, pe carĭ n'a fost în stare saŭ nu a voit a le plăti în viéţă.

In unele locurĭ însă atât din Bucovina, cât şi din Moldova şi din Transilvania, crucerul acesta i se pune în mâna dréptă, în altele însă i se légă de cheutórea cămeşiĭ, şi servesce spre acelaşĭ scop, adică ca să aĭbă cu ce plăti vămile.

In Ţéra-Românéscă este datina de a se pune în sînul mortuluĭ 24 de parale să plătéscă la cele 24 vămĭ câte o para, ĭară la degetul cel mic de la mâna dréptă i se légă, spre acelaşĭ scop, o para de argint orĭ şi de aramă, de unde vine apoĭ şi locuţiunea proverbială, ḑicêndu-le celor bogaţĭ şi sgârciţĭ că «*nu o să ĭeaĭ lumea cu tine, ci tot o para legată de deget*».

In Banat este asemenea datina de a se pune în sînul mortuluĭ 9 cr. în credinţă că mortul are să trécă prin nóuĕ vămĭ până la raiŭ şi cu ceĭ 9 cr. se póte rescumpĕra, ĭară alăturia cu dînsul un bătuel de alun cu un crucer la un capĕt.

In vechime, ne spune bĕtrâniĭ, că atât în Moldova cât 'şi la Româniĭ din Transilvania acest ban se punea în gura mortuluĭ.» — Fl. Marian.

PARESIMĬ

Veḑĭ *Cap. I, c. Martie.*

15461 b. **Când avem purintéţă, i păresimĭ.**[1]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, II, p. 151.

Veḑĭ *Bogat, a Posti.*

---

[1]) Când avem mâncare cu carne, e post.

Pentru cel sărac și lipsit de noroc.

PĂRINTE

Cap. IX, c. Părinte.

15462 *Sus părinte că sĕ udă cărțile.

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 834.

Sus părințele că sĕ udă cărțile.

Gr. Jipescu, *Opinc.*, p. 130.

Popilor scăpĕtațĭ, cărĭ trec rîurile prin apă.

15463 Sus părinte că se udă Evanghelia.

G. Coșbuc, *Fóĭa p. toțĭ*, I, p. 433.

Acelaș înțeles ca la No. 15462.

PASCE

Vedĭ *Cap. IX, c. Bărbat, Bragă, Cămașă, Crăcĭun, Fasole, Femee, Cap. I & XII, c. Florĭĭ, Joĭ, Lumînare, Mojic, Murg, Nevoĭaș, Oŭ, Cap. I, c. Pasce, Post, Prost.*

Românul ḑice: *Pasce* saŭ *Pascĭ*, de la ebrăicul *pesáh*, elinul *πάσχα*, latinul *pascha*. Francesul face însă deosebire *la Pâque* juive și *les Pâques* chrétiennes.

15464 Nu e în tóte ḑilele Pasce.

Iord. Golescu, *Mss.*, II. p. 49. — Baronzi, p. 55. — P. Ispirescu, *Leg.*, p. 269.

Nu este în tóte ḑilele Pascĭ.

Filimon, *Cĭocoĭ*, p. 242.

* △ *Nu în tot-dé-una e ḑiua de Pascĭ.*

IUL. GROFŞOREANU, *dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

* △ *Nu'ĭ în tóte ḑilele Pascele.*

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 5. — G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △ *Nu este (e) tot-dé-una Pascĭ.*

HINŢESCU, p. 141. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Cl. VIII.*

Nu e tot-dé-una Pascile (Pascele).

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 58; III, p. 71.

Nu sunt în tóte ḑilele Pasce.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 595.

Nu sunt Pascele în tóte ḑilele.

M. PĂSCULESCU, *Intîl.*, p. 22.

Nu sunt în tóte ḑilele Pascile.

MIRON COSTIN, I, p. 262.

* △ *Nu's în tóte ḑilele Pascile.*

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — M. LUPESCU, *înv. c. Brosceni, j. Suciava.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

* △ *Nu's în tóte ḑilele Pascĭ.*

E. I. PATRICIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Nu's în tótă ḑîua Pascile.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Nu tot-dė-una sunt Pascile.

S. FL. MARIAN, *Tradiț. Pop.*, p. 275.

Pástele viñu sachi l'an o vota.[1])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 14.

Nu'ĭ tută dzua Pasci.[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 177.

*
Di cathi dzuă nu'ĭ Pasce.[3])

D. DAN, *prof. c. Moloviște, Macedonia.*

*
Nu's façe cathi dziuă Pasci.[4])

G. ZUCA, *stud. c. Permet, Albania.*

Veḑĭ *Fest, Vinerea-Mare.*

1⁰ Nu n'e binele tot-dė una (GOLESCU).
2⁰ Dacă odată aĭ dat peste pléșcă, apoĭ să nu te aștepțĭ în tot-dé-una la așa ce-va.
3⁰ Nu sunt în tot-dé-una împrejurărĭ favorabile pentru óre-ce.

«Venĭa Potoțchi simeț, cu isbândele ce făcuseră frațiĭ luĭ într'aceste țĕrĭ împotriva luĭ Răsvan Vodă, și apoĭ împotriva luĭ Mihăilaș-Vodă. Ce, cum ḑice Moldovanul: *Nu sunt în tóte ḑilele Pascile,* mergeau fără

---

[1]) Pascele vine în fie-care an o dată.
[2]) Nu'ĭ în tótă ḑiua Pascĭ.
[3]) In fie-care ḑi nu'ĭ Pasce.
[4]) Nu se fac în fie-care ḑi Pascĭ.

de nicĭ o tocmală, fără strajă de a putere hi, fără limbĭ să scie ce fel saŭ ce sémă de neprietin, orĭ unde merge. Şi avênd şi óstea strînsură, nu 'ĭ-aŭ dodăit nimică Cantemir, nice Moldoveniĭ, până aŭ sosit Leşiĭ cu tabăra lor la un loc pe Prut, unde se chĭémă Cornul luĭ Sas. Atunce aŭ vĕḑut Potoţchi unde aŭ venit.» — MIRON COSTIN, I, p. 262.

«Cumpĕră de astă dată haĭne pentru copiĭ, căcĭ eraŭ goĭ. Maĭ luă nisce unelte şi dichisurĭ de ale luĭ pentru muncă, şi pentru casă, căcĭ *nu credea că o să fie în tóte ḑilele Pasce*, să tot găséscă la ouĕ d'astea scumpe.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 269.

In Banat, copiĭ, înaintea Pascelor, bătênd tóca, recitéză urmĕtórele versurĭ:

Tóca, tóca nelile
Joĭ, Joĭ mărelele
Vinerĭ păscecilele
Sâmbătă pasce popa vacile
Duminecă 's Pascile.

«Cincĭ la pungă, după învoĭéla cea veche. — Te-aĭ dedulcit de la moşia Rĕsucita, dar *nu este în tóte ḑilele Pascĭ.*» — FILIMON, *Ciocoĭ*, p. 242.

Intr'un articol din *Columna luĭ Traĭan* 1882—1883, p. 633, intitulat: *Nu e în tóte ḑilele Pascile — Originea creştinismuluĭ la Românĭ*, domnul Hăşdĕŭ, compară proverbul românesc cu latinescul: *Non semper erunt Saturnalia*, «proverbium quo significatur, non semper prosperis rebus uti licere» (Forcelini, t. 4, p. 36) şi Sardul «*ogni die non est Pascha*» şi conchide derivând ḑicĕtórea românéscă din cea latină.

D-l Dr. Gaster în Revista pentru istorie, archeologie şi filologie 1883, p. 473, contestă conclusiunile D-luĭ Hăşdeu arĕtând că la Ungurĭ găsim treĭ variante ale acestuĭ proverb şi anume:

Nu e în tótă ḑiua Rusalie.
Nu e în tóta ḑiua Duminеca.
Nu e în tótă ḑiua tîrg de câinĭ la Buda.

La Francezĭ:

Il n'est pas toujours feste (Oudin).

La Germanĭ:

Nu e în tóte ḑilele sĕrbătóre.

La Evreĭ:

Nu e în tóte ḑilele Crăciun (Purim).

Tóte aceste proverbe se explică de D-l Gaster, într'un mod fórte firesc de acolo, că vïéţa omuluĭ nu curge tot lina; din contra avem maĭ multe amărăcĭunĭ de cât bunătăţĭ; *nu în tóte ḑilele e praznic* e resultatul observaţiuneĭ ḑilnice la tóte popórele. Ḑiua de Pascĭ s'a putut cu atât maĭ uşor luà, de către Românĭ, ca prototipul ḑileĭ de desfătare şi de petrecere, cu cât e precedată de un post straşnic de atâtea săptămânĭ, care şi maĭ adîncă, îşĭ găsesce expresiunea prin proverbul citat.

Observaţiunea D-luĭ Gaster este exactă într'un cât explică de ce erà firesc lucru ca acésta idee, atât de simplă că *nu e în tóte ḑile serbătóre,* să se afle la maĭ tóte popórele din lume sub forma proverbială.

Şi afară de proverbele date de D-sa ar maĭ fi putut cità încă fórte multe din Istria, Macedonia. Germania, Olanda, Anglia, Islanda, Svedia, Norvegia, Franţa, Italia, Spania, Portugalia, întocmaĭ cu acelaş înţeles.

Avem înaintea nóstră o colecţie de peste şépte-ḑecĭ de proverbe, şi rĕmâne de cercetat pentru ce, dintre tot acest mare numĕr de ḑicerĭ, la atâtea popóre deosebite, numaĭ şése proverbe la şése popóre deosebite, şi anume la Latinĭ, la Italienĭ, la Portughezĭ, la Germanĭ, la Ungurĭ şi Evreĭ, se pot asemĕnà cu ḑicĕtórea nóstră românéscă, a căruĭ variantă se întâlnesc în tóte ţinuturile ocupate de Românĭ, adecă chiar în Istria, Macedonïa, Albanïa, etc. Proverbul evreŭ nu a putut da nascere celuĭ românesc, căcĭ numaĭ proverbele evreescĭ, aflate în biblie saŭ în evangheliĭ, aŭ pătruns la popórele creştine, ceea ce nu este în casul de faţă.

Proverbul unguresc: *Nu e în tóta ḑiua Rusalie* după ce diferă, precum dealminterĭ şi cel evreesc. de proverbul nostru, prin arĕtarea sĕrbătóreĭ, punct esenţial în acéstă discuţie, se întrebuinţéză într'o regiune fórte restrînsă şi, după cât sciŭ numaĭ în părţile Transilvanieĭ, de unde s'ar putea uşor presupune că Unguriĭ l'aŭ primit saŭ de la Românĭ, saŭ de la Germanĭ cu carĭ au fost des în contact şi la carĭ se află sub forma: *Es ist nicht alle Tage Ostern* (Wander, III, 1157).

In realitate nu întîlnim proverbe absolut identice, adică în care sĕrbătórea arĕtată să fie aceeaşĭ, de cât la Latinĭ, la Italienĭ, la Portughesĭ, la Româniĭ din România, Tran-

silvanĭa, Bucovina, Istria, Macedonĭa şi Albanĭa şi în fine la Germaniĭ din Transilvanĭa

De óre-ce, sub acéstă formă, ḑicerea nu se întîlnesce, dintre popórele ne-latine, de cât la Germaniĭ din Transilvanĭa, e maĭ mult ca sigur că eĭ aŭ împrumutat'o de la Românĭ, în mijlocul cărora locuesc.

Prin urmare avênd în vedere că ḑicerea e latină de origină şi nu se află de cât la popóre latine ţinênd sémă de argumentarea D-luĭ B. P. Hăşdĕŭ, în privinţa asemĕnărilor carĭ există între Saturnalele Romanilor şi între Pascele nostru, acéstă *dominica gaudii,* după cum o numeaŭ uniĭ în Evul-Medĭu, când chĭar exista ḑicerea *esse in Paschu epulari* (Du Cange, VII, 192), adică a face chef, putem conchide cu destulă probabilitate, dacă nu cu o deplină siguranţă, că proverbul românesc, ca şi cele din Portugalia, Sardinia, Istria, Macedonĭa şi Albanĭa, derivă de a ḑreptul din cel latinesc, saŭ din forma sa medievală.

A se vedé în Du Cange, *Glossarium med. et inf. latinitatis,* Tomul VI, p. 189—192.

Non semper sunt Saturnalia.[1])

Prov. Lat.

Il n'est pas tous les jours festes.

Prov. Franc.

Ogni di non è festa.[2])

Prov. Tosc.

Ogni die non est Pascha.[3])

Prov. Sard.

Não he cada dia Pascoa, nem vindima.[4])

Prov. Port.

Es ist nicht alle Tage Ostern.[5])

Prov. Săsesc.

[1]) Nu sunt în tot-dé-una Saturnalele.
[2]) Fie-care ḑi nu e sĕrbătóre.
[3]) Fie-care ḑi nu e Pasce.
[4]) Nu e fie-care ḑi Pasce nicĭ culesul viilor.
[5]) Nu e fie-care ḑi Pasce.

Every day is no Yule-day.[1])

Prov. Scoț.

D'er inkje kvar Dag Bakstedag.[2])

Prov. Norv.

15465 * △ **Odată pe an 's Pascile.**

.FĔTU, *elev. Sc. Norm. c. Onescĭ, j. Bacăŭ.*

Acelaş înțeles ca la No. 15464.

15466 * △ **Pascele (Pascile) nu vine cu bâta.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru lucru care se face cu sila după poruncă.

La sĕrbătorĭ marĭ, dacă fetele şi băețiĭ plâng că nu aŭ straie noĭ, părințiĭ le rĕspund: «*Tăcețĭ că nu vin Pascele cu bâta.*»

15467 * △ **De Crăciun maț sătul,**
Şi de Pasce cur fudul.

D-na ZOE MIHĂILESCU, *înv. c. Buştenĭ, j. Prahova.*

Vedĭ *Cap. I, c. Crăciun.*

Căcĭ la Pasce Românul îmbracă haine noĭ.
A se vedé varianta la No. 78 şi 215.

15468 **A'l apucà Pascele fără veste.**

P. ISPIRESCU, *Snóve*, p. 86.

Vedĭ *Pascalie.*

Acelaş înțeles ca la No. 12486, unde se va găsì şi snóva care a dat nascere acesteĭ ḑicerĭ.

---

[1]) Fie-care ḑi nu e ḑi de Iulie.
[2]) Nu e fie-care ḑi, ḑi de pesce prăjit.

15469 **Pascele săraculuĭ este când îmbracă cămaşe nouă.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 47.

Pascile săraculuĭ este:
Când îmbracă cămaşa nouă
Şi când are pe masă ouĕ.[1]

A. PANN, I, p. 157.

Vedĭ *Sărac.*

Acelaş înţeles ca la No. 12728 unde se vor adăogà aceste varĭante.

15470 **Nu grăbi cu Pascile.**

A. PANN, II, p. 109. — HINŢESCU, p. 70.

Să nu ne pripim, să nu luăm în grabă vre o hotărîre.

15471 * △ **L'a lăut Vodă în ḑiua de Pascĭ.**

A. BAŞOTA, *prin* V. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Nicĭ la sĕrbătorĭ nu scapă ne-batjocorit de stăpânul sĕŭ.

15472 * △ **Din Pascĭ în Crăcĭun.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când vrem să arĕtăm că o trébă se face pré rar, pré cu anevoĭe.

15473 * △ **Din Pascĭ în Pascĭ.**

A. GOROVEĬ, *prof. c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 15472.

---

[1] E scris: *oauĕ.*

15474 * △ **A treïa ḑi după Pascĭ.**

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluïu.* — A. GOROVEÏ, *c. Folticeni, j. Sucïava.* — M. CANIAN, *j. Iașĭ.*

Veḑĭ *Ḑi, Înviere.*

Adică pré târḑiŭ.

«S'a trezit și el *a treïa ḑi după Pascĭ.*»

Se faire poissonnier la veille de Pâques.

Prov. Franc.

15475 * **A fi născut în ḑioa de Pascĭ.**

M. CANIAN, *public. j. Iașĭ.*

Adică om cu ṅoroc.

15476 * **A umblà ca o lumînare de Pascĭ.**

Veḑĭ *Botez.*

Adică frumos gătit și țanțoș.

«Umblă țanțoș *ca o lumînare de Pascĭ.*»

15477 * **A fi luminat ca a doua ḑi de Pascĭ.**

Sĕptĕmâna după Pascĭ, se numesce sĕptĕmâna luminată.

15478 * △ **A fi ca Vinerea de lângă Pascĭ.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluïu.*

Adică sărac.

15479 * △ **La Pascele caluluĭ.**

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluïu.*

* *Trî Pascili a caĭlor.*[1])

I. Coyan, *prof. c. Băésa, Epir.*

* *Trî Pascea a caĭlor.*[2])

G. Zuca, *stud. c. Abela, Epir.*

Vedĭ *Cap. I, c. Pasce.*

A se adăogà la No. 218.

PĔCAT

Vedĭ *Drept. Gură, a Iubì, Lenevie, Poftă, Pupat, Suflet.*

15480 **Inmulţindu-se pĕcatul, se nasce pedépsa.**

N. Muste, *Letop. Mold.*, III, p. 69.

Când un om este greŭ lovit de sórtă.

«Dice un cuvînt: *înmulţindu-se pĕcatul se nasce pedépsa,* precum şi la noĭ în ţéră cât s'aŭ întîmplat în a treïa domnie a luĭ Mihaĭ-Vodă, cum aú venit domn, aŭ intrat Nemţĭ şi catane în ţéră, aŭ robit, aŭ prădat.» — N. Muste.

15481 * △ **Pacatele 's pe ómenĭ, nu pe butucĭ.**

C. Teodorescu, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

Cel vinovat primesce pedépsa ce i se cuvine.

15482 * △ **Ce e pĕcat**
E şi spurcat.

Călin Iordache, *stud. j. Argeş.*

Să fugim de pĕcat.

15483 **Pĕcat vechĭu, căinţă nouă.**

Iord. Golescu, *Mss*, II, p. 111.

1) La Pascele cailor.
2) Idem.

Adică să te ferescĭ, să nu te căĭescĭ dĕ cele ce aĭ urmat (GOLESCU).

* △
15484 **Pĕcatul vechĭu aduce osîndă nouă.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pĭetroşiţa, j. Dîmboviţa.* — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU, *înv. c Smulţĭ, j. Covurluĭu* —V. IFRIM, *Sc. Norm., c. Corodescĭ, j. Tutova.*

Fapta rea, cât de veche ar fi, tot îşĭ va căpĕtà rĕsplătirea de la ómenĭ saŭ de la Dumneḑeŭ.

15485 **Pĕcat vechĭu, pomană nouă.**

Bertoldo apud GASTER, *Liter. pop.*, p. 210.

Acelaş înţeles ca la No. 15484.

15486 **Când este să daĭ peste pĕcat, dacă 'ĭ înainte te silescĭ să'l ajungĭ, ĭară dacă 'ĭ în urmă staĭ şi'l aştepţĭ.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 223.

Pĕcatul ca şi norocul: orĭ te aştéptă, orĭ îl aştepţĭ, şi de dînsul nu maĭ scapĭ.

D-na EL. SEVASTOS, p. 217.

* △
Când are omu să tragă un pĕcat, orĭ cum va face tot îl trage: orĭ stă pe loc şi'l aştéptă orĭ sĕ duce ş'îl agĭunge.

AL. VASILIU, *înv. c. Tătăruşĭ, j. Sucĭava.*

* △
Pĕcatul de e înainte silescĭ să'l ajungĭ, de e in urmă maĭ staĭ de'l aştepţĭ.

E I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Când pĕcatul e în urmă staĭ să te ajungă (te pasce), când e înainte te silescĭ să'l ajungĭ (te mână).

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

* △
Pĕcatul, orĭ 'l caţĭ, orĭ te cată.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

Când nu te poţĭ feri de a comite o greşélă.

15487 **Pĕcatul omuluĭ urméză spre osîndă.**

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, II, p. 116.

Vedĭ *Osîndă.*

Acelaş înţeles ca la No. 12415.

«Decĭ, să'l fi adaos cu pîră la Vezirul şi eĭ; osebit de aceste, fórte ucideà pre mulţĭ săracĭ de ómenĭ, pre uniĭ şi după vina lor, ĭară pre maĭ mulţĭ póte fi şi fără cale, cu asuprélă pentru banĭ, ca să plinéscă poruncile saŭ şi *pecatul omuluĭ urméză spre osîndă*). Iară încă 'şĭ dacă 'şĭ înmulţesce omul urăcĭuneà la neprietenĭ, nebăgând în sémă, şi ales ceĭ maĭ putincĭoşĭ, când nu te gândescĭ, atunce te surpă.» — NIC. COSTIN.

15488 **Pĕcatul îşĭ cautǎ vinovatul.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 22; I, p. 78. — HINŢESCU, p. 142.

△
Pĕcatul îşĭ urméză vinovatul.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 208.

Acelaş înţeles ca la No. 15487.

Dar gândit'aĭ ca *pĕcatul*
Îşĭ urméză vinovatul,
Şi ca 'n lume orĭ-ce faptă
Are plată şi rĕsplata?

Poes. Pop.

△
15489 Vaĭ de omul cu pěcat!
De pěcat e alungat,
Şi nu póte-a fi scăpat.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 205.

Acelaş înţeles ca la No. 15488.

* △
15490 Pacatul alungă pe om, par'că 'l alungă Tătariĭ.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ*, j. *Tutova*.

Pěcatul alungă pe om.

B. P. HĂŞDĚŬ, *Etym. Magn.*, p. 961.

Acelaş înţeles ca la No. 15489.

15491 Pěcatul cât mânzatul,
Ce sě vede dě tot satul.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 57.

Arată mărimea greşalelor, ce piste putinţă a nu sě vedé (GOLESCU).

15492 Pěcatul nu e cât mânzatul,
Ca să'l vadă tot satul.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 22; I, p. 78. — *Hinţescu*, p. 142.

* △
Pěcatul nu'ĭ ca mânzatul,
Să'l vadă tot satul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof.* c. *Zegaĭa*, j. *Mehedinţĭ*.

Ḑic ómeniĭ carĭ nu se feresc de a face rele.

Péché célé est demy pardonné.

Prov. Gallic. Mss. XV-e Siècle.

15493 * △ **Pĕcatul intră rîḑênd şi ĭese plângênd.**

G. I. MUNTEANU. — HINŢESCU, p. 142. — BARONZI, p. 56. — V. A. FORESCU, *c. Broşteni, j. Suciava.*

* △ *Pacatul intră rîḑênd şi ĭese plângênd.*

E. I. PATRICĬU, *înv. c Smulţi, j. Covurluiŭ.* — N. MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.*

Omul, când face o faptă rea se bucură, dar, în urmă, ĭĭ cade rĕŭ căcĭ, orĭ-ce greşélă îşĭ primesce pedépsa cuvenită.

15494 **Pĕcatul mărturisit este ertat.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 23 & 115; I, p. 78.

Ertat este pĕcatul mărturisit.

A. PANN, I, p. 74.

Tot pĕcatul ertat este dacă e mărturisit.

A. PANN, I, p. 75.

Dar cu condiţie ca să te pocăescĭ, şi să nu facĭ ca ţiganul din povestea luĭ A. Pann.
A se vedé snóva dată la Cap. XII, c. *Scriptură.*

15495 **Pĕcatul mărturisit este pe jumĕtate ĭertat.**

LAURIAN & MAXIM, I, p. 853. — BARONZI, p. 51. — HINŢESCU, p. 142.

Acelaş înţeles ca la No. 15494.

Péché avoué est à moitié pardonné.

Prov. Franc.

15496 **Când vr'un cuget te 'mboldesce**
Intâiŭ la pĕcat gândesce.

A. Pann, I, p. 74. — Hinţescu, p. 40.

Veḑĭ *Poftă.*

Şi atuncĭ te veĭ ferì de a face rĕŭ.

15497 □ **Acel dintre voĭ care este făr' de pĕcate sa'ĭ arunce cea d'întâiŭ pĭétră.**

Veḑĭ *Ochiu.*

Cuvîntul luĭ Hristos care ne învaţă să fim îngăduitorĭ faţă de greşelele celor-l-alţĭ.

15498 **Aĭ avut să tragĭ un pĕcat strămoşesc.**

I. Creangă, *Conv. Liter.*, XI, p. 181; *Pov.*, p. 220.

Când cine-va suferă óre-ce pe ne-drept.

15499 △ **A trage pĕcatul cuĭ-va.**

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 104. — Caragiali, *Conv. Liter.*, XIII, p. 258.

A suferi o pedépsă în locul celuĭ vinovat.

15500 * **A'l trage pĕcatul.**

A. Pann, I, p. 58. — Laurian & Maxim, II, p. 609.

1⁰ Vrênd ne-vrênd a comis o greşélă, o faptă rea orĭ nenorocită; când sórta urmăresce pe om.
2⁰ Când unul face zurbavă.

«Pe semne *pecatul* şi aţa *îĭ trage*». — A. Pann.

15501 **Pĕcatele trag pe om.**

En. Kogălniceanu, *Letop. Mold.*, III, p. 239.

Acelaş înţeles ca la No. 15500

«Iară Ragub-Paşa căuta vreme ca să le vie de hac, să se înveţe a mai pune altă dată avalé în spinarea vizirului. Acum ce sĕ ḑicem? pe semne *pĕcatele trag pe om!*» — KOGĂLNICEANU.

15502 * △ **Îl pasce pĕcatul (pacatul).**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 609. — V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 98. — D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova.*

* △ *Îl pasce un pacat.*

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiŭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 15500.

15503 **A'l aduce pĕcatul.**

I. NECULCE, *Letop.*, II, p. 222.

Acelaş înţeles ca la No. 15500.

«Şi ce gândià el sĕ facă, şi la ce se ispitia, şi *la ce 'l-aŭ adus pĕcatul* şi osînda de la Dumneḑeŭ! Şi aşa 'l-aŭ adus pe Duca-Vodă în ţéra Leşéscă de aŭ murit acolo; aşa 'şi-aŭ agonisit, de lăcomia banilor ce avea.» — I. NECULCE.

15504 * △ **Il mână pĕcatul.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiŭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 15503.

15505 * **A'l împinge pĕcatul.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 21.

* *A'l împinge pĕcatele.*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 260.

Acelaş înţeles ca la No. 15504.

«Ia acu 'mĭ-e timpul. *De 'ĭ-ar împinge pĕcatul* să'mĭ deschidă uşa, halal să'mĭ fie!» — I. CREANGĂ.

15506 * △ **Să nu te împingă pĕcatul.**

I. Creangă, *Pov.*, p. 87.

Amenințare. Oprire de a face óre-ce.

15507 * **A se legà pĕcatul de om.**

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 1576. — N. Gane, *Conv. Lit.*, II, p. 94.

Acelaș înțeles ca la No. 15506.

«*Așa'ĭ pĕcatu când se légă de om!* M'am potrivit grecului și jidanuluĭ, ș'am făcut mórte de om.» — V. Alexandri.

«Când *se légă pĕcatul de om* trebue să'l tragă.» — N. Gane.

15508 * **A cădé pĕcatele tot pe cine-va.**

P. Ispirescu, *Leg.*, p. 347.

Adică supĕrarea, nevoile, necazurile, neajunsurile.

«A doua ḑi dis-de-diminéță se scólă fata să facă focul; fiind-că *tot pe ea cădeà pĕcatele*. Dară focul nu'l maĭ găsì în vatră.» — P. Ispirescu.

15509 * **A'șĭ încărcà sufletul cu pĕcatele altuĭa.**

Adică a luà rĕspunderea faptelor săvîrșite de alțĭ.

15510 * △ **A'șĭ luà pĕcatu 'n casă.**

Gavr. Puișor, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluiŭ.*

Când un bărbat bun 'șĭ-a luat femee rea.

15511 * △ **Îĭ un pĕcat în casă.**

V. Ifrim, *Sc. Norm. Berl., c. Corodescĭ, j. Tutova.*

Nu aĭ ce face, e un blestem, vrênd ne-vrênd trebue să'l ispășescĭ.

15512 **Fără milă de pĕcat.**

V. ALEXANDRI, *Conv. Liter.*, I, p. 215. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 381.

A face óre-ce fără ca nimic să te oprésca, nicĭ măcar frica de pedépsa ce póte urmà.

15513 * △ **A fi ca pĕcatul.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 934. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 159, c. *După-Pétră & Toplița - Română, Ungaria.*

1⁰ Adică negru.

«E negru ca *pĕcatul.*» — Dr. EL. CRISTEA, c. *După-Pétră.*

«*Negru ca pĕcatu greŭ.*» — Dr. EL. CRISTEA, c. *Toplița-Română.*

2⁰ Urît.

«Slut ca *pĕcatul.*» — V. ALEXANDRI.

15514 * **Ca pĕcatele.**

L. ŞĂĬNEANU, *Semas.*, VI, p. 364.

Adică ĭute, repede.

«Treceaŭ ḑilele *ca pĕcatele.*» — P. ISPIRESCU.

15515 **Maĭ sciĭ pĕcatul.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 187.

Adică ce nenorocire sĕ póte întîmplà.

«*Maĭ sciĭ pĕcatul,* póte să'țĭ ĭésă înainte vr'un ĭepure, ce-va... şi popîc! m'oĭu trezi cu tine a-casă, ca şi cu frate-tĕŭ, ş'apoĭ atuncĭ ruşinea ta n'a fi próstă.» — I. CREANGĂ.

15516 * **Pĕćat!**

E rĕŭ = quel dommage.

PĔCĂTOS

15517 **Limba pĕcătosuluĭ adevĕrul grăïesce.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 40.

* △ *Limba pĕcătosuluĭ adevĕrul grăesce.*

C. BUNGEŢIANU, *preot, c. Cosovĕţ, j. Mehedinţi.* — A. MARINESCU, *înv. c. Humele, j. Argeş.*

1⁰ Adică cel ce greşasce la vorbă, adevĕrul spune, că pĕcătosul în adevĕr nevrênd mărturişasce adevĕrul (GOLESCU).

2⁰ Din gura celuĭ maĭ mic, saŭ celuĭ păţit, multe adevĕrurĭ şi cuvinte înţelepte ïes.

15518 **Gura pĕcătosuluĭ adevĕrul vorbesce.**

A. PANN, I, p. 52.

* △ *Gura pĕcătosuluĭ adevĕr vorbesce.*

HINŢESCU, p. 72. — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

* △ *Gura pĕcătosuluĭ adevĕr spune.*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170. — A. GOROVEÏ, *c. Folticenĭ, j. Sucïava.* — V. SALA, *dasc. c. Totorenĭ, comit. Bihor, Ungarïa.*

* △ *Gura pĕcătosuluĭ adevĕrul grăesce.*

I. G. VALENTINEANU. — H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoĭ.* — X***, *c. Nănescĭ, j. Bacăŭ.* — E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluïu.* — AL. MARTINIAN, *j. Ilfov.*

* △ *Gura pĕcătosuluĭ adevĕr grăesce.*

V. A. FORESCU, *c. Şarul Dorneĭ, j. Sucïava.* — *Semin. Centr. Cl. VIII, prin* P. GÂRBOVICEANU, *prof.*

Acelaş înţeles ca la No. 15517.

15519 **Nu aţîţa cărbuniĭ pĕcătosuluĭ, ca să nu arḑĭ în flacăra foculuĭ lor.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 109.

Adică nu supĕrà maĭ mult pĕ cel ticălos, ca să nu caḑĭ în blestemul luĭ (GOLESCU).

PĬAZĂ

Veḑĭ *Chĭază.*

15520 * **Pĭază rea.**

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 363, 394.

Acelaş înţeles ca la No. 14684.

«Impĕratul se supĕră, până la suflet, vĕḑênd că logodnica fiuluĭ sĕŭ e *pĭază rea;* fiind că de când a venit ea, n'a avut parte de nicĭ un lucru ce 'ĭ-a fost luĭ drag.» — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 363.

PILAT

15521 **A mânà de la Pilat la Caĭafa.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 264.

De la Ana la Pilat.

B. P. HĂŞDĔŬ, *Etym. Magn.*, p. 1151. — *Calend. Basm*, 1875

Veḑĭ *Ana.*

Adică a trăgănà cu vorba, fară a dà dreptate.

Mener de Caiphe à Pilate.

Adages franç. XVI-e Siècle.

15522 * △ **A'şĭ spĕlà mânile ca Pilat.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 225.

Veḑĭ *Mână.*

Acelaş înţeles ca la No. 3789.
A se vedé MATEĬ, 27. 11.

PISALTIRE

15523 * **Cu mâna pe pisaltire, cu ochiĭ pe la fetile.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Vedĭ *Icônă.*

Acelaş înţeles ca la No. 15344.

PLIN

15524 * **Cu (în) plin.**

Adică bine, cu noroc; prin oposiţie cu *în sec.*

Românul crede că'ĭ va merge bine daca, în momentul când ĭese din casă, când întreprinde vre-o afacere, *îĭ ese înainte cu plin,* adică daca întîlnesce, venind spre dînsul, pe cine-va purtând doniţe pline cu apă. Când, din potrivă, doniţele sunt góle, se consideră acésta ca semn rěŭ şi de ne-isbândă. Se aude pretutindenĭ la Românĭ. Vedĭ Dr. CRISTEA, *Proverbe,* p. 6.

POMANĂ

Vedĭ *Drac, Mahmur, Popă, Ţigan, a Tremura.*

Pomana constă în mâncărĭ şi běuturĭ ce se daŭ, de sufletul mortuluĭ. Se crede că dând de pomană, mortul nu duce lipsă pe ceea lume. Totuşĭ, pomana nu o mănânca mortul ci acesta numaĭ de aburiĭ bucatelor se folosesce. Se ḑice că sufletul, după mórtea omuluĭ stă patru-ḑecĭ de ḑile pe lângă casă. Dacă nu i se fac pomenile obicĭnuite, sufletul plécă întristat.

SNÓVĂ

I

Un om, umblând ĭérna pe câmp, a caḑut într'o grópa de pâne, fără să scie cine-va. Femeea, a-casă, creḑêndu'l mort, ĭ-a făcut tóte pomenile. In primavară tocmaĭ, a fost descoperit şi scos de nisce cĭobanĭ. El nu erà încă mort cu desăvîrşire. După ce 'l-au dus a-casă, în urma îngrijirilor s'a îndreptat, şi povesteà, la aĭ seĭ. că, cât a stat în grópă îĭ veneaŭ mirosurĭ de mâncărĭ, şi numaĭ acestea l'au ţinut să nu móră.

II

Dragiĭ moşuluĭ, ne ḑiceà moşu Ion Cĭobanu, orĭ-ce daĭ de pomană, ţie-ţĭ daĭ. Tată-meŭ îmĭ spuneà, când eram ca voĭ, că odată, unuĭ boer bogat tare, ce împărţeà pânea slugilor şi argaţilor cu carele, i se ceru de un sărac o pâne. Boerul se făceà că n'aude, şi'şĭ căutà de trébă, căcĭ cu pânea ce avea să dea săracul hrăneà o slugă. Calicul însă cerea într'una: «Fie-vĕ milă, luminate şi mărite boerule de un bĭet calic; Dumneḑeŭ sa vĕ facă parte de cinste şi mărire pe pămînt! Fie-vĕ milă, coconaşule, şi miluiţĭ un bĭet calic; că n'am mâncat nimic aḑi.» Boerul într'una îl intereà când vedeà sĕracul nu se dă dus, şi că stărue în rugămintea luĭ că fómea, dragiĭ moşuluĭ, îĭ cea maĭ rĕ bólă de pe pămînt; de holeră şi cĭumă morĭ ĭute, da de fóme te chinuescĭ amarnic, — dar neputĕnd scăpà de el ca de rîe, luă o pâne uscată şi mucedă şi ĭ-o svîrli ca la un câne. Săracul, o luă de jos, o şterse frumos, o mâncă în câte va îmbucăturĭ şi făcĕud câte-va crucĭ, mulţămi luĭ Dumneḑeŭ că s'a vĕḑut sătul pe ḑiua aceea. Nu mult după asta boerul se îmbolnăvi straşnic, de erà alăturea cu mórtea. Odată, chĭar murise de-a binele, dar cu rugăcĭunĭ şi milosteniĭ scăpă. Insănătoşindu-se povesti la multă lume că fusese pe ceca lume; acolo îl înşfăcase nisce dracĭ să'l ducă la muncă şi la chinurĭ, dar un flăcăŭ frumos, cu aripĭ, poronci dracilor să mérgă la cumpĕna dreptăţeĭ cu boerul. Aicĭ poronci ca să pue de-o parte pânea boeruluĭ, ce-o dăduse săraculuĭ, şi de ceea-l altă parte să se aşeḑe draciĭ ce-ar vrea. Diavoliĭ s'aŭ aşeḑat cu petre de móră în spate, ca să tragă cumpĕna în partea lor, însă sfânta dreptate a fost de partea boeruluĭ.

De-atuncĭ boerul numaĭ în bine-facerĭ o duce, nu maĭ alungă săraciĭ de la el, făcĕnd în tóte Sâmbetele milosteniĭ şi dând de sufletul morţilor, şi pentru sănătatea sa. De n'ar fi vĕḑut cu ochiĭ, cât preţuesce, ajutorul dat săracilor, în lumea cea-l altă, n'ar fi aşa milostiv.» — *Şezătórea*, II, p. 159.

La Romanĭ, la epocĭ anumite, se duceaŭ mâncărĭ pe morminte, ceea ce se numea *inferias ferre, ferre solemnia.* Ovidiu[1]), *Amor.*, I, 13, 3 şi Virgiliu[2]), *Ene*, VI, 380; IX, 214, ne-aŭ descris într'un mod amănunţit acest obiceĭu, care era păzit încă pe vremea luĭ Tacit, *Hist.*, II, 95, şi pe care Tertulian[3]) îl combate cu putere, dar fără mult succes de óre-ce trăesce şi astăḑĭ.

A se vedé în *Semasĭologie*, p. 259, etimologia cuvîntuluĭ *pomană* şi *pomină.*

15525 △ **La pomană
Dă navală,
Da la rĕsboĭu
Dă 'napoĭ.**

G. DEM TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 478.

---

1) Annua solemni cæde parentat avis.

2) Tumulo solemnia mittent. — Absenti ferat inferias decoretque sepulcro.

3) Defunctis parentant, quos escam desiderare præsumant (De resurec. carnis, I).

* △
La pomană
Năvală,
Şi la rĕsboĭu,
Inapoĭ.

GR. POĬENARU, *j. Putna.* — C. TROTEANU, *c. Stâncescĭ, j. Botoşanĭ.*

Vedĭ *Plăcintă, Rĕsboĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 10616.

* △
15526 **Nu e pomană în tóte Sâmbetele.**

Semin. Centr., Cl. VIII, prin P. GARBOVICEANU, *prof.*

Nu se dobândesce în tot-dé-una fără plată saŭ fără muncă.

* △
15527 **Din pomană s'a făcut raĭul.**

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Vedĭ *Dar, Milostenĭe.*

Ne îndémnă să dăm celor săracĭ.

* △
15528 **Pomană o fi, dar... n'oĭu maĭ uĭta-o.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Se ḑice de un bine, făcut, nu de voe ci silit.

* △
15529 **O maĭ fi şi la altul pomană, nu numaĭ la mine.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Sĕ ḑice celuĭ care ne tot supĕră cu cererile luĭ.

* △
15530 **Cine alérgă după pomenĭ, nu se vede sătul nicĭ odată.**

T. BĂLĂŞEL, *înv. c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Să nu te laşĭ în nădejde că'ţĭ va dà altul, căcĭ ajungĭ de nu aĭ ce mâncà.

Prin urmĕtórele versurĭ, îşĭ rîde ·Românul dĕ ceĭ ce alérgă după pomenĭ:

Din colacul celuĭ mare
Nicĭ odată n'am gustat;
De şi, la orĭ-ce pomană,
Cel d'întâĭ am alergat.

15531 * △ **Când daĭ de pomană, caută să'ţĭ ĭeá şi surtucu.**

E. Nicolaŭ, *c. Ghibărţenĭ, j. Covurluĭu.*

Pentru ceĭ cărora le daĭ şi nu se maĭ satură.

15532 * △ **Te oĭu maĭ prinde eŭ, rumânico, la pomana mea.**

I. Antonescu, *c. Vălcele, j. Argeş*

Veḑĭ *Drăguş.*

Adică o să maĭ viĭ să mĕ rogĭ.

15533 **A murit înghesuit la pomană.**

Iord. Golescu, *Mss.*, II, p. 3.

La pomană 'nghesuit
Bĕut, sătul a murit.

A. Pann, I, p. 107.

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce sĕ vîră la pomenĭ ca nisce calicĭ, a mâncà d'a gata (Golescu).

15534 * **Face pomană fără voĭea luĭ.**

A. Pann, III, p. 90.

Când daĭ ce-va fără să vreĭ.

POVESTEA VORBEĬ

Un ţigan, cam pe la munte,
Vrênd să tréca pe o punte,
Din întîmplare îĭ scapă,
Căciula din cap, în apa,

Şi ne-putênd să se 'ntindă,
Cu ïuțélă, să o prindă,
Se uïta la ea, cu jale,
Cum săltà pe rîŭ la vale,
Ḑicênd: Du-te dar maï tare,
Că tot aveam gând, îmï pare,
Ca să daŭ tatiï o cană
Şi'o căcïulă de pomană.

* * *

Aşa facem şi noï póte
De unde nu putem scóte,
Ḑicem vorba cea obştéscă:
Dumneḑeŭ să priiméscă.

A. PANN, III, p. 90.

15535 * △ **A dat mult de pomană.**

G. P. SALVÏU, *înv. c. Smulțï, j. Covurluïu.*

* △ *'Şï-a dat mult de pomană.*

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Veḑï *a Tremurà.*

Sĕ ḑice, pentru ceï bĕtrânï şi sgârcițï, în zeflemea.
A se vedé No. 6181 şi 6182.

15536 * **A'şï mâncà pomana cu cine-va.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Veḑï *Cinste.*

Adică a pïerde numele, vaḑa, trecerea de care se bucurà pe lângă cine-va.

15537 * △ **A'şï face pomană.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Simila, j. Tutova.*

* *A'şï face milă şi pomană.*

DIM. ȚÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 308.

Adică a face un bine cuï-va.

Fă-ţĭ pomana deplin = daca aĭ făcut un bine cuĭ-va, încalte săvîrşesce'l.

15538 * **Unde e pomana aĭa.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 72 & 237.

Când un lucru nu se póte; arată cât de greŭ este să se facă un lucru.

S'a supĕrat Impĕratul, nevoe mare, şi poruncì ca paznîciĭ să pue să prindă pe hoţĭ. Dară, aşĭ! *unde e pomana aĭa!*» — P. ISPIRESCU, p. 72.

15539 * **Nu maĭ e pomana aĭa.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică nu se maĭ póte.

15540 * **De pomană.**

1° Fără plată.
2° Adică de géba, fără a fi ascultat.

«Spune şi tu că aĭ muncit *de pomană* »

«A vorbi de *pomană.*»

A POMENI

Veḑĭ *Colivă.*

15541 * △ **Nu pomeni pe tatul tĕŭ cu coliva altuĭa.**

V. A. FORESCU, *c. Şarul Dorneĭ, j. Sucĭava.*

Veḑĭ *Colivă.*

Acelaş înţeles ca la No. 14729.

POMENIRE

15542 * △ **'I-ă cântat vecĭnica pomenire.**

Sem. Centr. Buc. Cl. VIII, prin P. GÂRBOVICEANU, *prof.*

Adică a murit.

POPĂ

Vedĭ *Cap. X, c. Blană, a Botezà, Botezat, Câ‹cĭumă, Cinste, Copil, Drac, Cap. 1, c. Grópă, a Jucà, Napoĭ, Pupat, Rusaliĭ, Surd.*

D-l Șăĭneanu deriva cuvîntul *popă,* de la paleoslavicul *popŭ* care, la rîndul sĕŭ vine de la vechĭu german *phapho,* modern *Pfaffe,* din greco-latinul *papa* (πάππας) «tata .

Vom observà că la Romanĭ *popa,* erà preotul însărcinat cu înjungherea vitelor sacrificate. El îngrijea de foc, de tămâĭe, de apă, de vin, de sare, de vasele sacre; el ducea victimele la altar și le lovea.

Citim în Du Cange, pag. 143: *Popa, Admirabilis, major, pater et custos. Papa, paternitatis nomen est,* inquit Walafridus Strabo de Rebus Ecclesiast. cap. 7, et promiscue olim datum Episcopis, quos nude *Papas* vocabant. Hinc veterum Epistolæ Episcopis inscriptæ hauc formulam ferme semper præferunt, *Domino Papæ N. salutem,* ut patet et S. Augustino. Ep. 13. 18. 222. 256.

... *Papa* pro Episcopali dignitate sumitur interdum. *Papa urbis Turonicæ,* Gregorio Tur. lib. IV. cap. 26.

Cu încetul acest titlu s'a dat numaĭ Patriarhilor și, în cele din urmă, în biserica Catolică, un decret a luĭ Grigore VII, l'a oprit numaĭ pentru Episcopul de la Roma.

* △

15543 Și popa prost blagoslovesce biserica.

V. A. Forescu, *c. Mălinĭ, j. Sucĭava.*

1⁰ Pe preotul chiar nedemn, trebue să'l cinstim.

2⁰ Și cel maĭ prost póte face tréba; și ómeniĭ de rînd, ne-învĕțațĭ, etc. aŭ rostul lor în acéstă lume.

* △

15544 Gâtul popiĭ, litră dréptă.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Capu Pisculuĭ, j. Muscel & c. Slăvuța, j. Dolj.*

Arată că mulțĭ preoțĭ aŭ darul bețieĭ.

* △

15545 Popa plânge când nu are morțĭ de îngropat.

V. A. Forescu, *c. Stănișóra, j. Sucĭava.*

Nenorocirea unuĭa aduce bucurie altuĭa.

* △
15546 **Popa 'ĭ buzumflat**
Când n'are slujbă 'n sat.

V. Sala, *dasc. c. Băleni, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 15545.

* △
15547 **Se bucură ca popa la clopot.**

V. Sala, *c. Petrósa, comit. Bihor, Uugaria*

Adică de ne-norocirea altuĭa.

* △
15548 **Popa nu are nimic isprăvit.**

V. A. Forescu, *c. Broscenĭ, j. Suciava.*

Adică nu e nimica de el.

* △
15549 **Popa nu spune predica de douĕ orĭ.**

Iul. Grofşoreanu, *dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

△
Popa nu predică de dóuĕ orĭ.

Dr. Elie Cristea, *Prov*, p. 215, *c. Topliţa-Română, Ungaria.*

Vedĭ *Surd.*

Acelaş înţeles ca la No. 6037.

Il est fils de prêtre, il ne dit pas ces choses deux fois.

Adages Franç. XVI-e Siècle.

△
15550 **Popa nu spune căzanĭa de dóuĕ orĭ.**

Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 214, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 15549.

△
15551 Popa nu ḑice evanghelia de dóuĕ orĭ pentru o babă surdă.

Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 214, *c. Codlea, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 15550.

* △
15552 Ḑiua bêŭ cu popa Ene,
Nóptea 'l port făr' de ismene.

T. Bălăşel, *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Arată decăderea unor preoţĭ carĭ se amestecă în cetele flăcăilor, umblând nóptea după flécurĭ, pe la muĭerile ómenilor.

* △
15553 A fugit de popă şi a dat peste dracul.

Gavr. Onişor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Veḑĭ *a Fugì, Satana, Stana.*

A fugit de rĕŭ şi a dat tot de rĕŭ.

*
15554 Popo, cânţĭ
Orĭ curuluĭ descânţĭ?

N. Petrescu, *ing. c. Bucurescĭ, j. Ilfov.*

Adică: facĭ trébă, orĭ nu facĭ?

* △
15555 Norocul draculuĭ în casa popiĭ.

Ilie Hocĭotăŭ, *teol. c. Selişte, comit. Sibiŭ, Transilv.*

Veḑĭ *Drac.*

Acelaş înţeles ca la No. 14945.

* △
15556 Când plânge poporeana
Duce popa pomana.

V. Sala, *dasc, c. Vaşcoŭ Bărescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică nenorocirea ómenilor e bucuria preoţilor.

* △
15557 **Unuĭa îĭ place popa şi altuĭa preotésa.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 103. — I. G. Valentinian, p. 21. — *Sem. Buc. Cl. VIII, prin* P. Gârboviceanu, *prof.*

△
Unuĭa îĭ place de popa, altuĭa de preutésa.

Dr. Elie Cristea, *Prov*, p. 269, *c. Ida Mare, Ungaria.*

*
Unuĭa îĭ place popa, altuĭa preutésa, şi altuĭa fata popiĭ.

A. Pann, II, p. 117. — B. P. Hăşdĕŭ, *ziar Traĭan*, 1869, p. 256. — Hinţescu, p. 150.

* △
La unu 'ĭ place popa, la altu preotésa.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 134, *c. Ida Mare, Ungaria.*

* △
Unuĭa îĭ e drag popa, altuĭa preutésa.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

* △
Unuĭa îĭ place popa, altuĭa preutésa.

Ilie Hociotăŭ, *teol. c. Sĕlişte, comit. Sibiŭ, Ungaria.*

* △
Unuĭa îĭ place popa, altuĭa fata popiĭ.

Gr. Poienaru, *ing. c. Focşanĭ, j. Putna.*

Altuĭa îĭ e drag popa şi altuĭa preotésa.

C. Negruzzi, I, p. 249.

Unul pĕ popă ïubesce, altul pĕ preotésă, şî altul pĕ fata popiì maï bine sĕ nemeresce.

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 12.

△
Unuïa 'ï place de popa, altuïa de preutésa, ïar altuïa de fata popiï.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 269,
c. *Gura Rîuluï, Ungaria.*

Vedï *Preotésă.*

Arată deosebirea plăcerilor (GOLESCU). Nepotrivirea la gusturï.
Ruşiï aŭ o ḑicere identică cu a nóstră.

Aliis alia placent.[1]

Prov. Lat.

Des goûts et des couleurs on ne saurait discuter.

Prov. Franc.

Chi la vuol lesso e chi la vuole arrosto.[2]

Prov. Tosc.

Sobre gustos non hay disputa.[3]

Prov. Span.

Ueber den Geschmack lässt sich nicht streiten.[4]

Prov. Germ.

△
15558 **Unde sunt popï mulţï, móre pruncul nebotezat.**

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 267,
c. *Bochia, Ungaria.*

Vedï *Móşă.*

Acelaş înţeles ca la No. 12322.

---

[1]) Unele plac unuïa, altele altuïa.
[2]) Unul o vré fiértă şi altul prăjită.
[3]) Despre gusturï nu se discută.
[4]) Idem.

Πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν.[1])

Prov. Elin.

Multitudo imperatorum perdidit Cariam.[2])

Prov. Lat.

15559 * △ **Nicĭ popa, nicĭ priotésa, dar cine?**

IULĬU VULCĂNESCU, *stud. c. Pelescĭ, j. Dolj.*

Nu'ĭ place nimenĭ.

15560 * △ **Haĭdețĭ să ne spovedim**
La moș popa Constantin.

T. BĂLĂȘEL, *înv. c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Se ḑice, în glumă, preoților carĭ spovedesc neveste tinere.

15561 **Popa cu opincĭ nu sĕ crede.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 54.

* *Popa cu opincĭ nu se ascultă.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pre popă încălțat cu opincĭ ... nu trebue creḑut.

DIM. ȚÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 60. — B. P. HĂȘDĔŬ, *Etym. Magn.*, p. 2507.

* △ *Popa cu opincĭ încălțat*
De puținĭ e ascultat.

A. PANN, I, p. 149. — HINȚESCU, p. 150. — Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 214, *c. Gura Rîuluĭ, Ungaria.*

---

[1]) Mulțí generali perdură Caria.
[2]) Mulțimea generalilor perdu Caria.

1⁰ Adică vorba celuï prost nu se bagă în sémă (Golescu).
2⁰ Saŭ vorba celuï sărac.
Cu tóte că, după vorba Francesuluï:

Crosse de bois, evesque d'or.
Evesque de bois, crosse d'or.

SNÓVĂ

«Un arhiereŭ, întîlnind un preot, cu opincï în picere, și părêndu-i-se că ïeste prost, ëï ḑise: «Mï së pare că nu cunoscï bine taïnele credinţeï, care sunt și câte sunt.» Preotul îï rëspunse: «Mi se pare că sunt opt.» Arhiereul ëï întrebă: Dar ce măgar de Arhiereŭ te-a preoţit? — Prė Sfinţia Ta, taïcă părinte, rëspunse preotul. Și pentru taïne că sunt opt 'ţï-am spus, pentru că, afară de cele șėpte taïne, ce sunt sciute de toţï, maï este o a optea taïnă, ce nu se prė cunósce de toţï, adică ne-cinstirea ce së face preoţilor celor cu opincï.» — Iord. Golescu, *Mss.*, I, p. 756.

15562 **Pre popa fără de barbă nu trebue creḑut.**

Dim. Ţîchindeal, *Fab.*, p. 60. — B. P. Hășdëŭ, *Etym. Magn.*, p. 2507.

Ḑic creștiniï ortodoxï, căcï popiï catolicï îșï rad barba.

15563 △ **Feresce-te de popă spân și fără nevéstă.**

Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 94, *c. Gura Rîuluï, Ungaria.*

Acelaș înţeles ca la No. 15562.

15564 * △ **De aïa nu maï dă Dumneḑeŭ bucate că a început popiï să se radă.**

St. St. Tuţescu, *înv. c. Catanele, j. Dolj.*

Adică a se lepëdà de obiceïurile ortodoxe, pentru a îmbrăţișa pe ale catolicilor.

15565 * △ **Popa botéză da ḑile nu dă.**

G. Madan, *stud. ţin. Chișëneŭ, Basarabia.*

Pentru cele carĭ nu atîrnă de noĭ.

15566 **Nicĭ eŭ popă, dar nicĭ el cu roche.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 48.

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce vor să'şĭ rĕsbuneze (GOLESCU).

15567 **Multe grăĭesce popa, dar fără plată gura nu 'şi-o dĕschide.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 45.

Adică fără dare dĕ banĭ nimenĭ nu'ţĭ ajută (GOLESCU).

* △
15568 **Popa până şi 'n pridvor**
Cată să aĭbă isvor.

A. BAŞOTA, *prin* V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Arată lăcomia preotuluĭ care, şi la uşa bisericeĭ, caută să smulgă banul săracului.

△
15569 **Erà să'ĭ cânte popa**
Dar a sărit grópa.

A. PANN, III, p. 141. — HINŢESCU, p. 150. — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 87, *c. Agnita, Ungaria.*

A ḑis hopa
Şi a sărit grópa,
Dar de mult erà
Să'ĭ cânte popa.

A. PANN, III, p. 160. — HINŢESCU, p. 46.

Veḑĭ *Aghios, Moş, a Sărì.*

Acelaş înţeles ca la No. 771.

* △
15570 **Hopa, hopa!**
Pân la popa,
Că Vlădica
Nu'ĭ nimica.

AVR. CORCEA, *paroh., c. Çoşteĭu, Banat.*

Despre ómeniï uşuraticï carï nu sciŭ să cinstéscă pre ceï marï, nicï nu pot stà în legătură cu dînşiï, ci prețuesc pre ceï micï maï mult de cât trebue.

15571 **Hopa!**
C'a ḑis popa.

D-na Sof. Nădejde, *Nuv.*, p. 64.

Când unul cade la pămînt.

* △
15572 **Nu te face popă în biserică străină.**

G. Madan, *stud. c. Truşenï, ţin. Chişĕneŭ, Basarabïa.*

1° A se face stăpân în casa altuïa.
2° Pentru cel care trăesce cu o femee măritată.

* △
15573 **Popa legat nu face bucluc.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Căcï alminterea nu e chip să nu facă bucluc, fiind vecïnic bét.

* △
15574 **Numaï popa póte umblà cu cadelnița.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Murgenï, j. Tutova.*

1° Nu criticà cele sfinte.
2° Nu te amestecà unde nu te privesce.

* △
15575 **Nu te jucà cu năravu popiï.**

Gavr. Onişor, *prof., c. Slobozia, j. Tutova.*

Nu te jucà cu focul că te frigï.

* △
15576 **Popa ignesce şi preutésa trupesce.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Sucïava.*

Când unul e necajit, supĕrat pe când aï sĕï saŭ ceï de pe împrejurul luï petrec.

SNÓVĂ

Un episcop, a tras odată în gazdă la un preot de sat. Preotésa erà frumósă, episcopul nu tocmaĭ bĕtrân, ast fel a căutat să o cheme la dînsul în odae ca sa'ĭ maĭ ţie de urît. Alăturĭ bietul popa ignea, căcĭ ce erà să facă maĭ mult, pe când nevésta luĭ se dà, trupesce, pré Sfinţieĭ Sale.

15577 * △ **Cu meşteşug a .... popa căţéoa.**

L. Costin, *c. Banca, j. Tutova.* — P. Budişteanu, *maior, j. Ilfov.*

Când óre-ce s'a făcut cu îndemĕnare, cu meşteşug, cu şiretenĭe.

Este o snóvă care nu sĕ póte dà.

15578 * △ **Cu douĕ nu poţĭ,**
Şi popă şi hoţ.

Sc. Norm. Buc. Cl. VII, prin P. Gârboviceanu, *prof.*

Trebue să alegĭ: saŭ om de trébă saŭ pungaş. Sĕ ḑice adese-orĭ preoţilor rĕŭ nărăviţĭ.

15579 * △ **Svîrlĭ cu bĕţul într'un câne şi lovescĭ un popă.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică sunt fórte mulţĭ popĭ.

15580 **Şî popiĭ i sĕ plécă cu «Dómne miluesce!» d'o sută şî miĭ dĕ orĭ.**

Iord. Golescu, *Mss.*, II, p. 98.

Veḑĭ *Domn, Dumneḑeŭ, Rugăcĭune.*

Adică şî rugăcĭunea piste mĕsură aduce mare scârbă (Golescu).

15581 **Dec! şî popa cu roche.**

Iord. Golescu, *Mss.*, II, p. 88.

*
Moț! și popa cu rochïe.

D-na V. Budișteanu, *c. Bucuresci, j. Ilfov.*

*
Și popa 'ï cu rochïe.

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Sĕ ḑice când ne mirăm dĕ' óre-ce neobicïnuit, după cum s'a mirat óre-cine, când, întâïașï dată a vĕḑut pĕ popă, în biserică, îmbrăcat cu sfita, ca cu o roche (Golescu).

15582 **Popa mănâncă, și de pe viŭ și de pe mort.**

I. Creangă, *Amint.*, p. 108.

Arată lăcomia preoților și cum le vine câștigul din tóte părțile.

* △
15583 **De popă nu scapï nicï mort.**

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Cl. VII.*

Acelaș înțeles ca la No. 15582.

* △
15584 **Popa are mână de luat nu de dat.**

I. Creangă, *Amint.*, p. 108. — Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 215, *c. Borgojosenï, Ungarïa.* — C. Teofănescu. *înv. c. Bicaz, j. Némțu.* — Al. Petrescu, *ing. c. Curtea-de-Argeș, j. Argeș.*

Arată lăcomia și sgârcenia lor.

LEGENDĂ

Sĕ ḑice că popiï au avut treï mâinï, din care cea de dat s'a uscat, și cele două de luat aŭ rĕmas.

15585 * △ **Nicĭ tóte a popeĭ, nicĭ tóte a doftoruluĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Simila, j. Tutova.*

* *Nicĭ tóte ale popiĭ, nicĭ tóte ale doctoruluĭ.*

Veḑĭ *Doctor.*

Acelaş înţeles ca la No. 11848.

15586 **Fă ce îţĭ ḑice popa, (şi) nu face ce face el.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 23; I, p. 78. — HINŢESCU, p. 55.

* △ *Fă ce ḑice popa şi nu ce face popa.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Zegaĭa, j. Mehedinţĭ.*

Fă ce îţĭ ḑice popa, dar ceea ce face el nu face.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 380.

* △ *Fă ce ḑice popa, dar nu face ce face popa.*

JUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

* *Fă ce ḑice popa, dar nu ce face.*

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 91, *c. Topliţa Română, Ungaria.*

* △ *Fă ce ḑîce popa, dar nu ce face el.*

V. SALA, *dasc. c. Sebişu comit. Bihor, Ungaria.*

Să facĭ ceea ce ḑice popa, dar să nu facĭ ceea ce face popa.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobroveţ, j. Vasluiu.*

* △
Să facĭ ce dice popa, dar să nu facĭ ca popa.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița, j. Dîmbovița.*

* △
Ce dice popa să facĭ, dar ce face popa să nu facĭ.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluiu.*

Să facĭ ce dice popa, dar ce face să nu facĭ.

T. SPERANȚĂ, III, p. 24.

Pentru ceĭ carĭ sciŭ sfătui pre alțiĭ, dar nu pun în practică sfaturile pe carĭ le daŭ.

Hristos a dis: «Pe catedra luĭ Moise s'aŭ așeḑat scribiĭ și fariseiĭ; *să faceți ce vĕ spun, și să nu faceți ce fac eĭ.*» Veḑĭ MATEĬ, 23. 4.

Minou uge dji sonos, minou uiletcu dji bou uilet.[1])

Prov. Mongol.

La cloche appelle à l'église, mais elle n'y entre pas.

Prov. Franc.

Fa come le campane, che chiamano gli altri e non entrano in chiesa[2])

Prov. Tosc.

Die Glocke ruft zur Kirche, geht aber selbst nicht hinein.[3])

Prov. Germ.

* △
15587 El dice așa, dar nu face cum dice.

V. SALA, *dasc. c. Lelescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

---

[1]) Ascultă vorbele mele, dar nu fă ce fac eŭ (actele mele).
[2]) Face ca clopotul, care chĭémă pe alțiĭ și nu intră în biserică.
[3]) Clopotul chĭémă la biserică, dar singur (el) nu merge înăuntru.

Adică popa, de pildă când predică de post şi el mănâncă de dulce.

Acelaş înţeles ca la No. 15585.

15588 **Nicĭ n'a avut popa porcĭ,**
Nicĭ nu trebue să aĭbă.

A. Pann, I. p. 167. — Hinţescu, p. 150.

Pentru ceĭ carĭ dobândesc neapěrat óre-ce, fără nicĭ o muncă.

Când preotul umblă cu icóna, prin sat, în ajunul Crăciunuluĭ, este obiceĭul să i se dé câte o pecĭe próspětă saŭ o limbă de porc, pe care o aruncă în desagă, pe umerile cântăreţuluĭ.

Μήτε ἦχαι ὁ παπᾶς βόδια μήτε πρέπη νά ἔχη.[1])

Prov. Grec.

15589 * **Ce'ĭ trebue popeĭ? stupĭ, că încolo tóte le are.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Tutna.*

Acelaş înţeles ca la No. 5032.

15590 * △ **Şi popa 'ĭ om.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ-Bărescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Şi luĭ îĭ trebue muĭere, şi el e omul pěcatelor.

15591 * △ **Rogĭ pe popa cu colacĭ.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j Ilfov.*

Orĭ-ce serviciŭ cerut sě plătesce.

---

[1]) Nicĭ a avut popa boĭ, nicĭ trebue să aĭbă.

15592 △ **Nu te 'mbià ca popa la poménă.**

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 183, *c. Toplița Română, Ungaria.*

Vedĭ *Babă.*

Acelaş înţeles ca la No. 2713.

15593 * **Mănâncă cât un popă în serbătorĭ.**

T. SPERANȚĂ, I, p. 68.

Vedĭ *a Mânçà, Turc.*

Adică mult.

15594 **Picióre de cal, gură de lup, obraz de scórță și pântece de iépă se cer unuĭ popă, și nu'ĭ maĭ trebue altă ce-va.**

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 108.

Se dice în batjocura popilor.

15595 * △ **Sacul popiĭ ĭĭ fără fund.**

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.* — ION COROIU, *preot, c. Vașcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Arată lăcomia luĭ. Orĭ-cât ĭĭ aĭ dà tot nu'ĭ ajunge.

SNÓVA

Doĭ dracĭ aŭ dat odată de o vîrșe. Unul din eĭ o întórce în sus și în jos, o tot bagă în apă și o scóte, dar nu o póte umple de apă. După multă ostenélă vede el că nu maĭ merge, și, amarît, începe să strige de ciudă. La strigătele luĭ se adună toțĭ draciĭ din balta, și țin sfat ca ce o fi astă bîzdîganie. Dar unul schiop și maĭ bĕtrân dice, după ce se gândesce bine: «*Orĭ e traistă popéscă, orĭ e pungă boeréscă.*» Cácĭ numaĭ acestea nu sĕ pot umplé și sătură.

15596 * △ **Burtă de popă.**

LAURIAN & MAXIM, *Glos.*, p. 107. — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 72. — M. RĂDULESCU, *c. Slatina, j. Olt.* — EM. POPOVICĬ, *înv. c. Ciocănescĭ-Mărginenĭ, j. Ialomița.* — T. BĂLĂȘEL, *înv. c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.* — I. PUȘCARIU, *înv. c. Poiana-Mĕruluĭ, comit. Făgăraș, Transilvania.*

* △
Are pântece de popă.

Laurian & Maxim, II, p. 577. — D-na Sofia Nădejde, *Nuv.*, p. 160. — V. A. Forescu, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava.* — E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — Em. Popescu, *înv. c. Cĭocănescĭ-Mărgineni, j. Ialomiţa.*

Pentru omul mâncăcĭos, care se satură anevoe.

Ἀλεκτρυόνων μέμφεσθαι κοιλίαν.

Prov. Elin.

Popa venter.

Prov. Lat.

* △
15597 **Burta popiĭ, sac fără fund.**

D-na Zoe Mihăilescu, *înv. c. Buşteni, j. Prahova.*

Acelaş înţeles ca la No. 15596.

* △
15598 **Numaĭ popă n'am fost.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când vreĭ să arĕţĭ că aĭ umblat prin multe slujbe şi afacerĭ.

* △
15599 **Ce scie popa, nu trebue să scie satul.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu*

Adică să se păstreze o taĭnă.

15600 **Când popiĭ n'aŭ de lucru botéză viţeĭ.**

Laurian & Maxim, II, p. 1598.

Pentru ceĭ carĭ nu pot stà fără a face óre-ce.

* △
15601 **Mâĭne vom vedé cine'ĭ popă şi cine'ĭ porc.**

F. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Sĕ ḑice unuĭa care sĕ aţine cu gura, maĭ cu sémă la beţie, arĕtându-se că el e maĭ de trébă de cât un altul.

15602 **Nu e sat făr de popă.**

I. SLAVICĬ, *Conv. Liter., 1875-1876.*

Adică adunare de ómenĭ fără un cap, un conducător.

* △
15603 **Popa Stoĭan**
Cu luleaua de cocén.

TEOD. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănescĭ. j. Vâlcea.*

Veḑĭ *Rĕchiţele.*

Sĕ ḑice în glumă preoţilor, când béŭ tutun. Ḑicerea se găsesce în urmĕtórele versurĭ:

Popii de la Măgurele
Toţĭ aveaŭ cĭubuce şi lulele,
Numaĭ biet popa Stoĭan
Cu luleaua de cocén,
Câţĭ mergeaŭ la rugăcĭuue
Toţĭ luau câte un tăcĭune,
Când eraŭ la gralite
Toţĭ cu lulele gătite,
Când era la aghios
Eşa fumu gros, gros!
Când era la heruvic
Tutun numaĭ era pic,
Când era la axion
Nu se vedea om cu om.

*
15604 **Popă'ĭ cu patru ochĭ.**

I. CREANGĂ, *Amint.*, p 108.

Veḑĭ *Ochiŭ.*

Adică învĕţat, cu carte, a tot sciutor, cu judecată.

*
15605 **Cum e popa şi colacul.**

Sem. Buc. Cl. VIII, prin GÂRBOVICEANU, *prof.*

Veḑĭ *Sfânt, Turc.*

Adică după om şi cinstea.

* △
15606 **Taïe (tae) popa limba.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 165. — I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.* — T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.* — D. TRIFAN, *înv. c. Cârnu, j. Némţu.* — PATRICIU & SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ-Bărescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.* — IUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

1⁰ Sĕ ḑice când cine-va spune ce-va care nu erà de spus.
2⁰ Arată că cutare lucru e oprit.
Se ḑice maĭ ales ca să înfricoşezĭ copiiĭ ca să nu mănânce de dulce (frupt) în posturĭ saŭ Mercurea şi Vinerea.

* △
15607 **Nicĭ popă nu'ĭ maĭ trebue.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Veḑĭ *a Preoţì.*

A'l batjocori cum se cade.

* △
15608 **Fecĭor de popă, om cinstit nu e.**

P. GÂRBOVICEANU, *înv. c. Şerbănescĭ, j. Argeş.*

* △·
Fecĭor de popă şi om de trébă nu se póte.

C. TEOFĂNESCU, *înv. c. Bicaz, j. Némţu.*

Poporul crede că toţĭ fecĭoriĭ de popă se aleg rĕĭ.

* △
15609 **Fecĭor de popă.**

D. GEORGESCU, *c. Coşerenĭ, j. Ialomiţa.* — B. P. HĂŞDĔŬ, *Etym. Magn.*, p. 17.

Adică fiinţă lacomă.

LEGENDA SOBOLULUÏ

Odată un popă aveà o moșie, care se hotăreà cu moșia altuı om. El se certà în tot-dé'una pentru hotar cu acest om. Popa ḑiceà că e hotarul luĭ, ĭar omul ḑĭceà că e a luĭ.

In cęle din urmă se înțeleg amîndoĭ, ca să mérgă la hotar și să-ĭ strige: «Al cuĭ e hotarul» și al cuĭ va rĕspunde hotarul că e, al aceluĭa să fie. In ajunul ḑileĭ hotărîte popa s'a dus, a făcut o grópă pe hotar, în care a băgat un copil al sĕŭ, ce erà învĕțat maĭ dinnainte, că strigând eĭ: «al cuĭ e hotarul» el să respundă: «al popiĭ». Așa s'a făcut și popa a câștigat hotarul. Hotarul a remas al popiĭ, ĭar copılul îndată ce a rĕspuns, s'a făcut sobol. De atuncĭ se ḑice, că sobolul e fecĭor de popă.

PREDOIU GHEORGHE, c. *Schitu-Golescĭ, j. Muscel.*

A se vedé *Albina* (revistă), II, p. 1592.

15610 * △ Fecĭor de popă, scie carte.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

* △ *Fecĭor de carte, scie popă.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 381. — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Vrênd să ĭea în derîdere pre cel care se laudă, pe ne-drept, că scie carte.

15611 * △ El popă, el preotésă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloșanĭ, j. Mehedințĭ.*

Veḑĭ *a Cântà.*

Despre omul care, întrebat acum despre ceva ne rĕspunde într'un fel, și întrebat mâne rĕspundę într'alt-ĭel.

15612 * △ Uĭte popa, nu e popa.

I. G. VALENTINEANU, p. 20. — DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 261, c. *Gurar'uluĭ, Ungaria.* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Se dice de' unul care aci îţĭ spune într un fel, aci într'altul.

Originea acesteĭ diceri o aflam într'un joc de cărţı fórte cunoscut în popor. Explicaţia dată de D-l Coşbuc în fóia p. toţı, I, p. 433, este greşita.

Iaca Neĭca, nu e Neĭca.
Nu e Neĭca, plânge Leĭca.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 284.

15613 * △ **Nu'ĭ nicĭ popă nicĭ preutésă.**

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluïu.*

Adica nu poţı să scii ce este, ce vré, ce gândesce.

15614 * **Alta 'n curul popiĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 2.— P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 230.

Se dîce când sĕ întîmpla vre un lucru deosebit, pe negândite, spre superare (GOLESCU).

In lucrarile inedite ale luı Ion Creanga se gasesce o snóva privitóre la acésta dicere, dar care nu se póte publicà.

15615 * △ **Bătut ca curu popiĭ.**

GAVR. ONISOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluïu.*

* *Neted şi umflat ca curu popiĭ.*

GR. POILNARU, *ing. j. Putna.*

Vedı *Para*

Adica plin, gras; mult.

15616 * △ **Popă cu inel**
Şi militar cu cortel.

Sem. Buc. Cl. VIII, prin P. GARBOVICEANU, *prof.*

Lucru care nu s'a vĕḑut, care nu póte să fie.

* △
15617 **Popa Manoilă
Şi ţîrcovnicu Gavrilă.**

I. Bălăşei, *înv. c. Stefănescĭ, j. Válcea.*

Se ḑice, în bataie de joc, când veḑĭ pe popa cu ţîrcovnicu luĭ.

* △
15618 **Ḑile de popă.**

Adică ḑile de post.

* △
15619 **Cum te-a vĕḑut mama popă, să dé Dumneḑeŭ să te vĕd şi rĕspopă.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluïu.*

*
Cum te-a vĕḑut mama popă, sĕ dé Dumneḑeŭ să te vĕd şi dascal.

D-na Lizde, *j. Tutova.*

Urare; próstă şi în batjocură.

*
15620 **Să te păzescĭ de el ca de popă tuns.**

P. Budişteanu, *maior, c. Bucurescĭ, j. Ilfov.*

Pentru omul reu.

* △
15621 **Să te feréscă Dumneḑeŭ de popă tuns.**

C. Possa, *c. Humulescĭ, j. Nemţu.*

Căcĭ nu póte fi om de tréba.

* △
15622 **Iĭ merge vestea ca de popă tuns.**

St. St Tuţescu, *înv. c. Cıtanele j. Dolj.*

* △
A i se duce vestea ca de popă tuns.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 319. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ. j. Vasluiu.* — *Sem. Buc. Cl. VIII, prin* P. GARBOVICEANU, *prof.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.*

* △
'I s'a dus buhu ca de popă tuns.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.* — M. CANIAN, *public. j. Iaşi.*

△
Îĭ merge vorba ca la popa tuns.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 115, *c. Rîşnov, Ungaria.*

1⁰ Când merge vestea despre cine-va.
2⁰ Pentru omul reutacios. — *J. Vasluiu.*
Un preot respopit, s'a apucat de tâlhariĭ şi a ajuns vestit sub numele de *Tunsu.*

* △
15623 **A umblà ca fuĭorul popiĭ.**

Locotenent POP, *c. Bĕrlad, j. Tutova.* — G. P. SALVIU, *înv. c. Smulţi. j. Covurluiu.* — I. DANESCU, *prof c. Roman.*

* △
A umbla fuĭorul popeĭ.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

1⁰ A umblà de colo colo, fara astîmper.
2⁰ A umbla fara rost.
3⁰ A umblà zapacit.
Se pot dà doue explicaţii pentru origina acesteĭ ḑiceri, care amîndoue s'au nascut din acelaş obiceiu.

La Bobotéza. când umbla popa cu Iordanul, femeile de la ţéra obicinuesc a dà popii, pe lângă alta plata, şi un fuior, care'ĭ maĭ reu. Când femeile meliţa cânepa, fuiorul, care'i maĭ reu, îl alege de o parte, şi'l arunca sub pat sau aiurea unde va. Când barbatul umblă pe acolo, şi da de el, întréba pe femee: Da de ce aĭ aruncat fuiorul ăsta aici? Femeia 'i rĕspunde: Da lasa 'l la ciorĭ, ca acela i fuiorul popii! Barbatul pe urma îl

ĭeà şi'l aruncă şi el în pod. sau aiurea unde va. Şi aşa umblă fuiorul acela de ici-colo fară rost, până când îl dă popii. Acest fuior se dă popii din credinţă ca, pe cea lume, se agaţa de el, cine l'a dat, şi iese din ĭad.

La Iordan, când umblă popa cu botezul, se légă la crucea, pe care o ţine acesta în mână, câte un fuior de cânepă sau, în lipsă, o jurubiţa de tiriplic, şi'l pórtă din casă în casă.

Se crede ca Hristos, când a scos sufletele din iad, le a scos cu un fuior. Adică lumea se apucà de firele fuiorului, şi el trăgeà în sus.

15624 **Pĕ de-asupra ca fuĭorul popiĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 98.

* △ *(Asta e) pe de-asupra ca fuĭorul popiĭ.*

A. PANN, I, p. 147. — *Uricar*, XXII, p. 56. — HINŢESCU, p. 7. — B. P. HAŞDĔŬ, *Etym. Magn*, p. 1925. — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 208. c. *Gura Râuluĭ*, *Ungaria*. — C. TRIFAN, *învĕţăt. c Cârnu, j. Némţ.* — IULIU GROIŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.* — D. EPURLANU, *înv. c. Damian, j. Dolj.*

* △ *Ca fuĭorul popeĭ la botez.*

P. BUDIŞTEANU, *maĭor, j. Ilfov.*

1⁰ Adică piste orînduiélă, mai mult dĕ cât sĕ cuvine (GOLESCU).

2⁰ Pentru omul care a rabdat multe şi dă iaraşi peste necazuri.

Când umbla preotul la Bobotéza, pentru a sfinţi ca sele, afară de taxa obicinuita, pe lânga colaci, mere, smo chine, cârnaţi, etc. mai capĕta, de icĭ colo, şi câte un fuior de cânepa, sau un scul de bumbac, dacă omul nu are cânepa. De aci şi ḑicetórea.

15625 * △ **A'şĭ găsi popa.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 305. — C. TEOFĂNESCU, *înv. c. Bicaz, j. Nemţu*

* △
A'ĭ fi popă (popa).

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 247, 462, 636, 831, 1413, 1612 —D-na S. NĂDEJDE, *Nuv.*, p. 62. —I. AL SBIERA. *Pov.*, p. 3. — S. FL. MARIAN, *Tradiţ. Pop.*, p. 350. — G. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

1⁰ Adica a dà peste om, a'şı gasi om vrednic pentru a'ĭ face trébă.
2⁰ A'ĭ face felul, a'l bate.

Staĭ că *eu ţi's popa.*» —SBIERA, p. 3.

«Ean feriţĭ într'o parte, *că eŭ îĭ sunt popa.*» — V. ALEXANDRI, p. 467.

«Cu Ivan *şĭ-aŭ găsit popa.* —I. CREANGĂ, p. 305.

* △
15626 **A fi popa belea.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 834. — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică arţagos, buclucaş, om reu.

Breee! aista 'ĭ Néga! *popa belea!*» —V. ALEXANDRI.

*
15627 **'Şĭ-a găsit popa belea.**

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Adica a dat de om reu, buclucaş.

*
15628 **A cădé popa belea.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

A'ĭ aduce superare.

* △
15629 **Aci e popa.**

G. POBORAN, *inst. j Olt.*

Aci e aci, a paţit'o, e încolţit.

* △
15630 **Scie carte ca popa.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Vedĭ *Copil.*

Adică e învĕțat.

Preoții fiind ceĭ maĭ învĕțațĭ în sat, aŭ prin acésta o maĭ mare autoritate asupra poporuluĭ, a căruĭ povățuitorĭ și conducĕtorĭ firescĭ sunt în tóte împrejurările vieţeĭ.

A se vedė proverbul de la No. 3059.

SNÓVĂ

Ci că unul se facuse popă fără să scie a citi. Când a venit la Evanghelie, popa ce să facă? Ca să scape de încurcătură întrebă pe românĭ: «Omenĭ bunĭ, scițĭ ce dice la Evanghelia de astă-dĭ?» Omeniĭ respund că nu sciŭ. — Apoĭ dacă nu scițĭ nu vĕ maĭ spun, respunse popa. Omeniĭ s'au mirat dar aŭ tăcut.

Pentru Duminica viitóre, eĭ s'aŭ sfatuit ca, dacă popa îĭ va întrebà ĭar așa, eĭ să rĕspundă că sciu.

Când e venit la Evanghelie, popa a întrebat ĭar: «Ómenĭ bunĭ, scițĭ ce vine la Evanghelia de astă-dĭ? — Scim, scim, rĕspunseră ómeniĭ. — Apoĭ dacă scițĭ, ce să maĭ spun, respunse popa.

Pentru a treĭa Duminică ómeniĭ sĕ sfătuiră ca uniĭ să dică că scie, ĭar alțiĭ că nu sciŭ, ca să'l înfunde pe popă. Dar popa audindu-ĭ le dise: «Ceĭ carĭ sciŭ să spună la ceĭ carĭ nu sciu; și închise cartea.

Omeniĭ în urmă au dat jalbă la Vladică, că popa lor nu scie carte. Vlădica venind în sat, și fiind de față la liturghie, l'a pus să citéscă Evanghelia

Popa atuncĭ a început: Făcut-am în dilele mele treĭ sute de oĭ din care da-voiŭ douĕ prė sfinţieĭ tale și mie una. Tot asemenea a pomenit de boĭ, vacĭ, caĭ, etc. Prė sfântul încântat dise la urmă ómenilor: «Cum ațĭ îndrăsnit voĭ să cârtițĭ împotriva preotuluĭ? Ce carte voițĭ să scie maĭ mult de cât atâta?» Omeniĭ tăcură și popa a rĕmas bun.

15631 *△ A călcà a popă.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 317. — I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 86. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 460. — FR. DAMÉ I, p. 180. — TR. TEREBENȚ, *c. Beluș, comit. Arad, Ungaria.* — A. MIHĂILESCU, *înv. c. Bușteni, j. Prahova.*

Vezĭ *Popesce.*

1° Despre omul cu aspirațiunĭ superióre, adevĕrate orĭ pretinse.

2° Ișĭ dă aer de om cu carte.

3° Nu sĕ pórtă cinstit, ci umblă cu mila, cu sfanțuiéla.

SNÓVĂ

Maĭ mulțĭ flacaĭ s'au dus odată la Vlădica de la Diĭ ca să'ĭ facă preoțĭ. Ba cu parale, ba cu fagaduĭelĭ îșĭ vedură visul cu ochiĭ. Unul care remasese maĭ în urma, se apropie, și roga atuncĭ pe Vlădică ca să 'ĭ popésca măgarul: «Scie carte, întrébă Vlădică. «Nu scie, Prė Sfinte, dar *calcă popesce.* Și magarul fu popit.

15632 * △ **Calcă a popă ori a preutésă?**

CATRINIŬ, *elev. Sc. Norm., c. Rădiŭ, j. Fălciŭ.*

Ce o să fie de capu luĭ? nu sĕ pré vede.

15633 * △ **Nu calcă a popă.**

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 167, *c. Gura Rîuluĭ, Ungarĭa.* — I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.* — A. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Nu dă semne de om de trébă, nu se arată bine.

15634 △ **Cântă dracu în casa popiĭ.**

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 34, *c. Codlea, Ungarĭa.*

Când e muĭerea omuluĭ rea.

15635 * △ **Câţĭ popĭ în raiŭ.**

B. P. HĂŞDĔŬ, *Etym. Magn.*, p. 2037. — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.* p. 38, *c. Ida Mare, Ungaria.*

Adică nicĭ unul.

Câţĭ popĭ în raiŭ
Atâţĭa zloţĭ să aĭ.

DR. CRISTEA.

Câţĭ popĭ în raĭu atâţĭ vermĭ rĕmână în bubă, etc — *In Descântece.*

SNÓVĂ

Un popă, când fu să móră, reaminti preoteseĭ sale ce bine a trăit cu dînsa, şi o rugă să 'ĭ rĕmână credinciósă, şi după ce va muri, şi dînsa să caute sa 'l întîlnéscă în cer, şi sa trăiéscă acolo împreună, într'o iubire fără sfîrşit. Preotésa jură şi dupe câte-va césurĭ móre popa.

Preotésa abĭa maĭ trăesce vro doĭ anĭ, şi cu mare mulţumirĭ .işi dă sufletul, bucurósă că va regasi pe bărbatul sĕŭ cel ĭubit.

Ajungênd în raĭŭ se pune ea să caute de preot. Treĭ ḑile, fără să iea nicĭ o odihnă, cutreeră tot raiul fără să pótă dà de urmile popiĭ Ne maĭ putênd de ostenélă, se duce la S-tu Petru, şi 'l întrébă de bărbatul sĕŭ: «*Popă în raiŭ de când e lumea nu s'a pomenit*, rĕspunde Sf. Petre, caută 'l în ĭad, că acolo trebue să se afle, fără doar şi póte.» Sa pornesce preotésa spre ĭad şi, după multă căutare, îl zăresce într'o baltă mocirlósă, afundat în noroiu, de abĭa i se zăria capul.

Incepe biata femee să se vaete și sa se bocéscă: Vaĭ și amar de tine, popo, reŭ aĭ maĭ ajuns. — Nu maĭ plânge, dice popa. Eŭ am mare noroc, cacĭ sub mine e părintele protopop și sub el se odihnesce pre sfîntul episcop.»

15636 * △ I-a eșit un popă înainte.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 126. *R m Glumeț*, I, p. 9.

* △ *'I-a eșit popă în cale.*

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Călugăr*.

Se dice unuia când îĭ merge reu într'o afacere.

Acest eres este vechiu la noĭ căcĭ este raportat și de Mitropolitul Iacov: *De 'ĭ va eși înainte preot*, nu 'ĭ va merge bine... ĭară de 'ĭ va eși înainte Țigan, saŭ Turc, sau Jidov, orĭ care din fiarele cele selbatice, eĭ atuncea cred ca le va merge bine, și 'șĭ va face calea cu norocire.

Intîlnim acest eres și la Italienĭ.

Brece! c'anapoda lucru; se vede că adĭ deminéța *mĭ-a ĭeșit înainte vr'un popa* sau dracu scie ce.» — I. CREANGĂ.

15637 Ca paraoa 'n punga popiĭ.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 140.

Adica ce vré face cu el.

15638 * △ Cum nu's eŭ popă.

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulțĭ j. Covurluĭu.*

Pentru a afirma că un lucru nu e adevĕrat.

Nu e cinstit *cum nu's eu popa.*

15639 * △ A umblà teleleu popiĭ.

DUMBRAVĂ, *Sc. Norm. Bl c Schinenĭ, j. Tutova.*

Vedĭ *Tana e.*

Adica fără nicĭ un rost.

15640 * △ A face ca popa.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A trage la stânga, a furà, a oprì ce-va de o parte.

* △
15641 Plătesce ca popa.

G. Coşbuc, *Fóia p. toţi*, I, p. 433. — I. Grofşoreanu, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.* — N. Barbulescu, *înv. c. Sudiţi. j. Ilfov.* — D. Epureanu, *înv. c. Damian, j. Dolj.* — St. St. Tuţescu, *înv. c. Catanele, j. Dolj.* — G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurlului.* — C. Teofănescu, *înv. c Bicaz, j. Némţu.*

Plătesce ca popa, tocma pe tocma.

A. Pann, II, p. 72. — Hinţescu, p. 150.

1⁰ Plătesce fară doar şi póte, numaĭ de cât, orĭ cât ar căutà să scape.

2⁰ Rare-orĭ: sĕ ḑice, într'un mod ironic, de ceĭ carĭ nu'şĭ platesc dările; popa fiind învețat să priméscă, ĭar nicı decum sa dé. — *Ilfov & Comitat Arad.*

*
15642 Plătesce ca curu popiĭ.

Veḑĭ *Para.*

Acelaş înţeles ca la No. 15641 § 1.
Din amestecul ḑicerile de la No. 12467 şi 15641.

* △
15643 Iĭ şade popa la cap.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Adica a murit.

15644 'I-a ḑis popa la cap.

A. Pann, II, p. 159.

* △
'I-a ḑis popa după cap.

T. Bălăşel, *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

* △
'I-a dis popa cu cadelnița la cap.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari, j. Mehedinți.*

Adică a murit.

* △
15645 **Curînd îi va cântà popa.**

A. PANN. II, p. 84. — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 87, c. *Agnita, Ungaria.*

* △
Are să 'ĭ cânte popa.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Vedĭ *Aghios.*

Adică nu maĭ are mult să trăĭéscă.

* △
15646 **A dà (lăsà) ortu popiĭ.**

B. P. HĂȘDĔŬ, *Cuvint.* I, p. 390. — A. DE CIHAC, II, p. 230. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 256; *Rev. Ist.*, I, p. 227; *Pov. Unch.*, p. 106, 113. — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 74; *Rĕur.*, p. 265. — S. FL. MARIAN, *Nascere*, p. 220. — M. PĂSCULESCU, *Intîl.*, p. 9. — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulți, j. Covurluĭu.* — C. TEOFĂNESCU, *înv. c. Bicaz, j. Némțu.* — FR. DAMÉ, III, p. 162. — EM. POPESCU, *înv. c. Cĭocănescĭ-Mărgineni, j. Ialomița.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.* — GAVR. ONIȘOR. *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.* — A. POPESCU, *înv. c. Cernica, j. Ilfov.* — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 3, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

* △
Cât p'aci să dé ortul popeĭ.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 145. — H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoĭ.*

Vedĭ *Mangăr, Papuc.*

Adică a muri.

Ortul, monedă veche, valora cam ḑece parale, şi era plata obicĭnuită pentru înmormîntare. Câte ḑece banĭ sĕ daŭ şi astă-ḑĭ pentru a se scrie un nume în pomelnic.

«Maĭ trecù ce trecù şi amîndoĭ bĕtrâniĭ dară *ortul popiĭ* remâind în urma lor casa tócă, şi o sarăcie lucĭe.»—P. Ispirescu, *Leg.*, p. 286.

15647 * △ A dà pĭelea popiĭ.

S. Fl. Marian, *Inmorm*, p. 361, 362, 364. — Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 3. *c. Codlea, Ungaria.*— S. I. Grossmann, *Dicț.*, p. 115. — Avr. Corcea, *paroh, c. Coșteĭu, Banat.* — Gavr. On.șor, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.*

* △ *A da pelea popeĭ.*

Lambrior, *Conv. Liter.*, *IX.* — E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

* △ *A 'șĭ-da pelea popiĭ.*

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 101, 738, 1124. — C. Flămênd, *c Borgo-Suseni, comit. Bistrița-Năsĕud, Transilvania.*

A fi pe mórte, a muri.

«Intorcêndu-se glóta la casa mortuluĭ, eĭ fac comăndarea, ospĕtând pe toțĭ ceĭ ce aŭ fost la îngropare...

Din vechime acea comăndare se face în chipul umĕtor: De cu sară, când a doua ḑi are a se înmormânta reposatul, vine preotul şi se aduce una saŭ maĭ multe oĭ şi berbecĭ, maĭ cu samă negri, se face o grópă, şi întorcêndu-sĕ vitele către apus, resărite fiind acum stelele, le lipesce lumînărĭ de ceară prin córne; le citesce o rugăciune şi apoĭ venind rĕnduițiĭ le tae, punênd se curga sângele în grópa făcută înadins pentru acésta, numită «*ară*». Preotuluĭ se dă capul şi pielea, de unde a remas proverbul «*că a dat pĭelea popiĭ*» adică a murit, ear cărnurile se fac bucate şi se ospĕtéză petrecătoriĭ, cărora li se împart câte un colac şi o lumînare. La masă punêndu-se şi dându-li-se câte o cupă de vin, luând, varsa puțin pe pămînt, ḑicênd «uşóră să fie țĕrîna reposatuluĭ.» Sĕulescu. — T. T. Burada. Datinele poporuluĭ Român.

A se vedé Lambrior, *Convorbirĭ Literare, IX* şi S. Fl. Marion, *Inmormîntarea la Românĭ*, p. 361 şi urmĕtórele.

De alt-fel acest obiceĭu ne vine de la Romanĭ, la cari

se dedeà sacrificatoruluĭ, numit *popa*, pelea dobitoculuĭ jertfit, drept plată pentru serviciul pe care 'l făceà.

15648 * △ A intrat în punga popiĭ.

IUL. VULCĂNESCU, *elev Sc. Norm. c. Pelescĭ, j. Dolj.* — G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

△ *L'a băgat popa 'n pungă.*

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 19 & 127, *c Codlea, Ungaria.*

△ *In punga (sacul) popiĭ.*

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 120, *c. Gura Rîuluĭ, Ungaria.*

Adică a murit.

15649 N'o să te facĭ popă.

IONNESCU-GION, *Ist. Buc*, p. 168.

Se dice celuĭ care ni se pare ca pré învață mult, pré îĭ place să tot citéscă.

«Ce atâta citanie că *n'o să te facĭ popă.*»

15650 * Par'-că 'ĭ popă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

* *Par' că 'ĭ popa din sat.*

GR. POÏENARU, *ing. j. Buzĕŭ.*

1⁰ Scie carte mult.
2⁰ E om deștept.

15651 * △ Par' că aĭ fost popă.

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

1⁰ Sĕ ḑice când scoţĭ bine o trébă la capĕt.
2⁰ Când ghicescĭ ce-va.

15652 * △ Aĭ să te facĭ popă.

E. I. PATRICIU, înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.

Acelaş înţeles ca la No. 15651.

POPEŞC

15653 * Somn popesc.

I. CREANGA, Pov., p. 303.

Adică somn adînc.

«Apoĭ se culcă cu capul pe dînşiĭ şi, ne maĭ fiind supĕrat de nimene, trage Ivan *un somn de cele popescĭ*». — I. CREANGĂ.

POPESCE

15654 * △ A călcà popesce.

EM. POPESCU, înv. c. Ciocănescĭ-Marginenĭ, j. Ialomiţa. — T. BĂLĂŞEL, preot, c. Ştefănescĭ, j. Vâlcea.

Veḑĭ *Popă*.

Aceleaşĭ înţelesurĭ ca la No. 15631.
Inţelesul al treilea: a face un dar pentru a obţine ce doresce, este cel maĭ obicĭnuit.
A se vedé snóva de la No. 15631.

15655 Carte nu scie dar calcă popesce.

P. ISPIRESCU, Rev. Ist., I, p. 460. — A. PANN, III, p. 28. — HINŢESCU, p. 28.

Veḑĭ *Popă*.

Adică scie a face un dar pentru a obţine ceea ce doresce.

A POPI

15656 * **A popi.**

GR. JIPESCU, *Rĕur. Oraș.*, p. 207.

Vedĭ *a Mirui.*

Adică a bate.

«*Popesce* 'l, nașule».

POPISTAȘ

Vedĭ *Papistaș.*

POST

15657 **In zadar numaĭ cu postul raĭul veĭ nădĕjdui.**

A. PANN, I, p. 142.

Trebue ca și faptele tale să fie creștinescı.

15658 * △ **Post fără pomană și lumină fără oloĭu.**

V. SALA, *dasc., c. Vașcoĭu-Barescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Două lucrurĭ carĭ nu sĕ pot. Ne învață să dăm celor saracĭ.

15659 * △ **Rugăcĭunea bețivuluĭ, postul morbosuluĭ nu mult ajunge.**

V. SALA, *dasc. c. Vașcoŭ Barescĭ, comıt. Bihor, Ungarıa.*

Pentru cele carı nu ne sunt de folos.

15660 **Marte din post nu lipsesce.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

A se adaogà la No. 182.

15661 * △ **A mâncà Joïa post şi Vinerea carne.**

N. PETRESCU, *ing. c. Cormarnic, j. Prahoia*

Vedĭ *Prost*

A face lucrurile pe dos, a fi prost

15662 * △ **Cine n'are ce mâncà scie când e post.**

V SALA, *dasc, c. Voşcoŭ-Băresci, comit. Bihor, Ungaria*

Vedĭ *a Postì, Sărac.*

Postesce de nevoe şi maĭ în tot-dé-una

15663 * △ **Cât postu Pascilor.**

AVR. CORCEA, *paroh, c Coşteiu, Banat.*

Adica mare, lung.

15664 * △ **Par' că 'ĭ ḑe post.**

G. POBORAN, *inst., j. Olt.*

Pentru o mâncare fară nicĭ un gust.

A POSTI

Veḑĭ *a se Griji, Nevoĭaş, Prost.*

15665 * △ **Postesce robul luĭ Dumneḑeŭ că n'are ce mâncà.**

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 55. — B P. HĂŞDEU, *Etym Magn*, p. 610. — C. NEGRUZZI, I, p 249. — I. G. VALENTINEANU, p 47. — S I. GROSSMANN, *Dicţ.*, p. 58, 136. — G. POBORAN, *inst*, *j. Olt.* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.*

Postesce robul luĭ Dumnedeŭ daca nu gă-sesce tot mereŭ.

A. PANN, *Edıț.* 1889, p. 50; I, p 129.

Vedĭ *a Ajună.*

1⁰ Rabdă, postesce de nevoe, ne-avênd ce mâncà.
2⁰ Sĕ dice pentru ceĭ ce, dĕ nevoĭe, nu pot face nicĭ un rĕŭ (GOLESCU).

Assez jeûne qui pauvrement vit.

Prov Franc.

15666 △ Postesce Lunile.

S. FL. MARIAN, *Nasc.*, p. 4.

Pentru ceĭ carĭ, ne avênd ce mâncà, postesc de nevoe, saŭ că nu aŭ de dulce.

«E o credință veche și forte lățită la Româniĭ din Bucovina, că cel ce se apucă să postéscă Lunia, aceluĭa în multe privințe îĭ merge bine Așa nevestele carĭ n'aŭ copiĭ și doresc să aibă, dacă postesc doue-spre-dece Lunĭ după o laltă, cred că vor nasce copiĭ. Asemenea mulțĭ și dintr'aceĭa carĭ capĕtă durerĭ crîncene de ochĭ, că maĭ nu pot vedé nimica, încă se apucă a posti maĭ multe Lunĭ, uniĭ chĭar și tótă viéța Alțiĭ ĭarăși se prind a posti Lunĭa, din causă că li se bolnavesc și pĭer vitele. Maĭ pe scurt, fie-care pentru ce voesce și pentru ce'l dóre inima, și dic că de când s'aŭ apucat a posti Lunĭa, de atuncĭ șĭ-au ajuns scopu dorit E de însemnat și aceea, cà ceĭ ce s'au apucat să postéscă tótă vĭéța lor, postesc chiar și 'n Lunĭa Pascilor, ĭară ceĭa l-alțĭ, carĭ se prind a posti numaĭ un numĕr anumit de Lunĭ, nu mănâncă de fel până în dioa urmĕtóre Și dacă, fiind apucat, se 'nfruptă în vre-una din aceste dile, atuncĭ, spun eĭ că nu li se arată, adica le merge rĕu. De aceea fie-care apucat observă cea maĭ mare strictețĕ în postirea acestor dile De-aicĭ apoĭ, de la acéstă datină straveche, s'a născut dicala *postesce Lunile*, și se aplică maĭ cu semă acelora, ce orĭ că nu aŭ sermaniĭ de multe orĭ nimica ce mânca și postesc de nevoe, orĭ că nu au de frupt saŭ, în limbagĭul Transilvănenilor, de dulce.» — S. FL. MARIAN, *Nascere, p 3.*

POTCĂ

15667 * △ Potcă.

AVR. CORCEA, *paroh.*, c *Coștelu, Banat.*

1[0] Unul din nenumĕratele nume ale draculuĭ
2[0] Saŭ *om potcaş*, saŭ *potcaş de om*, acela care *potcăesce*, adică afirmă că cine-va a căutat sa'ĭ facă vre-un rĕŭ, fără ca lucrul să fie adevĕrat.

PRAZNIC

Veḑĭ *Ceas, Harnic, Obraznic.*

15668 * △ **Se grămădesce ca baba la praznic.**

M. LUPESCU, *înv. c. Broscenĭ, j. Sucĭava*

Veḑĭ *Babă, Raĭu, Vadană*

Acelaş înţeles ca la No. 2713.

PREFT

Veḑĭ *Preot*

PREOT

Veḑĭ *Nevoĭe.*

15669 * △ **Unul ĭubesce pe preut, altul pe preutésă.**

V A. FORESCU, *c. Broscenĭ, j. Sucĭava.*

Veḑĭ *Popă*

Acelaş înţeles ca la No 15557

15670 **Prevtu za miza lucra.** [1])

DR. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I, p. 15.

Fie-care trebue să trăĭéscă din meseria luĭ.

Ubi missa, ibi mensa. [2])

Prov. Lat.

---

[1]) Preotul pentru masă lucréză.
[2]) Unde e altarul, acolo masa.

Il prete, dove canta mangia [1]).

Prov Ital.

*

15671 Preftul ṽine din Poli, prêftésa mulusésce.[2])

I. COYAN, *prof. c. Armincïu, Epır.*

*

Preftul din Poli, preftésa spune.[3])

ILIE GHICU, *prof c. Abela, Epir.*

Când unul vorbesce, despre lucrurĭ pe care nu le cunósce, altuïa care le scie maĭ bine de cât dînsul.

*

15672 Di vr'un s-nu ş'arîdă omlu, câ ṽine óra şi u pate; maşi di preftu si póte si ş-arîdă.[4])

G. ZUCA, *stud. c Cusina, Albania.*

Căcĭ orĭ-ce ţi sĕ póte întîmplà, dar preot, fără voïea ta, nu poţĭ fi.

*

15673 Vaĭ da çinçĩlĭ a preftluĭ.[5])

I. COYAN, *prof. c. Turıa, Epir.*

Veḑĭ *Popă*

1⁰ Pentru omul slab la trup, prăpădit de bóle
2⁰ O să móră în curînd
Cincĭ pïaştriĭ este plata ce se dă popiĭ pentru o înmormîntare

*

15674 Tricu ca preftul cu cruçea.[6])

D. DAN, *stud c. Molovişte, Macedonïa.*

Adică repede.

---

[1]) Preotul de unde cânta manânca
[2]) Preotul vine din Constantinopole, preotesa povestesce
[3]) Preotul din Constantinopole, preotésa spune
[4]) De vre unul sa nu rîda omul, ca vine céasul şi o pate (şi el), dar de preot póte sa'şĭ rîḑa
[5]) Va da cele cincı (piastre) preotuluĭ!
[6]) Trecu ca preotul cu crucea

15675 **Preftul preftu macă astali, un-alantu vaĭ arîdă.**[1])

PER. PAPAHAGI, *Zweit Jahres*, p 173.

Ca şi augurii la Roma.

15676 * **Te astălie preftu i lepure 'n cale? tórnă-te, că nu va ţî ş-ducă ambar.**[2])

I. COYAN, *prof* c. *Abela, Epir.*

Aceeaşĭ credinţă o găsim la Românĭ.

15677 * **Gĭócă preftul di bileaĕ.**[3])

ILIE GHICU, *prof.* c *Armınciu, Epır.*

Când eştĭ silit să facĭ óre-ce.

PRÊFTÉSĂ

Vedĭ *Preot.*

PREOTÉSĂ

Vedĭ *Popă*

15678 △ **Unuĭa 'ĭ place preutésa, altuĭa fata popiĭ.**

DR ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 269, c *Codlea, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 15557

15679 * △ **E maĭ bună câte odată** *guriţa* **preuteseĭ de cât a împĕrăteseĭ.**

V. FORESCU, c. *Panacĭ,* j *Suciava.*

---

1) Preotul preot daca întîlnesce, unu la ăla-l-alt va rîde.

2) Iţĭ ĭese în drum un preot saŭ un ĭepure, întórce-te, că nu'ţĭ va merge bine.

3) Jócă preotul de nevoe.

Maĭ multe darurĭ găsescĭ, adese-orĭ, la femeile din popor, de cât la cele de viță maĭ alésă.
A se vedé snóva Aromânéscă de la No. 2230.

15680 * Prostul mameĭ preoteseĭ.

D-na Z. JUVARA, c. *Bĕrlad, j. Tutova*

Sĕ ḑice pentru ceĭ proştĭ. Veḑĭ *Şezătórea,* I, p. 88.

15681 A nu călcà a preutésă.

D-na SOF. NĂDEJDE, *Nuv.*, p. 46.

Veḑĭ *Popă*

A nu avé purtare bună.

«Eŭ de mult vĕd că ea *nu calcă a preutésa,* şi că eştĭ pré rece. Ce vreĭ, tinereţe nu's?» — S. NĂDEJDE.

A PREOȚI

15682 * △ A preoți pre cine-va.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Veḑĭ *Popă.*

A'ĭ da o batjocură sdravĕnă.

PRESCURĂ

15683 * △ Maĭ multe gurĭ
De cât prescurĭ.

ANDREĬ MARINESCU, *înv. c. Humele, j Argeş.* — D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

* △
Maĭ multe gure
De cât prescure.

C. BALLY, *c. Cârlomănescĭ, j. Tutova*

Când sunt ómenĭ mulţĭ şi mâncare cam puţină.

15684 * △ **Nicĭ de prescurĭ nu'ĭ bună.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j Vasluiu.*

A îmbĕtrânit de tot.
Numaĭ femeĭlor ĭertate de pĕcate, adică bĕtrâne, le e permis să facă prescurĭ pentru biserică.

PREUT

Veḑĭ *Preot.*

PREUTÉSĂ

Veḑĭ *Popă, Preotésă*

PREVT

Veḑĭ *Preot.*

PROFET

15685 △ **Nimene nu'ĭ profet în patria sa.**

Dr Elie Cristea, *Prov.*, p 164, c. *Topliţa-Română, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Prooroc.*

Acelaş înţeles ca la No. 15686.

PROOROC

Veḑĭ *Saul.*

15686 **Prooroc în ţéra luĭ cinste n'are nicĭ dĕ cum.**

Iord. Golescu, *Mss*, II, p. 61.

* *Nicĭ un prooroc nu'ĭ cinstit în ţéra sa.*

Gr Alexandrescu, *magistr j. Putna.*

*
Nimenĭ nu'ĭ prooroc în satul sĕŭ.

GR. POĬENARU, *ing. j. Buzĕŭ.*

Nicĭ un prooroc în țéra luĭ.

I. G. VALENTINIANU, p. 10.

*
Nimenĭ nu e prooroc în țéra luĭ.

A. PETRESCU, *ing. c Curtea-de-Argeș, j. Argeș.*

Vedĭ *Profet.*

Adică cel învĕțat, dĕ streinĭ sĕ cunósce șî sĕ cinstesce, ĭar în țéra luĭ sĕ ne-cinstesce (GOLESCU).

Nu e proroculuĭ făra cinste numaĭ în moșia luĭ și în rudă și în casa luĭ.

Evang. Coresi, MARC, VI, 4.

Prorocul întru a luĭ moșie cinste n'are.

Evang. British Museum

Nul n'est prophète en son pays.

Prov. Franc.

* △
15687 **Nicĭ un prooroc nu'ĭ fericit în țéra sa.**

C. TEODORESCU, *înv c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

Acelaș înțeles ca la No. 15686.

15688 **Nicĭ un prooroc priimit în țéra luĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p 48.

Adică nicĭ un patriot bun, nicĭ un învĕțat, nicĭ un om bun (GOLESCU).

Nece ûm proroc priimit ĭaste în moșiea luĭ.

Evang. British Museum.

15689 **Fă-mĕ prooroc,**
Să te fac cu noroc.

IORD. GOLESCU, II, *Mss.*, p 73. — A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 103 — P ISPIRESCU, *Rev Ist*, III, p. 380

Fă-mĕ, de poţĭ, prooroc
Ca să te fac cu noroc.

A PANN, II, p 110.

Fă-mĕ, de poţĭ, proroc
Ca să te fac cu noroc.

HINŢESCU, p 154.

1⁰ Nu sĕ scie de unde'ĭ vine omuluĭ norocul.
2⁰ Omul nu póte cunósce viitorul; maĭ ales când e vorbă de o căsătorie.
3⁰ Arată puterea piste fire (GOLESCU).

15690 **Fă-mĕ, Dómne, prooroc, să te fac împĕrat.**

BARONZI, p. 49.

Fă-mĕ, Dómne, proroc, să te fac împĕrat.

HINŢESCU, p. 154

1⁰ Nu sĕ scie de unde'ĭ vine omuluĭ norocul
2⁰ Arată puterea peste fire.

15691 * **Fă-mĕ, Dómne, prooroc, să te fac năsdrăvan.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 15690

15692 * △ **Fă-mĕ prooroc, să te fac bogat.**

C NEGRUZZI, I, p. 250 — E I PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Fă-mĕ, Dómne, prooroc, să te fac bogat.

V. A. FORESCU, c. *Stănișóra*, j. *Sucĭava*.

Acelaș înțeles ca la No. 15691.

*
15693 **Câțĭ prooroci după Hristos,
Toțĭ remân mincinoșĭ.**

D-na Z. JUVARA, c *Fedescĭ*, j. *Tutova* — A. PETRESCU, c *Curtea-de-Argeș*, j. *Argeș*.

*
Toțĭ proorociĭ după Hristos sunt mincĭunoșĭ.

V. A. FORESCU, c *Folticenĭ*, j. *Sucĭava*.

Sĕ dice, în derîdere, celor cari proorocesc ce trebue să se întîmple, fără ca să o nimerescă.

* △
15694 **Să dé Dumnedeŭ să rĕmân prooroc mincinos.**

E. I. PATRICĬU, înv. c. *Smulțĭ*, j *Covurluĭu*

Măcar de nu s'ar împlini ce spun, ce prevĕd eu.

A PROROCÌ

15695 **După ce s'a întîmplat ce-va, atuncĭa fie-ce babă póte prorocì.**

DIM. ȚÎCHINDEAL, p. 309, *apud* B. P. HĂȘDĔU, *Etym. Magn.*, p. 2668.

Trebuìà sĕ o spuĭ înainte Se dice celor carĭ se laudă că aŭ sciut că așa se va întêmplà, așa va eși cutare lucru.

PROTOPOP

* △
15696 **Tae lemne ca la protopop (potropop).**

G. I. TOMESCU, înv. c. *Broscarĭ*, j. *Mehedințĭ*

Se ḑice când se taie lemne cu o secure stricată

Maĭ nainte vreme, era obiceĭul ca ceĭ carĭ se căsătorıaŭ, se duceaŭ la protopop spre a le dà voie Eraŭ puşĭ acolo să ḑică câte-va rugăcĭunĭ, şi, dacă nu sciaŭ, li se dà o secure fórte stricată, ca să tae lemne multe Bine înţeles cà erà o greutate pentru ceĭ puşĭ la o aşa trébă, şi ast-fel lucrul a rĕmas de poveste.

15697 **Date-aşĭ protopopuluĭ de glóbă!**

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 156.

Vine de la obiceĭul arĕtat la No. 15696.

PSALTIRE

Veḑĭ *Pısaltıre.*

RAĬU

Veḑĭ *Adevĕr*, *Aur*, *Babă*, *Bătaĭe*. *Dar*, *Fată*, *Femeĭe*, *Fıică*, *Mılostenıe*, *Pomană*, *Post*, *Răbdare*, *Suflet*, *Ţıgan*.

Raĭul e o gradină frumósă, aşeḑată în cer. Acolo mănâncă şi béŭ ceĭ morţĭ după cum li s'a dat de pomană.

A se vedé *Şezătórea,* II, p. 157.

SNÓVĂ

«Cı-că un Jıdan îl scăpase în raĭu şı Sfântu Petru nu'l puteà da afara de fel Atuncĭ Sfântu Petru, ce'ĭ venı în gând? Puse la pórta raıuluĭ, afara, pe unul care să bată într'o tobă Jıdanul când auḑı toba, şı creḑênd că sĕ vınde ce-va la mezat, sĕ duse la Sfântu Petru şı cerù voĭe sa ĭésa afară Sfântul îl întrebă, pentru ce? — Aıcĭ e ghışefĭ! rĕspunse el, eşınd repede pe pórtă. Sfântul numaĭ de cât încuıe pórta şı scapă raĭul de Jıdan.

Veḑĭ aceeaşĭ snóva în anecdotele luĭ Speranţă

15698 * △ **Mult e până în raĭu, dar până 'n ĭad e numaĭ un gard, ş'ăla 'ĭ tot spart.**

Dim. Ivan c. *Apoldul Mare*, *comit. Sıbıŭ, Ungarıa.*

Haĭ, haĭ, haĭ!
Pân la raĭu.
Că pân la ĭad
E num' un gard,
Ș-acela'ĭ spart.

S. Fl Marian, *Inmorm.*, p 549.

* △
Haĭ, haĭ!
Cât îĭ pân la raĭu.
Dar până la ĭad
Iĭ numaĭ un gard,
Și ala îĭ spart.

Avr. Corcea, *paroh, c Coșteĭu, Banat.*

Se întrebuințéză ḑicerea acésta, când cine-va oftéză. Ea arată că calea bineluĭ și a dreptățeĭ e grea, obositóre, lungă prin stăruință, pe când calea pĕcatuluĭ e aprópe, ușóră, ne-aflându-se pe ea píedicĭ grele.

* △
15699 **Cu cheĭ de aur și de argint se deschid porțile raĭuluĭ.**

Gr. Poienaru, *ing j. Putna.*

* △
Cu cheĭ de aur și de argint deschiḑĭ porțile raĭuluĭ.

T. Varlam, *înv. Dobrogea.*

Cu cheĭa de aur se deschide porțile raĭuluĭ.

D-na E. B. Mawr., p. 8.

Veḑĭ *Aur*, *Cheĭe*, *Sfântu Petre*.

Acelaș înțeles ca la No. 6862.

Auro quæque janua panditur.[1])

Prov. Lat

---

[1]) Aurul deschide orĭ-ce ușă.

La clef d'or ouvre toutes les portes.

Prov Franc

L'oro upre tutte le porte, fuor che quella del Paradiso.[1])

Prov. Tosc.

Gold geht durch alle Thüren ausser der Himmelsthür.[2])

Prov. Germ.

A golden Key opens any Gate but that of Heaven [3])

Prov. Engl.

Guld Nögle lukker alle Döre op uden Himlens.[4])

Prov. Danez.

15700 * △ **Nicĭ la raĭu nu'ĭ bine singur.**

GR POĬENARU, *ing. j. Putna*

1⁰ Adică fără nevéstă saŭ fără bărbat.
2⁰ Pentru ceĭ carĭ urĕsc singurătatea.

15701 **Unde omul sĕ mulţumesce, acolo raĭul luĭ ş'îl găsesce.**

IORD GOLESCU, *Mss*, II, p 151.

Se apropie de ḑicerea de la No. 13876.

15702 * **Raĭul după viéţă rea.**

M. ARONOVICĬ, *tipogr. Iaşĭ.*

Raĭul este pentru ceĭ carĭ aŭ fost nenorociţĭ în acéstă lume.

La croix est l'échelle des cieux

Prov. Franc.

---

[1]) Aurul deschide orĭ-ce uşă, în afară de cele (uşile) raĭuluĭ.
[2]) Aurul trece prin orĭ-ce uşă, în afară de uşa ceruluĭ
[3]) O cheĭe de aur deschide orĭ-ce uşe în afară de uşa ceruluĭ.
[4]) Cheia de aur deschide tóte uşile afară de uşa ceruluĭ

La strada del paradiso xe streta.[1])

Prov Venţ

Der Weg zum Himmel führt durch Kreuzdorn.[2])

Prov. Germ.

15703 * △ **A se îndesà ca baba la raĭu.**

GR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluiu.*

* *A se vîrî ca baba în raĭu.*

G. POBORAN, *inst. j Olt.*

Vedĭ *Babă, Popă, Vadană.*

Acelaş înţeles ca la N.o. 2713.

15704 * △ **La puntea raĭuluĭ.**

S. FL. MARIAN, *Inmorm.*, p. 454. — *Şezăt.*, II, p. 74. — M. LUPESCU. *înv. c. Brosceni, j. Suclava.* — D-na Z. JUVARA, *c Fedesci, j. Tutova*

Adică nicĭ odată. Se ḑice maĭ ales pentru banĭ împrumutaţĭ, arĕtându-se că nu'ĭ veĭ maĭ vedé. Acelaş înţeles ca· *la S-tu Aşteptă, Joĭ după Pascĭ, Joĭ după apoĭ, la Pascele caluluĭ*, etc.

«Iĭ vedeà baniĭ tĕĭ *la puntea raĭuluĭ*».

Românii cred că, după ce mor, sufletul lor, trece prin fel de fel de încercărĭ, înainte de a ajunge la raĭu. In cele din urmă trebue să trécă pe o punte, aşeḑată de asupra unuĭ rîŭ, plin de rĕşină şi smólă aprinse, unde cad toţĭ ceĭ carĭ aŭ lucrat fapte rele. Ceĭ bunĭ aŭ puntea lată, ceĭ rĕĭ aŭ o punte îngustă ca o sîmcea de cuţit.

A se vedé *Şezătórea,* II, p. 158.

---

[1]) Drumul raĭuluĭ e strîmb.

[2]) Drumul spre raĭu duce prin cruce de spinĭ

15705 * △ N'o ducĭ în raĭu.

D-na Z Juvara, *c. Fedescĭ, j. Tutova*

Iţĭ voĭu rĕsplătì până nu veĭ murì

Vous ne l'emporterez pas en paradis.

Prov Franc

15706 * Nicĭ în raĭu.

P. Ispiresbu, *Leg*, p. 46

Nicăerĭ, orĭ unde veĭ fugì, te veĭ ascunde.

«*Nici în raĭu* nu scapĭ de mine»

15707 * △ S'a (o) dus la raĭu.

E I. Patriciu, *înv c Smulţĭ, j Covurluĭu.*

* △ *S'a (o) dus la raĭu cu ceiga 'n cap.*

D-na Z Juvara, *c. Fedescĭ, j Tutova* — E I. Patriciu, *înv c Smulţĭ, j. Covurluĭu* — M. Canian, *public. j. Iaşĭ*

1⁰ A facut un lucru prostesce
2⁰ Se dice despre un lucru ce s'a nimicit Adică n'aĭ să'ĭ maĭ daĭ de urmă. — *J. Covurluĭu.*

15708 A'ĭ cere să atingă raĭul cu degetul.

Gr Jipescu, *Reur Orăş*, p 124

A'ĭ cere sa facă un lucru peste putinţa a se face.

«V'aţĭ încredinţat dară că mi-aţi cerut *s'ating raĭu cu degitu*, şi că trebuia sa fiţĭ fôrte mulţumit c'am facut şi atâta» — Gr. Jipescu.

15709 * △ A trăi ca în sîn de raĭu.

A. Pann, III, p. 38; II, p. 69, 152; *Fab*, II, p. 28 — Hinţescu, p 190 — P. Ispirescu, *Leg.*, p. 182. — G. Poboran, *inst. j. Olt.*

* △
A trăì ca 'n raĭu.

P. Ispirescu, *Leg*, p. 106 — D-na E. Sevastos, *Nuv.*, p 5 — D-na Z Juvara, c. *Fedescĭ*, j. *Tutova*

Adică bine, fericit.

«El ḑise şi părinţilor luĭ să mérgă cu dînsul, *să trăéscă ca în raiu*» — P. Ispirescu, *Leg*, p 106.

«Aidem, nevéstă, a-casă, şi *sa trăim ca în sîn de raiu*, acum pricep eŭ ce odor de femee am dobândit. — P. Ispirescu, *Leg.*, p. 182.

15710 * Ca un raĭu.

P. Ispirescu, *Leq*, p. 314 & 359

*
Ca un picĭor de raĭu.

Asemenea raĭuluĭ.

Dim. Ţîchindeal, *Fab.*, p 131

Adică frumósă, care se asémĕnă raĭuluĭ. Se ḑice pentru o localitate

«In a treĭa nópte Ţugulea visă un vis ce'ĭ plăcu Se făceà ca -l era într'o grădină frumósă-frumósă *ca un raiu*. — P. Ispirescu, *Leq.*, p. 314.

15711 * △ Raĭu.

Iord. Golescu, *Mss.*, II, p. 151. — D-na Z. Juvara, c. *Fedescĭ*, j. *Tutova*.

* △
Gură de raĭu.

V Alexandri, *Poes. Pop.*, p. 1.

1[0] Pentru o localitate plăcută, frumósă.
2[0] Viéţa liniştită (Golescu).

RĔPOTINIĬ

In a treĭa Marţe dupa Pasci cade sĕrbătórea ḑisă Ropotinu saŭ Repotinii Acéstă ḑi o sĕrbătoresc numai femeile, şi cel mult fac ţeste în acea ḑi, dacă lucréza ce va.

Vedĭ pentru maĭ multe amĕnunte, G. DEM. TEODORESCU, *Datine*, p. 122 & 128.

RÓTA

Vedĭ *Cap. VIII & X, c. Rótă*

*
15713 **Aşa'ĭ róta lumiĭ, uniĭ se sue, alţiĭ se cobóră.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Vedĭ *Dumnedeŭ, Lume*

Acelaş înţeles ca la No. 15109.

*
15714 **A se întórce róta noroculuĭ.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 917.

A se întórce róta alt-fel.

A. PANN, I, p. 34.

A se schimbà lucrurile în bine.

«Tu, săracă? ... Eheĭ! da nu 'ţi-am spus încă vestea cea bună? Nu scĭĭ cum *s'o întors róta noroculuĭ?*» — V. ALEXANDRI.

Ia lasă nevéstă, îĭ rĕspunde el,
Póte că *să 'ntórcĕ róta în alt-fel*
Patru-decĭ de dile avem la mijloc,
Câte nu se schimbă până la soroc.

15715 **Nu sciĭ cum se 'ntórce róta;**
Adĭ la mine, mâine la tine.

A. PANN, II, p 55. — HINŢESCU, p. 163

Sórtă omuluĭ e supusă la multe schimbărĭ.

ROUĂ (DOMNUL DE)

* △
15716 **A fi Domnul de Rouă.**

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Ştefănescĭ, j. Vâlcea.*

1) Se ḑice persónelor plapânde, carĭ nu lucréză nimic, stând maĭ mult prin casă şi la umbră
2) Se maĭ ḑice şi celor ce se superă din lucru de nimic.

LEGENDĂ

«A fost odată. aicĭ în ţéră la noĭ, un Domn, căruia lumea îĭ ḑiceà *Domnul de Rouă* De ce-ĭ ḑiceà lumea Domnul de Roua? De ce că el şedeà tótă ḑiulica închis în casa cu ferestrile astupate, ca sa nu'l ocheze Sórele cumva. că aşa erà de plăpând, că dacă l'ar fi ocheat ce şi-ce Sórele, pe loc s'ar fi topit ca roua când rĕsare Sórele. Pentru aĭa îĭ pusese lumea numele *Domnul de Rouă* .

Acest Domn de Rouă aveà o drăguţă tocmaĭ la Rîmnicu-Vâlcea Cum scăpătà Sórele, poruncea de ĭ puneà caiĭ la caruţa, şi sbugheo! se opreà tocmaĭ la Rîmnic la drăguţa luĭ! El şedeà la ea până începeà să cânte cocoşiĭ, atuncĭ o porneà îndarat, şi o potriveà aşa, ca să ajungă la palaturile luĭ. în făcutu ḑileĭ

Aḑĭ aşa, mâĭne aşa, poĭmâĭne aşa şi tot mereŭ du-te la drăguţă, până i-se înfundă odată Căcĭ, veḑĭ d ta, tivga nu merge de multe orĭ la apă şi odată-odată i-se rupe gâtu! Tot urdinând el la a draguţa, i-se găgi şi eĭ d'atâta zor cu dragostea Dar eĭ ca eĭ, dar Rîmnicenilor li-se urîse în tóte nopţile cu Vodă aci Nu puteaŭ. săracii, să maĭ facă vr'un chef p icĭ pe-colea, de frică sa nu simţă Vodă

— Eĭ! ce e de făcut? cum sa scapăm noĭ de beleana asta? Cum să-ĭ punem noĭ pedică, cum să facem toporul luĭ Vodă?

— Eĭ, cum! rĕspunse unul maĭ bĕtrâĭor, e lesne, numaĭ să m'ascultaţĭ voĭ pe mine.

— Te ascultăm, cum să nu te ascultăm! rĕspunseră maĭ mulţi inşĭ.

— Păĭ uĭte eŭ ce aş ḑice: Haĭ să pitulam toţĭ cocoşiĭ la nópte, şi să vorbim şi cu drăguţa luĭ să'l pitule, aşa ca să nu maĭ cânte, şi dacă or cântà să nu-ĭ maĭ auḑă Vodă, şi aşa să l apuce somnu, să dormă, până o veni ḑiua peste el

Aşa şi făcură. Numaĭ rĕmase în tot Rimnicu nicĭ un cocoş, toţĭ îĭ pitulară, care prin beciurĭ, care prin vase înfundate şi care pe unde putură. aşa că, în nóptea aĭa, cocoş,'în Rîmnic. cântând nu se auḑi.

Domnul de Rouă veni nóptea la draguţa luĭ după cum îĭ erà obiceĭul Peste nóptea aĭa cocoşiĭ nu se auḑiră şi Domnul de Rouă se dete somnuluĭ până se facù sprîncenă de ḑiua. Când se deştepta, şi veḑù că ḑiua erà gata, îl bătu Dumneḑeu! Repede dete ordin şi ĭ puseră căiĭ la căruţă. şi fugĭ, şi fugi! o toegi de fuga maĭ mult în sbor cu caiĭ, socotind că doar-doar o ajunge la palaturile luĭ pană a rĕsări sórele.

Maĭ erà niţel până să ajungă la Caracal, ca ci-că acolo aveà palaturile, şi işi Sfântu Sóre. El se pitula subt uu pod în dreptul satuluĭ Potopin, dar nu scăpă, căcĭ Sórele îl ochi prin crepăturile podu luĭ şi acolo îl topi ca pe rouă Şi d'atuncĭ a rĕmas şi numele satuluĭ Potopin

Despre acest *Domn de Rouă* se spune că era un om aspru, cacĭ el punea pe ómenĭ la lucrărĭ grele la şosele, la cetăţĭ, la palaturĭ. El puneà să faca parte de şoşa şi pentru copiĭ din pântecele maĭcilor lor. aşa erà de rĕu

Urmele de şosele care se ved pe Olt în sus, de el sunt făcute şi multă lume a maĭ canonit el păna a le face» — MATEI PAPA, *Com Ştefanesci j Vâlcea*

Veḑĭ *Bolintineanu,* Legende.

RUGĂ

Veḑĭ *Smerit.*

A RUGÀ

Veḑĭ *a Muncì*

A SE RUGÀ

Veḑi *a Lucrà, a Muncì, a se Rugà, Sfânt.*

* △
15717 **Să te fi rugat dė o vacă starpă, de atuncĭ, şi tot îţĭ da o lécă de lapte.**

E. I PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ; j. Covurluĭu*

* △
Să te fi rugat de o vacă stérpă, şi tot nu'ţĭ erà de géba.

G. P. SALVIŬ. *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când ruga 'ţi-a fost zadarnică

RUGĂCĬUNE

15718 **Rugăcĭune rĕŭ făcută**
Nicĭ odată nu ajută.

A. PANN, *Nastr. Hogea,* p 20

* △
Rugăcĭunea rĕŭ făcută
Dómne, puţin maĭ ajută!

ION MICULA, *preot, c. Poiana-Némţuluĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

* △
Rugăcĭunea rĕŭ făcută
Nicĭ odată nu ajută;
Ci cuvinte maĭ puţine,
Şi ḑise cum se cuvine.

A. PANN, II, p 38. — HINŢESCU, p. 163 — V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ-Bărescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Dumnedeŭ cunósce gândurile omuluĭ, şi nu 'l putem înşelà. El se uĭtă la fapte maĭ mult de cât la vorbe.

15719 Rugăcĭunea omuluĭ bét Dumnedeŭ nu o primesce (nu o primesce Dumnedeŭ).

A. Pann, *Ediț.* 1889, p. 23; I, p. 79. — Hințescu, p. 163.

* △ *Rugăcĭunea bețivuluĭ nu mult ajunge.*

V. Sala, *dasc. c. Vașcoŭ-Baresci, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Nu e destul ca omul să se róge luĭ Dumnedeŭ, dar şi trebue să o facă cum se cuvine

Bram de sâoumo moûnto pa âou ciel. [1])

Prov. Languedoc

Ragghio d'asino non arriva al cielo. [2])

Prov. Ital.

Oracion de perro non va al cielo. [3])

Prov. Span.

Katzengebet geht nicht in den Himmel. [4])

Prov. Germ

Kattebònner naae ikke til Himlen. [5])

Prov. Danez.

15720 □ Care nu scie rugăcĭunea mérgă pe mare.

G. Munteanu. — Hințescu, p. 163.

---

[1]) Ragetul de măgar nu se urcă la cer.
[2]) Ragetul de măgar nu ajunge în cer.
[3]) Rugăcĭune de câne nu merge în cer
[4]) Rugăcĭune de pisică nu merge în cer
[5]) Idem.

Căci pe mare omul vede cât de mic este dînsul, şi cât de mare e puterea Domnuluĭ.

Qui nescit orare, pergat ad mare. [1])

Prov. Lat.

Qui veut apprendre à prier, aille souvent sur la mer.

Prov. Franc.

Chi non sa orare vadi in mare. [2])

Prov Ital.

Se queres aprender a orar, entra no mar. [3])

Prov. Portug.

Wer nicht beten kann, werd' ein Schiffsmann. [4])

Prov. Germ.

He that would learn to pray, let him go to sea. [5])

Prov. Engl.

RUSALIĬ

Rusaliile sunt treĭ fete marĭ Ele sunt de pe vremea luĭ Alexandru Impĕrat Fiind ele acolo în curte, şi Alexandru avênd într'o sticlă apă vie, din care a dat caluluĭ să bé, ca să nu maĭ móră nicĭ odată, a bĕut şi ele din acea apă, şi ast-fel nu maĭ mor nicĭ adĭ. Sunt gârbovite de bĕtrâne, dar tot fete marĭ. Ele cântă şi jócă pe la rĕspântiĭ de drumurĭ, maĭ cu sémă la anumite dile din an, când ómeniĭ se feresce de a muncì, ca să nu 'ĭ ĭea Rusaliile, să le strîmbe gura, orĭ vre o mână saŭ alt ce-va

Acum ele nu se maĭ arată, că e lumea rea

[1]) Cine nu scie să se róge, mérgă pe mare.
[2]) Idem.
[3]) Daca vreĭ să înveţĭ a te rugà, mergĭ pe mare
[4]) Cine nu scie să se róge, să se facă un marinar
[5]) Cine vreĭ să înveţe sa se róge, lasă 'l să mérgă pe mare.

Dar, înainte vreme, eraŭ vědute de ómeniĭ.

Spre a fi ferit cine-va de Rusaliĭ, în anumite ḑile pune pe la brîŭ pelin, şi îl pórtă tótă ḑiua. Se pune de asemenea pelin şi în aşternut. — *J. Covurluĭu.*

După V. Alexandri, Rusaliile sunt treĭ fete de împerat carele aŭ cĭudă asupra ómenilor, fiind că nu aŭ fost băgate în sémă, de dînşiĭ, în cursul vĭeţiĭ lor. Ele nasc furtuuĭ ce descoper casele Românilor, vîrtejurĭ ce rědic pânzele nevestelor, în vremea ghilituluĭ, şi le anină pe copacĭ. Se crede că Rusaliile fură şi copiiĭ, de lângă mamele lor, şi îĭ duc peste ape şi peste codri. De acolo vine vorba: *l'au umflat Rusalile.* Româncele păzesc cu sfinţenie ḑioa de Rusaliĭ, şi în vreme de nouě sěptěmânĭ ele nu culeg nicĭ o buruénă de léc, creḑênd că în acel timp, buruenile sunt pişcate de Rusaliĭ, şi nu aŭ putere de lecuit. Cum vine însă ḑioa Sînzienilor, tóte Româncele alerg pe câmp, la culesul de buruene, creḑênd că în acea ḑi tóte aŭ darul vindecăreĭ. Spre a se apěrà de mâniea Rusaliilor este obiceĭu, în ajunul ḑileĭ lor, a pune pelin sub căpětâĭul patuluĭ, şi a purtà a doa ḑi pelinul la brîŭ

După alţiĭ Rusaliile sunt în numěr de şépte; ele mănézá ĭérba şi otrăvesc păşunile.

A se vedé, peutru maĭ multe amănunte, L. ŞĂINEANU, *Ielele,* p. 38—41 şi *Semasiologia*, VI, p. 254.

*

15721 A 'l apucà Rusaliele (Rusaliile).

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1000. — M. CANIAN, *public. j Iaşĭ.*

A 'l luà (a 'ĭ venì) Rusaliele.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1000.

* △

A fi luat de Rusaliĭ.

T. BĂLĂŞEL, *înv. c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

A 'l furà Rusaliile.

V. ALEXANDRI, p. 39.

A 'l fi umflat Rusaliile.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 491 & 690, *Poes. Pop.*, p. 194. — L. ŞĂINEANU, *Ielele*, p. 38,

1⁰ A se umplé de mânie, de supĕrare.
2⁰ A 'ĭ venì tónele, a înnebunì.

Aoleo! ce bătăĭósă!
Amblă tot năbădăĭósă,
Nicĭ cu asta nu fac casă.
Nicĭ cu dînsa
Nu fac strînsa.
Când îmĭ âmblă 'n bătătură,
Chĭar *Rusalĭĭ par' c'o fură*
Şi când dă câte o gură
Vaca fuge
Boul muge.

Poes Pop.

«De o bucată de vreme încócĭ, Românĭĭ noştri s'aŭ ameţit de cap, par'că *ĭ-o umflat Rusaliile.*» — ALEXANDRI, *Teatr*, p. 690.

15722 Par' că l'o smuls Rusaliile.

V. ALEXANDRI, *Teatru*, p. 4

Adică pocit la cap, cu pĕrul vulvoĭu, saŭ chĭar tuns până la pĭele saŭ tuns rĕŭ.

15723 A cântà ca popa la Rusaliĭ.

I. SLAVICĬ, *Conv. Liter*, 1875 76.

Adĭcă fórte frumos.

SALOMON

Veḑĭ *Solomon.*

15724 △ A avé mintea luĭ Salomon.

Şezăt., I, p 222. *Poes. Pop.*

Veḑĭ *Solomon.*

Adică a fi fórte înţelept şi învĕţat.

SÂMBĂTĂ

Vedĭ *Cap I, c. Sâmbătă.*

* △
15725 **A purtà cuĭ-va Sâmbetele.**

Laurian & Maxim, II, p. 1024 & 1156. — Dr Elie Cristea, *Prov*, p. 11, *c. Sibiŭ, Transilvania* — P. Ispirescu, *Leg.*, p. 22, 123 & 272. — S Fl. Marian, *Tradiț Pop.*, p. 283. — E. I. Patriciu & G P. Salviŭ, *înv. c. Smulțĭ, j Covurluĭu.* — G. Onișor, *prof. c Dobrovĕț, j. Vasluĭu* — M. Canian, *publ c. j Iașĭ.* — G. Poboran, *inst j. Olt.*

* △
A ține Sâmbetele cuĭ-va.

Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 111, *c. Toplița-Rom., Ungarĭa.* — Gr Crăciunaș, *Transilvania.* — C. Teofănescu, *înv. c. Bicaz, j. Némțu.*

* △
A 'ĭ duce Sâmbetele.

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu*

* △
A 'ĭ păzì Sâmbetele.

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.* — G Poboran, *inst j Olt.*

A 'ĭ păstrà Sâmbetele.

A. Pann, III, p. 115.

Vedĭ *Cap. XII, c. Septĕmână.*

1⁰ A purtà parastasele de sĕptĕmână, pentru un mort, parastase carĭ obicĭnuesc a se face Sâmbăta, ducêndu-se la biserică prescurĭ și o sticlă cu vin. Acésta se numesce *purtarea Sâmbetelor.*

In vechime, daca un om omorĭa pe altul, erà silit *sa 'ĭ pórte Sâmbetele,* să facă pomană, în fie care Sâmbătă, pentru odihna sufletuluĭ celuĭ omorît

«In general, maĭ în tóte Sâmbetele într'un an, merg (Moldoveniĭ la mormînturĭ şı plâng pe morţıĭ lor.» — DIM CANTEMIR., *Descr. Mold.*, p 149

2⁰ A urî pre cine-va, a 'l pizmuì

«Fata de împerat nu se putu împrıeteni cu toţĭ ceĭ-l alţĭ fiĭ de împeraţĭ, fiĭnd că ceĭ maĭ mulţĭ eraŭ năzuroşĭ, tembelĭ şı deşuchĭaţĭ. Iară eĭ prınsesera pızmă pe dînsa pentru acésta, şi pentru ca veḑuse că împeratul o luà în nume de bıne, *îĭ purtaŭ Sâmbetele.* — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 22

3⁰ A 'l pândi să 'ĭ facă rĕŭ

4⁰ A urî de mórte, a 'l scrie la carte pentru ne-uĭtare, a căutà să 'ĭ facă de petrecanĭe

«Al treılea smeu, veḑênd cum merge treba, perı dın naıntea luĭ ca o nalucă, şı se duse de se ascunse în pıvnıţă Vĕḑù el că nu póte dà pept cu un asemenea vıtéz, şi se hotărî *a ĭ purtà Sâmbetele* » — P ISPIRESCU, *Leg*, p. 123.

15726 * △ **A'ĭ pasce Sâmbetele.**

D-na Z JUVARA c. *Fedescĭ, j. Tutova.* — E. I. PATRICIU. *înv. c Smulţĭ, j Covurluĭu.* — G POBORAN, *inst. j Olt*

A'ĭ dorì mórtea.

15727 * △ **A'ĭ lipsi o Sâmbătă.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p 1717. — G. POBORAN, *inst.*, *j. Olt.* — BARONZI, p. 42

A'ĭ lipsì Sâmbetele.

V. ALEXANDRI, *Teatr*, p 498

* △

A nu fi în tóte Sâmbetele.

E. I. PATRICIU & G. P. SALVĬU, *înv.*, *c. Smulţĭ, j Covurluĭu.* — C TEOFĂNESCU, *înv*, *c Bıcaz, j. Némţu.* — D. EPUREANU, *înv*, *c. Damıan, j Dolj.*

* △ *A nu avė tóte Sâmbetele.*

Semin. Buc, Cl. VIII, prin P. GÂRBOVICEANU, *prof.*

Vedĭ *Dógă.*

1º Nu e săvîrşit, nu e deplin, nu'ĭ în tóte minţile.
2º Vorbesce fără să cugete
Ḑicerea se trage din obiceiul aretat la No. 15725.

15728 * △ **I'a sărit o Sâmbătă.**

V. A. FORESCU, *c. Malinĭ, j. Suciava*

S'a cam prostit

15729 * **Ii lipsesce Sâmbăta de lângă Pascĭ.**

G. I TOMESCU, *înv., c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Celuĭ prost din fire
Se aude numaĭ pe la oraşe, în j. Mehedinţĭ.

15730 **A se duce cu apa Sâmbeteĭ.**

S. FL MARIAN, *Inmorm*, p. 459 — D-na S. NĂDEJDE, *Nuv.*, p 173

* △ *A se duce pe apa Sâmbeteĭ.*

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 323. — E. I PATRICIU, *înv, c. Smulţĭ, j. Covurluiu* — I. ARBORE, *ing, j. Buzĕu*

1º A dispare, a se pĭerde

«La urma urmeĭ se cuminţesce, şi nevésta şi copiiĭ tot îĭ sunt scumpĭ, ĭar nebuniile *se duc cu apa Sâmbeteĭ* » — S NĂDEJDE, p. 173.

2º A murì.

«Cu tótă rugămintea Morţiĭ, umflă racla în spate şi se duce, de 'ĭ da drumul pe o apa mare, curgetóre, ḑicênd.
«— Na! că ţĭ-am făcut coneţul De acum *du-te pe apa Sâmbeteĭ* Şi sa ĭeşĭ din raclă când te a scóte bunica din gropă. — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 323.

Credinţele, despre apa Sâmbeteĭ, se schimbă după locurĭ.

Uniĭ cred că apa Sâmbeteĭ curge în ĭad, pe când apa Duminiceĭ curge în raĭu.

Alţiĭ ḑic că apa Sâmbeteĭ se află în ţéră jidovéscă, care ţéră e fórte depărtată.

Alţiĭ cred că apa Sâmbeteĭ ar fi fost odată o apă turbată, aşà că, care cum bea din ea. mureà.

In fine, găşim în Albina, I, p. 675, următórea legendă:

LEGENDĂ

Pe dinaintea locaşuluĭ Sâmbeteĭ trece un rîŭ, şi rîul acela e apa Sâmbeteĭ Iar pe lîngă rîu trăĭesc Rugmaniĭ carĭ sunt ómenĭ ca noĭ Româniĭ, dar micĭ de făptură şi puţinteĭ la minte Şi sunt şi eĭ creştinĭ dar n'aŭ învĕţătură creştinéscă de la Hristos, ca noĭ, ci de la fiul oiĭ, cum avem noĭ de la fiul Marieĭ

Şi cred şi eĭ în Hristos şi ţin Pascele şi Crăciunul, dar precum sunt aşà despărţiţĭ de lume. nu sciu nicĭ când e Crăciunul nicĭ când sunt Pascele Şi numaĭ noĭ, ceĭ de-aicĭ le dăm de veste, când aŭ să ţie Rugmaniĭ sĕrbătorĭ. Că la Crăciun asvîrlim cojĭ de nucĭ pe rîurĭ, ca să le ducă rîurile pînă în apa Sâmbeteĭ, şi să sciŭ Rugmaniĭ că la noĭ e Crăciunul şi să'l ţie şi eĭ. Şi tot aşa sciŭ eĭ că la noĭ sunt Pascele, după cojile de ouĕ roşiĭ, pe carĭ le asvîrlim noĭ în rîurĭ ca să mérgă la eĭ.

Şi ci-că apa asta a Sâmbeteĭ ocolesce de treĭ orĭ pămîntul, ca un şérpe facut de treĭ orĭ colac Iar în urmă sĕ bagă în pămînt şi merge până în ĭad şi duce acolo sufletele pĕcătoşilor Aşa e scris. că sufletele pĕcătoşilor să s'adune pe faţa apelor, ĭar apele să le ducă spre apa Sâmbeteĭ Şi de aceia e bine să facĭ cruce şi să sufli peste apa din rîurĭ, când te scalḑĭ. şi să sufli peste apa din doniţă şi să verşĭ puţin din ea, până nu beĭ, ca să fugă şi să se scurgă sufletele pĕcătoşilor, carĭ s'aŭ adunat pe faţa apeĭ.

* △

15731 A înşirà de pe apa Sâmbeteĭ.

G P. Salviu, *înv*, c. *Smulţĭ*, j *Covurluĭu.*

* △

A vorbi de pe apa Sâmbeteĭ.

D na Z. Juvara, c. *Fedescĭ*, j. *Tutova*

* △

A spune de pe apa Sâmbeteĭ.

E I. Patriciu, *înv.*, c. *Smulţĭ*, j. *Covurluĭu.*

1⁰ Poveștĭ nesfîrșite și cuvinte fără însemnătate.
2⁰ A spune vorbe ne-chibzuite.

SÂNT

Vedĭ *Sfânt*.

15732 * △ **Umblă șépte sânturĭ (sâmturĭ) și-o pomană.**

AVR CORCEA, *paroh*, *c. Coșteĭu, Banat.*

Umblă mult de icĭ-colo, unde sĕ capete ce-va.
Sâmtul saŭ *sântul* din Banat este praznicul nostru, dat în cinstea unuĭ sfânt, care e patronul caseĭ.

SAMODIVA

15733 * △ **A'l luà Samodiva.**

G. POBORAN, *inst*, *j. Olt.*

* △ *Luate-ar Samodiva.*

P. DANIILESCU, *c. Craĭova, j. Dolj.* — ST ST. TUȚESCU, *înv., c. Catanele, j. Dolj.*

Adică mórtea. Se ḑice maĭ ales pentru copiĭ, și sub formă de blestem (varianta a doua).
Samodiva are numaĭ dințiĭ albĭ, încolo tótă pĭelea îĭ e négră.

SAMSON

15734 △ **A avé puterea luĭ Samson.**

Șezăt., I, p. 222, *Poes. Pop.*

* *A fi tare ca Samson.*

Pentru omul fórte puternic.

SÁRINDAR

15735 * △ **Işĭ face sărindare.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat*

Adică îşĭ face pĕcate, îşĭ face rĕŭ.

SARSAILĂ

15736 **Sarsailă.**

L. ŞĂINEANU, *Dicţ*, p. 715.

1⁰ Unul din nenumĕratele nume ale draculuĭ.
2⁰ Om cĭudat.

SATANA

Veḑĭ *Femee, a Fugì, Stana.*

15737 * **Fuge de dracu şi dă peste Satana.**

GR ALEXANDRESCU, *magistr., j Putna.*

Veḑĭ *a Fugì, Stana.*

Acelaş înţeles ca la No. 14083.

15738 * **Lépĕdă pe dracu şi ĭeà pe Satana.**

GR ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna*

Acelaş înţeles ca la No. 15737.

15739 **A umblà cu Satana 'n sîn.**

V ALEXANDRI, *Teatr*, p. 930.

Om cu gândurĭ viclene.

15740 * **Boldul Sataneĭ.**

GR ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna.*

Om rĕŭ, viclén.

15741 **Da 'l aşĭ luĭ Satana (Satană)**
Plocon dĕ pomană.

A. PANN, II, p. 103. — HINȚESCU, p. 169.

A'l dà draculuĭ, a gonì pre cine-va de a căruĭ isprăvĭ te aĭ săturat

*

15742 **A se lepĕdà ca de Satana de ....**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 378.

A. se lepĕdà de cine-va saŭ de ce-va, ca de ce-va rĕŭ, primejdios, ruşinos, etc.

«Toţĭ boĭeriĭ începură a'şĭ scuturà haĭnele şi *a se lepĕda ca de Satana* de o ast-fel de năpaste, ḑicênd
«— Departe de noĭ o ast-fel de bănuĭélă ' Noĭ nu scim la sufletul nostru nicĭ o faptă neomenósă să fi sĕvîrşit, nicĭ cu sciinţă, nicĭ cu ne-sciinţă.» — P. ISPIRESCU

SAUL

15743 **Saul cu miile şî David cu sutele dĕ miĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 63.

Sĕ ḑice pentru ceĭ maĭ vrednicĭ şî maĭ voĭnicĭ (GOLESCU).

15744 **Şî Saul prooorc, şî scaĭetele legumă!**

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 98.

Sĕ ḑice când sĕ amestecă şi ceĭ micĭ pîntre ceĭ marĭ, socotindu-sĕ şî eĭ dĕ ómenĭ marĭ (GOLESCU).

Nam e Saul inter prophetas.

Prov Ev Med.

SAVA

Veḑi *Varvara.*

SBURĂTOR

«Dîc că ar fi un tînĕr frumos în forma de nălucă, care merge nóptea la fete fecióre, şi maĭ ales la neveste tinere, şi face cu dînsele, totă nóptea, lucrurĭ ne cuviinciose, fără ca să'l pótă vedé cine-va, nicĭ măcar ceĭ ce pândesc după el. Dar noĭ am audit că unii bărbaţĭ, maĭ cu inimă şi ne-fricoşĭ, au prins pe unil din sburătorĭ de aceştĭa, şi vĕdênd că eĭ sunt cu corp, ca alte corpurĭ, ĭ-au pedepsit precum aŭ meritat.» — DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold*, p. 156.

SCALOĬAN

15745 **Scaloĭan.**

L. ŞĂINEANU, *Dicţ*, p. 719

1⁰ Păpuşă de lut, pusă într'un coşcĭug şi dată pe gârlă pentru a se depărtà dracul. Obiceĭu din Dobrogea.
2⁰ Femee cu apucătură de bărbat
3⁰ Om sprinten.

SCALOĬU

15746 *△ **Scaloĭu.**

D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ*, j *Tutova*

Unul din nenumĕratele nume ale draculuĭ

SCARAOŢCHI

15747 **L'a înţĕrcat Scaraoţchi.**

V. ALEXANDRI, *Teatr*, p. 242.

Vedĭ *Diac*.

Adică e şiret, viclén.

15748 * **A avé pe Scaraoţchi (într'însul).**

D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ*, j *Tutova*. — FR. DAMÉ, IV, p. 29.

Acelaş înţeles ca la No. 15747.

SCRIPȚORÓÏCĂ

Vedi *Sgripforóĭcă.*

SCRIPTURĂ

15749 **Scriptura și Sfânta Lege**
D'andósele n'o înțelege.

A. PANN, I, p. 74

Scriptura și Sânta Lege
D'andósele nu le'nțelege.

HINȚESCU, p 172.

Trebue să urmăm spiritul iar nu litera Legeĭ.

POVESTEA VORBIĬ

Mulțĭ, dacă aud cuvinte din scriptură ș'alte cărțĭ,
După neróda lor minte le strîmbez în alte părțĭ.
Popa satuluĭ odată, la biserică 'nvĕțând,
Și țiganul, cum e dată. cu toțĭ atuncĭ ascultând,
Daca sfîrși cele scrise din învĕțătura sa,
Ca un duhovnic, maĭ dise și de ceĭa ce'ĭ pasă.
Adică: să îngrijéscă mic și mare, bun și prost,
Ca să se ispovedéscă, (fiind atuncea în post).
După vorbele acestea le maĭ dise la sfîrșit
«*Și să sciți ca ertat este pĕcatul mărturisit.*»
Insă pentru tot pĕcatu'ĭ dece pomenĭ le va dà,
Miluind săracĭ din satu'ĭ. or de prin alt unde-va.
Așa dar țiganul care în biserică erà,
Și acéstă predicare de la preot audeà,
Gândind, dise întru sine: «Asta nu e lucru greu,
Daca este așa, bine! Impac eu pe Dumnedeu.
Și ast-fel mergênd el, face și milostenii și rĕu,
Că popiĭ așa îĭ place, gândind în cugetul sĕŭ.
Apoĭ făcênd el aceste, în minte iar 'ĭ-a venit
Că pĕcat ertat este dacă e marturisit.
Așa la preot se duce să'șĭ spue al seŭ pecat,
Și 'n mâna ce-va îĭ duce din cele ce a furat,
Dicêndu'ĭ Eŭ, părinte, după cum aĭ cuvîntat,
Am făcut bune și rele, și cred că voiu fi ertat.
Dar ce aĭ facut? îĭ dise preotul, la el privind
Rĕspunse el · d'ale scrise pentru'n ca mine mișel
Că d'o face ce-va rele. după cum am făcut eŭ,
Ș'o da pomenĭ pentru ele îl ĭertă și Dumnedeu.
Dar ce lucru facușĭ, drace? duhovnicul 'l-a 'ntrebat
Sĕ vĕd luĭ Dumnedeu place cele ce tu aĭ lucrat?

Apoĭ să vedĭ, Părinţele, îĭ rĕspunse el tuşind,
Odată 'n dilele mele, la biserică viind,
Brodu, când citeaĭ p'o parte, of! Domne! cum îmĭ plăceaĭ!
Că eŭ cum stam de departe, am audit când diceaĭ.
Tot pĕcatul ertat este dacă e mărturisit,
Dupa cum diceşĭ aceste, stând puţin ĭar aĭ grăit
Dar însă să împărţésca dece pentru un pĕcat,
Să dé ca să'l resplătésca şi aşa va fi ertat
Eu bĭet, pân la acea vreme, furam şi nu pré furam,
Că mĕ temeam de blesteme, să fac pomenĭ nu sciam,
Iar de atuncĭ pân' acuma, drept am furat ş'am hoţit
Şi ascultă să'ţĭ spun numa ce pomenĭ am împărţit:
Aci 'n sat, într'o grădină, vĕdênd un pom pîrguit
Sburăm după o albină, şi sus pe el m'am suit.
Mâncăm cât mâncăm de fôme, şi apoĭ m'am apucat,
N'am lăsat pe dînsul póme, tot cu traista le-am cărat.
Şi ca vr'o dece din ele la unul al împărţiĭ
Insuşĭ cu mâĭnile mele, cu care le şi hoţiĭ,
Ca să'mĭ mântuesc pĕcatul, dupre cum am audit,
Ş'apoĭ mergênd facuĭ altul şi ĭarăşĭ am împărţit

* * *

Popa facêndu'şĭ răbdare, după cum şi trebuĭă,
Iĭ dise blând. Spune'mĭ care? El însă cam şovăĭa.
Vĕdênd însă că nu'l lasă şi se spue îl sileá,
Rĕspunse. Apoĭ îmĭ pasă, să nu daŭ de vr'o belea.
Popa dise Nu te teme, eŭ nu sunt judecător,
Ci Dumnedeŭ, după vreme, îţĭ va fi rĕsplatitor.
De aceĭa spune tôte, de veĭ de pĕcat să scapĭ,
Ca să vĕd eu de sĕ pôte în ĭad în muncĭ să nu'ncapĭ.
Apoĭ dise părinţele, găsiĭ un boŭ rătăcit,
Şi vĕdêndu'l bun la pĭele l'am tăiat şi l'am belit
Carnea o făcuĭ parale, la alt sat dacă trecuĭu
Ca stapân pe ale sale pĭelea opincĭ o făcuĭu,
Şi dece perechi din ele am luat, am numĕrat,
Maĭ slabe, maĭ subţirele şi de pomană le am dat,
Proclete, popa îĭ dise, of! vaĭ de sufletul teu!
Că 'nveţaturile scrise le-aĭ tălmacit aşa rĕu
Ce aĭ socotit ţigane, pe Dumnedeu s'amagescĭ?
Amar de tine sirmane! Iadul o să moştenescĭ.
Pentru una să daĭ dece aĭ uneltit meşteşug!
Dar sa sciĭ că nu să trece la Dumnedeu vicleşug.
De vreaĭ sa fuiĭ cuĭ-va bunul trebuĭă să înţelegĭ
Să daĭ dece pentru unul, nu opincĭ ci boĭ întregĭ.
Asta mĭ erá înveţătura în biserică atuncĭ,
Asta mi le a rostit gura ca să ve feresc de muncĭ,
N'am dis să furĭ, să facĭ rele şi pomenĭ să împărţescĭ,
Ci sa te ferescĭ de ele, să nu le obicĭnuescĭ
Cu ast-fel de datorie sa nu te însărcinezĭ,
Ca lesne nu o să'ţĭ fie pecatul să'ţĭ uşurezĭ

* * *

O vaĭ de mine, săracul! dice el, dându'şĭ în cap,
Cât de reu mĭ-a şoptit dracul în mâna luĭ ca să'ncap!

Eŭ când le făceam aceste gândeam că mě folosea,
Dar acum věḑ, fără veste, eșind alt-fel la văpsea.
Sunt rătăcit, părinţele, învaţă-mě ce să fac,
Că pentru faptele rele n'am ce să daŭ, sunt sărac,
Dă'mĭ un canon cum îţĭ place, şi eu să mě pocăesc,
Că doar îl voïu puté face, de ïad să me mântuesc.
Fětul meu, preotul ḑice, canonul l'aĭ auḑit,
Pe când citeam cele scrise şi tu alt-fel le aĭ sucit.
Dar canónele maĭ grele alţĭ ţi le vor dà, nu eŭ,
Că orĭ-cine face rele iĭ da în cap Dumneḑeŭ
Stăpânirea temniţĭ are, cum şi ocne pentru hoţĭ,
Pe lângă bătaia mare ce-o dă drept canon la toţĭ

A PANN, I, p 74

A FI SCRIS

Dumneḑeŭ are o carte mare, în care e scris tot ce are să păţéscă omul, în vïéţă. Ce are să se întîmple, hotăresc ursitórele, la nascerea copiluluĭ.

Acéstă credinţă e vechïe ca lumea şi o întîlnim la Romanĭ (cărţile Sibileĭ), la Elinĭ și în tot Orientul (fatalismul).

PROMETEU

Nu! acesta nu e viitorul hotărît de Parcele inevitabile, voiŭ trai încovoïat sub rele, sub muncĭ nenuměrate Numaĭ dupa cazna voiu eşi din fïare. Arta are puţină putere pe lângă necesitate.

CHORUL

Dar acésta necesitate, cine stabilesce cursul eĭ?

PROMETEŬ

Sunt cele treĭ Parce, sunt Furiile a căror memorie nu póte da greş.

CHORUL

Ce! Jupiter e maĭ slab de cât ele?

PROMETEU

Da. *Chiar dînsul nu ar puteà sa fuga de destinul luĭ.*

ESCHIL, *Prometeŭ în fïare*

15750 * △ Nu'ĭ după cum iĭ ḑisa,
Ci după cum iĭ scrisa.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Sórta e hotărîtóre în păţeniile ómenilor.

15751 **Ce e scrisa omuluĭ trebue să pătiméscă.**

A. PANN, *Ediţ.* 1899, p. 103; II, p. 114.

Ce e scris omuluĭ trebue să pătiméscă.

P ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 146 — HINŢESCU, p. 172.

△ *Ce e scris omuluĭ trebue să păţéscă.*

Dr ELIE CRISTEA, *Prov*, p. 39, c. *Agnita*, *Ungaria*

Ce 'ţĭ-e scris aĭa aĭ să paţĭ.

GR JIPESCU, *Opinc*, p 151.

* *Di çe l̃ĭ éste scrisă a omŭluĭ nu ascapă.*[1])

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeşi, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 15750.

«Foloştină dă cu părerea că bĭbăretu nu póte nimic înaintea sfântuluĭ. Vere, strigă el, *ce ţi-o hi scris* de la ursitóre, *aia aĭ să paţĭ* » — GR JIPESCU.

15752 * **Ce'ĭ este scris omuluĭ, în frunte îĭ este pus.**

P. ISPIRESCU, *Rev Ist.*, II, p. 147

△ *Ce 'ţĭ-e scris, în frunte 'ţĭ e pus.*

Dr ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 43, c. *Borgo-Prund, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 15751

---

[1]) De ce îĭ e scris omul nu scapă

SNÓVĂ

Un părinte a aflat de la ursitóre că copilul seŭ, la vîrsta de opt-spre-ḑece anĭ va sări în puț. Părintele, îngrijat de acéstă, la vîrsta hotărîtă a așeḑat pe puț ușĭ de fer, ca să nu'l pótă nimenĭ deschide. De două orĭ copilul a căutat să se arunce în fântână, dar fără succes A treĭa óră s'a așeḑat pe ușile de fer ale puțuluĭ și acolo a murit.

15753 Cuĭ a fost scris să móră, a murit.

V. ALEXANDRI. *Prosa,* p. 518 — P ISPIRESCU, *Rev. Ist.,* II, p 159.

* △ *De (ceea) ce e scris are să móră omul.*

V. A. FORESCU, *j. Suciava.*

Să nu ne temem de mórte, când ne aruncăm în întreprinderĭ îndrăsnețe.

15754 * Cum o fi scris.

N. GANE. *Conv. Liter*, XI. p. 371. — P ISPIRESCU, *Rev Ist.*, II, p 161

Cum o fi scris de la Dumneḑeŭ sfântul.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 125.

Resemnare la loviturile sórteĭ.

«Instrăinarea vóstră este hotărîtă, cine scie pentru câtă vreme «*Cum ni-ar fi scris de la Dumneḑeŭ sfântul* » — I CREANGĂ

15755 * △ Așa 'ĭ-a fost scris.

B P HAȘDĔŬ, *Etym. Magn*, p 1979. — AVR CORCEA, *paroh, c. Coșteïu, Banat.* — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluiu.*

'I-a fost scris.

I CREANGA, *Conv Liter.*, X, p 109

△
Aşa 'ĭ-a fost scris în frunte.

Dr. Elie Cristea, *Prov*, p 13, c. *Cetea, Ungaria.*

*
Aşa 'mi-a fost scris de la Dumnedeŭ.

Gr. Alexandrescu, *magistr j. Putna.*

*
Aşa 'ĭ-a fost scris în slovele ursitóreĭ.

S Fl Marian, *Nasc*, p. 62

*
Aşa 'ĭ a fost să fie.

D-na Z Juvara, c *Fedescĭ*, *j. Tutova*

Vedĭ *Data, Sórte, Ursat, Ursit, Ursitóre, Zodĭe.*

Când se întîmplă cuĭ-va un ne-ajuns, o ne-plăcere, o nenorocire.

«Capul meŭ se vede că până mâne diminéţă *i-a fost scris* să maĭ stė unde stă.» — I. Creangă.

ÎN SEC

*
15756 A călcà în sec

Laurian & Maxim, I, p. 317. — Fr Damé, I, p. 180; IV, p. 47.

A nu isbutì într'o afacere

*
15757 In sec.

P Ispirescu, *Leg*, p 96 & 319. — D-na Z. Juvara, c *Fedescĭ, j Tutova*

Fără succes, fără a isbutì.

Se sculă cum putù, şi vrù să sara peste zid Sări însă *în sec* Dacă vedù că'ĭ e peste putinţa a sări d'asupra ziduluĭ » — P. Ispirescu, *Leg.*, p. 319.

*
15758 **A 'ĭ eşì cu sec.**

Vedĭ *In plin*

1⁰ A începe o trébă rĕu, într'un ceas rĕŭ
2⁰ A nu isbutì.

SEPTĔMÂNĂ

Vedĭ *Cap. I, c. Septĕmână.*

15759 **A purtà cuĭ-va septemânile.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1156.

Vedĭ *Cap. XII, Sâmbătă*

Acelaş înţeles ca la No. 15725.

SERBĂTÓRE

Vedĭ *Babă, Fest, Lucru, Viéţă.*

* △
15760 **Dacă des sĕrbătorí facĭ**
Nu o să aĭbĭ ce să 'mbracĭ.

A. PANN, I, p 150. — HINŢESCU, p. 45. — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 63. c *Sibiŭ, Transilvania.*

* △
Cine multe sĕrbătorĭ face
Nu are cu ce să se 'mbrace.

I IORGUI ESCU, *înv.* c. *Baia de-Arama, j. Mehedinţi.*

Vedĭ *a Şedé*

Pentru omul leneş, care nu lucréza nimic.

* △
15761 **— Ce serbătóre este?**
— Cur golea înaintea sărăcieĭ.

G P. SALVIU, *înv* c. *Smulţi, j. Covurluiu*

Pentru cel leneş

* △
15762 Sërbătorile
Învrednicesc putorile.

P Gârboviceanu, *prof. c. Vînător, j. Mehedinţĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 15761.

* △
15763 Când aud de sërbătóre,
Jócă ţërna sub picióre.

G. P Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — Pîrvu, *elev. Sc. Norm. c Ivescĭ, j. Tutova.*

Vedĭ *Lucru.*

Acelaş înţeles ca la No. 15762.

15764 Din sërbătóre în sërbătóre.

M. Pasculescu, *la Intîln.,* p. 18.

1⁰ Adică rare-orĭ.
2⁰ Din petrecerĭ în petrecerĭ.

*
15765 E sërbătóre în casă

V. Alexandri, *Teatr*, p. 883. — D-na Ecat. Zanne, *c. Băsescĭ, j Fălciŭ.*

Adică · cântăriţi-vë vorbele, căcĭ e o fată mare în odae, Românul credênd, ca şi poetul latin, că. *maxima debetur pueris reverentia.*

«Millo. — Vë înşelaţĭ reu... de n'ar fi *serbătóre 'n casă,* aşĭ puté spune nisce lucrurĭ. . (caută la Lina).
Lucşiţa. — Lino, mergĭ de 'mĭ caută evantaliul în budoar » — V. Alexandri, *Millo director*

ŞÉRPE

Vedĭ *Cap. III, c. Şérpe.*

* △
15766 Şerpele de casă
Venin mult lasă

V. Forescu, *c. Folticenĭ, j Suciava*

1⁰ Feresce-te mult de prietenii de casă, că aceĭa mult rĕŭ îțĭ fac.

2⁰ Adese-orĭ prietenul îțĭ necinstesce casa; când ĭeşĭ pe uşa el intră pe feréstră.

Fie-care casă are un şérpe alb saŭ vergat, acela e norocul caseĭ. Dacă 'l omóră cine-va atuncĭ móre stăpânul caseĭ.

Unde nu e şérpe, casa aceea nu e norocósă. — Veḑĭ G. DEM. TEODORESCU, *Credințe*, p. 95 & 113—116.

SFÂNT

Veḑĭ *a Chemà*, *Dumneḑeŭ*, *Frică*, *Țigan*.

*

15767 **Cine este (e) sfânt pe aşternut móle nu dórme.**

A. PANN, *Edit*. 1889, p. 23; I, p 79. — P. ISPIRESCU, *Rev Ist.*, II, p. 151.

Cine este sânt pe aşternut móle nu dórme.

HINȚESCU, p. 166.

Nimenĭ nu e fără cusur.

15768 **In tóte ḑilele sunt sfinți, dar nopțile sunt ale nóstre.**

I. CREANGĂ, *Amint*, p. 198.

Pentru cel sărac saŭ leneş.

15769 **Maĭ bine să aĭ a face cu Dumneḑeŭ de cât cu sfinții.**

V ALEXANDRI, *Conv. Liter.*, *XII*.

*

Maĭ bine rógă-te la Dumneḑeŭ de cât la sfințĭ.

D-na Z. JUVARA, c. *Bĕrlad*, *j. Tutova*.

Adică cu cel maĭ mare, cu stăpânul, cu Vodă.

Il vaut mieux Dieu prier que ses saints.

Prov. Gallic XV-e Siècle.

15770 **Până la Dumneḑeŭ te mănâncă sfinţiĭ.**

L. ŞĂINEANU, *Semas*, p. 327. — HINŢESCU, p. 53. — I. G. VALENTINEANU, p. 46 — D-na S. NĂDEJDE, *Nuv*, p. 203. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j Covurluiu.*

Până la Dumneḑeŭ te mănâncă sânţiĭ.

P ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 168

Veḑĭ *Dumneḑeu*

Până să 'ţĭ facă dreptate ceĭ maĭ marĭ, trebue să îndurĭ multe de la ceĭ micĭ.

Până să ajungĭ la ceĭ marĭ, ceĭ micĭ te jupóe, te gătesc de viéţă

* △

15771 **Pân ajungĭ naintea feţeĭ luĭ Dumneḑeŭ te mănâncă sfinţiĭ.**

Dr ELIE CRISTEA, *Prov*, p 202, c. *Topliţa Română, Ungaria.*

Până când ajungĭ la Dumneḑeŭ te mănâncă sfinţiĭ.

Dr GASTER, *Lit pop.*, p 219

Acelaş înţeles ca la No. 15770

* △

15772 **Până la Dumneḑeŭ te omóră sfinţiĭ.**

EM POPESCU, *înv c. Ciocănescĭ-Marginenĭ, j Ialomiţa — Elev. cl VII, Sem prin* P. GÂRBOVICEANU, *prof.* — G BĂNULESCU, *înv c Pietroşiţa, j Dîmboviţa.* — C. ALEXANDRESCU, *c Alexenĭ, j Ialomiţa* — C. C. BUNGEŢIANU, *c. Cosoveţ, j. Mehedinţĭ* — I POPESCU, *înv. c Dobrenĭ, j Ilfov.* — GR POĬENARU, *ing c. Rossa, j Ialomiţa*

Acelaş înţeles ca la No. 15771.

15773 *△ **Până la Dumneḑeŭ te fură sfinţiĭ.**

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 203, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria* — G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No 15772.

15774 *△ **Până la Dumneḑeŭ sfinţiĭ îţĭ ĭeu (ĭeà) sufletul.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p 28. — V A. FORESCU, *c. Folticeni, j Suciava.* — GR. ONIŞOR, *c. Crângu, j Tutova* — E. I. PATRICIU, *inv. c Smulţi, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 15773

«Ieĭ, tacĭ, cumĕtre, că te-oiŭ dobzală eu! Cu mine ţi-aĭ pus boiĭ în plug? Apoĭ ţine minte că aĭ să 'ĭ scoţĭ fără córne!

«— Of! mămucă, of! Maĭ bine tacĭ şi lasă'l în plata luĭ Dumneḑeu! că sciĭ că este o vorbă nicĭ pe dracul să 'l veḑĭ, da nicĭ cruce sa 'ţĭ facĭ!

«— Ba nu, Dragul mameĭ! că până la Dumneḑeu sfinţiĭ îţĭ ieŭ sufletul» — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 28

15775 *△ **Până la Dumneḑeŭ îngeriĭ îţĭ ĭeaŭ sufletul.**

G P. SALVIU, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu*

Acelaş înţeles ca la No. 15774

15776 *△ **Când Dumneḑeŭ nu'ĭ a-casă, sfinţiĭ îşĭ fac de cap.**

E. I. PATRICIU. *înv c Smulţi, j Covurluĭu.*

Veḑĭ *Mâţă*

Acelaş înţeles ca la No. 2326.

Quand l'abbé tient taverne, les moynes peuvent aller au vin.

Prov. Franc.

Wo der Abt die Würfel legt, da dobbeln die Monche. [1]

Prov. Germ

15777 **Mulţĭ mănâncă sfinţĭ şî cacă dracĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.*, II, p. 45.

* △ *Mănâncă sfinţĭ şi cacă dracĭ.*

I. BĂNESCU. *prof. j Roman.* — V. A. FORESCU, c *Folticenĭ, j Suciava.* — G. P. SALVIŬ, *înv c Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — A. PETRESCU, c. *Curtea-de-Argeş, j. Argeş*

Sĕ ḑice pentru ceĭ smeriţĭ, dar la inimă cumpliţĭ (GOLESCU).

15778 * △ **Mănâncă sfinţĭ şi scuipă dracĭ.**

A. PANN, III, p 65. — S. I. GROSSMANN, *Dicţ*, p. 156. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 147, c. *Topliţa-Română, Ungarĭa*

Mănâncă sânţĭ şi scuĭpă dracĭ.

HINŢESCU, p. 99.

Acelaş înţeles ca la No. 15777

15779 * △ **Mănâncă sfinţĭ şi scóte dracĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobroveţ, j Vasluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 15778.

---

[1]) Unde stareţul aruncă zarul, acolo călugăriĭ îndoesc (misa).

* △
15780 **Mănâncă sfinţï şi fată dracï.**

G. P SALVIŬ, *înv. c Smulţi, j. Covurluïu*

Acelaş înţeles ca la No. 15779.

* △
15781 **Sfânt de ceï ce cacă dracï.**

TEODORESCU-CHIRILEANU, *înv. j. Suciava.*

Când un rĕŭ vré să trécă de om de trébă şi cu cinste.

15782 **Va să desbrace un sfânt, să îmbrace pe altul.**

A PANN, III, p. 90.

*
Voesce se desbrace pe un sfânt şi se îmbrace pe altul.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna*

△
A desbrăcat pre un sfânt, şi a îmbrăcat pre altul.

Dr EL. CRISTEA, *Prov*, p. 4, *c Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

1⁰ Despre ceï cumpliţĭ.
2⁰ A face datoriï noï, pentru a plăti pe cele vechï.

Découvrir S-t Pierre pour couvrir S t Paul.

Prov. Franc

Spogiar un santo per vestirghene un altro.[1])

Prov. Venit.

Man soll nicht einen Altar entblossen, um den andern zu decken.[2])

Prov. Germ

---

[1]) A desbrăca un sfânt, pentru a îmbrăca pe un altul.
[2]) Nu trebue să despoï un altar, pentru ca să acoperï pe altul.

To rob Peter to pay Paul [1])

Prov. Engl.

□
15783 Nu'ĭ dracu cum e pingat, nicĭ sfântul cum e 'nchinat; nicĭ cel hulit, defăimat şi nicĭ cel lăudat, apoteosat nu sunt întocmaĭ precum sunt hulițĭ orĭ lăudațĭ.

Dr Elie Cristea, *Prov.*, p. 172, c. *Bochia, Ungaria.*

Nu sunt ómeniĭ nicĭ atât de rĕĭ, nicĭ atât de bunĭ precum sĕ crede

* △
15784 Nu te închinà până a nu sci cine'ĭ sfântul.

V. A Forescu, c. *Mălinĭ, j. Sucĭava.*

Cinstesce pe om daca i se cuvine

.* △
15785 Nu te rugà de sfântul care nu'țĭ ajută.

Iul Grofşoreanu, *înv c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.* — Avr. Corcea, *paroh, c Coşteĭu, Banat.*

△
Nu te rugà de sfântul ce nu'țĭ ajută.

Dr Elie Cristea, *Prov*, p 184, c *Simersig, Ungaria.*

Adica cel rĕŭ voitor saŭ lipsit de putere.

* △
15786 Maĭ scie sfântul şi de frică.

M. Stănceanu, *înv c. Piria, j. Mehedinți.*

Când scie de frica şi unul maĭ mare

[1]) A lua de la Petru şi a plăti luĭ Pavel

15787 * △ Cum e sfântul și tămâia.

A. PANN, *Ediț*. 1889, p. 57; III, p. 71. — HINȚESCU, p. 166. — D-na E B. MAWR, p. 42. — *Cl. VIII, Sem. Buc. prin* P. GÂRBOVICEANU, *prof* — V. SALA, *dasc. c. Vașcoŭ-Bărescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa* — I. G. VALENTINEANU, p. 12.

* △ *Cum e sfântul așa șî tămăĭa.*

A. DE CIHAC, II, p. 339. — S. I GROSSMANN, *Dicț*, p. 231. — G. MIHALACHE, *înv. c. Șendrescĭ, j. Tutova.*

* △ *Cum e sfântul așa'ĭ șî tămâĭa.*

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Galșa, comit Arad, Ungarĭa* — GAVR. ONIȘOR, *prof. c Dobrovĕț, j. Vasluĭu.*

* △ *Cum e sântul și tămâĭa.*

LAURIAN & MAXIM, II, p 1044. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 160, *Leg.*, I, 1872, p. 167. — BARONZI, p. 62. — I. G. VALENTINEANU, p 20. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Costescĭ, j. Argeș.*

* △ *Precum e sfântul așa e și tămâĭa.*

CORN. POPESCU, *comit Sibiŭ, Transilvania.*

După sfânt șî tămâĭa, după tingire șî capacul[1]*, după sac șî peticul.*

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 91

[1]) In Mss. se citesce · *tamâĭa* în loc de *capacul.*

* △ *După sfânt şi tămâe.*

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.*

După sfântu e şi tămâia.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1044. —D-na E. B. MAWR, p. 82. — S. I. GROSSMANN, *Dict.*, p. 20.

* *La aşa sfânt aşa tămâe.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

Adică după om şî cinstea, arată asemĕnarea (GOLESCU).

À tel saint, telle ofrande.
Selon le saint, l'encens

Prov. Franc.

A tal santo, tal offerta.[1])

Prov Ital

Wie der Heilige, so der Feiertag.[2])

Prov Germ

Like saint, like offering.[3])

Prov Engl

15788 * △ Cum îĭ sfântu, aşa'ĭ mirosu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat*

Acelaş înţeles ca la No. 15787.

---

[1]) La aşa sfânt, aşa dar
[2]) Cum e sfântul, aşa şi serbătórea
[3]) Aşa sfânt, aşa dar.

15789 *△ Cum e sfântul şi colacul.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 160. — H. D ENESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoï*.

Cum e sântul şi colacul.

LAURIAN & MAXIM, I, p 774 & 988.

Acelaş înţeles ca la No. 15788.

15790 Sfântul, cât dĕ sărac fie, dĕ toţï sĕ cinstesce.

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 68.

Adică cel înţelept (GOLESCU).

15791 Cine va să se róge sfântuluï, duce lumînare şi tămâe.

A. PANN, III, p. 29.

Cine va să se róge sântuluï, duce lumînare şi tămâe.

HINŢESCU, p. 162.

Orï-ce îndatorire, orï-ce slujbă se plătesce.

Il n'y a si petit saint qui ne veuille sa chandelle.

Prov. Franc.

Ad ogni santo la sua candela.[1])

Prov. Tosc.

Es ist kein Heiliger so klein, er will seine eigene Kerze haben.[2])

Prov Germ.

---

[1]) Fie-căruï sfânt candela luï

[2]) Nu e sfânt cât de mic, care să nu vré să aïbă lumînarea luï.

'Αδειανὰ τὰ χέρια σου, κακό εἰν' το ποδιακό σου.

Prov. Grec.

15792 * △ Fie-care sfânt trage cu mâna către el.

IUL. GROFŞOREANU, *dasc. c. Galşa. comit. Arad, Ungaria*

Adică ceĭ marĭ.

Minden szent magafelé hajlitja a hiczét.

Prov. Ung.

15793 * Nu e sfânt să nu vré a avé, şi el, lumînarea luĭ.

V. A. FORESCU, *c Folticenĭ, j. Sucĭava.*

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 15791.
2⁰ Orĭ-ce om ţine ca să fie cinstit.

15794 Lu beteri sveţi nu se prinde sviçele.[1])

Dr FR. MIKLOSICH, *Rum Unter*, I, p. 12.

Adică nu se cinstesc ceĭ lipsiţĭ de putere.

Ai santi veci no se ghe impiza candele.[2])

Prov. Triest.

15795 * △ Nu'ĭ nime sfânt pe pămînt.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

1⁰ Nicĭ un om nu se póte ridica la perfecţiunea deplină. Omul, cât de bun, are scăderĭ.
2⁰ Pentru ceĭ carĭ sĕ prefac că sunt de trébă, cinstiţĭ pe când, de fapt, nu sunt.

---

[1]) Sfinţilor vechĭ nu se aprind lumînărĭ.
[2]) Sfinţilor vechĭ nu li se aprind candele

*
15796 Numaĭ sfințiĭ și stahiile se satură de miros.

I. Arbore, ing j. Buzĕŭ.

Ómeniĭ cer darurĭ maĭ solide. Când vreĭ să aĭ un lucru, platesce cum se cuvine pe cel de care atîrnă dobândirea luĭ.

15797 După a nóstră scăpare,
Nicĭ un sfânt cinste maĭ are.

Iord. Golescu, *Mss.*, II, p 91.

Adică după ce scăpăm dĕ orĭ-ce primejdie, nu ne maĭ aducem aminte dĕ cele sfinte (Golescu), saŭ, într'un mod maĭ general, după ce scăpam de orĭ-ce primejdie, nu maĭ vrem să scim de ajutorul pe care l'am primit.

Passé le danger, honni le saint.

Prov Franc.

Passato il periculo, gabbato il santo.[1])

Prov. Ital.

El rio passado, el santo olvidado.[2])

Prov Span

Ist die Gefahr vorüber, wird der Heilige ausgelacht [3])

Prov. Germ.

The danger past, (and) Gott forgotten [4])

Prov. Engl

*
15798 Nu te atinge de cele sfinte.

Gr Alexandrescu, *magistr j. Putna*

---

[1]) Primejdia trecută, sfântul e batjocorit
[2]) Rîul (fiind) trecut, sfântul e uĭtat
[3] Primejdia e trecută, îșĭ bate joc de sfânt
[4]) Primejdia trecută, (și Dumnedeu uĭtat

1⁰ Oprire de a pune mâna pe óre-ce.
2⁰ Nu te legà de călugăriţe.

15799 *△ Pe lucrurĭ sfinte nu pune mâna.

Gavr. Onişor, *prof. c. Dobroveţ, j. Vasluĭu*

Acelaş înţeles ca la No. 15798.

15800 Îĭ erà frică să nu'l ĭeà sfinţiĭ la gónă.

A. Pann, III, p 6

Îĭ era frică să nu'l ĭeà sânţiĭ la gónă.

Hinţescu, p 62

Pentru cel care nu pré dă pe la bisericĭ.

15801 *△ Os sfânt.

D-na Z Juvara, *c. Fedescĭ, j Tutova*

Vedĭ *Os.*

A fi de ném mare

15802 *△ A fi ţandără de lemn sânt.

P Garboviceanu, *prof. c Şerbănescĭ, j Argeş*

Acelaş înţeles ca la No. 15801.

15803 *△ Par'că 'ĭ-a eşit un sfânt din gură

I. Creangă, *Amint.*, p 126; *Pov.*, p 257.—Gavr Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

Aşa de bine aĭ vorbit

«Ca bine dice, dascale Zaharie, *par'că ţ-a ĭeşit un sfânt din gură* De cât ne om tot învîrti şi cĭomşoli pe ĭasta prispă, maĭ bine sa scurtam din cale —I Creangă, *Amint*, p. 126.

15804 * Ce spune e sfânt.

I. Creangă, *Pov*, p 285.

*
Sfântă 'ĭ-e vorbă.

Părerea luĭ nu se discută; ce spune e bine spus.

«Moşnégul fiind un gură cască, saŭ cum îțĭ vré sa'ĭ ḑiceți, se uĭtà în córnele eĭ, şi ce'ĭ spuneà ea, *sfânt erà* » — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 285.

C'est parole d'Evangile

Prov Franc.

*
15805 **A fi sfânt făr de argint**

M. CANIAN, *public. j Iașĭ*

*
Sfințĭ făr de argințĭ.

1⁰ Om care 'țĭ face tréba fară ca să céră plata
2⁰ Om cinstit dar sărac
Sfințiĭ fără argințĭ sunt aceĭ carĭ fac voĭea credincioşilor, fără să aştepte a se dà la preoțĭ sărindare saŭ altele

*
15806 **A fi sfântul ḑileĭ.**

G. POBORAN, *inst j Olt.*

Mare şi tare, om cu trecere

*
15807 **A'l uĭtà sfântul.**

B. P. HĂȘDĔŬ, *Etym Magn.*, p 2631. — L ŞĂĬNEANU, *Semas*, *VI*, p 331. — N. POPESCU, *Calend*, 1882, p 30.

A nu adormì.

«Erà mucalit, bată'l să'l bată, de nu te maĭ înduraĭ de el, şi *te uĭtà sfântul*, ascultând cu gura căscată nagodele luĭ — N POPESCU, *Calend*

*
15808 **Până 'l-a uĭtat sfântul.**

G. POBORAN, *inst j. Olt* — D na L LINDE, *c. Bĕrlad, j Tutova*

Adică multă vreme şi de géba

Am aşteptat *până m'a uĭtat sfântul* »

* △

15809 **A'l furà sfântul.**

B. P. HĂSDĔŬ, *Etym. Magn.*, p. 2631. — C. TEOFĂNESCU, *înv. c. Bicaz, j. Némţu.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu* — D TRIFAN, *înv. c Cârnu, j. Némţu.*

* △

A'l furà sfinţiĭ.

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 163. — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov*, p. 314, c *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa* — T. SPERANŢĬA, III, p 189. — E. I PATRICIU & G P. SALVIŬ, *înv c. Smulţi, j Covurluĭu*

1⁰ A adormì liniştit, a avé vise plăcute.
2⁰ A păţì ce-va.

«Apoĭ dĕ, stăpâne, în ḑioa de aḑĭ, dacă nu'ĭ fiĭ şi cu dracĭ o leacă, apoĭ ci-că *te fură sfinţiĭ*, şi ĭar nu'ĭ bine.» — I. CREANGĂ, *Pov*, p. 163

3⁰ Se ḑice de un om care a făcut o faptă rea, şi nu maĭ póte scăpà.
4⁰ A fi bătut.

Acuşĭ *te fură sfântul*

*

15810 **Par'că 'ĭ bătut de toţĭ sfinţiĭ.**

Adică plouat, supĕrat

*

15811 **A lăsà în plata Sfântuluĭ**

GR JIPESCU, *Opinc.*, p. 113.

A dà în plata Sfântuluĭ.

Veḑi *Domn*

Acelaş înţeles ca la No. 14824

15812 **Mila Sfântuluï!**

I. CREANGĂ, *Amint*, p. 120.

Vedï *Domn*.

Cu tóte acestea, slavă Domnuluï.

«Preuţiï noştri, din sat, n'aŭ maï trepădat pe la Socola, şi, *mila Sfântuluï!* nu'ï încape curéua, de pântecoşï ce sunt. — I CREANGĂ, *Amint*.

15813 * **A se rugà de toţï sfinţiï.**

Vedï *Dumnedeŭ*

Acelaş înţeles ca la No. 15243.

15814 * **A purtà pe la toţï sfinţiï**

M. CANIAN, *public j. Iaşï*

Adică pe la toţï ceï marï, cari'ï pot fi de vre-un folos

15815 * △ **Îï mânc eŭ sfântul**

V. BRATU, *comit. Alba Inferióră, Transilvania*

Îl fac eŭ cu minte; îl bat

15816 * **Om tare de sfânt.**

A PANN, III, p 141.

Vedï *Înger*.

Acelaş înţeles ca la No 15361.

15817 * **L'a păzit Sfântul.**

Adică Dumnedeŭ.

«*L'a păzit sfântul,* n'are nicï parale».

A PANN

15818 * **A nu avé nicĭ sfânt nicĭ Dumneḑeŭ.**

LAURIAN & MAXIM, I, p 429.

Veḑĭ *Dumneḑeŭ.*

Aceleaşĭ înţelesurĭ ca la No. 15241.

15819 * **A nu avé sfânt.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1044.

* *A nu avé nicĭ un sfânt.*

Aceleaşĭ înţelesurĭ ca la No 15818

15820 * **A nu sci la ce sfânt să se închine.**

HINŢESCU, p. 33.

Nu are nicĭ un sprijin.

15821 * **A'şĭ găsi sfântul.**

A. PANN, I, p 52 — G PO-BORAN, *inst.*, *j. Olt*

Veḑĭ *Icónă.*

1⁰ Adica cine să'l ţie, cine să'l înfrîneze
2⁰ Cine să'l crédă, să'ĭ priméscă şi să'ĭ împlinéscă tóte cererile.

15822 * **A găsì pre cine-va sfânt.**

Adică ne vinovat; cu tóte gata, bune, în regulă.

SFÂNTU AGOP VERZARU

15823 * **Par'că e Sfântu Agop Verzaru.**

I. ARBORE, *îng.*, *j. Buzeŭ.* — AL MARTINIAN, *c. Bucurescĭ*, *j. Ilfov*

1⁰ Se ḑice, în batjocură, de un om prost sau îmbrăcat prost
2⁰ Ca să rîdă de Armenĭ şi de Bulgarĭ.
Acest sfânt se crede că e atât de prost, în cât nicĭ nu e pus în calendar

SFÂNTU ARHANGHEL

15824 **A'l luà Sfântu Arhanghel.**

GR JIPESCU, *Opinc*, p. 66.

Adică a muri; Sfântu Arhanghel fiind îngerul morţiĭ.

SFÂNTU AŞTÉPTĂ

Veḑĭ *Cap. I, c. S-tu Aştéptă*

15825 * **La Sfântu Aştéptă.**

I. CREANGA, *Pov*, p. 189 — BARONZI, p. 47, 70, 85. — HINŢESCU, p. 147.

A se vedé înţelesul la No 259.

SFÂNTU DEDEA

15826 **A'l vedé Sfântul Dedea.**

D-na S. NĂDEJDE, *Nuv.*, p 204.

Adică a flămânḑì.

«La dînsul să fi fost tu, bre, lasă că *te vedeà Sfântu Dedea*, mĕ, băieţilor le da o dată 'n ḑi de mâncat De diminéţa tot îl puneà la trebĭ şi mâncarea tot «acuşĭ, acuşĭ» până pe la tóca Atuncĭa le ḑiceà «măncaţĭ, băieţĭ, o data şi bine, să vĕ ajunga până mâne».

SFÂNTU DUMITRU

Veḑĭ *Sfântu Gheor he*

SFÂNTU GHEORGHE

Veḑĭ *Cap. I, c. Sfântu Gheorghe, Cap XI, c. Gheorghe*

Sfântu Gheorghe bate cu busduganele în pămînt, ca sá ĭésă ĭérbă Din care causă, a doua ḑi de Sfântu Gheorghe, câmpul este încheĭat cu verdéţă.

Românii serbézá acéstă ḑi cu mare sfinţenie, măncánd miel fript, pe ĭérbă verde, şi bênd pelin saŭ tulburel. In ḑiua de Sfântu Gheorghe se cântăresc ómeniĭ. In preḑiua de Sfântu Gheorghe, numită proorul luĭ Sfântu Gheorghe, sĕ pune pe la fie-care casă, ramurĭ de sălcĭe, pe la straşine şi ferestre. Tot în ḑiua acésta, de cu nópte, vrăjitórele, prin descântece, ĭaŭ mana vacelor şi a câmpuluĭ. (Veḑĭ No. 261) Strigoiĭ umblă atuncĭ, în acelaş scop; ĭar daca se află o cruce în pórtă saŭ feréstră, saŭ la uşa grajduluĭ, strigoĭul nu are putere să intre înăuntru

Ómeniĭ serbézá pe Sfântu Gheorghe maĭ ales pentru că acest sfânt să le ferésca vitele de lupiĭ, carĭ sunt câniĭ luĭ.

Sĕ spune că un cĭoban a lucrat în ḑiua de Sfântu Gheorghe iar nóptea a auḑit urlând lupiĭ S'a dus ca să vadă unde urlă, şi dacă nu va vedea pe Sfântu Gheorghe. Suindu-se pe un copac, a venit şi lupiĭ la rădăcina luĭ şi după dînşiĭ şi Sfântu Gheorghe, care a îndreptat pe toţĭ lupiĭ unde să se ducă ca să mânânce La urmă a rĕmas numaĭ unul slab, şchĭop şi bĕtrân Acesta întrebând că el ce sa manânce, moşneagu a ḑis: că ce e în copac a luĭ să fie, după acésta s'a dus Sfântu. Cĭobanul a început a striga; au venit tovarăşiĭ luĭ şi ducêndu-l la stâna l'au culcat între eĭ. A doua ḑi, când s'a sculat a găsit numaĭ capu ciobanuluĭ, alăturea cu stână, căcĭ îl mâncase lupu, fiindu-ĭ făgăduit de Sfântu Gheorghe.

15827 * △ **Sfinte Gheorghe, scumpe daĭ plăcintele!**

I. Arbore, *ing, j Buzeŭ* — A Petrescu, *ing, c Curtea-de-Argeş, j. Argeş.* — Jul Grofşoreanu, *dasc, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Se întrebuințéză când cine-va găsesce că i se cere pré mult pentru un lucru, pe care e nevoit să'l cumpere.

In Mineiu, la biografia acestuĭ sfânt, se găsesce explicarea acesteĭ ḑicerĭ.

Sĕ ḑice că doĭ copiĭ s'aŭ luptat lângă biserică luĭ Sfântu Gheorghe. Amîndoĭ eraŭ de o potrivă puternicĭ. Vĕḑênd acésta, unul dintre eĭ a intrat în biserică, şi s'a rugat sfântuluĭ ca să'ĭ dé putere, să pótă trânti pe adversarul sĕŭ, căcĭ, în schimb, îĭ va da o plăcintă. Lupta a urmat, şi acesta a învins. Ca să'şĭ împlinéscă făgăduința, învingĕtorul s'a grăbit spre casă, şi, spunênd mameĭ sale cele întîmplate, a rugat'o să'ĭ facă o plăcintă Plăcinta făcut'o a pus-o în biserică.

Puțin după acésta, a intrat în biserică nisce căletorĭ carĭ, vĕḑênd plăcinta, s'aŭ pus şi aŭ mâncat'o In urma daŭ să ĭésă, dar nu se putură mişca din loc A trebuit să plătéscă o sumă mare de galbenĭ, ca să pótă ĭeşì din biserică, şi atuncea a ḑis unul dintre eĭ · *‹Sfinte Gheorghe, scumpe daĭ placintele!›*

* △

15828 **Sfântu Gheorghe tocmesce şi Sfântu Dumitru plătesce.**

E. I. PATRICIU, *înv., c. Smulți, j. Covurluiu*

Pentru contractele de servitorĭ saŭ imăşurile de vite. Adică, învoelile de acéstă natură se fac pe la Sfântu Gheorghe, primăvara, şi plata se primesce tómna, pe la Sfântu Dumitru.

* △

15829 **Sfântul Gheorghe şi Sfântul Dumitru îs boclucaşĭ.**

E I PATRICIU, *înv., c. Smulți, j. Covurluiu*

Căcĭ la aceste date se plătesc chiriile

15830 **Sâm Gĭorgĭul s-ñ-apiră**[1]**).**

PER. PAPAHAGI, *Zweit. Jahres*, p. 175

[1]) Sfântul Gheorghe sa ne lumineze (de ḑi).

Se ḑice pentru cel care nu vré să lucreze, şi doresce să vie ḑioa de Sfântu Gheorghe când se platesc simbriele, arenḑile, etc.

Un păstor s'a tocmit la un om bogat, să'l slujéscă de la Sf-tu Dumitru până la Sf-tu Gheorghe Séra, culcându-se, sluga şi-a aretat dorinţa ca sa se deştepte tocmaĭ în diminéţa ḑileĭ de Sfântu Gheorghe ca să şi iea simbria, şi să plece, fară ca să fi slujit.

SFÂNTU ILIE

Veḑĭ *Cap I, c. Sf-tu Ilie, Cap XII, c. Ilie.*

La Sfântul Ilie sĕ rĕtéză stupiĭ. Până la Sfântu Ilie sunt mulţĭ carĭ nu mănâncă mere, maĭ cu sémă femeile carĭ au copiĭ morţĭ Ele aştéptă ḑiua Sfântuluĭ Ilie, ca să se dé întâiu, de pomană, mere la copiĭ, şi apoĭ să manânce ele; alt-fel copiiĭ morţĭ s'ar uĭta cu jind la ele, când ar mâncà Până la Sfântu Ilie nu se dă mere de pomana Copiiĭ, până la acéstă sĕrbătóre, nu sunt lăsaţĭ să se jóce cu merele, aruncându-le în sus şi prinḑêndu-le, ca să nu bată piétra

Sfântu Ilie e tunar, şi împuşcă draciĭ. Din causa trăsnetelor a asurḑit, şi, colac peste pupăză, maĭ e şi şchĭop Fiind surd când îl trimite Dumneḑeŭ să ducă plóĭa pe unele locurĭ, unde nu a maĭ ploat, el, ne-înţelegênd porunca, slobóde ploile tot pe unde a maĭ plouat.

A se vedé G. DEM. TEODORESCU, *Credinţe,* p 84 85.86, şi *Şezatórea,* III, p 77 & 190

15831 **Aude tóca luĭ Sfântu Ilie.**

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 30

Veḑĭ *Câne, Cer, Tócă*

Adică e bét.

«Bei une-orĭ până îţĭ trăsnesc urechile, până 'ţĭ laşĭ zălog, căcĭula şi zeghĭa, până *auḑĭ* şi cânĭ în cer şi *toca luĭ Sfântu Ilie*» —GR JIPESCU.

Se crede că la mĭez de nópte, Sfântu Ilie tócă în totdé-una. Numaĭ cocoşiĭ aud tóca luĭ, în cer, şi atuncĭ eĭ încep sa cânte.

* △
15832 **Se plóe cu lapte, de la Sfântu Ilie, pace că nu se maĭ face.**

G P. SALVIŬ, *înv. c Smulţi, j Covurluĭu.* — GAVR. ONISOR, *prof c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

Daca nu a ploat până atuncĭ, semănăturile nu se maĭ pot îndreptà.

* △
15833 **Te fură Sfântu Ilie.**

E I PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.*

Amenințare. O să mănâncĭ bătae

SFÂNTA MARIA

Vedĭ *Cap. I, c Sfânta Maria.*

15834 **Nacă tini ti fèçi Stâ-Mâria, ş-mini mi fèçi gumara?** [1]

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres,* p 176

Când unul se crede de un ném maĭ ales de cât un altul

Vous estes tous d'une pel revestus.

Prov Champen

Tutti siamo di carne e d'ossa. [2]

Prov. Ital.

Esser tutt fiû d'una mamma [3]

Prov Bolonia

---

[1] Póte că pe tine te-a făcut S-ta Maria, şi pe mine o magăriţa
[2] Toţĭ suntem de carne şi de óse
[3] A fi toţĭ fiĭ a uneĭ (aceaşĭ) mame.

Jeder hat ein Hemd von Menschenfleisch.[1]

Prov. Germ

They're a'tarred with ae stick.[2]

Prov. Scoţian.

*

15835 **Stâ-Mâria 'n-casă!**[3]

A. D. MILESCU, *c. Gopeşĭ, Macedonĭa*

Când unul se bucură fără motiv binecuvîntat.

SFÂNTU MARTIN

Veḑĭ *Cap. I, c. Sfântu Martin.*

SFÂNTU MATEĬ

Veḑĭ *Cap. I, c. Sfântu Mateĭ.*

SFÂNTU NICULAE

Veḑí *c. Nicolae & Niculae*

In judeţul Némţu Sfântul Niculae este apĕrătorul plutelor, şi ḑioa luĭ e prăznuită, cu evlavie, de către plutaşĭ.

*

15836 **Nicolae, chĭabur mare,**
Pune munţilor hotare,
Şi dă ruble ferecate
Fetelor ne-măritate.

ST ST. TUŢESCU, *înv. c. Catanele, j. Dolj*

Ḑicere despre Sfântu Niculae

---

[1] Fie-care are o camaşă de carne de om.
[2] Sunt toţĭ făcuţĭ cu acelaş bĕţ.
[3] Sfânta Maria în casă!

15837 * Sfântu Niculai (Neculai).

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 408 941.

Adică biciŭl saŭ varga.

De nu s'ar teme de *Sfântu Neculai*, cel din cuĭu, ar da foc casiĭ. Noroc că's eŭ pe aicĭ ..» — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 941.

SFÂNTU ONOFREU

15838 * Par'că'ĭ sfântu Onofreŭ.

A. MARTINIAN, c. *Bucurescĭ, j Ilfov.*

Adică stă smerit

SFÂNTU PANTELIMON

Veḑĭ *Cap XI, c. Pantelimon.*

SFÂNTU PAVEL

Veḑĭ *Sfântu Petre.*

A se vedé B. P. HAȘDĔŬ, *Cuvinte din Betrânĭ,* p. 251-252.

SFÂNTUL PETRE

Veḑĭ *Cap. I, c. Sfântu Petre.*

Sfântu Petre e vecĭnicul tovarăș a luĭ Dumneḑeŭ, când el se plimbă pe pămînt. El păstréză cheile raiuluĭ și lupiĭ sunt cânīĭ luĭ. Unde le poruncesce S-tu Petre, acolo fac lupiĭ pradă Alt-fel pot trece pre lângă o vită, și, dacă n'au poruncă, nu o mănâncă Când se strîng mai mulțĭ lupĭ la un loc, și urlă, sĕ ḑice că se rógă luĭ Sfântu Petre, să le rînduĭéscă prada.

Se povestesce că cine-va spunênd uneĭ babe ca sa nu dé sare, cu împrumut, séra, că e reŭ de lupi, dînsa a

rĕspuns · Doar curul să'mĭ mănânce, că alta n'are ce › Sfântu Petre, supĕrat, s'a hotărît s'o pedepséscă Intr'o nópte, eşind baba afară, un lup s'a repeḑit şi 'ĭ-a rupt curul

Snóvele, în care S-tu Petre jócă un rol óre-care, sunt ne numĕrate. Nu vom da de cât pe cea urmĕtóre.

SNÓVĂ

Cı-că odată Dumneḑeŭ şi cu S-tu Petre se preumblaŭ pe pămînt Umblând eĭ aşa printr'o ţarınă, ved la marginea drumuluĭ o fetışcană care să sılea cu mânĭ, cu ochĭ, să ıspraveascā un capĕt de secerat Eı o întrebară dacă n'are puţină apă de beut, ıar dînsa îĭ rugă se maĭ aştepte puţın, să ıspravésca capetul, şı se va repede în fugă să le aduca próspetă şı rece.

După ce bĕură apă, D-ḑeŭ şı S-tu Petrea plecară maĭ departe. Maĭ încolo, la umbra unuĭ pĕr, vĕd un om tolănıt cu faţa în sus şı dormınd de al bınelea. D-ḑeŭ ḑise luĭ Sf Petrea· «Scıĭ tu ce gândesce omul cela de colo?»

— Scıu D-ne, dacă mı-ĭ spune!

— Apoĭ el se róga acuma să ĭ trımeată D-ḑeŭ o pară drept în gură. Ia trımete-ĭ Dómne?

— D-ḑeu făcu atuncĭ să cadă de sus o pară drept în gură. Sf. Petrea veḑu că el stetea cu para în gură şı nu făcea nicĭ o mışcare

— Ce maĭ vrea acuma, D-ne!

— Apoĭ el ḑice acuma ca D-ḑeŭ să ı-o şi mestıce

— Dar e chıar leneş împĕrătesc aısta, D-ne, cum o să se maĭ ţină el în lume?!

Heĭ-heĭ Petreo! Ia acesta o se ıa pe fata cea harnıcă, care se sılea să mântue capetul!

Sf Petrea încıudat atuncĭ peste mĕsură, să duce drept la el şı-ĭ trage o palmă, de ar fi sărıt altul, arsă de la pămînt, dar leneşul nıcı nu s'a sınchısıt, aşa a rĕmas nemışcat cum dormea

— Să scıĭ Petreo, ḑise D-ḑeu, ca pentru palma astaaĭ să ĭ eı doue!

Dupa câţĭ va anı, D ḑeŭ se preumblă ĭar cu Sf Petrea Inoptând eı printr'un sat, au tras la o casă să'ĭ prımească a găzduı peste nópte Femeıa de gazdă le rĕspunse că cu mare plăcere, dar are un bărbat cam boclucaş şı îı e teamă să le faca o ruşıne Dar în sfîrşıt, după multe staruınţe, femeea îĭ prımı Peste nópte venınd bărbatul, bét de la cârcıuma, începu a tresnı, şı a plesnı, cum îĭ era obıceĭul

— Da tacĭ, omule, îl ruga femeea cu bınışorul că avem nısce óspeţĭ în casa — El, când maĭ auḑı şı de asta, şı dete cu ochıĭ de dînşıĭ, nıcĭ una nıcĭ done, însfacă pe Sf Petru la bătae.

După ce'l batu de sĕ sătură, maĭ eşı pe afară

Dumneḑeu ḑıse atuncĭ luĭ Sf Petru să se mute la părete, că de o venı, ĭar îl umfla.

Când beţıvul sĕ întórse ḑıse «Pe cel de la margınă l'am bătut eu bıne, să vedem acum pe cel de la perete, de ce-ĭ este cojocul. Şı Sf. Petru maĭ mâncă o batae . maĭ sor cu mórtea. A doua-ḑı după ce plecara, D ḑeu ḑise luı Sf Petrea «Eĭ! veḑuşĭ Petreo? Iaca aıstaı leneşul cel împeratesc, caruĭa ı-aĭ tras o palma Nu ţ-am spus eu că pentru una aı sa manâncĭ doue?

I E Patriciu & G P. Salviŭ.

15839 **Ca Petre cu cheĭa şi Pavlu (Pavel) cu sabĭa.**

IORD. GOLESCU, *Mss*, II, p. 24 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, p 459

Sĕ ḑice pentru ceĭ cumpliţĭ, când unul închide şî altul ucide (GOLESCU).

«Vom aminti, în trécĕt că, precum pagânii latinĭ dau luĭ Ianu atribuţiunea de-a purta chĭeĭ, spre amintire că deschide anul prin ferıele sale, şi ţine în mână cheile templuluĭ păceĭ ş'al resboĭului, tot asemenea creştinismul desemnă pe Sfântu Petru ca purtător al chĭeilor paradisuluĭ Precum la păgânii latinĭ Ianu era considerat ca fundatorele sacerdoţiuluĭ, ca introducĕtóre al riturilor, şi ca cel d'întâiŭ care rĕdică temple şi altare, asemenea creştinii vĕd în Sfântu Petru pe întemeĭetorul bisericeĭ, şi ponteficele roman se considera ca descendinte al acestuĭ cap spirituale religios » — G DEM TEODORESCU, *Credinţe*, p. 66

* △

15840 **Şi Sfântul Petru vămuesce cu aur la porţile raĭuluĭ**

A BAŞOTA, *prin* V. A FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Pentru casele unde nu e primit ori-şi cine Cu tóte acestea bĕtrânul boer Başota arată în notele sale ca «omul bun, cu trecut bun, nu fie chiar din evghenişti, e primit în casele boeresci şi la ceĭ bogaţĭ »

△

15841 **San Petru pórtă lupiĭ.**

R SIMU, *înv c Orlat, Transilvanĭa apud* B P HĂŞDEU, *Etym. Magn.*, p 1347.

Prin urmare să nu se lucreze în ḑioa de 16 Januarie. Săteniĭ noştri cred că turmele sunt puse sub paza Apostolilor Petru şi Pavel Impinşi de acéstă credinţa, şi pentru a'şĭ trage bunavoinţă a acestor sfinţĭ aceĭ dintre dînşiĭ, carĭ aŭ vite, duc la biserica. în ḑioa de S-t Petru şi Pavel, brânză, urdă, păsat etc. Prin urmare, fară voiea a ambilor Apostolĭ, şi în deosebĭ a Sfântuluĭ Petre, primul între Apostolĭ luĭ Hristos, lupiĭ nu pot mâncà vre o óĭe. Ast-fel că poporul a ajuns la conclusia că S-t Petre ursesce în tóte nopţile lupilor vite de mâncare (T. POPESCU, *c. Chiojdu-Bâsca, Etym. Magn.*, 1346), şi se reco-

mandă ca în 16 Ianuarie, ḑiua apostoluluĭ Petre, sa nu se lucreze că e rĕŭ pentru lupĭ (R. SIMU, *c. Orlat, Transilvania, Etym. Magn.*, 1346) şi închiégă acéstă credinţă în proverbul de maĭ sus.

Din potrivă Andreĭ, frate cu apostolul Petre, este duşmanul lupilor (Veḑĭ *Etym. Magn.* p 1185).

A se vedé în *Şezătórea,* III p 190—191, de ce Sfântu Petre a facut pe câniĭ luĭ lupĭ, adică ca să vîneze pe lupĭ, precum şi cérta care s'a iscat între Sfinţiĭ Petre şi Ilie din pricina lupilor.

15842 **Sĕ lépĕdă ca Petre de Hristos.**

IORD GOLESCU, *Mss*, II, p. 78.

Când unul se face că nu cunósce pe cine-va, maĭ ales dacă acesta e la strîmtóre, pentru a se pune la adăpost de orĭ-ce rĕspundere, de orĭ-ce primejdie.

15843 △ **Mâncă şi opincile luĭ Sfântu Petru.**

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.* p. 148, *c. Logoş, Ungaria*

Pentru omul mâncăcĭos.

15844 * △ **Umblă pe pămînt ca Sân Petru pe apă.**

GAVR ONIŞOR, *prof c. Dobroveţ, j. Vasluĭu*

Pentru cel prost şi laudăros.

SFÂNTU TÓDER

15845 * △ **Călca-te-ar Sân Tóderul.**

G BĂZĂVAN, *elev Sc. Norm. c. Craĭova, Dolj*

Se ḑice maĭ ales de femeile, când blestemă pĕ cel ce le calca, din ne-băgare de sémă

Prima septemâna a postuluĭ cel mare se numesce septemâna a Sân Tóderuluĭ

Sân Tóderul este, după credinţa poporuluĭ, un voĭnic umblând călare pe un cal alb, şi cu o herghelie după el. Acest sfânt umblă nóptea, în sĕptĕmână maĭ sus aretată, şi calcă pe aceia cari lucréză în ḑilele luĭ

SFÂNTA VARVARA

15846 **Varvara u'nvărvără, Sava u'nzăvănă ş-aĭ Nicola u'ngrupă** [1].

PAPAHAGI, *apud.* B. P HĂSDĔU, *Etym. Magn*, p. 2518.

Sfânta Varvara omóră femeile care lucréḑă în ḑioa ei. Sfânta Varvara se serbéza la 4 Decembrie, urmată de Sfântul Sava şi de Sfântul Nicolae, ast-fel că cele treĭ ḑile sunt privite de popor ca una şi aceĭaşĭ serbătóre prelungită. A se vedé, pentru maĭ multe amănunte *Etym Magn.*, p 2518

SFÂNTU VASILE

CREDINŢE

In nóptea de Sf. Vasile, ci-că vorbesc vitele, şi cine stă de pânda, aprópe de dînsele, în acéstă nópte, le aude când vorbesc, precum şi ce vorbesc, fără însă ca să fie veḑut de dînsele

O dată un om se sfatui cu femeea, ca el să stee de pîndă în eslea boilor, ca să audă ce vor vorbi eĭ în nóptea de Sf Vasile Ḑise femeei ca ea să dee boiĭ după gard, să nu-l vadă când se va vîrî el în esle, apoĭ ea să aducă fîn, sa puie în esle peste dînsul, până ce va încerca o bine. apoĭ să lege boiĭ la esle şi ea sa se ducă'n casă

După acésta, eşiră din casă şi aşa făcură Femeea dupa ce 'ndosi boiĭ, barbatu-sĕŭ se culcă în esle şi statu acolo. Ea umplu eslea de fîn, legă boiĭ la esle şi veni în casa, lăsând pe om ca să audă ce vor vorbi boiĭ lor.

Boiĭ mâncară ce mâncară De la o vreme unu se culcă, iar celalt stăteà şi rumegà Omul stà culcat în esle şi ascultà. Dar boul cel culcat, atuncĭ ḑise către tovaraşul seu. Da culca-te acum şi te odihnesce, că mâine o să ducem pe stăpân la grópă

Omul auḑind aşa, se scula repede din esle, veni în casă şi ḑise femeeĭ· Du-te de grabă la popa de-l chĕmă să me spovedésca, gri jască. că eŭ am să mor, fiind-că aşa au grăit boii noştri, când eram eŭ în esle

Femeea îĭ rĕspunse «Da lasă barbate, nu te potrivi, că n'a maĭ fi aşa».

[1] Varvara o îmbarbureză, Sava o inzăvonéză, ĭar Sfântu Niculae o îngrópă.

— Ba, du-te fuga la popa şi'ĭ spune să vie, că eŭ am să mor
In sfîrşit femeea se duse la popă şi'l chemă. Iar după ce preotul îĭ dete împărtăşania, omul muri. Şi a doua ḑi l'au dus boiĭ la gropă, după cum au sfătuit.» — *Şezătóre*, I, p. 292 — *j. Sucĭava.*

II

Cu o ḑi maĭ nainte de *ḑioa Moşicilor* (Sfântul Vasile) femeile fac plocóne pâĭnĭ cu florĭ pe ele, puĭ de găĭnă fripţĭ, umpluţĭ cu drob, zahar, vin, rachiŭ, ş. a A doua ḑi, în ḑiua de Sân-Văsâĭu, cam pe când se ridica sórele de un stat de om, se gătesc, îşĭ ĭeaŭ copiiĭ şi plécă la móşă.
Cum intra în casă ḑic: «Bună diminéţă moşîcă.» Móşa le mulţumesce, întréba de sănătate, apoĭ ĭea întâĭu şi întâĭu plocónele şi le dă la grindă ḑicênd:

Noroc
La mulţĭ anĭ cu sănătate!
Să facă nepotu (cutare)
99 de stogurĭ de grâŭ
99 de buţĭ de vin.

Ci-că ca să se facă bucatele şi vinu pe vară.
După ce isprăvesce cu plocónele, iea copiiĭ ceĭ maĭ micĭ, le pune colacĭ la gât, le maĭ dă ouĕ ferte în mână, să'ĭ împace a nu maĭ schinci, şi'ĭ ridică la grindă, ḑicênd de treĭ orĭ nepoţeluluĭ

Noroc
Să trăescĭ (cutare)
Să îmbĕtrânescĭ,
La mulţĭ anĭ cu sănătate
Să traescĭ, să 'mbĕtrânescĭ
Să te facĭ dânac (flăcău).

Iĭ da pe toţĭ la grindă, apoĭ ĭea colacii de la gât şi'ĭ pune bine spre a'ĭ da la plecare. In urmă gătesc masa şi petrec cu toţiĭ.»

St. St. Tuţescu, *c Catanele, j Dolj.*

Pentru maĭ multe amănunte, fórte însemnate, a se vedé *Şezatórea,* II, p. 209—211 şi III, p 178—184

15847 * Moaştele Sfântuluĭ Vasile.

At Bolintineanu, *ing. j Ilfov.*

Veḑĭ *Strigoĭu.*

Se ḑice pentru un om în vîrstă, cu obiceĭurĭ şi credinţe betrâne, carĭ şi nu maĭ aŭ nicĭ o căutare

SFÂNTA VINERĬ

Sfintele Lunĭ, Marţĭ, Mercurĭ, Joĭ, Vinerĭ, Sâmbată şi Duminecă, sunt nisce femeĭ carĭ trăesc singure în nisce palate de aur, de argint, de aramă, de fer, etc, aşezate în mijlocul unor codri depărtaţĭ. Ele îngrijesc de dobitócele codrilor. Dintre tóte aceste sfinte cele maĭ însemnate sunt Sfânta Vinerĭ şi sfânta Duminică.

După tóte probabilităţile aceste sfinte, nu sunt de cât vechile marĭ ḑeităţĭ păgâne cari presidaŭ la fie-care din ḑilele sĕptămâneĭ

In ḑiua de S-ta Vinerĭ nu e permis muĭerilor să lucreze nimic. Daca cos, li se coc degetele, daca spală, se opăresc, daca coc pită, se ard, etc.

A se vedé pentru maĭ multe amĕnunte, în acéstă privinţă, *Şezătórea,* I, p. 59, *De ce nu lucră femeile Vinerea.*

Pe alocurĭ se aude şi o rugăcĭune, numită:

TATĂL NOSTRU A SFINTEĬ VINERĬ

Dumneḑeu vine
Din ochĭ lacrămând,
Din inimă suspinând.
Dar cine l'a vĕḑut?
Treĭ surorĭ a luĭ Lazer
Una Marta,
Una Lina
Şi una Rusalina,
Culegênd florĭ dalbe de pe muntele Irusalim.
Din flóre sĕ făceà albine,
Din albine stupinĭ,
Din stupinĭ céră,
Din céra sĕ făceà făclĭĭ.
Făclĭele s'aŭ aprins,
Raĭul s'o deschis,
Dumneḑeu cu noĭ în vis.
Sfânta Vinerĭ în raĭu şedea,
Şi cu sfinţiĭ veseleà
Iar din gură aşa ḑiceà
Cine a ḑice tatăl nostru al meu
Joĭ sară de treĭ orĭ,
Vinerĭ diminéţă de patru orĭ,
L'oĭu scóte din negură,
Din păcura,
Din bróscele
Cât vacile,
Din şopîrlele
Cât bîrnele,
De mâna drépta l'oiu luà,
La Dumneḑeu l'oiu înnalţà,

Cu masă întinsă,
Cu pahare pline,
Cu cuvinte bune.
. Amin
Dómne miluesce.

DIM. TRIFAN, c. *Cârnu, j. Némţu.*

A se vedé I CREANGĂ, *Pov. Fata babeĭ şi fata moşnéguluĭ;* C. FUNDESCU, *Basme, Sfânta Vinerĭ,* p. 108—115; P. ISPIRESCU, *Basme,* etc.

15848 * **Par'că'ĭ Sfânta Vinerĭ.**

Se ḑice despre un om prăpădit de slab

SFINŢENIE

15849 △ **Sfinţenia nu stă 'n port şi haĭne lungĭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 237, c. *Cichindeal, Ungaria.*

Ci în fapte bune şi de cinste. Poţĭ să fiĭ preot şi să nu fi om de trébă.

A SFINŢI

15850 * △ **A sfinţi.**

G POBORAN, *inst. j Olt* — G. P SALVIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu*

Adică a bate

Dă'ĭ *de'l sfinţesce* = trage'ĭ o *sfântă* de bătae.

A se asemĕnà cu spaniolul, *santiguar,* care are acelaş înţeles.

A SE SFINŢI

15851 * **A se sfinţi.**

DIM. ŢICHINDEAL, *Fab.*, p. 127. — A. PANN, I, p 61. — HINŢESCU, p. 2.—L. ŞĂINEANU, *Semas.*, p. 331.

1⁰ Pentru ceï făţarnicï, cari caută să se arĕte, ceea ce nu sunt, adică ómenï de trébă.

A se sfinţi de viu — D. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*

2⁰ A face după voïea saŭ gândul cuï-va, a isbutì

Dăï, să nu se nărăvéscă,
Nu'l lăsà să se sfinţéscă

A. PANN, I, p. 61

Adună unde n'a risipit dar nu se sfinţesce.

HINŢESCU, p. 2

Cu mine nu te sfinţescï = nu ţi se trece, nu isbutescï.

«Când auḑiră boeriï de una ca asta, se temură să nu le fi jucat ïarăşï vr'un renghïu (şi de unde să nu fie aşa), se sculară, şi când vĕḑură cum 'ï-a poticălit cïobănaşul, se luară cu mâïnile de pĕr.

«N'avură ce ḑice. Cu tóte astea, unul din eï, care erà şi mai semeţ, se otărî să se ţie de capul cïobănaşuluï, să nu'l lase *să se sfinţéscă* » — ISPIRESCU, *Leg*, p 249.

3⁰ Se ḑice, în bătae de joc, de un dobitoc, că se sfinţesce, când murdăresce locul unde se află

SGRIPŢORÓÏCĂ

15852 * Sgripţoróïcă.

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 54.

* △ *Scripţoróïcă.*

ION SĂRARÏU, c *Tighina*, j. *Vâlcea*

Adică femee şiréta, viclénă şi fórte rea.

«După ce plecă *sgripţoróïca* de vrăjitóre, fata de împerat ascunse cu îngrijire aţa.» — P. ISPIRESCU, p 54

Sgripţoróïca e o babă négră, urîtă şi cu dinţiï albï. Ea umblă nóptea, prin sate, ca să răpéscă pe copiiï cari plâng. Când copiiï micï plâng în somn, mamele lor ḑic că li s'a arĕtat sgripţoróïca, de aceïa sĕ scólă şi aprinde tămâie Ea e tot una ca Muma-pădureï.

SMEŬ

15853 * △ **Smeŭ.**

AVR CORCEA, *paroh*, c *Coşteĭu, Banat*. — IUL. GROFŞOREANU, *dasc.* c *Galşa, comit. Arad, Ungaria*. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ, j. Tutova*. — D-ra MARIÓRA ZANNE, c *Bucurescĭ*, j *Ilfov*.

1⁰ Unul din nenumĕratele nume ale draculuĭ.
2⁰ Om tare, voĭnic, vitéz

S'a luptat ca un *smeŭ*

E ca un *smeŭ*

ŞOĬMANE

15854 * △ **Par'cà e lovit de Şoĭmane**

ST ST. TUŢESCU, *înv* c. *Catanele*, *j. Dolj*

Vezĭ *Ielele*.

1⁰ Tremurà rĕŭ, fiind apucat de frigurĭ. — *J. Dolj*.
2⁰ Are reumatisme.
3⁰ E lovit de paralisie.
Şoĭmanele sunt, ca şi Ielele, treĭ surorĭ carĭ ridicà vălătucul saŭ vîrteju de vînt, şi carĭ răpesc în sus pe orĭ-ce trecĕtor, care nu scuĭpă la vederea sa.

De fapt *Şoimanele*, nu sunt de cât un simplu epitet ca şi *Frumósele*, *Milostivele, Măiestrele,* etc , *Şoiman* fiind un augmentativ de la *şoim*, adică *repede ca şoĭmul*

A se vedé pentru maĭ multe amĕnunte, *Ielele*, p 27 şi urmĕtórele

SOLOMON

Vedĭ *Salomon*.

PREMINTE-SOLOMON ŞI PLUGU DE AUR

Am audit din bĕtrânĭ, ca Preminte-Solomon o fost filosof la un împerat. Amu s'o sculat alt filosof şi l-o pîrît pe Preminte-Solomon la împeratu. Imperatu l-o dat afara şi l-o pus pe filosofu céla, iar Preminte-Solomon s-o dus în lumea luĭ

Da, amu, împěratuluĭ nu ĭ mergeà de fel bine cu filosofu ist noŭ, şi pe Premınte-Solomon nu-l găsĭă, ca să-l punĕ ĭară.

Şi s-o sfătuit împěratul cu boeriĭ luĭ, ca să facă un plug de aur. Şi aşa, a făcut un plug de aur. Apoĭ o pornit ómeniĭ împěratuluĭ cu plugu de aur prin țéră şi întrebà: «ce ar face plugu cel de aur»? Nimenĭ nu gîceà. Se duseră într'un oraş şi, după ce nu gîci nimenĭ din oraş, eĭ plecară. Cînd la marginea oraşuluĭ, vĕdură că şedeà un om, lângă un gard, pentru dînsul, şi mânca o cójă de malaiu.

— «Aĭde, diseră eĭ, că, ĭécă colo şede un om jos, sa-l întrebăm şi pe dînsu». Când ajunseră la om, da el nu se scula de jos, îl întrebară «ce ar face plugu ist de aur? , El le-a respuns aşa: Dacă n'a plouà în luna luĭ Maĭu, nu face nicĭ cât cója asta de malaĭu» Iar eĭ ĭ-aŭ dis· «Scólă-te de-aicĭ, că după tine umblam, tu eştĭ Premınte-Solomon, că de când umblăm, nimenĭ n'a gîcit.» Şi l-o luat înapoĭ la împěratu. — *Şezătóre*, III, p 110

15855 * Ințelept şi procopsit ca Solomon

P. Ispirescu, *Leg.*, p. 2

Vedĭ *Salomon*

Acelaş înțeles ca la No 15724

15856 * Judecata luĭ Solomon.

Pentru o judecată dréptă şi tot de odată dibace Vedĭ *Regiĭ*, 3 16

C'est le jugement de Salomon

Prov Franc.

SOLOMONARĬ

15857 * △ Solomonar.

D. Trifan, *înv. c. Némțu.*

Om care scie multe

I

Solomonar este un om cari învéță şépte anĭ pe sub pămînt, apoĭ când ĭese, dice nisce descântece, şi vine la el un balaur, pe care'l încalecă Indată ce a încălecat pe balaur înghéță balțile, şi ghéța se pornesce dupa Solomonar, bătênd tóte semenaturile, pe unde are cĭudă el » — *J Némțu*

II

«Solomonariĭ sunt nisce ómenĭ cari-şĭ însuşesc puterea de a lega (opri) ploile şi a dà direcțiunea ce vreau, mersuluĭ grindineĭ.

Poporul le atribue şi alte puteri supranaturale.

De obiceiu eĭ ḑic că îndréptă piétra pe cursul apelor şi pe păduri. Maĭ de înfricoşat este puterea ce ḑic Solomonariĭ că au de a îndreptă piétra peste casa şi locul unde ar vrea.

In vara anuluĭ 1892, fiind învĕţator în satul Giulescĭ, am aflat acolo pe toţĭ săteniĭ întariţĭ în acéstă credinţă, avênd angajat pe vestitul Solomonar *Ion Luciu*. Acest om îĭ din satul Rîşca, unde-şĭ are locuinţa. El s'a angajat maĭ cu toţĭ săteniĭ de pe malul Moldoveĭ, până în hotaru judeţuluĭ Némţ. Fie-care cap de familie trebue să-ĭ dea câte 50 banĭ şi 'n unele sate, câte un franc pe vară. In schimb el se obligă a păzi holdele lor de grindină. Pe ceĭ ce se opun a plăti, îĭ ameninţă.

In Giulescĭ facuse angajament cu câte 50 banĭ de familie.

Le puse şi nisce condiţiunĭ să sĕrbătoriască joile pân la sfântul Ilie, în care ḑile maĭ cu samă să nu întindă pânze pe ĭarbă la sóre. Preoţilor le ceru să nu sune clopotele la biserică când ar videa o cumpenă (nor cu tunete şi trăsnete).

A cerut sătenilor de i-au arĕtat margenile ţarineĭ lor, şi le a însemnat cu nisce stégurĭ înalte, din draniţă. La înplântarea acestora, spuneau ceĭ ce aŭ fost faţă, că i-a oprit a se apropia de el. In acest timp ḑicea încetişor din gură, scotea ceva din traĭsta de la şold şi repede o împlânta în pămîntul de pe hotar.

La cerinţele satenilor de a le aráta vr'o minune de puterea sa, le-a spus să vă paziţĭ când veţĭ vedea o greutate (norĭ cu furtună), că am să torn chĭétra pe prund (locul de imaş dintre sat şi malul drept al Moldoveĭ).

Ce groază straşnică a băgat şarlatanul în văcarul satuluĭ!

Cum înourá şi tunà pe aprópe, vacarul o tuleà în spre sat.

Intr'o ḑi, de-o-dată nisce nourĭ grozavĭ de 'ntunecaţĭ, despre munţiĭ de apus se las rĕpigior pe de-asupra satuluĭ vărsând ploaĭa 'n douĕ cu pocnete şi fulgere. Vacarul ca şi cuprins de tóte bólele, nicĭ se maĭ gândesce la vite, le lasă şi o ĭea la sănătósa 'n spre sat, catând scăpare.

Credeà că acum a venit timpu sa se acopere prundul cu piétra făgăduită de prorocul lor. Cum s'a întîmplat, că piatra n'a bătut pe locurile acelea nicĭ prin împrejurimĭ, tótă vara.

Tótă munca mea, de a-ĭ face să nu crédă aşa uşor în acest Solomonar, a fost zadarnică. Tómna, tot spuneau uniĭ că a fost puţină piatră pe prund. Şi eu locuiam în acel sat, dar n'am simţit urme de piétra fagaduita.

Sateniĭ se potriviau la laudele luĭ din crîşmă: că ómeniĭ din Bogdanescĭ nu ĭ au plătit, şi el a lăsat piétra de lĭ-a fost stricat semĕnăturile, că în Rîşca vr'o câţĭ-va l-au batut şi el a fost să ĭ omóre în casă, ca a îndreptat piétra peste eĭ, de le-a sfărmat acoperemîntul de draniţă.

Intrebând eu pe Gheorghe Zaharia, din Rîşca, despre Solomonarul Ion Luciu, îmĭ spuse: «Eu îĭ plătesc încă un franc, sciŭ că mie nu mi-o stricat nimica de când îĭ plătesc luĭ. Da nisce ómeniĭ de la noĭ, îs piştí perăŭ de la mine, l-o apucat într'o ḑi în crîşmă: mĕĭ, da ce eşti tu? Dumneḑau? Ba nu, meĭ. Care-ĭ un prost îmĭ dă şi mie, care-ĭ cuminte, nu-mĭ dă nimică. Vaĭ mămucuţa!, şi unde-o dat în vara aceĭa o ploaĭe cu chĭétră ca aceĭa, de nu s-o ales nimica de grădinile lor. Da mie nu mi-o strîcat nimică.

Daca se întîmplă se bată piétra pe unde s'a angajat, apoĭ spune că a scăpat-o fiind că nu ţin ómeniĭ serbătorile.

Toder Zanahuţă cu nevésta-sa, din Giulescí, îmĭ prăşiau şi ĭ-am întrebat cum de cred aşa uşor în solomonăria luĭ Ion Luciu. Unde începe a-mĭ istorisi la minunăţiĭ, parca-ar fi vrut se mĕ convingă şi pe mine. La câmp (judeţul Botoşani şi Iaşi, unde merg vara la lucru) erà un

boer cu moşiĭ şi în tot anul îl bătea pĭétra, de n'alegea nimic S-a găsit un Solomonar de s'o dus la el şi ĭ-a dis: Cucóne! sa-mi daĭ cincĭ-decĭ de francĭ şi să-mĭ facĭ un ocol mare, şi las dacă ţi-a mai bate pĭétra Boierul ĭ-a dat aşa El a pândit când a venit o zloată şi s-a luat în spate o lopată şi cu-n topor. S-a dus la ocol, şi tot împrejurul luĭ (âmbla). Ce-o dis din gură, nu sciu, da atâta a grămădit pĭétra în ocol, că nu maĭ ţinea gardurile Cum a stat, rĕpede cu lopata de dă 'ntr'o parte pĭétra Când de desubt, numaĭ da de balaur care maĭ mişcă din códă Haţ toporu, şi tae capul balauruluĭ. Boĭerul ĭ-a dat ceĭ cincĭ-decĭ de francĭ şi el s'a dus în drumu luĭ. Şi din vara aceea n'a maĭ bătut pĭétra pe moşiea boĭeruluĭ

Iĭ spun că asta ĭ-o povestea ca tóte poveştile. Atuncĭ maĭ adaogă Românul: «Da dumneata n'aĭ vĕdut Solomonarĭ carĭ descântă şórecĭ, şi-ĭ scóte de pe unde or fi, de merg după el pe drum, ca oile, şi ĭ duce până-ĭ scóte peste hotar. Mie mi s'a întîmplat să ĭeau o aţă de la móră şi aŭ venit toţĭ guzganiĭ a-casă la mine, de era sa-mĭ spargă tótă casa N'am găsit să mi-ĭ descânte, da m'aŭ învaţat alţiĭ şi am dus aţa 'napoĭ la móră şi s'au dus şi guzganiĭ.»

Şezătóre, II, p. 140—142.

A SOLOMONI

15858 * △ A solomoni.

G. POBORAN, *inst j. Olt*

Adică a vrăji

SOLOMONIE

15859 * A face solomoniĭ.

Acelaş înţeles ca la No. 15858

SÓRTĂ

15860 * △ Sórta e ca róta

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j Covurluĭu*

Vedĭ *Dumnedeu, Noroc*

Adica sue şi cobóra pe om.

15861 * A pus piciorul în pragul sórteĭ.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava*

Adică stă bine.

15862 *Aşa 'ĭ-a fost sórta.

S. Fl. Marian, *Nascere*, p. 62. — Hinţescu, p. 178.

Vedĭ *Data*, *Noroc*, *Orînd*, *Scris*, *Ursit*, *Ursitóre*

Acelaş înţeles ca la No. 14783

SORTIT

15863 Aşa 'ĭ-a fost sortit.

I. Creangă, *Pov.*, p. 274

Acelaş înţeles ca la No. 15862

SPIRITUŞUL

Spirituşul sau *spiriduşul* e un drăcuşor mic, ce'l aŭ unele babe şi uniĭ vrăjitorĭ, cu care se servesc în săvîrşirea farmecelor lor. Spirituşul e un fel de sluga a unuĭ drac, ce are în stapînire pe baba orĭ vrăjitórea care face farmecele Spirituşul e dat unor vrajitorĭ pe un anumit timp, uniĭ au spirituş pentru tótă vĭéţa lor, şi aceştia la mórtea lor se chinuesc mult de tot Spirituşul se hrănesce cu mĭez de nucă şi alte lucrurĭ bune Sătênul, cu spirituş, în biserică orĭ la casa popeĭ nu trebue să mérgă.

Cu spirituşul se face tóte farmecele, se aduc călare pe prăjinĭ ibovnicii la drăguţele lor, se omóră ursitele ibovnicilor cu draguţe, se ĭeà mana vitelor, se mulge lapte din inima caruluĭ, se tamaduesc bólele ce sghibue pe ómenĭ, etc

Spirituşul se ţine în diferite locuiĭ, dar maĭ ales în ulcioraşe micĭ de marmura orĭ pamînt alb.

Când un bolnav e chinuit de necuratu, numaĭ cu ajutorul spirituşuluĭ îl poţi scapà Vrajitorul atuncĭ pune la încercare spirituşul sêŭ, şi daca dracu ce chinuesce pe bolnav e maĭ slab ca spirituşu, acesta îi făgaduesce însanatoşirea şi alungarea necuratuluĭ din cel bolnav, dacă însa spirituşul e maĭ slab ca necuratul, ce chinuesce pe bolnav, acesta atuncĭ nu fagaduesce bolnavuluĭ însănătoşire, şi fuge de el, cacĭ se teme să nu supere pe necuratu din bolnav

Maĭ de mult, erau o mulţime de babe ce aveaŭ spirituş Spirituşul în acele vremurĭ se putea vinde Astaḑĭ însĕ, şi acésta nu se póte explicà, spirituşul se gasesce fórte rar Şi acolo unde este, nu'ĭ tare şi voinic ca în vremile vechi. Cum babele întrebuinţéză spirituşul în serviciul lor, nimeni nu póte sci, acesta e un secret fórte mare Ba faţa cu pantalonariĭ, şi cele ce catre alta lume povestesc cà aŭ spirituş, catre ei îl tăgaduesc.

Poveştĭ, susţinute de adeverate, în care spirituşul duce călare pe prajina pe ibovnic la drăguţa lui, sunt fórte multe Multă lume ade-

veresce aceste poveștĭ și afirmă c'a vĕḑut asemenea întîmplărĭ cu ochiĭ lor

Așa când eram copil, de la nisce babe din Spătărescĭ (Sucéva), am auḑit urmĕtórea povestire, ce spuneaŭ c'aŭ vĕḑut'o ele însașĭ.

Intr'un sat erà un cĭoban ce se daduse în dragoste cu fata uneĭ babe. Baba sciea multe drăcărĭĭ și n'ar fi voit ca cĭobanul să se depărteze mult de ea, ca nu cum-va sa'șĭ găséscă altă draguță, și pe fata eĭ s'o lase cu buzele umflate Cĭobanul, în tovarășie cu alții, se dusese la câmp, să erneze cu oile acolo, fiind-că fînul în părțile acelea e maĭ eftin, și nu ascultă de rugămințile babeĭ și ale feteĭ spre a nu le părăsi, se vede că cĭobanuluĭ nu'ĭ maĭ erà dragă uracĭunea babeĭ, căcĭ nu le ascultă și se duse.

Intr'o sară vine la babă un strein s'o róge de găzduire pe nópte, că'ĭ drumeț și la apucat nóptea pe acolo Baba îl primesce, îl ospĕtéză cum póte, și'l culcă pe laiță sub icóne.

Strĕinul, care observase pe baba și pe fată că tot șoptesc și vorbesc de cine-va, temêndu-se ca nu cum-va să fie vorba de el spre a'ĭ face ce-va nu putu adormi. Intr'un târḑiŭ baba scóte din palamida laḑeĭ un ulcĭororaș cu două torțĭ și'l pune lângă foc, începênd a'l descântà, îl tot învîrtea c'un bețișor de alun. Cu cât ulcĭorul se apropriă mai tare de foc, cu atâta strigà maĭ tare «Ștefane! Ștefane!» și cu cât îl departa, cu atâta strigà maĭ rar.

Intr'un târḑiŭ, numaĭ ce aud o zupăitura ca cum s'ar scuturà cine-va de omĕt, și în casă intră un flăcău înalt și frumos care nu erá altul de cât cĭobanul ce fugise de fata babeĭ, adus de spiritușul babeĭ, călare pe bățul luĭ cĭobănesc

Sezătórea, I, 249—250

15864 *Spirituș.

Copil vioĭu și drăcos.

SPOVEDANĬE

Veḑĭ *Grijanie*.

STAFIE

I

Stachia, ḑîc că ar fi o femeĭe, de statură gigantică, care pazesce casele cele vechĭ și parăsite, dar maĭ ales edificiele construite pe sub pămînt, și tesaurul ascuns.» — D. CANTEMIR, *Descr. Mold.*, p. 155.

II

Cu deosebire de *năluca*, se crede ca stafia se arate, în tot-dé una în chip de femee sau barbat. Intâlnim totuși, în județul Suciava, o credință deosebita în acésta privință

III

Poporul de pe aicĭ[1]) crede că stafia este un fel de umbră, în chipul unuĭ om saŭ animal, ce are puterea a ţine zidurile sa nu se dărîme. Ba el maĭ crede că acea umbră e chĭar însufleţită, şi că în fie-care zid, casă de zid, sau beciu, cu alte cuvinte tot ce'ĭ zidire de cărămidă sau pĭétră, trebue să fi şi o stafie, căcĭ alt-fel nicĭ să póte zidi o zidire până nu'ĭ se pune, de meşteriĭ ce o zidesc, *stafie*. Acéstă stafie sĕ pune în zid în chipul urmĕtor:

După ce se începe zidirea, meşteriĭ zidarĭ pregătesc o nuĭa, maĭ lungă ce-va ca statul unuĭ om, saŭ chĭar ca o şfară, şi la timpul princiĭos, devine un om, un copil saŭ chĭar un animal, atuncĭ pe ascuns, pe când unul îl ţine de vorbă, altul din eĭ cu nuĭaua saŭ şfara, îĭ ĭeà mesura umbreĭ luĭ. Mĕsura odată luată, o pun şi o zidesc în zid. De aicĭ înainte zidirea le merge bine şi meşteriĭ nu se maĭ tem că li se va dărâmà, ĭar omul sau animalul, căruĭa i s'a luat mĕsura umbreĭ luĭ, până în nouĕ ḑile, móre numaĭ de cât şi, după ce'l îngrópă, se preface în stafia nedespărţită a zidului, în care ĭ-a fost pusă mesura. Acéstă stafie ese apoĭ în tótă nóptea, de cum se inseréză bine şi până ce cântă cocoşiĭ de mĭezul nopţiĭ şi umblă peste tot locul aceleĭ zidirĭ, ĭar după cântatul cocoşilor, se duce de se ascunde în locul unde'ĭ e mĕsura. Dacă zidirea este bună-óră o casă, atuncĭ stafia la ómeniĭ aceleĭ case, nu li se arată nóptea şi nicĭ nu le face nimică, ĭar de sunt strĕinĭ, le ese înainte, dacă umblă prin préjma eĭ nóptea şi le face rĕŭ, d. ex. îĭ trântesce la pămînt, îĭ ameţesce, şi pe uniĭ chĭar îĭ muţesce sau îĭ face de remân cu *neputinţă*.

Stafia se arată tot-dé-una sub forma fiinţeĭ de la care s'a luat mĕsura şi nicĭ odată alt-fel. Tot-dé-una e mai rea, dacă a fost om, de cât când a fost animal. Une-orĭ se întîmplă chĭar, dar acésta cam rar, ca stafia să facă reŭ şi casnicilor ce locuesc în zidirea aceea. Atuncĭ se spune că, spre a se feri de acésta, i se pune tot-dé una, sara, ce-va de mâncare, în o parte óre-care a zidului, de pilda, pâne şi sare, mămăliga, etc. Alţiĭ spun, ca, daca cine va scie că în o zidire e stafie, atuncĭ tot-dé-una, când va trece pe acolo, să nu se uĭte nicĭ odată înapoĭ, sa şuere, să cânte sau să vorbéscă, că sĕ ḑice că atuncĭ o zădăresci şi'ţi face reu. Daca nóptea nu te veĭ uità înapoĭ, ea nu ţi se arată nicĭ odată. — *Şezătóre*, I, p. 90.

* △

15865 Par'că 'ĭ o stafie

Dumbravă, *elev Sc. Norm. c. Schineni, j. Tutova.*

* △

Stahie.

A. Candrea, *Rev. Nouă*, VII, p. 300 — L. Şăineanu, p. 767 — D-na Z. Juvara, *c. Fedescĭ, j. Tutova*.

1⁰ Femeie betrână şi slabă.
2⁰ Femeie slabă şi urîta.

[1]) Judeţul Suciava.

STAHIE

Veḑĭ *Stafie.*

STEA

Veḑĭ *Cap. I, c. Stea*

* △
15866 **'I-a căḑut steaua.**

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 2. 3. 4. — S. FL. MARIAN, *Inmom.*, p. 43.

* △
I s'a stins steaua.

S. FL. MARIAN, *Inmorm* , p. 43. — C. TEOFĂNESCU, *înv c. Bicaz, j Némţu*

* △
'I-a apus steaua.

MIRONESCU, *inst c. Frumósă j. Némţu.*

* △
'I-a picat steaua (din cer).

IUL. GROFŞOREANU, *dasc. c Galşa, comit. Arad, Ungaria* — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov* , p. 113. *c. Bendorf. Ungaria*

1⁰ Adică a murit
2⁰ S'a nenorocit, s'a stins, şĭ-a pĭerdut marirea
3⁰ Şĭ-a pĭerdut sprijinitorul.

Exista o credinţă, fórte respândită la Românĭ, şi reproduse în Şezătóre de D-niĭ C Teodorescu şi M Lupescu, ambiĭ învĕţătorĭ în judeţul Suciava, după care stelele nu sunt alta de cât nisce făcliĭ aprinse în cer. Se spune că câte sunt în cer, atâtea suflete de ómenĭ sunt pe pămînt, şi tot dé-una, când se nasce un om, resare şi o stea pe cer; că prin urmare fie-care om are o stea saŭ o făclie a luĭ, care arde în cer cât timp traesce omul pe pămînt, ĭar, când móre, îĭ cade şi steaua, adică i se stinge făclia şi acésta 'ĭ din pricina cădereĭ stelelor

De aceea chĭar, orĭ de câte orĭ sĕ vede căḑênd o stea, poporul ḑice că a murit un om.

Sórele e steaua luĭ Dumneḑeŭ, ĭar luna steaua Maĭceĭ-Domnuluĭ. Stelele maĭ marĭ sunt ale ómenilor marĭ, în-

ţelepţĭ, ale împĕraţilor şi Domnilor Stelele cu códă, când se arată pe ceriu însémnă că, saŭ s'a născut un om mare, un împĕrat bună-óră, saŭ că are să fie rĕsboiŭ

Să le spuĭ curat
Că m'am însurat
C'o mândră Crăésă,
A lumeĭ mirésă,
Că la nunta mea
Aŭ căḑut o stea,
Sórele şi luna
Mĭ-au ţinut cununa.
Braḑĭ şi păltinaşĭ
I am avut nuntaşĭ,
Preoţĭ, munţiĭ marĭ,
Pasĕrĭ, lăutarĭ,
Păserele micĭ
Şi stele faclĭĭ!

V. ALEXANDRĬ, *Poes Pop*, p. 2

△
15867 A nu avé stea în cer.

S FL. MARIAN, *Nascere*, p. 63.

Nu are ce maĭ aşteptà pe pămînt, i s'a curmat tot binele şi fericirea.

* △
15868 I s'a întunecat steaua.

S FL. MARIAN, *Nascere*, p 63 —IUL GROFŞOREANU, *dasc c Galşa, comit Arad, Ungaria.*

1⁰ Îl ameninţă o nenorocire mare.
2⁰ Iĭ merge rĕŭ, a pĭerdut vazà şi cinstea ce a avut până aci.

15869 A fi vaĭ de steaua cuĭ-va.

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 195. — S FL MARIAN, *Nasc.*, p. 63.

1⁰ Adică vai de vĭéţa luĭ, ḑice omul necăjit sau care se afla într'un mare pericol.
2⁰ Ameninţare, sub forma dată de Creangă.

De te-a împinge pecatul să maĭ vii odată, *vaĭ de steaua ta are să fie!* — I. CREANGĂ.

15870 * △ A fi cu stea în frunte.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1268. — I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 152. — V ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.* — I GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșa, comit. Arad, Ungarĭa.* — E. I. PATRICIŬ & G P. SALVIŬ, *înv c Smulțĭ, j Covurluĭu.* — C TEOFĂNESCU, *înv c. Bicaz, j. Nêmțu.* — GAVR. ONIȘOR, *prof c. Dobroveț, j. Vasluĭu*

* △ *A fi cu stea de aur în frunte.*

IUL GROFȘOREANU, *dasc comit Arad, Ungarĭa.*

* *A fi cu steaoa în frunte.*

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p 427. 463. 948. — V. A. FORESCU, *c. Foltıcenĭ, j. Sucĭava.*

Vedĭ *Invĕțat.*

Adică om însemnat, ales, cu putere, menit pentru ce-va mare.

Se crede în popor ca uniĭ feciorĭ saŭ fete de împĕrat avéaŭ semne, în chip de sóre saŭ stea pe frunte, în chip de lună în spate, doĭ luceferĭ pe umerĭ, etc. Se înțelege că nu fie-care le aveà saŭ pe tóte odată. Aceste semne arĕtaŭ că purtătorul lor, aveà o menire mare. De aci s'a născut și ḑicerea

A se asemĕnà cu steaua de pe capetele saŭ pe coifurile Dioscurilor, din mıtologie, și cu nimbul din jurul capuluĭ la divinățile păgâne și la sfințiĭ creștinilor

Veḑĭ *Șezătórea*, II, p. 192.

15871 S'a născut cu stea în frunte.

D-na E. B. MAWR, p. 43.

E om cu noroc, o să ajunga departe

Né sous une bonne étoile

Prov. Franc.

ŞTIMA

15872 * △ **L'a mâncat ştima**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. j. Sucĭava.*

A păţit, a tras multe.

STRIGOĬU

PENTRU MORTUL DE SE VA AFLA STRIGOĬ CĂRUIA 'Ĭ ḌIC VÎRCOLAC, CE TREBUE SĂ I SĂ FACĂ.

Glava 378. [Postnicul]. Dumneḑeescul Patriarh Postnicul ḑice aşa: că am auḑit în multe oraşe şi cetăţĭ ḑice, facêndu-se nisce lucrurĭ gróznice şi pré slăvite, de mare nepricépere şi de nesciinţa ómenilor preste lucrul drăcesc Pentru că vrăjmaşul nostru préspurcatul de diavol unde află loc deşert să lăcuiască să'şĭ facă voia, el acolo şi lăcuiasce, şi de multe orĭ cu nalucirĭ de faţă întru multe tocméle trage pie ómenĭ şi'ĭ duce spre voia luĭ, ca de tot ticăloşiĭ de eĭ să'ĭ afunde şi să'ĭ néce întru adâncimea peiriĭ a foculuĭ de vecĭ, decĭ lucrul acesta prea fără de lége şi gróznic carele se face de bogaţĭ creştinĭ nepricepuţĭ, carele iaste vrédnic a mare întristare şi lacrămĭ Miru-mĕ şi me ciudesc şi mĕ îngrozesc a'l povesti Grăesc uniĭ ómenĭ nepricepuţĭ, cum de multe orĭ când mor óameniĭ, mulţĭ de într'aceĭ morţĭ ḑice se scólă de se fac Strigoĭ şi omórâ pre ceĭ viĭ, ce însă mórtea ce vine de năprasnă şi de grab la mulţĭ ómenĭ, nimenea altul nu scie de dînsa, fara numaĭ singur Domnul nostru Iisus Hristos, carele e tocmitorul firiĭ nóstre, iara ceia ce ard pe fraţiĭ lor creştinĭ, şi fac atâta pacat de mare, îngrozesce-te sóre, şi'ĭ acopere întru întunerecule, şi tu pamîntule gemĭ şi'ĭ înghiţĭ, şi nu numaĭ pe dînşiĭ ci şi pre ceia ce'ĭ îndémna Pentru că trupul omuluĭ déca móre nice cum nu póte face nice un lucru fara de suflet, ce déca vreme ce móre trupul, iară sufletul mérge la locul unde i se va porunci de Dumneḑeŭ, dupa cum au facut ori bine orĭ rĕu, iară a se întórce în trup nu póte, până ce va veni singur Domnul la a doa a luĭ venire să judece lumea. Atunce trupurile acéle mórte eşĭ ia cineşĭ suflet, decĭ cum am ḑis, cum póte acum fară de suflet să lucreze trupul, adeca să âmble ? o mare minune sa auda neştine şi sa se mire, sa omoră ḑic mortul pre viĭ, o nepricéperea ocananicilor şi orbia de nu vĕd ca iaste lucrul draculuĭ, şi'ĭ înşala de ard trupul asémenelor ca să'ĭ bage în muncă Bârfesc uniĭ nebuni şi ḑic, că multe trupurĭ ale ómenilor déca mor şi le îngrópă în pamînt, iale nu putrezesc ce se află întregĭ pline de sînge, şi acésta iasta năluca dracésca cum am ḑis, ca să ducă în iad pe creştinĭ, pentru ca acela dracul în tot chipul se închipuiasce, şi anghel sa se facă, şi calugăr, şi bărbat mirén, şi muiare şi copil, şi lemn, şi toiag, şi apa, şi sânge, şi discos, şi haina, şi om mort şi alte lucrurĭ tóte câte sînt se face, ci însa ca o nalucă Pentr'acéia nu se cade sa crédeţĭ acéia ce vedeţi pe trupul omuluĭ mort, pentru că omul déca móre sânge n'are în trup, dara înca cu cât maĭ vîrtos maĭ mult şi maĭ mare şi mai minunat iaste a socotit acésta neştine, de ḑic că

déca'l îngrópă şı face câte va zıle în mormînt, se află sânge într'însul. *[Zri].* Să scıţĭ şı cum se topésce omul în pămînt, décıa atunce să crédeţĭ, că trupul carele se arata cu sânge ıaste nălucă drăcéscă.

[Nıchıfor Xanthopul] Nıchıfor Xanthopul la sınaxarul de la sâmbăta lăsateĭ de carne cu alţĭ dascălĭ şı povestıtorĭ ḑice şı spune cum se topesce omul în pamînt A treıa ḑı, încépe faţa omuluĭ a se strıca şı a se împăejena, şı a se îngrozavı, ıara a noa ḑı începe zıdırea trupuluĭ a se deschıa, numaĭ ce remâne ınema, ıară la 40 de ḑıle se topésce şı ınema: Decĭ de acéstă să scıţĭ toţĭ creştınĭ, cum ca o nălucă se arată acel trup cu sânge, şı să scıţĭ că alt trup întreg nu se află în mormînt, fără numaĭ cel afurısıt, şı se rógă să ıa ertacıune, şı déca se ıartă atunce se topésce ca şı alte trupurĭ ale morţılor, ıară sânge n'are şı de veţĭ vrea să scıţĭ maĭ bıne, că déca ıase sufletul omuluĭ de în trup sânge n'are, ascultaţĭ Trupul omuluĭ ıaste de 4 stıhiĭ, de în sânge ḑıc, de în flegmă, de în tuse şı de în hiare négra, decĭ însă sângele căce e cald ıaste de în foc, ıară flegma căcĭ ıaste réce ıaste de în apă, iară tusea căcĭ ıaste umĕdă, ıaste de în văzduh, ıară fiarea căcĭ ıaste uscată, ıaste de în pamînt, ıară în vrémea morţiĭ cu porunca luĭ Dumneḑeŭ se împart acéle 4 stıhiĭ, şı se desparte sufletul, şı întâiŭ se desparte stıhıa sângeluĭ, ca o căldurósă şı vıtóre ce ıaste şı vıază tot trupul, drept aceıa trupurıle cele mórte hıare au déca mor, şi flegmă şı tuse: ıară sângele nıcĭ cum, scıţĭ acum sau auḑıt ce ḑıce pentru acésta, căce când ıase sufletul omuluĭ décıa nu maĭ are trupul acel sânge, nıce nemıca se află, iară de acésta cum am arătat maĭ sus de va părea unora ómenĭ că are sânge trupul mortuluĭ şı în coşul pânteceluĭ luĭ altele bogate, acélea le face dıavolul ca să ducă în muncă pre voĭ creştınıĭ, că multe nălucırĭ maĭ naınte aŭ făcut Satana, în vrémea luĭ Moysı déca muri, vrea să între în trupu'ĭ să prelăstéscă şı să'ĭ stııce légea, în vrémea Dumneḑeescılor Apostolĭ, cu Sımon vrăjıtorul, şı în vrémea luĭ Sfetiĭ Sılıvestru Papa de la Roma, şı în alte bogate vremĭ şı locurĭ aŭ făcut şı face ce nu póte, numaĭ ce fórte se ruşınéză şı slăbésce de să bıruıasce şı se surpa de Domnul nostru Isus Hrıstos, carele póte şı le bıruıasce tóte, şı omóră şı înviază, carele face slabele tarĭ, şı tarıle slabĭ, carele au făcut cerıul şı pămîntul, şı tóte câte's pre dînsul, şı ıasta adeverıt facĕtor de mınunĭ, şı vîrtos, şı gróznıc, însă bıne pentru acesta lucru auḑıt şı scıţĭ acum, decĭ caţĭ veţĭ să nu mérgeţĭ în ıad să vĕ muncıţĭ, de acest dıavolesc lucru să fugıţĭ departe, adecă să nu ardeţĭ trupurıle morţılor, nıce să crédeţĭ câte se arată pre acel trup mort.

[Caută bıne de veḑĭ]. Iară cıne va vrea să facă lucru ca acesta fără lége, poruncésce vîrtos şı greŭ acel sfânt Patrıarh Postnıc, ca de va fi clırıc să ı se ıa darul, şı să ıasă şı de în spıţa carea se află a cınstı: şı să nu se prıpeştuıască Dumnezeeştılor taınĭ, cı numaĭ la mórte, ca un împreună lucrător de lucrul hıtlénuluĭ de dıavol, ıară de va face acésta mırénul, 20 anĭ în pocanıe să lucréze, decıa atuncĭ să se améstece cu credıncıoşiĭ.

[Caută de veḑĭ] Să scıţĭ ıară când se va afla trup ca acela carele ıaste lucrarea dıavoluluĭ, să chemaţĭ pe preoţiĭ să cıtéscă Paraclısul Précıstıı şı sa facă şı Osfeştenıe mıca, décıa să slujască lyturgıe şı să radıce şı panaghıe întru ajutorul tuturor, şı să facă şı poménă cu colıvă, décıa să ḑıcă molıtvele céle de blăstem, şı amîndoao molıtvele de blastem ale botezuluı să le cıtescĭ pre acéle óse, atuncĭ cu Osfeştenıa cea mıcă carea aĭ făcut să stropescĭ ómeniĭ carıĭ se vor tîmpla şı acolo, şı maı mult să o verşĭ pe trupul acela, şı cu darul luĭ Hrıstos va fugı dracul de acolo

CREDINŢE

I

Ómeniĭ cu códă sĕ crede că, după mórte se fac strigoĭ, şi vin pe casele lor, nóptea, de sperie pe toţĭ. Strigoiĭ mănâncă şi ómenĭ

Se maĭ crede că daca peste un mort va sări o pisică, el se preface după îngropare în strigoĭu, de aceĭa se fac privegheĭurile la morţĭ Pentru ca un mort să nu se maĭ prefacă în strigoĭu, îl scot pe sub pragul de jos al uşeĭ Mormîntul unuĭ strigoĭu se cunósce după aceea că are o gaură pe unde ĭese şi intră

Ca să se ucidă un strigoĭu i se bate un par în inimă. — *Judeţele Némţu, Covurluĭu, Ilfov, etc.*

II

Când pruncul se nasce cu tichie i se ḑice că e strigoĭ. Asemene se ḑice şi la acel prunc care se va înţĕrca de mama sa şi din greşélă, ĭéră-'şĭ va suge la mă-sa pe când ea dórme, se va face strigoĭ. După ce s'a înmormîntat mortul, după câte-va ḑile se ḑice, că el înviază în mormînt, şi din mare om cum este se preface întru ceva fórte mic şi ĭese nóptea din mormînt, şi mergênd, face rĕŭ rudelor celor maĭ de aprópe, şi apoĭ celor-l-alte, mâncându-le inima, şi ast fel unul câte unul, tot némul se prăpădesce. — Se ḑice că dacă prind de veste maĭ de grabă, merg maĭ mulţĭ ómenĭ la mormînt într'o Sâmbătă nóptea şi scoţênd mortul socotit strigoĭ îl tae bucăţĭ cu o cósă, un om făcut tot Sâmbăta — *Judeţul Dolj.*

III

Ómeniĭ cari nu manânca usturoĭŭ, şi se feresc de tămâe în vĭéţa lor, sunt ***strigoĭ***. Eĭ se cunosc, cât sûnt în viéţă, de pe aceea că au códă, ĭar după ce mor, mormîntul lor este lăsat în jos maĭ mult de cât la ceĭ-l'alţĭ morĭ şi are *o* boltă la un capĕt, pe unde ĭese strigoĭul nóptea. Strigoĭul şi strigóĭcele, în spre ḑiua de sf Andreĭ, se strîng pe la crucile drumurilor saŭ pe la hotare, şi se bat cu limbele de la meliţoĭ şi meliţóice, orĭ cu cóse. Se spune că bătaea începe când unul ḑice: ***usturoĭu roş*** şi încetéză cînd unul ḑice *vsturoĭu alb,* orĭ când cântă cucoşiĭ de miezul nopţiĭ Eĭ când se bat, rostesc cuvintele *daŭ da nu taĭu*

Ómeniĭ se tem de strigoĭ şi de aceea, în spre ḑiua de sf Andreĭ mănâncă usturoĭŭ, se ung cu el pe la umerĭ, pĭept şi genunchĭ, ung pe la ferestre în formă de cruce, pe la uşĭ, pe la porţĭ, pe la ocólele vitelor, ţîţele vacilor, córnele boilor, limbele la meliţoĭ etc. Strigoiul vine şi strigă la feréstră: aĭ mâncat usturoĭ? Dacă omu-ĭ rĕspunde, îl muţesce, ĭar dacă tace, se duce'n trébă-şĭ Pe ceĭ ce nu mănâncă usturoĭ spre Andreĭ; îĭ pocesc strigoiĭ. Când întîlnesce strigoĭul pe un om, îl fugăresce, dar nu pune mâna pe el şi de nu fuge omu, îl muţesce. Strigoiĭ viĭ, tot-de-una spre sf Andreĭ se culcă afară, ĭar ceĭ morţĭ ĭes din mormînt până la treĭ anĭ, şi vin nóptea pe la casele lor fără să facă ceva celor din casă, cu care şi vorbesc, stând tot-dé-una până la miezul nopţiĭ. Uniĭ povestesc că chiar strigoiĭ viĭ, nu se duc toţĭ cu trupul, ci la uniĭ, adormind în spre sf Andreĭ, li ĭese numaĭ sufletu, care se preface în fel de fel de animale, şi dacă trupul acestor strigoĭ este mutat din locul unde s'a culcat, rĕmâne mort, căcĭ sufletul întorcêndu-se, şi ne maĭ găsind trup în locul în care l-a lasat, se duce pe ceea lume.

Iéta și câte-va povești relative la strigoï

Era odată un om care, cât a trăit el, tot-dé-una în spre ȡiua de sf Andreï se culca afară, din care pricină îï și ȡiceaŭ ómeniï că-ï strigoïu. Murind omu ista, eșia în tótă nópte din grópă și venià acasă la nevésta luï, ședeà până ce cântaŭ cucoșiï de miedu nopțiï și dispăreà Biéta femee îngrozită de astă întîmplare, se plânse la o baba, care-o sfatui așa «du-te acasă, aștéptă până a veni el, și cum 'l-îï vede că întră'n casă, tu te și-apucï de te spală, te pïéptănă, te oglindesce, te gatesce și nu'ï respunde nimic până ce nu-ï fi gata, iar atuncï ȡi că te ducï la nunta frate-sĕŭ, care se însóră și iea pe sora-sa, atuncï el are să ȡică că nu se póte, dar tu spune-ï. «nu se póte ceï morțï la ceï viï, da asta se póte, și pe loc are să crăpe.» Un *mulțumim și bogdaprosti* eși din gura femeeï, care ducêndu-se acasă și făcênd cum a învĕțat-o baba, a scăpat de strigoiu

* * *

Un biet om sărac se întorceà în spre sf. Andreï, cu un tăbultoc de la móră, și trecênd pe la nisce crucï de drum, vĕȡù un joc de ómenï El aducêndu-șï aminte că-ï spre sf Andreï, și că aceïa trebue să fie strigoï, ȡise D-ȡeŭ să vĕ înmulțéscă jocu, ïar eï respunse: D-ȡeŭ să-țï înmulțéscă făina în sac Și mergênd omul acasă, multă vreme a mâncat din faină și nu se maï sfîrșià. Femeea și copiiï tot îl întrebaŭ într-una că ce minune-ï asta de nu se maï gătesce făina din sac? El li spuneà că-ï bun la D-ȡeŭ, dar eï tot nu-l slabiau cu întrebatu, până ce într'o ȡi îl scóse din sarite de le spuse drept, și din ȡiua aceea s'a sfîrșit și făina din sac.

* * *

Ci-că a fost odată un om care aveà femee strigóică și tocmaï de sf. Andreï o păli de copil Femeea ȡise bărbatuluï așa: mĕï bărbate du-te de ïea limba de la melițoiu, mergï la crucele drumuluï, făra să vorbescï cu cine-va, chiar de te-ar întreba, dă de noue orï în pămînt cu limba melițoiuluï și ȡi din gură «daŭ dar nu taiu.» Bărbatu ascultă pe femee, se dusă, și în loc să ȡică cum îl învĕțase de acasă, el a ȡis «daŭ și taiŭ» și când veni acasă îșï puse mânele în cap caci găsi femeea tótă tăiată

* * *

Unuï om îï muri femeea în pripă și fiind el întrebat cum și ce bolă a avut femeea luï, povesti ast-fel: Asară (spre sf. Andreï) ca nicï odată, nevésta mea, D-ȡeu s'o erte, s'a culcat maï de vreme. Eu am maï stat cât am maï stat dinaintea focului și, de la o vreme, sculându-mĕ să merg să me culc, ómenï bunï, Dómne păzesce, (omul se bătu cu mâna peste gura) cruce de aur în casă, [1]) pe gura femeeï eșia o pară flacără roșie! Mï-am făcut cruce și n'am maï vĕȡut nimica Am strîgat nevésta să se scóle, ea n'a rĕspuns, am început a scuturà, am luat-o din locu cela, am pus-o pe cea-l-altă lață, dar pace buna, ea era mórtă, ca toțï morțï, cum o vedețï și acum. Iar babele de prin prejur, după ce maï scóse câte un suspin, ȡise sarace om,

[1]) Româniï cînd povestesc ceva în care-ï amestecat ucigă-l Crucea, ȡic: «cruce de aur în casă» maï des unde sunt copiï micï, să nu se apropie necuratu

de sciaĭ tu de maĭ înainte că femeea ta îĭ strigóĭcă, tu n'o mutaĭ din locul în care s'a culcat şi ea nu muria, cacĭ para cea roşă, a fost sufletul eĭ care, când s'a întors înapoĭ, n'a găsit trupu unde-l lasase şi s'a tot dus pe acea lume

Odată muriaŭ ómeniĭ într'un sat de se stîngeaŭ, nu alta, şi nimene nu-l tăia prin cap ca ce ar fi pricina. Îşĭ descântaŭ, îşĭ cetiaŭ, îşi făceau sf. maslu şi tot de géba Un moşnég, vorbind într'o sară cu baba luĭ de mânia asta a luĭ D-ḑeu ce căḑuse pe sat, îĭ spune că el de câte va nopţĭ tot aude trăgênd clopotul la biserică «Ian taţĭ moş nege, îĭ rĕspunse baba cam supărată, ia! ţi se pare, unde-l tot auḑĭ ḑiua In vorba asta numai ce intră şi un megieş. — Buna vremea. — Mulţumim. — Da ce se maĭ aude prin sat, nepóte? — Ia rĕŭ, moşule, că aḑĭ s'a dus şi Gheorghe a luĭ Ion şi i-a rĕmas o casă de copiĭ Un D-ḑeu să-l ierte şi un oftat eşi din peptul tuturora. «Dómne, nepóte, hodinit-aĭ astă nópte?» Hodinit şi nicĭ pré căcĭ, aşa după ce-a înnoptat hăt bine, numaĭ ce aud câniĭ bătênd în colo'n jos, şi gândind că nu cum-va, să dea dihania la poeata cu oile, am eşit afară, dar nu erà nimic. Când dau eŭ să intru în casă, numaĭ ce aud clopotele la biserică.

Dar óre ce-a maĭ fi şi asta? Îmĭ ḑiseĭ în gândul meŭ şi maĭ stătuĭu să vĕd mult timp a trage. Mi se urîse stând afară, şi clopotele nu maĭ încetaŭ. De la o vreme m'am dus în casă şi tot am auḑit până ce am adormit. Aḑĭ diminéţă m'am întîlnit cu vĕrul N şi mi-a spus şi el că de câtă-va vreme tot aude trăgênd clopotele nóptea, şi de vr'o douĕ nopţĭ a ascultat şi el, înadins, şi ḑice că numaĭ până la mĭeḑu nopţiĭ s'aude tragênd şi de acolo stă.

Orĭ-ce să fie asta, moşule? Hm! da ce să fie dragu moşuluĭ? Ia la biserica nóstră trebue să fie îngropat un strigoĭu, care în tótă nóptea ĭesă din mormînt şi trage clopotele, şi de nu i om pune capĕt are să se stîngă tot satu Saracu de mine, moşule! Şi ce-ĭ de făcut? Ia mâne până'n ḑiuă să mergem la popa să-ĭ spunem, să luăm câţĭ-va ómenĭ, un par de stejar, câte-va căciulĭ de usturoiŭ şi să mergem la biserică, să căutăm moimîntul care a fi maĭ lăsat în jos, şi a avé o bortă la cap, c'acela-ĭ cu strigoĭu. Vom bate parul drept prin inima strigoiuluĭ, i-om da drumu usturoiuluĭ pe borta de la mormînt, ca să'ĭ mérgă în gură şi aşa ne-om mîntui de strigoiŭ — A doua ḑi făcu moşnégu precum făgăduise, şi de atuncĭ nu s'a maĭ auḑit nóptea clopotele la biserică, dar nicĭ ómeniĭ n'aŭ maĭ murit ca maĭ nainte — *Şezatóre* I, p 245—248, *j. Sucĭava.*

IV

Strigoiĭ sunt şi eĭ ómenĭ, ca toţĭ ómeniĭ, numaĭ aŭ chemarea de a face reu Eĭ pe din afara nu se cunosc, căcĭ sunt ca şi ceĭ-l'alţĭ ómenĭ, şi eĭ lucră în ascuns Lucrul lor de căpetenie este a luà laptele de la vacĭ şi a fura grîul din şură, pe timpul îmblătituluĭ. Ómeniĭ însă aŭ ajuns a-ĭ cunósce şi anume aşa

Dacă vaca, în loc de lapte, da sânge, sau nu sĕ lasă să fie mulsă, atuncĭ proprietarul vaciĭ, ca să afle cine e acela care ĭ-a luat laptele, nu are de a face alt-ceva, de cât lucrul următor

Primavara să ĭésă la pădure, şi şerpele care l'a vedeà maĭ întâiŭ, înainte de Sântul Gheoghe, care şerpe e verde şi cu florĭ la urechĭ, la şerpole acela sa'ĭ tae capul cu un ban de argint, o bucată de 40 banĭ, saŭ o bancuţă (piţulă) austriacă de 10 sau 20 cruceri Capul şérpeluĭ să'l pórte nouĕ ḑile în şerpar, şi după aceea să pue în gură un căţel de aiu (usturoiu), să'l sădescă în grădină şi după nouĕ sĕptemânĭ va face frunze Atuncĭ să'l scotă din pămînt şi să'l pue în pălărie, ca

pe o flóre. Dimineța, înainte de a scóte vitele la pășune, să iésă de latura satuluĭ și să se posteze la un loc ascuns, apoĭ va vedeà strigoiĭ călărind pe vacă. Lucrul acesta trebue făcut așa, în cât să nu fi vedut de nimenĭ Aflând odată pe strigoĭul care ĭ-a furat laptele, nu are se facă alt-ceva, fără când mulge vaca, să'șĭ facă cruce și să pronunță de treĭ orĭ numele strigoiuluĭ, atuncĭ strigoiuluĭ i se ĭea puterea și în scurt timp móre.

Strigoiĭ carĭ fură bucatele, ișĭ îndeplinesc misiunea diavoléscă așa. eĭ aŭ nisce brósce marĭ de colóre cafenie. Pe acestea le trĕmit în șurile ómenilor unde stă grîul grămadă, ele îșĭ umplu gușile cu grîŭ, și'l duc acasă la strigoiu Fiind ele fórte multe, și pagube mare pot face.

Pe ast-fel de strigoĭ îĭ află păgubașul așa că prinde o bróscă de aceste, o pune în o ólă nouĕ de pămînt și o pune la foc de se încăldesce, când începe a arde olul tare, brósca începe a sări, și în timpul acela strigoĭul respectiv, care a trimes pe brósca să fure vine la casa păgubașuluĭ și se rógă de ĭertare. Dacă este ertat se duce acasă, dar nu maĭ póte face ce a făcut. Dacă nu se arată, móre

Șezătóre, III, p. 133—134, *c. Avrig, Transilvania.*

V

Strigoĭ se fac și ómeniĭ carĭ aŭ fost judĭ (primarĭ) comunalĭ douespre-dece anĭ. Asemenea toțĭ ómeniĭ și muerile carĭ au codĭ. Pe ast-fel de ómenĭ, după mórte, îĭ împung cu un dinte de la pepten, ca dracul să nu li póte îmflà pelea lor. Alțiĭ impung inima și fólele cu o sulă. Cel-ce e strigoĭu, trebue ars cu spinĭ. — *Comuna Galșa, comit. Arad.*

15873 * △ Strigoĭu, întâĭu, într'aĭ luĭ dă cu colțiĭ.

I Dumitrescu, *înv. c Gânciova, j Dolj.*

Vedĭ *Țigan*

1⁰ Credință poporană.
2⁰ Pentru omul care face reŭ bine-făcĕtorilor seĭ

15874 * △ Se însóră strigoiĭ.

Iul Grofșoreanu, *dasc c Galșa, comit Arad, Ungaria.*

Vedĭ *Drac.*

Când e plóĭe și sóre tot-de-odata.

15875 Strigoĭu.

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 39.

Vedĭ *Sfântu-Vasile*

1⁰ Om slab, jigarit.
2⁰ Om cu ideĭ ruginite, din alte vécurĭ.

«După ce'ţĭ ĭéŭ copiĭ la óste cu sorţiĭ ca pe nişte proştĭ, după ce, vorba ceea, îţĭ fac drum pe'n barbă pe de 'ntregu, apoĭ te maĭ şi poreclesc retrograd! vinograd! turétcă! *strigoĭ!*» — V. ALEXANDRI

TĂMÂE

Vedĭ *Para*, *Sfânt*

15876 * **A arde tămâe cuĭ-va.**

M. CANIANU, *public. j. Iaşĭ.*

A'l lăudà peste mĕsură

Encenser quelqu'un.

Prov Franc

A TĂMÂĬÀ

15877 * **A tămâĭà pre cine-va**

L. ŞĂINEANU, *Dicţ*, p. 795.

A'l linguşì, a'l cinstì peste mĕsură.

15878 * **De ceĭ carĭ nu tămâĭe sfânt.**

1⁰ Adică ne-credincĭos.
2⁰ Om care nu se închină la nimenĭ, cât de mare ar fi.
3⁰ Om rĕutăcĭos.

«D'ăĭ cu maţele pestriţe carĭ *nu tămâĭe sfânt.*»

A SE TĂMÂĬÀ

Vedĭ *Ólă*.

15879 * **A se tămâĭà**

L. ŞĂĬNEANU, *Dicţ*, p. 795.

A se îmbĕtà.

15880 **El ș'il bate ș'il mângâe,**
Merge ĭar să se tămâe.

A. PANN, I, p. 110 — HINȚESCU, p 12.

Adică vinul pe bețivĭ

TĂRÎMU ALA-L-ALT

15881 **De pe tarîmu ala-l-alt.**

GR JIPESCU, *Opinc*, p. 11.

Adică din lumea morților

A SE TÂRNOSÌ

15882 * **A se târnosi.**

L. ȘĂÍNEANU, *Dicț*, p. 814.

A se îmbĕtà

TÂRNOSIT

15883 * **A fi târnosit.**

GR. JIPESCU *Rĕur Oraș.*, p. 205.

Adică a fi bét.

TARTOR

15884 * △ **Tartor.**

AVR CORCEA, *paroh, c. Coșteĭu, Banat.*

1⁰ Unul din nenumĕratele nume ale draculuĭ.
2⁰ Om rĕŭ. Feminin, *tartoriță.*

TATAL NOSTRU

15885 * △ **A scie... ca (pe) tatăl nostru.**

GR JIPESCU, *Opinc.*, p 104. — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu*

Adică a sci fórte bine.

«Ar fi bine să scil şi să 'nţelegĭ legea Tu s'ar cădé să cunoscĭ *ca pĕ tat'al nostru* legea sătéscă, a sfatuluĭ dĕ judeţ » — Gr Jipescu.

15886 **A'ĭ trage şi'n numele tatăluĭ.**

I. Creangă, *Pov*, p. 55.

A'ĭ dà o lovitura

15887 * △ **A picà în numele tatăluĭ.**

Avr Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat*

A'l lovi în frunte

TIPIC

15888 △ **Tipicul se învaţă călcând des pragul bisericeĭ.**

Dr. Elie Cristea. *Prov*, p. 252, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria*

Pentru cele carĭ nu se învaţă cu una cu douĕ

15889 * **După tipic.**

L Şăinĕanu, *Dicţ*, p. 812 — Fr. Damé, IV, p 163.

După o regulă fixă, hotărîtă.

TIPICAR

15890 * **Tipicar.**

L Şăineanu, *Dicţ*. p 812.

Cel ce se ţine dupa tipic; formalist.

TÓCĂ

Vedĭ *Sfântu Ilie, Urechie.*

15891 *△ **Aude tóca 'n cer.**

P. Ispirescu, *Rev. Ist*, I, p 235. — C Teofănescu, *înv. c. Bicaz, j. Némțu.* — St. St. Tuțescu, *înv. c. Catanele, j. Dolj.*

Vedĭ *Sfântu Ilie*

1⁰ E cam nebun
2⁰ E bét.
Tócă 'n ceriu când fac slujbă îngeriĭ şi sfințiĭ.
Cocoşiĭ nóptea cântă când aud tóca'n cer In fie-care sat e un cocoş năsdrăvan care aude cel d'întâiu tóca în cer, şi după el încep a cântà ceĭ-l-alțĭ cocoşĭ.

15892 *△ **De aude (a audit) tóca în cer.**

Traian Terebenț, *c. Cocĭuba, comit Bihor, Ungaria* — T. Bălăşel, *preot, c. Ștefănescĭ, j. Vâlcea.*

Vedĭ *Gĭurgĭu.*

Când unul a fost lovit, cu putere, cu mâna peste obraz

15893 △ **Scie (şi) tóca 'n cer.**

V Alexandri, *Teatr.*, p 38. — *Şezătóre*, II, p 74. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, I, p. 235. — C. Teofănescu, *înv c Bicaz, j Némțu.* — St. Tuțescu, *înv. c. Catanele, j. Dolj.* — Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p 227, *c. Toplița-Română, Ungarĭa.* — C G. Zamfirescu-Diacon, *înv c. Stĭubienĭĭ, j. Dorohoĭ.* — E. I Patricĭu, *înv. c Smulțĭ, j Covurluĭu.* — M. Lupescu, *înv. c Broscenĭ, j. Sucĭava.*

Ca să arĕte că scie şi a pățit multe, scie totul.

15894 *△ **O veni tóca la bóca.**

G. Poboran, *inst. j Olt.*

Imĭ veĭ cădé în mână, odată

15895 *△ **Bătu-te-ar tóca luĭ Dumneḑeŭ.**

Jón Berbece, *comit Făgăraş, c Bran, Transilvania.*

Blestem în Transilvanĭa.

15896 * **Ucigă'l tóca.**

Unul din nenumĕratele nume ale draculuĭ.

15897 * **Tócă.**

P. Ispirescu, *Leg.*, p. 286.

Veḑĭ *Gol, Trócă.*

Adică gol cu desăvîrşire.

«Maĭ trecù ce trecù şi amîndoĭ bĕtrânıĭ dară ortul popiĭ, rĕmâind în urma lor case *tócă,* şi o sărăcie lucĭe» — P. Ispirescu.

15898 *△ **A fi tócă de flămând.**

Iulĭu Grofşoreanu, *dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

Adică cu stomahul gol.

15899 **Uscată ca tóca.**

D-na Elena Sevastos, *Nuv*, p. 43

Adică fórte slabă, numaĭ pĭelea şi ósele.

A TOCÀ

Veḑĭ *Cârcĭumă, Surd.*

TOCAT

15900 *△ **De carte**
Cam departe,
Dar de tocat, eŭ şi cu frate-meŭ dĭaconu o batem de bese.

T. Bălăşel, *înv. c. Stefănescĭ, j Vâlcea.*

Veḑĭ *Popă*

Se ḑice în pofida preoţilor celor proştĭ.

TRICOLICĬU

«Tricalicĭul este chĭar aceea ce se ḑîce la Francesĭ *Loup garou*. Se crede că ómeniĭ, prin arte magică, se pot preface în lupĭ, saŭ în alte animale sĕlbatice, şi pot luà chĭar natura acestora, de a se aruncà pe ómenĭ şi pe vite, şi a le face stricăcĭune» — DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold.*, p 156.

15901 * Par'că'ĭ un tricolicĭu.

GR ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru omul rĕŭ.

In Ţéra-Românéscă şi în Transilvanĭa se ḑice: *pricolicĭu*

TROPAR

Vedĭ *Condac.*

ULCICĂ

15902 * △ A'ĭ face cu ulcica.

L ŞĂINEANU, *Dicţ.*, p. 839. — S. I GROSSMANN, *Dicţ*, p. 133. — C. TEOFĂNESCU, *înv. c Bicaz, j. Nemţu.* — GAVR. ON ŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ. j Vasluiu* — IUL. GROFŞOREANU, *dasc. c Galşa, comit. Arad, Ungarĭa*

Vedĭ *Cap XII, c. Cĭob, Ólă, Urcĭor*

1⁰ A'l descântà de dragoste, a'ĭ face fermece pentru a îndrăgi pe cine va.

2⁰ A face fermece de rĕsbunare. — *Comitat Arad.*

«In ulcică sĕ pune picĭor de clotan, os de om mort, şi eschiĭ din atare sicriŭ, şi ast-fel sĕ îngrópă sub pragul uşiĭ, de la grajdul omuluĭ, pe care voesce a'şĭ rĕsbunà. După acésta vitele per tóte din acel grajd. — IUL GROFŞOREANU, *comit. Arad, Ungarĭa.*

15903 * △ Par'că 'ţĭ a pus ulcica.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Ca să maĭ potoléscă pre cel ce se grăbesce.

URCĬOR

Veḑĭ *Cap. VII c. Urcĭor.*

15904 * **A'ĭ face cu urcĭoru.**

Veḑĭ *Cap XII, c. Cĭob, Ólă, Ulcĭcă*

Acelaş înţeles ca la No. 15902.

A URSA

15905 * △ **Te-a ursat rĕŭ pe tine.**

G. I Tomescu, *înv c Broscarĭ, j Mehedinţĭ.*

Celuĭ ce'ĭ merge rĕŭ.

Românul crede că, la treĭ ḑile după nascere, se ursază fie-care om de Dumneḑeŭ, cum are să trăĭéscă tótă vĭéţa sa.

15906 * △ **Aşa a fost ursat s'o tragă.**

St. St. Tuţescu, *înv c. Catanele, j. Dolj*

Veḑĭ *Dată, Ursĭtóre.*

Aşa 'ĭ-a fost să fie Se ḑice aceluĭ care a dat de vre-o ne-norocire.

URSITĂ

I

«Ursitele. Aceste le cred a fi doue vergini, carĭ sunt de faţă la orĭ-ce nascere de copil, şi'ĭ împart, după voĭa lor, darurí atât sufletescĭ cât şi trupescĭ, spunênd de maĭ înainte tótă fericirea saŭ nefericirea ce are se întîmpine copilul în tot cursul vieţeĭ sale » — Dim. Cantemir, *Descr. Mold*, p 155.

II

«Prin ursita se înţelege soţia fie-căruia Sĕ crede că un om are treí ursite. Adica are dreptul la treĭ femeĭ, în vĭéţă. Daca, la căsătorie, o nimeresce pe cea de a treĭa atuncĭ trăesce cu ea până la mórte Dacă o nimeresce pe a doua, atuncĭ acéstă, după un timp óre-care, móre, şi el ĭeà pe a treĭa Dacă o nimeresce pe cea d'întâĭu, atunci

va avé în vïéța luï treï femeï. Când doï soțï se despart însemnéză că bărbatul nu a nimerit pe nicï una din cele treï ursite, şi a luat pe alta străină — E. I PATRICÏU & G. P. SALVIŬ.

Vedĭ în *Şezătórea,* I, p. 144 şi II, p. 127 o serie de *vrăjĭ de ursită.*

III

Ursită este şi *data, scrisul, sórta* saŭ *zodia* cuĭ-va.

15907 * △ **Aşa 'ĭ-a fost ursita.**

B P HĂŞDĔŬ, *Etym. Magn.*, p. 190 — S FL. MARIAN, *Inmorm*, p 355 — Dr. ELIE CRISTEA, *Prov*, p 13, c. *Toplița Română, Ungaria* — N BĂRBULESCU *înv.* c. *Sudițĭ, j Ilfov*

* △ *Aşa 'ĭ a fost ursîta.*

AVR CORCEA, *paroh,* c. *Coşteĭu, Banat.*

Vedi *Dată, Scris, Sórtă, Ursit, Zodie*

Aşa 'ĭ-a fost să fie, se ḑice maĭ ales pentru o întîmplare displăcută saŭ ne-norocită

15908 **Din ce 'țĭ e ursita nu poțĭ să scapĭ.**

N. BĂRBULESCU, *înv.* c. *Sudițĭ, j. Ilfov.*

1⁰ Acelaş înțeles ca la No 15907
2⁰ Orĭ-ce va face omul va luà pe ursita luĭ.

LEGENDĂ

Se povestesce că unuĭ om ĭ-a născut soția o copilă. Acel om avea un argat în curte, becher Acest argat, în nóptea ursitoreĭ copileĭ, a dormit pe prispa caseĭ, în dreptul ferestrelor. Pe la meḑul nopțiĭ, aude ursitorile hotărînd ast-fel: «tu, copilă, la marele tĕŭ, să iei de soț pe cela ce dórme pe prispă afară». Auḑind argatul acestea, şi cum el era flăcăŭ matur, se înspăimântă când se gândi că trebue să aştepte însurătórea până la marele feteĭ Atuncĭ, se gândi cum să scape de fată. Pe când toțĭ din casă dormiaŭ duşĭ, el se sculă, intră în casa, luă fata din légăn şi ieşĭ cu ea afară Acĭ, merse la un gard şi în fipse copilaşul într'un par ascuțit. Acum, de gróza faptuluĭ seu, argatul fuge în lume, pĭerḑêndu'şĭ urma. Ce se întîmplase însa ? Fata, care

fu înfiptă în par, nu murise. Din norocire, omorîtorul şi viitorul ieĭ soţ, din nebăgare de sémă, numaĭ o agăţase în par, ast fel că despre ḑiuă, copila a fost găsită acolo vie.

Târḑiŭ, fórte târḑiŭ, când fata se făcuse deja mare şi frumósă, ĭétă că într'una din serĭ, sosesce la casa tatăluĭ sĕŭ un străin, rugându'l pentru găzduire. Era însu'şĭ fost argat, care uitase şi nu maĭ cunoscea locuinţa fostuluĭ sĕŭ stăpân. Sosit acı, fu găzduit In timpul găsduireĭ, răpit de frumuseţea feteĭ, se înamoră de ea Atât de mare fu amorul sĕŭ, în cât uită că e un găzduit, şi ceru fata în căsătorie. Cum se făcu, că părinţiĭ feteĭ se învoiră la acésta. Nunta se făcu cu alaiŭ Tineriĭ eraŭ fericiţĭ! Intr'una din ḑile, tînĕra soţie arĕtă soţuluĭ sĕŭ o sgârîitură pe corp, povestindu'ĭ cum părinţiĭ sĕĭ aŭ găsit'o, când era copilă în faşă, agăţată într'un par şi cum din norocire, numaĭ cu acea sgîrîitură se alese. La auḑul acestora, soţul, imediat îşĭ reaminti cele întîmplate

Iată dér, cum ursita, se îndeplinesce în totul. Omul ḑice: «din ce 'ţi-e ursita nu poţĭ sa scapĭ .

15909 *Cartea ursiteĭ.

ION POP FLORENTIN, *Conv. Liter.*, p. IV, p 9.

Adică cartea în care se află trecute tóte întîmplările vieţeĭ fie căruĭ om.

URSITORĬ

Ursitorile saŭ Ursitele sunt nisce fete cari, în prima nópte (Ungaria) saŭ a treĭa ḑi (România), după nascerea unuĭ copil, vin să'ĭ împartă noroc saŭ nenoroc. Pentru ca să le îmbuneze, Românul aşéză pe o masă un taler mare cu apă şi jur împrejur de el şépte linguri, pâne, rachĭu, sare, ş a Şi atuncĭ ele sorocesc nouluĭ născut bine saŭ rĕŭ, după cum sunt mulţumite saŭ nu de primirea ce li s'a făcut.

Sĕ povestesce că un drumeţ, trăgênd la o gazdă, a fost culcat afară pe prispă. Nóptea, întîmplându-se se nască femeĭa de gazdă, aŭ venit ursitorile la ferêstră, şi drumeţul le-a auḑit cum să sfătuiaŭ ele despre sórta copiluluĭ Diminéţa a spus părinţilor că el a auḑit pe ursitori hotărînd că copilul lor are să se înnece, în fântâna din ogradă, chiar în ḑiua nunţeĭ luĭ. Părinţiĭ aŭ ţinut socotélă, şi când a fost l'a nuntă, aŭ astupat bine cu capac gura fântâneĭ Feciorul lor, s'a suit pe capacul fântâneĭ şi a murit acolo, fără să se înnece.

15910 Tacă pripitorile unde cântă ursitorile.

DIM. CANTEMIR, *Ist Ierogl*, p. 108

Arată puterea sórteĭ, pe care nimic nu o póte înlatură.

15911 *△ **Aşa'i aŭ ursît ursîtorile.**

Avr. Corcea, *paroh*, c *Coşteïŭ*, *Banat*.

Vedĭ *Dată, Scris, Ursit*.

Acelaş înțeles ca la No. 15906.

UVRIDĂ

15912 **Aurlă ca Uvridă** [1]

Dr Weigand, *Zweit. Jahres.*, p 178.

Vedĭ *Havră, Lavră*.

Arată firea sgomotósă a ovreïuluĭ, larmă pe care o fac când se adună maĭ mulțĭ la un loc.

VAMĂ

Vedĭ *Dumnedeŭ*.

Pentru a ajunge la raïu se crede, după localitățĭ, că sunt 7, 12 saŭ 24 de vămĭ ale văsduhuluĭ, pe care trebue să le plătéscă mortul In acest scop se daŭ de pomană 7, 12 saŭ 24 podurĭ de pânză, banĭ, găinĭ, cofițe şi altele.

Vama se plătesce luĭ Sfântu Vasile cel Mare.

De țe-aĭ plătit vămile, pe când trăïaĭ, trecĭ nesupĕrat Daca nu, atuncĭ sufletul stă la porțile vămilor până ce rudele de pe lumea asta, orĭ părințiĭ le plătesc prin pomene

15913 *△ **A face vama cuĭ-va.**

G Poboran, *inst. j Olt*

Adică a'l omorî.

[1]) Urlă (strigă) ca în havră ovreïéscă (jidănimea).

VASILCA

Prin vasilcă se înţelege capul uneĭ scrófe, împodobit cu florĭ naturale şi florĭ artificiale, cu panglice şi verdeţurĭ de mâncare, pus pe o tavă în faţa uneĭ oglindĭ.

Ţiganiĭ umblă cu dînsa în ajunul anuluĭ noŭ, saŭ în diminéţa dileĭ de 1 Ianuarie, pe la casele pe unde cred că pot căpĕtà vre-un bacşiş.

15914 **Vasilca, cât dĕ mult ĕĭ împodobi-o, tot Vasilcă rĕmâne!**

Iord Golescu, *Mss.* II, p. 18.

Vedĭ *Brezaie*

Adică cele urîte, când se împodobesc (Golescu).

Πίθηκος ὁ πίθηκος κἂν χρύσεα ἔχῃ σύμβολα.[1]

Prov. Elin.

Simia semper simia, etiamsi aurea gestet insignia.[2]

Prov. Lat.

Le singe, fût-il vêtu de pourpre, est toujours singe.

Prov Franc.

Le scimmia è sempre scimmia anco vestita di seta.[3]

Prov. Ital.

Ainda que vistais a mona de seda, mona se queda[4]

Prov Port.

15915 **Ca cu Vasilca la Crăcĭun.**

Iord Golescu, *Mss* II. *Asem.*, p 33.

A umblà cerşind.

---

[1] & [2]) Maĭmuţa tot maĭmuţă, chĭar de va purta insigne de aur.
[3]) Maĭmuţa e tot maĭmuţă, chĭar de este îmbrăcată cu mătase.
[4]) Cu tóte că o maĭmuţă e îmbrăcată în mătase, maĭmuţă rĕmâne.

15916 *Ca o vasilcă.

L. ŞĂÏNEANU, p. 853.

Adică împodobită într'un mod cam ridicol.

VICLEIM

Vicleimul, numit ast-fel după oraşul Betleem, ïar în Transilvanïa şi în Moldova *Iroḑï*, după numele luï Irod, care figurézá în representaţïune, era odinïóră mult maï pompos de cât astă-ḑï Intre persóne figurà, ne spun bětrâniï, o logodnică şi un mire, personificând pe fecïóra Maria şi pe Sfântul Iosef, apoï Irod, cu numeroşiï luï Sateliţï, pruncul, magiï, païaţa, moşul, etc. formaŭ o numerósă trupă, care în alaïu se întindeà pe strade, cu tobe, tipsiï şi surle Un scriitor din bětrâna generaţïune, M. Cogălniceanu se exprimă în modul urmĕtor:

Dascăliï şi diaciï, întocmaï ca în Francia *les Clercs de la Bazoche*, eraŭ învĕţătorï, eraŭ zugravï, eraŭ cântăreţï, eraŭ chïar actorï represintând *misterele religïóse*, ce pretutindenea aŭ fost începutul teatruluï modern, şi din care rĕmăşiţele ne sunt păstrate încă prin *Irodul* saŭ *Betleemul* nostru, care din ḑiua de Crăcïun şi până în lăsatul seculuï, percurg stradele oraşelor nóstre şi care se represintă maï cu deosebire de cântăreţiï de la bisericï. La începutul încă al acestuï secul, Iroḑiï eraŭ ţinuţï în onóre maï mare. Fiiï boïerilor celor maï înalţï, îmbrăcaţï în stofă aurită, mergeaŭ la curtea domnéscă, şi la casele boerescï cele maï însemnate de represintaŭ scenele religïóse. Aci este locu să regret că, încă cât este timpul, nu ne îngrijim să păstrăm ultimele rĕmăşiţe ale Iroḑilor, care, seculï întregï, cu *Păpuşele*, aŭ fost teatrul nostru popular.» — *Rev. Ist.*, I, 1882, p. 33.

A se vedé pentru maï multe amănunte, G. DEM. TEODORESCU, *Credinţe,* p. 43; *Poes. Populare*, p. 100; DIM. OLLĂNESCU, *Teatru la Românï.*

15917 *Vicleim.

L. ŞĂINEANU, *Dicţ.*, p. 861.

Adică spectacol ridicol.

VINEREA-MARE

Veḑï *Câne, Cap. I, c. Vinerï.*

15918 * △ **Nu e în tot-dé-una Vinerea-Mare.**

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedințĭ.* — P GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloşanĭ, j. Mehedințĭ.*

Vedĭ *Fest, Pasce.*

Aceleaşĭ înțelesurĭ ca la No. 15464.

15919 **A îndrugà de Vinerea-Mare.**

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 177.

A se adăogà la No. 319

VÎRCOLACĬ

A se vedé G. DEM. TEODORESCU, *Miturĭ lunare*, p. 119 şi urmĕtórele.

15920 * **S'nu façĭ ca vurculaclu ci s-mâcă soĭa.**[1])

D DAN, *c. Molovişte, Macedonĭa.* — XENOF. CAPSALE, *c. Pîrlepe, Macedonĭa.*

Să ajuțĭ pe ceĭ de un ném cu tine.

15921 **A s-sculare ca un vărculacu.**[2])

ST MIHĂILEANU, *Dicț.*, p. 531.

A se sculà de cu nópte.

15922 **Are oc̃li di vărculacu.**[3])

ST. MIHĂILEANU, *Dicț*, p. 531.

Nu voesce să dórmă

VLĂDICĂ

Vedĭ *Ibovnică.*

---

1) Să nu facĭ ca vîrcolacul ce'şĭ mănâncă némul (familia).
2) A se sculà ca un vîrcolac
3) Are ochĭ de vîrculac.

15923 * △ Scie (a sciut) Vlădica pe cine popesce (a popit).

E I Patriciu, înv. c. *Smulțî*, *j Covurluĭu*. — V. A. Forescu, *c. Foltıcenĭ, j. Sucĭava*. — C. Teodorescu, *înv c. Lipova, j. Vasluĭu*.

1⁰ Când vreĭ să arěțĭ neghĭobia unuĭa într'o afacere.
2⁰ Arată, maĭ mult în batjocură, că cine-va e în stare a se împotrivi învinovățirilor ce i se aduc de alțiĭ.

SNÓVĂ

Cı-că un popă, ducêndu-se cu preotésa la tîrg, a isprăvıt baniĭ, tocmaĭ când se întărîtaseră la gărgărısală. Atuncĭ popiĭ îĭ trăsnı un gând. Vîndu ĭépa de la căruță şı scăpă dın încurcătură.
Când să plece ce'ĭ de făcut ?
Popiĭ îĭ trăsnı ĭar un gând. Suĭ preotésa în căruță, ḑise el, apoĭ se înhamă şı începu a trage !
Preotésa mırată, ḑıse : Vaĭ de mıne, părinte , dar scıĭ că eştĭ minunat ? Cum te-aĭ dumerıt la asta ?
— Heĭ ! heĭ ! preotésă, *a scıut el Vlădıca pe cıne popesce*, rěspunse popa mulțumıt în sıne.

15924 * △ Scie bine Vlădica
Pe cine ĭea de chică.

A. Pann, III, p. 28. — E. I. Patriciu, *înv. c. Smulțî, j Covurluĭu*. — Gavr. Onişor, *prof c. Dobrověț, j. Vasluĭu*.

Scie bine un Vlădică
Pe cine ĭea de chică.

Hințescu, p. 203.

1⁰ Când e unul bătut pe drept
2⁰ Pentru cel care, la judecățĭ, nu dă mită.
A se vedé *Fóĭa pentru toțĭ*, I, p. 4.

15925 * △ S'a desmăgărit Vlădica.

E. I. Patriciu & G. P Salviŭ, *înv. c Smulțî, j. Covurluĭu.*

SNÓVĂ

Vlădica mergênd la un preot de sat, fu primit cu mare respect şi ospětat. Se întîmplă însă că preotésa iĭ servesce la masă, mâncând numaĭ Vlădica şi cu popa, fără să o poftéscă şi pe ea.

Séra, după ce se retrage pentru culcare Vlădica într'o odae de alăturĭ, preotésa ne maĭ putênd răbda întrebă pe popă

— Cine e ăsta, părinte?

— Vlădica, preotésă.

— Vlădica! ba chiar un măgar! închipuiţĭ să nu mě poftéscă şi pe mine măcar să'mĭ întindă un pahar de vin din masă.

Vlădica, audi vorba lor şi, a doua di diminéţă, până a nu plecà, avu grijă ca din vinul ce i se adusese pentru gustare să umple un pahar şi chemând pe preotésă îĭ dise «Ia poftim, cucónă preotésă, că *s'a desmăgărit Vlădica.*»

15926 *△ Dě (de) la Vladică până la opincă.

Iord Golescu, *Mss.* II, p 93. — A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 174. — P. Ispirescu, *Rev Ist.*, III, p. 158. — Al Odobescu, III, p 245. — Gr. Jipescu, *Opinc.*, p. 88. — I. Creangă, *Amint*, p. 163. — V. Sala, *dasc. Negri, comit. Bihor, Ungaria*

*△ *De la Vlădică la opincă.*

E I Patrciu, *înv. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Însemnéză dě la mîc până la mare, adică toţĭ d'a rîndul, toţĭ de o potrivă la orĭ-ce (Golescu).

«Astădĭ toţĭ, *de la Vlădică până la opincă,* trebuĭe să luăm parte la nevoile şi fericirea ţěriĭ» — I. Creangă, *Amint.*

15927 *△ Vladica, de e Vlădică,
Şi tot are ibovnică;
Dar eŭ încă potropop,
De ce să n'am şépte-opt?

G. Bănulescu, *învěţător, c. Tîrgovişte, j. Dîmboviţa.*

Pentru preoţiĭ cu moravurĭ uşóre.

15928 Arĕŭ 'i Turcul, ma niñga cama rĕŭ 'ĭ dhisputaragălu.[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 155.

Arată cât de mult sĕ tem Aromânii dĕ episcopiĭ grecĭ.

Κακός ινι ν-ο-αγας, μα πλο κακός υ δισπυτάραγας.

Prov. Grec.

15929 Viñi dhispotĭ în hóră, ș-prefțâli s-fac nvésti.[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 179

Arată téma pe care o inspira episcopiĭ până și preoților.

15930 * △ Îs lungĭ pólele Vlădicăĭ.

E. I PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluĭu.*

Când vreĭ să arĕțĭ că unul doresce pré multe.

15931 * △ Ajunge din Vlădică popă.

ILIE HOCIOTĂ, *c. Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Veḑĭ *Cal.*

Acelaș înțeles ca la No. 1420.

'Αφ' ἵππων ἐπ' ὄνους[3]).

Procop.

Ab equis ad asinos.[4])

Prov. Lat.

[1]) Rĕŭ 'ĭ Turcul, dar încă maĭ reŭ e episcopul.
[2]) Vin episcopul în sat, și preoțiĭ se fac neveste (mirese)
[3]) Din cal magar.
[4]) Idem.

D'évêque devenir meunier.

Prov. Franc.

Tornar di Papa Vescovo.[1]

Prov. Ital.

15932 *△ **Ca Vlădicii.**

AVR CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Adică lucru rar, care nu pré se găsesce.

15933 * **Nasul Vlădichii.**

D-na ECAT. ZANNE, *c. Băsescĭ, j. Fălciŭ.*

Nóda găineĭ, numită de Francezĭ: *le bonnet d'évêque* saŭ *le sot l'y laisse.*

VLĂDICESC

15934 △ **Dumnedeŭ să te păzéscă,**
De mânia vlădicéscă,
Şi de pîra mojicéscă.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov*, p. 80, c *Codlea, Ungaria.*

Vedĭ *Dumnedeu.*

Acelaş înţeles ca la No. 15213.

VRĂJITOR

Vedĭ *Neguţător.*

«*Striga,* vine de la cuvîntul grecesc *strigli,* şi la Moldovenĭ însémnă tot aceea ce a însemnat la Romanĭ. o babă bĕtrână care are măĭestria diavoléscă de a omorî într'un chip necunoscut, pe copiiĭ ceĭ de curînd născuţĭ. Maĭ mult domnesce acéstă superstiţiune la Ardelenĭ. Eĭ dic că, când începe a umblà striga, mor copiiĭ în légĕn, fără ca să fie bolnavĭ. Pentru aceea, dacă aŭ prepus pe vre-o babă bĕtrână, o légă de mânĭ şi de picĭóre, şi o aruncă în apă. Şi dacă se afundă dic că

[1]) A se face din papă (de la Roma), episcop.

e nevinovată, ïar dacă rĕmâne de-asupra apeï, atuncï ḑic că e vinovată, şi fără de a maï face altà cercetare, o aruncă în foc şi o ard de vie, măcar de ar strigà până la cea din urmă rĕsuflare, reclamând că este nevinovată. Nimine n'o póte scăpà de sórta fatală.» — DIM. CANTEMIR, *Descr. Mold*, p. 156.

Poporul crede că vrăjitoriï saŭ vrăjitórele aŭ puterea de a îmblânḑi pe duşmanï, a face de dragoste, a luà mana vacilor, albinelor, a face de ursită, a tămădui de bóle, etc.

A se vedé colecţia *Şezătóreï*.

15935 * △ Îï tremură barba ca de vrăjitóre.

T. BĂLĂŞEL, *preot, c Stefănescï, j. Vâlcea.*

Vrăjitorile descântă mormăind încet, fără ca să se audă ce pot spune, ast-fel că li se vede numaï bărbia mişcând. De alminterea sunt şi fórte bĕtrâne.

15936 * Vrăjitóre.

Pentru o babă urîtă şi rĕutăcïósă.

«Al patrulea, te sfătuesc, de întîlnescï pe drumul mare o vrăjitóre, plină de rĕutate, maï bine să trecï decât să te oprescï lângă dînsa, chïar dacă te-ar surprinde nóptea.

«Copiilor ómenilor le trebue o vedere curată când aŭ nevoïe de a se luptà cu vitejie.

«Adese-orï, pe marginea drumuluï cel mare, vrăjitóre rele sunt aşezate, carï îţï vrăjesc mintea şi spada.» — EDDA, *Cântecul luï Sigurdrifa.*

VREMEA DE APOÏ

15937 * △ A venit vremea de apoï.

Şezătórea, II, p. 27.

Când se vĕd lucrurï de necreḑut, ne-vĕḑute şi ne-auḑite, peste fire.

VREMEA DE APOÏ ŞI JUDECATA CEA DIN URMĂ

«Prin vremea de apoi poporul înţelege sfîrşitul lumeï de aḑï Inainte de a fi vremea de-apoï, vor fi secete marï, pohóe, ploï necurmate, bolï în ómenï şi vite, cutremure de pamînt, bătăliï, holera, cïumă şi tot felul de pedepse trimise de D ḑeu, în lume, spre a o face să se

pocăéscă şi să vie în calea adevěruluĭ. La vremea de-apoĭ va veni şi Antihîrţ ca să înşele lumea. Cu vremea de-apoĭ, lumea de azĭ se mîntue. Greutăţile la vremea de-apoĭ vor fi aşa de marĭ, în cât viĭ se vor duce la mormintele morţilor şi vor ḑice: «sculaţĭ voĭ, să intrăm noĭ în locurile vóstre că tare'ĭ lumea urgisită şi greŭ îĭ de trăit; noĭ nu maĭ putem suferi, eşiţĭ şi suferiţĭ şi voĭ.» Dar morţiĭ nu vor auḑi glasul necăjiţilor. Capcâniĭ vor eşi din închisórea lor, paserile cu clonţu de fer se vor ivi în lume, sórele va fi întunecos, luna pe cer nu va maĭ luminà nóptea, stelele n'or maĭ sclipi, şi o înăduşélă, o greutate, o amărăcĭune va fi în întréga lume După tóte aceste pedepse, o plóe de foc va urmà, şi pămîntul va arde de noue stînjenĭ în jos (alţiĭ ḑic de noue coţĭ), şi se va face alb ca varul, că de multele păcate făcute de ómenĭ, pamîntul s'a înnegrit, la începutul facereĭ fiind tot alb.

Intr'un nour alb, ce va străluci ca sórele, Cel-a-tot-puternicul se va arěta. Ingeriĭ vor trîmbiţà: morţiĭ se vor sculà şi judecătorul cel mare va judecà pe om după faptele sale Ceĭ dreptĭ vor avé parte de raĭu, ĭar ceĭ reĭ de ĭad.

O suflare va îndreptà puternicul stăpânitor asupra pămîntuluĭ şi pe el va rěsări ĭarăşĭ florĭ, erburĭ, copacĭ şi o altă lume va începe a trăi.

Când săténul îşĭ aduce aminte de vremea de-apoĭ, oftézâ şi pare că veḑĭ că gândurile i se îndréptă spre acel viitor îndepărtat, pentru a'l scotoci şi a aflà cum are să fie. De multe orĭ, când necazurile curg pe sate, când bólele nu se maĭ curmă dintre eĭ, când vremile-s pe dos, fiind în loc de vară ĭérnă, şi când trebue plóe e secetă, auḑĭ pe om ḑicênd cu grijă: mi se pare că *se apropie vremea de-apoĭ,* că tare-ĭ greŭ de trăit în lume şi tare-s pe dos maĭ tóte!» — *Şezătóre,* II, p. 27

ZÎNĂ

15938 *A fi ca o zînă.

Adică fórte frumósă

Cam cu cincĭ-ḑecĭ de anĭ înainte vreme, erà în satul Holda un olariu. Il chemà Grigore Hău, şi când începeà să'ţĭ povestéscă păţaniĭ de-ale luĭ nu le maĭ sfîrşea

Ómenĭ, femeĭ, copiĭ, în ḑilele de sěrbătóre se duceaŭ la moşnégul acesta, să le spue de-ale luĭ. El scia cântecul zînelor, dar moşnégul în ruptul capuluĭ nu l'ar fi cântat Şi o samă îl întrebaŭ de ce nu'l cânta şi el le respundea

— Feţiĭ meĭ, nu'l cânt, că de m'a pune pěcatul să'l cânt, apoĭ la nópte zînele vin şi mě duc la dînsele, pe câtă-va vreme.

— Şi unde's zînele acelea? îl întreba vre-unul

— Prin alte locurĭ, pe aicea nu se află de cât pe muntele Rarăŭ, în Pĭetrile Dómneĭ Acolo între pĭetre ce află o bortă mare, ca faţa uneĭ case Şi de câte orĭ mě ĭeŭ zînele, acolo mě duc şi mě ţin o ḑi, doue, mult treĭ ḑile. Una dintr'însele îmĭ ḑice Să ne cânţĭ cântecul nostru, că de nu acĭ ţi'ĭ mórtea.

— Da me rog cum îs zînele acelea? întrébă vre-unul.

— Zînele's frumóse de nu maĭ au pereche, dar ce hasnă, dacă în dos îs scorbură de copac. Aŭ un pěr castaniŭ, sclipesce, şi'ĭ lung pâna

la călcâĭ. Şı au nısce ochĭ, de când se uĭtă la tine, te bea, nu alta. Când le cânt, zînele închınă paharele şı numaĭ în bĕuturĭ şı petrecerĭ o duc.

Când béŭ ele, îĭ da şi moşnéguluĭ câte-un pahar de bĕutură.

Zînele béŭ numaĭ vın, altă nımıc.

După ce se săturaŭ zînele de petrecut, atuncĭ îl duceaŭ tot ele acasă.

Zînele ıéŭ la dînsele pe orĭ-ce cıoban care cântă frumos dın fluer, saŭ fată care cântă frumos.

Zînele aŭ sub stăpânırea lor tôte vıetățıle sĕlbatıce. Ele fac dıferite semne la urechea vıetățılor ce le aŭ în stăpânırea lor Şi de aceea când vînăm un cerb, urs, etc, e însemnat la ureche.

Numele zînelor e ca la vacĭ: mândruța, păuna, brândușa, ruscuța, etc.

Şezătórea, V, p. 8, *j.* *Sucĭava.*

ZODIE

Vedĭ *Scrófă*

15939 *△ **Aşa'ĭ a fost zodia.**

B. P Hăşdĕŭ, *Etym. Magn.*, p 1980. *Hațeg (Transılvanĭa).* — S. Fl. Marian, *Nascere,* p. 65.

Vedĭ *Dată, Scrıs, Sôrtă, Ursıtă.*

Acelaş înțeles ca la No. 14783.

CAPITOLU XIII

DESPRE VIÉŢA INTELECTUALĂ ŞI MORALĂ

SUFLETUL ŞI FACULTĂŢILE SALE

A ADEVERÌ

15940 **Ceĭa ce adeverézā maĭ de credinţă sunt de cât ceĭa ce tăgăduesc.**

VASILE LUPU, *Pravilă,* p. 38.

Maximă juridică.

GLAV. K. V. «Maĭ mult créde gĭudeţul mărturiile cari arată vrăjmăşia bărbatuluĭ, de cât toţĭ ceĭa ce grăesc împotrivă de dic, că nu'ĭ aşa. Ce să dice cum nu'ĭ bărbatul cu vrăjmăşie spre muĭare, de vréme ce, la tóte gĭudeţele, maĭ adevĕrate sunt mărturiile, carele dic că ĭaste, de ceĭa ce dic că nu'ĭ aşa, ce să dice *ceĭa ce adeverézā maĭ de credinţă sunt de cât ceĭa ce tăgăduesc.*» — V. LUPU, *Pravila.*

A SE ASEMĔNÀ

Vedĭ *Cap. V, c. a se Asemĕnà.*

15941 **Dĕ nu ne asemĕnam, nu ne încuscriam.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 93.

Arată năravurile cele rele şî dĕ o potrivă, ale unor obraze (GOLESCU).

15942 **Cine se asémĕnă sĕ adună.**

D-na E. B. Mawr, p. 51. — I. G. Valentineanu, p. 10 & 28.

Vedĭ *a se Adunà.*

A se adaogà la No. 4858.

Ὅμοιον ὁμοίῳ φίλον. [1])

Prov Elin.

Simile simili gaudet. [2])

Prov Lat

Qui se ressemble, s'assemble.

Prov Franc.

Simili con simili vanno [3])

Prov. Ital.

Gleich sucht sich,
Gleich findet sich. [4])

Prov Germ.

15943 **Să te asemenĭ cu ceĭ maĭ puţinĭ, ĭar nu cu ceĭ maĭ mulţĭ.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 113.

Adică cu ceĭ înţelepţĭ, ce sunt maĭ puţinĭ, ĭar nu cu ceĭ nebunĭ, ce sunt maĭ mulţĭ (Golescu).

A BĂNUÌ

15944 * **Cine bănuesce e cu maĭ multe pĕcate.**

D-na Vict. Budişteanu, *c. Bucurescĭ, j. Ilfov.*

Vedĭ *Bănuĭală, Fur, Hoţ, Pagubă, Tâlhar.*

Acelaş înţeles ca la No. 12425.

---

[1]) Asemene cu asemene (e) prietin
[2]) Asemene cu asemene se bucură (petrece).
[3]) Asemene cu asemene merge
[4]) Asemene se caută, asemene se găsesce.

BĂNUÏALĂ

15945 **Carle'ĭ ẻn suspet, eĭ ẻn pecat.** [1])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 10

Acelaş înţeles ca la No. 15944.

BOLÂND

Veḑĭ *Bolund*, *Tîrg*.

15946 * △ **Vine rîndu**
(Şi) la bolându.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat* — Iul. Grofşoreanu, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

Cel care a fost dispreţuit, ca nebun saŭ ne-trebnic, ajunge de multe orĭ să fie şi el bun la ce-va, saŭ rugat pentru ce-va.

BOLUND

Veḑĭ *Domn*, *Pită*.

CHIBZUIRE

15947 * **După faptă chibzuire,**
N'aduce de cât căire.

Gabrielescu, *arhitec. j. Iaşiĭ.*

Trebue să ne gândim înainte de a face óre-ce.

A CHITI

15948 **Nu'ĭ în tot-dé-una cum se chitesce, ce'ĭ şi cum se nemeresce.**

I. Creangă, *Pov.*, p. 8.

Veḑĭ *a Gândì*.

[1]) Care'ĭ în bănuĭală, e în pĕcat.

Omul e adese-orĭ înşelat în aşteptările sale.

COPILĂROS

15949 **Cel copilăros tot-dé-una**
Gândesce 'n mintea 'ĭ adîncă,
Că numaĭ el pâĭne (pâne) mănâncă;
Şi alţiĭ mănâncă pae (paĭe),
Ca vitele din copae (copaĭe).

A. Pann, I, p. 10. — Hinţescu, p 38

Vedĭ *Pâne*.

Pentru cel copilăros şi mojic.

CUGET

Vedĭ *Păcat*.

15950 **Cugetul cel bun, cea maĭ móle pernă.**

Iord Golescu, *Mss.* II, p. 31.

Adică cu cuget bun dormĭ fără nicĭ o grijă (Golescu). Montaigne, servindu se de aceeaşĭ asemĕnare ḑice: *Le doute et l'incuriosité sont un mol et doux oreiller, pour une tête bien faite.*

A good conscience a continual feast [1])

Prov. Engl.

Gut Gewissen macht ein fröhlich Gesicht. [2])

Prov. Germ.

15951 * △ **Cugetul curat, nicĭ se dă, nicĭ se ĭa (ĭea).**

C Teodorescu, *înv. c Lipova, j. Vasluĭu* — Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Ci ĭsvoresce din faptele nóstre.

---

[1]) O bună conscĭinţă (cuget curat) e o sĕrbătoare neîntreruptă.
[2]) O bună conscĭinţă (îţĭ) face uu obraz vesel.

15952 *△ **Pentru cugete nu ïeà nime vamă.**

V. SALA, *dasc. c. Petrósa, comit. Bihor, Ungarïa.*

Cugetul e liber; omul e singur stăpân pe cugetele sale.

A CUGETÀ

15953 *△ **Cugetă (bine) înainte de a vorbi.**

HINȚESCU, p. 40. — I. G. VALENTINEANU, p. 12.

Vedĭ *Limbă.*

Acelaş înţeles ca la No. 3696.

CUMINTE

Vedĭ *a Făgăduì, Minte.*

15954 *△ **Fiĭ cuminte**
Ca 'nainte;
Nu fi prost
Precum aĭ fost.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Să nu facĭ greşéla pe care aĭ maĭ făcut'o.

15955 *△ **Omul cuminte, linişte aduce.**

G. MIHALACHE, *c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Fuge de gâlcévă şi caută tot să împace lucrurile.

15956 *△ **Maĭ bine c'un om cuminte la pagubă, de cât c'un bolând la căştig.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

* △
Maĭ bine cu cel cuminte la pagubă, de cât cu prostul la câştig.

S. I. Grossman, *Dicţ.*, p. 20.

Veḑĭ *Deştept, Inţelept, Isteţ, Mişel, Omenie, Şiret, Voĭnic, Vrednic.*

Când nu aĭ pentru cine să te puĭ, maĭ bine să 'ţĭ cauţĭ de trébă.

* △
15957 **Maĭ bine cu un om cuminte la lucru, de cât cu cel nebun la masă.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 142, *c. Logoş, Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No 15956

A CUNÓSCE

* △
15958 **A cunósce la caĭ morţĭ.**

G P. Salviŭ. *înv. c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Se ḑice celor carĭ pretind că numaĭ eĭ aŭ fost în stare să pricépă cutare lucru, pe când, la drept vorbind, e priceput de ceĭ maĭ proştĭ.

DEŞTEPT

Veḑĭ *a Făgădui.*

*
15959 **Omul deştept găsesce să scarpine pe fimeea unde o mănâncă.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j Suĉava.*

1⁰ Adică o bate.
2⁰ Iĭ află dorinţele, chiar şi cele maĭ ascunse.

* △
15960 **Maĭ bine la pagubă cu un deştept, de cât la câştig cu un nătărăŭ.**

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Vedĭ *Cuminte, Isteţ, Mişel, Omenie, Şiret, Voĭnic, Vrednic.*

Acelaş înţeles ca la No. 15956.

* △
15961 **Un om deştept face cât doĭ.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava*

Arată cât de mult preţuesce deşteptăcĭunea.

* △
15962 **Deştept ca óĭa când dă în noroĭu.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Costescĭ, j. Muscel.*

* △
Deştept ca óĭa în luna luĭ Cuptor.

Catriniŭ, *elev c. Rădiŭ, j. Vasluĭu.*

* △
Îĭ deştept ca óĭa.

G. P Salviŭ, *înv c Smulţi, j. Covurluĭu.* — G. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — N. Miron, *elev c Onescĭ, j. Bacăŭ.*

△
Deştept ca óĭa şi viclén ca măgarul.

Dr Cristea, p. 74, *c. Rêsnov, Ungarĭa.*

Vedĭ *Óĭe, Şiret, Viclén*

Adică om tîmp, prost

* △
15963 **E deştept ca óĭa cu jug.**

I. S. Mardare, *c. Cerţescĭ, j Tutova*

* △
Deştept ca óia cu jug (cu rubla 'n nas).

C. TEODORESCU, *înv* c. *Lipova, j. Vasluiu.*

Vedĭ *Óie, Şiret*

Adică ca porcul.

DUH

15964 **Duhul uşor şî zadarnic la orĭ-ce vînt sĕ supune.**

IORD GOLESCU, *Mss* II, p. 92.

Adică ceĭ fricoşĭ şî ticăloşĭ lesne sĕ supun (GOLESCU)

15965 **Duhul uşor şî sburdatic dĕ orĭ-ce vînt sĕ clatină.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92

Adică ceĭ sfioşĭ şî ticăloşĭ lesne sĕ sperĭe dĕ orĭ-ce (GOLESCU).

* △
15966 **'I s-a dus buhu,**
Atât îĭ e mare duhu.

V. A. FORESCU, c. *Malinĭ, j Sucĭava.*

Pentru cel prost.

GÂND

Vedĭ *Tată, a Vısà.*

15967 **Cu anevoe, un gând în doaĕ inimĭ a se ascunde póte.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ieroglif.*, p. 45.

Taĭnele tale să nu le desvelescĭ la nimenĭ.

*
15968 **Omlu carĭ 'şĭ spune mintea éste cur desvĕlit.**[1]

I. COYAN, *prof.* c. *Perivoli, Epir.*

[1]) Omul care'şĭ spune gândul, este cur desvelıt.

Arată ce ar trebui să ascunda, şi toţĭ rîd de dînsul.

15969 **Din ceea ce scie, gândul nu ş-ĕl schimbă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 89.

Sĕ dice pentru ceĭ ce nu'şĭ schimbă năravurile, şî pentru ceĭ îndĕrătnicĭ (GOLESCU).

15970 **Gândul omuluĭ e ĭad,**
Şi un adînc fără vad.

A. PANN, II, p. 38. — HINŢESCU, p 67.

E greŭ să'ĭ cunoscĭ gândurile.

* △
15971 **Gândul rĕŭ**
Te dă cu capu'n pîrĕŭ (părĕŭ).

M. MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.* — D-na EL. SEVASTOS, p. 239

Rĕŭ facĭ, rĕŭ o păţescĭ.

* △
15972 **Unde ţĭ-e gândul, acolo ţĭ-e şi capul.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Sucĭava*

Să nu'ţĭ destăinuĭescĭ gândul la nimenĭ.

*
15973 **Mintea la muĭére s'nu o spunĭ.** [1])

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Vedĭ *Copil, Taĭnă*

Căcĭ te vinde.
A se vedé A. Pann, Ediţ. 1889, p. 120-131.

Jamais homme sage et discret
Ne révèle à femme son secret.

GABR MEURIER, *XVI-e Siecle.*

[1]) Gândul să nu'l spuĭ muĭereĭ.

*

15974 Gândurĭ multe, fără tréba,
Dovedesce minte slabă.

I. Bănescu, *prof. j. Roman*

1⁰ Pentru cel care se tot gândesce şi nu face nimic.
2⁰ Ḑice omul de acţiune despre cel visător.

15975 Sto misle nu plateĭu ur dug.[1])

Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 15.

Prin urmare omul să muncéscă, să se misce iar nu să se pĭérdă în gândurĭ.

15976 Îşĭ încércă gândul sĕŭ,
Orĭ pe bine, orĭ pe rĕŭ.

A Pann, II, p. 81. — Hinţescu. p 67.

Omul după ce s'a gândit e dator să trécă la fapte.

*

15977 Gând la gând cu bucurie.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 1⁻5. — Hinţescu, p. 67.

Când doĭ inşĭ s'aŭ gândit, în acelaş minut, la acelaş lucru.
De pildă, când fie-care din eĭ, dorind să vadă pe celalt, eĭ să şi întîlnesc.

*

15978 Cu un gând să se ducă şi cu ḑece nu.

I. Creangă, *Conv Liter.*, XI, p 26; *Pov*, p. 156 — P Ispirescu, *Rev Ist*, II, p 162.

*

Cu un gând ar vré şi cu ḑece nu.

I. Mărăcine, *ing c. Slatina, j Olt.*

---

[1]) O sută de gândurĭ nu plătesc o datorie

Pentru omul nehotărît, care nu scie ce vré.

15979 Când cu gândul nu gândesce,
Îl prinde ş'îl cĭomăgesce.

A. PANN, II, p. 29. — HINŢESCU, p. 66.

Vedĭ *a Gândì, a Visà*

Acelaş înţeles ca la No. 6312

15980 * △ Îĭ stă gându în altă parte.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Puĭescĭ, j. Tutova.*

Nu'l maĭ cunoscĭ.

15981 * △ Gândul meŭ, pe unde alérgă,
Nu'ĭ voĭnic ca să'l petrécă
Şi pasĕre să'l întrécă.

G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabia.*

Arată ĭuţéla şi puterea gândireĭ.

15982 * △ Gândul sbóră ca vîntul.

Dr. CRISTEA, p. 100, *c. Topliţa-Română, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 19581.

15983 * △ A merge ca gândul.

ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stiubienĭ, j. Dorohoĭ.*

* *(Iute) ca gândul.*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 149, 164, 225 & 302. — G. DEM TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 8.

1[0] Adică repede.

Iute
Ca gândul
Şi tare
Ca vîntul.

Poes. Pop.

2⁰ Arată un mers lin.

«Atuncĭ dete bice caılor cari mergeaŭ repede ca vîntul şi *lin ca gândul* » — P. ISPIRESCU, *Leg.,* p. 225.

15984 *△ **Gândul fuge maĭ ĭute de cât vîntul.**

G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 19582.

15985 **A'l pune pe gândurĭ negre.**

P. ISPIRESCU, *Leg.,* p. 376.

A'l supĕrà rĕŭ, a'l vîrî în mare grijă.

«Hotărî dar, el cu mintea luĭ, ca să ıscodéscă şı pe marĭ şi pe mıcĭ, să ıspıtéscă şı prın boerıme şı prin prostıme, că doar va ajunge să pue mâna pe un aşa tâlhar vestıt, care *îl pusese pe* aşa *gândurĭ negre.*» — P. ISPIRESCU.

15986 *△ **A'ĭ pune gând rĕŭ.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 63, 201, 279, 328 & 363.

A'ĭ dorì saŭ a'ĭ pregăti vre-un rĕŭ.

«Când vĕḑură fraţiĭ pe Ţugulea cu o logodnıcă maĭ frumósă de cât florıle, şı maĭ albă de cât spuma lapteluĭ, *îĭ puserĕ gând rĕŭ.*» — P. ISPIRESCU, *Leg.,* p. 328.

A GÂNDÌ

Veḑĭ *Astă-ḑĭ.*

15987 **Dómne sciĭ tu ce gândesc
Şi nu mĕ (maĭ) ţigănesc.**

A. PANN, II, p. 38. — HINŢESCU, p. 67

Se ḑice, în mod glumeţ, când adresăm o cerere unuĭ om, care, de alminterea, ne cunósce dorinţele.

Snóva cu ţiganul, care a dat nascere acesteĭ ḑicerĭ, nu s'a putut aflà.

15988 **Când nicĭ nu gândescĭ, atuncĭ te trântesce.**

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI, p. 30.

Veḑĭ *Gând.*

Acelaş înţeles ca la No. 6312.

15989 * △ **Am ajuns ce n'am gândit,**
Şi mĕ mir ce n'am găsit.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

Veḑĭ *Domn.*

Acelaş înţeles ca la No. 14811.

15990 * △ **La multe cine gândesce**
Nicĭ una nu isprăvesce.

HINŢESCU, p. 66 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 130, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria* — EM. POPESCI, *înv. c. Ciocănescĭ-Mărgineni, j. Ialomiţa.* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Veḑĭ *a se Gândi.*

Când unul vré să se apuce de maĭ multe treburĭ de odată.

Qui trop embrasse mal étreint.

Prov. Franc

15991 * △ **Una gândesce şi alta vorbesce.**

A. PANN, II, p. 135 — HINŢESCU, p. 66 — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 263, c *Agnita, Ungaria.*

Pentru cel ascuns saŭ viclén.

15992 * △ **Unele gândim şi altele vorbim.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 15991.

15993 △ **Gândesce întâĭu, apoĭ vorbesce.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 100, *c Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Veḑĭ *a Vorbı.*

Dacă vreĭ să vorbescĭ cu mĭez şi cu folos.

15994 **Pensaĕ, pocle cuvinta.**[1])

Dr. Fr Miklosich, I, p. 14

Acelaş înţeles ca la No. 15993.

15995 △ **Intâĭu gândesce,**
Apoĭ pornesce.

Dr Cristea, *Prov.*, p. 121, *c. Toplıţa-Rom., Ungarĭa.*

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 15994.
2⁰ Dacă veĭ să isbutescĭ într'o trébă.

15996 **Întâĭu capul să gândéscă,**
Ş'apoĭ gura să vorbéscă.

S. M. Rîurénu, *Dat. Carp.*, p. 97.

Acelaş înţeles ca la No. 15995.

15997 * **Omul una gândesce şi alta nemeresce.**

Veḑĭ *a Chıtı, Dumneḑeŭ*

Omul e adese-orĭ înşelat în aşteptările sale.

---

[1]) Gândesce-te înainte de a vorbi.

15998 **Unde gândescĭ şi unde nemerescĭ.**

Rom. Glumeţ, I, p. 6.

Acelaş înţeles ca la No. 15997.

15999 **Ne gândind nicĭ socotind,**
Se pomenesce vorbind.

A. PANN, p. 99. — HINŢESCU, p. 67.

Pentru cel nerod.

16000 **O vorbi pe ne-gândite**
Şi eşi cam pe brodite.

A PANN, III, p. 8. — HINŢESCU, p. 120

A spune nerodiĭ.

16001 **Noĭ într'un fel le gândim,**
Şi în alt-fel le brodim.

A PANN, I, p. 145. — HINŢESCU, p. 67.

Pentru cel nerod.

16002 **Câte le gândesce**
Rĕŭ le isprăvesce.

A. PANN, I, p 88. — HINŢESCU, p. 66.

Pentru cel nerod.

16003 *△ **Gândesce de adĭ şi pe mâne.**

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 100, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 45.

A SE GÂNDÌ

Vedĭ *Nerod.*

16004 **Multe, un fel sĕ gândesc**
Şi alt-fel sĕ potrivesc.

A. PANN, *Fab.*, I, p. 22.

Când nu ĭes lucrurile, precum ne închipuĭam.

16005 **Omul care se gândesce,**
Orĭ în ce, el tot sporesce.

I. G VALENTINEANU, p 30.

Căcĭ nu se póte greşi, făcênd orĭ-ce cu chibzuĭélă.

* △
16006 **La multe cine se gândesce**
Nicĭ una nu isprăvesce.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 132; II, p 86. — G MIHALACHE, *înv.* *Şendrescĭ, j. Tutova.*

* △
La multe se gândesce
Şi nimica nu isprăvesce.

V. SALA, *dasc. Durdureasa, comit Bihor, Ungarĭa.*

Vedĭ *a Gândì*

Acelaş înţeles ca la No. 15990

* △
16007 **Gândesce-te înainte de a vorbì.**

D-na Z. JUVARA, *c Fedescĭ, j. Tutova*

* △
Intâĭu te gândesce
Şi apoĭ vorbesce.

G. MIHĂLACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Dacă veĭ să isbutescĭ

16008 **Întâĭu să se gândéscă**
Şi apoĭ să o croĭéscă.

A. PANN, II, p.144. — HINŢESCU, p. 66.

Vedĭ *a Mĕsurà, Nerod*

Acelaş înţeles ca la No. 15995

Mesiri avon che tagliar.[1])

Prov. Elveţ.

16009 * △ **Se gândesce, ca găina în dărmătură.**

V. Ifrim, *înv. c. Corodescĭ, j. Tutova.*

Cu greŭ o să scape A intrat în bucluc şi acum nu scie cum o să ĭésă.

GUST

Veḑĭ *Cap. VII, c. Gust, Muscă, Nevéstă.*

16010 * △ **Gustul dascaluluĭ nu'ĭ ca al preuteseĭ.**

V. Sala, *dasc c. Cusiişu, comit Bihor, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Popă.*

Gusturile se deosibesc după ómenĭ.

16011 * △ **Nu poţĭ face pe gustul tuturora.**

G. P Salviŭ, *înv c Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Numaĭ Păcală a făcut pe gustul tuturora, făcênd o casă pe róte Când îĭ spuneà unul de pildă, că e bine să fie uşa spre mĭéză-ḑi, el o luà de proţap şi o întorceà; şi tot aşa făcea cu toţĭ.

On ne peut contenter tout le monde et son père.

La Fontaine.

16012 **Toţi gusti nu scu tot uri.**[2])

Fr. Miklosich, I, p. 15.

---

[1]) Mĕsóră înainte de a tăĭa.
[2]) Tóte gusturile nu sunt tot una.

Acelaş înţeles ca la No. 16010.

16013 * △ **Unde e gust nu încape cértă.**

BARONZI, p. 62. — HINŢESCU, p. 73.

Acelaş înţeles ca la No. 16012.

Tous les goûts sont dans la nature.

Prov. Franc.

16014 **Gustul dispotă n'are.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 103, II, p. 117.

Gustul dispută n'are.

BARONZI, p. 69. — HINŢESCU, p. 74

Acelaş înţeles ca la No. 16013.

Aliis alia placent.[1]

Prov. Lat.

Des goûts et des couleurs on ne saurait disputer.

Prov. Franc

De gusti non se ne disputa.[2]

Prov Tosc.

Sobre gusta non hay disputa[3]

Prov. Span.

Ueber den Geschmack lasst sich nicht streiten.[4]

Prov. Germ.

---

[1]) Unora le plac una, altora alta

[2]) De gusturĭ nu se dispută

[3]) Asupra gusturilor nu e dispută.

[4]) Asupra gustuluĭ nu se lasă să se discute.

Every one as they like best.[1])

Prov Engl.

16015 * **Gustul filonichie n'are.**

V. ALEXANDRI, *Teatr*, p. 570 & 1258. — GAV. ONIŞOR, *prof.* c. *Bĕrlad, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No 16014.

16016 * △ **Gustul omuluĭ este mare boer.**

C. TEODORESCU, *înv.* c. *Lipova, j. Vasluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 16015.

16017 △ **Gust pimbiŭ.**

E. I. PATRICĬU, *înv.* c. *Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Cap VII, c. Gust.*

Adică delicat, ales.

ÎNŢELEPCĬUNE

Vedĭ *Dumnedeŭ, Frumuseţe.*

16018 **Maĭ multă înţelepcĭune găsescĭ în feţele cele urîte, de cât în cele frumóse.**

A. PANN, II, p. 139.

Nu căută la frumuseţe.

16019 △ **Frumuseţea vestejesce**
Dar înţelepcĭunea cresce.

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 97, c. *Agnita, Ungaria.*

Vedĭ *Frumuseţe.*

A se adăogà la No. 5270.

---

[1]) Ce ĭubesce fie-care e maĭ bun.

.16020 **Unde e înţelepcĭune multă e şi nebunie multă.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 23

Veḑĭ *Frumuseţe, Minte.*

Ceĭ maĭ deşteptḑĭ fac, adese-orĭ, şi cele maĭ marĭ greşelĭ.

Les meilleurs clercs ne sont pas les plus sages.

Prov. Franc.

Die Gelehrten, die Verkehrten. [1])

Prov. Germ

16021 **Unde e înţelepcĭune scurtă, (E) şi nebunie multă.**

A. PANN, I, p 78 — HINŢESCU, p. 81.

Unde e un car de înţelepcĭune, acolo sunt douĕ de nebunie.

D ŢÎCHINDEAL, p. 329.

Veḑĭ *Minte.*

Pentru ceĭ proştĭ.

*

16022 **Hîmusi ḑi multă mintuire.**[2])

G. ZUCA, *stud. c. Abela, Epir.*

Ceĭ deşteptḑĭ fac cele maĭ marĭ greşelĭ

16023 **Tră un om cu mintuire şi musconlu e trumpetă, tră-açel çe nu acăchisésce, până-şi tîmpănle ĭ'ncot.**[3])

ANDREĬ AL BAGAV, *Aleg*, p. 90.

Veḑĭ *Inţelept, Aromân.*

Cel înţelept înţelege dintr'o vorbă, ĭar cel prost maĭ nicĭ odată, şi orĭ cât îĭ aĭ spune.

---

[1]) Invĕţaţiĭ, nebuniĭ.
[2]) Innebunı de multă înţelepcĭune.
[3]) Pentru un om cu înţelepcĭune şi ţîntarul e trîmbiţă, pentru acel ce nu pricepe, până şi tobele sunt de géba.

Annaiana bir sivri sinec sazdîr,
Annamaiana daul, zurla azdîr.[1])

Prov. Turc.

ÎNŢELEPT

Veḑĭ *a Făgăduì, a Lăudà, Limbă, Mort, Ochĭu.*

16024 **Precum pescele în mare, aşa înţeleptul în lume nicĭ moşie nicĭ înstreinare are.**

DIM. CANTEMIR, *Ist Ierogl.*, p. 155.

Căcĭ tótă lumea e a luĭ, e patria luĭ.

16025 * △ **Inţeleptul tace şi face.**

V. SALA, *înv. c. Rieni, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Iar nu'şĭ dă dinainte gândurile pe faţă.

16026 * △ **Înţeleptu e răbduriŭ.**

V SALA, *înv c. Vaşcoŭ-Bărescĭ, comit Bihor, Ungarĭa.*

Căcĭ cine sĕ grăbesce, greşesce, pe când, după vorba Românuluĭ, *răbdarea trece marea.*

16027 **Celuĭ înţelept puţine destul.**

DIM. ŢICHINDEAL, *Fab.*, p. 383.

* *La mintimenlu pţîne si sburăscĭ.*[2])

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 16023

---

[1]) Celuĭa ce înţelege un ţînţar îĭ e trîmbiţă, celuía ce nu înţelege tobe, surle sunt puţine.
[2]) Celuĭ înţelept puţne să vorbescĭ.

16028 **Tră mintuitlu ş-musconlu 'ĭ trumbetă, tră neacâchisitlu, ş-tîmpâna'ĭ 'ncot** [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahr.*, p. 168

Vedĭ *Înţelepcĭune.*

Acelaş înţeles ca la No 16027

16029 **Până s-minduéscă mintioşli, glarli ş-u tricură bana.** [2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 157.

Pentru ceĭ carĭ se tot gândesc fără a se maĭ hotărî odată

*

16030 **Până s-minduéscă mintimenlu, glarlu tréçe.** [3])

D. DAN, *stud. c. Molovişte, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 16029

*

16031 **Până cându si minduéscă mintimenli, fug glarli.** [4])

ILIE GHICU, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No 16030.

16032 **Ḑece înţelepţĭ nu pot să descurce ceea ce un nebun a încurcat.**

BARONZI, p. 54. — HINŢESCU, p. 81.

Vedĭ *Nebun*

---

[1]) Pentru înţelept şi ţînţarul e trîmbiţă, pentru cel care nu e cu minte şi toba e de géba

[2]) Până să se gândescă înţelepţiĭ, nebuniĭ trecură vĭéţa (aŭ murit).

[3]) Până să se gândéscă înţeleptul, nebunul trece.

[4]) Până când să se gândéscă înţelepţiĭ, fug nebuniĭ.

Când maĭ mulţĭ caută să îndrepteze greşéla făcută de un altul.

16033 **Maĭ bine un vrăjmaş înţelept, de cât un prieten nerod.**

A. PANN, III, p. 21. — HINŢESCU, p. 207.

Ma bun éste mintuitlu duşman, di cât óspele nemintuit. [1])

ANDREĬ AL BAGAV, *Cart. Aleg*, p. 90.

Ma bun éste un éhtru mintimén, di cât dzaçe óspiţi glari. [2])

Dr. WEIGAND, *Die Arom.*, II, p. 278.

Veḑĭ *Minte.*

Când aĭ a face cu un om înţelept, în tot-dé-una eştĭ maĭ folosit.

△

16034 **Maĭ bine cu înţeleptul a purtà povară, de cât cu nebunul a bé vin la masă.**

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 141, *c. Sinersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16033.

16035 **Maĭ bine cu un înţelept să carĭ piétră la o casă, de cât cu un nerod la masă.**

A. PANN, *Archir*, p. 10.

△

Maĭ bine cu un înţelept să carĭ petri la casă, de cât cu un prost să şeḑĭ la masă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 142, *c. Agnita, Ungaria.*

---

[1]) Maĭ bun e duşmanul înţelept, de cât prietenul prost.
[2]) Maĭ bun e un duşman înţelept, de cât ḑece prietinĭ nebunĭ.

* △ *Maĭ bine a cărà petri cu înţeleptul, de cât a şedé la masă cu nebunul.*

V. SALA, *dasc. c. Petrósa, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16034

16036 * △ **Maĭ bine cară petri cu un înţelept, de cât să petrecĭ cu ḑece nebunĭ.**

V. SALA, *dasc. c. Negru, comit Bihor, Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No 16035.

16037 * △ **De cât cu un prost la câştig, maĭ bine cu un înţelept la pagubă.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c Hotăranĭ, j Mehedinţĭ.*

Veḑĭ *Deştept, Isteţ, Mişel, Omenie, Şiret, Voinic, Vrednic.*

Acelaş înţeles ca la No. 15956.

16038 * △ **Înţeleptul adună şi prostul risipesce.**

I POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Se ḑice maĭ ales pentru tată şi fiŭ, când acest din urma prăpădesce averea agonisită de cel d'întâiŭ.

16039 * △ **Omul înţelept face ce póte, nu ce vré.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Nu te încercà peste puterile tale.

16040 △ **Înţĕleptul îşĭ gătesce**
Încă pân nu flămânḑesce.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 121, *c. Fenteuşul-M., Ungaria.*

Veḑĭ *a Gătì.*

A se adaogà la No. 8516.

16041 * Înţeleptul stă la masa nebunuluĭ.

Vedĭ *Masă.*

Acelaş înţeles ca la No. 8791

Le fol fait la feste et convy,
Et le sage s'en paist et resjouit.

Prov. Franc.

16042 △ Înţĕleptul învaţă din păţania altora, nesocotitul nicĭ din a sa.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 121, c. *Sinersig, Ungarĭa.*

Experienţa este un învĕţămênt pentru ómeniĭ ceĭ înţelepţĭ.

16043 * Omuluĭ înţelept sfaturile i sunt zădarnice.

V. A Forescu, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava*

Căcĭ scie el singur ce are de făcut

16044 * △ Ochiĭ înţeleptuluĭ vĕd (maĭ) departe.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 189, c *Sibiŭ, Transilvania.* — V Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungarĭa* — Gr. Alexandrescu, *magistr*, *j. Putna.*

Vedĭ *Ochĭu.*

A se adaogà la No. 4196.

16045 Cel înţelept se învaţă din înşelăcĭunea cea d'întâĭu.

Dim. Ţĭchindeal, *Fab.*, p. 170.

Numaĭ cel prost nu prinde minte, după ce a fost înşelat o data

16046 **Îşĭ pune capul cel sec**
Cu 'nţeleptul la întrec.

A. PANN, I, p. 93 — HINŢESCU, p 27.

Vedĭ *Inţelept.*

Pentru omul prost şi îngâmfat.

16047 **Ceĭ înţelepţĭ graĭul în inimă ĕl aŭ, ĭar ceĭ nebunĭ inima în gură o aŭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 75.

Adică ceĭ înţelepţĭ taĭna o ţin-ascunsă, ĭar ceĭ nebunĭ o daŭ pe faţă, că ce aŭ în inima lor ţin în gură (GOLESCU).

* △
16048 **Omul înţelept îşĭ cumpĕră vara sanĭe şi ĭérna car.**

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 58; III, p. 72. — HINŢESCU, p. 133. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 194, *c. Sıbiŭ, Transilvanĭa.* — CĂLIN VASILE, *student, j. Argeş.* — V. IFRIM, *c. Corodescĭ, j. Tutova.* — G. MIHALACHE, *înv c Şendrescĭ, j. Tutova.* — GR POĬENARU, *înv. c. Rassa, j. Ialomıţa*

* △
Omul înţelept îşĭ cumpĕră vara sanĭe şi ĭérna căruţă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl VIII.*

* △
Omul înţelept vara face sanĭe şi ĭérna face car.

PARTENIE COROĬ, *c. Vaşcoŭ, comit. Bıhor, Ungarĭa.* — V. FORESCU, *c Foltıcenĭ, j. Sucĭava.*

* △
Omul înţelept îşĭ cumpĕră vara cojoc şi căcĭulă, şi ĭérna pălărĭe.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semın. Buc VII.*

Vedĭ *Minte.*

Adică cel înţelept şi prevĕdĕtor.

16049 **Şi ceĭ înţelepţĭ smintesc.**

KÁROLY ÁCS, p. 82.

Nu e om care să nu greşéscă.

A ÎNTREBÀ

Veḑĭ *Căciulă Cap. XIX, c. a Intrebà.*

16050 **Intrébă ce a ascuns,**
De veĭ să'ţĭ auḑĭ rĕspuns.

A. PANN, I, p. 96. — HINŢESCU, p. 7.

Pentru cel nerod.

16051 * △ **Cine (cel ce) întrébă, nu dă bucuros.**

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 47, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.* — V A. FORESCU, c. *Stănişóra, j. Suciava.*

1⁰ Adică cel care întrébă dacă vreĭ un lucru, în loc să ţi'l dé fără multă vorbă.

2⁰ Pentru ceĭ carĭ fiind întrerupţĭ de la ocupaţiunile lor nu daŭ bucuros rĕspunsul ce li se cere.

16052 * △ **Cine întrébă nu greşesce.**

A. PANN, *Edit* 1889, p. 28; II, p. 4. — HINŢESCU, p. 82. — DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 48, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria* — B CONSTANTINESCU, *Cart. Cit.*, II, p. 16. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 151 — TINCA ŞIŞMAN, c. *Adam, j. Tutova.* — GR. POĬENARU, c. *Rassa, j. Ialomiţa.* — V. A. FORESCU, c. *Folticenĭ, j. Suciava* — H. D. ENESCU, *înv.* c. *Zamostea, j. Dorohoĭ.* — G. MIHALACHE, *înv.* c. *Şendrescĭ, j. Tutova.* — P GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.* — I. MARINESCU, *înv.* c. *Bradu-de-jos, j. Argeş* — M. STĂNCEANU, *înv.* c. *Pîria, j. Mehedinţĭ.*

Veḑĭ *Intrebare.*

Căcĭ cine întrébă, află. Se ḑice când ciné-va face un lucru ne-întrebat şi rĕŭ.

Mieux vaut demander
Que faillir et erer.

Prov. Franc.

Quien pregunta no yerra [1])

Prov Span.

Besser zwei Mal fragen, als ein Mal irre gehen. [2])

Prov. Germ.

16053 **Maĭ bine să întrebĭ dĕ cât să te rătăcescĭ.**

Iord Golescu, *Mss.* II, p 107.

Adică ce nu sciĭ, dĕ cât să greşĕscĭ (Golescu).

16054 *△ **(E) maĭ bine să întrebĭ de douĕ orĭ, de cât să greşescĭ odată.**

Baronzi, p. 51. — Hinţescu, p. 82 — V. A. Forescu, *c Folticenĭ, j Sucĭava* — Ilie Trifu, *c Bucurescĭ.* — E I. Patriciŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

△ *Maĭ bine a întréba de dóuĕ orĭ de cât a greşi odată.*

Dr Cristea, *Prov.*, p. 142, *c. Topliţa-Rom., Ungarĭa.*

Maĭ bine întrébă de douĕ orĭ, de cât să smintescĭ odată.

G Munteanu, p. 150.

Graba nu e bună.

---

1) Cine întrébă nu rătăcesce.
2) Maĭ bine să întrebĭ de douĕ orĭ, de cât să rătăcescĭ odată.

16055 * △ **Cine întrébă de douĕ orĭ, nu greșesce nicĭ ódată.**

H D Enescu, *înv c. Zamostea, j. Dorohoĭ.*

Acelaș înțeles ca la No. 16054.

16056 * △ **Cine întrébă munțiĭ sare.**

M. Stăuceanu, *înv. c. Piria, j. Mehedințĭ* — I. Marinecu, *înv. c. Bradu de-Jos, j. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 16052.

Danışan daa aşar.[1])

Prov. Turc

16057 * **Si 'ntreghĭ nu'ĭ arșine, s-nu sciĭ éste multă.**[2])

G. Zuca, *stud. c Cavaĭa, Albanĭa*

Prin urmare când nu sciĭ întrébă, și îțĭ va fi bine.

16058 **('E)ntrebandu se vire èn Roma.**[3])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter*, I, p. 8.

Acelaș înțeles ca la No. 13942.

Qui langue a, à Rome va.

Prov. Franc

16059 **Uniĭ numaĭ te întrébă,**
Și alțiĭ cască gurĭ de géba.

A. Pann, II, p. 73. — Hințescu, p. 82.

Dice negustorul ne-mulțumit cu daraverile luĭ.

---

1) Cine întrébă munțiĭ sare.
2) Să întrebĭ nu e rușine, să nu 'ntrebĭ este multă.
3) Intrebând ajungĭ la Roma.

INTREBARE

Vedĭ *Tăcere.*

16060 * △ **La întrebare şi rĕspunsu.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vrênd să arĕte că 'ĭ s'a dat după merit.

16061 **Cum e întrebarea aşa e şi rĕspunsul.**

S. I. GROSSMANN, *Dicţ*, p. 146.

Acelaş înţeles ca la No. 16060.

16062 **Tótă întrebarea are şi un rĕspuns.**

D-na E. B. MAWR, p. 28.

Totul are o explicaţie.

À tout pourquoi il y a un parce que.

Prov. Franc.

Kein Warum ohne ein Darum.[1]

Prov. Germ.

Every Why has its Wherefore.[2]

Prov. Engl.

16063 **Cine la întrebare sĕ pripesce, la rĕspuns zăbovesce.**

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 236.

Arată uşurinţa omuluĭ.

16064 * △ **Intrebarea**
Trece marea.

M. STĂUCEAMU, *înv. c. Piria, j. Mehedinţĭ.* — I. MARINESCU, *înv. c. Bradu-de-Jos, j. Argeş.*

---

[1]) Nu e pentru ce fără un fiind-că.
[2]) Fie-care pentru ce, are fiind-că al eĭ.

* △
Cu întrebarea
Treci marea.

IUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Cine întrébă ajunge departe, isbutesce.

Danişan daa aşar.[1])

Prov. Turc.

* △
16065 **Intrebarea**
N'are supĕrare.

D-na EL. SEVASTOS, p. 111. — I. G. VALENTINEANU, p. 30. — N. MATEESCU, *înv. c Moviliţa, j. Putna.* — CĂLIN IORDACHE, *j. Argeş.*

Când întrebăm óre-ce, arĕtându-se că cel care este întrebat nu sĕ supĕră saŭ nu e în drept să se supere, după cum dicerea e rostită de cel care urméză să fie întrebat, saŭ de cel care întrébă.

* △
16066 **Intrebarea mórte n'are.**

I. ARBORE, *ing. j. Buzĕŭ.*

Acelaş înţeles ca la No 16065.

△
16067 **Intrebarea nu costă banĭ.**

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 122, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Prin urmare întrébă.

* △
16068 **Intrebarea n'are greş.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 172. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j Covurluiu.*

Vedĭ *a Intrebà*

---

1) Cine întrébă munţiĭ sare.

Acelaş înţeles ca la No. 16052.

ISCUSIT

16069 **Om iscusit**
Dar fără cuţit.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 9.

*
Omul iscusit
Şi fără cuţit,
Când şéde la masă
Fórte rĕŭ îĭ pasă.

P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 172 — HINŢESCU, p. 133. — A. GOROVEĬ, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.* — I. ARBORE, *ing j. Buzĕŭ*

Adică vrednic, dar fără putere (GOLESCU).

ISTEŢ

Veḍĭ *a Făgădui.*

* △
16070 **Isteţ ca brósca.**

I. PUŞCARĬU, *stud. c. Sibiŭ, Transilvanĭa.*

Adică prost.

*
16071 **De cât cu un nimernic la câştig, maĭ bine cu un isteţ la pagubă.**

V. A FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava*

Veḍĭ *Bun, Cuminte, Deştept, Inţelept, Omenie, Voinic, Vrednic.*

Acelaş înţeles ca la No. 16037.

JUDECATĂ

Veḍĭ *Cap. X, c. Judecată.*

16072 Judecata 'ĭ-e ológă
Că'ĭ lipsesce 'n cap o dógă.

A. PANN, I, p. 10.

Judecata e ológă
Când lipsesce în cap o dógă.

HINŢESCU, p. 85

Despre cel copilăros saŭ nerod.

*
16073 Chiar omul cu judecată
Greşesce câte odată.

I BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Orĭ-ce om sĕ póte înşelà

Errare humanum est.[1])

Prov. Lat.

*
16074 O judecată trasă de pĕr.

BARONZI, p 67. — HINŢESCU, p. 85.

Acelaş înţeles ca la No. 4480.

LAUDĂ

16075 Laudele pre hârtie, ĭară hulele pre table de aramă sĕ scrie.

DIM CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 95.

Căcĭ, din fire, muritorilor acésta este dată, ca binele pré lesne, ĭară rĕul cu anevoe, sĕ uĭtă. — D. CANTEMIR.

* △
16076 La laudă mare nu merge cu sacul.

H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, j Dorohoĭ.*

---

[1]) A se înşelà, e lucru omenesc

* △
La laudă mare, nu merge (să nu te ducĭ) cu sacu mare.

D-ra TINCA ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.* — K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stĭubienĭ, j. Dorohoĭ.* — G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabia.*

* △
La lauda mare du-te (mergĭ, să te ducĭ) cu sacul maĭ mic.

Abec. Ilustr, p. 26. — V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.* — C. MANOILESCU, *c. Cosmescĭ, j Vasluĭu.*

* △
La lauda mare să te ducĭ cu un sac spart în fund.

M COROIAN, *c Vaşcoŭ-Bărescĭ, comit. Bihor, Ungaria.* — X***, *c. Nănescĭ, j. Bacăŭ.*

Veḍĭ *Pară, Pĕr, Pom.*

Acelaş înţeles ca la No. 1046.

* △
16077 **Lauda de sine pute.**

A. PANN, *Ediţ.* 1899, p. 141; III, p. 106 — Dr. CRISTEA, *Prov*, p 133, *c Gura Rîuluĭ, Ungaria.* — IUL GROFŞOREANU, *înv. c Galşa, comit Arad, Ungaria.* — G MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j Tutova.*

△
Lauda de sine pute
Ca vinul rĕŭ din bute.

A PANN, I, p. 162. — HINŢESCU, p 88. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 133, *c. Iecĭu, Ungaria.*

Lauda proprie tare pute.

G. I. MUNTEANU, p. 31. — HINŢESCU, p. 88.

* △
Lauda de sine
Nu mirósĕ bine.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 133, c. *Agnita, Ungaria.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

* △
Lauda de sine nu mirósĕ a tămâe.

AVR CORCEA, *paroh, c Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 3478.

Propria laus sordet. [1])

Prov. Lat.

Qui se loue s'emboue.

Prov Franc

La lode propria puzza. [2])

Prov. Tosc.

Eigenlob stinkt, Eigenruhm hinkt. [3])

Prov. Germ.

Self-praise comes aye stinking ben. [4])

Prov. Scoţ.

16078 * △ **Lauda în faţă e jumatate ocară.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Vedĭ *a Lăudà.*

Căcĭ nu póte fi de cât o linguşire, arĕtând şi prósta părere pe care o avem de cel pre care 'l lăudăm într'un mod atât de grosolan.

---

1) Lauda de sine e murdară.
2) Lauda de sine pute.
3 Lauda de sine pute, gloria de sine schĭopĕtéză.
4 Lauda de sine vine tot-dé-una puţind afară.

16079 *△ **Lauda nu'ĭ cu banĭ.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

1⁰ De aceea uniĭ laudă cu rost şi fără rost
2⁰ Trebue să o meriţĭ şi nu o poţĭ cumpĕrà.

16080 *△ **Lauda vine de la sine.**

I POPESCU, *înv c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Adică la cel care o merită

16081 *△ **Cel cu laude marĭ face ispravă mică.**

D-ra TINCA ŞIŞMAN, *înv. c A-dam, j Tutova.*

Pentru cel lăudăros.

16082 * **Lauda aduce pagubă.**

1⁰ Căcĭ orĭ-cine se feresce de omul lăudăros.
2⁰ Acelaş înţeles ca la No 16077.

16083 **Tot cu laude trăesce.**

A. PANN, I, p. 162. — HINŢESCU, p. 100.

Pentru cel mândru şi laudăros

A LĂUDÀ

Veḑĭ *Gură, Pom, Ţigan.*

16084 *△ **Nu te lăudà celuĭ ce te scie.**

P GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc Cl. VII*

Căcĭ te cunósce şi nu'l poţi amăgì.

16085 * △ **A lăudà în faţă este a batjocori.**

C Teodorescu, *înv. c Lipova, j. Vasluĭu*

Veḑĭ *Laudă.*

Acelaş înţeles ca la No. 16078.

16086 **Lumea să te laude, câĭniĭ lasă să te latre.**

A Pann, *Edıţ* 1899, p. 141, III, p. 106 — Hinţescu, p 94.

* △ *Lumea să te laude, câĭniĭ să te latre.*

V Sala, *dasc. c. Verzar, comıt. Bıhor, Ungaria.*

Când te-alavdă una lumi, çe 'ţ-u că te-alatr'un câni? [1])

Dr Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 148.

Când te alavdă una lume, çe 'ţi-e că te-alatră câñĭli? [2])

Andreĭ al Bagav, *Cart. Aleg*, p 122

Nu luà în sémă bîrfelile celor rĕĭ şi de nimic.

16087 **Mintuiţli când te-alavdă, glarĩli pot ca să sghilĕscă.** [3])

Andreĭ al Bagav, *Cart. Aleg.*, p. 100.

Puţin îţĭ pasă.

16088 △ **Şi cĭóra 'şĭ laudă puiĭ.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 239, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Veḑĭ *Cĭóră.*

[1]) Când te laudă o lume, ce ţi-e că te latră un câne.
[2]) Când te laudă o lume, ce ţi-e că te latră câniĭ.
[3]) Inţelepţiĭ când te laudă, nebuniĭ pot ca să ţipe.

Acelaş înţeles ca la No. 1643.

16089 △ **Cine se laudă că'ĭ tare,**
Îĭ stă dracul pe spinare.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 51, *c. Logoş, Ungaria.*

~~Acelaş înţeles~~ ca la No. 16077.

16090 **Hvale, cân ce finit.** [1]

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 9.

Aştéptă sfîrşitul pentru ca să vedĭ dacă lucrul merită laudă.

Lauda feîne. [2]

Prov Rov.

16091 **Laudă-te, gură,**
Că pumniĭ cură.

A. Pann, *Edit.* 1889, p. 141; III, p. 106. — Hinţescu, p. 73.

* △
Laudăte gură
Că pumniĭ îţĭ cură.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, p. 1872, p. 177 - I. G. Valentineanu, p 32. — *Gazet. Trans* 1898, No. 124. — V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.* — P. Gârboviceanu, *prof. c. Glăvi, j. Vâlcea.* — M Rădulescu, *c Slatina, j. Olt.*

* △
Laudă-te, gură, că écă (étă) pumnul.

Laurian & Maxim, II, p. 138. — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 133. *c. Sinersig, Ungaria.* — Avr Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.* — Ion Roman, *c. Vimna mică, comit. Solnoc, Ungaria.* — V. Sala, *dasc. c Pacala, comit. Bihor, Ungaria.*

---

[1]) Laudă când e isprăvit.
[2]) Laudă sfîrşitul.

* △
Laudă-te gură, că uĭte pumnul.

Dr. Cristea, *Prov*, p. 133, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*—*Gazet. Trans.* 1898, No. 124. — V. Sala, *dasc. c Lelescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Pentru ómeniĭ lăudăroşĭ. Cine se laudă póte să o pată rĕŭ.

* △
16092 **Nu te lăudà că écă palma (pumnul).**

V Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 16091 sub formă de oprire.

* △
16093 **Laudă-te, gură, că eştĭ destulă.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Pentru ceĭ lăudăroşĭ.

16094 **Laudă-te gură să nu te spargĭ.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 38.

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce pré mult sĕ laudă (Golescu).

* △
16095 **Laudă-te gură,**
Că alţiĭ nu se 'ndură.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

Pentru ceĭ carĭ, ne-meritând ca să fie lăudaţĭ de alţiĭ, se laudă eĭ singurĭ.

* △
16096 **Laudă-mĕ, gură, bine,**
Că ţi-oĭu da mĭere şi pâne;
Iar de nu mĕ'ĭ lăudà,
Eŭ nimica nu ţi-oĭu dà.
saŭ
Tu de tóte mi'ĭ răbdà.

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Pentru cel care se laudă singur.

16097 * △ **Laudă-mĕ, gură, că dacă nu mĕ veĭ lăudà, mâncare nu 'ţĭ voĭu dà.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 16096.

16098 **Alavdă-mi, gură, că ti bat!** [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres*, p. 148.

Acelaş înţeles ca la No. 16097.

16099 * △ **Laudă-mĕ (te), gură, că ţi-oĭu dà plăcinte.**

P Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII — Gazet. Pop*, No. 44. — I. Arbore, *ing. j. Buzĕŭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 16098

16100 * △ **Laudă-mĕ, gură,
Că 'ţĭ voĭu da friptură.**

N. Mateescu, *înv. c. Movilița, j. Putna*

Acelaş înţeles ca la No. 16099.

16101 **Cine se laudă se măscăresce pre sine.**

Bertoldo, apud Gaster, *Lit. Pop.*, p. 210

* △ *Cine se laudă singur, se ocăresce pe sine.*

A. Pann, *Edit* 1889, p 141; III, p. 106. — Hinţescu, p. 88 — P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

---

[1]) Laudă-mĕ, gură, că te bat.

* △
Cine se laudă singur, se ocăresce.

Gr. Poienaru, *înv. c. Rassa, j. Ialomiţa.* — D-ra Tinca Şişman, *c. Adam, j. Tutova.*

* △
Cine se laudă singur, se hulesce.

G. Mihalache, *înv. c. Şendrescĭ, j Tutova.*

* △
Cine se laudă singur, se batjocoresce.

E I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Carle se ense hvalaē, se privaraē.[1]

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Vedĭ *Laudă.*

Acelaş înţeles ca la No. 16077.

* △
16102 Cine se laudă pe sine, maĭ tare se înjosesce.

C Teodorescu, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 16101.

16103 Cine se laudă singur, nu merită a fi lăudat.

Idem, *Cal. Rom.* 1892.

Pentru cel lăudăros.

16104 Cine se laudă pre sine mult, acela nu ne e drag

Dim. Tĭchindeal, *Fab*, p. 68.

[1]) Care se laudă el însuşĭ, se murdăresce.

Acelaş înţeles ca la No. 16101.

16105 * **Nu e bine să se laude cine-va pe sine.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Să aştepte ca alţiĭ să 'l laude.

16106 * **Nu'ţĭ lăudà singur faptele, că îţĭ pĭerḑĭ rodul.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No 16105

16107 * △ **Altul să te laude, nu gura ta.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Lasă să te laude vecinul, nu gura ta.

Idem, *Calend. Rom.* 1892.

Căcĭ lauda de sine pute.

Altul să te laude, ĭară nu gura ta.

Prov. Solom. 27. 2.

16108 **Gura ta s-ti scadă, ş-a lumiĭeĭ s-te-alavdă.** [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 151.

Acelaş înţeles ca la No. 16107.

16109 **Plată dă la om anume,**
Ce să'l laude în lume.

A. Pann, I, p. 163. — Hinţescu, p. 130.

---

[1]) Gura ta să te scadă (micșoreze), și a lumiĭ să te laude.

Pentru săracul mândru.

Dar, când plătescĭ pe cine-va ca să te laude, o păţescĭ adese-orĭ ca tînărul din următórea poveste.

POVESTEA VORBIĬ

Un june 'ntr'o vreme rugă pe óre-cine
Peţitor să mérgă 'n satele vecine,
La o fată care el tot o vĕḑuse,
Ş-în inimă, dragă, cu foc, îĭ căḑuse.
Peţitorul care erà ĭară şĭ june
Primi să facă acea repegĭune,
Dar gândì în sine. de-oĭu vedea că 'mĭ place
Vorba pentru mine maĭ bine voĭu face.
Acest însă 'l rógă şi face tocmélă
Că'ĭ dă ce va cere pentru ostenélă,
Numaĭ, orĭ cum scie, mijlocirĭ să facă
Prin laude multe şi el eĭ să'ĭ placă
Să ḑică că este june pré de trébă
Şi are de tóte, de orĭ-ce întrébă.
Car, boĭ, vite multe, şi holdele sale,
Pe lângă acestea are şi parale.
Dar ca să se 'ncréḑă ce o să'ĭ rĕspunḑă,
Sĕ 'nvoì să mérgă şi să se ascunḑă
La spatele casiĭ, tocma'n ferestrue,
Ş-acolo s'asculte cele c'o să spue.
Decĭ eĭ, împreună mergênd, cam pe séră,
Şi de casa fetiĭ când se-apropĭară,
Peţitoru 'ndată în casă se duse,
Iar junele merse, 'n feréstră se puse
Aşa peţitorul începu să spue
La părinţiĭ fetiĭ, cererĭ să propue,
Spuse, pentru june, că este cu stare,
Cu două gurĭ însă, şi şoptind şi tare.
Când vorbea de bine, striga să auḑă,
Şi când spuneà rele, abia mişcà buză.

A. Pann, I, p. 163.

*

16110 L'a lăudat de 'ĭ-a pus córne.

A Pann, I, p. 166. — Hinţescu, p 88.

△

Atât l'a lăudat, până 'ĭ-a crescut córne.

Dr. Cristea, *Prov*, p. 16, *c. Sibiŭ, Transilvania.*

Pentru o laudă próstă. A lăudà pre cine-va ast-fel că lauda să ĭésă în defavórea celuĭ lăudat.

16111 * **L'a lăudat de 'l-a procopsit.**

A. PANN, I, p. 166. — HINŢESCU, p. 88.

Acelaş înţeles ca la No. 16110.

16112 * △ **A fi un: «laudă-mĕ, gură».**

S. I. GROSSMANN, *Dicţ.*, p 79 — G. MADAN, c. *Truşenĭ, ţin. Chişĕneu, Basarabĭa.*

Pentru un fălos, un lăudăros.

MINTE

Veḑĭ *Barbă, a Bé, Belea, Cépă, Cértă, Códă, Cap.XVII, c Minte, Nebun, Noroc, Om, Pĕr, Plétă, Pólă, Răbdare, Tînĕr, Trup.*

16113 * △ **Omul cu minte îşĭ cumpĕră vara sanie şi ĭérna car.**

GAVR. ONIŞOR, *prof.* c. *Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

Veḑĭ *Inţelept.*

Acelaş înţeles ca la No. 16048.

16114 * **Ma ghine un duşman cu minte, di cât dzaçe óspiţĭ fără minte.**[1])

I. COYAN, *prof.* c. *Ianina, Epir.*

* *Cama ghine ună mĭlĭ di ehtri cu minte, di cât un óspe hăzo.*[2])

ILIE GHICU, *prof.* c. *Abela, Epir.*

---

[1]) Maĭ bine un duşman cu minte, de cât ḑece prieteniĭ fără minte.
[2]) Maĭ bine o mie de inamicĭ cu minte, de cât un prieten nebun.

*
Ma ghine s-aĭ un duşman cu minte, prică un ŏspe hut.[1])

META COSTANDIN, *stud. c. Molovişte, Macedonia*

Vedĭ *Inţelept.*

Acelaş înţeles ca la No. 16033.

Acâllî duşman acâlsîs dostan eidîr[2])

Prov. Turc.

* △
16115 Fie-care sĕ ţine maĭ cu minte de cât altul.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p 3; I, p. 7. — P. ISPIRESCU, *Rev Ist.*, III, p. 382 — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.* — V. SALA, *dasc. c. Sebişu, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *a Vedé.*

Căcĭ cu greŭ sĕ póte cunósce omul pe sine.

16116 Pineşi facu cĭuda vaĕ, cĭuda vaĕ face legria, legria face siromastvo, şi siromastvo face paminta vaĕ.[3])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 14.

Sărăcia face pe om cu minte

* △
16117 De aş avé minte
Aş avé merinde.

I. COROĬU, *preot, c. Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungaria.*

Pentru cel prost.

---

[1]) Maĭ bine să aĭ un duşman cu minte, de cât un prieten prost.
[2]) Vrăjmaşul înţelept e maĭ bun de cât prietenul fără minte.
[3]) Baniĭ fac mulţumire, mulţumirea face bucurie, bucuria face sarăcie, şi sărăcia face minte.

16118 Mintea unde lipsesce
Cĭomagul înţelepţesce.

A. PANN, *Moş Alb*, II, p. 23.

Vedĭ *Cap. XII, c. Crăcĭun.*

Acelaş înţeles ca la No. 14745.

16119 * △ Omul fără de minte n'ajunge un ban.

V. SALA, *dasc. c Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Pentru cel nerod.

16120 * Mintea avde, mintea vêde.[1])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Mintea este totul la om.

16121 * Mintea cu pradzî nu s'acumpĕră.[2])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Pentru cel prost.

16122 * Mintea cu hunĭa nu s'tórnă.[3])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 16121.

16123 * Frângi'ţĭ mintea s'aminţi lumea.[4])

G. ZUGA, *stud. c. Georgea, Albanĭa.*

Trudesce-te şi veĭ isbutì.

---

[1]) Mintea aude, mintea vede.
[2]) Mintea cu banĭ nu se cumpĕră.
[3]) Mintea cu pâlnia nu se tórnă.
[4]) Frânge'ţĭ mintea şi dobândescĭ lumea.

16124 *Carĭ ş-bagă caplu tu foc,
'L̃-ṽine ş-mintea la loc.[1])

G. ZUGA, *stud. c. Berat, Albania.*

Suferinţele şi patimile sunt cea maĭ bună şcólă.

16125 *Va minte,
Nu pólă dinainte.[2])

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

O femee e cinstită când are minte, ĭar nu fiind că pórtă o rochĭe care'ĭ acopere trupul.

16126 △ Are cap şi n'are minte.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 12, *c. Sinersig, Ungaria.*

Veḑĭ *Cap.*

Acelaş înţeles ca la No. 2886

16127 *Nu va cap mare ca di tigane, çi va minte multă.[3])

G. ZUGA, *stud. c. Berat, Albania.*

Veḑĭ *No. 2886.*

Acelaş înţeles ca la No. 16126.

16128 * △ Pomul se cunósce din ródă,
Şi omul din mintea neródă.

A. GOROVEĬ, *c. Siliştea, j. Suciava.*

Veḑĭ *Pom.*

Pentru cel prost. A se adaogă la No. 1038.

---

1) Care'şĭ bagă capu în foc, le vine mintea la loc.
2) Trebue minte, nu pólă dinainte.
3) Nu trebue cap mare ca de tigae, ci trebue minte multă.

16129 * **Nu 'ţĭ lipsésce afese s-ţ'acumpĕr, 'ţĭ lipsésce minte.**[1])

C. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Pentru cel prost.

16130 * **A fi îmbrăcat ca Domn,**
Şi a nu avé minte de om.

T. Bălăşel, *preot, c Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Se dice ómenilor carĭ se fudulesc în haĭne, dar carĭ la treburĭ nu se pricep de loc

16131 * △ **Cine n'are vara minte**
Iérna nu mâncă plăcinte.

M. Şandru, *c. Gloagul Sup., comit. Alba Inf. Transilvania.*

Vedĭ *Vară.*

1° Acelaş înţeles ca la No. 308.
2° Să muncim la tinereţe ca să avem la bĕtrâneţe

16132 * **Toţĭ se plâng de banĭ, dar de minte nimenĭ.**

I. G Valentinian, p 46.

Căcĭ fie-care se crede cu minte.

16133 **Sărăcuţă minte,**
Unde aĭ fost maĭ înainte?
Că acuma multă eştĭ
Dar nimic nu'mĭ folosescĭ.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 66.

Ne învaţă că mintea s'o întrebuinţăm la vremea eĭ, căcĭ, în urmă, nu ne maĭ folosesce (Golescu).

---

[1]) Nu'ţĭ lipsesce fes să'ţĭ cumpĕr, îţĭ lipsesce minte.

16134 **Minte de este**
Voĭnicul cresce.

D-na El. Sevastos, p. 46.

Daca omul e deştept, tóte îĭ sporesc, şi ajunge în fruntea tutulor.

* △
16135 **De cât un car de frumuseţe maĭ bine un dram de minte.**

I. Marinescu, *înv. c. Bradu-de-Jos, j. Argeş.*

Veḑĭ *Frumuseţe.*

Acelaş înţeles ca la No. 5272.

* △
16136 **La un car de minte e bine să fie un dram de noroc.**

V. A Forescu, *c. Dorna, j. Suclava.*

Veḑĭ *Noroc.*

Maĭ mult ne folosesce norocul de cât mintea.

△
16137 **La un car de minte trebue dóuĕ de noroc.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 134, *c. Toplıţa Rom., Ungarıa.*

Acelaş înţeles ca la No. 16136.

* △
16138 **Mintea e bună, dacă e soră şi cu norocul.**

D. Popovicıu, *înv. c. Cuvin, comıt. Arad, Ungarıa.* — V Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bıhor, Ungarıa.*

Veḑĭ *Noroc.*

E bine să aĭ minte, dar să fie şi noroc.

* △
16139 **Unde 'ĭ minte îĭ şi noroc.**

Gazet. Sătén., XVI-e, p. 13. — E. I Patricıu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluıu.* — Teodorescu - Kirileanu, *înv. j. Suclava.*

Omuluĭ cu minte tóte îĭ merg bine; căcĭ se pune adeseorĭ pe séma noroculuĭ, ceea ce se datoresce inteligenţeĭ omuluĭ.

16140 **Mintea vine la noroc,**
Ca şi fetele la joc.

D-na EL. SEVASTOS, *Nuv.*, p. 24.

E un dar firesc.

△
16141 **La un car de învĕţătură şi-o lingură de minte.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 130, c. *Logoş, Ungaria.*

Invĕţătura fără minte nu dà róde în de-ajuns.

△
16142 **La un sac de învĕţătură trebue un car de minte.**

Dr. CRISTEA. *Prov*, p. 134, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Folósele minţeĭ întrec chiar pe ale învĕţătureĭ.

* △
16143 **Unde e multă minte (învĕţătură) acolo e şi prostie multă.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc*, *Cl. VIII* — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 265, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

* △
Unde e minte multă, (acolo) e şi prostie cu caru (multă).

ILIE HOCĬOTĂŬ, *stud c. Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvania.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Iu-ĭ multă minti, i ş-multă glâréţă.[1])

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p 169.

---

[1]) Unde e multă minte, e şi multă nebunie.

*
Iu éste multă minte, éste şi multă huţame.[1])

META COSTANDIN, *stud. c. Molovişte, Macedonia.*

Adese-orĭ ceĭ maĭ înţelepţĭ fac cele maĭ marĭ prostiĭ.

16144 **Unde e minte multă e (este) şi nebunie multă.**

A. PANN, II, p. 139. — HINŢESCU, p. 108. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p 172. — L ŞĂINEANU, *Conv. Liter.*, *XXI*, p. 294.

Iu-şĭ éste mintimenie, şi zurléţă şi-éste multă.[2])

ANDREĬ AL BAGAV, *Cart Aleg.*, p. 99.

Acelaş înţeles ca la No. 16143.

*
16145 **Multa minte 'l façe pri om zurlu.**[3])

G ZUCA, *stud. c. Permet, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 16144

16146 **Mintea cu zurléţa surorĭ sunt.**[4])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 168.

Acelaş înţeles ca la No. 16145.

16147 **Maĭ bine un dram de minte, de cât o oca de noroc.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 169.

---

[1]) Unde este multă minte, este şi multă prostie.
[2]) Unde este deşteptacĭune, şi nebunie este multă.
[3]) Mintea multă îl face pe om nebun.
[4]) Mintea cu nebunia surorĭ sunt.

Maĭ bine un gram de minte de cât o oca de noroc.[1])

HINŢESCU, p. 70.

* △ *Maĭ bine un dram de minte, de cât (să aĭ) un car de noroc.*

I. G. VALENTINEANU, p. 20. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Noroc.*

Mintea preţuesce maĭ mult de cât norocul.

16148 * **Mintea luĭ nu plătesce (nicĭ) o cépă degerată.**

A. PANN, *Edıţ* 1889, p. 172, III, p. 154. — HINŢESCU. p. 108.

Acelaş înţeles ca la No. 529.

16149 * △ **Mintea de ar cresce pe tóte cărările ar pasce-o şi măgariĭ.**

A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 26; I, p. 86 — HINŢESCU, p. 108 — ANDR. MARINEŞCU, *înv. c. Humele, j. Argeş.* — V. SALA, *dasc c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel prost.
V. Sala are o variantă în care cuvîntul *măgariĭ* este înlocuit cu *asınĭĭ.*

16150 **Tot, tot am numaĭ o minte;**
De vară întâiu să 'mĭ fie, orĭ de ĭérnă?

A. PANN, I, p. 80.

Pentru cel prost.

---

[1]) Cuvîntul *gram,* în acéstă variantă, trebue să fie întrodus de Hinţescu. In ori-ce cas nu se potrivesce cu *oca* care urméză.

16151 **Ce poţĭ face daca aĭ banĭ şi n'aĭ minte?**

A. PANN, II, p. 74. — HINŢESCU, p. 55.

Nimic bun, căcĭ nu sciĭ să'ĭ întrebuinţezĭ, să învîrtescĭ un negoţ, etc. Pentru cel bogat dar prost.

16152 **Ce folos să aibĭ minte şi banĭ să n'aibĭ.**

A. PANN, II, p. 74. — HINŢESCU, p. 107.

Minte am şi banĭ n'am.

A. PANN, II, p. 70. — HINŢESCU, p. 108.

A'ĭ sci ce să facĭ, dar îţĭ lipsesc mijlócele. Pentru omul deştept dar sărac.

16153 **Când e minte, nu e ce vinde.**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 457.

* △
Când e minte, n'aĭ ce vinde.

C. ALEXANDRESCU, *c. Alexenĭ, j. Ialomiţa.*

△
Când e minte
Nu'ĭ ce vinde;
Când e brânză
Nu'ĭ bĕrbînţă.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter., IX*, p 455; *Pov.*, p. 45.—TEODORESCU-KIRILEANU, *Gaz. Săt. XVI-e*, p. 13.

Acelaş înţeles ca la No. 16152

△
16154 **De anĭ e mare**
Şi minte n'are.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 68, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Veḑĭ *Cap V, c. An.*

A se adaogà la No. 4840.

16155 *△ **Hebaĭ omul cât gardul,**
Dar minte la dracul.

V. Sala, *dasc. c. Drăgănescĭ, comit Bihor, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Nalt, Brad.*

Acelaş înţeles ca la No. 464.

16156 *△ **Om în trup destul de mare,**
Şi minte de copil are.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Mare, Trup.*

A se adaogà la No. 4712.

16157 **Cine ĕşĭ bagă în butucĭ picerele sale, saŭ mâĭnele sale în cătuşĭ, când minte întrégă are?**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p 84.

Adică ceĭ înţelepţĭ nu greşĕsc dĕ voĭe (Golescu).

16158 **O să'ţĭ vie minte, mamă,**
Când mĭ-o cresce pĕr în palmă.

A. Pann, II, p. 107.—Hinţescu, p. 108.

Veḑĭ *Pĕr.*

Pentru cel care nu se maĭ cuminţesce nicĭ odată.

16159 * **Mintea di tora s'o aveam ma 'nainte![1]**

I. Coyan, *prof. c. Ianina, Epir.*

Veḑĭ *Român.*

Când ne căim de o greşélă pe care am făcut-o.

[1]) Mintea de acum, de o aveam maĭ nainte.

16160 * Daca n'aĭ minte, aĭ în cale picióre.

Vedĭ *Cap.*

Dacă aĭ făcut o greșélă, cată cel puțin să o îndreptezĭ.

16161 △ N'are minte, îĭ va cresce de-aci 'nainte.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 157, *c. Agnita, Ungaria.*

Pentru cel prost.

16162 * Are minte ca de copăcel.

Adică de copil mic.

16163 * △ Par'că are minte în călcâe.

M POPOVICIU, *c. Covragĭu, comit. Hunedĭórei, Transilvania.*

Pentru cel prost.

16164 * △ Iute la minte, rĕŭ la fire.

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Pentru omul deștept și rĕŭ.

16165 * △ Ș-o bĕut mintea.

A. PANN, I, p 127. — HINȚESCU, p. 94. — I. G. VALENTINEANU, p. 20. — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovĕț, j Vasluĭu.*

Vedĭ *a Bé, Vin.*

Adică s'a îmbĕtat.

16166 * Li taĭe mintea.[1])

G. ZUCA, *prof. c. Băésa, Epir.*

Vedĭ *Cap.*

---

[1]) Iĭ taĭe mintea.

63834 20

Adică e deştept, e priceput.

16167 *A fi în tòtă mintea.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p 83.

*△ *A fi în tóte minţile.*

D na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova*

Adică cu mintea întrégă, cu judecată bună

16168 *△ Nu'ĭ cu tótă mintea.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 171, *c. Ida Mare, Ungarĭa.*

Pentru cel care nu se pórtă cum trebue, dă semne de smintélă.

16169 *A eşi din minte (minţĭ).

A înnebuni.

16170 A se alunecà cu mintea.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 172.

A se hotărî să facă óre-ce, maĭ ales ce-va rĕŭ.

16171 *△ A luà de minte (minţĭ).

AVR CORCEA, *paroh*, *c. Coşteĭu, Banat.*

A înşelà, a amăgi. Se ḑice maĭ ales pentru femeĭ, pe carĭ le scot tineriĭ din minţĭ.

16172 *△ A fi scos din minte (minţĭ).

DIM. TÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 467. — D-na Z JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.* — I. AL LUĭ SBIERA, *Pov*

1⁰ A face rele, ne maĭ sciind ce face.
2⁰ A fi înşelat.

16173 *△ A'şĭ pune mintea cu...

A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 25; I, p 85. — LAURIAN & MAXIM, II, p. 381. — P. ISPIRESCU, *Rev Ist.*, II, p. 152. — HINŢESCU, p. 108. — I CREANGĂ, *Pov.*, p. 292. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr.* *j* *Putna.*

A'şĭ arĕta, a'şĭ întrebuinţa puterea, saŭ superioritatea, faţă de unul maĭ slab.

»Dar sfânta Duminecă, blândă şi îngăduitóre, n'a vrut *să-şĭ pue mintea c'o* sturlubatecă şi c'o leneşă de fată ca acésta.» — I CREANGĂ, *Pov.*, p. 292.

16174 *△ E aprópe de mintea omuluĭ.

Conv. Liter., XIII, p. 411. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, III, p. 377. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ*, *j. Tutova.*

Se înţelege uşor, e dovedit, e cert.

NĂTĂRĂŬ

Veḑĭ *Deştept*, *Hârlău.*

NEBUN

Veḑĭ *Adevĕr*, *Bĕtrân*, *Câne*, *Cuţit*, *a Făgădui*, *Glas*, *Gură*, *Masă*, *Muĭere*, *Pâne*, *Pită*, *a Rîde*, *Rîs*, *Vad*, *Vin.*

16175 **Nebunul inima în gură ş'o are, ĭar înţeleptul limba în inimă ş'o păstréză.**

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p 47.

Adică numai înţeleptul ĕşĭ păzesce taĭna (GOLESCU).

16176 **Patimile nebunilor sunt învĕţătura înţelepţilor.**

DIM. TICHINDEAL, *Fab*, p 23.

Ceĭ înţelepţĭ se învaţă din greşelile altora.

16177 **Nebunul cu stégul în mână.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.

Adică la toţĭ ĕşĭ arată nebunia (GOLESCU).

16178 *△ **Nebunu din născare**
Léc nu maĭ are.

GAVR. ONIŞOR, *prof c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu*

Carle se nasce mugnit, nu se lui guarae nigdar. [1]

FR. MIKLOSICH, *Rum Unter*, I, p 11.

Vedĭ *Prostie.*

Pentru a se arĕtà că cine-va nu se maĭ înţelepţesce.

Le fol ne sera jamais sage.

Prov. Franc.

Chi nasce matto, non guarisce mai. [2]

Prov. Ital.

Der Narr bleibt ein Narr,
Gabst du ihm auch ein' Pfarr'! [3]

Prov. Germ.

Narren blyr altijdh dhen han ar. [4]

Prov. Sved.

16179 *△ **Pe nebunul nu'l aducĭ la cunoscinţă.**

A PANN, *Edit.* 1889, p 25; I, p. 85. — HINŢESCU, p. 119. — V SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor. Ungarĭa.*

---

[1]) Care se nasce nebun, nu se maĭ vindecă.
[2]) Cine se nasce nebun, nu se maĭ vindecă
[3]) Un nebun remâne nebun, chiar dacă îl facĭ preot.
[4]) Nebunul rĕmâne în tot-dé-una cum e.

Acelaş înţeles ca la No. 16178.

16180 **Nebunul pe maĭ marele sĕŭ nu'l cunósce.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 103; II, p. 118. — HINŢESCU, p. 119.

Veḑĭ *Mare*, *Nerod*.

Pentru cel care nu cunósce superioritatea altuia. Se ḑice fórte des pentru femeĭ.

Il est fou qui se prent o plus grand maistre de soy.[1]

Prov. Gallic. Mss. XV-e Siècle.

16181 * △ **Cine îşĭ pune mintea cu nebunul este (şi) maĭ nebun.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 25; I, p 85. — HINŢESCU, p. 108 — LAURIAN & MAXIM, II, p. 381. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 152. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu* — V. HARAM, *inv. c. Griviţa, j. Tutova.*

Cine 'şĭ pune mintea cu un nebun, e maĭ nebun el însu-şĭ.

I. G. VALENTINIAN, p 30. — B P. HĂSDĔŬ, *Etym. Magn.*, p. 2398.

* △

Cine'şĭ prinde mintea cu nebunul este maĭ nebun (ca el).

Dr CRISTEA *Prov.*, p. 52, c *Gura-Rîuluĭ, Ungaria* — P GARBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII*

* △

Cine se pune cu nebunul e şi maĭ nebun (e maĭ nebun el).

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j Putna.* — EM. POPESCU, *înv. c. Ciocănescĭ-Mărgineni, j. Ialomiţa* — DIM. ZANNE, *c Bolintin, j. Ilfov*

---

[1]) E nebun care sĕ légă de unul maĭ mare de cât dînsul.

Care'şĭ bagă mintea cu glarĭli, cama glar de nâşi s-façe.[1])

ANDREÏ AL BAGAV, *Cart. Aleg*, p. 75.

'Ţ-bâgaş mintea cu glarĭli, ma glar di eli va ti façi.[2])

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 157.

Omul cu minte îşĭ vede de trébă.

Celui n'est sage qui n'a peur d'un fol.

Recueil de Gruther.

16182 **Nu'şĭ ('ţĭ) maĭ pune mintea cu nebunul.**

A. PANN, I, p. 169. — HINŢESCU, p. 108.

* △ *Nu'ţĭ prinde mintea cu nebuniĭ (nebunul).*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 185, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarıa.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem. Buc. Cl. VII.*

Acelaş înţeles ca la No. 16181, sub formă de povaţă.

16183 * △ **Nebunul, dacă te puĭ cu dînsul, te gâtue.**

G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Să fugĭ de cel nebun.

16184 **Cine'şĭ bagă în clin cu nebunul e maĭ nebun ca dînsul.**

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 41.

Acelaş înţeles ca la No. 16181.

---

[1]) Care 'şĭ bagă mintea cu nebuniĭ, maĭ nebun de cât dînşiĭ se face.
[2]) Iţĭ băgaşĭ mıntea cu nebuniĭ, maĭ nebun de cât eĭ te veĭ face.

* △
16185 **Nu e nebun cine e nebun, ci e maĭ nebun cine se pune cu nebunul.**

G BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Acelaş înţeles ca la No. 16184.

16186 **Cu nebunul să nu'ţĭ puĭ nicĭ în clin nicĭ în mânică (mânecă).**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 25; I, p. 85. — HINŢESCU, p. 119.

* △
Cu nebunul să n'aĭ nicĭ în clin nicĭ în mânecă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Semin. Buc. Cl. VII.*

Cu nebunul nicĭ în clin, nicĭ în mânecă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 104.

Vedĭ *Clin, Nerod, Prost.*

Adică dĕ tot să ne ferim dĕ ceĭ nebunĭ (GOLESCU).

* △
16187 **De nebun şi de muĭerea rĕ tot înţeleptul se dă în lăturĭ.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

Vedĭ *Muĭere.*

A se adăogà la No. 3960.

* △
16188 **De nebun taĭe (tae) póla şi fugĭ.**

E I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Adică de omul rĕŭ să fugĭ cât poţĭ.

16189 **De nebun te 'nchină.**

A. PANN, *Fab.,* II, p. 9.

Acelaş înţeles ca la No 16188.
A se vedé A. PANN, *Fab.,* II, p. 9.

16190 * Dă ș-fudzĭ di glar.[1])

D. A. Milescu, c. *Gopeșĭ, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 16188.

16191 * △ Nu stric vorba cu nebuniĭ.

Gavr. Onişor, *prof.* c. *Zorlenĭ, j. Tutova.*

Când nu vreĭ să staĭ de vorbă cu unul, care nu e om de înţeles.

16192 * △ Nebunuluĭ nicĭ să'ĭ facĭ, nicĭ să'ţĭ facă.

E. I. Patriciu, *înv.* c. *Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Prost.*

De rĕŭ să fugĭ cât poţĭ.

16193 * △ Fă şagă cu cel nebun că el sare cu toporu (la bătae).

G. Madan, c *Truşeni, ţin. Chişĕneŭ, Basarabia.*

Pentru ceĭ carĭ nu înţeleg gluma.

16194 △ Cu nebunul nu glumì.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 60, c. *Sinersig, Ungaria.*

Vedĭ *a Glumì.*

Acelaş înţeles ca la No. 16193.

16195 *Za* conoste un mugnit, potreba fi ènse şapte vote mugnit.[2])

Dr. Fr Miklosich, *Rum. Unter*, I, p. 15.

[1]) Dă și fugĭ de nebun.
[2]) Ca să cunóscă un nebun, trebue să fie el însușĭ de șépte orĭ nebun.

Adică maĭ nebun de cât dînsul.

16196 *△ **Copiiĭ şi nebuniĭ te daŭ de gol.**

C. Teodorescu, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.* — G. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Veḑĭ *Adevĕr, Copil.*

Amîndoĭ spun tot ce sciŭ; nu pot ţine o taĭnă.

I mati e i putei dise la verita.[1])

Prov Venit.

Kinder und Narren, sagen die Wahrheit.[2])

Prov. Germ.

16197 **Di 'mbitat se-aspari şi zurlul.**[3])

Dr. Weigand, *Zweit Jahres.*, p. 168

Veḑĭ *Bĕt.*

Acelaş înţeles ca la No. 8149.

16198 *△ **Limba nebunuluĭ este o móră fără gră-unte.**

A. Marinescu, *înv. c Humele, j. Argeş* — *Adevĕrul*, 1893, Martie 23.

Vorbesce fără mĭez, fără nicĭ un rost

16199 **Nebunul din vorbă se cunósce.**

C. din Golescĭ, I, p. 5.

Pentru ceĭ carĭ vorbesc nebuniĭ, lucrurĭ fără mĭez.

Din gura nebunilor, nebunia isvoresce.

Prov Solomon, 15 2.

---

1) & 2) Copiiĭ şi nebuniĭ spun adevĕrul.
3) De bĕt se sparĭe şi nebunul.

Com la langue au fol deslie,
Si fait connaistre sa folie.

Prov. Champenois.

16200 **Nicĭ nebunul córne, nicĭ înţeleptul aripĭ are.**

DIM. CANTEMIR, *Ierogl.*, p. 80—81.

Glarlu nu pôrtă corni să 's cunôscă, cuvenda'l da di padı. 1)

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p. 157.

Iar nu după vre un semn exterior.

Le fou se trahit lui-même.

Prov. Franç.

Man braucht keinem Narren Schellen anzuhangen. 2)

Prov. Germ.

16201 △ **Nebunul se cunósce după bâtă, prostul după flóre.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 159, c. *Dumbravă, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Nerod.*

Când vreĭ să arĕţĭ ca unul e nebun, cunoscêndu-se după óre-ce semne.

16202 * △ **Omul nebun găsesce de lucru.**

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Când unul se apucă rĕŭ prostesce, de o trébă.

16203 * △ **Nebunuluĭ poţĭ să'ĭ îndrugĭ cât îţĭ place,**
Că ce scie el tot face.

I. POPESCU, *înv c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Veḑĭ *Nerod.*

1) Nebunul nu pórtă córne să se cunóscă, cuvîntul îl dă de gol (pe jos).
2) Nu e nevoe să atîrnĭ clopoţeĭ, nebunilor.

Pentru cel care nu vré să asculte de sfaturile altora.

*

16204 — Çe hiĭ azdat?
— Cu un zurlu sburam.[1])

I. Coyan, *prof* c. *Băésa, Epir.*

Vedĭ *Nerod.*

Pentru cel cu care nu e chip să te înţelegĭ la vorbă. Cu nerodul, până'l facĭ să înţelégă, te trec tóte năduşelile.

*

16205 Glarlu dzice că ca nâs cu minte, altu n'are.[2])

D A. Milescu, *înv.* c. *Gopeşĭ, Macedonia.*

Pentru cel care se crede maĭ cuminte de cât alţiĭ.

* △

16206 Să-ţĭ aducĭ aminte de cuvintele nebunuluĭ.

G. P. Salviŭ, *înv.* c. *Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Cuvintele nebunuluĭ să le ieĭ în serios, că el ţi-o face.

16207 Pĕ cel nebun cu biciul, pĕ cel înţelept cu cuvîntul.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 112.

Ne arată cum sĕ înfrînéză ómeniĭ (Golescu).

* △

16208 Nebunul nu rîde de ce vede, ci de ce'şĭ aduce aminte.

G. Bănulescu, *înv.* c. *Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.* — P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.* — I. Popescu, *înv.* c. *Dobrenĭ, j. Ilfov*

*

Nebunul rîde de ce'şĭ aduce aminte, şi cumintele de ce vede.

D-na V. Budişteanu, c. *Bucurescĭ, j. Ilfov*

---

[1]) De ce eştĭ asudat? — Cu un nebun vorbeam.
[2]) Nebunul dice că ca dinsul cu minte altul nu e.

Când unul rîde şi nu e de rîs.

16209 * △ **Nebunul rîde când nu e de rîs.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

* △ *Nebunul rîde şi când nu are de ce.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Centr. Cl. VIII.*

Vedĭ *a Rîde.*

Acelaş înţeles ca la No. 5774.

16210 * △ **După rîs cunoscĭ pe nebunul.**

G. I MUNTEANU, p. 30. HINŢESCU, p 162 — I. MARINESCU, *înv c. Bradu-de-jos, j. Argeş.* — M. STĂNCEANU, *înv. c. Piria, j. Mehedinţĭ.*

După rîs se cunósce nebunul.

BARONZI, p. 60.

Vedĭ *Prost, Rîs.*

A se vedé No. 5804 & 5805, şi pentru cel care rîde de orĭ-ce lucru, şi când nu e de rîs.

Per risum multum debes cognoscere stultum.[1]

Prov. Lat.

Au ris cognoist-on le fol et le niais.

Prov. Franc.

Dal riso molto conosci te stolto[2]

Prov Tosc.

La olla en sounar, y el hombre en hablar.[3]

Prov. Span.

---

[1]) După rîsul cel mult trebue să cunoscĭ pe nebun.
[2]) După rîsul mult cunoscĭ pe nebun.
[3]) Óla după sunet, şi omul după vorbă

Am Lachen erkennt man den Thoren.[1])

Prov. Germ.

Too much laughter discovers folly.[2])

Prov. Engl.

16211 * △ Tu 'ĭ facĭ cu ochĭul, şi nebunul cu capul.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Costescĭ, j. Argeş.*

Veḑĭ *Arbineş, Aromân, Cap, Nerod.*

Acelaş înţeles ca la No. 4193.

16212 * △ Fă'ĭ cu capu nebunuluĭ, că el o face maĭ mare de cât capu.

Pârvu, *c Ivescĭ, j. Tutova.*

Nu aţîţa pe cel arţăgos.

16213 * Cânele îmbĕtrânesce de drum, şi (ĭar) nebunul de grija altora.

Pann, *Ediţ.* 1889, p. 93; III, p. 109 — Hinţescu, p. 24. — Fr. Damé, I, p. 178.

Glarlu auşasci tră mintuirea alântuĭ.[3])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 157.

Veḑĭ *Prost.*

Acelaş înţeles ca la No. 1484.

16214 Zurlul, zurlu lu aduçĭ n̄-cali.[4])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 181.

Veḑĭ *Cuĭu.*

---

[1]) După rîs cunoscĭ pe nebun.
[2]) După rîsul mult cunoscı nebunia.
[3]) Nebunul înbetrânesce de grıja (supărarea) altuĭa.
[4]) Pe nebun, nebunu îl aduce în cale.

Acelaş înţeles ca la No. 11679.

Un diavolo scazza l'altro.[1])

Prov. Venit.

16215 *Ĩi dzîseră a zurluĭ că e gĭone; se-arucă ş-el di prî punte.[2])

I. COYAN, c. *Perivoli, Epir.*

Efectul laudeĭ asupra omuluĭ prost.

16216 *Bagă zurlul di scóte năpîrtica ditu guvă.[3])

I COYAN, *prof. c Abela, Epir.*

*△ *A prinde şerpele cu mâna nebunuluĭ.*

GR ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.* — M. CANIAN, *public. j Iaşĭ*

Acelaş înţeles ca la No. 2509.

Con agena mano sacar la culebra del horado.[4])

Prov. Span

Kummun ou ghar yier moghai barimoui.[5])

Prov Mongol.

16217 *△ Nu e nebun cel ce ĭeà, ci e nebun cel ce dă.

V. PALADE, c. *Câmpenĭ, comit. Turda-Arieş, Transilvanĭa.*

Veḑĭ *a Mâncà, Pâne, Pită.*

Acelaş înţeles ca la No. 9002.

[1]) Un drac gonesce pe altul.
[2]) Îĭ ḑiseră nebunuluĭ că e brav, se aruncă şi el de pe punte.
[3]) Pune pe nebun de scóte napîrcă din gaură.
[4]) Cu mână streină (altuĭa) a scóte şérpele din gaură.
[5]) Prinde şerpĭ cu mânile altora

Les sots font les banquets et les sages s'en gaudissent.

Prov Franc.

I matti fanno la festa, ed i savy se la godono.[1]

Prov. Ital

Los locos hazen los vanquetes y los sabios los comen.[2]

Prov. Span.

Fools make feasts and wise men eat then.[3]

Prov. Engl.

* △
16218 Nebunul bate balta şi tot pe el se stropesce.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

Când unul îşĭ face singur rĕŭ.

* △
16219 Nebuniĭ tulbură apa (şi) înţelepţiĭ pescuesc.

I G. VALENTINIAN, p. 44. — V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava*

Vedĭ *Pesce, Cap. I, c. a Pescuì.*

Când unul se folosesce de munca altuia.

16220 E nebună, lunatică
Umblă ca o zănatică.

A. PANN, II, p. 142.

E nebun, lunatic,
Umblă ca un zănatic.

HINŢESCU, p. 118.

---

[1]) Nebuniĭ fac petrecerile, şi cuminţiĭ se bucura de ele.
[2]) Nebuniĭ fac mesele, şi ceĭ cu minte le mănâncă.
[3]) Nebuniĭ fac petrecerile (mesele), şi ómeniĭ cuminţĭ le mănâncă.

Pentru ceĭ zăpăciţĭ.

* △
16221 **Nebunu, de ce e nebun? că n'are minte.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

16222 **Câţĭ nebunĭ la Sărindar.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 37.

Arată unde trebuĭe să se trimiţă ceĭ nebunĭ, pentru că, din vechime, pĕ nebunĭ la acéstă biserică ĕĭ trimitea dĕ le citea (GOLESCU).

16223 **Un nebun o pĭetrică în fundul măriĭ aruncă, pre care o mie de înţelepţĭ să o scótă vrednicĭ nu sunt.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 269.

Un nebun aruncă o pĭétră 'n apă, şî o sută de înţelepţĭ nu o pot scóte.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 12.

* △
Un nebun svîrle o pétră în apă, şi ḑece cuminţĭ n'o pot scóte.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

* △
Un nebun aruncă o pĭétră în apă şi ḑece înţelepţĭ nu o pot scóte.

IDEM, *Cal. Rom.*, 1892. — C C. BUNGEŢIANU, *j. Mehedinţĭ*

Un nebun aruncă pétra în lac, şi şepte înţelepţĭ asudă să o scótă.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 656.

* △
Un nebun aruncă o pĭétră în apă, şi ḑece înţelepţĭ sĕ silesc să o scótă.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Un nebun aruncă 'o pĭétră în baltă, şi ḑece cu minţĭ n'o pot scóte.

I. Creangă, *Amint.*, p. 70 — Tinca Şişman, *înv. c. Adam, j Tutova* — N. Miron, *c. Onescĭ, j. Bacăŭ.*

△
Un nebun aruncă o pĭétră în baltă, şi ḑece cuminţĭ se nĕcăjesc s'o scótă.

S. Mihăilescu, *Şezăt.*, I, p 218.

* △
Un nebun aruncă o pĭétră în fântână, şi ḑece înţelepţĭ nu pot s'o scótă.

D-na E. B. Mawr, p. 2. — Hinţescu, p. 119. — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 268, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.* — V. Sala, *dasc c. Miziies, comit. Bihor, Ungaria.*

Un nebun aruncă o pĭétră în gârlă, şi ḑece (o mie) de înţelepţĭ nu pot să o scóţă.

A. Pann, *Ediţ* 1889, p. 146; III, p 118. — P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 169. — I. G. Valentineanu, p. 44 & 46.

Un nebun aruncă o pétră în gârlă şi o sută de înţelepţĭ sĕ căznesc să o scótă.

D. A Sturdza, *Şed. Senat.*, 22 XII, 1895.

Un glar arucă 'nă chĭatră tu amari, ş-nă milĭ di mintĭoşĭ nu pot s-u scótă.

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 157.

Glarlu arucă 'n puţ 'nă chétră, şi ómeñĭli cu mintea tótă îşĭ bat caplu, cu crepare, cum s'facă ca s-o scótă.

ANDREĬU AL BAGAV, *Cart. Aleg.*, p. 123.

Veḑĭ *Inţelept, Prost.*

Arată marile nevoĭ în care ne bagă nebuniĭ (GOLESCU). Când încurcătura, la care s'aŭ pus maĭ mulţĭ ca să o descurce, vine de la un prost.

A se vedé proverbul de la No. 3425.

Ce esmeut un fol aue quarante sages ne pourroyent apaiser.

Prov. Franc XV-e Siècle.

Un pazzo getta una pietra nel pozzo, che poi ci voglion cento savi a cavarla fuori.[1]

Prov. Ital.

Ein Narr wirft den Stein in den Brunnen und zehn Vernunftige können ihn nicht herausholen.[2]

Prov. Germ.

A Fool can throw a Stone into a Pool, but twenty wise Men cannot get it out.[3]

Prov Engl.

16224 Çe un chirut légă, dzaçĭ mintioşĭ nu pot s-dislégă.[4]

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 165.

Acelaş înţeles ca la No. 16223.

---

[1]) Un nebun aruncă o pĭétră în fântână, pe care pe urmă vor o sută de înţelepţĭ să o scótă afară.

[2]) Un nebun aruncă o pĭétră în fântână, şi ḑece cuminţĭ nu pot să o scótă afară.

[3]) Un nebun póte să arunce o pĭétră în baltă, şi douĕ-ḑecĭ de cuminţĭ nu pot să o scótă afară

[4]) Ce un nebun légă, ḑece înţelepţĭ nu pot să deslege.

△
16225 Un nebun întrébă şi ḑece înţelepţĭ nu'ĭ pot rĕspunde.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 268, *c. Ida-Mare, Ungarĭa.*

Un nebun întrébă maĭ mult de cât pot rĕspunde ḑece învĕţaţĭ.

Ida von Düringsfeld, II, p. 82.

Pentru o întrebare la care nu sĕ póte uşor rĕspunde.

Un fol fait plus de questions,
Que un saige ne donne de raisons.

Prov. Franc. XV-e Siècle.

Un matto sa piu domandare, che sette savi rispondere.[1]

Prov Ital.

Ein Narr kann mehr fragen, als sieben Weise antworten.[2]

Prov. Germ.

A fool may ask more questions in an hour, than a wise man may answer in a year.[3]

Prov. Engl.

16226 Nebunul nu asudă nicĭ la vale nicĭ la dél.

A Pann, *Ediţ.* 1889, p. 25; I, p. 85. — Hinţescu, p. 119.

* △
Nebunul n'asudă nicĭ la dél şi nicĭ la vale.

C. Negruzzi, I, p. 248. — Dr Cristea. *Prov.*, p. 159, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.* — E I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu* — P. Gârboviceanu, *prof. Scol. Norm. Cl. VII*

---

[1]) Un nebun scie maĭ mult să întrebe, de cât şépte cuminţĭ să rĕspundă.
[2]) Un nebun póte întreba maĭ mult, de cât pot respunde şépte înţelepţĭ.
[3]) Un nebun póte să facă maĭ multe într'un ceas, de cât un om înţelept ar puté rĕspunde într'un an.

Cu omul prost nu o maĭ scoţĭ la capĕt.

16227 **Nebunul se laudă cu nebunia sa.**

DIM ŢÎCHINDEAL, *Fab*, p. 254.

Când unul nu cunósce că a greşit.

16228 **Nebuniĭ ĭeaŭ cetăţile şî (ĭar) înţelepţiĭ le stăpânesc.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47. — I. G. VALENTINEANU, p 47 & 50

Adică nebuniĭ intră în foc, la rĕsboĭu, şî înţelepţiĭ adun d'a gata (GOLESCU).

16229 **Nebună până 'n cur.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47

Adică dĕ tot nebună (GOLESCU).

16230 **Când grăĭescĭ cu un nebun, aĭbĭ lângă tine şi un cĭomag bun.**

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 105.

* △
Când vorbescĭ cu nebunul fieţĭ sburătura la îndemână.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Veḑĭ *a Grăĭ, Nerod.*

Adică mult să ne ferim şî să ne păzim dĕ ceĭ nebunĭ (GOLESCU).

Bicĭul este pentru cal, frîul pentru asin şi varga pentru spinarea nebunilor.

Prov. SOLOMON, 26. 3.

16231 **Maĭ bine să te înnecĭ în apă, dĕ cât să trecĭ apa pe puntea nebunuluĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 108.

Adică maĭ bine în primejdie dĕ cât cu ajutor dĕ la un nebun (GOLESCU).

16232 * △ **Poftim cuminţilor la casa nebunilor.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluiu.*

Vedĭ *Masă.*

Acelaş înţeles ca la No. 8788, 8791 & 16217.

16233 **Nebunul ţine lingura, iar înţeleptul mănâncă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.

Adică nebunul ţine rĕsboiul, şi înţeleptul stăpânesce ce nebunul dobândesce (GOLESCU).

16234 △ **Glasul nebunuluĭ nu s'aude în cer.**

V SALA, *dasc c. B. Lazun, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *Câne, Măgar.*

Acelaş înţeles ca la No. 2104.

16235 * △ **De par'că sĕ bat doĭ (şépte, ḑece) nebunĭ la gura lor.**

GR JIPESCU, *Opinc*, p. 153. — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Ca cum s'ar fi bătut şépte (ḑece) nebunĭ la gura luĭ.

N POPESCU, *Calend.* 1881, p. 19 & 1883, p. 23.

*

Se bat nebuniĭ la gura luĭ.

1⁰ Mănâncă cu lăcomie.

«Sĕ pun ca lupĭ lignițĭ împrejuru mămăligiĭ şi'mbucă cu aşa poftă, *de pare că sĕ bat doĭ nebunĭ la gura lor.*» GR. JIPESCU.

2⁰ Acelaş înţeles ca la No. 14386.

16236 *△ **Mulţĭ nebunĭ îţĭ ĭes în cale.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

Mulţĭ nebunĭ maĭ sunt pe lume.

16237 *△ **Daĭ nebunuluĭ pe cale.**

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Nu te împotrivi celuĭ nebun; lasă'l în voĭea luĭ.

16238 * **A îmbĕtrânit nebun.**

G. DEM. TEODORESCU, *Cercet.,* p. 83.

Celuĭ bĕtrân şi ne-cuminţit. Veḑĭ No. 5347.

Ἄνους τε καὶ γέρων ἅμα. [1]

Prov. Elin.

A testa bianca spesso cervello manca. [2]

Prov. Ital.

16239 *△ **A rîde ca nebuniĭ.**

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Ştefănescĭ, j. Vâlcea.*

* *A rîde ca un nebun.*

I. CREANGĂ, *Pov.,* p. 247.

Veḑĭ *a Rîde.*

A rîde peste mĕsură, fără vreme saŭ pentru lucru de nimic.

Rire comme un fou.

Prov. Franc.

---

[1]) Bĕtrân şi tot de odată nebun.
[2]) Capuluĭ alb adese-orĭ lipsesce minte (creerĭ).

16240 * **A rîde nebun.**

A. PANN, I, p 97. — HINŢESCU, p. 69.

Veḑĭ *Glas.*

A rîde mult, ca un nebun.

NEBUNIE

Veḑĭ *Inţelepcĭune, Minte, Prostie.*

16241 * **Ningă multe frunimăzĭ, bună e ş-ună zurlamară.** [1]

I. COYAN, *prof. c. Baésa, Epir.*

Omul nu trebue să fie pré bun.

16242 * △ **Nebunia din născare,**
Nicĭ odată léc nu are.

G MADAN, *stud. c. Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabia.*

Veḑĭ *Nebun, Prost, Prostie*

Ca să se arĕte că unul e nebun, şi aşa va rĕmâne.

16243 **Din nebunia străină te înveţĭ minte.**

G MUNTEANU. — HINŢESCU, p. 118.

NEROD

Veḑĭ *Vad.*

16244 **Nerodul şi cu nebunul**
Amîndoĭ sunt fraţĭ ca unul.

A. PANN, I, p. 88. — HINŢESCU, p. 122.

* △
Nerodul şi cu nebunul
Sunt fraţĭ ca unul.

G. MIHALACHE, *înv. c. Şcndrescĭ, j. Tutova.*

Veḑĭ *Prost*

[1] Pe lângă multe modestiĭ, bună e şi o nebunie.

Pentru cel nerod.

* △
16245 **Cine a vě̦ut din salcĭe cerc de bute, şi din nerod om de frunte!**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Domnescĭ, j. Muscel.*

Vedĭ *Mojic.*

Acelaş înţeles ca la No. 10312.

* △
16246 **Nĕrodul se cunósce după bótă şi neróda după florĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Mărăşescĭ, j. Mehedinţĭ*

* △
Neróda se cunósce pe florĭ şi nĕrodul pe bótă.

G. I. TOMULESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Vedĭ *Nebun, Prost.*

Când vine-va e îmbrăcat într'un mod ne potrivit, saŭ se pórtă ne-cuviincĭos.
Nẹrodul ĭea bâtă mare, şi neróda se încarcă cu florĭ.

* △
16247 **Iea-te bine cu nerodul
Până trecĭ (cu el) podul.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comăniţa, j. Olt & c. Poĭenariĭ, j. Gorj*

Vedĭ *Drac.*

Acelaş înţeles ca la No. 14903.

* △
16248 **Cu nerodul
Nu maĭ trecĭ podul.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Mosna, j. Gorj.*

Acelaş înţeles ca la No. 1218.

16249 * △ Cu nerodul să nu'ţĭ bagĭ nicĭ în clin nicĭ în mânecă.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Ploştina, j. Mehedinţĭ.*

Veḑĭ *Nebun.*

Acelaş înţeles ca la No. 16186.

16250 * △ Nerodul socotesce că le scie tóte.

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Numaĭ un nerod póte crede asemenea lucru.

16251 Neroduluĭ, ḑiĭ tu luĭ orĭ-ce, cât îţĭ place, că el tot ce scie face.

A. Pann, I, p. 94. — Hinţescu, p. 122.

Veḑĭ *Nebun.*

Pentru cel care nu scie să preţuĭéscă sfaturile ce i se daŭ, şi tot p'a luĭ o ţine.

16252 * △ Neroduluĭ, de'ĭ veĭ face cu ochĭul, el îţĭ va face cu capul.

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna*

Veḑĭ *Nebun.*

Acelaş înţeles ca la No 16211.

16253 Unde 'l trimit, unde 'l mâĭu
Umblă fără căpĕtâĭu.

A. Pann, I, p. 100. — Hinţescu, p. 193

Pentru omul nerod.

16254 Cu nerodul când vorbescĭ,
Bastonul să'ţĭ pregătescĭ.

A. Pann, I, p. 93. — Hinţescu, p. 122.

Veḑĭ *Nebun*

Acelaş înţeles ca la No. 16230.

16255 **Pe nerod la trébă 'l mână,**
Dar s'aïbĭ sburătură 'n mână.

A. Pann, I, p. 93. — Hinţescu, p. 122.

Căcĭ nu scie de cât de frică.

16256 **Nerodului ĭ se pare**
Că tóte 'n palmă le are.

A. Pann, I, p. 88. — Hinţescu, p. 122.

Neroduluĭ i se pare
Că tóte 'n mână le-are.

I. G. Valentineanu, p. 30.

Pentru cel care crede că e în stare să facă orĭ şi ce.

16257 **Nerodul la orĭ-ce fie,**
Pe loc ḑice că (îl) scie.

A. Pann, I, p. 88. — Hinţescu, p. 122.

Pe cel care se crede a tot sciutor.

16258 **Nerodul întâĭu vorbesce**
Şi apoĭ se gândesce.

I. G. Valentinian, p. 31.

Nĕrodul întâĭu vorbesce
Şi în urmă se gândesce.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 160, *c. Sibiŭ, Ungaria.*

* △
Nerodul întâĭu grăesce,
Şi în urmă se gândesce.

V. A Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Veḑĭ *Prost.*

Pentru cel care vorbesce fără rost.

16259 **Nerodul întâiu o croesce,**
Şi 'n urmă se socotesce.

A. PANN, I, p. 88. — HINŢESCU, p. 122.

1° Acelaş înţeles ca la No. 16258.
2° Pentru cel care se apucă de o trébă fără să'şi dé sémă unde o să ajungă.

16260 **Cine se apucă să înveţe pe nerodul, nu se osibesce (osebesce) de nebun.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 25; I, p. 85. — HINŢESCU, p. 122

Vedĭ *Prost.*

Căcĭ nerodul nu pricepe nimic.

16261 **Cine se ĭea cu nerodul este ca şi el nebun.**

A. PANN, *Moş Alb.*, II, p. 23.

Când greşescĭ luându-te după un altul.

16262 * △ **Nerodul rîde fără să scie de ce rîde.**

M MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.* — HARAM, *înv. c. Griviţa, j. Tutova.*

Nerodul rîde şi nu scie de ce rîde.

I. G. VALENTINIAN, p. 34.

Vedĭ *Nebun, a Rîde.*

Acelaş înţeles ca la No 16208 & 16239.

Au ris cognoist-on le fol et le niais.

Trésor des Sent. XVI-e Siècle.

16263 * **— De ce te aĭ năduşit, prietine?**
— Am vorbit cu un nerod.

P. BUDIŞTEANU, *maior, c. Bucurescĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 16204.

16264 **Nerodul când e 'ntrebat:**
Cine e maĭ mare 'n sat?
El pe loc rĕspunde: eŭ,
Că 'ntărît căĭniĭ mereŭ.

A. PANN, I, p. 95. — HINŢESCU, p. 122.

Vedĭ *Mare, Nebun.*

Acelaş înţeles ca la No. 16180.

16265 **Un nerod lapĕdă o pétră 'n apă şi ḑece cuminţĭ n'o pot scóte.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 263, c. *Logoş, Ungaria.*

Vedĭ *Nebun.*

Acelaş înţeles ca la No. 16223.

16266 **Neroduluĭ, în mână ce'ĭ pică,**
Sparge tot şi strică.

A. PANN, I, p. 96. — HINŢESCU, p 122.

Acelaş înţeles ca la No. 3747.

16267 **Cércă vadul cu nĕrodul.**

I. VULCĂNESCU, c. *Pelescĭ, j Dolj*

Vedĭ *Vad.*

Acelaş înţeles ca la No. 1217.

NEROḐESCE

Vedĭ *a Fluerà.*

NEROḐIE

16268 **Neroḑia are cheltuĭélă mare.**

A PANN, I, p. 96. — HINŢESCU, p. 122 — ODOBESCU-SLAVICI, *Cart Citire.*

* △ *Nerodia sĕ ţine cu cheltuĭélă.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Veḑĭ *Prostie.*

Nerodul e păgubit în tóte.

16269 Tótă a luĭ neroḑie
E de la părinţĭ moşie.

A PANN, I, p. 93. — HINŢESCU, p. 122.

Veḑĭ *Tată.*

Acelaş înţeles ca la No. 10857.

NETOT

16270 Nicĭ din talpă lemn de bute,
Nicĭ din netot om de frunte.

I. D DRĂGAN, *Sc Inst. c. Coşula-Miletin, j. Botoşanĭ.*

Veḑĭ *Cer, Grindă, Mojic, Salcĭe*

Sĕ ḑice pentru ceĭ proştĭ.

NEVOĬE

Veḑí *Bine, Câne, Muschĭu, Pat, Potcă, Prieten, Viţel, Voĭe.*

16271 Nevoile nu cad pe petre ci pre ómenĭ.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 412.

Veḑĭ *Năpaste.*

Omul e supus la multe încercărĭ.

16272 Tră nivoĭĭ e faptu omlu, şi nivoĭíele tră nâsu.

ANDREĬ AL BAGAV, *Cart. Aleg*, p. 75.

Acelaş înţeles ca la No. 16271.

16273 *△ **Nu te întrébă nevoile ce vrîstă aĭ.**

V A. Forescu, *c. Dorna, j. Sučava.*

Omul suferă la orĭ-ce vîrstă.

16274 **Dĕ este nevoĭea înainte, silescĭ de-o a-jungĭ, dĕ este în urmă, o aşteptĭ să vie.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 92.

Când are omul să dé de vre-o nevoe, alérgă după dînsa, daca este înaintea luĭ; ĭară daca este înapoĭ, o aştéptă ca să'l ajungă.

P. Ispirescu, *Rev. Ist*, II, p. 456.

Veḑĭ *Pĕcat, Rĕŭ.*

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce nu pot scăpà dĕ belele şî necazurĭ (Golescu).

16275 **La vreme dĕ nevoĭe şî cu lăturĭ poţĭ stinge cel maĭ mare foc.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 38.

La vreme de nevoe fie-ce lătură stinge focul.

A. Pann, *Ediţ* 1889, p. 106.

La vreme de nevoe fie-ce lătură stinge focul,
Dar şi rĕŭ împute locul.

A. Pann, II, p. 129.—Hinţescu, p 208

Veḑĭ *Apă.*

Adică la o lipsă mare, şî ce e maĭ prost prinde mare loc (Golescu).

16276 **Când îl veḑĭ la vr'o nevoe**
Nu'ĭ maĭ dà brâncĭ în noróe.

A. Pann, II, p 54

Când vedĭ pe cine-va la vr'o nevoĭe
Nu'ĭ maĭ da brâncĭ în noróe.

HINŢESCU, p. 124.

Nu lovì în omul care este ne-norocit.

16277 * △ **Când vede omul nevoĭea**
Vorbesce ce nu'ĭ e voĭea.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 10; I, p. 51. — HINŢESCU, p. 130 & 199. — BARONZI, p. 58. — IDEM, *Cal. Rom*, *1892* — G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, jud. Tutova.* — S. I. GROSSMANN, *Dict.*, p. 185.

De nevoe omul vorbesce şi ce nu'ĭ este voĭea.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 159.

* *Omlu tu zore spune çi nu va.*[1])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonĭa.*

Pentru cel mincinos.

16278 * △ **Are patru boĭ**
Şi o sută de nevoĭ.

G. TODÁN, *c. Băresci, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Avere relativ multă dar supĕrare multă.

16279 △ **Fie-care are câte o nevoĭe, altul câte nóuĕ.**

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 94, *c. Logoş, Ungarĭa.*

Unul are maĭ multe saŭ maĭ puţine supĕrărĭ, dar nimenĭ nu e lipsit de ele.

---

[1]) Omul la nevoe spune ce un vré.

* △
16280 E nevoe
La códa óeĭ;
Dar la a ţapuluĭ
Şi maĭ al draculuĭ.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când o trébă e încurcată rĕŭ, cam migălósă şi murdară Oile fac murdăriĭ marĭ la códă; la ţapĭ e şi maĭ rĕŭ. La tuns operaţia e puţin plăcută, din acéstă causă, pentru cel care o face.

* △
16281 Nevoĭea vinde, nevoĭea cumpĕră.

S MIHĂILESCU, *Sezăt.*, I, p 220 — P. GÂRBOVICEANU, *c. Comănıţa, j. Olt.* — E I. PATRICĬU, *înv c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Arată puterea nevoieĭ.

* △
16282 Nevoĭea vinde lemne şi vremea le cumpĕră.

G. P. SALVIŬ, *înv c. Smulţĭ, j Covurluĭu*

Veḑĭ *Cap. XVII, c. Tımp, Vreme.*

Arată puterea nevoieĭ.

* △
16283 O venit vremea de-apoĭ,
Încărcată cu nevoĭ.

D. CRUCEANU, *c Popenĭ, j. Tutova.*

Ḑice omul supĕrat şi la o strîmtóre grea.

16284 Omul la nevoĭe mirósĕ şi ce nu'ĭ e voĭa.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 74; III, p. 101.—HINŢESCU, p 133.

Când facĭ ce-va de nevoe.

*
16285 De nevoe face omul şi ce nu vré.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 411.

Acelaş înţeles ca la No. 16284.

16286 De nevoe omul mănâncă şi pere pădureţe.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 159.

* △ *De nevoe mănâncĭ şi pere pădureţe, ca cânele Turcului.*

D. CRUCEANU, c. *Popenĭ, j. Tutova.*

De nevoe trebue să se înveţe
Să manânce şi pere pădureţe.

A. PANN, I, p. 146. — HINŢESCU, p. 124.

Pentru cel nenorocit.

16287 * △ De nevoe mănâncĭ şi mere acre.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 16286.

16288 * De nevoĭe n'aĭ ce face.

Dr. GASTER, *Liter.*, p. 219. — D-na E. B. MAWR, p. 60 & 62.

Când facĭ ce-va silit, de nevoe.
Arată resemnarea la un lucru pe care nu'l poţĭ împedica.

Nécessité n'a pas de loi.

Prov. Franc.

Noth kennt kein Gebot.[1]

Prov. Germ.

[1]) Nevoĭa nu cunósce lege.

16289 De nevoie sĕ suie cine-va şi în patul altuia.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177; *Rev. Ist.*, III, p. 159. — HINŢESCU, p. 124.

* △ *De nevoie te suĭ şi în patul altuia.*

A. GOROVEI, *j. Suciava.* — D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova*

* △ *De nevoe saĭ şi în patul altuia.*

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava*

* *Omul, de nevoie, se suie şi'n patu altuia, mănâncă şi plăcinte calde.*

1⁰ Când nu eştĭ însurat, umbli şi după femeia altuia
2⁰ Când unul, la un lucru plăcut şi căutat, se arată că'l face cu silă, şi maĭ mult de nevoie.

16290 * △ De nevoie mănâncă omul şi plăcinte.

I. PUSCARIU, *c. Poiana-Mĕruluĭ, comit. Făgăraş, Transilvania*

* △ *De nevoie mănâncĭ şi plăcinte (calde).*

G. MADAN, *stud. c. Truşenĭ, ţin. Chişeneŭ, Basarabia* — D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova*

Veḑĭ *Pat.*

Acelaş înţeles ca la No. 16289 § 2⁰.

16291 Omul la nevoie se prinde şi de ascuţitul săbieĭ.

D-na EL. SEVASTOS, *Pov.*, p. 50.

Veḑĭ *Sabie*

La nevoie, omul, face orĭ-ce pentru ca să pótă scăpà.

16292 **Tu zore ş-draclu (luplu) acaţĭ di urecl̃i.**[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 181.

Veḑĭ *Lup.*

Acelaş înţeles ca la No. 16291.

16293 * **Omlu tu zore a porculuĭ lală ˜'li dzîce.**[2])

C IONESCU, *prof. c Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No 16292.

16294 **Zorea scóti untulemnu.**[3])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p. 180.

Acelaş înţeles ca la No. 16293.

Noth bricht Eisen.[4])

Prov. Germ.

16295 * **Gĭócă preftul di bil̃ĭaua.**[5])

G ZUCA, *stud c Perivoli, Epir.*

Agĭócă preftul di bileae.[6])

STEF. MIHĂILEANU, *Dicţ.*, p. 69.

Acelaş înţeles ca la No. 16294.

16296 * △ **Ursu jócă şi de voe şi de nevoe.**

N. MACHIDON, *c. Nicoresci, j. Tecuciu.*

Gĭócă ursa di bil̃ĭa.[7])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahr es.* p. 178.

Veḑĭ *a Jucà, Urs.*

---

1) La nevoe, şi pe dracul (lupul) îl apucĭ de urechĭ.
2) Omul la nevoie porculuĭ moşule (unchiule) îĭ ḑice.
3) Nevoĭea scóte undelemnul.
4) Nevoiea rupe fierul.
5) & 6) Jócă preotul de nevoe.
7) Jócă ursu de nevoĭe.

A se adăogà la No. 2580.

16297 *△ **Nevoïea frânge ferul.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Scol. Norm. Cl VII.*

Acelaş înţeles ca la No. 16295.

Noth bricht Eisen.[1]

Prov. Germ.

16298 **Nevoïea n'are stăpân.**

BARONZI, p. 66. — HINŢESCU, p. 123.

Acelaş înţeles ca la No. 16297.

Nécessité n'a point de loi.

Prov. Franc.

Necessita non ha legge.[2]

Prov. Ital.

La necesidad carece de ley.[3]

Prov. Span

Noth hat kein Gebot.[4]

Prov. Germ.

Necessity has no law.[5]

Prov. Engl.

16299 **Nevoïea tóte învaţă.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 233.

---

[1]) Nevoïa rupe fierul
[2]) Nevoia nu are lege.
[3]) Nevoïa lipsesce de lege.
[4]) & [5]) Nevoïa nu are lege.

Nevoïea te învaţă tóte.

I. G. VALENTINIAN, p. 27.

Arată sila nevoïeĭ.

El bisogno insegna.[1])

Prov. Venit.

A necessidade he mestra.[2])

Prov. Portug.

△
16300 **Nevoïea e mama născocirilor.**

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 161, *c. Sinersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16299.

Nécessité est mère d'invention.

Prov. Franc.

La necessita e madre dell' invenzione.[3])

Prov. Ital.

Noth lehrt Künste.[4])

Prov. Germ.

* △
16301 **Nevoea e muma tuturor aflărilor.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci, j Vâlcea.*

Acelaş înţeles ca la No. 16300.

16302 **Nevoïea multe ne învaţă.**

BARONZI, p. 62 & 69. — HINŢESCU, p. 123.

---

[1]) Nevoïa învaţă.
[2]) Nevoïa e învĕţătóre.
[3]) Nevoïa e muma descoperirilor.
[4]) Nevoïa învaţă artele.

Acelaş înţeles ca la No. 16301, şi cum ḑice Cantemir: *aflatóre de meşteşuguri firea în nevoĭ.*

16303 * △ Nevoĭea învaţă pe om.

A. PANN, *Fab.*, I, p. 7. — LAURIAN & MAXIM, II, p. 411. — I. CREANGĂ, *Pov.*, p.125. — D-na EL. SEVASTOS, p. 108. — IDA DURINGSFELD, II, p. 108. — IUL. GROFŞOREANU, *înv Galşa, comit. Arad, Ungaria.* — Dr. HALLER, I, p. 248.

△ *Nevoĭea învaţă pe om şi nuĭaua pe copil.*

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 29, II, p 5 — HINŢESCU, p. 123. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 161, *c. Sinersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16302.

Nécessité apprend les gens.

Prov. Franc.

El bisogn l'insegna a l'om.[1]

Prov. Lomb.

Nood leert uitvinden.[2]

Prov. Oland.

16304 * △ Nevoĭea te învaţă minte.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 161, *c. Dênc, Ungaria.* — H D ENESCU, *înv. c. Zamostea j. Dorohoĭu.* — ODOBESCU-SLAVICĬ, *Cart. Cit.* — GAVR ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comăniţa, j. Olt.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.* — GR. POĬENARU, *ing. c. Rassa, j. Ialomiţa.*

---

[1]) Nevoĭa învaţă pe om.
[2]) Nevoia învaţă să găsescĭ.

Nevoĭea învaţă pe orĭ-cine minte.

N. G Ionescu, c *Mamorniţa*, j. *Dorohoĭ*.

Acelaş înţeles ca la No. 16303.

16305 * △ **Nevoĭea te duce (şi) pe unde nu 'ţĭ-e voĭea.**

I. Creangă, *Pov.*, p 30. — S. Mihăilescu, *Şezăt.*, I, p. 220 — G. Madan, *stud.* c. *Truşenĭ*, ţin. *Chişĕneŭ, Basarabia*. — E. I. Patriciu, *înv* c *Smulţĭ*, j *Covurluĭu*. — C Teodorescu, *înv.* c. *Lipova*, j. *Vasluĭu* — V. A. Forescu, c *Folticenĭ*, j. *Sucĭava*.

△ *Nevoĭea te aduce unde nu'ţĭ e voĭea.*

Dr Cristea, *Prov.*, p. 161, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria*.

Nevoĭea duce pe rumân maĭ mult cum nu vrė el.

Gr Jipescu, *Opinc.*, p. 132.

Nevoĭea te pórtă cum nu 'ţĭ-e voĭea.

M. Păsculescu, *Intîln.*, p. 17.

Arată sila cea mare a nevoĭeĭ.

16306 * △ **Nevoĭea te 'nvaţă ce nu 'ţĭ-e voĭea.**

M. Lupescu, *înv.* c. *Broscenĭ*, j. *Sucĭava*.

Acelaş înţeles ca la No. 16305.

16307 * △ **Nevoĭea învaţă pe cărăuş.**

I. Creangă, *Pov.*, p. 56. — C. Negruzzi, I, p. 249. — S. I. Grossmann, *Dicţ.*, p. 185. — D-na Z. Juvara, c. *Fedescĭ*, j. *Tutoia*. — E. I. Patriciu, *înv.* c. *Smulţĭ*, j. *Covurluĭu*.

* *Nevoia te învață a fi și cărăuș.*

V. A. FORESCU, *c Folticeni, j. Suciava*

Vedĭ *Cărăuș, Chirigiŭ.*

Acelaș înțeles ca la No. 16304.

16308 * **Nevoiea învață cărăușie.**

TEODORESCU, *elev. Sc. Inst. Buc.*

Vedĭ *Chirigiŭ*

Acelaș înțeles ca la No. 16307.

16309 **Nevoile se țin maĭ mult de nevoiaș.**

I G. VALENTINEANU, p 35.

Acelaș înțeles ca la No. 7755.

16310 * △ **Face voe
De nevoe,
Și haz
De necaz**

G P. SALVIŬ, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Când te facĭ că primescĭ de bună voe, ceea ce ți se impune cu sila.

Faire contre mauvaise fortune bon coeur.

Prov. Franc.

16311 * △ **La uniĭ nevoie, iar la alțiĭ bună voie.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl VII.*

Uniĭ sunt mulțumițĭ, fericițĭ iar alțiĭ din potrivă.

16312 * △ **Amîndoĭ
Două nevoĭ.**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 230 — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

El şi ea amîndoĭ,
Vaĭ de eĭ, două nevoĭ.

HINŢESCU, p. 53.

Pentru doĭ netrebnicĭ; maĭ ales pentru soţĭ.

16313 * **Se ţine ca nevoïea de om.**

V. A. URECHE, *Conv. Liter.*, p. 1103.

Veḑĭ *Muschĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 1135.

16314 * △ **A încălecà pe nevoïe.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 78 & 140.

Când unul a scăpat de nevoĭ.

«De aceea, alerga singur ḑi şi nópte în tóte părţile, cum puteà, şi munceà, în drépta şi în stânga, doar, *doar a încălecà pe nevoïe*, şi-apoĭ atuncĭ, văḑênd şi făcênd.» — I. CREANGĂ.

16315 * **A fi nevoe de cap.**

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 41 & 199.

1° Adică rĕŭ, primejdios.

«Veḑĭ tu muntele cela, de colo? să nu te ducă pĕcatele să vînezĭ p'acolo, că *este nevoe de cap.*» — P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 41.

2° Fórte mare; fórte mult.

«A fost odată, într'o ţéră, un balaur mare, *nevoe de cap*».— P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 199.

PALE

16316 **Până mĭ-o venì şi mie palele nebune.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 113; II, p. 100. — HINŢESCU, p. 139.

Rabdă până s'o supĕrà şi el.

PANDALIE

16317 *A găsit'o pandaliele (pantaliele, pantasiele).

BARONZI, p. 211. — HINŢESCU, p. 140 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 228.

Pentru femeile supĕrácĭóse şi rele.
A se vedé Baronzi, p. 211.

PĂRERE

16318 *Câţĭ ómenĭ atâtea pĕrerĭ.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Vedĭ *Bordeiŭ, Sat.*

Arată deosebirea de pĕrerĭ între ómenĭ.

16319 *Părerea înşélă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Centr. Cl. VIII.*

Să nu ne luăm după arĕtărĭ, după înfăţişare.

Les apparences sont trompeuses.

Prov. Franc.

POVAŢĂ

16320 *△ Altora le dă povaţă
Dar pe sine nu se 'nvaţă.

A. PANN, I, p. 107. — HINŢESCU, p. 151. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 8, *c. Agnita, Ungarĭa.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.* — A. GOROVEĬ, *j. Sucĭava.*

(El) altuĭa dă povaţă
Şi pe sine nu se 'nvaţă.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 107; II, p. 133. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 230.

Penĭru cel care sciind ce'ĭ bine, urméză împotrivă, şi maĭ ales pentru leneş.

A SE PRICEPE

Vedĭ *A se Inchină*.

△
16321 **Se pricepe ca măgarul la cântar.**

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 233, c. *Sinersig, Uugaria.*

*
Se pricepe ca măgaru la cântărĭ.

Adică nu se pricepe de loc la óre-ce.

△
16322 **Se pricepe, când alţiĭ mâncă şi luĭ nu'ĭ daŭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p 233, c. *Sinersig, Ungaria*

Adică e un prost.

PROST

Vedĭ *Bĕtrân, Botă, Bun, Frumos, Nevoiaş, Prunc, Rĕutate, Vlad.*

* △
16323 **Prostuluĭ nu'ĭ stă (şéde, şede) bine daca nu'ĭ şi fudul.**

SOF. NĂDEJDE, *Universul*, *XVIII*, No. 15. — D na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ*, *j. Tutova*. — V A. FORESCU, c. *Folticenĭ*, *j. Suciava*. — GAVR. ONIŞOR, c. *Dobrovĕţ*, *j. Vasluiu.*

* △
Omul prost, dacă nu e fudul, nu are nicĭ un haz.

V. A. FORESCU, c. *Stănişóra*, *j. Suciava.*

Pentru cel prost care se ţine mândru.

16324 **Prostu învaţă barberie la capul tĕú.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 25; I, p. 85.

Vedĭ *Barbierie.*

Pentru prostie.

16325 * △ **Cu omul prost să nu aĭ a face nicĭ în clin nicĭ în mânică.**

I. Creangă, *Pov.*, p. 202; *Amint.*, p. 197. — K. A. Zamfirescu-Diacon, *înv. c. Stiubienĭĭ, j. Dorohoĭ.*

Vedĭ *Nebun*

Acelaş înţeles ca la No. 6931.

16326 * △ **Omul prost**
Tot de nacaz' a fost.

Liviu Pap, *înv. c Cosovenţ, comit. Arad, Ungaria.*

△ *Omul prost*
Tot de nĕcaz a fost,
Şi va fi
Cât va trăi.

Dr. Cristea, *Prov*, p. 196, *c. Agnita, Ungaria.*

Adică tot supĕrare îţĭ aduce.

16327 △ **Ión cel prost**
Tot de nĕcaz a fost.

Dr. Cristea, *Prov.*, p 123, *c Topliţa-Rom., Ungaria.*

Acelaş înţeles' ca la No 16326.

16328 * **Prostul tae copacul ca să'ĭ mănânce rodul.**

A. Başotta *prin* V. A. Forescu, *j. Suceava.*

Om fără judecată, care nu se gândesce la viitor.

16329 △ **Prostul e maĭ cuminte de cât nĕrodul.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 216, *c. Logoş, Ungaria.*

Deosebirea e cam grea de făcut.

*
16330 **Nu da bota în mâna prostuluĭ.**

M. Lupescu, *înv. c. Brosceni, j. Suciava.*

Veḑĭ *Botă.*

Că ţi-o face, te veĭ căi.

* △
16331 **Prostul se cunósce pe bâtă şi prósta pe florĭ.**

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl VIII.*

Veḑ *Nebun, Nerod.*

Acelaş înţeles ca la No. 16246.

* △
16332 **Prostul face ce vede, şi ce aude crede.**

A. Pann, *Edit.* 1889, p. 26; I, p. 86. — Hinţescu, p. 155 — C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.*

Căcĭ nu'l duce mintea maĭ departe.

Il ne voit pas plus loin que le bout de son nez.

Prov. Franc.

△
16333 **Omul prost crede tot.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 195, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Pentru omul pré încredĕtor.

* △
16334 **Prostuluĭ minte'ĭ lipsesce.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Pentru cel prost.

* △
16335 **Prostul crede pe orĭ-cine maĭ prost de cât dînsul.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Pentru cel care se crede maĭ deştept de cât alţiĭ.

* △
16336 **Prostu mănâncă postu şi Vinerea cu dulce.**

P. Gârboviceanu, *prof. Sc. Norm. Inv. Cl. VII.*

Vedĭ *Prost*

Acelaşĭ înţeles ca la No. 15661.

* △
16337 **Prostul nicĭ să'ĭ facĭ, nicĭ să-ţĭ facă.**

C. Negruzzi, I, p. 248. — C. Iordăchescu, *c. Cristescĭ, j. Botoşanĭ.*

Vedĭ *Nebun.*

Acelaş înţeles ca la No. 16192.

* △
16338 **Omul care'ĭ prost**
N'are nicĭ un rost.

G. Mihalache, *c. Sendrescĭ, j. Tutova.*

Pentru cel prost.

* △
16339 **Prostuluĭ ḑi'ĭ prost, că se supĕră.**

X***, *c. Nănescĭ, j. Bacăŭ.*

Adevĕrul nu place la nimenea.

* △
16340 **De omul prost rîd şi cânii.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j Vasluĭu.*

E de rîsul şi batjocura tutulor.

* △
16341 **Prostu'ĭ cu noroc.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Vedĭ *Noroc.*

Când norocul vine la unul care nu'l merită.

* △
16342 Fum fără foc, şi prost fără noroc nu se póte.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Vedĭ *Noroc.*

Acelaş înţeles ca la No. 16341.

16343 Pruncul şi bĕtrânu 'n tóte
Fără doĭcă nu sĕ póte.

A. PANN, III, p. 150. — HINŢESCU, p. 155.

Acelaş înţeles ca la No. 4578.

16344 Vaĭ, săracu omu prost,
Bun odor la cas' a fost.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 10.

* △
Vaĭ, sĕrmanul omu prost,
Bun odor la cas' a fost.

C TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Vedĭ *Cap. IX, c. Bărbat.*

Acelaş înţeles ca la No. 9690.

* △
16345 Când te ĭeĭ după un prost, maĭ mare prost eştĭ.

G MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Pentru cel care greşesce, luându-se după un altul.

* △
16346 Dracu şede 'n curu prostuluĭ.

N. JUVARA, *c. Popenĭ, j. Fălciŭ.* — E. I. PATRICĬU & G. P. SALVIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu*

*
Dracul zace în curul prostuluĭ.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Dracul zace în inima prostuluĭ.

Drapelul (ziar), Bĕrlad, j. Tutova.

Când un prost face o faptă la care nu te aşteptaĭ.

16347 * △ Proştiĭ
Mănâncă pesciĭ,
Şi marghioliĭ zama.

T. Bălăşel, *prof. c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Arată deosebirea între traĭul fericit pe care 'l duc, adese-orĭ, ceĭ micĭ saŭ modeştĭ, şi viéţa amară pe care o duc ceĭ fudulĭ şi boeroşĭ.

16348 * △ Cine nu cunósce pe prost e maĭ prost de cât el.

P. Gârboviceanu, *prof c. Hotăranĭ, j. Mehedinţĭ.*

Pentru a se arĕtà că unul este prost.

16349 * △ Omul prost, şéde 'ntre noĭ
Ca şi măgarul între oĭ.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Pentru cel care stă tăcut într'o adunare.

16350 * Omul prost nu vede pădurea din causa copacilor.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Nu îmbrăţişéză totul perḑêndu-se în amănunte.

16351 * △ Pe prost nu 'l poţĭ aduce la adevĕr.

G. Mihalache, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Căcĭ cel prost e şi înderătnic.

16352 △ **Omul prost nu 'mbětrânesce,**
Cel cu minte se topesce.

Sezăt. Poes. Pop, p. 71

Cel prost trăesce fără nicĭ o grijă.

16353 △ **Frunză verde, solz de pesce,**
Apa 'n vale nu cotlesce,
Omul prost nu 'mbětrânesce.

Teodorescu-Kirileanu, *Gaz. Săt.*, XVI, p. 13.

Acelaş înţeles ca la No 16352.

16354 **Nevoïaşul şi prostul şi în ḑioa de Pascĭ postesce.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 50; I, p. 130.

△ *Omu prost*
Mănâncă tot post.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 196, c. *Tisa, Ungaria*

Căcĭ şi unul şi altul nu sunt în stare să 'şĭ agoniséscă viéţa

16355 * △ **Prostu 'ĭ prost şi în ḑiua de Pascĭ.**

Ilie Hocĭotău, *stud.* c. *Selişte, comit. Sibiŭ, Transilv.*

△ *Omul prost, şi în ḑiua Pascilor tot prost rěmâne.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 196, c. *Sinersig, Ungaria,*

Pentru cel prost.

* △
16356 **Nu cere de la prost învĕţ
Şi de la bĕtrân bĕţ.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 167, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarîa.*—V. SALA, *dasc c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarîa.*

Veḑĭ *Bĕtrân.*

Acelaş înţeles ca la No. 4902.

Μήτε τυφλὸν ὁ δηγὸν, μήτε ἀνόητον σύμηβουλον.[1])

Prov. Elin

Neque cæcum ducem, neque amentem consultorem.[2])

Prov Lat

* △
16357 **Omul prost din fire
N'are lecuire.**

I. POPESCU, *înv c. Dobrenĭ, j Ilfov.*

Veḑĭ *Prostie.*

Acelaş înţeles ca la No. 16242.

* △
16358 **Prost sĕ nasce, prost cresce, prost móre.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 19, I, p. 68. — HINŢESCU, p 155. — V. SALA, *dasc c. Vascoŭ, comit. Bihor, Ungarîa.*

Acelaş înţeles ca la No. 16357

Fou va à Rome, fou en revient.

Prov. Franc

16359 **Prost, din prost care se nasce,
E ca vita, doar nu pasce:
Prost trăesce, fără nume
Prost se duce şi din lume.**

A. PANN, I, p. 80 — HINŢESCU, p. 154

[1]) & [2]) Nicĭ orbul conducetor, nici nebunul sfătuitor.

Acelaş înţeles la No. 16358

16360 **Prostul, cât să'ĭ daĭ bătae,**
Face capul cât îl tae.

A PANN, I, p. 81. — HIN ŢESCU p. 155

Sĕ nu ceĭ de la om, şi maĭ ales de la cel prost, maĭ mult de cât póte.

△
16361 **Orĭ gură, orĭ văgăună,**
Prostuluĭ este (îĭ e) tot una.

A. PANN, I, p. 81. —HINŢESCU p. 73. — Dr CRISTEA, *Prov.*, p 109, c. *Ida-Mare, Ungarïa.*

Pentru cel care vorbesce proştiĭ.

* △
16362 **Prostul, întâĭu vorbesce**
Ş'apoĭ se gândesce.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Nerod.*

Acelaş înţeles ca la No 16258.

△
16363 **Din gura prostuluĭ afli adevĕrul.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 76, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarïa.*

Ca şi din gura copiilor şi a celuĭ bét.

△
16364 **Prostu n'asudă nicĭ la dél, nicĭ la vale.**

Dr CRISTEA, *Prov*, p. 217, c. *Codlea, Ungarïa.*

Acelaş înţeles ca la No. 16226.

16365 **Omul se cunósce din vorba sa, cum şi nuca cea sacă din uşurinţa sa.**

C. DIN GOLESCĬ, *I*, p. 12.

Omul prost se cunósce din vorbuliţă,
Şi nuca din uşurinţă.

HINŢESCU, p. 134.

Omul prost din vorbuliţă,
Şi nuca din uşurinţă.

A. PANN, I, p. 9.

Vedĭ *Umblet.*

Acelaş înţeles ca la No. 16361.

16366 * △ **Prostu se cunósce după vorbă, şi şiretul după ochĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comăniţa, j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 16365.

16367 * △ **Prostul se cunósce după rîs şi mers.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem Buc. Cl. VII.*

Vedĭ *Prost, Nebun.*

Acelaş înţeles ca la No. 16210.

16368 * **Ce 'mĭ-e prostul, ce 'mĭ-e nebunul!**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 25; I, p. 85 — HINŢESCU, p. 155.

Vedĭ *Nerod, Prostie*

Acelaş înţeles ca la No. 16244.

16369 **Cel prost pururea dě mămăligă să sě ţie.**

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p 115

Dě ceea ce s'a învěţat (GOLESCU)

16370 * △ **După ce e (îĭ) prost, îl chémă şi Vlad.**

A. PANN, II, p. 139. — HINŢESCU, p. 154. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, III, p. 161. — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 14448.

*

16371 Năduhul prostuluĭ pórtă grija altuĭa.

Veḑĭ *Cal, Nebun.*

Acelaş înţeles ca la No. 1484.

16372 Prostul, este ca orbul când dă de părete.

HINŢESCU, p. 155.

Acelaş înţeles ca la No. 5629.

16373 Prost cu prost când traĭesce
Lesne se îngăduesce.

A. PANN, II, p. 136. — HINŢESCU, p. 155

Pentru ceĭ carĭ sunt de o potrivă proştĭ.

*

16374 Ce face un prost, nu póte desface ḑece înţelepţĭ.

*

Ce înnodă un prost, nu póte desnodà ḑece înţelepţĭ.

Veḑĭ *Nebun.*

Acelaş înţeles ca la No 16223.

*

16375 Prostul cércă gârla 'n glumă şi se 'nécă înadins.

T. SPERANŢĂ, *c Iaşiĭ, j. Iaşiĭ*

Când te apucĭ de o lucrare, fără să'ţĭ daĭ sémă de greutatea eĭ, şi în urmă o paţĭ

*

16376 Prostu rîde singur de prostĭa luĭ.

Acelaş înţeles ca la No. 5774.

16377 *△ **Doar nu'ĭ de acuma prost.**

G. P. SALVIŬ, *înv. e. Smulţi, j. Covurluĭu*

Scim de mult că e prost şi nu de-acuma, când a făcut saŭ ḑis óre ce prostesce

16378 **E deştept, prostul draculuĭ!**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 377

Când cel prost face vre-o ispravă

16379 △ **Fiĭ prost cu minte.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 96, c. *Logoş, Ungaria*

Pentru cel care se face prost.

16380 *△ **Prost ca gardul.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 87, c. *Topliţa-Rom.*, & 216, c. *Crihalma, Ungaria* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Veḑĭ *Brad.*

Pentru cel prost

16381 △ **E prost ca nóptea.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 87, c. *Topliţa Rom.*, *Ungaria.*

△ *Prost ca miezul nopţiĭ.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 216, c. *Crihalma, Ungaria*

Pentru cel prost.

PROSTIE

Veḑĭ *Minte*

16382 **Prostia din născare**
Nicĭ odată léc nu are.

A. PANN, III, p. 44. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1055

△
Prostia din nascere nicĭ odată léc nu are.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 217, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Prostia din născare
Nicĭ un lèc nu are.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 564 & 919.

* △
Prostia din nascare
Léc nu maĭ are.

C. NEGRUZZI, I, p. 248. — E. I. PATRICĬU, *inv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Prostia din fire
N'are mântuire.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova*

Vedĭ *Nebun, Nebunie, Prost*

Cine se nasce prost, prost va muri.
Acésta idee a parafrasat-o A. Pann, I, p. 23, în modul următor: «*Nici odată nu poţi prostia din născare din capul luĭ să o scoţĭ.*«

Qui fol naquit, jamais na garit.

GABR. MEURIER, *XVI-e Siècle.*

16383 **Prostia şi nerodia**
Sĕ rudesc cu nebunia.

A. PANN, I, p. 80. — HINŢESCU, p. 154.

Vedĭ *Nerod, Prost.*

Acelaş înţeles ca la No. 16368.

16384 *△ **Prostia cu mare cheltuĭélă sĕ ţine.**

D na Z JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Veḍĭ *Nerodie.*

Acelaş înţeles ca la No. 16268.

16385 * **Prostia e boerie mare.**

P. BUDIŞTIANU, *c. Bucurescĭ, j Ilfov*

Acelaş înţeles ca la No. 16384.

SDRAVĔN

16386 **Maĭ bine cu un om sdravĕn la pagubă, de cât cu un nebun la câştig.**

I. G. VALENTINEANU, p. 19

Veḍĭ *Bun, Cuminte, Deştept, Înţelept, Omenie, Şiret, Voinic, Vrednic*

Acelaş înţeles ca la No. 16037.

SFAT

Veḍĭ *Leneş, Muĭere, Stat*

16387 **Care nu primesce svat,**
Nu e (nicĭ) de ajutat.

G MUNTEANU, p. 60. — BARONZI, p. 61.

Cine nu primesce sfat,
Nu e nicĭ de ajutat

HINŢESCU, p 175. — I IONESCU, *Cart Cit*

Pentru cel care se crede maĭ cu cap de cât alţiĭ.

16388 * △ **Nu dà sfat**
Ne-întrebat.

V. A. Forescu, c. *Folticenĭ*, j. *Sucĭava*.

Căcĭ nu veĭ fi ascultat.

16389 △ **Nu'ţĭ da sfatul**
La tot natul,
Şi cuvîntul
La tot bolândul.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 185, c. *Lugoş*, *Ungarĭa*.

Acelaş înţeles ca la No. 16388.

16390 * △ **Sfatul după faptă, e manta după plóe.**

Hinţescu, p. 175. — C. Teodorescu, înv. c. *Lipova*, j. *Vasluĭu*.

Svatu după fapte, e manta după plóĭe.

G I. Munteanu, p. 60.

Când sfătuescĭ după vreme, e de prisos.

16391 **Scie sfaturĭ să dé**
Cât scie şi baba mea.

A. Pann, I, p. 10. — Hinţescu, p. 171 & 176. — Baronzi, p. 57.

Adică pré puţin; e chĭar prost.

16392 * △ **S'a strîns la sfat**
Ca muscele pe păsat.

I. Popescu, înv. c *Dobrenĭ*, j. *Ilfov*.

Vedĭ *Musca*.

Acelaş înţeles ca la No. 2188.

16393 **Carle se ènse consigliaē, ènse more.**[1])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I, p. 11.

Sfaturile celor-l-alţĭ ne sunt adese orĭ fórte folositóre.

SILA

Veḑĭ *Dor, Dragoste, Milă, Vorbă.*

16394 **Mĭ-a făcut sîlă,**
Până m'a ajuns milă.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suceava.*

A stăruit atât de mult, în cât silit am fost să miluesc un netrebnic.

△
16395 **Îl tragĭ cu sila la bine, şi el trage tot 'napoĭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 117, *c Tisa, Ungaria*

Pentru cel care fuge de bine

* △
16396 **Omuluĭ cu sila poţĭ să'ĭ ĭeĭ, dar să'ĭ daĭ nu poţĭ**

A. PANN, *Edit.* 1889. p 103 — HINŢESCU, p. 139. — P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem. Buc Cl VII.*

* △
Omuluĭ cu sîlă poţĭ să'ĭ ĭeĭ, dar de a'ĭ dà nu.

G MADAN, *stud c. Truşenĭ, țin Chişĕneŭ, Basarabia.*

△
Omuluĭ cu sîlă poţĭ să 'ĭ ĭeĭ, dar de dat nu.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 193, *c Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

---

[1]) Care ĭea sfat numaĭ de la dînsul, móre (se pĭerde) de la dînsul.

Cu sila poţĭ luà omuluĭ, dar cu sila nu'ĭ poţĭ dà.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, II, p. 162.

Cu sila poţĭ să ĭeĭ, dar nu poţĭ dà.

I. G. VALENTINIAN, p 20.

Vedĭ *Român*

Acelaş înţeles ca la No. 13950

16397 * △ **Sîla ĭea, dar nu dă.**

AVR. CORCEA, *paroh*, c *Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 16396.

16398 △ **Sila 'ţĭ ĭeà şi cojocu din spate.**

AVR CORCEA, *paroh*, c. *Coşteĭu, Banat.*

Impotriva sileĭ nu aĭ ce face.

16399 * △ **Sila n'are voe.**

M MATEESCU, *înv.* c. *Moviliţa*, *j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No 16398

16400 * △ **Sila dreptate n'are.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 64. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Adică siluitorul nu caută la dreptate (GOLESCU).

16401 **Roba facuta pre forza nu valie niş.**[1])

Dr FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p 15.

---

[1]) Lucrul făcut cu sila nu valoréză nimic.

Lucrul făcut de bună voe, e maĭ bine făcut

16402 **Silă dĕ curvă.**

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p 64.

Arată nevoĭa, ca o silă dĕ curvă (GOLESCU).

A ŞOVĂÌ

Vedĭ *Cap. XVII.*

SVAT

Vedĭ *Sfat*

TONT

16403 **Tontu mameĭ preoteseĭ.**

N BOGDAN, *Pov.,* p 111.

Despre un prost, un guliţă.

16404 * △ **Tontul nu scie ce'ĭ contul.**

ION TUDUCESCU, *înv. B Lippa, Ungarĭa*

Vedĭ *Mocan.*

Prostul nu scie deosebi ce'ĭ bun de ce'ĭ prost.

A VOI

16405 **Acésta cu, nu voĭu, sĕ îmbucă şi sĕ suge.**

IORD GOLESCU, *Mss* II, p 5

Se ḑice pentru cele ce plâng la cununiĭ, făcêndu-se că nu vor să se mărite, şî pentru cele ce sĕ fac ca nu le place cârnaţıı (GOLESCU)

VOĬE

Vedĭ *Gh.ca.*

16406 * △ Tot natu'ĭ pe voe.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Vedĭ *Ghica.*

Arată libertatea de acţiune a fie-căruĭ.
Se ḑice maĭ ales când cine-va începe o viéţă nepotrivită stăriĭ sale, şi pe care aĭ seĭ nu o pot împedică.

16407 Voïea este la tine
Ca să facĭ cum îţĭ vine.

A PANN, II, p. 152. — HINŢESCU, p 203.

Vedĭ *Ghica.*

Acelaş înţeles ca la No. 13460.

16408 △ La voe bună
Româniĭ s'adună.

V ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1559. — Dr GRISTEA, *Prov.*, p. 134, c. *Topliţa-Rom, Ungaria.*

△ *La voïe bună*
Ómeniĭ s'adună.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 134, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Adică la un folos, la o petrecere omul e în tot-dé-una gata să alerge cu plăcere.

16409 * De voïe, de nevoïe.

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 7. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 355.

Adică vrênd, ne-vrênd.

16410 * Cu voïe, făr' de voïe.

Cron. Anonimă.

Adică mai mult cu sila.

«A purces *cu voie făr'de voie*»

Cr Anonim.

16411 △ **Din voie nevoie.**

Dr. Cristea. *Prov*, p. 77, c. *Gura-Riului, Ungaria.*

Când îţi facĭ singur beleaua.

16412 * △ **A'ĭ sci voiea şi nevoiea.**

G. P. Salviŭ, *înv.* c. *Smulţi,* j. *Covurluiu*

Adică tot ce vroesce, tot ce gândesce.

Omul acesta *nu'i sciĭ voia nicĭ nevoia*».

16413 * **A fi cu voie bună.**

P. Ispirescu, *Leg.*, p. 126. 130. 155. 246 285.

Adică mulţumit, bine dispus.

16414 * **In voiea cea bună.**

I Creangă, *Pov*, p 206. — D-na Z. Juvara, c. *Fedescĭ,* j. *Suciava.*

Fără împotrivire de nicaerĭ, fară nicĭ o greutate.

«Chiar acum aş puté sa te omor, *în voiea cea bună*, dar mi'ĭ milă de tinereţele tale». — I. Creangă

16415 * △ **A'şĭ face voe bună.**

C Teodorescu, *înv* c. *Dógele,* j. *Vasluiu.*

A se bucura singur

16416 * △ **A'şĭ face voie rea**

D-na Z. Juvara, c *Fedescĭ,* j. *Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 5856.

Se faire du mauvais sang.

Prov. Franc.

VRERE

Vedĭ *Cap V, c. Putere*

ZĂNATIC

Vedĭ *Nebun.*

CAPITOLU XIV

DESPRE VĬÉȚA INTELECTUALĂ ȘI MORALĂ

CONSCIINȚA ȘI INIMA

AMIC

16417 △ După amicĭ se cunósce omul.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 80, c. *Sinersig, Ungarĭa*

Căcĭ ceĭ ce se asémĕnă se adună.

16418 Amiciĭ se cunosc în ne-norocire.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 56.

Veḑĭ *Prietin*

Adică ceĭ adevĕrațĭ, căcĭ ceĭ-l-alțĭ nu se maĭ vĕḑ.

16419 △ Amiciĭ bunĭ se cunosc numaĭ în nĕcazurĭ.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 9, c. *Sibiŭ, Transilvanĭa.*

Acelaș înțeles ca la No. 16418.

16420 * △ **Vorbesce amicul, dar aştéptă resplată.**

V SALA, *dasc. c Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungaria*

Nimic nu se face fără plată şi resplată.

16421 * △ **Omul fără amicĭ e ca stânga fără drépta.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Căcĭ: *unde's doĭ puterea cresce.*

AMOR

16422 **Cine la amor nu crede**
N'ar maĭ călcà ĭérbă verde.

ION GHICA, *Scrisorĭ,* p. 60 — P. ISPIRESCU, *Rev Ist,* II, p. 152.

Cine în amor nu crede,
N'ar maĭ călcà ĭérbă verde.

BARONZI, p. 54. — HINŢESCU, p 39.

Dic ceĭ îndrăgostiţĭ.
Este începutul unuia din cântecele luĭ Nănescu, ajuns dicere. A se vedé, pentru maĭ multe amĕnunte, I. GHICA, Scrisorĭ, p 58.

16423 * △ **In dorul amoruluĭ**
Săruţĭ gura cuptĭoruluĭ.

C TEODORESCU, *înv. c Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

Vedĭ *Căpşună, Ochĭu.*

Când, de voĭe-de nevoie, te mulţumescĭ şi cu maĭ prost.

16424 **La amor şi la domnie**
Nu sĕ cere tovărăşie.

IORD GOLESCU, *Cap. XIX,* No. 226

* △
In amor și în domnie
Nu 'ncape tovărășie.

C, TEODORESCU, *înv c. Lipova, j. Vasluïu.* — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j Putna.*

Vedĭ *Domnie.*

Acelaș înțeles ca la No 10003

AMOREZAT

* △
16425 Bětrânul amorezat
E ca piroșca cu pasat.

C. NEGRUZZI, I, p 251 — D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova*

* △
Bětranul amorezat,
Ca chirosca cu pasat (păsat).

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j Sucĭava.* — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Arată cât de próstă și nepotrivită e dragostea celuĭ bětrân

Piroșca de obiceĭu se face din aluat de pâne și cu brânză de oĭ saŭ de vacĭ. Pasatul, e meĭu ales cu care de obiceĭu se umple de țěranĭ mațele de porc la Crăcĭun, și carĭ se ḑic gălbașĭ Pasatul fierbênd se umple și se împrăștie, se rěsipesce. Mațul de porc nu'ĭ dă voĭe a se risipi; pe când piroșca fiind de aluat se va desface, și de acea piroșcă nu veĭ maĭ înțelege nimic.

* △
16426 Amorezat lulea.

FR DAMÉ, II, p. 292 — G. POBORAN, *inst. j. Olt* — D-na Z. JUVARA, *c Fedescĭ, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 7276 § 2.

BAĬU

* △
16427 Nu'ĭ dél fără plaĭu,
Şi om fără de baĭu.

V. SALA, *dasc. c. Merag, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *Necaz.*

Nu se póte om fără supĕrărĭ.

BELEA

16428 Eŭ, cu mintea mea, dăte'ĭ dĕ belea.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 6.

Vedĭ *Bunătate.*

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce vor să facă bine altuĭa, şi cad eĭ în primejdĭe (GOLESCU).

* △
16429 Capul să fie sănătos, că belelele curg gârlă.

C. TEODORESCU, *înv c. Dógele, Vasluĭu*

Vedĭ *Cap.*

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 2851.
2⁰ Adică, omul fiind sănătos, trece prin tóte necazurile, şi nu'ĭ pasă.

* △
16430 De-aş maĭ trage cât am tras
De belele nu mĕ las.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl VII.*

Pentru omul care e vecĭnic copleşit de necazurĭ şi supĕrărĭ.

* △
16431 In cotro şovaĭ,
Tot de belea daĭ.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Orĭ-ce aĭ face, de belele nu poțĭ scăpà. Ḑicerę întrebuințată de țiganĭ.

16432 **Belelele nu cad pe petre.**

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, 65.

Omul e născut ca să sufere.

16433 **Curg belele,**
Rabdă 'n pĭele.

A. PANN, I, p 146. — HINȚESCU, p. 13.

Vedı *Cap*

Să rabḑĭ când nu aĭ ce face.

16434 **Câte belele,**
Câte bube rele,
Tot în capul nevestiĭ mele.

A. PANN, III, p. 129.

Câte belele,
Câte bube rele,
Tóte 'n capul babeĭ mele.

A PANN, *Ediț*. 1889, p. 160 — HINȚESCU, p. 12.

*

Câte belele,
Câte bube rele,
Tóte se sparg în capul babeĭ mele.

GR ALEXANDRESCU, *magist., j. Putna.*

Veḑĭ *Bubă.*

Acelaş înțeles ca la No 504

16435 **Eŭ fac, eŭ trag,**
P'altul în belea nu bag.

A. PANN, *Ediț*. 1889, p 115.— HINȚESCU, p. 56.

Prin urmare, sunt liber de a face ce'mĭ place.

* △
16436 Cine n'are belea
Dumneḑeŭ să'ĭ dé.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

1⁰ Când cade supĕrarea pe un om, pe ne-aşteptate.
2⁰ Maĭ ales, când facĭ bine cuĭ-va, şi te pomenescĭ cu un necaz, o supĕrare.

A SE BUCURÀ

* △
16437 Mĕ bucuraĭ de marele tĕŭ
Şi fuse vaĭ de capul meŭ.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Vedĭ *Cap. V, c Mare*

Acelaş înţeles ca la No. 5424.

* △
16438 De ce te bucurĭ
Te scuturĭ.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Speranţe frumóse cari, nu numaĭ că nu se realiséză, dar din potriva se întorc în rĕŭ, prin purtarea celuĭ pe care se întemeĭa speranţele nóstre.

* △
16439 Aci te bucură,
Aci te scutură.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Când îţĭ merge bine, şi când rĕŭ

*
16440 Nu ti hărisĭa, hărisite, c'agoñĭa ṽine 'nverinarea.[1])

I. COYAN, *prof. c Abela, Epir*

Nu te pré bucura de o isbândă, căcĭ şi supĕrările nu sunt departe.

---

[1]) Nu te bucură, bucurosule, că repede vine intristarea.

*

16441 Nu ti hărisĭa, hărióse, ș'nu ti 'nvirină, 'nvirinate.[1])

C. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia*.

Vedĭ *Întristare*.

Acelaș ca la No. 16440 cu adaogire că, nicĭ cel care a suferit vre un rĕŭ, nu trebue să se întristeze pré mult.

BUCURIE

Vedĭ *Gând*, *Intristare*.

16442 Bucuria de sîrg se întórce în scârbă, și scârba în bucurie

Miron Costin, I, p 34.

Acelaș înțeles ca la No. 16441

16443 Bucurĭa și scârba sunt douĕ surorĭ care una după alta alérgă.

Dim. Țichindeal, *Fab.*, p. 243.

Acelaș înțeles ca la No. 16442.

16444 După bucurie vine întristare.

Laurian & Maxim, I, p. 271.

Vedĭ *Întristare*

Acelaș înțeles ca la No. 16443

Aujourd'huy en fleurs, demain en pleurs

Prov Franc

Oggi in canto, domani in pianto.[2])

Prov Ital.

Heute Freud', morgen Leid [3])

Prov. Germ.

---

[1]) Nu te bucurà, bucurosule, și nu te 'ntrista, întristatule.
[2]) Adĭ cântând, mâne plângênd.
[3]) Adĭ bucurie, mâne durere.

To day we are glad, to morrov sad.[1])

Prov Engl.

△
16445 **Bucuria 'nşelătóre,
Ca róua de trecĕtóre.**

Dr CRISTEA. *Prov*, p. 26, c. *Toplița Rom*, *Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No. 16444

*
16446 **Omlu, haraoa 'l façe tiner ş'găiléĭa 'l auşésce** [2])

C. IONESCU, *prof.* c. *Neiésta, Macedonia.*

Lucru uşor de înţeles

*
16447 **Ş'haraoa ş'nverinarea cu ómenĭ trec.**[3])

I COYAN, *prof* c. *Samarina*,. *Epir*

Adică sunt trecĕtóre ca şi ómeniĭ cari le resimt

* △
16448 **Bucurie mare, în mânĭ streine.**

V. A FORESCU, c *Doina*, j. *Suciava.*

* △

Bucurie în mână strămă.

E. I. PATRICIŬ & G. P. SALVIŬ, *înv* c. *Smulţĭ*, j. *Covurluĭu* — C. TEODORESCU, *înv* c *Pungescĭ*. j. *Vasluĭu.*

Când nu eştĭ stăpân pe ceea ce'ţĭ produce bucurie.
Nu te bucura înainte de a ţine în mână ceea ce doresci.

---

[1] Adĭ suntem veselĭ, mâne triştĭ

[2] Pe om, bucuria îl întineresce, şi grija îl îmbĕtrânesce.

[3]) Şi bucuria şi întristarea cu ómenĭ trec.

16449 * △ Bucurie gólă, traĭstă ușóră.

E. I. Patriciŭ, *înv. c. Smulți, j Covurluĭu.*

Acelaș înțeles ca la No. 16448.

CĂINȚĂ

16450 Căințele cele de pre urmă întru nimica sunt.

I. Neculce, II, p. 318.

Prin urmare omul trebue să se gândéscă bine înainte de a face ce-va.

16451 Căința cea din urmă e tot-dé-una cu pagubă.

A. Pann, *Archir.*, p 7.

Acelaș înțeles ca la No. 16450.

16452 Căința târḑie 'ĭ de prisos

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 28, c *Gura-Rîuluĭ, Ungaria*

Acelaș înțeles ca la No 16451

16453 După căință
Vine și pocăință.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p 91.

Ne învață că, după ce ne căim, trebue să ne șî pocăim (Golescu).

CÂRTÉLĂ

Veḑĭ *Varză*

CHEF

Veḑĭ *Cap. IX, c. Chef.*

16454 **Maĭ bine să'ĭ scoţĭ omuluĭ un ochĭu de cât să'ĭ stricĭ cheful.**

I. Bănescu, *prof. j. Roman.*

Când vrem să facem plăcerea cuĭ-va.

CĬUDĂ

16455 **Mare cĭudă duc în car, maĭ mare va fi dac' om sosì.**

Dim Cantemir *Ist. Ierogl*, p. 174.

Pentru ce-va de mirare, ne-obicĭnuit, extraordinar

«Să fi vĕḑut cine-va lucru de cĭudésă şi preste tótă cĭuda maĭ cĭudat şi maĭ minunat, ca la eşirea lor de la ceĭ şépte munţĭ, cĭuda neveḑută (şi precum ḑice ḑicĕtórea) ne auḑită, cu códa în vîrful capuluĭ cămila erà, ĭară la intrare la locul lor vestita ḑicĕtóre se plinĭa, care ḑice: *mare cĭudă duc în car, maĭ mare va fi dac' om sosì*». — D. Cantemir

CORAJ

Veḑĭ *Curagĭu, Cuică, Găină.*

CREDINŢĂ

16456 **Credinţă, fórte arare-orĭ, în moşia sa se arată şi se dă celuĭ vrednic.**

Dim Ţîchindeal, *Fab*, p 298.

Veḑĭ *Profet, Proroc.*

Acelaş înţeles ca la No. 15685.

CURAGĬOS

16457 **Lumele 'ĭ de celĭi curaĭni.**[1]

Dr Fr Miklosich, *Rum Unter*, I, p. 12.

---

[1] Lumea aparţine celor curagioşĭ.

Indemn ca să fim îndrăsneţĭ, curagioşĭ.

CURAGĬU

16458 * △ Curagĭu (coraj) de curcă bétă.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 169 — G P. Salviŭ, *înv c Smulţi*, j. *Covurluĭu*.

A se adăoga la No 1781. A 'şĭ luà asupra.

16459 * Curaj de pâslă.

Adică fórte puţin, fórte slab.

A SE DEDULCI

16460 Se dedulciseră ca calul la tărîţe.

P. Ispirescu, *Leg*, p. 372

A se obicĭnui cu ce-va plăcut.

«Hoţiĭ, după câte-va ḑile, când se maĭ potoli vîlva, veniră iarăşĭ, fiind-că *se dedulciseră ca calul la tărîţe*, scose cărămiḑile, şi fiul de împĕrat ḑise tovarăşuluĭ sĕu ..» — P. Ispirescu.

DESFĂTARE

16461 △ Tot-dé-una desfătarea
Are sor pe întristarea.

A. Pann, I, p. 146 — Dr. Cristea, *Prov*, p. 254, c. *Agnita*, *Ungaria*.

Tot-dé-una desfătarea
Are soră întristarea.

Hinţescu, p. 45.

* △
Tot-dé-una desfătarea
Este soră cu 'ntristarea.

G MIHALACHE, *înv. c Şendrescĭ, j. Tutova.*

Vedĭ *Bucurie, Intristare.*

Acelaş înţeles ca la No 16444.

Post gaudia luctus.[1])

Prov. Lat

Aise et mal se suivent de près.

Prov Franc

Dopo il dolce ne vien l'amaro [2])

Prov. Ital

Nach Freude folgt Leid.[3])

Prov. Germ.

After plesur commethe payne.[4])

Prov Engl.

DOR

Vedĭ *a Călcà, Căpşune.*

* △
16462 **Dor de nevoĭe nu sĕ póte.**

D-na SM LAMBRINO, c *Găgescĭ, j Fălciŭ* — ILIE HOCIOTĂŬ, *c. Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvania*

Vedĭ *Dragoste*

Lucru care nu póte fi cu sila.

* △
16463 **In dor de epure ieĭ un sac de halice.**

GAVR ONIŞOR, *prof c Murgenĭ, j Tutova*

Vedĭ *Căpşuna*

---

[1]) După bucurie jale
[2]) După dulcele vine amarul
[3]) După mulţumire urmeză durere
[4]) Dupa placere vine superare

Àcelaş înţeles ca la No. 499

16464 * △ **Celor ce duc maĭ mult dorul,**
Le par maĭ dulce odorul.

P. Ispirescu, *Rev. Ist*, II, p 147. — H. D. Enescu, *înv. c. Zamostea, j Dorohoĭ.*

Un lucru ţi-se pare maĭ dulce, când l'aĭ dorit mult înainte de a'l puté dobândi.

16465 * **Dor 'mĭ-e de tine, dar de mine mi se rupe inima.**

Baronzi, p. 50. — Hinţescu, p. 48.

Vedĭ *Milă.*

1⁰ Omul ţine maĭ mult la dînsul, de cât la altul.
2⁰ Arată dorul după gradul de înrudire.

16466 * △ **Mi-era dor de dînsu ca de o casă pustie.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu*

Adică nu'ĭ e dor de cine-va.

16467 * **Dor**
De zor.

A Pann, *Edit* 1889, p. 103. — Hinţescu, p. 105. — V. Alexandri, *Teatr.*, p. 229

Lucru care nu sĕ póte. A se vedé şi No. 16462.

16468 * △ **S'a găsit dor cu dor.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Vişina, j. Vlaşca.*

Când se întâlnesc doĭ carĭ se ĭubesc, carĭ se doreaŭ.

A DORÌ

16469 Fie măcar aurit,
Nu'l voĭu, nu'mĭ este dorit.

A. PANN, II, p 130

Când nu ıubim pre cine-va

DRAG

Veḑĭ *a Iubì, Cap V'II, c a Venì.*

* △
16470 Ce mĭ-e drag fuge de mine,
Şi urîtul calea 'mĭ ţine.

A. PANN, *Edıţ* 1889, p 102, II, p 118. — HINŢESCU, p. 64. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semın. Buc. Cl VII*

Când nu te cere, în căsătorie, acel care 'ţĭ e drag.

△
16471 Cine 'mĭ place, eŭ nu'ĭ plac,
Cuĭ plac eŭ nu'mĭ place mie.

G DEM TEODORESCU, *Poes Pop.*, p 311.

Acelaş înţeles ca la No. 16470

* △
16472 Nu dà cĭomagul cuĭ nu eştĭ drag, nicĭ sabĭa în mâna vrajmaşuluĭ.

N MATEESCU, *înv c Moıılıţa, j Putna.*

Nu dà cĭomag cuĭ nu eştĭ drag, să nu ţi'l întórcă 'n cap.

A. PANN, III, p. 21. — HINŢESCU, p. 34 — B P HĂSDĔŬ, *Etym Magn, Traian (ziar)*, No. 63, p. 256.

Veḑĭ *Sabĭe*.

Acelaş înţeles ca la No 10648.

N'arme jamais la main de ton ennemi.

Prov. Franc.

Gieb nie ein Schwert in deines Feindes Hand.[1]

Prov. Germ

Do no put a Sword into your Enemy's Hands[2]

Prov. Engl.

*
16473 Dragă, dragă
Cânii să te tragă.

M CANIAN, *public. j. Iaşi.*

Pentru cea care nu 'ţĭ-e dragă

16474 De drag ce îl vede,
Din ochĭ par'că 'l pierde.

A. PANN, II, p. 94. — HINŢESCU, p. 50

Pentru cel care 'ţĭ este drag.

△
16475 Şi cu mândra şi cu draga.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 239, *c. Lugoş, Ungarĭa.*

Pentru două lucrurĭ carĭ nu pot merge împreună

* △
16476 De drag ce'mĭ e, l'aş băgà de pĕr în sîn.

A. PANN, II, p. 92. — HINŢESCU, p. 50. — B P. HĂŞDĔU, *Etym. Magn.*, p. 2318. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p 71, *c. Topliţa-Rom., Ungarĭa.* — ILIE HOCĬOTĂŬ, *înv c Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvanĭa*

[1]) Nu dà nicĭ odată sabĭa în mâna vrăjmaşuluĭ.
[2]) Nu puné o sabĭe în mânele duşmanuluĭ teu.

De drag ce'mĭ este, îmĭ vine să'l ĭeŭ de pĕr şi să'l bag în sîn.

P. Ispirescu, *Rev. Ist*, III, p. 157.

De dragă ce'mĭ eştĭ te-aş băgà de pĕr în sîn.

A. Pann, III, p. 129

* △ *De drag ce'mĭ eştĭ, te-aş vîrî în sîn; dar nu încapĭ de urechĭ.*

I Creangă, *Conv Liter*, XI, p. 189, *Pov.*, p 253 — C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Vedĭ *Pĕr*, *Sîn*

Acelaş înţeles ca la No. 4598.

16477 * **Mi-e drag ca tăcĭunele la nas.**

A. Pann, II, p. 92. — Hinţescu, p. 50.

Adică nu mĭ-e drag.

16478 △ **'I-e drag ca cuţitul caprii.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 113, c. *Topliţa Rom., Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 16477.

16479 * △ **A'ĭ fi drag ca sarea 'n ochĭ.**

P. Ispirescu, *Leg*, I, 1872, p. 164 — I. Creangă, *Amint.*, p. 156, *Pov.*, p. 231. — V. Alexandri, *Teatr.*, p. 217, 229. — Laurian & Maxim, II, p. 476 & 1057, *Glosar*, p. 232. — S. Mihăilescu, *Şezăt.*, II, p. 75. — Hinţescu, p. 50. — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 113, c. *Breţcu, Ungarĭa.* — Gr. Jipescu, *Lumina*, I, p. 259 — Dr. Crăiniceanu, *Conv. Liter.*, XXII, p. 930. — Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — Lascar Rosetti. — C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.* — C. Flămând, *c. Borgo-Susenĭ, comit. Bistriţa-Năsĕud, Transilvanĭa.*

A'ĭ stà ca sarea în ochĭ.

P. ISPIRESCU, *Leg*, p. 333.

Vedĭ *a Iubì, Ochĭu*

Acelaș înțeles ca la No 4250

16480 **'Țĭ-e drag cu doĭ pescĭ în ólă și cu códele afară.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 73; III, p. 99.

Se ḑice pentru cel lacom

16481 * △ **Când țĭ-e lumea maĭ dragă.**

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 33, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Când țĭ-e maĭ drag să trăescĭ, atuncĭ te lovesce vre-un rĕŭ, vre-o nenorocire.

DRAGOSTE

Vedĭ *Câne, Domnie, Frigurì.*

CREDINȚE

In séra anuluĭ noŭ fetele pun *punte* în felul urmĕtor:

Merg la un pîrĕĭaș cu o prăjină de *alun* atât de lungă, cât e pîrĕĭașul de lat. Acéstă prăjină o pune în formă de punte peste pîrĕĭaș, pe două crăcanĭ de *mĕr dulce*, înfipte una dincoa și alta dincolo de pîrĕĭaș. Puntea acésta o împodobesce cu urmĕtórele:

In piciorul drept al punteĭ pune un ban de argint, ca să fie cu noroc Tot la piciórele punteĭ pune nouĕ bóbe de fasole ḑicênd: «*tu făsuĭ să mi l spuì*», pune un scaete și ḑice «*tu scaete să-l aducĭ ca un arete*», pune o ramurĕ de arțar și ḑice «*tu arțar să-l aducĭ ca un armăsar*», pune o ramurĕ de alun și ḑice: «*tu alun să-l aducĭ ca un nebun*», pune o ramură de sînger și ḑice: «*tu sînger să-l aducĭ ca un înger*». In vîrfurile crăcanilor légă busuĭoc cu fir roșu, ca să fie cu noroc

Acéstă punte trebue așezată până n'apune sórele. O lasă acolo până diminéța. Peste nópte fata îșĭ viséză ursitul eĭ.

Diminéța se scólă până în ḑiuă, se duce la punte și dacă găsesce busuĭocul rouat orĭ brumat, e semn că soțul eĭ are să fie bogat, dacă îl găsesce uscat, soțul va fi sĕrac lipit.

Tóte cele întrebuințate la punte le păstréză și se duce cu ele la vre-o babă meșteră de-ĭ face de dragoste cu urcĭorul.

De dragoste se face în modul urmĕtor:

Fata mare se duce la babă cu tóte cele întrebuinţate la punte şi pe deasupra ïeà un urcïor nou ne-întrebuinţat plin cu apă ne-începută, şi puţină mïere de fagur amestecată în apă.

Baba începe a dĕscântà cu ramura de alun în urcïor, acest descântec .

Me sculaï
Mânecaï
In sfânta Jouï de diminéţă,
Rouă
Nouă
Scuturaï,
Dragostele adunaï,
In astă apă le băgaï.
Cu ea (cutare) când s'o spălà
Dĕ tóte urîcïunile s'o scăpà
Inaintea tutulor s'o lumina
Ca cerul cu stelele
Ca sórele cu razele
Ca focu în casele,
Şï-oï face un bucïumel
De aurel.
Prin tóte florile oï sbucïuma
Dragostele tóte oï aduna
Şi 'n urcïor le-oï băga
(Cutare) când s'o spăla
Dĕ tóte urîcïunile s'o scăpa,
Inaintea tutulor s'o lumina,
Ca cerul cu stelele,
Ca Sórele cu razele,
Ca focul în casele
Ş'oï luà din cap
Pele de ţap,
După trup
Cojoc de lup,
După ţîţă
Peï de mâţă,
După picïóre
Peï de vezure;
Ş'oï spala-o,
Ş'oï lumina-o,
Dĕ tóte urîcïunile oï curăţa-o
Şi ï-oï face sprîncene de fir
Faţă de trandafir.
Glasu de albină
Gura de stupină,
Limba de fagurï de mïere,
Cu cine o vorbi
Dĕ inima tutulor s'o lipi;
Cine o vedea o
Pâïne cu miere o mânca-o,
Pe dinaintea cuï o trece
Inima la toţí să sece
Se sculă (cutare) Joï de diminéţă
Pe rouă, pe céţă,
Şi plecă pe cale
Pĕ cărare

Tot plângênd
Şi suspinând,
Cu Maĭca Precesta sĕ întîlni.
Maĭca Precesta o audi şi o întrebă:
Ce plângĭ (cutare) şi te vaiţi?
Cum n'oĭ plânge
Şi cum nu m'oĭ văita
Că tóta lumea m'a urît
M'a părăsit
Maĭ vîrtos (cutare)
Maĭca Precesta dicea
Şi rĕspundea
Dĕ mână te-oĭ lua,
In rîul Iordanuluĭ te-oĭ băgà
Cu stelbă de busuĭoc te-oĭ spălà,
Dĕ tôte urîcĭunile te-oĭ curaţà
Dĕ tina,
Dĕ rugină,
Dĕ găinaţ de gaină,
Dĕ rugina fĭérălor,
Dĕ urîtul ómenilor
Ca sórele te-oĭ luminà,
Ca cerul cu stelele,
Ca sórele cu razele,
Ca focul în casele

Acest descântec se repetă de treĭ orĭ
Cu acéstă apă descântată baba spală fata pe faţă şi pe mâĭnĭ, d'asupra foculuĭ, ca să fie dragostea pentru dînsa înfocată ca focul.
Flăcăiĭ îşĭ fac scrisul întocmaĭ ca fetele — BĂLĂŞEL, *j. Vâlcea.*

* △
16482 **Prin depărtare dragostea se uĭtă.**

C TEODORESCU, *înv. c Lipova, j. Vasluĭu.*

Vedĭ *Ochĭŭ*

Acelaş înţeles ca la No. 4186 & 4187.

* △
16483 **Cu dragostea me**
Nu cad nimĕruĭ bele.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Ca să arĕte că nu are nevoĭe de ĭubirea cuĭ-va.

* △
16484 **Maĭ încet (nu mĕ năvăli) cu dragostea,**
Că mĕ pălesce gréţa.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursescĭ, j Vasluĭu.*

Nu te maĭ face că mĕ ĭubescĭ, când pe din dos mĕ vorbescĭ de rĕŭ.

△
16485 **Dragostea e trèba celor fără de trèbă.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 78, c. *Toplița-Rom*, *Ungarĭa.*

Pentru ceĭ carĭ se țin numaĭ de dragoste

* △
16486 **Dragostea de un sĕ 'ncepe?**
De la ochĭ de la sprîncene
De la sîn cu drăgănele.

G. MADAN, *Poes. Pop*, *Basar.*, p 41.

Vedĭ *Iubire*, *Ochĭŭ*.

Acelaş înțeles ca la No 4194.

* △
16487 **O căutătură dulce,**
La dragoste te duce.

V. A FORESCU, c. *Dorna*, *j. Sucĭava.*

Acelas înțeles ca la No. 16486.

*
16488 **Vrearea tu ananghe s-cunósce.** [1])

C. IONESCU, *prof* c. *Nevésta*, *Macedonĭa.*

Ca şi prietenia.

* △
16489 **Sărăcia intră pe uşă şi dragostea ĭese pe ferèstră.**

C C. MICLESCU, c. *Miclescĭ*, *j. Vasluĭu.*

Se dice maĭ ales la căsătoriĭ.

When poverty comes in at the door, loves flies out of the window. [2])

Prov. Engl.

---

[1]) Dragostea la marea nevoĭe (strîmtóre) se cunósce.
[2]) Când sărăcia intră pe uşă, dragostea ĭese pe ferèstră.

16490 *Dragostea sacă,
Cuĭ dracu să placă?

V. A. Forescu, c. *Folticenĭ*, j. *Sucĭava*.

Vedĭ *Iubire*.

Pe lângă dragoste maĭ trebue și avere.

16491 * △ Unde'ĭ dragoste e și cértă.

V. A. Forescu, c *Mălinĭ*, j. *Sucĭava*

Ceĭ îndrăgostițĭ vecĭnic se cértă și se împacă.

16492 * △ Dragostea nu are ochĭ.

D-na Z. Juvara, c. *Fedescĭ*, j *Tutova*.

Când iubescĭ pre cel care nu merită dragostea ta.

L'amour est aveugle.

Prov. Franc

Amor e cieco [1])

Prov. Ital.

Liebe ist blind, und macht blind. [2])

Prov Germ

Love is blind. [3])

Prov. Engl

16493 * Dragostea e órbă, dar căsătoria îĭ găsesce lécul.

V. A. Forescu, c. *Folticenĭ*, j *Sucĭava*

Căcĭ trăind cu cine-va îĭ afli tóte cusururile.

---

[1] Amorul e orb.
[2] Amorul este orb, și te face orb (orbesce).
[3]) Amorul e orb.

16494 * △ **Dragostea are dar;**
Când e dulce, când amar.

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Suciava*

Are şi bunul şi rĕul eĭ.

16495 **Dragostea nicĭ cum s'o laşĭ să sĕ înnece în mărăcinĭ.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 117.

Adică pururea s'o păzescĭ curată (Golescu).

16496 △ **Dragostea n'are răbdare.**

Teodorescu-Kirileanu, *Gazet. Sătén*, XVI, p. 13.

E grăbită să'şĭ împlinéscă poftele

16497 **Dragostea se ĭeà**
Din cĭubuc şî din lulea

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 95.

Adică din glume, asemĕnând pĕ om cu cĭubucul şi pĕ muĭere cu luleaua (Golescu)

16498 **Dragostea cea veche**
Ĕţĭ şoptesce la ureche

Iord. Golescu, *Mss* II, p. 95.

Adică eţĭ aduce aminte dĕ ea (Golescu)

On revient toujours, à ses premiers amours.

Prov. Franc.

Il primo amore non si scorda mai [1])

Prov. Tosc.

---

[1]) Prima dragoste nu se maĭ uĭta

As sopas e os amores os primeiros são oc melhores [1])

Prov. Port.

Der Mensch liebt nur einmal [2])

Prov. Germ.

16499 **Nu se uta mancele lĭubava.** [3])

Dr Fr Miklosich, *Rum Unter*, I, p. 14.

Acelaş înţeles ca la No 16498

16500 **Betera lĭubava nu more; tirera lĭubava maĕre şi vire.** [4])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum Unter.*, I, p. 7

Acelaş înţeles ca la No. 16499.

* △

16501 **Dragostea de apoĭ e maĭ dulce de cât cea d'întâiu.**

D-na Elena Sevastos, p. 244. — N Mateescu, *înv. c. Movilița, j. Putna.*

Ḑic ceĭ bunĭ de craĭlicurĭ.

16502 **Dragoste pre'nnoite,**
Ca bucatele 'ncălḑite.

A. Pann, II, p. 93. — Hințescu, p 50

Nu aŭ nicĭ o dulcéță, nicĭ un haz.

---

[1]) Supele şi amorurile, cele d'întâĭ sunt cele maĭ bune.
[2]) Omul ĭubesce numaĭ odată.
[3]) Nu se uĭtă primul amor.
[4]) Vechĭa dragoste nu móre. tînĕra dragoste merge şi vine.

16503 * **Dragoste cu silă nu se face.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 103. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 163

* △ *Dragostea nu se face cu sila.*

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava*

* △ *Tóte ca tóte, (numaĭ)*
Dragostea cu sila nu sĕ póte.

A PANN, *Ediţ.* 1889, p. 175; II, p 123 — HINŢESCU, p 188.— V. A SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

Dragoste cu silă nicĭ odată nu e.

A. PANN, I, p. 57.

* △ *Dragoste cu silă şi dor de nevoĭe nu sĕ póte.*

SM. LAMBRINO, *c. Găgescĭ, j. Falciŭ.* — ILIE HOCIOTĂU, *stud. c Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Vedĭ *Dor.*

Acelaş înţeles ca la No 16462.

16504 * **Dragoste cu socotélă nu se póte.**

I ARBORE, *ing. j Buzĕŭ*

Căcĭ omul îndragostit îşĭ pierde minţile.

16505 * △ **Dragostea făr de noroc**
E ca cărţile de joc;
Unul pune ş'altul ĭeà.

LUCA IOSIF, *stud, Ungaria*

Când unul e înşelat în dragostele sale.

16506 *△ Dragostea la bĕtrânețe e maĭ rea ca la tinerețe.

I. ARBORE, *ing j Buzĕŭ.*

Ține maĭ mult și te împinge la maĭ multe greșelĭ.

16507 *△ Unde'ĭ dragoste puțină
Lesne e ('ĭ) a găsi pricină.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 265, *c. Toplița-Rom., Ungarïa.* — V. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucïava.* — GAVR ONIȘOR, *prof. c. Simila, j Tutova* — N. MATEESCU, *înv. c Movilița, j. Putna.* — E. I PATRICIU, *înv. c. Smulțĭ, j Covurluiu.*

*△
Unde'ĭ dragoste puțină
Lesne a se găsi pricină.

MARGHĬÓLA HUĬBAN, *c Avrămescĭ, j. Tutova*

*△
Unde'ĭ dragoste puțină
Lesne'ĭ a pune pricină.

A. GOROVEĬ, *c Siliștea, j. Sucïava*

Se dice când, orĭ-ce s'ar face, tot aruncăm vina pe unul

16508 *△ Dragostea nu e moșie
Ca să o ĭeĭ cu chirie.

TEODORESCU KIRILEANU, *înv c Broscenĭ, j. Sucïava*

Vedĭ *a se iubì.*

Dragostea e trecĕtóre

16509 △ Dragostea scurtă e cu suspin lung.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 75, *c. Ida Mare, Ungarïa.*

Sa ne ferim de dragoste şi de urmările eĭ

16510 * △ Dragostea dintr'o vară
S'a stricat într'o sară.

D na Ecat. Zanne, c *Băsescĭ*, *j* *Fălciŭ*.

Dragostea e trecetóre

16511 * △ Unde e dragoste multă
E şi urîcĭune multă.

A. Pann, *Edit* 1889, p. 106; II, p 133. — Hinţescu, p. 50. — Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna*. — V. Sala, *înv c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria* — P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl VII*

Despre căsnicie, şi despre supĕrările pe care le pricinuesce dragostea.

16512 Carle face lĭubava, lucra lĭubava; carle reschine lĭubava ieĭ crudel.[1])

Dr Fr. Miklosich, *Rum. Unter*, I, p 9.

Dragostea, produce dragoste, cumplitatea omóră dragostea.

16513 △ Dumneḑeŭ să te feréscă
De dragostea femeĭéscă:
Te usucă ca p'o ĭască,
Te dă în bóla câĭnéscă.

G Dem Teodorescu, *Poes Pop*. p. 303. — *Şezăt*, *Poes Pop*, p 111

Când unul se pĭerde de dragostea uneĭ muĭerĭ.

[1]) Cine face dragoste, produce dragoste, cine distruge dragostea e cumplit.

16514 * △ Dragostea de nevéstă
Ca garófa din feréstră.

Șezatóre, I, p. 49.

Acelaș înțeles ca la No. 16513

Dragostea de nevéstă
Ca garófa din feréstră.
Când bate vîntul din jos
Umple casa de miros.

16515 △ Dragostea de fată mare
Ca fasolea din căldare.
Iĭ puĭ o mână de sare
Și nicĭ o dulcéță n'are.

G. Dem. Teodorescu, *Poes Pop.*, p. 338

* △
Dragostea de fată mare
Ca fasola din căldare,
Când îĭ tornĭ un pumn de sare.

Șezătóre, I, p. 49.

Ca să arăte că dragostea de fată mare, nu are nicĭ o dulcéță

16516 △ Dragostea de copiliță
Ca zéma de chiseliță.
Cine 'nghite
Tot sughite.

G Dem. Teodorescu, *Poes Pop*, p 338.

Iar dragostea de copilița e și maĭ rea de cât cea de fată mare.

16517 Rea pómă e dragostea, și cine mușcă din ea bine are să se țină.

I. T. Mera, *Conv. Liter.*, *XVI.*

Să ne ferim de dragoste.

16518 **Câte-va códe de topor curg din dragoste.**

A. PANN, *Edıţ*. 1889, p. 115; II, p. 103.

Douĕ-treĭ códe de topor curg din dragoste.

A. PANN, II, p. 92. — HINŢESCU, p. 36.

Când unul îşĭ bate nevésta.
Romånca crede că daca bárbatul nu o bate, el nu-o íubesce.

16519 * △ **Îşĭ face de dragoste cu buruene de urît.**

E I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu*

Işĭ face singur beleaua. In loc să te ĭubéscă maĭ rĕŭ te urĕsce.

16520 * △ **Dragoste ghebósă.**

I. DUMITRESCU, *înv. c. Gâncĭova, j. Dolj* — D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, Tutova.*

Adică próstă şi cam de nevoe.

16521 * **Dragoste chĭóră pe rogojină gólă.**

Adică dragoste próstă cu sărăcĭe.

Sans pain, sans vin
Amour n'est rien.

Prov. Franc.

DUJMĂNIE

Veḑĭ *Duşmănie.*

DURERE

Veḑĭ *Cap. V, c. Durere Frumuseţe, Muĭere.*

16522 **Pre durerea mare, alta maĭ mare o tămăduesce.**

DIM. CANTEMIR, *Ist Ieroql.*, p. 340.

Veḑĭ *Cuťu.*

Acelaş înţeles ca la No. 11679.

16523 **Durerea ascunsă, maĭ mare dĕ orĭ-cę durere.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

Adică cel ce p'în ascuns te supĕră, acela maĭ rĕŭ te vatĕmă, cum şî supĕrarea sufletéscă (GOLESCU).

*

16524 **Fâr' de dór lăcrim̃ĭ nu es.**[1])

I. COYAN, *prof. c Perivoli, Epir*

Omul nu plânge fără pricină.

16525 **Durere streină**
Să'ĭ fie dĕ bine.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce nu le pasă dĕ necazurĭ streine (GOLESCU).

Mal d'autrui n'est que songe.

Prov. Franc.

*

16526 **Durerea e o învĕţătură.**

Suferinţele sunt o învĕţătură pentru om.

16527 **Durerile marĭ sunt mute.**

I. G. VALENTINIANU, p. 17.

Acelaş înţeles ca la No. 16523. Totuşĭ Menander spune: Λόγος γαρ ἐστι φάρμακον λύπης μονον, vorba este singurul léc al dureriĭ.

---

[1]) Fără de durere lacrimĭ nu ĭes.

Les grandes douleurs sont muettes.

Prov. Franc.

DURÓRE

16528 Cine simte vr'o duróre,
Pórtă flóre'n legătóre.

BARONZI, p. 49. — HINŢESCU, p 53.

A se vedé No 5202.

DUŞMAN

Vedĭ *Milă, Prieten.*

16529 * Un singur duşman e destul să dărîme ce a lucrat o mie de prietinĭ.

V A. FORESCU, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Vedĭ *Prietin.*

Arată rĕul ce ţi'l póte face un duşman, fie el cât de mic.

Il n'y a point de petit ennemi

Prov Franc

Kleine Feinde und kleine Wunden verachtet kein Weiser [1])

Prov. Germ.

16530 * △ Nicĭ nu'ĭ om ăla care n'are duşmanĭ.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

* *Cine n'are duşmanĭ nu'ĭ om.*

Adică cel fără duşmanĭ nu are nicĭ o însuşire deosebită pentru care 'şĭ-ar fi atras invidia saŭ ura cuĭ-va.

---

[1]) Micĭ duşmanĭ şi micĭ rănĭ nicĭ un om cu minte nu dispreţuesce

* △

16531 Omul(uĭ) fără dușmanĭ
Nu'ĭ plătesce pelea nicĭ un ban.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 59; III, p 73. — HINȚESCU, p. 136. — GR POĬENARU, *ing. j. Buzĕŭ* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

* △

Omul fără dușmanĭ nu plătesce nicĭ doĭ banĭ.

P GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc, Cl. VIII*

Acelaș înțeles ca la No 16530

△

16532 Omul fără dușmanĭ
Ca rîul fără bolovanĭ.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 193, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Acelaș înțeles ca la No 16531.

* △

16533 Omul cu dușmanĭ
Ca codru cu butufanĭ.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteĭu, Banat*

Prin asemĕnarea dușmanilor cu putregaĭu.

* △

16534 Dușmanul nu vré să te crescă.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulți, j. Covurluĭu.*

Pentru cel care nu'țĭ doresce binele.

* △

16535 Dușmanul nu'țĭ vré binele.

G. P. SALVIŬ, *înv. c Smulți, j. Covurluĭu.*

Acelaș înțeles ca la No 16534.

16536 * **Apa dórme, duşmanlu nu dórme.**[1]

I. Coyan, prof c. Ianina, Epir — C. Ionescu, prof. c. Nevésta, Macedonia.

Apa dórmi, duşmanlu nu.[2]

Dr. Weigand, Zweit Jahres, p. 155.

* *Apele dorm, duşmanlu nu dórme.*[3]

Ilie Ghicu, prof. c. Samarina, Epir

Vedĭ Neprietin.

Să ne ferim de duşmanĭ căcĭ eĭ mereŭ pasc vremea de a ne face rĕŭ.

Homme hay est demy mort.

Prov. Gallic. Mss. XV-e Siècle.

16537 * △ **Duşmanuluĭ să'ĭ daĭ pâne şi sare.**

G. P. Salviŭ, înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu

Să facĭ bine chĭar celuĭ care 'ţĭ doresce rĕŭ.

16538 * △ **Să nu păţască nicĭ duşmaniĭ meĭ aşa.**

G. P. Salviŭ, înv c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.

La o ne-plăcere.

16539 * △ **Se bucură duşmaniĭ.**

D-na Z. Juvara, c. Fedescĭ, j. Tutova

Când ni se întîmplă vre-un rĕŭ.

---

[1] Apa dórme, duşmanul nu dórme.
[2] Apa dórme, duşmanul nu.
[3] Apele dorm, duşmanul nu dórme.

16540 * △ **Să nu se bucure dușmaniĭ.**

Să nu facem vre-o greșélá, să nu ni se întîmple vre-un rĕŭ

DUȘMĂNIE

16541 * △ **Dujmănia**
Strică omenia.

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Arată relele urmărĭ ale dușmăniĭ.

FĂGĂDAȘ

16542 * △ **Făgădașul e maĭ rĕŭ decât detoria.**

I. Todan, *diac. c. Bĕrescĭ, comit Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *Făgăduĭélă*

Când aĭ făgăduit trebue să te țiĭ de cuvînt.

16543 * △ **Făgădașul, (e) bucuria prostuluĭ.**

V. Sala, *dasc c. V. Seliște, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ *Făgădașul e bucuria bolânduluĭ.*

Liviu Pap, *înv. c. Covasinț, comit. Arad, Ungaria.*

* △ *Făgădașul e bucuria bolunduluĭ.*

D. Popoviciu, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria*

Pentru a se arĕtà că mulțĭ făgăduesc, fără ca să se țină de vorbă.

16544 △ **Făgădașul nedat, bucuria bolunduluĭ.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 92, *c. Bechia, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16543.

A FĂGĂDUÌ

Veḑĭ *Mare.*

16545 **Inţeleptul făgăduesce şî nebunul trage nădejde.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 17.

* △ *Înţeleptul (înţĕleptul) făgăduesce, (şi) nebunul trage nădĕjde.*

C. NEGRUZZI, I, p. 248. — P. ISPIRESCU, *Leg.* I, 1872, p. 174. —HINŢESCU, p. 81. — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 121, c *Gura-Rîuluĭ, Ungaria* — D-na E B. MAWR, p 30. — I PUŞCARIU, c. *Poĭana Mĕruluĭ, comitat Făgăraş, Transilvanĭa.*

* △ *Înţĕleptul făgăduesce, ĭar prostul nădĕjduesce.*

V. SALA, *dasc. c. Măgura, comit. Bihor, Ungarĭa.* — D. POPOVICĬU, *înv c. Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa.*

* △ *Cel înţelept făgăduesce şi cel prost trage nădejde.*

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu*

Un înţelept făgăduesce, şi un nebun trage nădejde.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 146, III, p. 118.

Veḑĭ *Prepeliţă.*

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce nădĕjduesc în zadar la făgăduelĭ (GOLESCU).

Să nu te încreḑĭ în făgăduelile ómenilor.

Prostul crede tóte vorbele.

Prov. Solom., 14. 15.

* △
16546 **Cumintele făgăduesce, şi nebunu trage nădejde.**

V. A. Forescu, *c. Folticeni, j. Suciava.* — Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrověţ, j. Suciava.* — I. Dragan, *c. Coşula Miletin, j. Botoşani.*

* △
Cumintele făgăduesce, şi něrodul trage nădejde.

G. I. Tomescu, *înv c. Broscari, j. Mehedinţi.* — St. Demetrescu, *înv. c. Balş, j. Romanaţi.* — C. C. Bungeţianu, *j. Mehedinţi*

* △
Cumintele făgăduesce, (şi) prostul (cel prost) tragĕ nădejde.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.* — V. A. Forescu, *c. Folticeni, j. Suciava.* — *Sezăt.*, I. p. 219.

* △
Cumintele juruesce, da nebunu trage nădejde.

G. Madan, *stud. c. Truşeni, ţin. Chişěneŭ, Basarabia.*

*
Cumintele juruesce, şi prostul nădějduesce.

I. Bănescu, *prof. j. Roman.*

Acelaş înţeles ca la No. 16545.

* △
16547 **Isteţul făgăduesce, şi prostul trage nădejde.**

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Acelaş înţeles ca la No. 16546.

△
16548 **Deşteptul făgăduesce, şi prostul nădějduesce.**

C Teodorescu, *înv c. Dógele, j. Vasluiu.*

Acelaş înţeles că la No. 16547.

16549 * △ **Şiretul făgăduesce, (şi) prostul trage nădejde.**

I. G. Valentinian, p. 19. — P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

Acelaş înţeles ca la No. 16548.

16550 * △ **Nebunul făgăduesce, şi prostul trage nădejde.**

K. A. Zamfirescu-Diacon, *înv. c. Stiubienĭ, j. Dorohoĭ*

Un nebun făgăduesce, şi 'nţeleptul s'amăgesce.

A. Pann, *Nastr. Hogea*, p. 10

Acelaş înţeles ca la No. 16549.

16551 * △ **Prostu(l) făgăduesce, şi nebunu(l) trage nădejde.**

N. Machidon, *c. Nicorescĭ, j. Tecucĭu.* — G. Mihalache, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.* — Gr Poĭenaru, *ing. c. Rassa, j. Ialomiţa.*

Trage nebunul nădejde de juruinţă, spânul de barbă şi prepeliţa de códă.

S. Fl. Marian, *Ornit*, II, p. 237.

Acelaş înţeles ca la No. 16550.

16552 * **Cine făgăduesce (promite) mult, dă puţin.**

Károly Ács, p. 79.

Să nu te încredĭ în ceĭ carĭ făgăduesc mult.

Chi troppo promette, nulla attende.

Prov Ital.

Viel versprechen, wenig halten.

Prov. Germ.

Kdo mnoho slíbuje, máho splní.

Prov. Cech.

A ki sokat igér, keveset ad

Prov. Magy.

Тко млого обрне, тай мало дае.

Prov. Sîrb.

16553 Una e a făgădui (promite) și alta a împlini.

G. DEM. TEODORESCU, *Cercet.*, p. 24. — KÁROLY ÁCS, p. 83. — DURINGSFELD, II, p. 297

Pentru ceĭ carĭ nu țin făgăduelile date.

Promettre et tenir sont deux.

Prov. Franc.

Promettere e una cosa, mantenere è un'altra. [1])

Prov. Ital.

Versprechen ist Eins und Halten ein Anderes. [2])

Prov. Germ.

To promise is one thing, and to keep is an other. [3])

Prov. Engl.

Ember tesz fogadást, eb a ki meglljáa.

Prov. Magy.

[1]) A făgădui e un lucru, a împlini e alta.
[2]) Una e a făgădui și alta a împlini
[3]) A făgădui este un lucru și a împlini este altul.

Člowek čini slib, pesjest ktery ho drži.

Prov. Cech.

Друго е обећати, а друго обећанѣ испунити.

Prov. Sîrb.

16554 * △ **Lesne e a făgădui, dar e greŭ a împlini.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

De aceea să nu făgăduim peste puterile nóstre.

16555 * △ **Nu făgădui ce nu poţĭ împlini.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 146; III, p. 118. — HINŢESCU, p. 56. — KÁROLY ACS, p. 79. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 170, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.* — V. SALA, *dasc. c. Hotar, comit Bihor, Ungarĭa.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

Acelaş înţeles ca la No. 16554 sub formă de povaţă.

Az igéret szép szó, ha megadják, igen jó.

Prov. Magy.

Pekné slowo prislibeni, dobre jest jestli se splni.

Prov Cech.

Обећанѣ лепа речъ, испуненѣ јошть лепша.

Prov. Sîrb.

16556 * △ **Nu făgaduì ce nu poţĭ dà.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c Smulţi, j. Covurluĭu.* — P. HARAM, *c. Grivița, j Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 16555.

*
16557 **Făgăduesce numaĭ ce poțĭ dà.**

V. SALA, *dasc. c. Petrileni, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16556.

* △
16558 **Făgăduesce puţine, dar împlinesce odată.**

LIV. POP, *înv. c Covasinţ, comit. Arad, Ungaria.*

Cuvîntul dat sfânt să fie.

* △
16559 **Făgăduesce şi nu împlinesce,**
Şi de aceia nu roşesce.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

Pentru ceĭ carĭ făgăduesc, cu gândul să nu se ţină de cuvînt.

* △
16560 **Făgăduie şi minţesce,**
Lumea tótă 'l urĕsce.

V. SALA, *dasc. c. Beiuş, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16559.

* △
16561 **Făgăduesce şi nu dà,**
Şĭ nicĭ cum nu'ĭ scăpĕtà.

AL. DANCU, *c. Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

In batjocură celor carĭ nu se ţin de făgăduiala dată.

* △
16562 **Făgăduesce, şi ḑĭ că'ĭ dà**
Pân la vară de-o aşteptà.

V. SALA, *dasc. c. Băresci, comit. Bihor, Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No. 16561.

16563 △ **Dă celuĭ care 'ţĭ cere, dar nu făgădui.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p 66, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Căcĭ nu sciĭ daca veĭ puté să'ţĭ îndeplinescĭ făgăduĭala.

16564 * △ **Cine făgăduesce se légă.**

C. TEODORESCU, *înv c Dógele, j Vasluĭu.* — G ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Veḑĭ *Făgăduĭală.*

De aceĭa să nu făgăduescĭ peste puterile tale.

16565 △ **Du-te cu sacul, când îţĭ făgădue purcelul.**

Dr CRISTEA. *Prov.*, p 81, *c. Topliţa-Rom , Ungarĭa.*

In bătaĭe de joc, celuĭ care crede că i se va da ceea ce i s'a făgăduit.

16566 **Îĭ făgăduesce ce nu curge pe apă.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 64.

Veḑĭ *Mare*

Pentru o făgăduĭală próstă A se vedé No. 395.

FĂGĂDUĬÉLĂ

16567 * △ **Făgăduĭéla dată**
E datorie curată.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 146, III, p. 118 — HINŢESCU, p 56. — D-na E. B. MAWR, p. 38. — P ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p 380 — GR. POĬENARU, *ing j. Buzĕŭ* — TINCA ŞIŞMAN, *înv. c. Adam j Tutova.* — V. SALA, *dasc. c. Hinchiriş, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △
Făgăduiéla dată
E o datorie curată.

I. G. VALENTINIANU, p. 9. — G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Vedĭ *Făgădaş.*

Omul e dator să se ţinĕ de cuvîntul dat, şi precum ḑice Cantemir: «*de cât cuvîntul dat, alte maĭ tarĭ şi maĭ vîrtóse legăturĭ a fi nu póte, însă la ceĭ a cinsteĭ cuvîntuluĭ cunoscĕtorĭ.*»

Ein Mann, ein Wort.[1])

Prov. Germ.

His Word is as good as his Bond.[2])

Prov Engl.

* △
16568 Maĭ bine un ban în pungă
De cât făgăduĭélă lungă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Şuicĭ, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. 3777.

* △
16569 De făgăduĭélă nu se strică casa Românuluĭ.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.*

*
Cu taxirea casă nu şi-aspardze.[3])

D. A. MILESCU, *c. Gopeş, Macedonĭa.*

Mulţĭ făgăduesc şi nu se ţin de cuvînt.

---

1) Un om, o vorbă.
2) Cuvîntul seŭ e tot aşa de bun ca iscălitura luĭ.
3) Cu făgăduĭală casa nu se sparge.

16570 **Eŭ de făgăduelĭ (promisiunĭ) am o ladă îndesată cu genuchele.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 145; III, p. 118. — HINŢESCU, p. 154.

Pentru cel care nu pune mare temeiŭ pe făgăduelile altora.

FĂGĂDUINŢĂ

16571 **Făgăduinţa domnilor,**
Nădejdea nebunilor.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat*

Vedĭ *Făgăduire, Mincĭună*

Adică să nu te încredĭ în făgăduelile boerilor.

FĂGĂDUIRE

16572 **Făgăduirea domnilor**
Dă ţinutu proştilor.

HINŢESCU, p. 56.

Vedĭ *Făgăduinţă, Minciună.*

Acelaş înţeles ca la No. 16571.

Promettre c'est noble, tenir c'est bourgeois.

Prov. Franc

FERICE

Vedĭ *a Umblà.*

FERICIRE

Vedĭ *Corb*

16573 **Fericirea grabnică curînd obosesce.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 235.

Fericirea nu ţine mult.

FERICIT

* △
16574 **Omuluĭ fericit şi popa îĭ dă colacul uns cu mĭere, celuĭ ne-norocit nicĭ covrigel stingherel.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava*

Vedĭ *Avut, Bogat.*

Acelaş înţeles ca la No. 11229.

* △
16575 **A umblat să se facă fericit**
Şi s'a întors opărit.

V. A. Forescu, *c. Malinĭ, j. Sucĭava.*

A fost înşelat în aşteptările sale.

FRICĂ

Vedĭ *Cĭovlică, Domn, Iepure.*

16576 **Unde este frică nu încape dragoste.**

Miron Costin, *Letop*, I, p. 263.

Cum poţĭ ĭubi pe acel care'ţĭ inspiră grózā?

«Il urîse (pe Tomşa Vodă) şi boĭeriĭ, măcar că eraŭ de casa luĭ maĭ toţi, anume Beldiman logofĕtul, Bărboĭu vornicul, Sturza Hatmanul şi Boul viesternicul. Că nice eĭ fără gróza morţiĭ nu erau, ce umblaŭ în tot cêsul, cum se dice, cu dilele amână, şi hie când, *unde este frică nu încape dragoste.*» — Miron Costin.

* △
16577 **Unde 'ĭ frică (îĭ) şi ruşine.**

Teodorescu-Kirileanu, *Gazet. Sătén.*, *XVI e*, p. 13. — G. Madan, *c. Truşenĭ, comit. Chişĕneŭ, Basarabĭa.*

Cel fricos se feresce, nu se obicĭnuesce.

* △
16578 **Unde nu'ĭ frică, ruşinea nu se 'ncurcă.**

Teodorescu-Kirileanu, *Gazet. Satean, XVI-e*, p. 13.

Contrariŭ ḑicereĭ de la No. 16577.

△

16579 **Frica tot-dé-una aduce primejdie.**

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 97, c. *Sinersig, Ungaria*

Adese-orĭ cel îndrăsneţ şi vitéz trece, unde cel fricos se primejduesce.

*

16580 **Cându nu se avde frică, atunçea s-ţî hibă.**[1])

I. COYAN, *prof.* c *Turia, Epir*

Când e linişte atuncĭ să te păzescĭ maĭ mult; căcĭ, când s'a făcut, de pildă, o hoţie mare, toţĭ se păzesc şi hoţiĭ nu maĭ îndrăznesc să se arĕte

16581 **Frica ndrédzi, frica-aspardzi.**[2])

DR WEIGAND, *Zweit Jahres*, p. 156.

De frică îndrepţi un rĕŭ pe care 'l-aĭ făcut, altă dată de frică greşescĭ şi maĭ rĕu.

* △

16582 **Nicĭ nu'ĭ frică**
De furnică;
De Nechită
Nicĭ atâta.

Şezăt., I, p. 218 — V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

A se adaogà la No. 13752.

16583 **A purtà frică de furnică.**

S. FL MARIAN, *Tradiţ.*, p 323.

A se sperià de cel maĭ mic lucru.

«Dar el, după cum îl scim, nu erà de ceĭ ce *pórtă frică de-o furnică*, cum merge vorba... El nu se înspaimântă de fel ..» — S. FL. MARIAN.

---

[1]) Când nu se aude frică, atuncea să 'ţĭ fie.
[2]) Frica îndréptă, frica sparge

△
16584 **Domn, domn să fiĭ,**
Dar de frică caut' să sciĭ.

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 77, c. *Codlea*, *Ungaria.*

A se adaogă la No. 9982.

△
16585 **Mare să fiĭ,**
Dar de frică tot să sciĭ.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 149, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16584. Ameninţare către cel care se obrăznicesce.

△
16586 **Om să fiĭ**
Dar de frică tot să sciĭ.

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 192, *c. Topliţa-Rom.*, *Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16585.

* △
16587 **De sfânt, sfânt să fiĭ,**
Dar de frică tot să sciĭ.

Acelaş înţeles ca la No. 16586.

* △
16588 **De ce 'ţĭ-e frică nu scapĭ.**

I. G. VALENTINEANU, p. 49. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

* △
Di çi ţi'ĭ frică n-ascachi.[1])

C. IONESCU, *c. Nevéstă, Macedonia.*

Veḑĭ *a se Teme.*

Se ḑice celuĭ care crede că póte scăpà de óre-ce; arată o frică întemeĭată pe raţiune.

[1]) De ce ţi-e frică nu scapĭ.

△
16589 **Joc de frică.**
Pe nimică.

Dr. CRISTEA. *Prov*, p. 126, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

△
Joc de frică
Pe nimică;
Joc de fóme,
Drăguţ Dómne.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 126, c. *Bochia, Ungaria.*

Vedĭ *Nevoe, Urs*

Acelaş înţeles ca la No. 2580 & 16288.

16590 **Pĕrul în cap 'ĭ să sbîrlesce**
De frică, când povestesce.

A. PANN, III, p. 52.

Pentru cel fricos.

*
16591 **De frică te suĭ în patul altuia.**

I. ARBORE, *ing. j. Buzĕŭ.*

Vedĭ *Nevoie.*

Acelaş înţeles ca la No. 16289.

* △
16592 **Frica'ĭ din raiu.**

I. CREANGĂ, *Conv Liter.*, IX, p. 340; *Pov.*, p. 23. — I. G. VALENTINEANU, p. 27. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedeşti. j. Tutova.* — V. IFRIM, *elev. Sc. Norm. c. Corodescĭ, j. Tutova.* C TEODORESCU. *înv. c. Lipova. j. Vasluiu.* — A. GOROVEĬ, *j. Suciava.*

* △
Frica e ruptă din raiu.

P. GÂRBOVIÇEANU, *Sem. Buc. Cl. VII.*

Vedĭ *Bătaie, Milostenie, Răbdare.*

Cine nu scie de frică nu face nimica.

16593 * △ Frica păzesce pepeniĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 74. — A. PANN, III, p. 53. — BARONZI, p. 53. — HINȚESCU, p. 62. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 383. — I. G. VALENTINEANU, p. 49. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 97, *c. Nansa, Ungaria.* — A. GOROVEĬ, *j. Suciava.* — P. GÂRBVVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

* △ *Frica păzesce grădina cu pepenĭ.*

P GÂRBOVICEANU, *prof. c. Lucienĭ, j. Dîmbovița.*

* △ *Frica păzesce bostănăria.*

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI, p. 184; *Pov*, p. 230. — V. ALEXANDRI, *Conv.*, IV, p. 339; *Conv.*, VII, p 369; *Teatr.*, p 1288 & 1339. — C. TEODORESCU, *înv. c. Lapora, j. Vasluiu.* — GAVR ONIȘOR, *c. Dobrovĕț, j. Vasluiu.* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Frica păzesce harbuzăria.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.*

Adică dĕ frică nu ne atingem dĕ óre-ce (GOLESCU).

16594 * △ Frica păzesce via.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comănița, j. Olt.* — GR. ALEXANDRESCU, *j Putna.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

* *Frica avéglie vinile.*[1]

C IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

[1]) Frica păzesce viile.

* *Frica apară avinile.*[1])

Ilie Ghicu, *prof. c. Periboli, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 16593.

16595 * △ **Frica păzesce pădurea.**

Dr. Cristea, *Prov*, p. 97, *c. Logoş, Ungaria.* — Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.* — Iul. Grofşoreanu, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16594.

16596 **De frică inima, în mine,**
Se lasă în jos pe vine.

A. Pann, III, p. 52. — Hinţescu, p. 62.

Pentru cel fricos.

16597 **Celuĭ ce îĭ e frică, înfricoşéză pĕ ceĭ-l-alţĭ.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 76.

Sĕ ḑice pentru ceĭ nevoĭaşĭ, când vor să sĕ arate şî eĭ dĕ voĭnicĭ (Golescu).

16598 **Frica maĭ mare de cât spaĭma.**

Hinţescu, p. 62.

16599 * △ **De frică nu se descântă.**

D-na Ecat. Zanne, *c. Băsescĭ, j. Fălcĭu.*

* △ *Nu descântă (discântă) nimene de frică.*

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.* — Gavr. Onişor, *prof c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — E. I Patricĭu, *înv. c Smulţĭ, j Covurluĭu.*

[1]) Frica apĕră viile.

Pentru cel care nu'șĭ póte stăpâni frica.

16600 * △ **Léc de frică nu'ĭ.**

A. Goroveĭ, *magistr. j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. 16599.

16601 * △ **N'are de ce legà frica.**

G. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

N'are împrejur, bĭet, nimica
De unde să'șĭ lege frica.

A. Pann, III, p. 52. — Hințescu, p. 14.

Pentru cel care nu'șĭ póte stăpâni frica.

16602 * △ **I'ĭ frică de nu'l ține pămîntul.**

G P. Salviŭ, *înv. c. Smulți, j. Covurluĭu.*

Adică îĭ e frică de nu maĭ póte.

16603 △ **I'ĭ frică ca țiganuluĭ de albină.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 114, c. *Covraigĭ, Ungaria.*

Pentru o frică próstă.

16604 * **A fi cu frica 'n spate.**

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 316.

Vedĭ *Ghéță, Spate.*

Acelaș înțeles ca la No. 4612.

16605 * **A umblà cu frica în sîn.**

Vedĭ *Mórte*

Acelaș înțeles ca la No. 4600.

16606 * △ **Nicĭ de frică.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 112 & 640. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ, j. Tutova.*

Adică de loc.

«Nu'mĭ sémĕnă *nicĭ de frică* » — V. ALEXANDRI

«Nu'ĭ frumósă *nicĭ de frică.*»

FRICOS

Vedĭ *Iepure, Voĭnicos.*

16607 * △ **Fricosuluĭ urma, da vitézuluĭ capu.**

G. MADAN, *stud. c. Truşenĭ, ţin. Chişĕnĕŭ, Basarabia.*

Vedĭ *Rĕsboĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 10623.

16608 * △ **Fricosul se sperie de umbra sa.**

Vedĭ *a se Speria*

Pentru cel fricos.

Il a peur même de son ombre.

Prov. Franc.

16609 * **Omul fricos tot-dé-una umblă cu ghéţa în sîn.**

A. PANN, III, p. 52. — HINŢESCU, p. 133.

Vedĭ *Sîn.*

A se vedé la No. 4600.

16610 **Carle'ĭ cuĭon, neca fi a casa.**[1])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Căcĭ în afară se va sperià de multe.

[1]) Cine e fricos să sté (să fie) a-casă.

Chi è c..., che resti a casa.

Prov. Triest.

GĬURĂMÎNT

Veḍĭ *Jurămînt.*

GĬURUINȚĂ

Veḍí *Făgăduĭélă.*

GRIJĂ

Veḍĭ *Fată, Vin*

16611 * △ **Capul fără grije cresce la vrejĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sc. Norm. Cl. VII.*

Acelaș înțeles ca la No. 2889.

Gailesız baș bostanda biter.[1])

Prov Turc.

16612 **Nicĭ grijă să aĭ, nicĭ capul să te dóră.**

LAURIAN & MAXIM, I, p. 995.

Veḍĭ *Cap.*

Acelaș înțeles ca la No. 2936.

16613 * **A fi cu grija în spate.**

I. CREANGĂ, *Pov*, p. 158.

Adică fórte îngrijat.

«Ipate, *ca cel cu grija în spate*, se frămîntă el cu mintea, cât se maĭ frămîntă, și, obosit fiind, se lăsă o lécă jos pe ĭérbă și adormì dus.» — I. CREANGĂ.

GRIJULIV

16614 **Grijlivul pururea tréz și deșteptat este.**

DIM CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 72.

---

[1]) Cap fără de grijĭ la bostan cresce

Pentru cel îngrijat

HATÎR

* △
16615 **Capul să ți'l spargĭ, dar hatîrul să nu mi'l stricĭ.**

D-na Z. Mihăilescu, *înv c. Bușteni, j. Prahova.*

Vedĭ *Cap.*

A face hatîrul cuĭ-va, chĭar în paguba nóstră.

16616 **In hatîrul prietenuluĭ sĕŭ s'a spînzurat.**

A. Pann, II, p. 152

Când ni se cere se facem óre-ce spre paguba nóstră și de hatîrul cuĭ-va.
Există o snóvă, pe care însă nu am putut'o aflà.

16617 **În hatîrul dumnévóstră**
Écă, m'arunc pe feréstră.

A Pann, II, p. 151.—Hințescu, p. 74.

Acelaș înțeles ca la No 16616.

A SE ÎMPRIETENÌ

* △
16618 **Ceĭ ce sĕ potrivesc**
Lesne se 'mprietinesc ('mprietenesc).

A. Pann, *Edit* 1889, p. 161; III, p. 130 —Hințescu, p 151.—H. D. Enescu, *înv. c Zamostea, j Dorohoĭu.*

Sĕ ḑice maĭ ales pentru ceĭ rĕĭ.

INDĔRĔTNIC

16619 **Dobitocul ĭeà dĕ bicĭu și omul dĕ cuvînt, ĭar cel îndĕrĕtnic nicĭ dĕ una, nicĭ dĕ alta.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 246.

Vedĭ *No. 5096*

Pentru omul înděrětnic.

16620 **Omul înděrětnic tóte d'andaratele le face.**

A. PANN. III, p. 14. — HINŢESCU, p. 133. — B. P. HĂŞDĔŬ, *Etym. Magn.*, p 1165.

Pentru cel înděrětnic.

16621 **Omul înděrětnic şi pizmaş ca racul îşĭ mănâncă carnea singur.**

A. PANN, III, p. 17. — HINŢESCU, p. 133.

Vedĭ *Rac.*

Pentru cel înděrětnic dar maĭ ales pizmaş.

16622 **Cu cel înděrětnic te veĭ înděrětnici.**

A. PANN, II, p. 164. — HINŢESCU, p. 79.

Ieĭ năravurile, cusururile acelor cu carĭ trăescĭ.

A ÎNGROZÌ

16623 **L'a maĭ îngrozit o tónă.**

A. PANN, I, p. 36.

Adică 'ĭ a vîrît frica în óse.

INIMIC

16624 * **Inimiculuĭ care se duce, fă'ĭ pod.**

V. SALA, *dasc. c. Campani, comit. Arad, Ungaria.*

Inimiculuĭ fugitor să'ĭ facĭ pod.

G. I. MUNTEANU, p 29 & 150. — HINŢESCU, p. 80.

Căcĭ daca'l încolţescĭ pré rěŭ, şi'l aducĭ la disperare, acésta póte să fie spre paguba ta.

Il faut faire un pont d'or à l'ennemi qui fuit.

Prov. Franc.

Dem fliehenden Feind baue goldene Brücken.[1]

Prov. Germ.

16625 Nu disprețui pe nicĭ un inimic, fie orĭ-cât de mic.

G. MUNTEANU, p. 43 — HINȚESCU, p. 80.

Căcĭ inamicul cel maĭ mic, póte să ne facă un rĕŭ fórte mare.

INIMOS

16626 Omul inimos, ca un pom frumos; el te umbresce, el te hrănesce, el te încăldesce.

V. ALEXANDRI, *Teatr*, p 1369.

Arată darurile omuluĭ inimos

A SE ÎNȚELEGE

16627 Nu ne putem înțelege,
Un fel nu ni sĕ alege.

A PANN, II, p. 158.—HINȚESCU, p. 81.

Când nu e înțelegere, maĭ ales în căsătorie.

INTERES

16628 * Interesul
Pórtă fesul.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 7.— HINȚESCU, p 81. — I. NEGRUZZI, *Conv. Liter.*, VII. — V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.* — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166. — C. TEODORESCU, *c. Dógele, j. Vasluĭu.* — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu* — C MADAN, *c. Trușenĭ, țin. Chișĕneŭ, Basarabia.* — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 121, *c. Gura-Râuluĭ, Ungaria.*

[1]) Inamiculuĭ care fuge clădesce'ĭ podurĭ de aur.

1[0] Adică cu tóte te împodobesce, te cinstesce, ĕțĭ aduce (Golescu).
2[0] Fie-care se intereséză maĭ mult de ale luĭ.
3[0] In afacerĭ, nu se ține socotélă de gradul de înrudire, de prietenie, etc.

A SE ÎNTRISTÀ

16629 * △ Nu ti 'nverina, 'nverinate, c'agoñia ṽine haraoa.[1])

I Coyan, *prof. c. Ianina, Epir.*

Veḑĭ *a se Bucura, Bucurie.*

Acelaş înțeles ca la No. 16441.

ÎNTRISTARE

16630 * △ După întristare vine bucurie.

A. Pann, *Edit.* 1889, p. 152; III, p. 123. — Hințescu, p. 82. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 165. — D-na E. B. Mawr, p. 7. — Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Veḑĭ *Bucurie.*

Acelaş înțeles ca la No. 16443

Spesso d'un gran male nasce un gran bene.[2])

Prov. Ital.

After Sorrow, comes Joy.[3])

Prov. Engl.

INVOĬÉLĂ

Veḑĭ *Vaiză.*

---

[1]) Nu te întrista, întristatule, că repede vine bucuria.
[2]) Adese-orĭ dintr'un mare reŭ, se nasce un mare bine.
[3]) Dudă întristare, vine bucurie

A ĬUBÌ

16632 *△ **De ĭubit ce ne ĭubim
Tot la anu ne'ntîlnim.**

A. PANN, III, p. 3 — HINŢESCU, p 84 — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin Buc Cl. VIII* — A BÂRSAN, *c Soarş, comitatul Tîrnava-Mare, Transilvania.*

Pentru ceĭ cari, ne ĭubindu-se, se întîlnesc fórte rar.

16633 *△ **Iubesce-mĕ, că te taĭu.**

G I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Adică să'ĭ plac cuĭ-va cu de-a sila

16634 * **Cum va mi vreĭ, aşi va s'ti voĭu.**[1])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Cum te veĭ purta cu mine, aşa mĕ voĭu purta şi eŭ cu tine.

J'aime qui m'aime.

Devise des Beaumanoir.

16635 *△ **La ce ĭubescĭ te uiţĭ cu drag.**

D-na PROFIRA SION, *c Berlad.* — D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Când te uĭţĭ cu drag la cine-va.

On regarde volontiers ce qu'on aime.

Prov Franc.

---

[1]) Cum mĕ veĭ ĭubì, aşa te voĭu ĭubì.

Dov'è l'amore, la è l'occhio.[1])

Prov. Ital.

Was dem Herzen gefallt, das suchen die Augen.[2])

Prov. Germ.

16636 * △ A'l iubi ca sarea în ochĭ (sîn).

A. PANN, II, p. 9. — HINȚESCU, p. 84. — BARONZI, p 86. — Dr. CRISTEA, *prof*, p. 250, *c. Alba-Iulia, Transilvania.*

Vedĭ *Drag, Ochĭu.*

Acelaș înțeles ca la No. 16479.

16637 * A'l iubi ca sarea 'n ochĭ și ca piperu 'n nas.

Acelaș înțeles ca la No. 16636.

16638 Te iubesc ca ghéța 'n sîn.

A. PANN, II, p. 92. — HINȚESCU, p. 84.

* △ *Te iubesc ca sarea 'n ochĭ și ca ghéța 'n sîn.*

A. BÂRSAN, *c. Soarș, comit. Tîrnava Mare, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 16637.

16639 * Ti voĭu ca néua în sin.[3])

G. ZUCA, *stud. c. Durazzo, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. 16638.

16640 * △ Te iubesc ca țărîna 'n ochĭ.

ST DUMITRESCU, *c. Balș, j. Romanațĭ.*

---

[1]) Unde e și dragostea, acolo e și ochĭul
[2]) Ce place inimiĭ, acésta caută ochiĭ.
[3]) Te iubesc ca néua 'n sîn.

Acelaş înţeles ca la No. 16639.

16641 * △ **Te ĭubesc ca ismenele de Sâmbătă.**

P. Gârboviceanu, *prof c. Glăvi, j. Vâlcea.*

Acelaş înţeles ca la No 16640.

16642 * △ **Te ĭubesc ca pe o bubă cóptă.**

P. Gârboviceanu, *prof c. Glăvi, j. Vâlcea.*

Acelaş înţeles ca la No. 16641

16643 **Ti voĭu ca spruna 'n sin.**[1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 160.

Acelaş înţeles ca la No. 16642.

16644 * **Ti voĭu ca spruna 'n pólă** [2])

G Zuca, *c. Culona, Albanĭa*

Acelaş înţeles ca la No. 16643

16645 * **Ti voĭu ca nipârtica tu ismènă.**[3])

G. Zuca, *c Fieri, Albanĭa*

Acelaş înţeles ca la No. 16644

A SE ĬUBÌ

Vedĭ *Porumb*

16646 **Cine se ĭubesce**
Adese-orĭ se 'ntîlnesce.

Hinţescu, p. 84.

---

[1]) Te ĭubesc ca cenuşa 'n sîn
[2]) Te ìubesc ca cenuşa 'n pólă (şorţ).
[3]) Te ĭubesc ca năpîrca în ismene.

*
Cine se ĭubesce
In tot locul se'ntîlnesce.

A. GOROVEĬ, c. *Folticenĭ, j. Suciava*

Pentru ceĭ carĭ se tot întîlnesc.

16647 Cine se ĭubesce
Curînd ostenesce

HINŢESCU, p. 84. — D-na E. B. MAWR, p. 51.

Vedĭ *Dragoste.*

Iubirea e trecĕtóre.

Aime-moi un peu, mais toujours

Prov. Franc.

Love me little, love me long. [1])

Prov. Engl.

IUBIRE

* △
16648 Iubirea trece prin apă
Nu'ĭ e frică că se 'nnécă.
Urîtul trece pe sec
Şi strigă: mĕ 'nnec, mĕ 'nnec!

P. GÂRBOVICEANU, *prof.* c. *Vîrciorova, j. Mehedinţĭ.*

Arată puterea ĭubireĭ.

* △
16649 Iubirea peste mĕsură
Aduce în urmă ură.

P GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc Cl VII.*

Adese orĭ omul ajunge să urască ce a iubit maĭ mult.

---

[1]) Iubesce-me puţin, iubesce-me multă vreme.

16650 *△ **Fără mânie nu'ĭ ĭubire.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Vedĭ *Dragoste.*

Acelaş înţeles ca la No. 16491.

16651 **Iubirea mojicéscă e ca gluma câĭnéscă.**

A. PANN, II, p 93. — HINŢESCU, p. 84.

Adică cu ghionturĭ şi cu bătaĭe. In popor, femeea crede că nu o ĭubesce bărbatul, daca nu o bate.

16652 △ **Că ĭubirea e din pară,**
Te arde şi te omóră.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop*, p. 303.

Arată puterea dragosteĭ.

16653 * **Iubire din ochĭ.**

Vedĭ *Dragoste.*

Inceput de dragoste

JURĂMÎNT

16654 * **Cine 'şĭ calcă gĭurămîntu,**
Nu 'l primesce pămîntu.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 835

Jurămîntul e lucru sfânt.

JURUINŢĂ

16655 △ **Trage nebunul nădejde de juruinţă, spânul de barbă şi prepeliţa de códă.**

S. FL. MARIAN, *Ornit.*, II, p. 237

Vedĭ *Nădejde*

Acelaş înţeles ca la No. 16551.

A SE MIRÀ

16656 * Te mierĭ ce şi maĭ nimica.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 584 & 713.

Pentru un lucru de nimica.

MIRARE

16657 Ceea ce la tine dĕ mirare, la mine cuvînt n'are.

IOR. GOLESCU, *Mss.* II, p. 75.

Adică ceea ce la tine sĕ pare lucru mare, eŭ ĕl socotesc dĕ nimic (GOLESCU).

16658 △ Tótă mirarea e de treĭ ḑile.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 253, *c. Logoş, Ungaria*

Se învaţă omul cu tóte.

MULŢĂMIRE

16659 Maĭ frumósă din tóte faptele bune, mulţămirea.

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 38.

Adică recunoscinţa.

A SE MULŢUMÌ

Veḑĭ *Cap. XVII.*

16660 * △ Cine nu'ĭ mulţămit cu'n oŭ, nicĭ cu'n boŭ.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Pentru ceĭ pe carĭ nu'ĭ poţĭ mulţumi cu nimic.

NĂDEJDE

Veḑĭ *a Făgăduì, Fugă, Slugă, Spân, Tată, Urs, Viéță.*

16661 **Unde este nădejde multă, acolo este şi deşertăcĭune.**

Cron. Anonimă

Căcĭ omul este adese-orĭ înşelat în aşteptările sale.

16662 **Cu nădejdea omul nu móre.**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 134, II, p. 88. — HINȚESCU, p 116.

Omul nu trebue să pĭérdă speranța.

16663 * △ **In nădejdea bălțatuluĭ remâne bréza stérpă.**

GR ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

Veḑĭ *Tată.*

Acelaş înţeles ca la No. 10860

16664 * △ **Nu te hrănì cu nădejdea.**

E. I. PATRICĬU, *înv c. Smulți, j Covurluĭu.*

Veḑĭ *Speranță.*

Ci muncesce ca să aĭ; nădejdea te înşélă.

16665 * △ **Cu nădejdea te ducĭ şi 'n grópă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Aıramescĭ, j. Tutova*

Acelaş înţeles ca la No. 16661.

16666 △ **Cu nădejdea tráescĭ, cu nădejdea şi morĭ.**

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 60, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Veḑĭ *a Nădejduì.*

Acelaş înţeles ca la No. 16664.

* △

16667 **Trage nădejde ca spânul de barbă.**

A. PANN, III. p. 117 & 122; *Edit.* 1889, p. 145 & 151. — LAURIAN & MAXIM, I, p. 117. — HINŢESCU, p. 116. — P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 174. — I. G. VALENTINIAN, p 47. — I. CURCUBETĂ, *c. Vlădenĭ, comit Făgăraş, Transilvania.* — GAVR. ONIŞOR, *prof c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

△

Trage nădejde ca spânul de barbă, şi ca ursul de códă.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 258, *c. Ida-Mare, Ungaria.*

* △

Omul trăesce cu nădejde, ca şi spânul să nu'ĭ crésca barba.

V. A. FORESCU, *c Dorna, j. Suciava.*

Vedĭ *a Făgăduĭ, Jurŭinţă, Urs*

Acelaş înţeles ca la No. 2395 precum şi pentru făgăduelĭ Să fiĭ sigur numaĭ pe ce aĭ în mână.

* △

16668 **Trage nădejde ca prepeliţa de códă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.* — D. GHEORGHIU, *j. Tecuciu.*

* △

Trage nădejde ca prepeliţa de códă şi ca spânul de barbă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Prepeliţă.*

Acelaş înţeles ca la No 16667 A se adaoga ca variante la No. 2395.

16669 * Trage nădejde ca baba de dinţĭ.

D-na Z. JUVARA, c *Fedescĭ, j Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 16668

16670 * △ Trage nădejde ca ursul de códă.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.* — G. ALBU, c. *Schinenĭ, j. Tutova.*

Veḑĭ *Prepeliţă, Urs*

A se adaogà la No. 2587.

16671 * △ Nădejdea la el ca pe un cuĭu de teĭu

GAVR ONIŞOR, *prof c Banca, j Tutova.* — E I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Veḑĭ *Cuĭu.*

Pe omul bicisnic să nu puĭ temeiu. A se vedé No. 11685.

16672 Viéţa îţĭ petrecĭ
Cu nădejdile secĭ.

A PANN, II, p 47. — HINŢESCU, p 201.

Când aştepţĭ să 'ţĭ vie de la altul, de-a gata şi fără muncă.

16673 * △ Fiĭ sigur, n'aĭ nădejde

G. P. SALVIŬ, *înv. c Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică da şi nu Acelaş înţeles ca: *când eştĭ cu mine ca când eştĭ şi singur.*

A NĂDĔJDUÌ

16674 * △ Cine nădĕjduesce la pré mult, pĭerde şi ce are.

C C. BUNGEŢIANU, *c. Cosoveţ, j. Mehedinţĭ*

Să nu rîvnéscă omul la pré marĭ lucrurĭ; să fie cumpĕtat în dorințele sale.

16675 **Cine trăesce nădĕjduindu-se**
Móre jinduindu-se.

A. PANN, *Edit*. 1889, p. 58; III, p. 73.

Cine trăesce nădĕjduind
Móre jinduind.

HINȚESCU, p. 190. — *Rom. Glumeț*, I, p 8.

Cine trăesce nădĕjduindu-se
Móre căindu-se.

HINȚESCU, p. 117.

*
Cine trăesce nădĕjduindu-se
Móre c . . . .-se.

P. ISPIRESCU, *Rev Ist*, II, p. 155.

Vedĭ *Speranță*.

Acelaş înțeles ca la No. 16666.

NĂPASTE

16676 * △ **Năpasta cade tot pe omul sărac.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloşanĭ, j. Mehedinți.*

Vedĭ *Sărac*.

Acelaş înțeles ca la No 12717.

16677 * △ **Năpastea nu cade pe butucĭ.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Când unul suferă pentru altul.

NECĂJIT

16678 **Cât sunt de necăjit, să daŭ cu cuţitul în mine, sânge nu ĭese.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 158; III, p. 128. — HINŢESCU, p. 119 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, II, p. 145.

Pentru cel care are multe necazurĭ pe capu luĭ.

NECAZ

Vedĭ *Răbdare.*

16679 **Scapă'l dĕ nĕcaz, ca să'şĭ bată joc dĕ tine.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 67.

Sĕ dice pentru ne-mulţumitorĭ, ce'şĭ bat joc dĕ făcĕtoriĭ lor dĕ bine (GOLESCU).
A se vedé No. 5567.

16680 **Un necaz abĭa îl trece**
Şi vin, în locul luĭ, dece.

A. PANN, I, p. 147. — HINŢESCU, p. 119.

Vedĭ *Belea.*

Supĕrările se ţin lanţ.

16681 **Un necaz nasce pe cela-l-alt.**

I. SLAVICĬ, *Conv. Liter.*, 1875 — 76, p. 97.

Acelaş înţeles ca la No. 16680.

16682 * △ **Necazul nu'ĭ numaĭ de un fel.**

E I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Ca să arĕte că, tot la omul nevoĭaş trag tóte belelele.

16683 **Necazurile sunt pentru ómenĭ, şi ómeniĭ pentru necazurĭ.**

A. PANN, *Edīţ* 1889, p. 134; II, p. 88. — I. G. VALENTINEANU, p. 29 — HINŢESCU, p. 120.

△ *Nĕcazurile sunt pentru ómenĭ, şi ómeniĭ pentru nĕcazurĭ.*

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 159, c. *Dênc, Ungaria.*

Om fără necazurĭ nu sĕ póte.

Omul, născut din femee, are puţine ḑile dară multe necazurĭ.

Iov, 14. 1. — *Eccles.*, 2. 23.

Omul se nasce pentru trudă.

Iov, 5. 7. — *Fac.* 3. 17. 18. 19. — 1. *Cor.* 10. 13

16684 **Fie-care îşĭ are necazurile sale.**

HINŢESCU, p 59

Vedĭ *Păs.*

Acelaş înţeles ca la No. 16683

16685 * △ **Nu'ĭ gard fără pîrlaz,**
Şi om fără nĕcaz.

V. SALA, *dasc. c. Telec. Nimăescĭĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Veḑĭ *Baĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 16684.

16686 **Tot obrazul**
Işĭ are necazul.

A PANN, III. p. 71. — HINŢESCU, p. 126.

Acelaş înţeles ca la No. 16685.

16687 * △ **Nicĭ un lucru (nu'ĭ) fără necaz.**

C TEODORESCU, *înv c Dóçele, j. Vasluĭu* — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

Nimic nu se face fără greutate şi necaz.

16688 * △ **Foc stins în casă,**
Şi něcaz la óse.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

1⁰ Noră rea orĭ sócră.
2⁰ Traĭu rĕŭ în casă şi supĕrare.

16689 * △ **Něcazul învaţă pe om.**

D. POPOVICĬU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.* — V. SALA, *dasc. c. Rienĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Ast-fel se capĕtă experienţă.

16690 * △ **De cât vĭéţă cu necaz**
Maĭ bine mórte într'un ceas.

C TEODORESCU, *înv c Dógele, j. Vasluĭu*

Dice omul în supĕrarea luĭ.

16691 **Necazul e de la dracu.**

A. PANN, *Edit* 1889, p. 152, III, p. 123 — HINŢESCU, p. 120.

Dice omul supĕrat.

16692 * △ **De něcaz mănâncĭ şi plăcinte.**

ILIE HOCĬOTĂŬ, *stud. c. Selişte, comit Sibiŭ, Transilvanĭa*

Vedĭ *Nevoe*

Acelaş înţeles ca la No 16290

*
16693 Vino, necazule, dar vino singur.

A. BAŞOTTA, *prin* V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Veḑĭ *Nenorocire*

Se ḑice când dă nenorocirile peste om, cacĭ ele nu vin câte una, ci multe de odată.

16694 De multe orĭ necazul îmbată maĭ rĕŭ de cât orĭ-ce bĕutură.

A. PANN, I, p. 114. — HINŢESCU, p. 119.

Pentru omul cu necazurĭ marĭ.

16695 Cu necazul se hîrsesce,
Ca unul ce cu el cresce.

A. PANN, I, p. 135.

Cu necazul se hîrsesce
Ca unul ce cu el trăĭesce.

HINŢESCU, p. 119.

Pentru cel sărac şi ne-norocit, care se luptă mereŭ cu necazurile.

16696 Se hîrşiesce cu necazurile.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 155; III, p 125

Se hîrsesce cu necazurile.

HINŢESCU, p. 120.

Tot în necazurĭ trăĭesce.

16697 În necaz că 'ĭ-a ḑis neródă,
Ş-a tăĭat din rădăcină códa.

A. PANN, III, p. 18 — HINŢESCU, p. 119.

Povestea vulpeĭ.
Pentru muierea rea şi în genere pentru omul îndaratnic.

16698 * △ **Face haz**
De necaz.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

1° Când unul, cu tot amarul vieţii, maĭ zîmbesce încă.
2° Când unul caută să'şi ascundă necazul, ca şi când nu 'ĭ ar păsea de nimic.

Rire jaune.

Prov. Franc.

16699 **A'ĭ dà necazul de nod.**

A dà de o mare supĕrare.

16700 △ **Dedat cu nĕcazul ca ţiganul cu schinteile.**

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 71, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Vedĭ *Ţigan.*

Pentru omul vecĭnic nenorocit şi supĕrat. A se adăogà la No. 14252.

NEFERICIRE

16701 **După o nefericire vine şi alta.**

HINŢESCU, p. 120

Supĕrările se ţin lanţ.

NEGRIJĂ

16702 **Sufletul supus de ţenchiul negrijeĭ departe stă.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 27.

Pentru ceĭ blândĭ şi fricoşĭ.

A NEMERÌ

16703 **Dĕ voĭu nemerì,**
Multe inimĭ voĭu rănì.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce sĕ fălesc în puterĭ (GOLESCU).

NEMULȚĂMIT

Veḑĭ *Nemulțumit.*

NEMULȚĂMITOR

Veḑĭ *Nemulțumit.*

16704 * **Nemulțumitoruluĭ i se ĭeà darul.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47. — BARONZI, p. 52. — *Abec. Ilustr.*, p. 25.

* △ *Nemulțămitoruluĭ i se ĭeà darul.*

HINȚESCU, p. 121. — AVR CORCEA, *paroh, c. Coșteĭu, Banat.* — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu* — A. GOROVEĬ, *j. Sucĭava* — GAVR. ONIȘOR, *c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu* — NIC. MATEESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna.* — D-na ECAT. ȘIȘMAN, *c Adam, j. Putna.*

Veḑĭ *Nemulțumit.*

Ne arată că, dĕ la ceĭ ce sĕ arată cu nemulțumire, trebuĭe să'ĭ luăm înapoĭ ceea ce 'ĭ-am dat (GOLESCU).

Maximă juridică, a careĭ origină se va vedé la No. 16707.

NEMULȚUMIT

16705 **Nemulțămitul trăĭesce ne-fericit.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 73.

Cel nemulţămit
Trăesce nefericit.

A. PANN, III, p. 100. — HINŢESCU, p. 121.

Pentru cel care nu sĕ mulţămesce cu nimic.

16706 * △ Omul nemulţumit (nemulţămit) fuge de
Şi dă peste mărăcine. [bine,

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 78, III, p. 105. — HINŢESCU, p. 134. — V. SALA, *dasc. c Rienĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Omul nemulţămit fuge de bine,
Şi dă de mărăcine.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 196, *c. Agnita, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1448.

16707 Nemulţumituluĭ sĕ ĭeà darul (după dreptate).

ZILOT ROM., 1883, p. 363.

△
Nemulţămituluĭ i se ĭeà darul.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 157, III, p. 127. — DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 160, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Nemulţumituluĭ i se ĭeà darul.

D-na E. B. MAWR, p. 16 — I. G VALENTINIAN, p 10 & 29 — P. GÂRBOVICEANU, *prof c Drăgănescĭ, j. Vlaşca* — A MARINESCU, *înv c. Humele, j. Argeş.* — P ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p 168 — I POPESCU, *înv c Dobrenĭ, j. Ilfov.* — C BUNGEŢIANU, *stud. c. Cosovĕţ, j Mehedinţĭ*

Darul nemulțămituluĭ sĕ ĭea.

A. PANN, *Edıț.* 1889, p. 146, III, p. 118.

Veḑĭ *Nemulțămıtor.*

Acelaş înţeles ca la No. 16704.

GLAVA 271. *(Armenopolu. Pentru întórcerea darurılor).* «De se va arĕta nemulţumıtor, cela ce va lua darul, către cela ce l'au daruıt, şı'l va suduı, sau îl va mustra şı'l va batjocorı, saŭ îl va bate, sau îĭ va face pagubă de în lucrurıle luĭ, sau 'ĭ va vrajmăşi vĭéţa, saŭ câte darurĭ saŭ făcut cu dăruıre, sau cu scrısóre, sau fără scrısóre, şı nu le va fi făcut, şı va arĕtà de faţa cu mărturıe numaĭ o vınă de cele ce scrıŭ maĭ sus, atuncĭ se strıcă acele darurĭ, şı merg ĭară la mâna celuĭ ce le-au dat.» — MATEĬ BASARAB, *Pravılă.*

NEMULŢUMITOR

Veḑĭ *Nemulțămıtor.*

NENOROC

16708 *△ **Nenorocul se ţine de om ca umbra.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semın. Buc. Cl. VII*

Acésta e sórta omuluĭ.

NENOROCIRE

Veḑĭ *Răbdare*

16709 *△ **Când nenorocirea dórme, feresce-te s'o deşteptĭ.**

TıNCA ŞIŞMAN, *c. Adam, j Tutova.*

Atât de rar se întîmplă ca omul să nu aĭbă supĕrărı. Se ḑice celuĭ care este fericit.

16710 *△ **Şi nenorocirea îĭ câte odată bună.**

GR. ALEXANDRESCU, *magıstr j. Putna.*

Când dintr'o neplăcere ne vine vre-un bine.

A quelque chose malheur est bon.

Prov. Franc.

16711 **Nenorocirea, când vine pe capul omuluĭ, nu vine singură, ci maĭ trage şi altele după ea.**

Şezătóre, p. 283.

Veḑĭ *Necaz*.

Acelaş înţeles că la No. 16681.

NENOROCIT

Veḑĭ *Fericit*

*

16712 **Distihipsit ca gal̃ina la móră** [1])

Ilie Ghicu, *prof. c Abela, Epir.*

Veḑĭ *Găină*.

Adică fórte fericit Se ḑice într'un mod ironic. A se vedé No. 1860.

NEPRIETIN

16713 **Apa dórme, ĭară nepriatinul nu dórme.**

Dim. Cantemir, *Ist. Ierogl.*, p. 318.

Veḑĭ *Duşman*

Acelaş înţeles ca la No. 16536.

16714 **De pĕcatul ne-vĕḑut, de cât de nepriatinul vĕḑut a te curăţi maĭ pre uşor este.**

Dim. Cantemir, *Ist. Ierogl.*, p. 282.

Arată cât de primejdioşĭ ne pot fi duşmaniĭ.

---

[1]) Nenorocit ca găina la móră.

NOROC

Veḑĭ *Brôscă, Fomfolôgă, Joc, Om, Prooroc, Prost, Cap. XII, c. Bôtă, Sănătate, Țigan, Tîrg.*

CREDINȚĂ

Norocul e o ființă care ne vré binele și care vine de la Dumneḑeŭ.

POVESTEA NOROCULUĬ

Amu ci că era odată un om necăjit de nu maĭ avé păreche pe lume, și-acu, pe lângă tôte aste, maĭ aveà și o spuza de băețĭ și n'aveà cu ce'ĭ hrăni

Când căpĕtà câte o bucățică de ce-va, și vreà s'o mânânce, n'aveà cap, de rĕŭ băeților, că toțĭ săreaŭ împrejuru luĭ și cereaŭ să le dé și lor.

Odată a căpĕtat un oŭ, și unde să'l mănânce? Tocma 'n podul bordeĭuluĭ s'a suit, că nu maĭ era de chip Ce'ĭ veni luĭ odată prin minte, ca să ia și să pornéscă la drum lung și să se 'ntîlnésca cu Dumneḑeŭ și cu Sfântu Petru, și să'ĭ întiebe că nu maĭ are el noroc pe lumea asta? Am uĭtat să spun că el, când s'a pornit de-acasă, cum să amăgiéscă el băeții, să nu maĭ céră de mâncare de la dînsu O luat o baligă și-o pus'o în spuză, ș'o acoperit'o cu cenușă, și o ḑis către băețĭ ca să maĭ aștepte o lécă, c'amuș îĭ gata pogacea

De acolo să ĭe omul și se pornesce, și mere el ce mere, ca numaĭ la un capĕt de drum să 'ntîlnesce cu Dumneḑeu și Sfântu Petrea

— Bună calea, o ḑis omu

— Mulțumim dumitale, o ḑis Dumneḑeu

— Da unde te ducĭ tu, mĕĭ omule?

— Da unde să mĕ duc? da ĭa, să mĕ 'ntîlnesc cu Dumneḑeu și Sfântu Petrea, să 'ĭ întreb, că nu maĭ am eu noroc pe lumea asta, ca am o clae de băețĭ și n'am ce le dà de mâncaie.

— Apoĭ, mĕĭ omule, fă pe cararea asta, și te du înainte, c'aĭ să daĭ de un bordeĭu In bordeĭu cela șéde un moșnég. Tu să intri în bordeĭu, da să nu ḑicĭ nimic Să te puĭ, ĭa acolo, pe o laiță, că te-a întreba el de la o vreme, ce ți-e umblatu teu p'acolo.

Acesta s'o dus înainte, s'o făcut pe cărare, ș'o mĕrs el cât o mĕrs, ca, de la o vreme, o ajuns la bordeĭu Dacă o ajuns acolo, o intrat înăuntru și s'o pus p'o laiță. In bordeĭu erà un moșnég bĕtrân, bĕtrân, care ședeà dinaintea foculuĭ, c'o bucațică de mămaligă de treĭ ḑile, și tot o învîrteà prin sperlă când pe o parte, când pe alta Și era îmbrăcat c'un suman reŭ, reŭ, de nu se maĭ ținea petică de petica.

Da omu ședeà pe laiță, și nu ḑicea nicĭ mîrc.

Nu trecu mult, și numaĭ ce vin ursitorile la ferêstră

— Moșule!

— Ce-ĭ?

— O sută de ômenĭ o murit ș'o sută și unu s'o născut.

— Ceĭ ce o murit, Dumneḑeu să 'ĭ ĭerte ĭar ceĭ ce s'o născut s'a jungă și fie în starea în care mĕ găsesc eu amu

Ursitorile s'o dus. Moșnégu îndată o luat și s'o 'mbrăcat c'un suman bun, colea, de voatin, cu căcĭula bună 'n cap, cu cĭubote bune în picĭôre, mĕ rog, s'o îmbrăcat ca un gospodar bun.

După ce o trecut un ceas, că vedĭ cât îĭ lumea de mare, pe tot ceasul o sută mor, şi o sută unu sĕ nasc, iară vin ursitorile la ferêstră:

— Moşule!

— Ce 'ĭ?

— O sută o murit şi o sută unu s'o născut.

— Ce ce o murit, Dumnedeŭ să'ĭ ierte, ĭar ceĭ ce s'o născut să fie în starea mea de-amu

Ursitorile ĭar s'o dus Unde ĭea moşnégulu şi să 'mbracă cu nisce straĭe boĭerescĭ, colea, pune-o masă mare 'n mijloc, scaune împregĭuru mesiĭ, şi pĕ masă felurĭ de mâncărĭ şi beuturĭ, mĕ rog, ca la un boer. Cum o trecut ceasu, iară o venit ursitorile la ferêstra

— Moşule!

— Ce 'ĭ?

— O sută o murit şi o sută unu s'o născut

— Ceĭ ce o murit, Dumnedeŭ să 'ĭ ĭerte, ceĭ ce s'o născut să fie 'n starea 'n care mă găsesc eŭ amu Şi d'acole moşnégu lepădă tot de pe dînsu, ie sumanu cel reŭ şi sa dă ĭară dinaintea foculuĭ. Când colo numă ce dă cu ochiĭ de om

Da pe tine omule, ce vînt te-o adus pe icĭ?

— D'apoĭ ĭacă cum şi ĭacă cum, şî 'ĭ spune omuluĭ tot ce aveà pe inima

— Du-te mĕĭ omule, acasă, o dis moşnégu, că femeĭa ta o maĭ facut un baet, tocma acum 'n ceasu ista când eram boer. Baetu are s'ajungă boer, şi el are să ve ţie pe voĭ, pe toţĭ

Şi chiar aşa o şi fost. Ci baetu ist maĭ mic o agĭuns boer, şi 'ĭ-o scos şi pe aştia de la necaz

Şi iéca aşa o scăpat omu de sărăcie

Moşnegu cela împarţĭa norocu. Şi de se nasceà cine-va când moşnégu erà îmbracat reu, colo dinaintea foculuĭ, apoĭ şi omu aşa agĭungea, şi aşa şi petrecea câte dile avea

De se născeà când era moşnegu îmbrăcat ca un gospodar bun, apoi şi omu gospodar bun sa petreceà Iară de da Dumnedeŭ să să nasca în ceasu când moşnégu erà ca un boer, apoĭ şi omu boer erà, câte dile aveà de la Dumnedeu — *Şezătóre, VI,* p 89, *j. Sucĭava*

16715 **Norocul nu împarte cu oborocul, ce unora varsă ĭar altora nicĭ pică.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 107.

Uniĭ aŭ pré mult, şi alţiĭ pré puţin.

16716 **Norocul şi pre porcar şi pre olar tot cu o orbime caută**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 299.

Căcĭ norocul e orb şi vine la întîmplare.

16717 **Celea ce norocul face, nicĭ mintea nicĭ socotéla a desface póte.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 299.

Arată puterea noroculuĭ.

* △

16718 **Norocu e de la Dumneḑeŭ.**

ST. ST TUŢESCU, *înv. c Catanele, j. Dolj.*

*

Norocul e de la Dumneḑeŭ şi necazul de la ómenĭ.

Care 'l trimite la cine vré.

* △

16719 **Norocul**
Nu 'l strîngem cu trocul.

D. POPOVICĬU, *înv. c Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa.*

* △

Norocul, nu 'l strîngem cu trocul, el vine de sine.

V. SALA, *dasc. c Ghighişenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 16716.

16720 **Norocul este ('ĭ) orb.**

D-na E. B. MAWR, p. 50. — I. G. VALENTINIAN. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 166, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

* △

Norocu 'ĭ orb.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j Vasluĭu.*

Câsmetea 'ĭ órbă: ĭu da, da, ş-ĭu nu da, nu da.[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, II, p. 164.

Vedĭ *Prost.*

Acelaş înţeles ca la No. 16719.

La fortune est aveugle.

Prov. Franc.

La fortuna no la ghe ved [2])

Prov. Lombard.

Das Glück ist blind. [3])

Prov. Elveţ

16721 **Norocu 'ĭ chĭor.**

N. A. BOGDAN, *Pov.*, p. 195 & 201.

Acelaş înţeles ca la No. 16720.

16722 △ **Norocul calcă 'n urma minţiĭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 165, c. *Bochĭa, Ungarĭa.*

E minte, vine şi noroc.

16723 **Norocul dă lapte când mintea pasce.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 166, c. *Bochia, Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No. 16722.

16724 **Norocu 'ĭ după cum şi'l face omul.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *Gazet. Sătén* XVI, p. 13.

---

[1]) Norocu 'ĭ orb unde dă, dă şi unde nu dă, nu dă
[2]) Norocul nu vede.
[3]) Norocul e orb.

* △
Norocul e cum și'l face omul.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Adese-orĭ norocul ș'îl face omul singur.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Se ḑice celuĭ care se plânge că nu are noroc, când i se întîmplă vre-un neajuns provenit tocmaĭ dintr'o vină a luĭ

Audaces fortuna juvat. [1])

Prov. Lat.

Fortune secort les hardiz.

Prov. Franc. XIII-e Siècle.

Das Glück ist dem Kuhnen hold. [2])

Prov. Germ.

Fortune favours the brave.[3])

Prov Engl.

16725 * △ **Fie-care cu norocul luĭ trăesce.**

D-na EL. SEVASTOS, p. 45. — G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu*

* △
Fie-care cu norocul sĕŭ.

GAVR ONIȘOR, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.*

Nu e om care să nu aĭbă și el vre-un noroc. Se ḑice când se întîmplă vre-un bine cuĭ-va, pentru a se arĕtà că nu ne păre rĕŭ.

---

[1]) Norocul ajută pe ceĭ îndrăsnețĭ.
[2]) Norocul este bine-voitor celuĭ îndrăsneț
[3]) Norocul favoriséză pe cel brav.

16726 * △ **Omul cu noroc nu i'l póte luà nimenĭ.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. j. Sucĭava.*

Arată puterea noroculuĭ.
A se aminti povestea ineluluĭ luĭ Policrat, tiran de la Samos.

16727 △ **Norocul nu fuge după om, ci omul după noroc.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 166, c. *Dêrlos, Ungarĭa.*

Adică norocul şi'l face omul singur

16728 **Cine n'are noroc să'l caute.**

D-na EL. SEVASTOS, p. 116.

Acelaş înţeles ca la No. 16727.

16729 △ **Omul numaĭ odată 'n vïéţă**
Dă cu norocul faţă.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 195, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarıa.*

Şi atuncĭ trebue să scie să se foloséscă de el.

L'occasion a tous ses cheveux au front.

Rabelais.

16730 * △ **Tot norocul pomenesce,**
Şi nicĭ când nu'l nimeresce.

M. CĬURA, *dasc. c Criscior, comit. Bıhor, Ungarĭa.*

Pentru omul fără noroc.

* △
16731 **Norocul draculuĭ,**
La casa nănașuluĭ.

N. ȘANDRU, *c. Geoagul Sup., comit. Alba Infer. Transilvania.*

Vedĭ *Drac, Popă*

Acelaș înțeles ca la No 14946 & 15555.

* △
16732 **Norocu prostuluĭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 166, *c. Dênc, Ungaria.*

Vedĭ *Prost.*

Când cade vre-un noroc peste unul, care nu'l merită.

△
16733 **Norocul s'a fudulit, căcĭ trage numaĭ pe la case marĭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 166, *c. Gura Rîuluĭ, Ungaria*

Pentru ceĭ săracĭ saŭ micĭ, cărora nu le vine nicĭ odată norocu.

16734 **Norocul întâĭu rîde, apoĭ plânge.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Icrogl.*, p 94.

Intâíu te ridică și pe urmă te trântesce.

16735 **Norocu'ĭ ca o scară**
Unul când se sue, altul se cobóră.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 182.

Vedĭ *Dumnedeŭ, Rótă.*

Acelaș înțeles ca la No. 15109 & 16734.

△
16736 **Norocul se'nvîrte ca róta.**

Dr. CRISTEA, p. 166, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 15713

La roue de la fortune n'est pas toujours unc.

Prov. Franc.

La fortuna a va e ven.[1]

Prov Piem

Das Glücksrad geht um.[2]

Prov. Germ.

16737 * △ **Norocul e schimbător.**

E. I. PATRICIU, *înv c. Smulți, j Covurluiu*

Dacă aĭ dat peste pléşcă, apoĭ să nu credĭ că în tot-dé-una va fi tot aşa.

Acelaş înţeles ca la No. 16736

16738 * **Norocul e schimbător; când nu sciĭ să'l ţiĭ el te lasă.**

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 16737.

16739 △ **Dar norocul, ca norocul,**
Intr'o clipă 'şĭ schimbă locul.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop*, p. 623.

Acelaş înţeles ca la No. 16738

16740 **Norocul, ca sórele, când maĭ mult arde plóĭe ne aduce.**

HINŢESCU, p. 124.

Vedĭ *Sóre.*

Când e omul maĭ fericit, atuncĭ vin nenorocirile peste dînsul

---

[1]) Norocul merge şi vine

[2]) Róta noroculuĭ se întórce.

16741 **De unde scie omul ce noroc va nimeri!**

A. PANN, II, p. 110. — P ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 160.

Nu póte sci omul ce se va întîmplà, în cutare împrejurare. Se ḑice maĭ ales pentru căsătoriĭ.

* △

16742 **Tot de noroc să se plângă omul (cine-va).**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 91 & 331. — C. ALEXANDRESCU, *înv. c. Alexenĭ, j. Ialomiţa*

* △

Omul de noroc să se plângă.

E. I. PATRICÏU, *înv. c Smulţi, j. Covurluĭu.* — GAVR ONIŞOR, *prof c Murgenĭ, j. Tutova.*

* △

De nimic să nu te vaeţĭ de cât numaĭ de noroc.

ST. ST. TUŢESCU, *înv c. Catanele, j. Dolj.*

Când dă cine-va de un noroc mare.
D-l T Speranţă, I, p. 234, riméză ast-fel acésta ḑicere:

Vecînic omu 'n orĭ-ce loc
Sa se plângă de noroc

* △

16743 **Norocu, orĭ fugĭ de el orĭ daĭ peste el.**

N***, *c. Florica, j. Muscel.*

Adică la întîmplare.

△

16744· **Când chitescĭ să cercĭ norocul**
Nicĭ ca'n lume îĭ afli locul.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 310. — G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*

Pentru omul lipsit de noroc.

* △

16745 **Unde'ĭ noroc şi parte.**

G. MADAN, *c Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabia.*

Pentru omul cu noroc.

16746 **Cum ţi'ĭ partea şi norocul,**
Aşa ţi'ĭ pe lume locul.

D na EL. SEVASTOS, p. 67.

Maxima fatalistă. Ce ţi-e scris trebue să se întîmple.

* △
16747 **La omul cu noroc**
Ferbe óla fără foc.

C. TEODORESCU, *înv. c. Pungescĭ, j Vasluĭu.*

* △
Când e omu cu noroc
Ferbe óla fără foc.

D-na EL. SEVASTOS, p. 230 — NIC. MATEESCU, *înv. c. Movilıţa, j Putna.*

* △
Când omul are noroc
Ferbe óla şi fără foc.

V. A. FORESCU, *c. Mălını, j. Sucĭaıa.*

* △
La casa cu noroc,
Ferbe óla fără foc.

K. A ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c Stiubienĭ, j Dorohoĭ.*

Adică îĭ merg bine treburıle

A beau gagner à qui la fortune rit.

Prov. Franc.

Wer's Gluck hat, dem kalbt ein Ochs.[1])

Prov. Germ.

△
16748 **Daca are omul noroc, macar să samene şi cărbunĭ, şi tot se face.**

A GOROVEĬ, *Şezăt.*, I, p. 210.

[1]) Cine are noroc, boul luĭ îĭ fată

Acelaș înțeles ca la No. 16747.

OMUL CU NOROC

Acuma ḑice că eraŭ odată doĭ frațĭ, unu bogat tare, că de bogat ce era singur nu-șĭ maĭ scia de rostul bogățieĭ, cel-alt sarac lipit pămîntuluĭ, și cu o casă de copiĭ, cât nu-șĭ maĭ da samă ce să facă și să drégă, doară ĭ-ar putea hrăni Și fratele cel bogat — precum sunt toțĭ bogațiĭ — cu nimică nu agiutară pe cel sărac, ci când îĭ cereà câte ceva ca să nu-ĭ móră de fóme ceĭ flămânḑĭ de pe cuptor, îl punea să-ĭ muncéscă la casa luĭ cât ți-ĭ ḑiulica de mare, și cu vaĭ nevoe îl rĕsplătea cu un căuș de făină.

Fratele cel sărac s-a luat și el într-o nópte și s-a dus pe lanul fraține-sĕŭ, ca să culégă spicele căḑute, să maĭ vie de hac fomeĭ care sfredelea pântecele copiilor Când maĭ ajungea la capetul lanuluĭ, vĕḑu un om îmbrăcat cu strae albe Și-ĭ ḑice omul cela cu straie albe:

— Ce cauțĭ pe aicea, omule?

— Ia culeg și eŭ câte un fir de grîu picat, ca să-mĭ hrănesc copiii.

— Uĭte-te, omule, că fratele tĕŭ dórme în pat și-ĭ îndestulat cu tóte și n'are nicĭ o grijă, pentru că eu sunt norocul luĭ, și muncesc pentru dînsul

— Dacă eștĭ norocul frăține-meŭ, spune-mĭ te rog, unde-ĭ norocul meŭ?

— Norocul tĕŭ șede la crîșmă, după masă

— Ia haidețĭ de mi-l arată și mie, să-ĭ dau o palmă

Și s'aŭ dus amîndoĭ la crîșmă și i l-a aretat.

Și a ḑis norocul omuluĭ aceluĭ sărac «să te scolĭ la mĭezul nopțiĭ și să ĭeĭ o traĭstă, și să te ducĭ în cutare vîrf de munte, și sa te uițĭ în tóte părțile, și unde-ĭ vedea foc, acolo să te ducĭ. Și are sa-țĭ ḑică un om: ce cațĭ? și tu să ḑicĭ norocul meu. Și are sa te întrebe: aĭ traistă? și tu să spuĭ am, și să facĭ cum te-a învĕță el.»

Și s'a luat omul cel sĕrac într-o nópte și s'a dus în vîrful unuĭ munte, și s'a uĭtat în tóte părțile și într-o zare, hăt departe, a zărit un foc S'a dus acolo la focul acela și a gasit un om care l-a întrebat ce caută El ĭ-a spus că-șĭ caută norocul. Omul l-a întrebat dacă are traistă, el i-a spus că are. Atuncĭ omul acela ĭ-a pus cărbunĭ în traistă și i-a zis: «du-te acasă și sa-ĭ samenĭ împrejurul caseĭ»

S'a dus omul acasă și a sĕmĕnat carbuniĭ împrejurul caseĭ, precum l-a povațuit cel de la foc, și într-o nópte aude afara un huet strașnic sbieraŭ oile, răgeaŭ vacile, nechezaŭ caiĭ, se sburatăceau rațele și gâscele, mĕ rog, ograda luĭ era plina de tot felul de dobitóce

Și așa, omul cel sĕrac s'a îmbogațit maĭ dihaĭ de cât frate-sĕu, că *dacă are omul noroc, macar să samene și carbunĭ, și tot se face* — *Șezătórea,* I, p. 239.

16749 * Dzî-mĭ că escu glară, tihea s-mĭ hibă 'mbară.[1])

C. Ionescu, prof c. Neiésta, Macedonia.

[1]) Ḑi-mĭ că sunt nebună, norocu sa'mĭ fie bun (cuminte).

Arată nepăsarea, faţă de părerile lumeĭ, daca ne merge bine.

* △
16750 **Unde nu'ĭ noroc nicĭ parte.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când nu aĭ noroc pĭerḑĭ şi ce aĭ, nu numaĭ că nu câştigĭ.

* △
16751 **Dacă nu e noroc şi parte,**
Géba te maĭ scolĭ de nópte.

S Mihăilescu, I, p. 220 — V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j Suciava.*

* △
Daca n'aĭ noroc şi parte
De géba te scolĭ de nópte.

C Teodorescu, *înv c. Cursescĭ, j. Vasluĭu*

* △
Dacă nu'ĭ noroc nicĭ parte,
Géba te maĭ scolĭ din nópte.

E. I. Patriciu, *înv c Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Pentru omul lipsit de noroc; orĭ-ce ar face tot nu isbutesce

OMUL FĂRĂ NOROC

Pe când Dumneḑeŭ umblă cu sfântul Petru pe pămînt, s-aŭ întîlnit cu un om la care găzduise eĭ în maĭ multe rîndurĭ. Acel om era un om fără noroc, acésta o scia D ḑeŭ, ca un a-tot sciutor ce este D-ḑeu ḑise către sfîntul Petru. «Petre! veḑĭ pe acel om?» — «Văḑ, Dómne, ḑise tovarăşul sĕu, acesta este omul care ne-a primit în maĭ multe rîndurĭ în casa sa» — «Aşa este, ḑise Dumneḑeŭ, el este un om fără noroc.» — «Cum, Dómne? ḑise atuncĭ Petru, tu scĭĭ acésta şi nu voescĭ sa ĭ ajuţi, şi el de atâtea orĭ a făcut bine cu noĭ, primindu-ne în casa sa. Oare nu ar fi bine ca să ĭ daĭ o pungă cu banĭ?» «Bine, ḑise atuncĭ D ḑeŭ tovarăşuluĭ seu, însă el tot nu va vedea ca să o ĭea» Aşa sa şi întîmplă D-ḑeu trecênd peste pod, puse la mijlocul poduluĭ o punga plina cu banĭ, pentru ca trecênd omul pe acolo să o ĭea. Dar ce sa veḑĭ? Omul fară noroc, tot fără noroc, când intră

pe pod, care erà cam strîmt, închide ochiĭ pentru ca să cerce dacă póte trece podul cu ochiĭ închișĭ, și ast-fel trecu pe lângă pungă fără a o vedė. — *Șezătórea*, III, p. 56, *Avrig*, *Transilvania*.

* △

16752 Dacă n'aĭ noroc,
Poțĭ suflà în foc.

N. ȘANDRU, *c. Geoagul-de-Sus, comit. Alba Infer. Transilvania.*

△

Cine n'are noroc
Să sufle 'n foc.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 48, *c. Toplița Rom.*, *Ungaria.*

Pentru omul fără noroc.

* △

16753 Când ți s'a dus norocul
In zedar ții colopul.

N. ȘANDRU, *c. Geoagul-de-Sus, comit. Alba Infer. Transilvania.*

Orĭ-ce aĭ face nu isbutescĭ, daca aĭ lăsat să trécă ceasul favorabil.

* △

16754 Omul fără noroc
E ca tămâĭa fără foc.

V. SALA, *dasc. c. Lunca, comit. Bihor, Ungaria.*

Nu i se cunosc darurile.

△

16755 Talentul fără noroc e de prisos;
Tămâĭa fără foc nu dă miros.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 248, *c. Sibiŭ, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 16754.

* △

16756 Cine n'are noroc diminéța n'are nicĭ séra.

IÓN SILAGHI, *comitatul Mureș-Turda, Transilvania.*

Pentru omul vecĭnic lipsit de noroc.

△
16757 **Omul fără noroc**
Îĭ ĭese pĕrul prin colop.

Dr Cristea, *Prov*, p. 193, c. *Zlatna, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 4461 § 1.

* △
16758 **La omul fără noroc**
Şi condacul ĭeà foc.

G. P. Salviŭ, *înv c Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Celuĭ fara noroc tóte i se pot întîmplà

SNÓVĂ

«Cica un Român amenința cu bĕţul întins pe un jidan, spunêndu-ì se fugă, că'l împuşcă Pentru asta jidanul l'a tras în judecată Acolo Românul a spus că n'a avut puşcă ci a glumit aşa cu beţul

— Apoĭ Domnule judecator, respunse jidanul, daca beţul lua foc, ce făceam eu? Nu scițĭ Domnia-vóstră, că *la omul fără noroc şi condacul iea foc?*

* △
16759 **Omul fără noroc să nu'şĭ maĭ caute la ţigancă în ghĭoc.**

A. Goroveĭ, *public. j Sucĭava.*

Căcĭ numaĭ rele va aflà

16760 **Fă-mĕ, mamă, cu noroc, şi mĕ aruncă 'n gunoĭu.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 103, II, p. 133. — Hinţescu, p. 124

Fă mi cu câsmeti ş-arucă mi ñ-cupriĭ.[1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres*, II, p. 164.

Fă me cu câsmete ş-arucă-me tu cupriĭ.[2])

Meta Costandin, c. *Molovişte, Macedonĭa*

---

[1]) & [2]) Fă-me cu noroc şi aruncă-mĕ în gunoĭu.

*
Fă me cu tihe ș-arucă me tu cuprie.[1])

IL. GHICU, *prof c. Perivoli, Epir.*

Omul cu noroc nu se teme de nimic, tóte îĭ ies la un bun sfîrșit.

*
16761 Fă me cu tihe ș-arucă me tu mare.[2])

G. ZUCA, *c. Berat, Albania*

*
Fă me cu tihe ș-arucă me tu amare.[3])

I. COYAN, *prof. Turia, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No 16760.

16762 Fă-mĕ, mamă, cu noroc
Șî m'aruncă 'n foc.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 73.

* △
Fă-mĕ, mamă, cu noroc
Și m'asvîrle apoĭ și'n foc.

E. I. PATRICIU, *înv c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Fă-mĕ, mamă, cu noroc
Și mĕ svîrle și în foc.

V. A. FORFSCU, *c. Doina, j Sucĭava*

Fă-mĕ, mamă, cu noroc
Și măcar m'aruncă 'n foc.

I. CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI, p 185; *Pov.*, p 235.

---

[1]) Fă-mĕ cu noroc și aruncă-mĕ în gunoĭu.
[2]) & [3]) Fă-mĕ cu noroc și aruncă-me în mare.

Fă-mĕ, Dómne, cu noroc
Şi m'aruncă chĭar (şi) în foc.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 380. — D-na EL. SEVASTOS, p. 8 & 12.

Ne arată cât norocul e maĭ mare şî dĕ cât focul (GOLESCU).
Acelaş înţeles ca la No. 16761.

* △
16763 **Când sunt ḑile şi noroc**
Trecĭ prin apă şi prin foc.

B. P. HĂŞDĔŬ, *Etim Magn*, p. 1270 — I. CREANGĂ, *Pov*, p. 235, *Conv. Liter*. 1877, p. 185. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 33, c. *Borgoprund, Ungarĭa.* — C. TROTEANU, c. *Stâncescĭ, j. Botoşanĭ*

* △
Când sunt ḑile şi noroc
Scapĭ din apă şi din foc.

V. A. FORESCU, c. *Mălinĭ, j. Sucĭava*

Arată puterea noroculuĭ.

16764 **Cine 'ĭ cu noroc e şi cu minte.**

S. I. GROSSMANN, *Dicţ.*, p. 184.

Aşa crede lumea, care judecă după resultat.

*
16765 **Si-am tihe, ş-s-him c'un oclĭu** [1])

G ZUOA, *stud* c. *Berat, Albanĭa.*

Arată cât de mult preţuesce norocul.
Romaniĭ puneau de preferinţă, în capul legĭunelor, generaliĭ carĭ se credeaŭ că sunt cu noroc.

[1]) Să am noroc şi să fiŭ cu 'n ochĭu

16766 * △ De cât (să aĭ) un car de minte, maĭ bine un dram de noroc.

D-na EL SEVASTOS, *Pov*, p 24. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu* — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.* — C. TEODORESCU, *înv c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

Maĭ bine un grăunte de noroc, de cât un car de minte.

D-na E. B. MAWR, p. 47

Maĭ bine un dram de noroc, de cât un car de minte.

Abec. Ilustr., p. 29.

* △ *Maĭ mult face o lingură de noroc, ca un car de minte.*

IUL. GROFȘOREANU, *dasc. B. Comloș, Ungaria.*

Vedĭ *Minte.*

Norocul prețuesce maĭ mult de cât mintea.

Mieux vaut une once de fortune qu'une livre de sagesse.

Prov. Franc.

Val piu un'oncia di sorte, che una libbra di senno.[1]

Prov. Ital.

Ein Quentlein Glück ist besser als ein Pfund Weisheit.[2]

Prov. Germ

16767 * Minte hută, tihe bună.[3]

XENOF. CAPSALE, *c. Pîrlepe, Macedonia.*

---

[1]) Valorézà maĭ mult un dram de noroc, decât o oca de ințelepciune.
[2] Un dram de noroc e maĭ bun de cât o oca de înțelepcĭune.
[3]) Minte neródă, noroc bun.

Acelaş înţeles ca la No. 16766.

16768 *Va s-te avină tihĭa (căsmetea), nu s-o avinĭ.[1])

I. COYAN, *prof. c. Ianına, Epır.*

De gébă alergĭ după noroc, daca nu vine el sıngur la tine.

16769 * △ Pórtă flóre de busuĭoc
Că îĭ plină de noroc.

V FORESCU, *înv c Stănışóıa. j. Sucĭava*

Se aude în satele de la munte. Fetele marĭ, carĭ nu se daŭ la necuviinţe, de tinere, sunt fete cu noroc, şı ca să nu cadă în păcate, ele pórtă busuĭoc pe ele. După credinţa betrână, busuĭocul aduce noroc la cine 'l pórtă la dînsul

16770 * △ Noroc e, parte nu.

G. I. TOMESCU, *înv c Broscarĭ, j Mehedinţĭ*

Când Românul sufere vre-o pagubă în vite saŭ la câmp.

16771 * △ Norocul e spart în fund.

P. GÂRBOVICEANU, *pıof c. Bolıntin-dın-Vale, ȷ. Ilfov.*

E lipsit de noroc

16772 * △ Fuge de noroc ca dracul de tămâe.

P GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl VII.*

Când fuge cine-va de un bine.

[1]) Trebue să te gonéscă (vîneze) norocul (norocul), nu să'l gonescĭ (vînezĭ).

* △
16773 **Norocul când va cu tine,**
Tragĭ corabĭa la tine.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 49.

Adică când aĭ noroc, tóte ĕțĭ vin cu înlesnire (GOLESCU).

* △
16774 **Când norocu 'șĭ schimbă pasu(1),**
N'aduce anu ce aduce ceasu(1).

A DONICĬ, *Fab.*, II, p. 43. — V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.* — GAV. ONIȘOR, *prof. c. Zorlenĭ, j Tutova.*

Când va vré norocul să 'șĭ întórcă pasul
Nu aduce anul ce aduce ceasul.

A. PANN, I, p. 34.

Arată cât de repede se póte schimbà o situație, posiția unuĭ om, etc.

* △
16775 **Norocu nu stă în drum.**

Căcĭ l'ar întîlni fie-care. Trebue să umbli și să te trudescĭ mult până daĭ de el.

* △
16776 **N'a perdut nimenea norocul, să'l găsesc eŭ.**

G. P. SALVIŬ, *înv c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Ḑice omul care a pĭerdut orĭ-ce speranță de o sórtă maĭ bună.

* △
16777 **A dormit, dar norocul nu 'ĭ-a dormit.**

G. BĂNULESCU, *înv c. Pietroșița, j. Dîmbovița.*

Când vine cuĭ-va vre-un bine, fără ca să fi facut nimica pentru ca să'l merite.

Le fortune lui vient en dormant.

Prov. Franc.

Chi ha ad aver bene,
Dormendo gli vene.[1])

Prov. Ital.

16778 * **Nu stà, că 'ţĭ stă norocul.**

TEODORESCU KIRILEANU, *j. Suciava.*

Indemn la muncă.

16779 * △ **Are minte dar n'are noroc.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat*

Pentru omul lipsit de noroc.

16780 * **Te slujesce norocul cât umbra aculuĭ pe croitor.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*

Vedĭ *Croitor*

Pentru omul fară noroc

16781 △ **Maĭ mult noroc ca minte.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 146, c. *Iecĭŭ, Ungarĭa*

Pentru cel care isbutesce, unde nu ar fi trebuit după felul cum lucrase.

16782 * **Rar la om aşa noroc!**

A. PANN, II, p. 110. - HINŢESCU, p. 130.

Pentru cel care a nimerit-o bine de tot.

[1] Cuĭ trebue să'ĭ vie noroc (bine), îĭ vine dormind.

16783 **A dat mâna cu norocul.**

N. ŞANDRU, *c. Geoagiul-de-Sus, comit Alba Inf. Transilvania.*

△
A prins norocul.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j Tutova.*

A isbutit, 'ĭ-a mers bine într'o afacere.

✻ △
16784 **'I-a bătut ceasul noroculuĭ.**

A. PANN, II, p. 68. — HINŢESCU, p. 32. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

Acelaş înţeles ca la No. 16783

✻ △
16785 **L'o păscut norocul.**

GAVR. ONIŞOR, *Junimea (ziar), Berl.* II, No. 36.

Acelaş înţeles ca la No. 16784.

16786 **Îl (ĕl) ţine norocul de pĕr.**

A. PANN, II, p. 69. — HINŢESCU, p. 124.

E om cu noroc.

✻
16787 **A stà călare pe noroc.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 16786.

Ex πίτου ἀντλεῖν.[1])

Prov. Elin.

E dolio haurire [2])

Prov. Lat

---

[1]) & [2]) A scóte din poloboc.

16788 * **A vrut norocul cu mine.**

A. Pann, *Edit* 1889, p. 167; III, p. 135. — Hinţescu, p. 124.

Vedĭ *Sórtă.*

Dice cel care a isbutit într'o afacere.

16789 * **A'ĭ dormi norocul.**

Dim. Cantemir, *Ist Ierogl*, p. 299.

A nu'ĭ merge bine, a nu isbuti într'o întreprindere

«Căcĭ *nicĭ norocul* porcaruluĭ *dormĭa* — D. Cantemir

16790 * △ **Norocul (meŭ, tĕŭ, etc.) 'l-a spĕlat plóĭa.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu*

Pentru omul fără noroc.

16791 * △ **Şĭ-a mâncat norocul.**

B. Gârboviceanu, *prof. c Herescĭ, j Ilfov.* — I. Grigorescu, *c. Bucurescĭ*

* △ *Şĭ-a mâncat norocul fript.*

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Când unul nu a sciut să se foloséscă de un noroc care a dat peste dînsul.

16792 * △ **Şĭ-a mâncat norocul ca ţiganul biserica.**

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc., Cl. VII.*

Acelaş înţeles ca la No 16791.

16793 * **A'şĭ aruncà norocul în gârlă.**

M. Canian, *c. Iaşĭĭ, j. Iaşĭĭ.*

A dà cu piciŏru noroculuĭ.

* △
16794 **Norocu 'ĭ stăteà în doĭ perĭ.**

GAV. ONIŞOR, *prof* c. *Dobrovĕţ*, j *Vasluĭu*.

Când aştéptă un bine, o fericire care vine şi nu pré vine.

* △
16795 **Se ţine norocul după (de pe) tine ca pulberea după (de pe) câne (câine).**

A PANN, III, p. 120. — HINŢESCU, p. 125 — I. G. VALENTINIAN, p. 32. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177; *Leg.*, p. 174. — ST. ST. TUŢESCU, *înv* c. *Catanele*, j *Dolj*. — P GÂRBOVICEANU, c. *Cândescĭ*, j. *Dîmboviţa* — A. MIHĂILESCU, *înv.* c. *Buşteni*, j. *Prahova* — E. I. PATRICĬU, *înv.* c. *Smulţĭ*, j *Covurluĭu*. — M. RĂDULESCU, c. *Slatina*, j *Olt*.

* △
Norocul se ţine de mine, ca pulberea după (de) câĭnĭ.

A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 148. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 236, c. *Rĕsnov*, *Ungarĭa*. — P. GÂRBOVICEANU, *Semin Buc. Cl. VIII.*

△
Norocul curĕ după mine, ca pulberea după câne.

Dr CRISTEA. *Prov.*, p. 165, c. *Gura-Rîuluĭ*, *Ungarĭa*.

Curge norocul de pe tine ca pulberea de pe câne.

I. G. VALENTINEAN, p. 49

△
Umblă norocul după el, ca pulberea dupa câne.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 262, c *Sinersig*, *Ungarĭa*.

63834 3)

Arată pe omul lipsit de noroc.

16796 *△ **Umblă norocul după el, ca muscele după câne în postul Crăciunului.**

Iul. Grofsoreanu, *prof c Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16795

16797 *△ **E plin de noroc ca brósca de pĕr.**

Gav. Onişor, *prof. c Dobroveţ, j Vasluiu.* — Dr. Cristea, *Prov*, p 87, *c Borgosuseni, Ungaria.*

Vedĭ *Bróscă.*

Acelaş înţeles ca la No. 1364.

16798 *△ **E plin de noroc ca cânele de pureci.**

G I. Tomescu, *înv. c. Broscari, j Mehedinţi.*

Nu toţĭ cânii sunt cu purecĭ, dar nicĭ toţĭ ómenii pot fi cu noroc.

16799 * **Cum îţĭ va fi norocul.**

A Pann, *Ediţ.* 1889, p. 103. — P. Ispirescu, *Rev. Ist*, II, p 160

* *Cum 'ţĭ-o fi partea.*

A. Pann, II, p. 114 — Hinţescu, p. 141. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 160

Când facem óre-ce fară ca să putem sci, maĭ dinainte, cum va ieşi.

16800 *△ **Aşa 'ĭ-a fost partea şi norocul.**

G P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j Covurluiu.*

Aşa 'ĭ-a fost norocul.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 235.

Se dice de fetele carĭ, măritându-se, aŭ găsit rěŭ la bărbat. Alte-orĭ se dice şi pentru cele carĭ trăesc bine la bărbat

Are prin urmare înţelesul de compatimire şi une-orĭ de felicitare.

16801 * **A dà peste noroc.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 330.

Adică peste un bine, o întîmplare fericită, etc.

16802 * **Intr'un noroc.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 193.

Adică ca o încercare.

«Am să pornesc şi eu *într'un noroc*, şi cum a da de Dumnedeŭ.» — I. CREANGĂ.

NOROCIRE

16803 **'I-a avut Dumnedeŭ de scire,**
Şi puţintică norocire.

A. PANN, II, p. 160. — HINŢESCU, p. 172.

Adică a scăpat de o primejdie.

NOROCOS

16804 * **Norocos ca pulberea de pe drum.**

Adică lipsit de noroc.

NUME BUN

16805 * △ **Un nume bun e ca o moşie.**

P. GÂRBOVICEANU, *Semin. Buc. Cl. VIII.*

Arată folósele pe carĭ ni le aduce un nume bun.

PĂS

16806 ***Fie-care îşĭ scie păsul sĕŭ.**

A Pann, *Edıţ.* 1889, p. 57; III, p. 71 — Hinţescu, p. 59. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.,* III, p. 382.

Vedĭ *Necaz.*

Acelaş înţeles ca la No. 16684

16807 **Altuĭ ce'ĭ pasă de păsul tĕŭ.**

A. Pann, III, p. 24. — Hinţescu, p. 141. — P. Ispirescu, *Rev Ist,* I, p. 230.

Nepăsare pentru supĕrările altuĭa.

PATIMĂ

16808 **Patimile la om, cele maĭ bune învĕţăturĭ.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p 51.

Patimile sunt învĕţătură la om.

A. Pann, *Archır.,* p. 26.

Adica omul se învaţă din cele ce pătimesce (Golescu).

16809 **Pe tot omul, în vĭéţă,**
Patimile îl învaţă.

A. Pann, II, p. 14. — Hinţescu, p. 135.

Acelaş înţeles ca la No 16807.

PĂTIMAŞ

Vedĭ *Pızmaş*

16810 **Intrébă pe pătimaş**
Nu întrebà pe drumaş.

A. PANN, III, p 140.

Cel care pătimesce scie maĭ bine.

A PĂTIMI

Vedĭ *a Trăĭ, Cap XVII.*

PIZMĂ

16811 **Cu pizma nu o scóte nimenea la căpĕtâĭu.**

A. PANN, III, p. 21. — HINŢESCU, p. 146.

Să nu pizmuescĭ pe nimenĭ.

△
16812 **Cine va umblà cu pizma,**
Işĭ va sparge singur cizma.

A. PANN, III, p. 21. — HINŢESCU, p. 146 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 254, *c. Finteuşul-Mare, Ungaria.*

Adică îşĭ face singur rĕŭ.

16812 b. **Pizma scóte bĕşicĭ**
Ca piciórele d'opincĭ.

A. PANN, III, p. 21.

Acelaş înţeles ca la No. 16811.

Pizma este putredirea óselor.

Prov. 14. 30.

16813 **De pizma şi vrăjmăşia**
Atîrnă şi zavístia.

A PANN, III, p 22 — HINŢESCU, p. 146.

Să ne ferim de aceste năravurĭ rele.

16814 **Pizma este ca cariul în inima copaciului.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 37.

Te róde şi te mistue

16815 **Pizma nu scie cinsti cele de folos.**

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 299.

Departe de dînsa să stăm.

16816 **Nu te luà cu nimenea în pizmă.**

A. PANN, III, p. 21. — HINŢESCU, p 146

Căcĭ te veĭ căì.

16817 **Pizma este netrebuită şi rea.**

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 410

Acelaş înţeles ca la No. 16815.

16818 * **Ţine pizma ca cămila.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

E zăcas, rînzos la inimă.

PIZMAŞ

16819 * △ **Maĭ bine pizmaş**
De cât pătimaş.

S. I. GROSSMANN, *Dicţ.*, p. 140—141 — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu*

A se vedé No. 16820.

16820 * △ **Pizmaş, pătimaş**
Aŭ tot un naş.

C TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.*

Adică cât unul şi altul.

16821 * △ Pizmaş, vrăjmaş,
Aŭ tot un naş.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 212, *c. Sibiŭ, Ungaria.* — I. G. VALENTINIANU, p. 29 — FR. DAMÉ, III, p. 223.

Acelaş înţeles ca la No. 16820.

16822 Cine are ochĭ pizmaşĭ
Luĭ şi singur e vrăşmaş.

A. PANN, *Archir.*

Pizma face rĕŭ celuĭ care e stăpânit de dînsa

A PIZMUI

16823 Maĭ bine să te pizmuĭéscă cine-va, de cât să te plângă.

D-na E. B. MAWR, p. 15.

Averea, o stare bună în societăţĭ sunt de preferat

Il vaut mieux faire envie que pitié!

Prov. Franc.

A PLACE

Veḑĭ *a se Ingrăşà.*

16824 Cuĭ voĭu plăcé să mĕ ĭea, cuĭ nu să mĕ lase.

A. PANN, II, p. 144 — HINŢESCU, p. 76.

Pentru femeĭ. Arată nepăsarea faţa de hotărîrea pe care o póte luà cine-va, în ceea ce ne privesce.

16825 * △ Cine vine
Nu'ĭ de mine;
Cine'mĭ place
Baĭu nu'mĭ face.

D-ra VETURĬA PAPP, *c. Beĭuş, comit. Bihor, Ungaria.*

Veḑĭ *Forţă, Sila, Necaz.*

Ḑice o femeĭe care a rĕmas ne-măritată, când o întrébă cĭne-va de ce s'a întîmplat ast-fel.

16826 * △ **Nu te face**
Că sciŭ că'ţĭ place.

I Puşcariu, *c. P Mĕruluĭ, comit. Făgăraş, Transilvania*

Pentru cel care se face că nu'ĭ place óre-ce.

16827 △ **Dacă nu'ţĭ place fă'ţĭ cu rântaş.**

Dr. Cristea, *Prov*, p 65, *c. Codlea, Ungaria.*

A se adaogă la No 9197.

PLĂCERE

16828 * △ **Plăcerea dă prin pĭele.**

P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl VII*

Adică se plătesce scump, póte să aĭbă urmărĭ ne-plăcute

16829 **Plăcerea scurtă, căinţă lungă.**

G. I. Munteanu. — Hinţescu, p. 146.

Acelaş înţeles ca la No. 16828

POFTĂ

Veḑĭ *Pohta.*

16830 **Când vr'o poftă te'mboldesce,**
Intâĭu la pĕcat gândesce.

Odobescu-Slavicĭ, *Cart. Cit.*

Veḑĭ *Pecat.*

Acelaş înţeles ca la No. 15496

* △
16831 **Este poftă şi răbdare.**

G MADAN, *c. Truşenĭ, comit. Chişeneŭ, Basarabĭa.*

Adică să biruim poftele nóstre

* △
16832 **A'şĭ pune pofta în cuĭu.**

I. CREANGĂ, *Pov*, p. 52, 69 & 229 — V ALEXANDRI, *Teatr.*, p 347, 399, 420, 521, 603, 640, 844, 1029, 1187, 1561 & 1733 — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 217 & 235, *c Ida Mare, Ungarĭa* — P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 169, 209 — L. ŞĂĬNEANU, *Semas*, p. 360. — S. FL. MARIAN, *Tradiţ Pop*, p 331. — HINŢESCU, p. 148. — *Şezătórea*, III. p. 186. — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — E I. PATRICĬU, *înv. c Smulţĭ, j. Covurluĭu* — IUL GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comitatul Arad, Ungarĭa* — G MADAN, *inst. c. Truşenĭ, ţin. Chişĕneu, Basarabia* — ILIE HOCĬOTĂU, *c. Sĕlişte, comit. Sibiŭ, Transilvanĭa.* — V. SALA, *dasc. c. Cărpinet, comitatul Bihor, Ungarĭa.*

* △
A'şĭ pune pofta în cuĭ.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

A renunţa la o poftă, la o dorinţă pe care nu voesc alţiĭ să ne o procure, când nu maĭ avem trecere la dînşiĭ.

A POFTI

Veqĭ *Imbetrâni, Cap. XVII.*

16833 **Ceĭ mulţĭ multe cer, cum şî unul la tóte poftesce.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 76.

Arată trebuinţele omenescĭ (GOLESCU).

16834 **Cine ce poftesce lesne crede.**

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 8.

Şi cum ḑice francesul· on croit facilement ce que l'on désire.

16835 **Cine se biruesce**
De orĭ-ce poftesce,
Dobitoc se numesce.

A PANN, III, p. 70. — HINŢESCU, p. 15.

Omul trebue să'şĭ înfrîneze poftele maĭ în tot-dé-una.

POHTĂ

16836 **Pohtele omuluĭ n'aŭ hotar.**

MIRON COSTIN, *Letop Mold.*, I.

POSAC

Veḑĭ *Tăcut.*

PRIETENIE

Veḑĭ *a se Imprietenì.*

PRIETEŞUG

Veḑĭ *Câne, Plug.*

16837 **De cât prieteşugul cu prepus şi ascuns, ne-prieteşugul la ivală maĭ de folos este.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 328.

Căcĭ de duşman e uşor să te aperĭ, pe când eştĭ desarmat faţă de prietenul viclén, nebănuindu'ĭ gândurile rele.

16838 **Omul fără prieteşug,**
Ca un boŭ fără jug.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*, p 135

Arată folósele prieteniei.

16839 **Nenorocirea mehenghiul prieteşugului.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 47.

Adică la nenorocirĭ sĕ cunósce prietenul (GOLESCU).

16840 **Prieteşugul fără dragoste, ca pâinea fără sare.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*, p. 137.

PRIETIN

Vedĭ *Cercetare, Glumă, Grumaz, a se împrieteni, Sărac, a Veni, Vrăşmaş*

16841 **Maĭ bun este prietenul cel de aprópe, de cât fratele cel de departe.**

C. DIN GOLESCĬ, I, p 47.

Maĭ bun este vecinul şi prietenul de aprópe de cât fratele de departe.

DIM. ŢĬCHINDEAL, *Fab*, p. 213.

* △ *De cât o rudă în depărtare, maĭ bine un prietin în apropĭere.*

V. A. FORESCU, c. *Malinĭ, j. Stănişora.*

* *Maĭ bun este prietinul cel d'aprópe, de cât ruda depărtată.*

Vedĭ *Vecin.*

Acelaş înţeles ca la No. 9624.

Melior est vicinus juxta, quam frater procul.[1])

Prov. Lat.

---

[1]) Maĭ bun e vecinul alăturĭ, decât fratele departe

Mieulx vaut prochain amy que long parent.

Prov. Franc.

Megghiu prossimu vicinu, chi parenti luntanu.[1])

Prov. Sicil

Mas vale buen amigo, que pariente ni primo [2])

Prov. Span

Guter Nachbar ist besser, als Bruder in der Ferne [3])

Prov. Germ

Amicul adeverat mai tare de cât fratele se lipesce de tine

Prov. Solom 18 24

16842 **Până óla colcăesce,**
Prietenul ne trăiesce.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p 59

Adică prietenul ne iubesce până sûntem în stare bună, până avem ce să'i dăm să mănânce (GOLESCU).

Avuţia înmulţesce numerul amicilor, dară seracul se desparte chiar de amicul seŭ.

Prov. Solom 19. 4.

Dum fervet olla, fervet amicitia.[4])

Prov Lat.

Ognuno e amico di chi ha buon fico.[5])

Prov Ital.

[1]) Maĭ bun vecinul aprópe, decât ruda departe.
[2]) Maĭ bine e un prieten, de cât rudă și vĕr.
[3]) Un bun vecin e maĭ bun de cât fratele în depărtare.
[4]) Cât ferbe óla, ferbe prietenia.
[5] Fie-care e prieten al aceluĭ care are un bun smochin.

Siedet der Topf, so blüht die Freundschaft.[1])

Prov. Germ.

△
16843 Prietenii se ţin cu cheltuiélă.

Dr Cristea. *Prov*, p 215, *c. Gura-Riului, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16842

* △
16844 Ai bani, ai prieteni; n'ai bani, n'ai prietini.

P. Gârboviceanu, *prof Semın. Buc Cl VII*

Vedi *Ban.*

Acelaş înţeles ca la No. 11160.

Chı ha danari, trova cugini.[2])

Prov Ital

Vıel Geld, viel Freunde.[3])

Prov. Germ

△
16845 Dacă ai bani
Ai pretini şi duşmani.

Dr. Cristea, *Prov.*, p 62, *c. Toplıţa-Rom., Ungarıa.*

Vedi *Ban.*

Acelaş înţeles ca la No. 16844.

16846 Macă l'asuni, óspiţi câţi s-dzîci aduni.[4])

Per. Papahagi, *Zweit. Jahres.*, p. 151.

Acelaş înţeles ca la No. 16844.

---

[1]) Ferbe óla, aşa înfloresce prıetenia.
[2]) Cıne are bani, are veri
[3]) Mulţi bani, mulţi prieteni.
[4]) Dacă îl faci să sune (adıcă banul), prıetini câţi să dici (vreı) adunı.

Εὐτυχια πολύ φιλος.[1])

Prov. Elin.

Felicitas multos habet amicos.[2])

Pov. Lat.

16847 Prieteni ai mesii, iar nu ai nevoii.

A. PANN, III, p. 19. — HINŢESCU, p. 153.

* △
Cei mai mulţi sunt prieteni de masă, iar nu de nevoi.

N. MATEESCU, *înv. c. Movilita*, *j. Putna.*

Pentru cei cari se arată prieteni când stăm bine, şi ne părăsesc după ce săracim.

Wel broodrienden, maar geene noodvrienden.[3])

Prov Olandez.

14848 Omul la scădere cunósce pe prieten.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, *Asem*, p. 135 — FR DAMÉ, IV, p 25

Vedi *Amic, Prieteşug, Rudă*

Acelaş înţeles ca la No 10633.

* △
16849 Prietenul la vreme de nevoe se cunósce

A PANN, III, p. 20 — HINŢESCU, p. 153 — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 215, *c. Gura-Rîului, Ungaria.* — TINCA ŞIŞMAN, *c Adam, j. Tutova.* — V. FORESCU, *c Folticeni, j. Suciava*

[1]) & [2]) Fericirea are mulţi prieteni.
[3]) Prieteni ai pâinii, iar nu ai trebuinţei.

* △
Prietenul numaĭ la nevoe se cunóscę.

N. MATEESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna.*

Prietenul bun la nevoe se vede.

IDEM, *Cal. Rom*, 1892.

* △
La nevoe se cunósce prietenul și la bólă nevésta.

D-na E. B. MAWR, p. 3. — A. GOROVEĬ, *j. Suciava.*

*
Tu-azóre s'véde óspele.[1]

I. COYAN, *prof. c Ianina, Epir.*

Óspile s-cunósce tru angustéță.[2]

M. BOĬADSCHI, Γραμ., p. 195

*
Óspele tu zóre s'cunósce.[3]

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeșĭ, Macedonia*

La bine toțĭ se strâng, la nevoe însă nimenĭ, afară de adevĕratul prieten.

POVESTEA VORBIĬ

Doĭ prietenĭ împreună, la un drum caletorind,
Un urs le eși 'nainte, cu grózā spre eĭ venind
Unul dintr'înșiĭ de frică, vedênd ursul furios,
Se sui și se ascunse sus, într'un copaciu stufos
Cel-alt, într'acest pericol, singur dacă s'a vĕḑut,
S'a 'ntins la pămînt îndata și în mort s'a prefăcut.
Ursul dar, tot de odată, asupra luĭ cum sosì,
Pe la nas, pe la ureche, începu a'l mirosi.
Iar el îșĭ ținu suflarea, să nu'l simță că e viŭ,
Că ursul, mort nu mănâncă, după cum ḑic ceĭ ce sciŭ.
Și așa, de mort gândindu'l, cum stà, ne-suflând, lungit,
Nicĭ de cum ne-atingêndu'l, l'a lăsat și a fugit.

---

[1]) La nevoe se vede prietenul.
[2]) Prietenul se cunósce la nevoe (strîmtóre).
[3]) Prietenul la nevoe se cunósce.

Iar prietenul seŭ, care stà în copacĭu stufos,
După ce se duse ursul, 'l-a 'ntrebat, dându-se jos
Ia spune'mĭ măĭ frăţióre, ursul ce lucru 'ţĭ şopti,
Când se puse la urechea'ţĭ? şi 'ncepu a hohotì.
'Mĭ-a poruncit, el rĕspunse, să ţiŭ minte să păzesc,
Şi c'un prieten ca tine să nu maĭ caletoresc.

A. PANN.

Amicus certus in re incerta cernitur.[1])

ENNIU — M. T. CICERO, *Lælius*

On connait l'ami au besoin

Prov. Franc.

A' bisogni si conoscono gli amici.[2])

Prov. Ital

Den Freund erkennt man in der Noth.[3])

Prov Germ

A friend is never known but in time of need.[4])

Prov Engl

Etoukou adou manakha erin de antakha goutchou komso [5])

Prov. Mandchour.

* △

16850 **Pretenii la nĕcaz sĕ cunosc.**

D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin, comit Arad. Ungaria.*

* △

In vremea necazuluĭ se cunosc prietinii.

GR ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No 16849

1) Amicul sigur în momente de cumpena se cunósce.
2) La nevoe se cunosc prietenii
3) Prietenul se cunósce la nevoe.
4) Un prieten nu e nici odata cunoscut de cât în vreme de nevoe
5) In vremea haĭnelor rupte avem puţini óspeţi şi prietinĭ.

16851 **Pre aur focul, ĭară pe priaten primejdia ispitesce.**

DIM CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 315.

Veḑĭ *Aur.*

A se vedé înţelesul la No. 436.

16852 **Vremea pĕ prieten, ca focul pĕ aur, în adevĕr l'arată.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.*, p. 135.

Veḑĭ *Aur.*

Acelaş înţeles ca la No. 16851.

* △

16853 **Cine e prietin la ḑile rĕle, acela e adevĕrat prietin.**

V. A. FORESCU, c *Dorna*, j. *Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 16852.

16854 **Prietenul omuluĭ este punga cu baniĭ şi sacul cu mălaĭul.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 162, III, p. 130. — HINŢESCU, p. 153.

* △

Pretenul omuluĭ e punga cu baniĭ.

V SALA, *dasc c Lunca, comit. Bihor, Ungaria.*

Veḑĭ *Rudă.*

Acelaş înţeles ca la No. 10635.

16855 **Pĕ prieten în spate să'l baţĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111.

Adică să'l dojĕnescĭ la o parte, ĭar nu dĕ faţa cu alţiĭ (GOLESCU).

16856 **Nicĭ odată, pentru un prieten noŭ câştigat, nu lepĕdà (lĕpĕdà) pe cel vechĭu.**

A. PANN, III, p. 19. — HINŢESCU, p. 153.

* △ *Prieteni noĭ să'ţĭ facĭ, dar d'ăĭ bĕtrânĭ să nu te laşĭ.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat*

Nu alasă vecl̃iul óspi, că noŭlu nu'l sciĭ cum va hibă.[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres*, p 172.

Căcĭ prietenii vechĭ sunt încercaţi.

Νέους φίλους ποιῶν. λῷστε, των παλαιῶν μὴ ἐπιλαν θάνου.[1])

Prov Elin

Novos parans amicos, ne obliviscere veterum.[2])

Prov Lat.

Les vieux amis et les vieux écus sont les meilleurs.

Prov Franc.

Nun canciari l'amicu vecchiu pri lu novu.[3])

Prov Sard

Die alten Freunde die besten.[4])

Prov. Germ.

16857 **Prietenul vechĭu este ca vinul care, pe cât se învechesce p'atât maĭ cu gust se bé.**

A. PANN, III, p. 19 — HINŢESCU, p 153.

---

[1]) Obţinênd prietenĭ noĭ, e bine sa nu uiţĭ pre ceĭ vechĭ.
[2]) Obţinênd prietenĭ noĭ, să nu uiţĭ pre ceĭ vechĭ.
[3]) Nu schimba prietenul vechĭu pentru cel nou
[4]) Vechia prietenia (e) cea maĭ buna.

*
Prietenul vechĭu, e ca vinul vechĭu; cu cât se învechesce, maĭ cu bucurie sĕ bé.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

△
Prietinul vechĭu e ca și vinul; cu cât e maĭ vechĭu, cu atât e maĭ bun.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 216, *c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 16856

Vieux bois, vin vieux, vieux amis et vieux livres.

Prov. Franc

Amico e vino vogliono esser vecchi.[1])

Prov. Tosc

Alte Freunde, alter Wein und altes Geld,
Haben den Preis in aller Welt.[2])

Prov. Bavar

Old friends und old wine are best.[3])

Prov. Engl.

* △
16858 **Un prietin face maĭ mult de cât o pungă de galbenĭ.**

M. MATEESCU, *înv. c. Movilița, j. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 16857.

Αναγκαιότερος πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος.[4])

Prov. Elin.

Amicus magis necessarius quam ignis et aqua.[5])

Prov. Lat.

---

[1]) Amicul și vinul trebue sa fie vechĭ.
[2] Prietin vechiu, vin vechĭu și ban vechĭu, aŭ preț în tótă lumea.
[3]) Prietinií vechĭ și vinul vechĭu sunt ceĭ maĭ bunĭ.
[4] & [5]) Prietinul e maí trebuincios de cât focul și apa.

16859 Prieten adevĕrat este acela care te sfătuesce spre bine.

A. PANN, *Edıţ* 1889, p. 175.

Prieten adevĕrat este acela care te sfătuesce spre bine, ĭar nu care îţĭ laudă nebuniile.

A PANN, III, p. 19. — HINŢESCU, p. 153.

* △ *Prietin bun e acela ce dă sfaturĭ bune; ĭar nu acela care (îţĭ) laudă nebuniile.*

V. FORESCU, c *Folticenĭ, j. Suciava.* — ECAT ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j Tutova*

De aceea să primim, fără supĕrare, sfaturile ce ni se daŭ.

16860 * △ Maĭ bine ḑece prietinĭ de cât un duşman.

V. IFRIM, *elev Sc. Norm. Berl. c Corodescĭ, j. Tutova.*

Veḑĭ *Duşman.*

Acelaş înţeles ca la No. 16529.

16861 Caută-mĕ ca p'un prieten şî mĕ încalecă ca p'un vrăjmaş.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 103.

Ne arată cum să ne purtăm către supuşiĭ noştri (GOLESCU).

16862 Óspili casă adară, casă nu aspardzi.[1])

Dr. WEIGAND, *Zweıt. Jahres.*, p 172

Adică ne face bine iar nu reu.

---

[1]) Prietenul casa duréză, casă nu sparge

*
16863 **Ceea-ce nu voescĭ ca să afle duşmanul, să nu spuĭ prietenuluĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl VII.*

Arată cât de reŭ se păzesce o taină, chiar de către prietenĭ.

16864 **Cine este făr de prietin, ĭaste ca un trup făr de suflet.**

Bertoldo in GASTER, *Crest.*, II, p. 120.

Arată cât de mult simte omul lipsa unuĭ prietin

* △
16865 **Cu prietenĭ rěĭ, rěŭ te facĭ; cu cel de omenie, mâncĭ colacĭ.**

D-ra SILVIA LAZAR, c. *Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *a se Aduna, a se Insoţi.*

Acelaş înţeles ca la No. 9536.

16866 **Cine a aflat în lume prietin adevěrat,**
El o comóră bogată în vïĕţa sa a câştigat.

A. PANN, III, p. 19 — HINŢESCU, p. 153.

Arată cât de mult preţuesce un prietin.

Amys vallent mieux qu'argent.

Prov. Franc.

Amicu fidili vali un tesoru.[1])

Prov. Sic.

Ein getreuer Freund, ein grosser Schatz.[2])

Prov. Germ.

[1]) Amicul fidel valoréză un tesaur

[2]) Un prietin credincĭos un mare tesaur.

16867 **Dacă prietenul tĕŭ este mĭere
Tu nu umblà să'l mănâncĭ tot.**

A. Pann, *Edıț* 1889, p. 175; III, p. 20 — Hințescu, p 153 — P Ispirescu, *Rev. Ist*, III, p. 154.

* △
*Daca pretenul tĕŭ este mĭere
Tu nu umblà să'l mâncĭ tot.*

V Sala, *dasc c. Drıhenĭ, comit. Bıhor, Ungarĭa*

Nu abusà de bunatatea prietenilor tĕĭ.

16868 **Daca, din nenorocire, aĭ prieten (prĭetin) nerod, fiĭ tu înțelept.**

A. Pann, *Edıț*. 1889, p. 175; III, p. 19 — Hințescu, p. 121.

Nu te luà după ceĭ nerodĭ.

* △
16869 **Feresce-mĕ, Dómne, de prietenĭ, că de duşmanĭ mĕ voĭu păzi singur (sciŭ să mĕ păzesc, sciŭ a mĕ păzi).**

Şezat., I, p 220. — V. A Forescu, *c Foltıcenĭ, j Sucĭava*

* △
Apĕră-mĕ, Dómne, de prietinĭ, că de duşman mĕ sciŭ eŭ apĕrà.

Dr. Elie Cristea, *Prov*, p. 11, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa*. — A Gorovei, *j. Sucĭava.*

Feresce-mĕ, Dómne, de prietenĭ.

Gazet. Pop., I, No. 228

*
Feresce-mĕ, Dómne, de prietinĭ, că de duşmanĭ sciŭ eŭ.

Gr. Poienaru, *c Focşanĭ, j. Putna.*

* △
Feresce-mĕ, Dómne, de prietenĭ (prietin), că de dușmanĭ (dușman) mĕ feresc (voĭu feri) eŭ.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1231. — E I PATRICIU, *înv. c. Smulțĭ, j Covurluĭu.* — ILIE HOCIOTĂŬ, *sem c Selıște, comit. Sıbıŭ, Transılvanıa.*

* △
Feresce-mĕ, Dómne, de prietenĭ, că de dușmanĭ mĕ păzesc eŭ.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc., Cl VIII.* — GAV ONIȘOR, *prof. c Dobrovĕț, j. Vasluĭu.*

Arată greutatea de a te păzi de prietenĭ, căcĭ mulțĭ sunt falșĭ, și precum ḑıce cronicarul: *Adeverat ca vrajmaș omuluĭ, ceı de casa luĭ sunt* [1])

Dıeu me garde de mes amıs, je me garderai de mes ennemıs.

Prov Franc.

Da chı mi fido, mi guardı Dıo, da chi non mi fido, mı guardaro ıo. [2])

Prov. Ital

Behute mıch Gott vor meınen Freunden, mit den Feınden wıll ıch schon fertig werden. [3])

Prov Germ

16870 **Cine caută prieten fără cusur, fără prietenĭ remâne.**

A. PANN, *Edıț* 1889, p. 102.

Veḑĭ *Nevéstă.*

Cacĭ om fără cusur nu sĕ póte.

---

[1]) N. Muste, III, p. 55

[2]) De cel în care me încred, să mĕ păzéscă Dumneḑeu, de cel în care nu me încred mĕ păzesc eu.

[3]) Păzesce me, Dómne, de prietenĭĭ meĭ, de du,manĭ mĕ voĭu pa ı sıngur.

16871 * △ **Prietenii nu se cumpĕră cu banĭ.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j Vasluĭu.*

Ci cu bună-voință, îndatorire, amabilitate, etc

16872 **Pe câțĭ îĭ credem de prietenĭ,**
Ne sunt ca nisce cunoscuțĭ
Numaĭ din vedere vĕḑuțĭ.

A. PANN, III, p. 19. — HINȚESCU, p. 152.

Arată cu câtă ușurință dăm numele de prieten.

16873 **Prietin din gură.**

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p 61.

Arată pĕ cel fățarnic (GOLESCU).

16874 * △ **Prieten de căcĭulă.**

D na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova* — GAVR ONIȘOR, *prof c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.*

Adica un adevĕrat prietin, și o simplă cunoscință

16875 * **Prietin la tórtă.**

FR. DAMÉ, IV, p. 167.

Adica fórte prietin.

16876 * **Prieten la cataramă.**

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Acelaș înțeles ca la No. 16875

16877 * △ **A fi bună de prietenĭ.**

T BĂLĂȘEL *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea*

Veḑi *Curvă*

Adică femee cu purtare rea, cu moravurĭ uşóre.

PROMISIUNE

Veḍĭ *Făgăduinţă*.

SCÂRBĂ

16878 * △ **A se întîlni cu scârba 'n drum.**

D-na Ecat. Zanne, c. *Basescĭ*, j. *Falciŭ*.

Adică cu supĕrarea

16879 * △ **Scârba e bóla cea maĭ grea de lecuit.**

V. A. Forescu, c *Dorna*, j. *Sucĭava*.

Veḍĭ *Supĕrare*

Atât de mult se înrădăcinézâ în om.

16880 * △ **Omuluĭ, la scârbă, dragaĭca îĭ lipsesce.**

V. A Forescu, c *Malinĭ*, j *Sucĭava*

Când omuluĭ necăjit, i se propune o petrecere

SPAĬMĂ

Veḍĭ *Cal, Frică*.

SPERANŢĂ

16881 **Móre de fóme cine se nutresce cu speranţă.**

Idem, *Calend. Rom.*, 1892.

Veḍĭ *Nădejde*

Acelaş înţeles ca la No 16664

16881 b. * △ **Omul trăesce cu speranţa.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Mogoşóĭa*, j *Argeş*.

Tot speră că'ĭ va fi maĭ bine

16882 **Carle viïe cu speranţa, more caghându.**[1])

Dr. FR MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I, p 11.

Veḑĭ *a Nădăjduı.*

Acelaş înţeles ca la No 16675.

A SE SPERĬÀ

Veḑĭ *Cal.*

16883 **Maĭ rĕŭ se sperie cine-va din auḑit de cât din vĕḑut.**[2])

A. PANN, III, p 53 — HINŢESCU, p. 179.

Se spun lucrurĭ grozave carĭ, în realıtate, sunt nimicurĭ.

16884 * △ **Cine te sparïe, acela te şi păfugă**

V SALA, *dasc. c. Vaş comıt. Bıhor, Ungarïa.*

Cine te înjură te şi bate

16885 * △ **Cine te sparïe, te şi îmbucă.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comıt. Bıhor, Ungarïa*

Acelaş înţeles ca la No 16884.

16886 * **Ne aspărem de ursă, s-ne aspărem ş-di baliga.**[3])

ILIE GHICU, *prof. c Perıvoli, Epır*

De ce să ne speriem de un lucru de nımic.

---

[1]) Care traesce cu speranţa, móre căcând

[2]) Hınţescu ḑice *sparıe.*

[3]) Ne sperıem de urs, să ne sperıem şı de balıga luı.

16887 Se sperie ca calul de tropotul sĕŭ.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176.

Vedĭ *Cal.*

Işĭ face nălucă Acelaş înţeles ca la No. 1426.

* △

16888 Se sperie ca calul de umbră.

P GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Acelaş înţeles ca la No 16887.

*

16889 Sĕ sperie de umbra luĭ.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 66.

* △

Sĕ spĕrie şi de umbra luĭ.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 235, *c. Toplița - Rom , Ungaria.* — IUL. GROFŞOREANU, *c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Se sperie de umbra luĭ,
Şi se uĭtă 'n urma luĭ.[1])

A. PANN, III, p. 52. — HINŢESCU, p. 179

Vedĭ *Fricos, a se Teme.*

Sĕ ḑice pentru ceĭ fricoşĭ (GOLESCU)

* △

16890 Se sperie de tóte muscele.[2])

A. PANN, III, p. 51; *Ediţ.* 1889, p. 107. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.* — HINŢESCU, p 135.

Acelaş înţeles ca la No. 16889.

16891 Se sperie de tóte gâscele.

A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 107.

---

1) Hinţescu ḑice. *sparie*
2) Idem.

Acelaş înţeles ca la No. 16890.

16892 **Se sperie (tremură) de tóte burienile.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 107; III, p. 52.

Se sparie de tóte buruenile.

HINŢESCU, p. 20.

Acelaş înţeles ca la No. 16891.

SPERIETURĂ

Vedĭ *Cap. VII, c. Apă.*

16893 * **Bé niţică apă rece, ca să'ĭ trécă de sperietură.**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p 451

Bé niţică apă rece,
Şi de sperietură 'ĭ trece.[1])

G. DEM TEODORESCU, *Cercet.*, p 65. — HINŢESCU, p. 4.

Bé niţică apă rece,
De sperietură a'ĭ trece.

A. PANN, III, p. 53

Se dice când se sperie óre-cine

SPERIOS

Vedĭ *Cal.*

STRIŞTIE

16894 * △ **Are strîştia bobocului.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu*

[1] Hinţescu dice: *spărietură.*

1⁰ Adică e fricos.
2⁰ Inspiră tot atâta temere ca şi un boboc.
Strîşte are înţelesul de: ştrăşnicie, vitejie.

SUPĔRARE

* △
16895 Supĕrarea aduce bolĭ rĕle, ce Dumneḑeŭ numaĭ vindecă.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Veḑĭ *Scârbă.*

Acelaş înţeles ca la No. 16879.

* △
16896 Nicĭ un om fără supĕrărĭ.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Semin. Buc. Cl VIII.*

Aşa e dat omuluĭ să trăĭéscă.

A TEME

Veḑĭ *Cucu.*

A SE TEME

* △
16897 De ce se teme omul nu scapă.

N. GANE, *Conv Liter,* IX, p. 54 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.,* III, p. 157. — V. A. FORESCU, *c Mălinĭ, j Sucĭava.*

* △
De ce te temĭ nu scapĭ.

Dr CRISTEA, *Prov.,* p. 71, *c. Toplița Rom , Ungarĭa.* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Veḑĭ *Frică*

Acelaş înţeles ca la No. 16588

16898 De ce te temĭ nu te trece.

HINŢESCU, p. 185.

Acelaş înţeles ca la No. 16897.

16899 **Cine maĭ mult sĕ teme, acela uĭtă uşa dĕschisă.**

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 80.

Adică cine maĭ mult sĕ păzesce, acela maĭ mult greşasce (GOLESCU).

16900 △ **Nu te teme de tótă tufa.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 184, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa*

Pentru cel care se sperĭe de cel maĭ ne-însemnat lucru.

16901 * △ **Se teme şi de umbra luĭ.**

V. A. FORESCU, c. *Folticenĭ*, j. *Sucĭava*. — C. TEODORESCU, *înv* c *Lipova*, j *Vasluĭu*.

△ *Se teme şi de umbră.*

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 235, c *Logoş, Ungarĭa*

Vedĭ *a se Sperĭà.*

Acelaş înţeles ca la No 16889

TEMERE

16902 **Ca vermele de lemn, temerea la inimă.**

HINŢESCU, p. 200.

Vedĭ *Vierme.*

Te róde ne-încetat.

TEMĔTOR

Vedĭ *Muĭere.*

URĂ

Vedı *Glumă.*

16903 * △ Uniĭ cu ura, și alțiĭ cu udătura.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulți, j. Covurluĭu*

Uniĭ muncesc și alțiĭ se folosesc, și tot ceĭ ce muncesc sunt huliţĭ.
Se întrebuințéză pentru a se arĕta starea lucrurilor dintre țĕranĭ și boerĭ.

16904 Ura, zavistĭa și frica nasc vicleșugu.

NIC. MUSTE, III, p. 93.

Să împedicăm nascerea unor asemene simțirĭ.

16905 * Ura nasce ură.

Să nu urîm pre nimenĭ.

Ură ridıca prıce.

Pov. Solom. 31.

16906 * △ Gura
Aduce ura.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, c. Corbu, j. Olt* — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 104, *c. Toplița-Rom., Ungarĭa.*

Vedĭ *Gură*

A se adăogà la No. 3441.

16907 * △ Îșĭ face ură capuluĭ.

G. P. SALVIŬ, *înv .c. Smulți, j. Covurluĭu.*

Îșĭ face vrăjmașĭ, vrênd să spună drept.

URÎT

Vedĭ *Iubıre, Cap. V, c. Urît.*

16908 △ Decăt să întingĭ cu urîtu 'n unt
Şi să te uiţĭ în pămînt,
Maĭ bine să 'ntingĭ în sare
Şi să te uĭţĭ la sóre.

Dr. Cristea, *Prov*, p. 70, c. *Codlea, Ungaria.*

Vedı *Mămăligă, Pâne, Sare.*

A se adaogà la No. 9364.

16909 △ De cât cu urîtu 'n casă,
Maĭ bine cu bóla 'n ósĕ

V. Alexandri, *Poes. Pop*, p. 307. — *Şezăt., Poes Pop.*, p. 74.

Acelaş înţeles ca la No. 16908

Piu vale un pan con amore,
Che un cappone con dolore [1])

Prov Tosc.

Besser wenig mit Liebe, als viel mit Fausten [2])

Prov. Germ

16910 * △ De cât cu urîtu pe vatră şi cu banii în ladă, maĭ bine lipsă.

I. Popescu, *înv.* c. *Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No 16909

16911 * △ Argintu şede 'n ladă
Şi urîtu jos pe vatră.

Şezat Poes Pop, I, p. 12

Acelaş înţeles ca la No. 16910.

---

1) Maĭ mult face o pâne cu dragoste, de cât un clapon cu durere (superare).
2) Maı bıne puţin cu dragoste, de cât mult cu pumnĭ.

16912 △ Urîtu n'are sfîrșit
De cât treĭ coțĭ de pânză.

V. Alexandri, *Poes Pop*, p. 307.

Numaĭ mórtea te scapă de el

16913 △ Urîtul n'are vad
De cât scândura de brad.

V. Alexandri, *Poes. Pop.*, p. 307.

Acelaș înțeles ca la No. 16912.

16914 * △ De ce ți-e urît nu scapĭ.

I Popescu, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Se dice maĭ ales pentru ómenĭ.

16915 Vaĭ de mine, de urît
Sunt sătul până 'n gât.

A. Pann, II, p. 112. — Hințescu, p. 107.

Când un soț nu ĭubesce pe cel-l-alt.
A se vedé A. Pann, Povestea vorbiĭ, p. 112—113.

VESEL

Vedĭ *Capră.*

VESELIE

Vedĭ *Condur.*

16916 △ S'a născut în zodia veseliei.

D. Popa, *inst. c. Sinaĭa, j. Prahova*

Pentru omul vesel din fire.

16917 *△ **Cuĭ îĭ place veselia,
Doresce sărăcia.**

P. GÂRBOVICEANU, *Sem. Buc Cl. VII*

Adică petrecerile.

VITEJIE

Vedĭ *Voĭnic.*

16918 △ **Vitejia cu fuga.**

G DEM TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 583.

Vedĭ *Voĭnicos.*

Pentru cel fricos.

VITÉZ

Vedĭ *Bătălie, Rĕsboĭu, Zavere.*

16919 *△ **De omul vitéz
Şi mórtea face haz.**

D-ra TINC. ŞIŞMAN, *înv c. Adam, j Tutova.* — D na SUHAMEL, *c. Meledic, j. Buzeŭ.*

Adică la toţĭ place.

16920 **Cine e vitéz, în urma rĕsboĭuluĭ se cunósce.**

A. PANN, III, p. 51. — HINŢESCU, p. 203

La încercare se cunósce omul.

16921 *△ **Vitézuluĭ îĭ vedĭ capul şi leneşuluĭ urma.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c Slavuţa, j Dolj.*

Vedĭ *Fricos.*

Adica dupa resbel. Acelaş înţeles ca la No. 16607.

16922 **După rĕsboïu mulțĭ vitejĭ sĕ găsesc.**

A. PANN, III, p. 51

Veḑĭ *Batălie, Luptă, Resboïu, Vitéz, Zaveră*

A se adaogà la No 10625

16923 ● **La om vitéz, armă scurtă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 38.

Adică cel voïnic şî destoïnic cu puțin isbutesce (GOLESCU).

A vaillant homme courte épée.

Prov Franc.

16924 △ **Taïe mămăliga 'n dóuĕ, de vitéz ce e.**

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 248, *c. Sinersig, Ungaria.*

Adică e fricos

16925 △ * **Vitéz (isteț) ca cocoşul.**

C. DANIILESCU, *c. Scundu, j. Vâlcea.*

Adică îndrăsneț

VOÏNIC

Veḑi *Cruce, Puf, Salcie, Tîner.*

Cuvîntul *voïnic* însemna în vechime: oştean.

«Iară *voïnicii*, când restignıră pe Isus, luară veştmintele luĭ şi făcura patru părțĭ» — *Evang.* CORESI

«Ce *voïnic* va eşı la rĕsboïu şı se va lovı cu alt voınıc, şı'l va bırui . — *Pravila Govora.*

In toțĭ anıĭ alegea norodul doĭ barbațĭ de buna ruda să fie dea tocmirea lucrurıle cetățenescĭ şı *voïnicescĭ* şi le punea numele ıpațĭ » — *Pravila* MATEĬ BASARAB.

A se vedé pentru maĭ multe amĕnunte L. ŞĂINEANU, *Semasiologie,* p 376—378.

△ *
16926 **Maĭ bine cu cel voĭnic la pagubă, de cât cu cel mişel la câştig.**

V. ALEXANDRI, *Poes Pop.*, p 123 — E I. PATRICIU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.* — V. A FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*—H. D ENESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoĭŭ*

Maĭ bine'ĭ cu voĭnicul la pagubă, de cât cu mişelul la câştig.

Abeced. Ilustr, p. 26.

* △
De cât cu un mişel la câstig, maĭ bine cu un voĭnic la pagubă.

GAVR ONIŞOR, *prof. c Adam, j. Tutova.*

Maĭ bine c'un voĭnic la pagubă de cât c'un mişel la dobândă.

I NEGRUZZI, *Conv Liter.*, XII, p. 338.

* △
Maĭ bine cu un voĭnic la pagubă, de cât cu un ticălos la câştig.

K A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stĭubĭenĭĭ, j. Dorohoĭ* — M LUPESCU, *înv. c. Broscenĭ, j Sucĭava*

* △
Maĭ bine cu un voĭnic la pagubă, de cât cu un nevoĭaş la câştig.

D-na Z JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

De cât cu un mişel la câştig, maĭ bine cu un om cum se cade la nevoĭe.

LAURIAN & MAXIM, II, p 412

Veḑi *Bun, Cuminte, Deştept, Înțelept, Isteț, Omenie, Şiret, Vrednic.*

Acelaş înţeles ca la No 16071.

16927 * △ Voĭnicu nu pĭere,
Din pelin el face mĭere.

D na El Sevastos, p 44

Omul voĭnic face ce face şi isbutesce

16928 * △ Odată voĭnic
De doue (dóue) orĭ nimic.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 179 —Hinţescu, p. 204. —V. Sala, *dasc c. Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungaria.* — Dr. Cristea, *Prov*, p. 190, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Odată voĭnic
Şi de noue orĭ nimic.

Gr Jipescu, *Opinc.*, p 133

Pentru ceĭ carĭ, maĭ nicĭ odată, nu sunt bunĭ de ce va.

16929 Când resboĭu încétă
Mulţĭ voĭnicĭ s'arată.

V Alexandri & L. Rosetti, *Mss*

După resboĭu mulţĭ voĭnicĭ s'arată.

Chibicĭ-Rîvneanu, *Conv. Liter.*, XVII.

Veḑĭ *Vitéz.*

Acelaş înţeles ca la No. 16922.

16930 * △ De cât să me rog de prost
Ca să dé plugul pe rost;
Fiŭ voĭnic cum am maĭ fost,
Ca să trec la adăpost.

C. C. Bungeţianu, *stud. c. Cosoveţ, j. Mehedinţi.*

Să ne facem treburile singurĭ, fără a ne maĭ ruga de alţiĭ.

16931 * △ **Sărace voĭnice, cum te cacă cĭórele!**

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Se dice în zeflemea, despre ceĭ carĭ se fac vitejĭ.

16932 * △ **Dintr'un câird de voĭnicĭ**
Rĕmas-am singur p'aicĭ.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Semin. Buc. Cl. VII.*

Când vreĭ să'ţĭ baţĭ joc de nisce fricoşĭ.

16933 * △ **Voĭnicu pere de mâna pĕcătosuluĭ.**

N. MATEESCU, *înv. c Moviliţa, j. Putna*

Când un om de nimic apucă înaintea celor maĭ bunĭ.

16934 * **Gĭonile açel bun, cu soţi mulţi.**[1]

C. IONESCU, *înv. c. Nevésta, Macedonĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 9519.

16935 * △ **Tótă lumea e voĭnică, când duşmanul fuge.**

V A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Când unul se arată voĭnic la lucru uşor

16936 * △ **A maĭ fost unu aşa ca dînsu voĭnic; l'a călcat un boloboc pe cap şi a murit.**

S. MIHĂILESCU, *Şezăt*, I, p. 219.

[1]) Voĭnicul cel bun, cu soţĭ mulţĭ.

Pentru cel fricos.

16937 Omul voĭnic nu se sperie de tóte muscele.[1])

A. PANN, III, p 51 — HINŢESCU, p. 135.

Pentru cel care se sperie de nimicurĭ.

16938 Voĭnîcul umblă, ca şerpele, după vitejiĭ.

D-na EL. SEVASTOS, p. 191.

Pentru omul îndrăsneţ care caută lucrurile grele de făcut, şi se aruncă în primejdiĭ.

16939 Cel voĭnic nu sĕ bate cu umbra, nicĭ pĕ 'ntunerec.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 76.

Adică cu ceĭ slabĭ nicĭ p'în ascuns (GOLESCU).

16940 * Cu voĭnicul trecĭ p'în foc.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop*, p. 328.

E de mare ajutor la orĭ-ce întîmplare.

16941 △ Voĭnicelul fără cal
E ca pescele pe mal.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 290.

Nu maĭ are nicĭ un rost. Ḑicerea care se aplica haĭducilor de odinióră

16942 △ Voĭnicelul ne-armat
E ca ştiuca pe uscat.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop*, p. 294.

---

[1]) Hinţescu ḑice *sparĭe*.

Acelaş înţeles ca la No 16941.

16943 **Voĭnicul cunósce douĕ poteci.**

Dr. GASTER, *Lit*, p. 236. — D na E. B. MAWR, p. 80.

Vedĭ *Aĭduc*

Acelaş înţeles ca la cuvîntul *Aiduc*

Il faut avoir deux cordes à son arc.

Prov. Franç

Nicht alles henken an einen Nagel [1])

Prov. Germ

To have two Strings to his Bow [2])

Prov. Engl.

16944 * △ **E voĭnic de face sânge 'n balegă.**

C TEODORESCU, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu*

E un pĕcătos. A se adăogà la No. 1301.

16945 * △ **Voĭnic ca óĭa când dă din picĭor.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Glavi, j. Vâlcea.*

Acelaş înţeles ca la No 16944

16946 * △ **Cruce de voĭnic.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 378 & 388 — GR. JIPESCU, *Opinc.*, p 79. — L. ŞĂĬNEANU, *Semas*, p 265.

Acelaş înţeles ca la No. 14777.

---

[1]) Sa nu fie tot spîuzurat la un cuĭu

[2]) A avé doue strune la arcul seu.

16947 * Cum îĭ stă bine voĭniculuĭ.

Gr. Jipescu, *Rĕur. Oraș.*, p. 113

Adică cam tirchilit, bét.

VOĬNICIE

Vedĭ *Creer*

VOINICOS

16948 * △ Voĭnicos fricos.

V Alexandri, *Teatr.*, p. 22.

* △ *Voĭnicos da (dar) fricos.*

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 22 & 1114 — A. Gorovei, *j. Suciava.*

Voĭnicos
Dar cam fricos.

I. G. Valentineanu, p. 21.

Vedĭ *Vitejie.*

Acelaș înțeles ca la No. 16918.

Ανδρῶν δυσμεινέων ἑκὸς ιστάμεινος πολεμίζειν.

Prov. Elin

VRĂJMAȘ

Vedĭ *Adever, Infelept, Pizmaș*

16949 * △ Om mare, fără vrăjmașĭ nu este.

V. Sala, *dasc. c. Vașcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *Dușman*

Acelaș înțeles ca la No. 16531.

16950 **Între o mie de prietenĭ un vrăjmaş de veĭ avé, e destul ca să ţi'ĭ facă pe toţĭ vrăjmaşĭ.**

A. PANN, III, p. 21. — HINŢESCU, p. 152.

Arată rĕul pe care ţi'l póte face vrăjmaşul.

16951 **Vrăjmaşul când ş-arată spatele, bate'l cu aur în spate.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 103.

Vedĭ *Inamic*

Adică când fuge, dă'ĭ ajutor să fugă (GOLESCU)

16952 **Pe câţĭ îĭ numim cunoscuţĭ,**
Ne pot fi vrăjmaşĭ ne-vĕduţĭ.

A. PANN, III, p. 19 — HINŢESCU, p. 41.

Să ne ferim de prieteniĭ de căcĭulă.

VRĂJMĂŞIE

Vedĭ *Pizmă*

CAPITOLU XV

DESPRE VÎÉȚA INTELECTUALĂ ȘI MORALĂ

CALITĂȚI ȘI VIRTUȚI

ADEVĚR

Vedĭ *Copil, Gură, Limbă, Minciună, Pecătos, Vorbă.*

* △

16953 **Gura maĭ lesnĕ vorbesce adevĕrul de cât minciuna.**

V. SALA, *dasc. c. Chișcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *Gură*

A se adăogà la No. 3450.

16954 **Maĭ lesne (e) a vorbi adevĕrul de cât minciuna.**

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 10; I, p. 51. — HINȚESCU, p. 207.

Acelaș înțeles ca la No. 16953.

* △

16955 **De la adevĕr până la minciună e un lat de palmă.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Atât de ușor e să trecĭ de la unul la altul, cine póte hotarî unde se isprăvesce adevĕrul, și unde începe minciuna.

* △
16956 **Spune adevĕrul că ți se sparge capul.**

Iul. Grofșoreanu, *profesor c Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Vedĭ *Adevĕrat, Drept.*

Cel pĕcătos, cel ne-înțelept se supĕră dacă 'ĭ spuĭ adeverul

Szóly igazat s betorik a fejedet [1])

Prov Magy.

* △
16957 **Dacă spunĭ prostuluĭ adevĕru, te tócă 'n cap.**

Avr Corcea, *paroh, c. Coșteĭu, Banat*

Acelaș înțeles ca la No 16956.

△
16958 **Cine cutéză să spună adevĕrul**
Póte lesne umblà bătut, ca mĕrul.

Dr. Cristea, *Prov*, p. 45, *c Toplița-Rom., Ungaria*

Acelaș înțeles ca la No. 16957.

Veritas odium parit.[2])

Prov Lat

La verità genera odio.[3])

Prov Tosc.

La verdad amarga.[4])

Prov. Span

---

[1] Spune adeverul și îțĭ sparge capul

[2]) & [3]) Adeverul nasce ura.

[4]) Adevĕrul e maĭ reŭ

Die Wahrheit ist der Welt leid.[1])

Prov. Germ.

* △
16959 **Adevĕrul umblă cu capu spart.**

ILIE HOCIOTĂŬ, *stud c Selişte, comit. Sibiu, Transilvania.*

△
Adevĕrul umblă de multe orĭ cu capul spart.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 4, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No 16958

16960 **Adevĕrul rar află cuartir.**

G. I MUNTEANU, p. 60. — HINŢESCU, p. 1.

La puţinĭ le place adevĕrul.

16961 **Adevĕrul e próstă marfă.**

N. FILIMON, *Ciocoĭ*, p 95. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I., p 227.

Acelaş înţeles ca la No. 16960

16962 **Adevĕrul este uşa raĭuluĭ.**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I, p. 228.

Omul bun, drept, spune în tot-dé una adeverul

16963 **Copiiĭ şi nebuniĭ spun adevĕrul.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p 56, c. *Topliţa-Rom, Ungaria.* — V SALA, *dasc c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

* △
Copiiĭ spun adevĕrul adevĕrat.

V A. FORESCU, c. *Dorna, j Suciava*

---

[1]) Adeverul e reul lumiĭ

△ *De la copiĭ şi de la nebunĭ afli adevĕrul.*

Dr. Crisfea, *Prov.*, p. 72, c *Gura-Rîuluĭ, Ungaria*

Vedĭ *Copil, Nebun.*

A se adăogà la No. 3017

16964 **Gura nebunuluĭ adevĕrul grăesce.**

Laurian & Maxim, I, p 28

Acelaş înţeles ca la No 16963

16965 **De la nebun şi de la bét**
Adevĕru 'ĭ lesne de aflat

A. Pann, I, p 112. — Hinţescu, p 118. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 158.

Vedĭ *Copil.*

Acelaş înţeles ca la No. 16964

16966 * **Adevĕrul rănesce.**

Când se spune un adevĕr supĕrător.

16967 * **Orĭ-ce adevĕr nu e bun de spus.**

Idem, *Calend Rom.* 1892.

Cacĭ póte supĕrà pre cine-va, fără folos şi chĭar cu paguba nóstră.

Toute vérité n'est pas bonne à dire.

Prov. Franc

16968 **Veĭ vrăjmaşĭ să'ţĭ dobândescĭ? grăĭesce adevĕrul.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, pref. 1.

Acelaş înţeles că la No. 16967.

16969 **Vremea descopere adevĕrul.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 9; I, p. 51. — Hinţescu, p. 209.

Cu timpul orĭ şi ce se află.

Ἄγει δὲ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος.[1])

Prov. Elin.

Veritas nunquam latet.[2])

Prov. Lat.

Le temps découvre la vérité.

Prov. Franc.

Il tempo scuopre la verità [3])

Prov. Tosc.

Die Wahrheit will an den Tag.[4])

Prov. Germ.

16970 **Adevĕrul în deşert şi ne-dovedit a rĕmâne nu póte.**

Dim. Cantemir, *Ist. Ierogl.*, p. 338.

In cele din urmă adevĕrul trebue să se afle.

16971 **Istina vire vavic fora.**[5])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 9.

Acelaş înţeles ca la No. 16970.

---

[1]) Vremea scóte adevĕrul la lumină.
[2]) Adeverul nicĭ odată nu stă ascuns.
[3]) Vremea descopere adevĕrul.
[4]) Adevĕrul vré la lumină.
[5]) Adevĕrul vine în tot-dé-una afară.

16972 * △ **Adevĕrul plutesce ca untul de lemn.**

P GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc Cl. VIII*

Tot-dé-una adevĕrul ĭese de asupra, ca unde-lemnul, pe care, orĭ cât îl amestecĭ în apă, ĭese la ivélă.

IDEM, *Calend Rom.* 1892.

Orĭ cât aĭ dori să ascunḑĭ adevĕrul, el tot trebue să se afle odată.

16973 **Adevĕrul este cum te vĕḑ şi cum mĕ veḑĭ.**

N FILIMON, *Ciocoĭ*, p. 118 & 295. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 227

Pentru a întărì o afirmare.

Aussi vrai que je te vois.

Prov. Franc.

ADEVĔRAT

Veḑĭ *Minciună*

16974 **Ce'ĭ adevĕrat**
Nu'ĭ pĕcat.

HELIADE-RĂDULESCU, *Mouvt* 1848, p 133

Ce'ĭ adeverat şi drept să se spună şi să se facă

16975 △ **A vorbit adevĕrat**
Ş'a venit cu capul spart.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 18, c. *Topliţa-Rom., Ungaria.*

Veḑĭ *Adevĕr.*

Acelaş înţeles ca la No. 16959.

16976 **Ce e drept şi adevĕrat, nicĭ la dracul nu e minciună.**

I. SLAVICĬ, *Conv. Liter*, *IX*, p 89.

Pentru un adevĕr.

A ALDUÌ

* △

16977 **Tot omul alduĭesce,**
Dar el scie ce gândesce.

V. SALA, *dasc c Călugărĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Arată cât e de greŭ să cunoscĭ gândurile omuluĭ.

AMAN

* △

16978 **Aman ţie, aman mie.**

V. IFRIM, *Şcol Norm. Berl. c. Corodescĭ, j. Tutova.*

Adică rĕŭ de noĭ amîndoĭ

* △

16979 **A ajunge la aman.**

Şezătóre, I, p. 204.

Adică în mare strîmtóre, la desnădĕjduire.

ASCULTARE

Vedĭ *Cap. XVII.*

BINE

Vedĭ *Dumnedeŭ, a Duşmănı, Grabă, Popîrnăŭ.*

16980 **Vine binele**
Ca albinele.

A. PANN, II, p. 21. — HINŢESCU, p. 15.

* △

Binele vine la bine, precum vin albinele la coşniţă.

V. SALA, *dasc. c. Negru, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Adică curge norocul.

16981 *△ **Binele după el vine**
Ca muscele după câne.

V. SALA, *dasc c. Merag, comit Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16980.

16982 * **Ţĭ ṽine un bun, aştéptă ş'altul.**[1])

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Veḑĭ *Reu.*

Intîmplările fericite, ca şi nenorocirile, se ţin lanţ.

16983 **Fă bine în curul draculuĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 73.

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce nu cunosc facerea dĕ bine (GOLESCU).

Bată te crucea, bărbat,
N'aĭ facut patu maĭ lat
Să 'ncapă şi cel sărac.
Că săracu'ĭ ca şi dracu.
De ce'ĭ daĭ, de ce maĭ cere
Până prinde 'n sîn la pele
Ş'apoĭ scapă la putere.

Poes. Pop.

16984 **Carle ţe va bire te lasa (e)rdendo; carle nu ţe va bire te lasa plângendo.**[2])

Dr FR MIKLOSICH, *Rum Unter*, I, p 11.

Pentru prieten şi duşman.

Chi te vol ben te lassa ridento; chi te vol mal te lassa pianzendo. [3])

Prov Triest.

---

[1]) Iţĭ vine un bine, aştéptă şi altul

[2]) & [3]) Cine'ţĭ vré bine te lasă rîḑênd, cine nu'ţĭ vré bine te lasă plângênd.

16985 * **Cine nu ĕşĭ va binele, să nu i-ĕl dé Domnul.**

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 81.

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce 'şĭ vor rĕul lor (GOLESCU).
Adică pentru ceĭ carĭ se îndĕrătnicesc să facă un lucru care trebue să le aducă pagubă.

16986 **Fă în vĭéţa ta tot bine,**
Chĭar şi legilor streine.

ANTON PANN, I, p. 72. — HINŢESCU, p. 14.

Maximă creştinéscă.

16987 * △ **Binele se uĭtă.**

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j. *Tutova*.

Binele pré lesne, ĭară rĕul cu anevoe sĕ uĭtă.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 95.

Ḑicere care se adevereşte în tóte ḑilele.

Mémoire du mal a longue trasse;
Mémoire du bien tantost passe.

Prov. Franc.

Boses schreibt man in Stein, Gutes in Sand. [1])

Prov. Germ.

16988 **Óre ce se trece saŭ îmbĕtrânesce, în lume, maĭ curînd? facerea de bine.**

Cron. Anonim, p. 183.

Acelaş înţeles ca la No. 16987.

16989 **Tot-dé-una binele se uĭtă maĭ lesne ca rĕul.**

IDEM, *Cal. Rom. 1892.*

---

[1]) Rĕul se scrie pe piétră, binele pe nisip.

Acelaş înţeles ca la No. 16988.

16990 **Bine, bine peste bine**
Când vine, e tot maĭ bine.

A. PANN, II, p. 21.—HINŢESCU, p. 14.

Când se grămădesc, fericirile pe unul.

16991 * △ **Bine preste (peste) bine nu strică.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 23, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*—GR ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No 16990.

16992 * △ **Omuluĭ de mult bine, îĭ vine a sburdà**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

Arată pe omul fericit.

16993 * △ **Binele vine anevoe, ĭar rĕul îndată.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

Aşa e dat omuluĭ să fie.

16994 △ **A face bine, e tot-dé-una maĭ bine de cât a face rĕŭ.**

A. PANN, II, p. 20. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 4, *c. Sibiŭ, Transilvanĭa.* — HINŢESCU, p. 14

Ne învaţă să facem bine la toţĭ.

6 995 △ **Caută binele cu sacul,**
Şi nu'l găsesce nicĭ cu acul.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 37, *c. Rîşnov, Ungarĭa*

Pentru omul lipsit de noroc.

16996 △ Bine de una şi rĕŭ de ḑece.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 23, *c. Sinersig, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 16995.

16997 * △ De când binele
C'a murit cânele,
Ş'a rĕmas căţaua
De-a umplut mahalaua.

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

1⁰ Rĕspuns ce se dă, când cine-va întrébă pe altul: «cum o ducĭ? bine?»
2⁰ Adică a scăpat de un rĕŭ şi a dat peste altul maĭ mare

16998 * △ Binele vine, binele mere,
Şi maĭ mult sĕ trage la omul cu avere.

V Sala, *dasc c. Holod, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Norocul, tot la cel avut merge.

16999 * △ Cine face bine, bine găsesce.

Hinţescu, p. 55 — D-na Z. Juvara, *c. Fedescĭ, j. Tutova.* — Al. Martinian, *j. Ilfov.* — N. Mateescu, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.*

* △ *Bine facĭ, bine găsescĭ.*

C. Mihalache, *înv c. Şendrescĭ, j. Tutova.* — Gr. Poĭenaru, *ing. c. Rassa, j. Ialomiţa.*

△ *Cine face bine, bine găsesce;*
Cine face rĕŭ, rĕŭ 'l însoţesce.

A. Pann, II, p. 22. — Hinţescu, p. 14. — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 45, *c. Topliţa-Rom., Ungarĭa.*

Prin urmare să facem tot bine.

Jól tetél, jól váry.[1])

Prov. Mag.

* △
17000 **Binele cu bine se rĕsplătesce.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 23, c. *Sinersig, Ungaria.* — V. Sala, *dasc.* c. *Vinteri, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 16999.

* △
17001 **Unde'i bine**
Nu'i de mine;
Unde'i rĕŭ
Hop şi eŭ.

V. A Forescu, c. *Folticeni, j. Suciava.* — Gavr. Onişor, *prof.* c. *Crângu, j. Tutova.* — E. I. Patriciu & G. P Salviŭ, *înv.* c. *Smulţi, j. Covurluiu.*

* △
Unde'i bine
Nu'i de mine;
Unde'i rĕŭ,
Acolo's eŭ.

Dr. Cristea, *Prov.,* p. 264, c. *Topliţa Rom., Ungaria.* — Avr. Corcea, *paroh,* c. *Coşteiu, Banat.* — G. Madan, c. *Truşeni, ţin. Chişĕneŭ, Basarabia.*

Pentru omul lipsit de noroc în tóte împrejurările. Arată culmea necazurilor.

* △
17002 **Orĭ maĭ bine, orĭ maĭ rĕŭ**
Scie unul Dumneḑeŭ.

C. Teodorescu, *înv* c. *Dógele, j. Vasluiu.*

Viitorul numaĭ Dumneḑeŭ îl cunósce.

[1]) Bine aĭ făcut, bine aştéptă.

17003 *△ **Binele este (îĭ) duşmanul rĕuluĭ.**

C. Teodorescu, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluiu.* — Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna*

Omul de bine dispreţuesce tot ce este rĕŭ.

A se reaminti vechĭa dicere scolastică: *malum habet causam deficientem non efficientem.*

17004 *△ **Las că'ĭ bine, cu tóte că'ĭ rĕŭ.**

C. Alexandrescu, *c. Alexenĭ, j. Ialomiţa.*

La o întîmplare nenorocită, arĕtând: că rĕul puteà să fie maĭ mare, saŭ că tot rĕul are şi partea luĭ de bine.

17005 *△ **Ce'ĭ bine nu'ĭ rĕŭ.**

I. Creangă, *Conv. Liter.*, XI, p. 455; *Pov.*, p 46. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 146. — I. Negruzzi, *Conv Liter.*, XIII, p. 34. — N. Mateescu, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.* — Avr Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat*

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 17004.

«Na, că făcuĭ pacostea şi frăţine-meŭ. Eĭ, eĭ, acum ce'ĭ de făcut? Eŭ cred că *ce'ĭ bine nu'ĭ rĕŭ:* Danilă face, Danilă trebue să desfacă. — I. Creangă, p. 46

2⁰ Pentru ce-va care e bine cum este.

«Fă ĭécă aşa, şi aşa, că'ĭ bine, şi *ce'ĭ bine nu'ĭ rĕŭ.*»

17006 *△ **Când îmĭ merge bine,**
Toţĭ îs cu mine;
Când îmĭ merge rĕŭ,
Rĕmân numaĭ eŭ.

E. I. Patrioĭu, *înv. c Smulţĭ, j. Covurluiu.*

△
La bine
Toţĭ cu mine;
La rěŭ
Numaĭ eŭ.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 127, c *Gura Rîuluĭ, Ungaria.*

Vedĭ *Prietin*

Pentru amiciĭ banuluĭ.

17007 Până 'ĭ bine
Mulţĭ cu tine;
Dar la nevoĭ
Maĭ napoĭ.

I. T. Mera, *Conv. Liter.*, XVII.

Vedĭ *Prietin.*

Acelaş înţeles ca la No. 17006.

*
17008 Fă ghine că va-ţĭ alacsescu numa.[1])

Ilie Ghicu, *prof. c. Samarina, Epir.*

* △
17009 Nu'ĭ da bineluĭ cu picĭorul
Că pe urmă o să'ĭ ducĭ dorul.

D-ra Tinca Şişman, c. *Adam, j. Tutova.*

Sĕ dice celuĭ care umblă să fugă de un bine care dă peste el

*
17010 Binele aştéptă şi rěŭ.

I. Creangă, *Conv. Liter.*, 75-76, p. 284, *Pov.*, p. 7.

Vedĭ *Desfatare*

Adică după bine vine şi rěŭ

Post gaudia luctus [2])

Prov Lat

---

[1]) Fă bine că'ţĭ voĭu schimba numele.
[2]) După bucurie supěrare.

Aıse et mal se suivent de près.

Prov. Franc.

L'alegria si cambıa spessu in luttu.[1]

Prov. Ital.

Nach Freude folgt Leid.[2]

Prov. Germ

After joy comes annoy.[3]

Prov Scoţ.

17011 **Sărace bine, mult rĕŭ aşteptĭ.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c Smulţĭ, j Covurluĭu.*

1⁰ Se dice de ceĭ carĭ trăesc bine, şi daŭ bineluĭ cu picĭorul; îşĭ fac de cap.
2⁰ Acelaş înţeles ca la No. 17010.

17012 * △ **Fă bine (ş')aştéptă rĕŭ.**

S. FL. MARIAN, *Tradiţ. Pop*, p. 197. — LAURIAN & MAXIM, I, p. 2 3. — HINŢESCU, p. 14. — G. I. MUNTEANU, p. 20. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 91, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.* — D. POPOVICIU, *înv. c Cuvın, comıt. Arad, Ungarĭa* — GAVR CNIŞOR, c. *Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — V. SALA, *dasc. c. Poĭana, comit. Bihor, Ungarĭa.* — IULIU PAP, *înv. c. Covasınţ, comıt. Arad, Ungarĭa.*

△ *Fă adĭ bine şi mâne te aştéptă la rĕŭ.*

Gazet. Săten., XVI e, p. 13.

Să nu te aşteptĭ la recunoscinţă, din partea celor carora aĭ făcut vre-un bine; ba dinpotrivă.

---

[1]) Bucuria se schımbă adese-orĭ în supĕrare.
[2]) După mulţumire urméză durere.
[3]) După bucurıe vıne supĕrare.

17013 **Fă bine să găsescĭ rĕŭ.**

A. PANN, III, p 109.

Fă bine să 'ţĭ găsescĭ rĕŭ.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, III, p. 380. — *Leg.*, I, 1872, p. 167.

Fă bun, s'afli arĕŭ. [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 156

Acelaş înţeles ca la No. 17012

17014 * △ **Fă bine (ca) să 'ţĭ audĭ rĕŭ.**

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p 133; II, p 86 — HINŢESCU, p. 14. — I. CREANGĂ, *Conv. Liter*, XI, p. 189; *Prov*, p. 253 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 380. — D-na EL. SEVASTOS, p. 2?2 — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 91, c. *Rêsnov, Ungaria.* — GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*, j. *Putna.* — GAVR ONIŞOR, *prof.* c *Dobrovĕţ*, j. *Vasluĭu.*

A face bine să'şĭ audă rĕŭ.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 150.

* *Fă bun s'avdzi arĕŭ.* [2])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 17013.
2⁰ Fă bine şi tot veĭ fi criticat

17015 **Fă bine ca să vedĭ rĕŭ**

I. G. VALENTINIANU, p. 21.

Acelaş înţeles ca la No. 17013.

---

1) Fă bine s'afli rĕŭ.
2) Fă bine s'auzĭ rĕŭ.

17016 **Fă bine şi aştéptă-te la gâlcévă.**

X***, *c. Nănescĭ, j. Bacăŭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 17015.

* △

17017 **Cu binele de nu veĭ puté, ĭar cu rěul nu facĭ nimica.**

A. PANN, II, p. 125.—HINŢESCU, p. 15. — V. SALA, *dasc c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

E maĭ bine cu binele de cât cu rěul.

A. PANN, I, p. 169. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 378. — HINŢESCU, p. 15.

Cu blândeţea maĭ uşor de cât cu sila aducĭ pe ceĭ-l-alţĭ ca să facă ce doreşcĭ.

17018 **Binele pe om îl scapă,**
Cu vreme, de foc şi apă.

A. PANN, II, p 20.—HINŢESCU, p 15.

* △

Binele pe om îl scapă
De foc şi de apă.

V. SALA, *c. Păcălescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △

Binele te scapă
De foc şi de apă.

E I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.* — V. SALA, *dasc. c. Petrósa, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Indemn de a face bine.

17019 **Binele de rěŭ te scapă**
Să 'l aruncĭ chĭar şi în apă.

A. PANN, I, p 72. — HINŢESCU, p. 15. — G. I. VALENTINEAN, p. 30.—AL. ODOBESCU-SLAVICĬ, *Cart. Cit.*

* △
Binele de rĕŭ te scapă
De l'aĭ aruncà şi 'n apă.

Dr. Cristea, *Prov*, p 23, c. *Agnita, Ungaria*

Binele, pe care 'l facĭ, îşĭ primesce odată rĕsplata.

Fais le bien, jette le dans la mer. Si la poisson l'ignore, Notre Seigneur le saura.

Prov Franc

17020 Binele din mâĭnĭ 'l scapă
Şi lasă'l să cadă 'n apă.
Că binele nu s'afundă,
Ci stă, pe d'asupra, 'n undă.

A Pann, *Archir*.

Acelaş înţeles ca la No. 17019.

* △
17021 Binele să 'l aruncĭ pe apă, că 'l găsescĭ.

E I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17020

17022 Fă bine şi 'l aruncă 'n baltă, că nicĭ nu sciĭ cum esĕ la ivélă.

D-na El Sevastos, p. 98.

Acelaş înţeles ca la No 17021.

* △
17023 Fă bine şî 'l aruncă în apă.

Iord Golescu, *Mss.* II, p. 115. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 380. — Gr. Alexandrescu, *j. Putna.*

* △
Fă bine şi 'l aruncă 'n baltă.

V A Forescu, *înv.* c *Dorna, j. Sucĭava.*

* △ *Fă bine şi 'l aruncă 'n gârlă.*

TINCA ŞIŞMAN, *înv c. Adam, j Tutova.*

* △ *Fă ghine şi-arucă'l tru mare.* [1])

D. DAN, *stud. c. Molovişte, Macedonia*

Adică când facĭ vre-un bine, nu căută cuĭ ĕl facĭ (GOLESCU).

17024 **Fă bine şî 'l aruncă în drum.**

A. PANN, II, p. 20.

Fă bine şi 'l aruncă pe mărăcine.

BARONZI, p. 49. — HINŢESCU, p. 14.

Acelaş înţeles ca la No. 17023.

* △
17025 **Binele nu se înnécă.**

E. I PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17024.

* △
17026 **Fă binele că el nu se înnécă.**

V. A. FORESCU, *c Mălinĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 17025 sub formă de povaţă.

* △
17027 **De facĭ astă-ḑĭ cuĭ-va bine**
Mâne de la altu'ţĭ vine.

A. PANN, I, p. 73 — HINŢESCU, p 14 — Dr. CRISTEA, *Prov*, p 71, *c. Topliţa-Rom., Ungarĭa.* — G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

---

[1]) Fă bine şi aruncă'l în mare

Acelaş înţeles ca la No. 17026.

17028 Binele ce 'l facĭ la óre-cine
Ţi'l întórce vremea care vine.

A. Pann, II, p 21. — Hinţescu, p 15.

Acelaş înţeles ca la No. 17027.

Un bienfait n'est jamais perdu.

Prov. Franc.

*

17029 Aruncă binele tĕŭ în drépta şi în stânga, şi la nevoĭe aĭ să'l găsescĭ.

Acelaş înţeles ca la No. 17028

17030 Omuluĭ de unde nu gândesce
Binele i se resplătesce.

A. Pann, I, p 72. — Dr Cristea, *Prov*, p. 197, c. *Sibiŭ, Transilvania*. — Hinţescu, p. 132.

Acelaş înţeles ca la No. 17029.

17031 Binele nu se face
Numaĭ la cine îţĭ place;
Că binele este bine
Să'l facĭ la fie (fieşte) cine.

A Pann, II, p 20 — Hinţescu, p. 15

Sĕ facĭ bine la tot omul

17032 Spre bine când apucĭ
Aşa trebue s'o ducĭ.

I. G. Valentinian, p 31.

Omul să remână tot pe calea cea bună

17033 Fă bine, nu te teme de nimene.

G I. Munteanu, p 16 — Hinţescu, p. 14.

De ce s'ar teme?

17034 **Cine face bine altuĭa, sie'şĭ face.**

LAURIAN & MAXIM, I, p. 140

Căcĭ va fi rĕsplătit.

△
17035 **Mulţumim luĭ Dumneḑeŭ,**
Şi de bine şi de rĕŭ.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p 154, c. *Agnita, Ungarĭa.*

A se adăogà la No. 15196.

17036 **Tu ḑicĭ că'mĭ voĭescĭ binele,**
Şi mĕ 'nghimpĭ ca albinele.

A. PANN, III, p. 20. — HINŢESCU, p. 15.

Pentru prietenul falş şi viclén.

* △
17037 **De bine nimenea nu fuge.**

BARONZI, p. 53 — HINŢESCU, p. 14 — Dr CRISTEA, *Prov*, p. 69, c. *Topliţa-Rom.*, *Ungarĭa.* — GR POIENARU, *ing.* c *Rassa*, *j. Ialomiţa.*

Nimene nu fuge de bine.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1263.

Nime nu fuge de bine.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 101.

Când dă cine-va peste bine.

* △
17038 **Cari fuge di ghine, da tu slab (arĕŭ).**

I. COYAN, *prof.* c. *Samarina, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 5279.

[1]) Care fuge de bine, cade în reŭ.

17039 *△ **De bine, de rĕŭ.**

P. Ispirescu, *Leg*, p. 362.

Vrênd ne-vrênd, orĭ cum ar fi

«Insă n'avu ce face, *de bine, de rĕŭ* îĭ puse într'o parte a palatuluĭ şi tot amâna cununile.» — Ispirescu.

17040 *△ **L'am pus bine.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p 129, c *Toplıţa-Rom.*, *Ungarĭa.* — C. Teodorescu, *înv. c. Dógele, j Vasluĭu.*

L'am regulat cum se cade

17041 * **I s'a urît cu binele.**

A. Pann, *Edit* 1889, p. 113; II, p. 101. — Hinţescu, p. 197

Vedĭ *Nas.*

Ameninţare. Acelaş înţeles ca la No 4093.

17042 * **A urî binele pre cine-va.**

A fi lipsit de noroc.

BLÂND

17043 *△ **Omul blând fuge ca racul, când dă peste gâlcévă**

V A. Forescu, c *Stănişóră*, *j. Sucĭava*

Adica fuge de cértă

17044 *△ **Blândul
Moştenesce pămîntul.**

Dr. Cristea, *Prov*, p. 24, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.* — V Sala, c *Beĭuş, comit. Bihor, Ungarĭa* — D Popovicĭu, *înv.* c. *Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa.*

Adică isbutesce şi o duce maĭ mult.

17045 * △ Blânda
Sparge tinda.

IUL. GROFŞOREANU, *prof. B. Comloş, comit. Torontal, Ungaria.* —Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 24, *c. Sibiŭ, Transilvania.*

Ómeniĭ blânḑĭ sunt ceĭ maĭ rĕĭ, când le sare ţandăra. Se ḑice maĭ ales pentru muĭerĭ.

17046 * △ Blândul
Dă cu bâtul.

IUL GROFŞOREANU, *prof c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17045.

BUN

Veḑĭ *Brânză, Babă, Pâne, Rană, Tutun.*

17047 De cât cu un nevoĭaş la câştig, maĭ bine cu un om bun la pagubă.

ILIE HOCĬOTĂŬ, *c. Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Veḑĭ *Cuminte, Deştept, Inţelept, Isteţ, Omenie, Şiret, Voĭnic, Vrednic.*

Acelaş înţeles ca la No. 16035.

17048 Faptele bune, în lume
Iţĭ las nemuritor nume.

A. PANN, II, p. 22. — HINŢESCU, p. 57.

Ne îndémnă la fapte bune.

17049 Fapta bună nu móre nicĭ odată.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 381; *Leg*, p. 304.

Fapta bună nu piere.

VARRON, p. 19.

Acelaş înţeles ca la No. 17026.

17050 * Fapta bună, ca fimeea frumósă.

V. A FORESCU, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Nu se uĭtă când cine-va face bine; se vorbesce de fapta luĭ ca şi de o femee frumósă.

17051 * △ Fapta bună
Este pentru om cunună.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Tot-dé-una fapta bună
Este tuturor cunună.

A. PANN, II, p 22. — HINŢESCU, p. 57. — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 254, c *Sibiŭ, Transilvanĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17050.

17052 Fapta bună în vĭéţă
La norocire înalţă.

A. PANN, II, p. 22. — HINŢESCU, p. 57.

Fapta bună îşĭ primesce rĕsplata

17053 * △ La fapta bună
Puţinĭ s'adună.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungarĭa.*

La faptă bună
Puţinĭ s'adună;
Dară mult pot puţinĭ bunĭ împreună.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 233.

Ceĭ maĭ mulţĭ alérgă la rele.

17054 * **Fapta bună nu are laudă.**

V. A. Forescu, c. *Folticenĭ*, *j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 17053.

17055 **La fapta bună**
Mulţĭ s'adună.

I. Ghica, *Conv. Liter.*, XVIII.

△ *La o faptă bună*
Mulţĭ voĭnicĭ s'adună.

G. Dem. Teodorescu, *Poes. Pop.*, p. 256.

Inversul ḑiceriĭ de la No. 17053.

17056 △ **Un bun c'un rĕŭ,**
Aşa a lăsat Dumneḑeŭ.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 264, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Se ḑice maĭ ales pentru căsătoriĭ.

17056 *b.* **Lucru bun şi care 'ţĭ place**
Nu 'ntrebĭ în cât timp se face.

A Pann, II, p. 16.—Dr. Cristea, p. 139, *c. Agnita, Ungarĭa.*—Hinţescu, p. 93.

Timpul nu se socotesce când vreĭ să facĭ un lucru bine.

17057 * △ **Lucrul bun nu sĕ face ĭute.**

V. Sala, *dasc. c. Hotar, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Lucrul bun se face curînd.

G. I. Munteanu. — Hinţescu, p. 92.

Pentru lucrul care cere o muncă încordată.

17058 * △ **Lucrul bun anevoie se dobândesce.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 101, III, p. 15. — HINŢESCU, p. 93 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 139, *c. Sibiŭ, Transilvania.* — A. MARTINIAN, *j Ilfov.*

* △ *Lucrul bun anevoie se câştigă.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Adică cu muncă şi grĕutate.

17059 * △ **Una bună, ḑece rele.**

IUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit Arad, Ungaria.*

Adică maĭ mult rĕŭ de cât bine.

17060 * △ **Cu cel bun te cinstesce,**
Cu cel rĕŭ te dojenesce.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Arad, Ungaria.*

Să fugĭ de ceĭ rĕĭ, şi să cauţĭ societatea celor bunĭ.

17061 **Omul bun încape orĭ-unde.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluiu.*

Orĭ unde e primit cu plăcere.

17062 **Di bunlu, vîră nu fudzi.** [1])

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 152.

Acelaş înţeles ca la No. 17061.

---

[1]) De omul bun nimenĭ nu fuge.

17063 **Omul prea bun e nebun.**

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

* △ *De bun îĭ nebun.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

△ *Omul de bun e nebun.*

Dr CRISTEA, *Prov.*, p 193, *c. Topliţa Rom., Ungaria.*

Sĕ ḑice ómenilor carĭ, în bunătatea lor, sufĕr chiar neajunsurì de la alţiĭ

17064 * △ **Omul bun e prost.**

G. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 17063.

17065 **Cel maĭ bun, maĭ prost.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 77.

1⁰ Sĕ ḑice când toţĭ sunt de o potrivă proştĭ (GOLESCU).
2⁰ Acelaş înţeles ca la No. 17064.

17066 △ **Il alege de bun, şi ĭese nebun.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j Vasluĭu.*

Când suntem înşelaţĭ în părerea pe care o aveam despre unu.

17067 * △ **Fiĭ bun ca să trăescĭ mult.**

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Indemn pentru a te arĕtà bun.

17068 * △ **Cine e bun place şi luĭ Dunmeḑeŭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Acelaş înţeles ca la No. 17067.

17069 * △ **Omul bun, după fapte se cunósce.**

P GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comănița, j. Olt.*

Iar nu numaĭ după vorbe.

17070 **Dumneḑeŭ, cum 'ĭ-a plăcut,**
Şi buniĭ (bun) şi rěĭ (rěŭ) a făcut.

A. PANN, II, p. 15 —HINŢESCU, p 52

Acelaş înţeles ca la No. 15172.

17071 **Cine a făcut pe bunul**
A făcut şi pe nebunul.

A. PANN, II, p. 138 —HINŢESCU, p. 20.

Veḑĭ *Bogat.*

Dumneḑeŭ a făcut pe toţĭ ómeniĭ, prin urmare pe toţĭ trebue să 'ĭ ĭubim, de o potrivă.

17072 * △ **Nu este (e) bun ce este (e) bun; ci este (e) bun ce 'mĭ place mie.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 103; II, p 118 — HINŢESCU, p 20. — G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşița, j. Dîmbovița.*

Veḑĭ *Drag, Frumos.*

Acelaş înţeles ca la No. 5243.

17073 * △ **Unde omul bun a pus mâna, a pus şi Dumneḑeŭ mila.**

V. A. FORESCU, *c. Stănişóra, j. Sucĭava*

Veḑĭ *Dumneḑeŭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 15245.

17074 * △ **Omul bun e ca pânea cea de grâŭ.**

S. Mihăilescu, *Şezăt*, II, p. 28. — V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

* △ *Iĭ bun ca pânea cea bună.*

A. Gorovei, *prof. c. Siliştea, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 9060.

17075 * △ **Nu în mult stă bunul, ci în bun stă multul.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Să cauţĭ a avé nu mult ci bun.

17076 △ **Maĭ bine puţin şi bun, de cât mult şi rĕŭ.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 143, *c. Ighiu, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17075.

17077 **Pĕ cel maĭ bun om, Domnul să ne'l îndrepteze.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 58.

Adică să ne'l aducă, saŭ să ne'l tămăduĭéscă, şî sĕ ḑice când nicĭ unul sdravĕn (Golescu).

17078 **Din gura omuluĭ bun, vorbă de rĕŭ nu ese nicĭ odată.**

A. Pann, I, p. 168. — Hinţescu, p. 136.

Căcĭ dînsul e îngăduitor, chĭar şi pentru ceĭ rĕĭ.

* △
17079 **Fiĭ tată celor bunĭ, şi biciŭ celor rĕĭ.**

A. PANN, II, p 34. — HINŢESCU, p. 116. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

Ocrotesce pre ceĭ bunĭ, lovesce în ceĭ rĕĭ.

17080 **Să fiĭ bun, unde se póte.**

A. PANN, *Edit* 1889, p. 95

Să fiĭ bun şi blând la tóte,
Dar până unde sĕ póte.

A. PANN, II, p. 34. — HINŢESCU, p 20.

Căcĭ pe omul prea bun îl calcă toţĭ

17080 b. **Bun dĕ alţiĭ, rĕŭ pentru el.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 86.

*
Bun pentru alţiĭ, rĕŭ pentru dînsul.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I, p. 454.

1⁰ Arată pĕ risipitorĭ (GOLESCU).
2⁰ Pentru omul care se jertfesce pentru alţiĭ.

* △
17081 **Cele bune**
Să s'adune,
Cele rele
Să se spele.

S. FL MARIAN, *Nunta*, p. 449 — *Şezăt.*, II, p. 211 — I. CREANGĂ, *Amint*, p. 60 & 195. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 41, c. *Gura Rîuluĭ, Ungaria* — C. TROTEANU, c. *Stănicescĭ, j Botoşanĭ.*

* △
Ale bune
Să s'adune;
Ale rele
Să se spele.

AVR CORCEA, *paroh*, c. *Coşteĭu, Banat.*

Se ḑice unde sunt ómenĭ supěraţĭ, gata spre cértă, spre mânie.

17082 Cum erà
Bună, rea,
Imĭ făceam trébă cu ea.

A. PANN, III, p. 110. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 160.

Pentru a se arětà că, un lucru, de care suntem pă gubiţĭ, orĭ câte cusururĭ ar fi avut, tot ne foloseà

17083 Până nu veĭ vedé pe cel bun, nu lepědà (lěpědà) pe cel prost.

A. PANN, III, p. 72. — HINŢESCU, p. 20

Veḑĭ *Cap II, c. Apă*

Acelaş înţeles ca la No. 379.

17084 Eĭ fi bun cât eĭ fi

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 82, III, p 30. — HINŢESCU, p. 20

Ca un fel de nepăsare

17085 * △ E bun numaĭ când dórme.

IUL VULCĂNESCU, *c. Pelescĭ, j. Dolj.* — N. ŞANDRU, *c. Geoagiul Sup. comit. Alba Inf. Transilvania.*

Nu e bun de nimic

17086 * △ A o face bună de nimic.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Când cine-va greşesce un lucru, saŭ comite o faptă nesocotită.

17087 * △ Cu bun, cu rěŭ.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Cu una, cu alta; cu totul, fără a alege.

17088 **A stà bun pentru cine-va.**

LAURIAN & MAXIM, I, p. 12 & 230.

A rĕspunde saŭ a garantà pentru el.

17089 **A se pune bun pentru cine-va.**

LAURIAN & MAXIM, I, p. 230.

A mijlocì în favórea cuĭ-va, a'l apĕrà, a'l ajutà.

BUNĂTATE

17090 **Bunătăţile fac pe ómenĭ a fi de bun ném.**

DIM ŢÌCHINDEAL, *Fab.*, p. 63.

Adică bunele însuşirĭ ale omuluĭ ĭar nu faptul că s'a născut dintr'un ném maĭ osebit.

* △
17091 **Cu bunătatea morĭ de fóme.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Să nu fiĭ prea bun.

* △
17092 **Cu bunătatea mea,**
Eŭ am rĕmas grea.

G. P SALVIŬ, *înv c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Vedĭ *Belea.*

Aşa a ḑis o femee. Să nu fiĭ prea bun că o paţĭ.

* △
17093 **Cu bunătatea luĭ nicĭ un copil nu'ĭ sémĕnă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j Vasluĭu.*

Pentru bărbat, de bun ce e, e prost.

* △
17094 **'I-a eşit bunătatea pe faţă.**

GAVR ONIŞOR, *prof. c Dobroveţ, j. Vasluĭu*

Pentru cel rĕŭ şi făţarnic

CINSTE

Vedĭ *Cap. VII, c. Cinste.*

17095 **La tine cinste, la mine ne-cinste.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 39.

Adică cele dĕ cinste la ceĭ nebunĭ, la ceĭ mişelescĭ aduc necinste (GOLESCU).

* △

17096 **Cinstea fără banĭ e sărăcie gólă.**

I. ARBORE, *ing. j. Buzĕŭ.*

Uniĭ maĭ mult preţuesc averea de cât cinstea la om.

17097 **A mâncà cinstea cu lingura şi ruşinea cu pumniĭ.**

Junimea (ziar) Berlad, III, No 15.

Vedĭ *Omenie.*

A fi necinstit şi lipsit de ruşine.

* △

17098 **Cinstea nu se cumpĕră, nicĭ nu se vinde.**

LUPESCU, *înv. c. Brosceni, j. Suciava.*

Vedĭ *Omenie*

Ci se dobândesce prin purtarea cea bună.

* △

17099 **Cinstea omuluĭ se cată.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

Iar nu posiţia saŭ averea luĭ.

* △

17100 **Cine ş'a pĭerdut cinstea, daĭ colac şi lumînare.**

V. A. FORESCU, *c. Brosceni, j. Suciava.*

Vedĭ *Onóre*

Căcĭ nu o maĭ capeţĭ.

Chi all' onore suo manca un momento,
Non vi rìpara poi in anni cento. [1]

Prov Tosc.

Verlorne Ehr', kehrt nimmermehr. [2]

Prov. Germ.

17101 **Cinstea e maĭ scumpă de cât tóte.**

A. PANN, II, p. 134. — HINȚESCU, p. 31. — *Gazet. Pop*, I, No. 190.

Vedĭ *Nume, Bun, Omenie.*

Arată cât de mult prețueşte cinstea.

Mieulx vaut trésor d'onneur que d'or.

Prov Franc. XIII-e Siècle

L'onor va sora tuto. [3]

Prov. Venet

Beter een schat van eere, dan van goud. [4]

Prov Oland

17102 * **Cinstea cântăreşte maĭ mult de cât banul.**

Acelaş înțeles ca la No. 17101.

17103 **Cinstea, cinste cere**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 84.

Cinstea la cinste merge.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 156.

[1]) Cine greşeşte la cinstea luĭ un moment, nu o maĭ îndréptă pe urmă în o sută de anĭ.
[2]) Cinstea perdută nu se maĭ întórce.
[3]) Cinstea întrece totul.
[4]) Maĭ bine o comóră de cinste, de cât de aur.

* △
Cinstea la cinste trage.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c Suicĭ, j. Argeş.*

Cinstea la cinste merge şi darul împrumut.

A. PANN, *Edıţ* 1889, p. 158; III, p. 127. — HINŢESCU, p. 34. — *Gazet Pop*, 1, p. 190.

△
Cinstea, cinste aşteptă.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 154, c. *Breţu, Ungaria.*

După cinste, cinste se aştéptă.

A. PANN, *Fab.*, II, p. 18.

Veḑĭ *Dar.*

Ne învaţă să cinstim, dacă vrem să ne cinstéscă (GOLESCU).

După cum te veĭ purtà cu alţiĭ, aşa se vor purta şi eĭ cu tine. Dacă daĭ primescĭ şi tu la rîndul tĕŭ.

Ehre, dem Ehre gebührt. [1])

Prov. Germ.

* △
17104 Cinste daĭ, cinste găsescĭ.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.* — K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stiubieniĭ, j Dorohoĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 17103.

Chi rispetto vol, rispetto porta. [2])

Prov. Veneţ.

---

[1]) Cinstea, la cinste se datoresce.
[2]) Cine respect vré, respect pórtă.

* △
17105 **Omenia omenie cere, şî cinstea cinste.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 9.

Vedĭ *Dar.*

Adică cum vom cinstì, aşa ne vor cinstì (GOLESCU).

* △
17106 **Cinstea cu ocara nu pot fi împreună.**

A PANN, I, p 13. — N MATEESCU, *înv. c Movılıța, j. Putna*

Cinstea cu ruşinea nu staŭ împreună.

I. G. VALENTINEANU, p. 31.

* △
Cinstea cu ruşinea nu pot stà împreună.

E I PATRICĬU, *înv c Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Adică omul de trébă cu cel ticălos.
A se vedé A. Pann, I, p. 11—13, snóvă referitóre la acéstă ḑicere

* △
17107 **Cinstea cu ocara tot una îĭ este.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistı. j. Putna.*

Pentru cel rĕŭ.

* △
17108 **Şĭ-a mâncat de la mine cinstea, ca mâța de la óla cu smântână.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedeştĭ, j Tutova.*

* △
Şĭ-a pĭerdut cinstea, ca mâța de la óla cu smântână.

V A. FORESCU, *c. Broştenĭ, j. Sucĭava.*

Vedĭ *Mâță, Smântână.*

Când unul, în urma uneĭ fapte rele, a pĭerdut cinstea de care se bucurà

17109 *△ A da cinstea pe ruşine.

I. CREANGĂ, *Prov.*, p. 121 & 193; *Amint.*, p 106 — C. NEGRUZZI, I, p. 249. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p 461 & 1055. — D. STANESCU, *Basme*, p. 12. — D-na Z JUVARA, c. *Fedescĭ, j. Tutova.* — G. P. SALVIŬ, *înv c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*— V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava* — G POBORAN, *inst. j. Olt.*

A da cinstea pe ruşine şi pacea pe gâlceavă.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 119

1⁰ Adică a fi bătut.
2⁰ A se face de rîs, când erà mare şi lăudat.

A CINSTÌ

Vedĭ *Cap. VII, c. a Cinsti, În faţă.*

17110 Cine-va orĭ de'l cinstesce,
Orĭ cu vorbe 'l ocăresce,
El una le preţuesce.

A. PANN, III, p. 37. — HINŢESCU, p. 152.

Pentru omul obraznic

CINSTIT

17111 *△ Vorba unuĭ om cinstit face maĭ mult de cât un zapis.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Românul maĭ ḑice că: *lacatul nu se pune la uşa pentru hoţĭ, ci pentru ômenĭ cinstiţĭ.*

17112 *△ De la omul cinstit e destul un cuvînt.

C. TEODORESCU, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu* — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Arată cât de mult preţuesce cuvîntul unuĭ asemene om, şi ce temeĭu putem pune pe dînsul.

17113 * △ **Un nume cinstit e o comóră ne-preţuită.**

C. Teodorescu, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu.*

Cel puţin ast-fel ar trebui să fie.

Maĭ de ales este un nume bun de cât avuţia mare.

Prov. Solom. 22. 1.

17114 **Cea din tóte maĭ vestită**
Cere să'ĭ ḑică cinstită

A Pann, II, p. 134 — Hinţescu, p. 200.

Pentru cele rele şi făţarnice.

17115 * △ **Om cinstit în casă pustie.**

D-na Z. Juvara, *c Fedescĭ, j. Tutova* — G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu* — M. Canian, *public. j. Iaşĭ.*

Cinstit fără voĭea luĭ; de fapt, om cu apucăturĭ rele, care aştéptă numaĭ prilejul de a'şĭ dà arama pe faţă.

17116 * △ **A fi cinstit ca buzunarul pescaruluĭ.**

G. Bănulescu, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Adică necinstit.

17117 * △ **E fórte cinstit când dórme.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu*

Acelaş înţeles ca la No. 17116.

CREDINŢĂ

17118 * △ **Şĭ-a perdut credinţa ca şi Eva raĭul.**

A. Pann, I, p. 59. - Hinţescu, p. 40. — H. D. Enescu, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoĭ.*

Veḑĭ *Ţigan.*

Nu maĭ e creḑut. Acelaş înţeles ca la No. 14257.

17119 **Îşĭ mănâncă credinţa ca ţiganu biserica.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 10.

* △ *Şi-a mâncat credinţa ca ţiganul biserica.*

C. Danilescu, *c. Scundu, j. Vâlcea.*

Om în care nu te poţĭ încrede. A se adaogà la No. 14257.

CUMPĔT

17120 △ **Cumpĕtul ţine sănătatea omuluĭ, şi hărnicia ţine averea.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 59, *c. Tisa, Ungaria.*

Să fim cumpĕtaţĭ, să înfrînăm pornirile nóstre pătimaşe.

17121 * △ **Doftorul cel maĭ bun este cumpĕtul.**

V. Sala, *dasc. c. Colescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17120.

17122 **Cumpĕtul**
Nu strică umbletul.

Gr. Jipescu, *Opinc.*, p. 128.

Omul cumpetat e în tot-dé-una folosit.

17123 * **A'şĭ pierde cumpĕtul şi umbletul.**

A. PANN, III, p. 13. — D-na V. BUDIŞTEANU, *j. Ilfov.*

* △ *Ş'a perdut (îşĭ perduse, perde) cumpĕtul ca găina umbletul.*

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 11; I, p. 52; II, p 100. — HINŢESCU, p. 41. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p 125, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem Buc. Cl. VII.* — I. MĂGURA, *prof j. Prahova.* — C. BUNGEŢIANU, *înv. c Cosovĕţ, j. Mehedinţĭ* — I. IORGULESCU, *înv. c. Baĭa-de-Aramă, j. Mehedinţĭ.*

1⁰ Când unul îşĭ pĭerde capul, nu maĭ scie cum să se pórte, ce să facă, saŭ ce să ḑică.
2⁰ Saŭ umblă fără rost, fără căpĕtâĭu.

17124 * △ **Şĭ-a perdut cumpĕtul**
Ca calul umbletul.

C. TEODORESCU, *înv c Dógele, j Vasluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17123.

17125 * △ **Îşĭ perde cumpĕtul**
Ca ţiganul umbletul.

A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 112. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Micşunesciĭ-Grecĭ, j. Ilfov.* — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 14, *c Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17124.

DREPT

Veḑĭ *Cap X, c. Drept, Mincĭună, Strîmb.*

17126 * △ **Dreptul tot-dé-una umblă cu capul spart.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 79; III, p. 28. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*. III, p. 163. — HINŢESCU, p. 50 & 83. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c Capu Pisculuĭ, j. Muscel.*

* *Dreptul âmblă tot-dė-una cu capul spart.*

C. NEGRUZZI, I, p 248.

Vedĭ *Dreptate*.

Dreptul e în tot-dé-una asuprit, cu tóte că înţeleptul Solomon dice că· *celuĭ drept nicĭ un reu nu i se va întîmpla. Prov.*, 12-21.

17127 **Până nu apucĭ pe cel drept, cel strîmb nu ese.**

A. PANN, II, p. 30 — HINŢESCU, p. 50.

Proverb juridic. După acest principĭu s'a călăuzit Irod, când a vrut să scape de pruncul Isus.

17128 * △ **Dreptul e dujmănit de toţĭ pĕcătoşiĭ.**

V. SALA, *dasc. c. B. Lazun, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Omul drept, în tot-dé-una e prigonit.

17129 * △ **Dreptul nu se teme de barfă.**

D-na Z JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova*

Căcĭ bârfelile nu'l pot atinge.

17130 * △ **Dreptul de audul rĕŭ nu se teme.**

A. PANN, II, p. 30. — HINŢESCU, p. 50 — *Abeced. Ilustr.*, p. 29. — TINCA ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova*

Acelaş înţeles ca la No. 17219.
Din psalmile luĭ David.

17131 * △ **Ce e drept e drept.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Veḑĭ *Cap X, c. Drept.*

Aşa e, cum spune. Acelaş înţeles ca la No. 11882.

17132 **Cine spune dreptul, loc nu'şĭ maĭ găsesce.**

A. Pann, I, p. 27.

Veḑĭ *Adevĕr.*

De multe orĭ, e maĭ bine să tacĭ de cât să vorbescĭ, chĭar daca aĭ spune adevĕrat.

A sĕ vedé în A. Pann, I, p. 25, o snóvă privitóre la acéstă ḑicere.

17133 △ **Drepţiĭ**
Pórtă obeţiĭ.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 79, c. *Sînersıg, Ungarĭa*

Ceĭ nevinovaţĭ sunt pedepsiţĭ.

17134 △ **Om drept ca funĭa 'n traistă.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 191, c. *Logoş, Ungarĭa.*

△ *Drept ca funĭa 'n straiţă.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 79, c. *Sînersıg, Ungarĭa.*

△ *Drept ca funĭa'n sac.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 78, c. *Ida Mare, Ungarĭa.*

A se adaogă la No. 11942.

DREPTATE

Veḑı *Cap. X, c. Dreptate; Dumneḑeŭ.*

17135 ✻ △ **Dreptatea, molifelnicul popiĭ.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Capu Pîsculuĭ, j. Muscel*

Dreptatea nu există pe lume, pentru ţĕran, doar când o muri.
Molifelnic pentru moliftelnic, molitvelnic, etc.

17136 ✻ △ **Dreptatea a pĭerit din lume.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat*

Acelaş înţeles ca la No. 17135.

17137 ✻ △ **Dreptatea e scrisă la fie-care în vîrful nasuluĭ.**

P. Gârboviceanu, *profesor c. Glăvi, j. Vâlcea.*

După cum e boer saŭ ţĕran.

17138 ✻ △ **Dreptatea ĭese (la lumină) ca untul de lemn de asupra apeĭ.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Pojogenĭ, j. Gorj & c. Zăvoenĭ, j. Vâlcea.* — Dr. Cristea, *Prov., c. Topliţa Rom., Ungaria.*

A se adaogà la No. 11896.

17139 ✻ △ **Dreptatea umblă cu capul spart.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 78, *c Topliţa Rom., Ungaria.*—P. Gârboviceanu, *prof. c. Pojogenĭ, j. Gorj.*

Vedĭ *Drept*

A se adăogà la No. 11890.

17140 ✻ △ **Dreptatea te lógă la gard.**

P. Gârboviceanu, *profesor c. Chióra, j. Ialomiţa.*

Adică te prostesce, îşĭ bate joc de tine.

17141 * △ **Aĭ dreptate dar n'aĭ s'o ĭeĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

Acelaş înţeles ca la No. 11900.

ECONOM

Vedĭ *Sărăcie.*

17142 * △ **Economul bun socóte şi crucerul.**

V. SALA, *dasc. c. Ţigănescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Economia cât de mică e folositóre.

17143 △ **Economul bun îşĭ cumpĕră ĭérna car şi vara sanĭe.**

Dr CRISTEA, *Prov.,* p. 83, *c Ida Mare, Ungarĭa.*

Vedĭ *Inţelept*

Acelaş înţeles ca la No 16048.

17144 **Nicĭ prea econom,**
Nicĭ prea galantom.

HINŢESCU, p. 53.

Vedĭ *Iconom.*

Cum se cuvine ca omul să fie.

ECONOMIE

Vedĭ *Iconomie.*

17145 △ **Celuĭ cu economie**
Suta îĭ este o mie.

Dr. CRISTEA, *Prov.,* p 42, *c. Topliţa Rom., Ungarĭa* — D-na E. B. MAWR, p. 3.—HINŢESCU, p. 53.

Vedĭ *Iconomie.*

Cel econom e în tot-dé-una destul de bogat.

Un sou épargné est un sou gagné.

Prov. Franc.

Der Pfennig macht den Thaler. [1])

Prov Germ.

A penny saved is a penny gained. [2])

Prov. Engl.

17146 **Maĭ bire'ĭ spareĭ nego sto vadagni.** [3])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 12.

Acelaş înţeles ca la No. 17145.

17147 **Spare pre canela, to maĕre fora pre calcun.** [4])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 15

Pentru cel care după ce face o economie neînsemnată, de odată cheltuesce fără nicĭ o socotélă.

FOLOS

Veḑĭ *Ponos*

GALANTOM

Veḑĭ *Econom, Iconom.*

17148 * △ **Galantom cu (la) punga altuĭa.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.*

Când unul dă, cu mâna largă, ce nu e al luĭ.

---

[1]) Banul face leul.
[2]) Un ban economisit e un ban câştigat.
[3]) Maĭ bine o economie de cât o sută de câştigurĭ.
[4]) Economisesce prin robinet, ca să risipească prin vrană.

De alieno liberalis. [1])

Prov. Lat.

Co la borsa dei alter se fa 'l generòs. [2])

Prov. Lomb. Bergam.

Aus anderer Leute Beutel ist gut zehren. [3]).

Prov. Germ

GLUMĂ

Vedĭ *Pisică, Trébă.*

17149 **Pe mulţĭ prietenĭ, în lume,**
Îĭ facem duşmanĭ prin glume.

A. PANN, III, p. 8.—HINŢESCU, p. 152.

De aceea să nu supĕrăm pe nimenĭ cu glumele nóstre.

* △

17150 **De multe (adese) orĭ gluma înjură muma.**

A PANN, *Edit.* 1889, p. 7; I, p. 24.—BARONZI, p. 58.—P. GÂRBOVICEANU, *prof* c. *Slăvuţa, j. Dolj & c. Zăvoenĭ, j. Vâlcea.* — A. GOROVEĬ, c. *Siliştea, j Sucĭava.* — GR. ALEXANDRESCU, *j. Putna*

Gluma f... muma.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p 23.

De multe orĭ gluma
Suduĭesce muma,
Şi aduce ura.

HINŢESCU, p. 69.

1° Din glumă ajungĭ la cértă.
2° Adică cu gluma ne-înşelăm (GOLESCU).

---

[1]) Darnic de lucrul altuĭa
[2]) Cu punga altuĭa face pe galantomu.
[3]) E bine să trăĭescĭ (rodĭ) din punga altora.

17151 **Unul ardică la glumă,**
Ş'altul te 'njură de mumă.

A. PANN, III, p. 8.

Unul sporesce la glumă,
Ş'altul te 'njură de mumă.

HINŢESCU, p. 69.

Acelaş înţeles ca la No. 17150.

17152 **Gluma se face cértă.**

LAURIAN & MAXIM, *Glosar*, p. 270

Acelaş înţeles ca la No. 17151

17153 **Gluma sparge gura.**

KÁROLY ÁCS, p. 81.

Acelaş înţeles ca la No. 17152

17154 △ **Tótă gluma are capĕt.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 253, c. *Tisa, Ungaria.*

Gluma să ne fie cu mĕsură, şi să ne oprim la vreme.

17155 **Cu glumile şi cu minciunile**
Sĕ culeg, tómna, prunele.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 45.— P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 159.

Cu rîsul şi cu glumele,
Se culeg, tómna prunele.

HINŢESCU, p. 162 — HELIAD RĂD, *Tand.*, p. 12.—P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 161.

Cu rîsul şi glumele
Se culeg, tómna prunele,
Şi rachiu
'L bé zapciu.

A. PANN, III, p 7.

Pentru ceĭ cărora le place să gluméscă.

* △
17156 **Glumele nevinovate**
Sunt ca sarea în bucate.

A. PANN, III, p. 7. — HINŢESCU, p 69.—Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 102, *c Topliţa Rom*, *Ungaria*. — V. SALA. *dasc c Vascoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

Adică să nu fie supĕrăciósă şi rĕutăcióse

* △
17157 **Glumele să'ţĭ fie ca sarea în bucate.**

A PANN, *Ediţ.* 1889, p. 6; I, p. 21. — HINŢESCU, p. 69. — B CONSTANTINESCU & LAMBRIOR, *Cart. Cit.*, p. 16. — GR POĬENARU, *c. Rassa, j. Ialomiţa.*

Şicălu s-ţĭ hibă, ca sarea tu mâcari. [1]

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p. 176.

'Nglimările s-ţĭ hibă, cum e sarea tru mâcare. [2]

ANDREĬU AL BAGAV, *Cart Aleg*, p 99.

Acelaş înţeles ca la No 17156.

A la burla dexarla quando mas agrada. [3]

Prov Span

---

[1]) Gluma să'ţĭ fie ca sarea în mâncărĭ.
[2]) Glumele să 'ţĭ fie cum e sarea în mâncare
[3]) Să se oprésca gluma, când e maĭ plăcută

Wenn der Scherz am Besten ist, soll man aufhören.[1]

Prov. Germ.

It is well to leave of playing, when play is at its best.[2]

Prov. Engl.

17158 **Şĭ dĕ e glumă,**
Nu e bună.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 99.

Şi de e glumă
Dar nu e bună.

A. PANN, III, p. 8; I, p. 37.— HINŢESCU, p. 69 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 160; *Pov. Unch.*, p 52

* △
Şi de'i glumă
Încă nu'i bună.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Simila, j Tutova.*

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce, în glumă, supĕră piste mĕsură (GOLESCU).

17159 **Şĭ de e glumă,**
Nu e minciună.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 99.

Sĕ ḑice când vrem să arĕtăm un adevĕr, şi ne-îndrăznind să'l spunem, fără sfiala, îl arĕtăm cu glume (GOLESCU).

17160 * **S'a îngroşat gluma.**

A. PANN, I, p. 37.

---

[1]) Când gluma e maĭ plăcută, atuncĭ trebue să te oprescĭ.
[2]) E bine să oprescĭ gluma, când e gluma maĭ plăcută

S'a îngroşat gluma
C'o să'ĭ plângă urma.

A. PANN, III, p. 142. — HINŢESCU, p. 69.

Când din glumă, ajungem la supĕrare, la cértă.

A GLUMI

Veḑĭ *Hoţ*.

17161 **Glumesce numaĭ cu gura**
Iar nu şi cu 'mbrăncitura.

A. PANN, III, p. 7. — HINŢESCU, p. 69 — AL. DUMITRESCU, p. 133.

Veḑĭ *Mână*.

Acelaş înţeles ca la No. 3767.

* △
17162 **Când vede că l'a zărít**
El ḑice că a glumit.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Hârşa, j. Prahova.*

Veḑí *Nebun*.

Pentru cel care négă când e prins asupra faptuluĭ.

* ∠
17163 **Cu femeile şi copiĭ să nu glumescĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *Semin Buc. Cl. VII.*

Veḑĭ *Hoţ*.

Căcĭ nu te pricep şi se obrăznisesc.

GOSPODAR

* △
17164 **Mămăligă de rîşniţă,**
Pesce de undiţă,
Brânză n'avem,
Păpuşoĭ cumpĕrăm,
Bravo! gospodarĭ suntem!

S. MIHĂILESCU, *Sezăt.,* I, p 221. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j Covurluiu.*

Vrênd să ĭea în derîdere pe omul negospodar.

GOSPODINĂ

17165 * △ **Casa e casă, când aĭ o gospodină în casă.**

V. A FORESCU, *c Dorna, j. Suclava*

Arată folósele uneĭ bune gospodine.

17166 * △ **Femeĭa gospodină e coróna caseĭ.**

C. TEODORESCU, *înv. c Lipova, j. Vasluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17165.

17167 * △ **Îĭ gospodină,**
Nu'ĭ beşină.

A. GOROVEĬ, *publ. c. j Suclava.*

Pentru a luà, în rîs, pe femeile ne-gospodine.

17168 * △ **La gospodina (hospodina) bună,**
Mulţĭ vecinĭ s'adună.

E. I. PATRICĬU, *înv. c Smulţi, j. Covurluĭu* — V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suclava.*

La gospodina bună,
Mulţĭ voinicĭ s'adună.

C. NEGRUZZI, I, p. 251.

1⁰ Despre femeile carĭ îngrijesc bine de casa lor.
2⁰ Despre femeile abătute.

HARNIC

17169 * △ **Omul care este harnic**
Tot-dé-una are praznic.

A. PANN, *Edit* 1889, p. 50; I, p 130. — HINŢESCU, p. 131. — P. GÂRBOVICEANU, *Semin. Buc. Cl. VII*

* △
Omul harnic
Are praznic.

G Mihalache, *înv. c. Şendrescĭ, jud. Tutova.*

△
Omul cel harnic
Tot-dé-una are praznic.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 192, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa*

Omul harnic nu pĭere nicĭ odată, în tot-dé-una scie să'şĭ agoniséscă vĭéţa.

* △
17170 **Omul harnic, muncitor,**
De pâne nu duce dor.

V. A. Forescu, *c Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Veḑĭ *Muncitor*

Acelaş înţeles ca la No. 17169.

△
17171 **La omul harnic se uĭtă sărăcia pe feréstă, dar nu îndrăsnesce să intre.**

Dr Cristea, *Prov.*, p. 130, *c Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Fóme.*

Acelaş înţeles ca la No 8482

La faim regarde à la porte de l'homme laborieux, mais elle n'ose pas entrer.

Prov. Franc

△
17172 **Nu'ĭ harnic cine dă; ci'ĭ harnic cine ţine.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 173, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Veḑĭ *a Răbda*

După ḑisa ţiganuluĭ.

17173 * △ **Omul harnic caută a adunà la bogăţiĭ, ca furnica la moşoroĭu.**

V. A. Forescu, *c. Mălinĭ, j. Suceava*

Pentru omul harnic şi econom.

17174 * △ **Femeĭa harnică ţine casa cu fusul.**

I. Bănescu, *prof. c. j Roman.*

Adică odinióră, căcĭ astă-ḑĭ, gospodinele de felul acesta s'aŭ cam rărit

HOSPODINĂ

Veḑĭ *Gospodină.*

ICONOM

Veḑĭ *Econom.*

17175 * **Nicĭ prea iconom,**
Nicĭ prea galantom.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 63, III, p. 77. — V. A Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suceava.*

Veḑĭ *Econom.*

Cum se cuvine ca omul să fie căcĭ: *stat in medio virtus librata contrariis*

ICONOMIE

Veḑĭ *Economie.*

17176 **Celuĭ cu iconomie**
Suta îĭ este o mie.

A. Pann, III, p. 70.

Veḑĭ *Economie*

Acelaş înţeles ca la No. 17145.

17177 * Care façe iconomie bânézâ cu isihie. [1])

C. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Omul econom nu duce lipsă de nimic, şi nu atîrnă de nimenĭ.

A ĬERTÀ

Veḑĭ *Cap XVII.*

A SE ÎMPĂCÀ

17178 Nu sĕ 'mpacă, când sĕ 'ncurcă,
Să'ĭ daĭ şi urdă de curcă.

A. Pann, III, p. 23. — Hinţescu, p. 78.

Pentru omul gâlcevitor şi care nu se împacă uşor, când s'a mâniat odată.

A LUCRÀ

Veḑĭ *Ḑi, a Mâncà, Tinereţe.*

17179 * △ Lunĭ, luneĭ;
Marţĭ, morcoveĭ;
Mĭercurĭ, mĭercurata;
Joĭ, gulerata;
Vinerĭ, vinerea sécă;
Sâmbăta, sâmbăta morţilor;
Dumineca ce o lucrà naşa lucrez şi eŭ.

Zoe Mihăilescu, *înv. c. Buşteni, j. Prahova*

Se ḑice uneĭ femeĭ leneşe.
A se vedé în Şezătórea, I, p 59, de ce nu e bine ca femeea să lucreze Vinerea.

[1]) Care face economie trăesce în linişte.

* △
17180 Lunea, Marțea n'am lucrat
Maĭ de când m'am măritat.
Mĭercurea n'am îndrăsnit
Fiind c'așa am pomenit.
Joĭ mĭ-a fost frică de trăsnit;
Vinerĭ am fost obricit(ă);
Sâmbăta m'am bolnăvit;
Duminica mĭ-a trecut.

GH. BĂNULESCU, *înv. c. Pĭetroșița & Besdeadu, j. Dîmbovița.*

Vedĭ *No. 4964.*

Acelaș înțeles ca la No. 17179.

* △
17181 Lunĭ îĭ luneĭ;
Marțĭ îĭ morcoveĭ;
Mĭercurĭ ne-om duce la tîrg;
Joĭ om tîrgui;
Vinerĭ ne-om întórce a-casă;
Sâmbătă ne-om odihni;
Duminica daca a lucrà popa, om lucrà
și noĭ.

GR ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

Acelaș înțeles ca la No. 17180.

* △
17182 Până acuma n'a lucrat nimic, și acuma
șede.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr, j. Putna.*

Pentru cel leneș.

17183 Niș lucrà eĭ cĭace de toțĭ vițĭ. [1])

DR FR. MIKLOSCICH, *Rum. Unter.* I, p. 13.

Omul care muncesce nu are vreme să se gândéscă la rele

L'oisiveté est la mère de tous les vices.

Prov. Franc.

---

[1]) A nu lucra nimic e tata tutulor viciurilor.

17184 **Carle niş lucra, de ĭe dracu lăenge mârle.**[1])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Acelaş înţeles ca la No. 17183.

△
17185 **Să lucri cu an**
Şi să capeţĭ ban.

Şezăt., I, p. 178.

Vedĭ *Cĭocan, Ţigan.*

Acelaş înţeles ca la No. 11148.
A se vedé la No. 1357 origina acesteĭ ḑicerĭ.

17186 **Grumbo lucrá eĭ za niş.** [2])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter*, I, p. 9.

Orĭ-ce muncă trebue să fie resplătită.

Toute peine mérite salaire.

Prov. Franc.

△
17187 **Cine lucrĕză şi tace,**
Maĭ multă trĕbă face.

Dr Cristea, *Prov*, p 47, c. *Topliţa Rom*, *Ungarĭa.*—Ionescu, *Cart. Cit.* II, p. 134.

Cine lucrĕză şi tace
El maĭ multă trĕbă face.

A. Pann, II, p. 47. — Hinţescu, p. 92.

---

[1]) Carele nimic nu lucrĕză, dracul îĭ linge mânile.
[2]) Rĕŭ e să lucrezĭ pentru nimic.

Care lucrédză şi taçe
Cama multu lucru façe. [1])

Dr. WEIGAND, *Die Aromun.*, p. 278. *Cruşevo.*

Veḍĭ *a Tăcé*, *Vorbă.*

Se ḍice de omul care nu vorbesce mult şi îşĭ vede de trébă.

17188 * △ Cine lucréză, acela se cade să mănânce.

K. A ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stiubienĭ, j. Dorohoĭ*

Veḍĭ *Muncă.*

Munca îţĭ dă dreptul la mâncare.

17189 * Lucrédză ca sclav, s'bănedzĭ ca afendu.[2])

ILIE GHICU, *prof. c. Băésa, Epir.*

Cine lucréză mult, câştigă mult şi trăiesce în belşug.

17190 * Cari lucrédză, nu agĭunédză.[3])

I COYAN, *prof c Perivoli, Epir.*

* *Açel çi lucrédză, nu agĭunédză.*[4])

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Cine muncesce nu móre de fóme.

17191 * △ Cine lucră, are; cine şede, rabdă.

AVR. COBCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 17190.

17192 Potriba-ĭ lucrá za živi.[5])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 14.

[1]) Care lucréză şi tace, maĭ mult lucru face.
[2]) Lucréză ca un sclav, să trăiescĭ ca un boer.
[3]) Care lucréză nu rĕmâne flămând.
[4]) Acel ce lucréză nu rĕmâne flămând.
[5]) Trebue să lucrezĭ pentru a trăi.

Alminterea morĭ de fóme

17193 * △ Cine nu lucréză să nu mănânce.

G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Cine nu lucră să nu mănânce.

G. I MUNTEANU, p. 150. — HINŢESCU, p. 92.

Cine nu lucréză nu trebue să mănânce.

P ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 153

Acelaş înţeles ca la No. 17188.

Ἂν μη καθαρῆς καὶ ἀλέσῃς, οὐ μὴ φαγῆς.

Prov. Elin.

Qui non laborat, non manducet.[1]

Prov. Lat.

Il faut travailler qui veut manger.

A cheval qui ne fait rien, on lui diminue l'avoine.

Prov. Franc.

Chi non lavora, non mangia [2]

Prov. Ital

Quem não trabalha, não come.[3]

Prov. Portug.

Wer nicht arbeitet, soll auch nicht essen.[4]

Prov. Germ.

---

[1]) Cine nu lucréză să nu mănânce.
[2]) Cine nu lucréză nu mănâncă.
[3]) Idem.
[4]) Cine nu lucréză, trebue şi să nu mănânce.

* △
17194 **Dacă nu'ĭ sărì**
Nu'ĭ sorbì;
Dacă nu'ĭ lucrà
Nu'ĭ mâncà.

D-na M. Cosma, *înv. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17193.

17195 **Cine nu lucrézá**
In lipsă vĭézá.

I. G Valentineanu, p. 28.

Vedĭ *a Muncì.*

Acelaş înţeles ca la No. 17194.

* △
17196 **Cine nu lucrézá**
Cu lipsa ĭernézá.

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

* △
Cine nu lucrézá
In lipsă ĭernézá,
Şi cu ea varézá.

Nic. Mateescu, *înv. c. Movilita, j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 17195

*
17197 **Cum va s-lucredzĭ, aşi va s-ţĭ da Dumnidzĕŭ.**[1]

N. St. *c. Nijopole, Macedonia.*

Pentru muncă şi folósele.

*
17198 **Lucrézá pe mult (şi) pe puţin.**

A. Pann, *Edit* 1889, p. 41; I, p. 152. — Hinţescu, p. 114. — I. G. Valentinian, p 28.

[1]) Cum veĭ lucra aşa o să'ţĭ dé Dumnedeŭ.

Maĭ bine să câştigĭ ce-va de cât nimic.

POVESTEA VORBIĬ

Doĭ ţĕranĭ când vrură la lucru să plece
Nevestele 'n casă până a'ĭ petrece
'I-aŭ sfătuit ce fel şi cum să urmeze,
Cum să se tocméscă şi cum să lucreze.
Una dise, frate, vedĭ de ţine minte
Şi un'a-muerĭ din dece cuvinte,
Eŭ nu îţĭ dic alta de cât să scĭĭ cum că,
După cum eştĭ mare şi vrednic de muncă
Când te tocmescĭ cere să'ţĭ dé plată bună,
Nu luà în grabă pe nimic arvună,
Să'ţĭ perdĭ surda vremea şi dilele tale
Şi să viĭ acasă fără de parale.
Iar cea altă dise: bărbate, ascultă,
Lucrézĕ pe plată puţină şi multă,
Cum ţi se întîmplă, nu după plăcere,
De cât să pierdĭ vremea de géba 'n şedere.
Decĭ dar eĭ plecară amîndoĭ d'odată,
Ţiind fie-care sfătuirea dată.
In oraş intrară lucru să găsescă,
Veniră şi 'ndată ómenĭ să'ĭ tocméscă.
Cel cu plată mare nu vru jos să lase,
Nevésta acasă cum îl învĕţase.
Asta-lalt se duse, lucră, luă plată,
A doua di iară la alţiĭ fu gata,
A treia di încă n'o perdu de géba,
In scurt tot-dé una se afla la trébă.
Iar cel-alt tovarăş stând în aşteptare,
Ca să se tocméscă tot pe plată mare,
Maĭ multa-luĭ vreme era petrecută
Făr' de nicĭ un lucru 'n deşert perdută,
Ce lua 'n treĭ dile dintr'o săptămână
Da pe d'ale gurıĭ odihnind p'o rînă.

A. PANN.

17199 *△ Rógă-te şi lucră.

P. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ-Bărescĭ, comit Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *a Muncì*

Indemn la muncă.

17200 *△ Te-o întrebà iérna ce-aĭ lucrat vara.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Vedĭ *Vară.*

Acelaş înţeles ca la No. 303, 305 & 308. Se ḑice celor leneşĭ.

△
17201 **Cine nu lucră vara, n'are ce mânca ĭérna.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 48, c. *Sınersig, Ungarĭa*

Veḑĭ *a Muncì.*

Acelaş înţeles ca la No. 308 şi urmĕtórele.

17202 **Lucrédză la gĭonatec, să te discurmĭ la auşatec.**[1]

ANDR. AL BAGAV, *Cart. Aleg.*, p. 99

Lucrédză tu dgĭunatic, s-ti tindză tu auşatic.[2]

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p 166.

Veḑĭ *Tinereţe*

Economisesce la vreme şi veĭ avé la nevoĭe. A se vedé No. 6121 & 6122.

* △
17203 **La tinereţe cine nu lucréză,**
La bĕtrâneţe rîĭéză.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 41; I, p. 151 — HINŢESCU, p. 187. — I. MARINESCU, *înv. c. Bradu-de-Jos, j. Argeş.*

Veḑĭ *a Şedé.*

Cine nu sĕ silesce de tînĕr să facă avere, la bĕtrâneţe trăesce amărît, şi precum ḑice înţeleptul Solomon, 16. 26: *cel ce lucréză pentru el lucréză.*

Il faut travailler en jeunesse, pour reposer en vieillesse.

Prov. Franc.

---

[1]) Lucréză la tinereţe, să te odihnescĭ la bĕtrâneţe.
[2]) Lucréză la tinereţe, să te întinḑĭ la bĕtrâneţe.

Travaglia da giovanu per gode da vecchiu. [1])

Prov. Ital

Schwere Arbeit in der Jugend ist sanfte Ruhe im Alter. [2])

Prov. Germ

17204 △ **Lucră boul şi mâncă calul.**

Dr. Cristea, *Prov*, p. 138, c. *Ruda, Ungaria.*

Vedĭ *a Ară.*

Acelaş înţeles ca la No. 419

Tariro ikhan nemene djetere okho okô, tsang ni singgeri elemangga fountchetele djekou bi. [3])

Prov. Mandchou

17205 △ **Lucră de 'nghéţă şi mâncă de asudă.**

Dr Cristea, *Prov*, p 138, c. *Bendorf, Ungaria.*

Pentru cel leneş şi mâncăcios

17206 * △ **Lucréză maĭ mult în treĭ ḑile de cât într'una.**

G I Tomescu, *înv.* c *Broscarĭ, j. Mehedinţĭ*

△ *Lucră maĭ mult în treĭ ḑile de cât într'una.*

Dr Cristea, *Prov.*, p. 138, c. *Sinersig, Ungaria.*

Vedĭ *Ḑi.*

Pentru omul leneş.

---

[1]) Lucréză ca tînĕr ca să te bucurĭ ca bĕtrân.
[2]) Munca grea la tinereţe é odihnă liniştită la bĕtrâneţe.
[3]) Dacă pe de o parte boul care ară nu are ĭerbure pentru ca să mănânce, pe de altă parte şóricele din pod are mâncare cu prisosinţă.

17207 * △ Unde aĭ fost? — Nu sciŭ.
Ce-aĭ lucrat? — Nimic.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Pentru o lucrare orĭ o umblare zădarnică, saŭ fără nicĭ un spor.

17208 * △ Ce poţĭ lucrà astăḑĭ nu lăsà pe mâne.

AVR CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Veḑĭ *Astă-ḑĭ.*

Să fiĭ sîrguitor. Acelaş înţeles ca la No., 49 & 17221.

17209 * △ Par'că mĭ-a lucrat şi nu i-am plătit.

ST. ST. TUŢESCU, *c. Catanele, j. Dolj.*

Veḑĭ *Dator, a Tórce.*

Pentru cel care se supĕră de géba; care şéde posac şi tăcut.

17210 * △ Lucră de nópte pân în nópte.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Omul sîrguinciŏs

17211 △ Lucră ca boul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 138, c. *Cetea, Ungaria.*

Adică mult, din putere.

17212 △ Lucră ca o vită.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 138, c. *Călbor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17211.

17213 △ **Lucră ca un rob.**

Dr Cristea, *Prov.*, p. 138, c. *Filipesci, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17212.

LUCRU

Vedĭ *Astă-ḑĭ, a Bate, Bun, Ciacă, Gură, a Mânca, Mâncare, Masă, Muc, a se Nasce, Ortăcesc, Sêră, Vorbă.*

17214 * △ **Lucrul are rădăcinĭ amare, dar fructe dulcĭ.**

P. Gârboviceanu, *profesor Sc. Norm., Cl VI.*

Vedĭ *Învĕţătură.*

Acelaş înţeles ca la No. 1095 & 12091.

17215 **În ḑiua lucruluĭ vine bóla trupuluĭ.**

Iord Golescu, *Mss.* II, p. 15.

Arată trândăvia şi lenea omuluĭ (Golescu)

17216 * △ **Când aud de ḑi de lucru,**
Mi se'ĭ'ngreunéză trupu.

Pârvu, *elev. Sc. Norm. Bêrl.* c. *Ivescĭ, j. Tutova.*

Pentru cel leneş

17217 **Să dé Dumneḑeŭ, tot anul să fie serbătorĭ, şi numaí o ḑi de lucru; şi atuncĭ să fie praznic şi nuntă.**

I. Creangă, *Amint*, p 118.

△ *Dă, Domne, tot sĕrbătorĭ, şi numaĭ o ḑi de lucru, şi atuncĭ să fie nuntă.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 66, c. *Sĕlişte, Ungaria*

Ḑic ceĭ leneşĭ.

17218 **Lucru muĭeresc d'o vară ĕl pune subt subțĭóră.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 41.

Arată mica slujbă a muĭeriĭ, cum şî cel maĭ mic spor (GOLESCU).

* △
17219 **Ḑiua cautățĭ de lucru, ĭar nóptea de somn.**

V SALA, *dasc. c. Totorenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Pentru ceĭ carĭ nu se maĭ astîmpĕră nóptea.

*
17220 **Lucrul lungesce vĭéța, ĭar lenea o scurtéză.**

D. POPOVICĬU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa.*

Munca e folositóre trupuluĭ.

* △
17221 **Lucrul de astă-ḑĭ nu'l lăsa pe mâĭne.**

V SALA, *c. Vașcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa* — V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ. j. Sucĭava.* — G. MIHALACHE, *înv. c. Șendrescĭ, j. Tutova.*

* △
Nu lăsa lucru de adḑĭ pe mâĭne, că nu maĭ nojescĭ pâĭne.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comănița, j. Olt*

*
Lucrul di astă-dzî nu'l alasă tri mâne.[1]

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonĭa.*

*
Lucrul di asăndzi, nu 'l alasă trî mâne.[2]

G. ZUCA, *c. Fieri, Albanĭa.*

Veḑĭ *Astă-ḑĭ, a Lucrà.*

---

[1]) Lucru de astă-ḑi nu 'l lăsa pentru mâne.
[2]) Idem.

A se adăoga la No. 49.

17222 **Lucrul de séră nu 'l lăsa pentru diminéța.**

HINȚESCU, p. 93.

Lucrul de séră, s-nu l-alaşĭ tră mâni. [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres.*, p. 174.

* *Lucru çi l'aĭ tră séră, nu'l alasă tră diminéță.* [2])

ILIE GHICU, *prof. c. Abela & Samarina, Epir.*

Vedĭ *Séră.*

A se adăoga la No. 254.

17223 * △ **Nime nu móre de lucru.**

AVR CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Când unul se plânge că are pré mult de lucru.

17224 * **Tut lucrul tră pescul açel mare s-féçe.** [3])

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Adică totul se face pentru cel mare

17225 * **Cum 'țĭ-e lucru, aşa 'țĭ-e plata.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 60, *c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Vedĭ *a Munci, Plată.*

Acelaş înțeles ca la No. 12527.

Tel travail, tel salaire.

Prov. Franc

---

[1]) Lucrul de séră să nu 'l lașĭ pentru mâne.
[2]) Lucrul ce 'l aĭ pentru séra, nu 'l lasă pentru diminéță.
[3]) Tot lucrul pentru pescele cel mare să face.

Wie die Arbeit, so der Lohn. [1])

Prov. Germ.

17226 * △ Cum îţĭ este lucru aşa şi câştigu.

NIC. MATEESCU, *înv. c Moviliţa, j. Putna.*

Cum ţi-e lucru aşa şi meritu.

G. I. MUNTEANU, p. 12 & 60. — HINŢESCU, p. 92.

Acelaş înţeles ca la No. 17225.

17227 △ De joc
E ca focu;
Ce lucru
Ca butucu.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 72, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

△ *La joc*
E ca focu;
La lucru
Ca butucu.

DR CRISTEA, *Prov*, p. 129, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Pentru cel leneş şi maĭ ales pentru femeĭ.

17228 △ La joc
E foc;
La lucru
'Ĭ pică mucu.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 129, *c. Sînersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17227.

[1]) Cum e lucru, aşa şi plata.

17229 * △ Jocul îĭ e plăcut
Dar de lucru cam uĭtuc.

V. SALA, *dasc. c. Sĕud, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No 17228.

17230 * △ De lucru e lenósă
La joc nu are sóţă.

V. SALA. *dasc. c Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17229.

17231 * △ La joc tóte se adună,
Dar la lucru nice una.

V. SALA, *dasc c. Sĕud, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Pentru femeile cele leneşe

17232 * △ Încunjură lucrul şi cércă mâncarea.

V SALA. *dasc c. Vaşcoŭ-Băresci, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Vedĭ *Mâncare.*

Acelaş înţeles ca la No. 8753

17233 △ La mâncare ca lupul
Şi la lucru ca butucul.

Dr CRISTEA, *Prov*, p. 129, c. *Rêsnov, Ungarĭa*

Acelaş înţeles ca la No 17232.

17234 * △ La lucru uĭtuc
La mâncare numaĭ lup.

V. SALA, *dasc. c. Petrósa, comit Bihor, Ungarĭa*

Acelaş înţeles ca la No. 17233.

17235 Tră mâcari «mâ-sa-l̃i hiu», ma tră lucru, doĭ parăţĭ nu fac.[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p 159.

Acelaş înţeles ca la No 17234

17236 * △ La lucru slăbănog, la sudalmă e hodnogiŭ.

V. SALA, *dasc. c. Petrilenĭ, comit. Bihor. Ungarĭa.*

Pentru cel leneş.
Hodnogiŭ, de la unguorescul *hadnagy*, general, comandant.

17237 * △ Nicĭ la lucru să te pună,
Dar nicĭ cina să te trécă.

P GÂRBOVICEANU, *profes. Sc. Norm Cl. VI.*

△ *De lucru să nu maĭ capeţĭ, şi cina să nu te trécă.*

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 72, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Pentru cel leneş şi mâncăŭ.

17238 * △ Nicĭ lucru nu ne-ajunge, nicĭ cina nu te trece.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Obicĭnuesc a ḑice lucrătoriĭ, când se 'ntorc de la lucrul câmpuluĭ, la timp potrivit.

17239 * △ Me aḑĭ, me mâne,
Lucru luĭ napoĭ rĕmâne.

V. SALA, *dasc. c. Fênaţa, comit. Bihor, Ungarĭa.*

---

[1]) Când e vorbă de mâncare, mama luĭ sunt, dar când e vorbă de lucru, doĭ banĭ nu fac.

Pentru ceĭ carĭ se lasă dintr'o ḑi într'alta.

* △
17240 **Şeḑĭ aḑĭ, şeḑĭ mâne,**
Lucrul tot napoĭ rĕmâne.

V. SALA, *dasc. c Sedışţel, comit. Bıhor, Ungarïa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17239.

* △
17241 **Cine n'are de lucru îşĭ cântăresce c . . . le.**

T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea*

Veḑĭ *Drac.*

Cine nu lucréză trebue să facă lucrurĭ fără folos.

* △
17242 **Lucrul face sănătate,**
Trândăvia tot pĕcate.

V. SALA, *dasc. c Zăvoenĭ, comıt Bıhor, Ungarïa.*

Pentru cel leneş.

17243 **Lasă'ţĭ, lele, lucru**
Şi cată'ţĭ nălucu.

BARONZI, p 51. — HINŢESCU, p. 87

Veḑĭ *Muc.*

Acelaş înţeles ca la No. 5536.

17244 **După lucru e bun repausu(1).**

G. I MUNTEANU, p. 17 & 60. — HINŢESCU, p. 92.

Cine a muncit trebue să se odihnéscă.

* △
17245 **După (de pe) lucru se cunósce meşterul.**

I. G. VALENTINIANU, p. 24. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sc. Norm., Cl. VI.*

* △
La lucru se cunósce meşterul.

TINCA ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

Lucrul laudă pe meşter.

D-na E. B. MAWR, p. 4.

* △
Lucrul laudă pe maestru.

V. SALA, *dasc. c. Serbescĭ, comit. Bihor, Ungaria*

Lucru hvalaė mestru.[1]

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p 12.

Lucru hvalaė tesacu.[2]

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 12.

Vedĭ *Arc, Turc.*

Acelaş înţeles ca la No. 12288.

À l'œuvre on connaît l'ouvrier.

Prov. Franc.

L'opera loda il maestro.[3]

Prov. Ital.

Das Werk lobt den Meister.[4]

Prov. Germ.

Ny bainga no vavalombeló ny mpiasa.[5]

Prov. Malgaş.

* △
17246 **Precum e omul, aşa'ĭ şi lucrul.**

IUL. GROFŞOREANU, *înv c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

---

[1]) Lucrul laudă pe meșter.
[2]) Idem.
[3]) Lucrul laudă pe meșter.
[4]) Lucrul laudă pe meșter.
[5]) După brazdă (bolovan de pămînt) se cunósce lucrătorul.

Acelaş înţeles ca la No. 17245.

MILĂ

Vedĭ *Dobitoc, Mână, Ţigan.*

17247 **Nu ţine pe om locu, ce mila.**

NIC. COSTIN, *Letop Mold.*, II, p. 84

Omul stă acolo unde póte trăì fără a fi supĕrat.

«Trimisesĕ cărţile sale pe la margine de slobodiĭ, de curĭaŭ ómeniĭ în ţéră de preste Nistru, şi în ţéra Muntenéscă, şi de preste Dunăre din ţéra Turcéscă Şi sfătuĭaŭ boĭeriĭ să'ĭ mute aceĭ ómenĭ, de la margine maĭ în lăuntrul ţereĭ, pentru să nu póte lesne a trece ĭar preste Nistru. La aceste rĕspundea Nicolaĭ Vodă, că *nu ţine pe om locul, ce mila.*» — N. COSTIN.

17248 △ **N'aşteptà milă de la duşman, nicĭ omenie de la ţigan.**

DR. CRISTEA. *Prov.*, p. 158, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Pentru cel de la care nu poţĭ aşteptà nicĭ o milă.

17249 △ **E mila de la străinĭ**
Ca gardul de mărăcinĭ.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 270.

Acelaş înţeles ca la No 14102

17250 △ **Mila de la străin,**
E ca umbra de la spin.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, c. *Topliţa Rom.*, *Ungarĭa.*

A se adaogà la No. 14102.

17251 **Mila străinuluĭ nu se prinde.**

SOF. NĂDEJDE, *Nuv.*, p. 78.

Acelaş înţeles ca la No. 17250.

17252 * **Cel ce dă de milă nu sărăcesce.**

Să miluim pre ceĭ săracĭ.

Donner l'aumône, n'appauvrit personne.

Prov. Franc.

17253 **De la cel ce e de milă**
N'aĭ ce luà nicĭ cu silă.

A. Pann, I, p. 133. — Hinţescu, p. 92.

Adică de la omul sărac.

17254 * **Tu umbli după el cu milă,**
Şi el după tine cu pila.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 93; III, p. 109; *Archir*, p. 26. — Hinţescu, p. 54.

Iĭ facĭ bine şi el caută să'ţĭ facă rĕŭ.

Eŭ umblu după tine cu mila
Şi tu după mine cu pila.

A. Pann, *Archir*, p. 26.

17255 **Milă dĕ silă, dor dĕ nevoĭe.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 44.

* △ *Milă de silă şi dor de nevoĭe.*

Iul. Vulcănescu, *c. Pelescĭ, j. Dolj.* — Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.* — P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Arată dragostea ce avem către óre-cine, fără voĭea nóstră (Golescu).

17256 **Milă**
De şilă,
Şi dor
De zor,
Nu se póte.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 103. — HINŢESCU, p. 105.

Pentru cele cari nu se pot face cu sila.

* △
17257 **Milă mi-e de tine, dar de mine mi sĕ rupe inima.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 44 — A. PANN, *Edit.* 1889, p. 93; III, p. 109. — I. CREANGĂ, *Amint.*, p 68. — HINŢESCU, p. 105. — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu* — A. GOROVEĬ, *j Suc̆ava.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII*

* △
Milă mi-e şi de tine, dar de mine mi se rupe inima.

I. ANTONESCU, *c. Vălcelele, j. Argeş.*

△
Milă mi'ĭ, Dómne, de tine, dar după mine mi se rupe inima.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, *c. După-Pétra, Ungarĭa.*

* △
Milă am şi de tine, dar de mine mi se rupe inima.

C. C. BUNGEŢĬANU, *c. Cosovĕţ, j. Mehedinţĭ.*

Mi-e milă de tine, dar de mine mi se frige inima.

I. G. VALENTINIAN, p. 28.

* *M̃i-éste m̃ilă ș-di tine, ma' m̃i s'arupe ĭnima ș-di mine.*[1])

C. IONESCU, *înv. c. Nevésta, Macedonia.*

Ñĭ-u ñilă ș-tră tini, ma tră mini buriclu-ñĭ si bagă mpadi.[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 168.

Veḑĭ *Dor.*

1⁰ Arată mărimea dragosteĭ către înșine, și că maĭ mult îngrijim dẹ noĭ dĕcât dĕ altul (GOLESCU).
2⁰ Arată mila după gradul de înrudire.

Fa bine a te e ai tuoi, e poi agli altri se tu puoi.[3])

Prov. Ital.

Farei primeiro bem aos meus, então aos alheios.[4])

Prov. Portug.

Jeder ist sich selbst der Nachste.[5])

Prov. Germ.

The priest christens his own child first.[6])

Prov. Engl.

17258 De unu mi'ĭ milă,
De altul mi'ĭ silă.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.*

Unul îțĭ place, ĭar altul nu.

[1]) Mĭ-este milă și de tine, dar mi se rupe inima și de mine.
[2]) Mĭ-e milă și pentru tine, dar pentru mine buricul mi se pune jos.
[3]) Fă bine la aĭ tĕĭ, și pe urmă celor-l'alțĭ daca poțĭ.
[4]) Voĭu face întâĭu bine la aĭ meĭ, pe urmă celor-l'alțĭ.
[5]) Fie-care îșĭ este cel maĭ aprópe.
[6]) Popa botéză maĭ întâĭu copilul sĕŭ.

17259 **De silă**
De milă.

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 160; *Leg.*, p. 154 & 262.

Când facĭ un lucru fără multă tragere de inimă.

«Nu maĭ voĭ să scie şi să audă de dînşiĭ. Atâta numaĭ că *de silă, de milă* îĭ primi să locuĭéscă în curtea palatuluĭ.» — P. Ispirescu, *Leg.*, p. 154.

«*De milă, de silă,* luă el şi nıţele merınde ce'ĭ dase fata, dară luĭ nu'ĭ ardeà de mâncare.» — P. Ispirescu, *Leg.*, p. 262

17260 △ **Cel ce rîvnesce la milă, móre flămând.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 41, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Vedĭ *Mână.*

Acelaş înţeles ca la No. 3755.

17261 **Milă de mumă vitregă.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 44.

Adică dragoste próstă (Golescu).

17262 * △ **'I-e milă ca ţiganuluĭ de pilă.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bıhor, Ungarĭa.*

Vedĭ *Ţıgan.*

A se adaogà la No. 14263.

17263 * **A se îngâna cu mila.**

G. Poboran, *inst j. Olt.*

A se mângâîa.

MILOSTENĬE

Vedĭ *a Tremura.*

17264 * △ **Puţînă milostenĭe, te scapă de mare rĕŭ.**

V. Sala, *c. Şerbescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Să fim milostivĭ, căcĭ binele pe care 'l facem ni se întórce cu prisosinţă.

Az sadaca cioc belea savdîrír. [1])

Prov. Turc.

17265 Milostenĭa 'ĭ din raĭu.

D-na EL SEVASTOS, p. 221.

Veḑĭ *Bătaĭe, Dar, Frică, Pomană, Răbdare.*

Acelaş înţeles ca la No. 15527.

MILUIRE

17266 * Miluirea de multe nevoĭ ne-ascapă.[2])

ANDREĬ AL BAGAV, *Cart. Aleg*, p. 90.

Acelaş înţeles ca la No. 17265.

MUNCĂ

Veḑĭ *Jidovesc, Leneş.*

17267 Cel ce sĕ ostenesce, acela din muncă trebuĭe maĭ întâĭu să guste.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 115.

Veḑĭ *a Lucrà.*

Adică plugarul şî vierul (GOLESCU).

Toute peine mérite salaire.

Prov. Franc.

Ogni pena vole u so premiu. [3])

Prov. Cors.

---

[1]) Puţină milostenie de multe nevoĭ te scapă.
[2]) Miluirea de multe nevoĭ te scapă.
[3]) Orĭ-ce ostenélă merită să fie plătită.

Jeder Arbeiter ist seines Lohnes werth.[1]

Prov. Germ.

The labourer is worthy of his hire.[2]

Prov. Engl.

17268 * △ **Munca, când ţĭ-o cauţĭ bine,**
E şi Dumneḑeŭ cu tine.

A. PANN, I, p. 72. — HINŢESCU, p. 114 — I. G. VALENTINĬANU, p. 31. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 155, *c. Agnita, Ungarĭa.* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Omul muncitor nu pĭere de fóme.

17269 **Munca e blagoslovită;**
Când te ţiĭ de ea aĭ pită.

A. PANN, I, p. 150 — HINŢESCU, p. 114

Acelaş înţeles ca la No. 17268.

17270 * △ **Munca e comóra.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 135 & 140; II, p 88 & 91. — HINŢESCU, p 114. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 155, c *Tisa, Ungarĭa.*—IDEM, *Cal. Rom* 1892.

Veḑĭ *Meserie, Meşteşug.*

Acelaş înţeles ca la No. 12295

POVESTEA VORBIĬ

Unul când a fost să móră,
Fiĭ săĭ toţĭ într'un cés
Viind patu'ĭ înconjóră
Şi 'l întrébă de rĕmas
Ḑicênd: Tată, eştĭ slab fórte
Şi-adiată nu îţĭ facĭ?
O să te apuce mórtea
Şi nimic nu ne spuĭ, tacĭ?

---

[1]) Orĭ-ce muncitor merită (valoréză) resplata sa.
[2]) Idem.

Noî maî întâiŭ de ertare
Am venit să te rugăm
Şi aşa şi pentru stare
Îndrăsnim să te 'ntrebăm,
Căcî pe lângă astea tôte
Câte 'ţî-a dat cel de sus,
Să n'aibî şi strîns nu se pôte
D'o parte unde va pus.
Fiind că aicî prin case
Şcim prea bine că nu sunt.
Şi e pĕcat să se lase
Să rĕmâie în pămînt.
Noî tată nu'ţî cobim mórtea,
Ci pe Dumneḑeŭ rugăm
Sănătos să te maî pórte,
Să trăescî ne bucurăm.
Dar a omuluî vîéţă
După cum singur spuneaî,
Se ţine într'un fir de aţă,
Şi se rupe când gând n'aî.
Cât maî vîrtos când e'n bólă,
I se póte proroci
Că orî móre, orî se scólă,
Nimenî nu póte ghîci.
De 'ţî-e frică a o spune,
Nădĕjduind să trăescî.
Ca să scrie încaî spune
Aceea ce tăînuîescî,
Nu pocî ḑice că n'aî stare
Căcî scim că sărac nu eştî
Póte dovedi or care,
D'eî vrea să tăgăduescî.
Vestea e 'n ţară sfóră
Că eştî putred de bogat,
Şi c'aî găsit o comóră,
O povestesc toţî din sat.
Eî încă numĕr şi aniî
Când n'aveaî para de ac,
Şi acu te jocî cu baniî
Turnându'î din sac în sac.
Dar or şi cum nu ne pasă,
Ḑică lumea ce o vrea,
Fie-care 'ntr'a sa casă
Ḑice şi bună şi rea.
Noî scim că un bun părinte
Copiî nu'şî va urî,
Să'î lase fără de minte
Săracî a se amărî.
— Copiî meî, el rĕspunse,
Bogat e numaî cel sfânt
Ş'are miî comorî ascunse,
Pe faţa acestuî pămînt
Şi cel ce înăduşesce
Tot într'una căutând,
Acel căutînd gasesce
Cu sîrguinţă săpând.

Mulţĭ neroḑĭ găuresc pămîntul,
Comorĭ în el căutând
Dar nesciind cum, pasc vîntul,
Surda şi 'ndeşert umblând.
Comóra nu se găsesce
Când icĭ, colea săpând,
Ci lesne se nemeresce
Când eĭ pămîntul de rînd.
Şi'n adânc nu e băgată
Pe om mult a'l obosi,
Ci d'o palmă e 'ngropată,
Ca să o pótă găsi.
De aceea de vĕ place
Ca să vĕ îmbogăţiţĭ
Cum am făcut eŭ veţĭ face,
S'ascultaţĭ, să auḑiţĭ
Eŭ vrênd să caut comóra
Şi'n deşert să nu muncesc,
Cumpĕraiŭ o moşióră,
Dorinţa să'mĭ isbândesc.
Şi o apucaiŭ d'a lungul
Să caut comóra 'n ea,
Când cu sapa, când cu plugul,
O săpaiŭ cum trebuia,
Ş'adevĕrat astă trebă
Mĕ osteni 'n acel an,
Dar şi nu 'mĭ-a fost de géba,
Că tot găsiiŭ un borcan.
Apoĭ cumpĕraiŭ bucate
Şi locul cât îl săpaiŭ,
Il semĕnaiŭ pe jumĕtate
Şi'ncolo viţă băgaiŭ
Făcênd ţérină şi viea
Am luat grâŭ, orz şi vin,
Şi suta a adus mia,
S'am un borcan cu vêrf plin.
Şi acum acea comóră
Fără nicĭ un scăḑămînt,
O am tot pe o moşióră
Ingropată în pămînt.
De voiŭ muri, împreună
Veţĭ merge s'o căutaţĭ,
Săpând cu 'ngrijire bună
Moşia, că nu stricaţĭ,
Ci faceţĭ zic cum e bine,
Adică de rînd săpaţĭ,
Ca să puteţĭ, ca şi mine,
Rod dintr'însa să luaţĭ.
Abià pân'aci el ḑice
Şi ostenind încetă,
Adormi, ochiĭ 'şĭ închise,
Şi nu se maĭ deşteptă.
Feciorіĭ luĭ s'apucara,
După ce l'aŭ îngropat),
Pretutindenea cătară,
Loc n'aŭ lăsat ne săpat.

După ce se necăjiră
Căcĭ nicĭ un borcan nu aŭ scos,
Locul cel săpat porniră
Şi'ĭ semănară frumos.
Din care cu 'mbelşugare
In acel an rod luând
Făcură o sumă mare,
Cu preţ bun tóte vînḑênd.
Atuncĭ eĭ cu părerĭ bune,
Frăţesce baniĭ 'mpărţind,
Le-a venit înţelepcĭune,
Şi ḑice unul zîmbind:
Vedeţĭ fraţilor comóra
De care tata a ḑis?
Borcanul, e moşióra
Şi baniĭ, cum ne-a descris.
Adică. lucrând pămîntul
Scótem comóra din el,
De muncă 'ĭ-a fost cuvîntul,
Iar nu cum gândeam noĭ alt-fel.
Munca e comóra mare
Ce stă îngropată 'n pămînt,
Care sfârşit nu maĭ are,
Din porunca celuĭ sfânt
Şi daca nevoitorul
Cu nădejde va săpa,
El îşĭ va dobândi dorul
Comóra a desgropa.
Munca pe om nicĭ o dată
Nu'l lasă a flămânḑi,
Când cu firea 'mbărbătată
Nóptea o va face ḑi.
Aşa dar d'aci 'nainte
Să nu şedem lenevoşĭ,
Ci cum ne-a dat tata minte
Să muncim maĭ inimoşĭ.

A. PANN.

17271 **Munca pămîntuluĭ e bogăţie.**

C. DIN GOLESCĬ, p. 164.

Acelaş înţeles ca la No. 17270.
A se vedé şi snóva de la No. precedent.

17272 **Munca e bogată ca Dumneḑeŭ.**

GR JIPESCU, *Opinc.*, p. 131.

Acelaş înţeles ca la No. 17270.

17273 * △ Munca e brăţară de aur.

P. GÂRBOVICEANU, *elev. Sem Buc. Cl. VII.*

Vedĭ *Meserie.*

Acelaş înţeles ca la No. 17272.

17274 * △ Munca este mama săracilor.

E I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu*

Muncind, omul nu pĭere de fóme.

17275 * △ Cu muncă şi îngăduĭélă, dinţiĭ şorecuţuluĭ taie odgonul de la corabĭe.

H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoĭ.*

Arată puterea şi ródele stăruinţeĭ.

16276 Prin muncă şi stăruinţă
Veĭ ajunge la dorinţă.

I. G. VALENTINIANU, p. 27.

Acelaş înţeles ca la No 17275.

17277 Dintr'o muncă, cât de mică,
Dacă nu curge tot pică.

A. PANN, I, p. 137.

Acelaş înţeles ca la No 585.

17278 * Munca sfinţesce locul.

I ARBORE, *ing j. Buzĕŭ*

Arată puterea munceĭ

17279 Arvunéză, din vreme, pe fericita muncă.

A PANN, *Ediţ.* 1889, p. 41; I, p. 151.

Arvunesce, din vreme, fericita muncă.

HINŢESCU, p. 114.

Căcĭ cine nu lucréză la tinereţe trăĭesce în lipsă la bĕtrâneţe.

* △

17280 Orĭ la muncă,
Orĭ la luncă,
Orĭ cu capu în hălăcĭugă.

A. COJOCARU, *Sc. Norm. Berl.* *c. Ţifescĭ, j. Putna.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu*

Pentru ceĭ leneşĭ, carĭ 'şĭ pĭerd vara în zadar. Duce-ţi vĕ la munca câmpuluĭ, orĭ duce-ţi-vĕ de păziţĭ vitele la luncă saŭ, alminterea, ascunde-ţi-vĕ în nisce scaĭ saŭ tufe.
Se numesce *hălăcĭugă,* o grămadă de spinĭ saŭ de orĭ-ce buruenĭ.

* △

17281 Orĭ la muncă,
Orĭ la luncă,
Orĭ cu porcii la ghindă.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu*

Acelaş înţeles ca la No. 17280.

* △

17282 Nicĭ la muncă,
Nicĭ la luncă,
Nicĭ cu capu 'n hălăcĭucă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Şuicĭ, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. 17281.

* △

17283 Munca face poftă de mâncare.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Incă una din folósele munceĭ.

A MUNCÌ

Vedĭ *Lenevie, a Mâncà.*

17284 * △ Rógă-te la (luĭ) Dumnedeŭ
Şi munceşte tot mereŭ.

I. G Valentinianu, p. 31. — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 222, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.* — P. Gârboviceanu, *Sem. Buc. Cl. VII.*

Când rogĭ pe Domnul, muncesce,
Că atuncĭ te miluesce.

A. Pann, I, p. 73. — Hinţescu, p. 162.

Vedĭ *a Lucrà*

Acelaş înţeles ca la No. 17199.

17285 * △ Muncesce astă-dĭ ca să mănâncĭ mâine.

I. Popescu, *înv* c. *Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Vedĭ *a Lucrà.*

Acelaş înţeles ca la No. 17201.

17286 * △ De unde muncescĭ, de-acolo trebue să mănâncĭ.

P. Gârroviceanu, *prof Sem. Buc. Cl. VIII.*

Vedĭ *Altar.*

Omul trebue să se foloséscă de ródele munciĭ sale.

17287 * △ Cum muncescĭ aşa ţi se plătesce.

P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII.*

Vedĭ *Plată.*

Acelaş înţeles ca la No. 17225.

* △
17288 Cine nu muncesce
Cu lipsă trăesce.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 49, c. *Topliţa-Rom., Ungaria.—Junimea*, p. 16. — G ONIŞOR, *prof.* c. *Dobrovĕţ, j. Vasluiu.*

* △
Omul care nu muncesce
In lipsă trăesce.

G. MIHALACHE, *înv.* c. *Şendrescĭ, j. Tutova*

Vedĭ *a Lucrà.*

Acelaş înţeles ca la No. 17195.

* △
17289 Cine muncesce
Hrană agonisesce.

V. A. FORESCU, c. *Mălinĭ, j. Suciava.*

Omul trăesce din munca luĭ.

17290 Cine muncesce şĭ nu sĕ năduşasce?

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 80.

Arată că cel ce muncesce trebuĭe să sufere (GOLESCU).

*
17291 De cât să muncescĭ de géba, maĭ bine să şeḑĭ de géba.

V. A. FORESCU, c. *Folticenĭ, j. Suciava.*

Când ni se propune să muncim fară nicĭ un folos.

* △
17292 Cine nu muncesce la tinereţe, n'are la bĕtrâneţe.

T BĂLĂŞEL, *preot,* c. *Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Vedĭ *a Lucrà.*

Acelaş înţeles ca la No. 17202.

17293 △ * **Uniĭ muncesc până mor, şi alţiĭ bĕŭ cu capul gol.**

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j Mehedinţĭ.*

Uniĭ aŭ pré mult, ĭar alţiĭ pré puţin.

17294 * △ **A muncit o vară şi a cheltuit (bĕut) într'o sară.**

G. P. Salviŭ, *înv.c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *a Câştigà*

Acelaş înţeles ca la No. 11485.

17295 * △ **Omul e dator să muncéscă, să nu'l găséscă mórtea şeḑênd.**

G. P Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Omul trebue să muncéscă.

17296 **Sĕ muncesce, s'amăresce,**
Şi nimica nu'ĭ sporesce.

A. Pann, II, p. 158. — Hinţescu, p. 114.

Pentru omul lipsit de noroc, care se luptă în zadar cu sărăcia.

17297 * △ **Muncesce de când cu buricul verde, şi tot curul (p...) i se vede.**

G P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17296.

17298 △ **Mergĭ, muncesce, ca să aĭ**
Şi la un sărac să daĭ.

A. Pann, I, p. 73. — Hinţescu, p 114. — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 151, *c. Sibiŭ, Transilvanĭa.*

Munca ne permite să ajutăm pre ceî maî săracî de cât noî.

17299 **Are ochî, mânî şi piciόre,**
Pόte munci cu sudόre.

A. PANN, I, p. 137.—HINŢESCU, p 114.

Tot omul pόte şi e dator să muncéscă.

MUNCITOR

Veḑî *Fóme.*

△
17300 **Vrednic este muncitorul de plata sa.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 277, *c. Topliţa-Rom.*, *Ungaria.*

Veḑî *a Munci.*

Acelaş înţeles ca la No. 17286.

17301 **Munca muncitoruluî pĕ mâna risipitoruluî.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 46.

Veḑî *Avere*, *Ban*, *Strîngĕtor.*

Sĕ ḑice pentru ceî ce risipesc averea ce dĕ la părinţî găsesc (GOLESCU).

* △
17302 **Omul muncitor**
De pâine nu duce dor.

NIC. MATEESCU, *înv. c Moviliţa, j. Putna* — GR. POÎENARU, *c. Rassa, j. Ialomiţa.* — ECAT. ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

* △
Omul muncitor capĕtă pânea ca dar.

G. MIHALACHE, *înv. c. Sendrescî, j Tutova.*

Veḑî *Harnic.*

Acelaş înţeles ca la No. 17170.

17303 * △ Ţĕranul muncitor
E vestit ca Domnitor.

G. MIHALACHE, *înv. c. Sendrescĭ, j. Tutova.*

Căcĭ nu atîrnă de nimenĭ.

NE-ÎNDRĂSNEŢ

17304 * △ Cel ne-îndrăsneţ perde multe bunurĭ.

C. TEODORESCU, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu.*

Pentru omul ruşinos.

Jamais honteux n'eut belle amie.

Prov. Franc

NEVINOVĂŢIE

17305 Nevinovăţia unuĭa, oţăpoc stă în ochĭul altuĭa.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 38.

Aşa 'ĭ omul făcut, că nu'ĭ place să audă lăudându-se pe alţiĭ. A se reaminti anecdota cu Aristid cel drept şi alegĕtorul athenian.

NUME BUN

Vedĭ *Cap. IX, c. Nume.*

17306 * △ Numele bun e maĭ scump de cât aurul.

V. SALA, *dasc c Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Vedĭ *Cinste*

Acelaş înţeles ca la No. 17101.

Maĭ bun este un nume bun de cât oleĭul de preţ.

Eccles. 7 1

OMENIE

Veḑî *Cinste, Gură.*

17307 **Omenia ţine maĭ mult de cât minciuna.**

G MUNTEANU, p. 60. — HINŢESCU, p. 130.

Veḑî *Minciună.*

Să fugim prin urmare de minciună.

* △

17308 **Maĭ bine cu un om de omenie la pagubă de cât cu un nevoĭaş la câştig.**

I. PUŞCARIU, *înv. c. P.-Mĕruluĭ, comit. Făgăraş, Transilvania*

Veḑî *Bun, Cuminte, Deştept, Inţelept, Isteţ, Şiret, Voĭnic, Vrednic.*

Acelaş înţeles ca la No. 16071.

* △

17309 **Omul fără omenie e ca şi trupul fără suflet.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Nu însemnéză nimic, nu are fiinţă, e ca şi un mort.

17310 **Gura ḑice, gura minte, omul tot om de omenie rĕmâne.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 105, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Veḑî *Gură.*

A se adaogà la No. 3467.

△

17311 **Omul de omenie, crede omuluĭ de omenie.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 193, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Şi aşa se cuvine să fie.

17312 *△ **Omenia 'ĭ maĭ scumpă ca avuţia.**

AVR. CORCEA, *paroh*, *c Coşteĭu*, *Banat.*

Vedĭ *Cinste*

Acelaş înţeles ca la No. 17101.

17313 △ **Omenĭa nu'ĭ cu carul.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 191, *c. Gura-Rîuluĭ*, *Ungarĭa.*

Adică o aĭ saŭ nu o aĭ; daca însă îţĭ lipsesce, nu o poţĭ căpĕtà de nicăerĭ.

17314 *△ **Are omenie ca porcu 'n cocĭe.**

AVR. CORCEA, *paroh*, *c. Coşteĭu*, *Banat.*

△ *De omenie, ca porcu 'n cocĭe.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 73, *c. Sînersig*, *Ungarĭa.*

Adică de loc nu are omenie.

17315 △ **Şĭ-a mâncat omenia ca ţiganul biserica.**

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 238, *c. Rêşnov*, *Ungarĭa.*

Vedĭ *Cinste*, *Ţigan.*

Acelaş înţeles ca la No. 17108.

17316 *△ **Ş'o mâncat (stricat, perdut) omenia.**

AVR CORCEA, *paroh*, *c. Coşteĭu*, *Banat.*

*△ *S'a mâncat omenia cu lingura.*

GAVR ONIŞOR, *prof. c Avramescĭ*, *j. Tutova.*

Vedĭ *Cinste.*

Acelaş înţeles ca la No. 17315.

ONÓRE

Veḑĭ *Cap. XVII.*

17317 **Onórea vîndută**
Tóte's perdute.

G. MUNTEANU, p. 36. — HINŢESCU, p. 136.

Veḑĭ *Cinste.*

Căcĭ onórea e maĭ scumpă de cât tóte.

* △
17318 **Onórea nu o putem cumpĕrà pe banĭ.**

V. SALA, *dasc c. Vaşcoŭ-Bărescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Veḑĭ *Cinste.*

Acelaş înţeles ca la No. 17098.

* △
17319 **Onórea perdută nu o maĭ poţĭ aflà.**

V. SALA, *dasc. c Zăvoenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17100.

ORDINE

17320 **Ordinea e câştig de timp.**

G. MUNTEANU, p. 28. — HINŢESCU, p. 137.

Arată folósele buneĭ orînduĭelĭ.

ORÎNDUĬALĂ

17321 **După orînduĭală cârpélă, Dumneḑeŭ să'şĭ facă milă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 91.

Sĕ ḑice pentru starea celor scăpĕtaţĭ (GOLESCU).

PĂSTRU

17322 **Omul care scie a trăi cu păstru,**
Paraoa o are la galben căpĕstru.

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 60; III, p. 74.

Pentru omul econom căcĭ: *cine nu cruţă paraoa nicĭ de galben nu 'ĭ e milă.*

PAZĂ

* △
17323 **Paza bună trece primejdia rea.**

I. NECULCE, *Letop*, II, p. 257. — A PANN, *Edıţ* 1889, p. 173. — HINŢESCU, p 142. — P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 180. — I. NEGRUZZI, *Conv. Lıter.*, VII, p. 338 — N. GANE, *Conv. Lıter.*, 1875—76. — I. CREANGĂ, *Amınt.*, p. 103. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p 207, *c. Topliţa-Rom*, *Ungarĭa.* — GR. POĬENARU, *ıng c Rassa, j. Ialomıţa.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕnĕŭ.* — G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, ȷ. Tutova.* — I. T. MERA, *Conv. Lıter.*, XVI.

* △
Paza bună trece primejdĭa rĕ.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.* — A. GOROVEĬ, *publıc. j. Sucĭava.*

Paza bună întrece primejdia rea.

AL. ODOBESCU, III, p. 148.

* △
Paza bună încunjură primejdia rea.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 207, *c. Toplıţa-Rom*, *Ungarĭa.*

* △
Paza bună încunjură primejdĭa.

IUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

* △
Paza bună păzesce primejdĭa rea.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss.* — I. NIŢESCU, *înv. c. Vlespescĭ, j. Olt.* — I. IONESCU, *înv. c. Becĭu, j Olt.*

Paza bună păzesce de primejdĭa rea.

I. G. VALENTINIAN, p. 7.

△
Paza bună feresce primejdĭa rea.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1193 & 1288.—Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 207, *c. Topliţa-Rom., Ungarĭa.*

Paza bună din primejdĭa rea póte să scape.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 292.

Pentru ceĭ înţelepţĭ şi chibzuiţĭ.

«Nu face ca tată-sĕŭ Cantemir-Vodă, să se pue în protiva uneĭ crăiĭ cu o mână de ómenĭ slabĭ

Paza bună trece primejdĭa rea; mĭelul blând suge la două mume; capul plecat nu'l prinde sabĭa. Aşa bună chiverniséla face Antioh-Vodă atunce.» — I. NECULCE.

POLITICOS

17324 E politicos ca gardul.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 84.

E politicos ca gardul,
Iţĭ jupóĭe obrazul.

A. PANN, III, p. 47.—HINŢESCU, p. 148.

Pentru omul mojic.

A POTOLÌ

*
17325 Potolesce'l, Dómne, şi pe mine nu mě ĭuţì.

P. NĂSTUREL, *colonel, Bucuresci, j. Ilfov.*

Când unul se supěră şi ne cértă. Se ḑice, pentru a'l domoli, ca un fel de ameninţare prietinésca

A RĂBDÀ

Veḑĭ *Belea, Inimă*

△
17326 Nu'ĭ voĭnicesce a dà, ci'ĭ voĭnicesce a răbdà.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 175, *c. Logoş, Ungarĭa*

Veḑĭ *Harnic.*

Acelaş înţeles ca la No 17172.

* △
17327 Rabdă un ceas şi'ĭ trăì un an.

G. P. SALVIŬ, *înv c Smulţi, j. Covurluĭu* — G MIHAILACHE, *înv. c. Şendresci, j. Tutova.*

* △
Cine rabdă un ceas trăesce un an.

N. MATEESCU, *înv. c. Movilita, j. Putna.*

Arată folósele răbdăriĭ: de altminterea ţěraniĭ noştri cred că ómeniĭ ĭuţĭ trăesc puţin.

*
17328 Aravdă puţin să 'nchirdâsescĭ mult. [1])

C IONESCU, *prof c Nevésta, Macedonĭa.*

Arată folósele răbdăriĭ.

---

[1]) Rabdă puţin să te folosescĭ mult.

17329 * △ **Cine rabdă nu greşesce.**

V. SALA, *prof. c Drăgănescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Să fim răbdătorĭ şi vom fi în tot-dé-una folosiţĭ.

17330 * △ **Cine a răbdat până la sfîrşit, aşa s'a mântuit.**

G. BĂNULESCU, *înv c Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17329.

17331 * △ **Să nu dé Domnul omuluĭ cât póte răbdà.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 66. — V A. FORESCU, *c. Dorna, j Suciava.*

* △

Să nu maĭ dé Domnul
Cât póte răbdà omul.

TINCA ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova*

Să nu dé Dumnedeŭ cât póte răbdà omul.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 866.

Să nu dé Dumnedeŭ omuluĭ cât póte să rabde.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176 — HINŢESCU, p. 136.

Nu dee (dé) Dumnedeŭ omuluĭ cât póte răbdà.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.* — V. A. FORESCU, *c. Mălini, j. Suciava*

Să nu dé Dumnedeŭ omuluĭ cât póte el suferì (să sufere).

I. CREANGĂ, *Prov.*, p. 234. — I. G. VALENTINĬANU, p. 36.

* △
Nu dà, Dómne, omuluĭ cât póte (omul) răbdà.

I. G. Valentinĭanu, p. 49. — Gr. Poĭenaru, *îng. j. Buzĕŭ.*

Nu 'mĭ dà, Dómne, cât pot răbdà.

P. P. Carp, *Şedinţ. Senat. 5 Dec. 97.*

Vedĭ *Rĕŭ.*

Arată marea răbdare a omuluĭ (Golescu).
Arată gradul de suferinţă a unuĭa.

17332 **Nu poţĭ dà**
Cât poţĭ răbdà.

I. G Valentinĭanu, p. 48.

Aceleaşĭ înţelesurĭ ca la No. 17326 & 17331.

*
17333 **Rabdă când eştĭ slab.**

C. Bolĭac, *Culeg.*, p. 175.

Vedĭ *Mână.*

Acelaş înţeles ca la No. 3774.

* △
17334 **Răbdă, sufleţele,**
Şi la bune şi la rele.

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ. j. Ilfov.*

Omuluĭ îĭ trebue în tot-dé-ună multă răbdare.

* △
17335 **Rabdă, suflete, cât poţĭ**
Nu'ţĭ dă taĭna către toţĭ.

C. Teodorescu, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

Să nu ne deschidem inima la orĭ şi cine.

* △
17336 **Rabdă, inimă, şi tacĭ,**
Că tot tu le facĭ.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 219, *c. Ida Mare, Ungaria.*

Vedĭ *Inimă*

Acelaş înţeles ca la No. 3591.

* △
17337 **Rabdă, inimă, şi tacĭ,**
Că tu tóte mi le facĭ.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu.*

Acelaş înţeles că la No. 7336.

* △
17338 **Rabdă, inimă, şi tacĭ,**
Ce-aĭ făcut să nu maĭ facĭ.

I. VÎLCOF, *c. Craiova, j. Dolj.*

Rabdă dacă aĭ greşit.

17339 **Rabdă, inimă, şi tacĭ**
Că n'aĭ alta ce să facĭ.

A. PANN, II, p. 160. — HINŢESCU, p. 80.

Când eştĭ nevoit să rabḑĭ óre-ce.
A se vedé A. PANN, II, p. 160, *Povestea cântecului.*

17340 **Rabdă şi tacĭ**
Dacă n'aĭ ce să facĭ.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 866.

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 17339.

Accetta cun curaggiu ciò che tu un poi rispinghie.[1])

Prov. Cors.

---

[1]) Primesce cu curaj ceea ce nu poţĭ să respingĭ.

Was du nicht ändern kannst, das nimm geduldig hin.[1])

Prov. Germ.

Waht can't be cured, must be endured [2])

Prov. Engl.

17341 * **Aravdă inimă ş-taçĭ**
Ca ţara ci u calçĭ.[3])

C. IONESCU, *înv. c Nevésta, Macedonia.*

Vedĭ *Răbdător.*

Acelaş înţeles ca la No. 17339

17342 **Cine nu póte răbdà nu mănâncă pómă cóptă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 84.

Adică nu dobândesce lucru bun (GOLESCU).

17343 **Rabdă par'că e de fĭer,**
Şi 'ĭ crapă ochiĭ de ger.

A PANN, III, p 91 — HINŢESCU, p. 158

Pentru cel cumplit, sgârcit.

17344 * △ **Rabdă ca cânii de fóme.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof c Glăii, j. Vâlcea.*

Adică rabdă mult.

17345 * △ **Rabdă ca cânele.**

IUL. GROFŞOREANU, *înv. c Galşa, comit Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17344.

---

[1]) Ceea ce nu poţĭ schimba, rabdă
[2] Ceea ce nu sĕ póte vindeca, trebue rabdat.
[3]) Rabdă inimă şi tacĭ, ca pămîntul ce'l calcĭ.

17346 △ A răbdat până s'a săturat.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 12, c. *Sibiŭ, Transilvania.*

Când unul a răbdat óre-ce, până ce nu a maĭ putut.

RĂBDARE

Veḑĭ *Dragoste.*

17347 * △ Unde'ĭ minte multă este şi răbdare multă.

TEODORESCU-KIRILEANU, *Gazet. Sătén.* XVI, p. 13.

Omul cu minte e răbduriŭ.

17348 * Răbdarea'ĭ din raiu.

T. STEFANELLI, *Conv. Lit.*, *XXV.*

Veḑĭ *Bătaĭe, Frică, Milostenie.*

Adică bună şi de mare folos.

17349 Răbdarea
E ca mierea.

I. G. VALENTINIANU, p. 44.

Acelaş înţeles ca la No. 17348.

17350 * △ Răbdarea e mântuire.

V. SALA, *dasc. c. Zăvoenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17349.

17351 * △ Răbdarea
Trece marea.

HINŢESCU, p. 158. — V. SALA, *dasc c. Sĕud, comit. Bihor, Ungaria.* — TEODORESCU-KIRILEANU, *Gazet. Sătén.*, XVI, p. 13.

Omul cu răbdarea,
Trece chĭar şi marea.

I. T. MERA, *Conv. Liter., XVI.*

△
Cu răbdarea
Trecĭ şi marea,
Dar cu rĕul
Nicĭ părĕul.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 61, c. *Topliţa Rom*, *Ungarĭa.*

Omul răbduriŭ birue multe greutăţĭ, trece peste multe neajunsurĭ.

Avec de la patience on vient à bout de tout.

Prov. Franc.

Colla pazienza si prende la lepre col carro [1])

Prov. Ital

Geduld überwindet Alles [2])

Prov. Germ.

Patience overcome all things. [3])

Prov. Engl.

* △
17352 **Cu răbdarea şi cu tăcere**
Sĕ face agurida mĭere.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p 100; III, p. 15. — G. I MUNTEANU.— HINŢESCU, p 158.—KÁROLY ÁCS, p. 81. — P. GÂRBOVICEANU, *prof.* c. *Glăvi*, j. *Vâlcea.* — C. TEODORESCU, *înv.* c. *Dógele*, j *Vasluĭu.* —E. I. PATRICIŬ, *înv.* c. *Smulţĭ*, j *Covurluĭu.* — A. GOROVEĬ, j. *Suceava* — V A. FORESCU, j *Suceava* —G. MIHALACHE, *înv.* c. *Şendrescĭ*, j. *Tutova.*

[1]) Cu răbdare se prinde ĭepurele cu carul.
[2]) Răbdarea învinge tóte.
[3]) Răbdarea învinge tóte lucrurile.

* △
Cu răbdarea se face agurida mĭere.

N. PETROV, *c. Coddăescĭ, j. Vasluiu.*

Vedĭ *Agurıdă.*

Omul care scie să sufere, să aştepte, îşĭ ajunge scopul. Arată prin urmare cât de mult preţuesce răbdarea la om. A se vedé No 355.

Za kus chleba skočiti treba.

Prov. Cech.

Радиши Ђогъ помаже.

Prov. Sîrb

Kaparj kurta, neked ıs lesz.

Prov. Magy.

17353 De aguridă s-façi ñari, ma cu arâvdari.[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p 148.

Şi cu-agurida s-façe mĭere. — Ma cu çe? — Cu arăvdarea.[2])

ANDREĬ AL BAGAV, *Cart. Aleg.*, p. 90.

Acelaş înţeles ca la No. 17352.
A doua variantă aromânéscă este o traducere ad litteram din turcesce.

Coruntan petmez olur. — Neılen? — Sabîrîlen. [3])

Prov. Turc.

---

[1]) Din aguridă se face mĭere, dar cu răbdare.
[2]) Şi cu agurida se face mĭere. — Dar cu ce? — Cu răbdare.
[3]) Dın aguridă se face mĭere. — Cu ce? — Cu răbdare.

17354 **Cu vreme şî cu răbdare, şî frunza dĕ dud sĕ face mătase.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 28.

Adică tóte se schimbă spre bine (GOLESCU).

Dud iapraîndan atlaz oluri.[1])

Prov. Turc.

Sabe elan şarab olur,
Dud japraghe sandal olur[2])

Prov Turc.

17355 * △ **Răbdarea e bună la nĕcaz.**

V SALA, *dasc. c. Dumbrăvenĭ, comıt Bıhor, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17351.

Sabîr selemettîr.[3])

Prov. Turc.

17356 * △ **Ca răbdarea la necaz, nicĭ un léc maĭ bun.**

HINŢESCU, p 158.

Acelaş înţeles ca la No. 17355.

Con la passienssa as rimedıa a tut.[4])

Prov. Piem.

Geduld ist dıe beste Arznei ım Unglück.[5])

Prov. Germ.

Patience is a plaster for all sores.[6])

Prov. Engl.

[1]) Din frunza de dud atlas se face.
[2]) Cu răbdare agurıda se face vin, fóĭa de dud atlas.
[3]) Răbdarea e mântuıre.
[4]) Cu răbdarea se vındecă totul.
[5]) Răbdarea e cel maĭ bun léc în nenorocire
[6]) Răbdarea e un blastur pentru orĭ-ce loc.

17357 **Răbdarea e cea maĭ bună doctorie.**

P. GÂRBOVICEANU, *Semin Buc. Cl. VIII.*

Acelaş înţeles ca la No. 17356.

* △

17358 **Când n'are cu ce săracul,**
Răbdarea îĭ este lécul.

A. PANN, I, p. 134. — HINŢESCU, p. 118. — ANDREĬ MARINESCU, *înv. c Humele, j. Argeş.*

* △

Săraculuĭ, răbdarea îĭ lécu.

G. MADAN, *c. Peruluĭ, ţin. Bender, Basarabia.*

Când îĭ lipsesce óre-ce celuĭ sărac.

17359 **La nenorocirĭ săracul,**
Răbdarea îĭ este lécul.

A. PANN, I, p. 147. — HINŢESCU, p. 121.

Când se întîmplă vre-o nenorocire celuĭ sărac.

17360 **Răbdarea e tot-dé-una**
La orĭ-cine (cea) maĭ bună.

A. PANN, I, p. 147. — HINŢESCU, p. 158.

Cu răbdare orĭ-cine e maĭ folosit.

△

17361 **Iĭ face foc în spinare,**
Şi el suferă 'n răbdare.

A. PANN, I, p. 146. — HINŢESCU, p. 60. — Dr. CRISTEA, *Prov.,* p. 114, *c. Agnita.*

Pentru omul nenorocit.

17362 **Cu răbdarea o ducĭ departe.**

HINŢESCU, p. 158. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 161.

Acelaş înţeles ca la No. 17360.

La patience vient à bout de tout.

Prov. Franc.

* △
17363 **Cu răbdarea 'ĭ rupĭ pelea.**

C. TEODORESCU, *înv. c Lipova, j. Vasluĭu.*

Cu răbdarea îĭ frigĭ pĭelea.

I CREANGĂ, *Conv. Liter.*, XI, p. 182.

Omul cel răbdător face pe duşmanĭ de crapă de cĭudă.

17364 **Răbdarea are şi ea marginile eĭ.**

I G. VALENTINIAN, p. 25.

Perde omul odată şi răbdarea

△
17365 **Inghite la răbdărĭ prăjite.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p 74; III, p. 101. — HINŢESCU, p. 158. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 119, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

* △
Mănâncă răbdărĭ prăjite.

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 9 & 70; *Amint*, p. 110 — *Abeced. Ilustrat.*, p. 26 — I. SBIERA. *Pov.*, p. 184. — G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕnĕŭ, Basarabĭa.* — ST. ST. TUŢESCU, *înv. c. Catanele, j. Dolj.*

* △ *Mâncă răbdărĭ prăjite.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 148, *c. Ida Mare, Ungarĭa.* — Iul Grofşoreanu, *c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

Răbdărĭ prăjite aĭ să mănâncĭ.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 176. — Hinţescu, p. 158.

* *Răbdărĭ prăjite.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 219, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

A (se) hrăni cu răbdărĭ prăjite.

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 720 & 1590. — *Semasiol.*, VI, p. 360. — G. Madan, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabĭa.*

1⁰ A răbda, a duce lipsă.
2⁰ A hrăni rĕŭ pre cine-va.

«*Ĭĭ maĭ mâncà şi răbdărĭ prăjite*»

17366 * △ **Par'că mănâncă numaĭ răbdărĭ prăjite.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Veḑĭ *a Mâncà.*

Despre ómeniĭ ceĭ slabĭ.

RĂBDĂTOR

17367 **Fiĭ, inimă, răbdătóre,**
Ca pămîntul sub piciόre.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Capu-Pisculuĭ, j. Muscel.*

Veḑĭ *a Răbdà.*

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 17341.

RABDURIŬ

Vedĭ *Inţelept.*

A SE RUŞINÀ

*
17368 Cine nu se ruşinéză de ómenĭ, nu are ('ĭ-e) frică de Dumneḑeŭ.

V. A Forescu, c. *Folticenĭ*, j. *Sucĭava.*

De ómenĭ cine nu se ruşinéză
Nicĭ de Dumneḑeŭ nu se'nfricoşéză.

A Pann, III, p 32 — Hinţescu, p. 129.

Vedĭ *Certare, Ruşine.*

Pentru omul neobrăzat, lipsit de orĭ-ce ruşine.

* △
17369 Sĕ se ruşineze omul când face rĕul, ĭar nu când face binele.

V A. Forescu, c *Dorna*, j. *Sucĭava*

Vedĭ *Ruşine*

Pentru omul modest, care se ruşinéză când nu ar trebui.

* △
17370 S'o ruşinat ca calu când cârligă trăsura.

V. Ifrim, c *Corodescĭ*, j. *Tutova.*

Când unul a făcut o neroḑie saŭ o necuviinţă.

RUŞINARE

17371 Celuĭ fără ruşinare
De'ĭ daĭ ce-va obraz, sare
Să ţi se urce 'n spinare.

A. Pann, III, p. 33. — S. Fl. Marian, p. 38

Vedĭ *Ruşine.*

Pentru cel neruşinat.

RUŞINE

Veḑĭ *Cinste, Fôme, Mĭere, Vin.*

17372 **Cine n'are ruşine de ómenĭ, nicĭ frică de Dumneḑeŭ.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 166; *Rev. Ist.*, II, p. 152.

Cine n'are frică de ómenĭ, n'are frică nicĭ de Dumneḑeŭ.

Dr. Cristea, *Prov*, p. 48, *c. Sibiŭ, Transilvania.* — Hinţescu, p. 164.

Veḑĭ *a se Ruşinà.*

Acelaş înţeles ca la No. 17368.

* △
17373 **Maĭ bine mort de cât cu ruşinea în nas.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Comănita, j. Olt.*

Pentru omul cu obrazul subţire.

* △
17374 **Staŭ în drum lele să píeĭ**
Şi mĭ-e ruşine să ceĭ.

T. Bălăşel, *preot, c. Stefănesci, j. Vâlcea*

Se ḑice de băeţiĭ orí bărbaţiĭ flecarĭ către fete şi neveste.
Iata cântecul unde se găsesce acéstă locuţiune:

Staŭ în drum lele să pieĭ
Şi mĭ-e ruşine să ceĭ.
Lelişóră de demult
Nu-mĭ da drumu să mĕ duc
Şi mĭ-aşterne să mĕ culc,
Că n'am maĭ vĕḑut fomee
Să lase voínic să pĭee.

*
17375 **Ţi'ĭ ruşine**
Vaĭ de tine.
Te-aĭ făcut tótă
Ca o curcă ploată.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

In bătae de joc, pentru unul care s'a ruşinat.

* △
17376 'I-a crĕpat obrazul, dar ruşinea tot nu ĭ-a perit.

V. A. Forescu, *c. Stănişóra, j. Suciava.*

Pentru omul neobrăzat.

*
17377 **Vremea ruşiniĭ nu e trecută.**

Gr Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Ameninţare ; îl vom ruşinà daca nu se linişteşce.

* △
17378 **Nu s'a întîlnit în lume cu ruşinea.**

Cath. Zanne, *c Băsescĭ, j. Fălciŭ*

Se ḑice despre un obraznic.

17379 **Omul cu ruşine pĭere,**
Nimenĭ nu dă pân nu'ĭ cere.

A. Pann, III, p. 32.

Omul cu ruşine pere
Nimenĭ nu'ĭ dă pân' nu cere.

Hinţescu, p. 132.

* △
Omul cu ruşine multă pĭere; nimenĭ nu'l ascultă.

Tinca Şişman, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

*
Omul de arşine cherde.[1])

D. A. Milescu, *c. Gopeşĭ, Macedonĭa.*

---

[1]) Omul de ruşine pĭerde.

Pentru omul pré ruşinos.

A coquin honteux plate besace.

Prov. Franc.

Fra Modesto non fu mai priore.[1])

Prov. Tosc.

Ein blöder Hund wird selten fett.[2])

Prov. Germ.

17380 **Celuĭ fără ruşine.**
De'ĭ daĭ ce-va obraz, sare
Să ţi se urce 'n spinare.

HINŢESCU, p. 164.

Veḑĭ *Ruşinare*

Acelaş înţeles ca la No. 17371.

*

17381 **Cine a perdut ruşinea ca s'o găséscă el?**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166: *Rev. Ist.*, II, p. 150. — HINŢESCU, p. 164.

Pentru omul lipsit de orĭ-ce ruşine.

17382 **Tóte's cu timp şi cu soroc,**
Şi ruşinea l'al eĭ loc.

A. PANN, III, p. 32. — HINŢESCU, p. 189.

Pentru cel care se ruşinéză fără pricină saŭ în afară de vreme.

17383 **Mi se pare, de ruşine,**
Că cade cerul pe mine.

A. PANN, III, p. 32. — HINŢESCU, p. 164.

Pentru omul ruşinos.

1) Părintele Modest nu va fi nicĭ odată egumen.
2) Un câne sfios rare-orĭ se îngraşă.

17384 **Par'că mi-e ruşine mie**
Că nu ţi-e ruşine ţie.

A. PANN, III, p. 32. — HINŢESCU, p. 164.

*
Mi-e ruşine de neruşinarea ta.

DIM. BOLINTINEANU, *Bucuresci, Ilfov.*

Se dice celuĭ neruşinat.

* △
17385 **Să aĭbă omul ruşine**
Când face rĕŭ, ĭar nu bine.

A PANN, III, p. 32. — HINŢESCU, p 164. — N. MATEESCU, *înv. c. Movılița, j. Putna.* — G. MIHALACHE, *înv c. Şendrescĭ, j. Tutova* — TINCA ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j Tutova.*

Vedĭ *a se Ruşına.*

Acelaş înţeles ca la No. 17369.

17386 **Să aĭbă cine-va ruşine**
Până unde sĕ cuvine.

A. PANN, III, p. 32 — HINŢESCU, p. 164.

Să nu fie omul din cale afară ruşinos.

* △
17387 **De ruşine**
Aş maĭ mâncà o pâne.

G. P. SALVIŬ, *înv c Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică nu'ĭ e ruşine de loc.

17388 **Iea ruşinea 'n nas,**
In fie ce ceas.

A. PANN, III, p. 37. — HINŢESCU, p. 164.

Pentru cel obraznic care, adese-orĭ, rĕmâne ruşinat

*
17389 Imĭ crapă obrazul de ruşine.

A. PANN, III, p. 82. — HINŢESCU, p. 126.

Veḑĭ *Obraz.*

Acelaş înţeles ca la No. 4149.

17390 Şĭ-a înghiţit ruşinea.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 96.

Adică nu sĕ maĭ ruşinéză, şî sĕ ḑice pentru muierile cele desfrînate (GOLESCU).

*
17391 Şĭ-a mâncat ruşinea.

Şĭ-a mâncat ruşinea cu mămăligă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166. — HINŢESCU, p. 164.

Acelaş înţeles ca la No. 17390.

Il a toute honte bue.

Prov Franc.

△
17392 Mânca ţĭ-ar ruşinea nasul.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 148, c. *Dênc, Ungaria.*

Ca un fel de blestem

△
17393 Mâncà te-ar ruşinea tîrguluĭ.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 148, c. *Ida Mare, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17392.

RUŞINOS

* △
17394 Ruşınosu
Róde osu.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.* — C. C. BUNGEŢIANU, *c. Cosovĕţ, j. Mehedinţi.*

Adică suferă, rabdă, are ce e maĭ prost, rĕmâne cu nimic.

* △

17395 **Ruşinosul**
Linge osul.

G P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17394.

17396 **Ruşinos, dar sănătos.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 62.

* △

Ruşinos, ruşinos,
Dar e sănătos.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

Veḑĭ *Fugă.*

Adică cel ce sĕ sfiesce dĕ ruşine, pururea întru tóte să află sănătos (Golescu).

ŞAGĂ

Veḑĭ *Nebun.*

* △

17397 **Tótă şaga e jumatate într'adins.**

D-na Z. Juvara, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

De multe orĭ, sub formă de glumă, se spun omuluĭ adevĕrurĭ carĭ 'l ustură rĕŭ

* △

17398 **Cărnatul lung e bun, dar şaga lungă nu.**

K. A Zamfirescu-Diacon, *înv. c Stiubienĭ, j. Dorohoĭ.*

Gluma să nu ţie pré mult căcĭ devine supĕrătóre

Les plaisirs les plus courts sont les meilleurs.

Prov. Franc

Scherzo lungo non fu mai buono.[1])

Prov. Ital.

Wenn der Scherz am Besten ist, soll man aufhören.[2])

Prov. Germ.

* △

17399 **S-a trecut de şagă.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Nu maĭ e de glumit.

SILINŢĂ

* △

17400 **Silinţa**
Taĭe pânza.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.* — G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j Tutova.* — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — GAVR. ONIŞOR, *c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

* △

Silinţa
Mântue pânza.

G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin Chişĕneŭ, Basarabĭa.*

Vedĭ *Lene.*

Arată ródele silinţeĭ.

SÎRGUINCĬOS

△

17401 **Sîrguincĭosul se desvaţă mâncând, ĭar leneşul şi móre flămând.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 241, *c. Sinersig, Ungarĭa.*

Pentru sîrguincĭos şi pentru leneş.

---

1) Şaga lungă nu a fost bună.
2) Când şaga e maĭ bună atuncĭ trebue să te oprescĭ.

SÎRGUINŢA

* △
17402 Sîrguinţa
Ţese pânza.

C Teodorescu, înv c. Lipova, j. Vasluiu.

* △
Sîrguinţa
Ţese pânza,
Éră lenea
Pierde vremea.

S. Fl Marian, *Nunta,* p 28 — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 241, c. *Sinersig, Ungaria.* — K A. Zamfirescu-Diacon, c. *Stiubienii, j. Dorohoi.*

* △
Sîrguinţa
Tae pânza.

Tinca Şişman, *înv.* c. *Adam, j. Tutova.*

Vedĭ *Silinţă*

Acelaş înţeles ca la No. 17400.

* △
17403 Sîrguinţa e muma noroculuĭ.

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl VIII*

Adică, ceea ce numim norocul, nu este de cât resultatul sîrguinţeĭ.

A SE SMERÌ

* △
17404 Cine (cel ce) se smeresce se înalţă.

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.* — I Popescu, *înv.* c. *Dobrenĭ, j Ilfov*

Vedĭ *a se Înălţà.*

După cuvintele luĭ Isus

SMERIT

17405 **In curul smerituluĭ lăcuĭesce dracul.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 16.

In curul smerituluĭ locuĭesce dracul.

HINŢESCU, p. 177.

* △ *In cuĭbul smerituluĭ lăcuesce dracul.*

A. PANN, *Edıţ* 1889, p. 88; III, p. 65. — V SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit Bıhor, Ungarıa* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin Buc. Cl VIII.*

Ne arată că cel maĭ smerit, acela şî maĭ îndrăcit, dĕ care mult să ne ferim (GOLESCU).

Pentru cel faţarnic.

Derrıère la croix souvent se tient le dıable.

Prov. Franc.

Hınterm Kreuz versteckt sich der Teufel.[1]

Prov. Geım.

The devil lurks behing the cross.[2]

Prov. Engl.

17406 * △ **In inima smerituluĭ şede dracul grecesce.**

C TEODORESCU, *înv. c. Lıpova, j. Vasluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17405.

SOCOTINŢĂ

17407 **Unde nu e socotinţă, socótéla merge rĕŭ.**

A. PANN, II, p. 49.—HINŢESCU, p. 177.

[1]) După cruce se ascunde dracul

[2]) Dracul se ascunde după cruce.

* △
Când nu este socotinţă, socotéla merge rěŭ.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru omul ne-chibzuit.

STĂRUINŢĂ

17408 **Omuluĭ, cu stăruinţă,**
Tóte îĭ sunt cu putinţă.

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 197, *c Topliţa-Rom., Ungaria*

Veḍĭ *Sîrguinţă.*

Arată ródele stăruinţeĭ.

STRÎNGĚTOR

17409 **Averea strîngětoruluĭ, trece în mâna cheltuitoruluĭ.**

V. A. FORESCU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu*

Veḍĭ *Avere, Muncitor*

Acelaş înţeles ca la No. 17301.

TAĬNĂ

17410 **Lumea prin tîrg o vorbesce,**
Şi el taĭnă o gândesce.

A. PANN, I, p. 83.—HINŢESCU, p. 94.

Veḍĭ *Vorbă.*

Când unul se feresce de a vorbi de un lucru pe care tótă lumea îl scie.

Le secret de polichinelle.

Prov. Franc.

17411 *△ **Are gura 'mpĭedecată,**
Dar taĭna o spune îndată.

A. PANN, I, p. 107. — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Vedĭ *Leneş*

1⁰ Pentru cel leneş.
2⁰ Pentru cel care nu scie păstra o tăĭnă.

17412 * **Taĭna să n'o spuĭ nevestiĭ.**

P. BUDIŞTEANU, *c. Bucurescĭ, j. Ilfov*

Taĭna îţĭ păzesce tare, de către nevésta ta.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 130; III, p. 116.

Vedĭ *Copil, Gând.*

Căcĭ o va dà neapĕrat în vileag, neputênd păstrà o taĭnă.
A se vedé A. Pann, III, p 112—117.

Jamais homme sage et discret
Ne révèle à femme son secret.

GABR. MEURIER, *XVI-e Siècle.*

17413 * **Işĭ păzesce taĭna de Joĭ până maĭ de apoĭ, întocmaĭ ca o muere.**

Nu e în stare să nu spue tot ce scie.

17414 * **Taĭnele vóstre în urechile nóstre.**

Când unul nu maĭ e stăpân pe taĭnele luĭ.

TRÉBĂ

Vedĭ *a Tăcé, Vorbă, Cap. XVII.*

17415 **La o trébă când se scólă,**
Par'că are ouĕ în pólă.

A. PANN, I, p. 102. — HINŢESCU, p 192

Pentru cel nevoĭaş saŭ leneş.

17416 **La trébă se vede omul ce póte.**

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 149.

Căcĭ mulţĭ se laudă, şi când sunt puşĭ la încercare daŭ chix.

17417 **De făcut trébă nu maĭ cade códa nimĕruĭ.**

I CREANGĂ, *Pov.*, p. 287, *Conv Liter.*, XI, p 214.

Indemn la muncă.

17418 * **Cine n'are gând de trébă sĕ păduche.**

I. BĂNESCU, *prof j. Roman*

Pentru cel leneş.

17419 * △ **De cât ḑece trebĭ şi rele, maĭ bine una şi bună.**

S. MIHĂILESCU, *Sc. Norm Berl. c. Băsescĭ, j Fălciŭ.*

Să nu te apucĭ de multe odată.

17420 * **Gluma, glumă; tréba, trébă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 103.

Adică când e dĕ glumă, să glumim; când e dĕ trébă, să căutăm tréba cum sĕ cade (GOLESCU)

Se ḑice maĭ ales când unul nu se ţine de trébă, saŭ nu ne lasă să ne ţinem de ea.

17421 * △ **Aĭ făcut trébă până 'n pod.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Mogoşóĭa, j. Argeş.*

Nu a făcut nicĭ o trébă, nu a învĕţat nimic, nu s'a procopsit.

17422 * Işĭ caută de trébă.

A. PANN, I, p. 169.—HINŢESCU, p. 192.

Nu se amestecă unde nu'l privesce.

17423 * A fi de trébă.

Adică om bun, cinstit, cum sĕ cade.

VREDNIC

Vedĭ *Frumos, Cap. XVII.*

17424 Cine e vrednic scóte şi îmbucătura din gura omuluĭ.

A. PANN, II, p. 125.—HINŢESCU, p 172.

Pentru omul vrednic.

17425 * △ Maĭ bine cu un vrednic la pagubă, de cât cu un nevoĭaş la câştig.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 96; II, p. 64. — HINŢESCU, p. 208. — S. I GROSSMANN, *Dicţ.*, p. 20. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 171. — I. G. VALENTINIAN, p. 8. — *Gazet. Pop.*, I, No. 228.

△ *Maĭ bine cu un om vrednic la pagubă, de cât cu un tândală la câştig.*

DR. CRISTEA, *Prov*, p. 142, *c. Topliţa Rom., Ungaria.*

Maĭ bine să fiĭ cu un om vrednic la pagubă, de cât cu un mişel la dobândă.

C. NEGRUZZI, I, p. 248.

* △
Maĭ bine sa fiĭ cu un om vrednic la pagubă, de cât cu un nevoĭaş la dobândă.

V. SALA, *înv. c. Zăvoenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Bun, Cumınte, Deştept, Inţelept, Isteţ, Omenıe, Şıret, Voĭnıc*

Acelaş înţeles ca la No. 17047.

17426 △ **Omul vrednic se face luntre[1]) şi punte, şi trebue să ĭêsă la liman.**

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 133; II, p. 86 — HINŢESCU, p 135. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 197, *c. Sibıŭ, Transılvanĭa.*

* △
Omul vrednic se face luntre şi punte, şi trebue să ĭêsă la capĕt.

H. D. ENESCU, *înv c. Zamostea, j. Dorohoĭ.*

* △
Omul vrednic se face luntre şi punte, şi ese la mal.

I. G VALENTINIAN, p. 29 — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comăniţa, j. Olt.*

Adică face ce face, şi trebue să isbutêscă.

VREDNICIE

17427 **Vrednicia 'ţĭ mĭ-e oglindă,**
Că m'aĭ slujit până 'n tindă.

A. PANN, II, p. 49. — HINŢESCU, p. 208.

Pentru cel nevrednic, şi maĭ ales pentru slugă

---

[1]) Varĭanta: *munte,* e neapĕrat greşită

CAPITOLU XVI

DESPRE VÏÉŢA INTELECTUALĂ ŞI MORALĂ

DEFECTE, VICÏURÏ ȘI CRIME

AÏDUC

17428 **Aïducul nostru şî altă potecă scie.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 1.

Veḑĭ *Voïnic.*

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce sĕ pot înlesni cu felurimĭ dĕ mijlóce, însemnând că, când nu pot numaĭ cu un mijloc, schimbă alt mijloc (GOLESCU).

AMERINŢARE

17429 **Amerinţarea, fără putere, e deşértă.**

HINŢESCU, p. 3.

Nu amenința dacă nu poţĭ face.

ARŢAG

Veḑĭ *Hârţag.*

17430 * △ Arţagul
Îşĭ găsesce pîrţagul.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 107; II, p. 95 — *Şezăt*, I, p. 283. — *Semas.*, p. 299. — Dr. Cristea, *Prov*, p. 13, *c Gura-Rîuluĭ, Ungaria.* — Hinţescu, p. 6. — V. Alexandri, *Teatr.*, p. 236. — P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl. VII* — Ilie Hocĭotăŭ, *c Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvania.*

* △ *Tot hârţagu*
Işĭ găsesce pîrţagu.

Gr Alexandru, *magistrat, j. Putna.*

Şĭ-a dat peste om.

A se vedé A. de Cihac, II, p 245

O snóvă în A. Pann, II, 95 şi în *Şezătórea*, I, p. 283, ne dă origina ḑiceriĭ.

POVESTEA VORBIĬ

O văduvă 'n vîrstă, bĕtrână, sbârcită,
Cu douĭ dinţĭ în gură, barba ascuţită,
Nas cât pătlăgéua, la vorbă 'nţepată,
Cu ochiĭ cécâră, gura lăbărţată,
Fruntea-ĭ cucuiată, faţa mohorîtă,
Peste tot negrósă şi posomorîtă,
Umbla 'ntunecată şi tot înnorată,
Nu o vedeà nimenĭ să rîḑă vr'o dată,
N'o puteaĭ cunósce când e mulţumită,
Că ea 'n tótă vremea era necăjită.
(Cântă-ţĭ lele cântecul că mĭ-e drag ca sufletul:
Neaga-Neaga reaoa sparse mahalaoa),
Nu putea eĭ nimenĭ să-ĭ intre în voe,
Din ḑi până 'n nópte sbĭerà ca strigoae.
Cu nimenea 'n lume nu se avé bine,
Se certa cu sine, când n'avea cu cine
Slugĭ, câĭne, pisică bătea cu sudalme,
Şi pentru o muscă îşĭ da 'n obraz palme.
În scurt, nu ajunge omuluĭ vĭéţă
Ca să'ĭ spuĭe tóte din fir până 'n aţă
De-ar fi (cum ḑice lumea o ḑicală),
Cerul tot hârtie şi marea cernélă,
Ca să se descrie ar fi puţintele
Tótă istoria aştiĭ muerĭ rele
Dar deşi în ast fel era cum ḑiserăm,
Şi cele maĭ multe nu'ĭ le scriserăm,

Tot se măritase până' aci odată.
Şi să se mărite era iar rugată,
Că era vestită şi în stambă dată
De văduvă grasă, putredă bogată,
Şi pentru avere tocma ca nebuniĭ
Să 'mbulzea s'o céră văduviĭ şi juniĭ,
Nu'ĭ căuta chipul nu'ĭ căuta aniĭ,
Tótă frumuseţea-ĭ era eĭ baniĭ.
O văduvă însă când-va, după lege,
Cu a doua nuntă capul sĕŭ să-şĭ lege,
Ea atuncea ḑise cum că se însóră,
Iar nu se mărită pentru a doua óră.
Şi caută 'n lume bărbat să găséscă
Ca pe o muĭere să'l îmbrobodéscă
Ea să fie mare ce o vrea să facă,
Bărbatu'ĭ la tóte ca mutu să tacă
Şi dacă găsesce vre-un lamă-mamă,
Nu vede, n'aude şi nu'ĭ bagă sémă,
De părere bună pe care 'ntîlnesce
Işĭ laudă casa şi se fericesce
Că ea bărbat are bun peste mĕsură,
Ca pâĭnea a bună (cu pruna în gură).
Şi ast-fel de vorbe vorbind între ele,
Smintesc şi stric casa uneĭ tinerele.
O fac să-şĭ urască îndată bărbatul
Şi să îndrăgéscă în locu-ĭ pe altul.
Pentru că bărbătul un amurez nu e
Tot după plăcerea-ĭ la minciunĭ să-ĭ spuĭe,
Şi s'o tot mângâĭe, să o gĭugĭuléscă,
Cheful şi dorinţa până' să-şĭ isprăvéscă,
Ci el îĭ vorbesce serios la tóte,
Că tot chef să aĭbă omul nu se póte;
Grijile vieţiĭ care îl apasă
La plăcerĭ şi chefurĭ rare orĭ îl lasă.
Şi el dacă vede că alt îĭ zîmbesce
Umblă după dînsa şi o curtenesce,
Iĭ face bizele, versurĭ îĭ citesce,
O 'nnalţă în slavă, zînă o numesce.
Socotesce cum că'n tótă a luĭ viéţă
Din gura'ĭ nu curge de cât tot dulcéţă.
Şi să 'nebunesce după el să mérgă,
Lasă copiĭ, casă, la altul alérgă,
Şi vĕḑênd c'acela 'ĭ-a vorbit eĭ bune,
Tot cu dragă, dragă, până' a o supune.
Lasă'l şi pe dînsul, la alt bărbat du-te,
Ca vinul cel stricat din bute în bute,
Până rĕmâne
Nicĭ cu fetele,
Nicĭ cu nevestele,
Povestea cântecululĭ
Fosta'ĭ lele când aĭ fost,
Dar acum eştĭ lucru prost.
Aĭ fost fórte trandafir,
Dar acum eştĭ borş cu ştir,
'Ţĭ-a mers vestea când 'ţĭ-a mers,
D'acum leţcaĭa'ţĭ s'a şters

Géba cochetăriĭ facĭ,
Că la nimenĭ nu maĭ placĭ.
Te-aŭ lăsat toţĭ ş'aĭ rĕmas
Ca un odorog de vas,
Cât să te dregĭ la obraz
Te-aĭ trecut, nu maĭ aĭ haz.
Gândeaĭ că chipu'ţĭ frumos,
O să stea tot abanos.
Acum póte să plătescĭ,
Frumósă să te numescĭ.
Aşa şi acéstă vĕduvă bogată,
Fiind, pentru zestre, de pré mulţĭ rugată,
Când venea 'n peţite cine-va s'o céră,
Ca să se mărite, să-şĭ ia bărbat iară,
Ea la aceĭ ómenĭ bărbaţĭ saŭ neveste
Cu mândrie mare propunea aceste,
Ḑicênd mergeţĭ spuneţĭ celuĭ ce mĕ cere
Că am să'ĭ daŭ zestre destulă avere,
Banĭ, casă, moşie, cum şi scie póte,
Scule, diamanturĭ în fiinţă tóte,
Dar pe lânga aste am şi din natură,
Un arţag, o pală, de cam cert din gură;
Şi nu tot-dé una acésta îmĭ vine,
Ci numaĭ de faţă când e óre-cine,
Saŭ când staŭ de vorbă la vr'o adunare,
Din ceva atuncea ţandăra îmĭ sare,
Şi încep îndată ca să-mĭ cert bărbatul,
Să'l fac de ocară faţă cu tot satul
Iar el la necazu-mĭ îl voesc să tacă,
Să'mĭ sufere tóte, nimic să nu'mĭ facă.
Iĭ cer din nainte condiţia asta,
De mĕ primesce eŭ îĭ sunt nevésta.
Câţĭ auḑea d'aste fugea ca de ciumă,
Li se tăia pofta de ast-fel de glumă
Maĭ pe urmă însă îşĭ găsi ea unul,
Cam lovit cu lioca, făcênd pe nebunul.
Şi 'ĭ trimise vorbă că o primesce
În felul ce ḑice, şi cum ea voesce,
Dar îĭ dă să scie că din întîmplare
Şi el fără voia'ĭ un pîrţag mic are
Care în an numaĭ odată îĭ vine
Şi ca şi un praznic într'o ḑi îl ţine
Şi, el cum se légă să'ĭ rabde arţagul,
Şi ea să se lege să'ĭ rabde pîrţagul.
Spuindu'ĭ aceste, ḑise ea 'ntru sine·
Ḑĕŭ că nu se póte din aşa maĭ bine!
Nu e lucru mare într'un an odata
Un pîrţag, cum ḑice, şi luĭ să'ĭ abată.
Şi cu chipul ăsta dacă se legară
Amîndouĭ îndată se şi cununară.
Mirésa acuma găsindu'şĭ norocul
De părere bună nu o încăpea locul
Işĭ pĭerduse cumpĕtul
Ca ţiganul umbletul
Şi luând la masă de códă purcéua,
Cum era strîns satul făcu şi saftéua,

Vr'o câte-va vorbe trânti după lege,
D'ale nodorôse, ca nisce cĭomege.
Ginerele l'aste trebuia să tacă,
C'aşa se legase, n'avea ce să facă.
Făcênd ea safteaua, îĭ păru mult bine,
Vĕḑênd că bărbatu'ĭ legătura 'şĭ ţine,
A doua ḑi iară 'şĭ urmă obiceĭul.
A treia ḑi încă şi maĭ cu temeĭul.
Iar el la nicĭ una cheful nefrângêndu'ĭ,
Le suferea tóte în gându'şĭ ḑicêndu'ĭ.
«Iĭ taĭu eŭ de unghişóră». Decĭ,
A patra ḑi diminéţă pe loc cum se scólă
Incepe să gémă ca un prins de bólă,
Ḑicênd: E! nevéstă, aḑĭ te-a călcat focul,
M'a găsit pîrţagul, 'ĭ-a venit sorocul.
Şi ḑicênd acésta o cam ia de códă,
Şi de după mână frumos mĭ-o înnódă,
Şi 'ncepe să'ĭ care maĭ în jos de spate,
Cam pe pielea gólă, gârbace 'ndesate.
Ea îĭ ḑicea: frate, bine, ce e asta?
El rĕspundea ḑicêndu'ĭ: e pîrţag, nevéstă.
Până când te ţine? ea îĭ ḑise iară.
El dându'ĭ rĕspunde: numaĭ pănă séra.
Şi rabdă nevéstă, cum îţĭ rabd eŭ ţie,
C'ast-fel n'e legatul şi mult n'o să ţie.
— Mĕ rog, bărbăţele! maĭ stăĭ! contenesce!
Stăĭ să ne 'nţelegem, puţin odihnesce!
Eŭ îmĭ întorc vorba, 'mĭ puĭu lacăt la gură,
Dacă e pricina pentru legătură
— Nu, dragă nevéstă, năravul din fire
Lesne nu se póte s'aĭbă lecuire.
— Mĕ rog, bărbăţele, dă puţin cu milă,
Că nu sciŭ bătae de mică copilă,
Aoleo, ajunge! aoleo, mĕ lasă!
Vĕḑ eŭ că cu zapis nu se ţine casă.
Mĕ leg, mĕ jur ţie, că d'aḑĭ înainte
Nu'ţĭ voĭu maĭ rĕspunde nicĭ douĕ cuvinte.
E! bine, el ḑise, dacă 'ţĭ laşĭ arţagul,
Iacă şi eŭ dară îmĭ opresc pîrţagul,
Numaĭ îţĭ păzesce, cum ḑicĭ, jurămîntul,
C'apoĭ iar îmĭ vine (să păzéscă sfîntul).
Aşa eĭ d'atuncea cu pace trăiră,
Şi singurĭ acésta o şi povestiră.

A. Pann.

BATJOCORĂ

17431 *△ **Batjocora batjocoresce.**

Avr. Corcea, *paroh.*, c. *Coşteĭu, Banat.*

△ *Batjocura batjocuresce şi chiar îţi face amar.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 22, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Vedĭ *Rîs.*

Acelaş înţeles ca la No. 5800.

A BATJOCORI

Vedĭ *Cap. XVII.*

17432 * △ — Cine te batjocoresce?
— Rădăcina de răchită,
Care 'ĭ maĭ amărîtă.

Avr Corcea, *paroh, c. Coşteĭu. Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 17431.

BOCLUC

17433 * △ Cautâ bocluc cu lumînarea aprinsă.

G P. Salviŭ, *înv. c Smulţi, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Ceartă, Gâlcévă, Pricină.*

Pentru omul ne-astîmperat, gâlcevitor; când unul face zurbavă.

CALIC

Vedĭ *Bogat, Cap. X, c. Calic, Fudul.*

17434 E un bogat şi calic, şi un dobitoc să'l pascĭ.

A. Pann, III, p. 39.

Pentru mojicul îmbogăţit.

CÂRTÉLĂ

Vedĭ *Varză.*

17435 **A da pe cârtélă.**

A. DE CIHAC, II, p. 44.

Adică pe credit.

CAUGĂ

17436 *△ **Om de caugă.**

AVR. CORCEA, *paroh, c Coşteĭu, Banat.*

Adică om pe sfadă, de ne-înţelegere, care produce cértă fără pricină.

Caugă are înţelesul de sfadă, ne-înţelegere.

CERBICOS

17437 **Omul cerbicos**
(E) ca mĕrul vermĕnos.

HINŢESCU, p. 132. — DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 192, c *Sibiŭ, Transilvania*

CÉRTĂ

17438 **Cine are minte 'ntrégă**
In cérta altor nu se bagă

A. PANN, III, p. 26. — HINŢESCU, p. 108.

*△
Cine are mintea 'ntrégă
In cérta altuĭa nu se bagă.

DR. CRISTEA. *Prov.*, p. 44, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.* — SUHAMEL, c *Meledic, Buzĕŭ.*

Veḑĭ *Gâlcéva.*

Sfat pe care puţinĭ îl urméză.
A se vedé în A. Pann, Povestea vorbiĭ, III, p. 26.

*△
17439 **Cérta fără pěruïală n'are haz.**

I. Ispirescu, *Leg.*, I. 1872, p. 170, *Rev. Ist.*, II, p. 148 — Hințescu, p. 143.

Cérta fără bătaie n'are lipiciu.

Laurian & Maxim, p. 124.

Vedĭ *Gâlcévă*, *Nuntă*.

Acelaş înţeles ca la No. 10493; se ḑice maĭ ales când doĭ se cértă şi se cam îngróşe gluma.

*△
17440 **Cérta fără bătae (bătălie) ca nunta fără lăutarĭ.**

Laurian & Maxim, I, p. 607; II, p 449. — P. Ispirescu, *Rev. Ist*, II, p. 148.—H D. Enescu, *înv. c Zamostea*, *j. Dorohoïu.*

Cérta fără pěruïală ca nunta fără lăutarĭ.

P. Ispirescu, *Leg.*, p. 215.

*△
Céртă fără bătae e ca nunta fără tobă.

P. Gârboviceanu, *prof Sem. Buc. Cl VIII.*

Acelaş înţeles ca la No. 17439.

*△
17441 **Cine caută cértă găsesce bătae.**

P. Budişteanu, *c Bucurescĭ j. Ilfov.*

Pentru ceĭ carĭ se obrăznicesc

*△
17442 **Unde intră cérta 'n casă**
De acolo norocul ĭésă

Dr Cristea, *Prov.*, p. 265, *c. Sinersıg*, *Ungarĭa.*

Să fie unire între soţĭ.

17443 **Nu sĕ înnódă la cértă ca mojicul.**

A. PANN, I, p. 169.

Sĕ înnódă la cértă ca mojicul.

HINŢESCU, p 32.

1⁰ Pentru omul cuminte care fuge de buclucurĭ. — PANN.
2⁰ Pentru omul gâlcevitor.—HINŢESCU.

17444 * △ **A căutà cértă cu lumînare.**

BARONZI, p. 47. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 145; *Unch. Sfătos*, p. 54. — E. I PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stiubenĭĭ, j. Dorohoĭ*

* △ *A căutà cértă cu lumînarea aprinsă.*

ST. ST. TUŢESCU, *înv. c. Catanele, j. Dolj.*

Vedĭ *Bocluc, Gâlcévă, Pricină, Lumînare.*

Acelaş înţeles ca la No. 17433.

A SE CERTÀ

Vedĭ *Maț, Cap. XVII.*

17445 * △ **Când doĭ se cértă, al treilea câştigă.**

I. G VALENTINEANU, p. 12. — IDEM, *Calend. Rom.* 1892. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.* — I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ. j. Covurluĭu.* — G. MIHALACHE, *înv. c Sendreştĭ, j. Tutova.*

Vedĭ *a se Sfădì.*

In tot dé-una se găsesce unul care trage un folos din certurile altora. Prin urmare să ne răfuim prietenesce când avem ce-va de împărţit.

Le troisième larron.

Prov. Franc.

17446 *△ Eĭ sĕ cértă,
Eĭ sĕ ĭértă.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 115; II, p. 102. — HINŢESCU, p 32.

Eĭ se cértă, eĭ se împacă.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, III, p. 377 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 84, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa*

Prin urmare să nu ne amestecăm în cérta lor.
Se ḑice maĭ ales pentru soţĭ saŭ ceĭ îndrăgostiţĭ.

17447 Se cértă de 'şĭ maĭ mănâncă capetele.

A.. PANN, III, p. 23 — HINŢESCU, p. 32.

Veḑĭ *Cap.*

Trăĭesc rĕŭ împreună.

17448 *Si 'ngărñesc (ñgaţe) ca cânli la cupañe.[1])

G. ZUCA, *stud. c Turia, Epir.*

Veḑĭ *Albĭe*

Pentru ceĭ carĭ se cértă.

CERTARE

17449 De certare nu se ruşinéză,
De bătae nu se 'nfricoşéză.

A. PANN, III, p. 33.

Veḑĭ *Ruşinare, Ruşine*

Acelaş înţeles ca la No 17368.

---

[1]) Se cértă ca cânii la copae.

CĬOROBOR

△
17450 Ce atâta cĭorobor
Pentru un topor!

S. FL MARIAN, *Ornit*, II, p. 64.

Cĭorobor pentru un topor.

S. I. GROSSMANN, *Dicţ*, p. 121.

* △
Torobor
Pentru un topor.

D-na MARIA COSMA, *înv. c Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Sfadă, Topor.*

Acelaş înţeles ca la No. 13018.

A CLEVETÌ

* △
17451 De aş trăĭ cât de bine, lumea tot mě clevetesce.

GAVR ONIŞOR, *prof. c. Dobrověţ, j. Vasluĭu.*

Orĭ-ce aĭ face, tot veĭ fi criticat.

CLEVETIRE

* △
17452 Sci hulpe, într'o stuhărie, pentru clevetire, care sunt şi pentru mine.

P. ALEXANDRESCU, *c. Mircescĭ, j. Vasluĭu.*

Vorbesc doĭ ómenĭ şi, în vorba lor, trag şi pe un al treilea, batjcororîndu'l.

CUMPLIT

17453 Omul cumplit
De toţĭ e clevetit.

A PANN, *Ediţ.* 1889, p. 63; III, p. 77. — HINŢESCU, p. 132.

Pentru omul sgârcit.

CUSUR

Vedĭ *Cur.*

17454 *△ **Nu e om fără cusur.**

P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Nicĭ pădure fără vreascurĭ, nicĭ om fără cusur.

Albina, I, No. 17, p. 529.

A se adaogà la No. 4344 b.

Nul homme sous défaut.

Prov Franc.

17455 **Nu e nimic fără cusur.**

A. Pann, *Fab.,* II, p. 50.

Orĭ-ce lucru are şi bunul şi rěul luĭ

Il n'y a pas de rose sans épines.

Prov Franc.

17456 * **Cu un cusur subţire.**

Al Odobescu, I, p. 436. — P. Ispirescu, *Leg.,* p. 289.

1⁰ Pe de departe, fără a spune pe şleaŭ, cu vorbe.

«Nu'ĭ da răgaz să se gândéscă la d'alde-astea, ci îl lua cu vorba pe de departe, şi *cu un cusur subţire* îl făceà să pricépă că are să fie fericit.» — P. Ispirescu

2⁰ Cu dibăcie, dar nu pe faţă; cu acte.

«Imĭ pare că te věd, diplomat iscusit, rîḑênd înghesuit în barba'ţĭ căruntă, când, *cu un cusur subţire,* îţĭ bătuşĭ joc de agaoa turcéscă ce venea spre a te mazili » — Al. Odobescu.

A DEFAÏMÀ

Vedĭ *Cap. XVII.*

DESFRÎNARE

Vedĭ *Tinereţe.*

DESMĂŢAT

* △
17457 **Nicĭ salcĭa pom,**
Nicĭ desmăţatul om.

P. Ispirescu, *Leg*, I, 1872, p. 170 — V. Sala, *dasc c. Ghighişeni, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Vedĭ *Mojic.*

Pentru omul desmăţat.

FALĂ

* △
17458 **Fală gólă, traistă uşóră.**

I. Creangă, *Conv Liter*, XII, p. 30; *Pov*, p. 320. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 380. — Hinţescu, p 61 — S. I. Grossmann, p. 157. — P. Gârboviceanu, *prof. Semin Cl. VII* — C. Teodorescu, *înv. c. Dógele, j Vasluĭu.* — Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

* △
Fală gólă, straiţă uşóră.

Dr. Cristea, *Prov*, p 92, *c. Bochia, Ungarĭa.* — D. Popovioiu, *c. Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa.* — V. Sala, *dasc. c. V Sohodol, comitatul Bihor, Ungarĭa* — Iul. Grofşoreanu, *dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.* — Ilie Hociotăŭ, *stud c. Selişte, comitatul Sibiŭ, Transilvanĭa.*

Pentru omul calic şi fudul

17459 △ **Fala mare,**
Traistă n'are.

Dr CRISTEA, *Prov*, p. 92, c. *Hurez, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17458.

17460 △ **Fala şi beţia**
Aduc sărăcia.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 92, c. *Tisa, Ungaria.*

Unul singur, din aceste douĕ năravurĭ, ar ajunge pentru ca să sărăcéscă pe om.

A SE FĂLÌ

17461 **Órfăn armâne açel çe se-fălésce.**[1]

ANDREÏU AL BAGAV, *Cart. Aleg.*, p. 90.

Vedĭ *Fală.*

Acelaş înţeles ca la No. 17459.

17462 **Nu ti fâlea, cându eşti ghini, di vrei s-nu-ţi hibă arşini atumçea cându ti scadzĭ.**[2]

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres.*, p. 156

Să fim modeştĭ, când ne merge bine.

17463 **Va tra să-s fâléscă, ş-arĩnĭa nu'l alasă.**[3]

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 156.

Vedĭ *Capră.*

Acelaş înţeles ca la No. 1584.

---

[1]) Sărac rĕmâne acel ce se fălesce.
[2]) Nu te fălı când eştĭ bıne, de vreĭ să nu'ţĭ fie ruşine atuncĭ când sărăcescĭ.
[3]) Vré să se făléscă şı rîĭa nu'l lasă

FĂŢARNIC

17464 * △ **Făţarnicul, e ca un cărbune acoperit care, pĕ ne-sciute, te arde.**

Hinţescu, p 58. — V. Sala, *dasc. c. Lelesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *Cărbune.*

Acelaş înţeles ca la No. 509.

17465 **Făţarnicul lăudându-te te strică.**

Diaconovicĭ-Loga, p. 18.

Să nu te încredĭ în ceĭ carĭ te laudă.

FLECAR

Vedĭ *Gură.*

17466 **Numaĭ pămîntul astupă gura flecaruluĭ.**

Baronzi, p. 51. — Hinţescu, p. 139.

Vedĭ *Gură.*

Acelaş înţeles ca la No. 3455.

17467 **Omul care e flecar**
Troncănesce ca un car.

A. Pann, I, p. 28 — Hinţescu, p. 131.

Vedĭ *Móră.*

Acelaş înţeles ca la No. 7366.

17468 **Flecarul e ca óla, ce maĭ mult sună când o lovescĭ gólă.**

Hinţescu, p. 60.

Vorbesce mult dar fără mĭez.

FUDUL

Vedĭ *Prost, Sătul.*

17469 * △ Omul fudul, şi luĭ Dumnedeŭ nu'ĭ place.

V. A. Forescu, *c Dorna, j. Suciava.*

* △ *Omul fudul, şi luĭ Dumnedeŭ îĭ e urît.*

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Vedĭ *Mândru.*

Adică e urît de tótă lumea.

17470 * △ Omul calic şi fudul, şi luĭ Dumedeŭ 'ĭ urît.

C. Teodorescu, *înv. c Dógele, j Vasluiu.*

Vedĭ *Dumnedeŭ*

Acelaş înţeles ca la No. 15223 & 17469.

17471 △ Fudulul are doĭ tovarăşĭ: prostia şi sărăcia.

Dr. Cristea, *Prov*, p 97, c. *Gura-Rîului, Ungaria.*

Numaĭ omul prost póte să fie fudul, şi acest cusur îl duce la sărăcie.

Fudul olan diuşchiun calîr.[1])

Prov Turc.

17472 Calic şi fudul.

N. Gh. Ionescu, *înv. c. Mamorniţa, j. Dorohoĭ* — C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu*

E sărac, nu are ce mâncà şi se arată mândru.

[1]) Cine se mândresce remâne scăpĕtat.

A SE FUDULI

17473 * △ Se fudulesce ca musca în lapte.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Vedĭ *Cĭóră Laț.*

Acelaș înțeles ca la No. 1658

FUDULIE

Vedĭ *Bĕutură, Chelie.*

17474 * △ Fudulia aduce sărăcia.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sc. Norm Buc. Cl. VII.*

Acelaș înțeles ca la No. 17471.

17475 * △ Fudulia e soră bună cu prostia.

C C. BUNGEȚIANU *c. Cosovĕț, j. Mehedinți.*

Acelaș înțeles ca la No. 17471.

FUR

17476 △ Furul face numaĭ un pĕcat, dar păgubașul, până 'l află, face o sută.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 98, *c. Tisa, Ungaria.*

Vedĭ *a Bănuì, Hoț, Tâlhar.*

Căcĭ păgubașul bănuesce pe tótă lumea.

17477 * △ Ocasĭunea face pe fur.

G. I. MUNTEANU, p. 26 — HINȚESCU, p 126 — V. SALA, *dasc. c. Vașcoŭ, comit Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *Hoț*

Sunt ómenĭ carĭ rĕmân cinstițĭ prin faptul că nu aŭ prilejul să fure.

L'occasion fait le larron.

Prov. Franc.

*

17478 **Furlu cât gïoni s'hibă, tot di gugoş va s'móră.**[1])

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeşĭ, Macedonĭa.*

Cel rĕŭ nu scapă de pedépsă.

*

17479 **Care'ĭ fur dzîce că furaĭ.**[2])

D. A. MILESCU, *stud. c. Gopeşĭ, Macedonĭa.*

Când un rĕŭ vorbesce pe altul de rĕŭ.
Când vinovatul caută să arunce vina pe altul.

17480 **Furlu acaţă furlu.**[3])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 156.

*

Furlu fur acaţă.[4])

XENOF. CAPSALE, *c. Pîrlepe, Macedonĭa.*

Vedĭ *Hoţ.*

Unuĭ om rĕŭ, tot un rĕŭ îĭ vine de hac.

Fur furem cognoscit, lupus lupum.[5])

Prov. Lat.

Per conoscere un furbo, ci vuole un furbo e mezzo.[6])

Prov. Tosc.

Ein Schalk kennt den andern.[7])

Prov. Germ.

[1]) Furul cât de voïnic să fie, tot de glonte o să móră.
[2]) Care'ĭ fur ḑice că am furat
[3]) & [4]) Furul prinde pe fur.
[5]) Furul cunósce pe fur, lupul pe lup.
[6]) Ca să cunoscĭ un înșelător, trebue un înșelător și jumătate.
[7]) Un ticălos cunósce pe un altul

A wool-seller knows a wool-buyer.[1])

Prov. Engl

17481 — Acăţaï un fur.
— Alasă'l.
— 'L alas, ma nu me-alasă.[2])

G. Zuca, *stud. c. Turia, Epir.*

Vedĭ *Drac, Hoţ, a Lăsà, a Luà.*

Când îţĭ capeţĭ beleaua făcênd óre-ce. De pildă te asocïezĭ cu unul şi nu maĭ poţĭ scăpà de el. A se vedé No. 5386

A FURA

Vedĭ *Cloşcă, a Gïolı, Hoţ, Pădure*

* △
17482 Cine fură adĭ un ac,
Mâne fură (şi) un gânsac.

A Pann, *Ediţ.* 1889, p. 19; I, p. 68 — Baronzi, p. 58 — Hinţescu, p 65 — S Fl. Marian, *Ornit.*, p. 380. — Dr Cristea, *Prov*, p. 46, *c. Sibiŭ Ungarïa.* — S I. Grossmann, *Dicţ.*, p. 33.

Pentru omul rĕŭ nărăvit, din rĕŭ în maĭ rĕŭ

* △
17483 Cine fură adĭ un oú,
Mâne fură (şi) un boŭ.

A. Pann, *Ediţ* 1889, p. 19; I, p. 68 — Baronzi, p. 58. — Hinţescu, p. 138. — Dr Cristea, *Prov.*, p. 46, *c Agnita, Ungarïa.* — S. I. Grossmann, p. 33 — P. Ispirescu, *Rev. Ist*, II, p. 151. — K. A. Zamfirescu-Diacon, *înv. c. Stiubenĭĭ, j. Dorohoïu* — Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluïu.* — P Gârboviceanu, *Sem. Buc. Cl. VII* — Em. Popescu, *înv. c. Cïocănescĭ-Mărgineni, j. Ialomiţa.* — Iul Grofşoreanu, *c Galşa, comit. Arad, Ungarïa.*

---

1) Vîndĕtorul de lână cunósce pe cumpĕrătorul de lână.
2) Am prins un fur. — Lasă'l. — Il las, dar nu mĕ lasă.

* △
Fură adĭ un oŭ,
Mâne un boŭ.

V. SALA, *dăsc. c. Băleni, comit. Bihor, Ungaria.*

Astândzî furĭ oŭ,
Mâni va furĭ boŭ.[1]

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres.,* p 156.

S'éste că furĭ adzĭ un oŭ, mâne poţĭ s'furĭ ş'un boŭ.[2]

ANDREĬ AL LUĬ BAGAV, *Cart. Aleg*, p. 75.

Acelaş înţeles ca la No. 17007.

* △
17484 **Cine fură adĭ o cépă,**
Mâĭne fură şi o ĭépă.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17008.

△
17485 **Din care grădină furĭ un cucuruz, poţĭ fura şi un sac.**

Dr. CRISTEA, *Prov.,* p. 75, c. *Topliţa Rom*, *Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No 17009

* △
17486 **Cine fură odată e fur tot-dé-una.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No 17010.

---

[1] Astă-ḑĭ furĭ oŭ, mâne furi boŭ.
[2] Dacă furĭ aḑĭ un oŭ, mâne poţĭ să furĭ şi un boŭ

17487 **Carle fura o galiira maėre ėn perzun, carle fura cetatu dignaĕ bandera.**[1])

FR. MIKLOSICH, I, p. 9.

Vedĭ *Găinar*

Hoţiĭ ceĭ micĭ sunt pedepsiţĭ, pe când ceĭ marĭ se bucură de ródele ne-cinsteĭ lor.

* △

17488 **Cine fură nu cumpĕră, dar nicĭ cinste nu petrece.**

N. GH IONESCU, c *Mamorniţa, j. Dorohoĭu.* — N. MATEĬSCU, *înv. c. Movilıţa, j. Putna.*

* △

Cine fură nu cumpĕră, dar nicĭ cinste nu câştigă.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Banca, j. Tutova* — G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

* △

Cine fură nu cumpĕră, dar nicĭ cinste nu capĕtă.

E I. PATRICĬU, *înv. c Smulţĭ, j. Covurluĭu*

* △

Cine fură nu cumpĕră, dar nicĭ cinste nu are.

TINCA ŞIŞMAN, *c. Adam, j. Tutova.*

Tâlharul nu dă banĭ pe ce a furat dar, când e prins, duce ruşine.

17489 **Maĭ bine să cerĭ**
De cât să furĭ,
Că cerşetoriĭ se miluesc (miluĭesc)
Iar hoţiĭ se pedepsesc.

A. PANN, II, p. 29. — HINŢESCU, p 31.

---

[1]) Care fură o găină, merge în închisoare, care fură o cetate, înfige o bandĭeră

1⁰ Pentru ceĭ neputincĭoşĭ.
2⁰ Se dice celuĭ care caută să răpésca ceea ce puteà să obţină de bună voe.

Il vaut mieux tendre la main que le cou.

Prov. Franc

*
17490 **Câftarea u déde Dumnidzĕŭ, furarea u déde dracłu.**[1])

G. Zuca, *prof. c. Băésa, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 17014.

* △
17491 **Fură bine, ascunde rĕŭ,**
Pică vina 'n capu meŭ;
Fură rĕŭ, ascunde bine,
Pică vină 'n cap la mine.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

Când, orĭ-ce s'ar întîmpla, vina tot asupra unuĭa cade.

*
17492 **Sciĭ s'furĭ, ş-nu sciĭ s'ascundzî.**[2])

C. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonĭa.*

Vedĭ *Hoţ.*

Pentru omul prost care nu scie să'şĭ ascundă greşelile.

*
17493 **Ma nainte di furare s-ti 'nveţĭ tru-ascundére.**[3])

G. Zuca, *stud. c Permet, Albanĭa.*

Daca nu eştĭ deştept nu te apucà de o trébă.

* △
17494 **Fură şi se dă de păgubaş.**

V. Sala, *dasc c. Totorenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

---

[1]) Căutarea (faptul de a cere) o dete Dumnedeŭ, furatul îl dete dracul.
[2]) Sciĭ să furĭ, și nu sciĭ s'ascundĭ
[3]) Maĭ nainte de a furà, să te învețĭ să ascundĭ.

1⁰ Când cel rĕŭ vré să fie credut că e om de trébă.
2⁰ Face un rĕŭ şi tot el se plânge.

17495 * △ **Cine fură îşĭ ĭea rĕsplata.**

V. IFRIM, c. *Corodescĭ, j. Tutova.*

Cel rĕŭ îşĭ primesce pedépsa.

17496 * **Fură oul de sub găină şi viţelul din vacă.**

L. CIORBEA, c. *Gherla, Transilvania.*

Vedĭ *Cloşcă, Coţofană, Ţarcă*

Adică e mare tâlhar. A se adaogà la înţelesurile de la No. 1668

17497 * △ **Fură de la el şi duce la altul.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin Buc. Cl VIII.* — G. P. SALVIŬ, *înv c Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Hoţ, Tâlhar.*

1⁰ Pentru cel prost, naiv.
2⁰ Hoţ prost.

17498 △ **Géba facĭ vecinuluĭ bine cu ce aĭ furat de la alţiĭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 101, c. *Topliţa-Rom., Ungaria.*

Să ajuţĭ pe alţiĭ cu al tĕŭ, dar nu cu lucru altuĭa.

17499 * △ **Fură şi jură.**

N. GH. IONESCU, *înv c. Mamorniţa, j. Dorohoĭ*

Fură de la ochĭ şi jură.

T SPERANŢA, III, p. 244

Vedĭ *Hoţ.*

1⁰ Fură ce'ĭ cade în mână şi se jură, fără ruşine, pe toţĭ sfinţiĭ
2⁰ Cel maĭ rĕŭ trece adese-orĭ de omul cel maĭ cinstit.

17500 *△ **Ceĭ ce fură, aceĭa maĭ tare jură.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Când unul caută să se lepede, cu mare jurăminte, de o învinuire ce i se aruncă.

17501 △ **Fură, jură şi se cură.**

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 98, *România*

Acelaş înţeles ca la No. 17024.

17502 *△ **Nóptea fură,**
Ḑiua jură.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c Dobrovĕţ, j Vasluiu.*

Veḑĭ *Nópte.*

A se adaoga la No. 197.

FURAT

17503 △ **De nu vreĭ să fiĭ furată**
Pune pe uşă lăcată.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 73, *c. Ida Mare, Ungaria*

Paza bună trece primejdia rea.

17504 *△ **Calul de furat de pe câmp se ĭeà**

GAVR. ONIŞOR, *prof c. Dobrovĕţ, j. Covurluiu*

Alérgă după folos; nu aştepta tot de-a gata, ca şi tâlharul, care nu are de cât ostenéla de-a furà, calul legat, din grajd.

17505 *△ **Calul de furat se găsesce pe la (prin) ĭarmaróce.**

C. TEODORESCU, *înv c Lipova, j. Vasluiu*

Pentru ceĭ cari nu maĭ staŭ pe-acasă, şi maĭ ales pentru fete.

17506 *△ **Calul de furat nu se întrébă de dinţĭ.**

Gavr. Onişor, *prof. c Dobrovĕţ, j. Vasluiu.*

Vedĭ *Cal, Măgar.*

Acelaş înţeles ca la No. 1389.

GĂINAR

Vedĭ *Puşcărie.*

17507 * **Numaĭ găinariĭ şed la puşcărie.**

Dim Drăguescu, *Bucurescĭ, j. Ilfov.*

Vedĭ *a Furà, Tâlhar.*

Căcĭ hoţiĭ ceĭ marĭ scapă în tot-dé-una.

GÂLCÉVĂ

Vedĭ *Putere, Sfadă.*

17508 *△ **Gâlcéva făr'ncăerare,**
Nicĭ un haz nu are.

A. Pann, *Edıţ.* 1889, p. 115; II, p. 102. — Hinţescu, p. 66 — V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

Vedĭ *Céртă.*

Acelaş înţeles ca la No. 16964.

17509 **Cine are minte nu se amestecă în gâlcéva altora.**

A. Pann, *Edıţ* 1889, p. 115 — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 150.

Vedĭ *Céртă.*

Acelaş înţeles ca la No. 16963.

17510 **Caută gâlcévă cu lumînarea.**

A. PANN, III, p. 23. — HINŢESCU, p. 66.

Vedĭ *Cértă.*

Acelaş înţeles ca la No. 16969.

17511 *△ **Cumperĭ gâlcévă cu banĭ.**

P GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Când te vîrĭ singur în bucluc.

A SE GÂLCEVI

Vedĭ *Vrabĭe.*

GÂR-MÎR

17512 **Gâr-gâr, la muĭere privesce, ce ca gâsca gârâesce; ci mîr-mîr, la bărbat, ce ca câĭnele mîrâesce.**

IORD. GOLESCU, *Mss* I, p. 200.

Femeea e cicală, flecară; bărbatul cértă.

17513 **Tot-dé-una gâra-mîra, şi traĭu cu vătraĭu.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 104; II, p. 118. — HINŢESCU, p. 67.

Vedĭ *Traĭu*

Acelaş înţeles ca la No. 6174.

17514 **Tótă ḑiua gâra-mîra.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 158; III, p. 127. — HINŢESCU, p. 67.

Acelaş înţeles ca la No. 17038.

A GĬOLI

17515 **Nu fură, nu jĕfuesce, numaĭ gĭolesce.**

IORD GOLESCU, *Mss* II, p. 50.

Adică ĭeà cam dĕ faţă, fără nicĭ o sfĭală (GOLESCU).

GREŞÉLĂ

17516 Colpo facut, nu'ĭ potriba penseĭ.[1])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 12.

Când aĭ greşit, gândurile sunt de prisos.

A GREŞI

17517 Falleĭ şi prevtu pre altar.

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 8.

Tot omul póte greşi.

Errare humanum est.[2])

Prov. Lat.

HACHIŢĂ

17518 * △ Iĭ vin hachiţele.

G P. SALVIŬ & E. I PATRICĬU, *înv. c Smulţĭ, j Covurluĭu.*

1⁰ S'a înfuriat.
2⁰ Iĭ trăsnesce prin gând.

HARŢAG

Vedĭ *Arţag.*

17519 * △ Are harţag la mămăligă rece.

V. TRIFAN, c *Glodenĭ, j. Suciava.*

Când unul se supĕră din nimica, şi vré să sară la bátae.

---

[1]) Greşéla făcută, nu maĭ e vreme să te gândescĭ.
[2]) A greşi e lucru omenesc

HÎTRĂ

17520 *△ **Hîtră vréĭ să fiĭ; dar veriga sciĭ s'o puĭ?**

I. I. Donca, *c. Gârja, j. Tutova.*

Pentru ceĭ carĭ vor să se arĕte şireţĭ, dar nu isbutesc să înşele.

HOŢ

Veḑĭ *Cerşetor, Curvă, a Fură, Lacăt, Mincinos, Muĭere, Cap. XVII, c. Vreme*

17521 △ **Hoţul de la hoţ nu fură.**

Dr. Cristea, *Prov*, p. 108, *c. Logoş, Ungaria*

Veḑĭ *Lup, Tâlhar.*

Acelaş înţeles ca la No 2032 b

Les loups ne se mangent pas entre eux.

Prov. Franc.

17522 **Hoţ pe hoţ anevoĭe înşală.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p 74.

Adică şiret pĕ şiret (Golescu).

17523 △ **Hoţ de hoţ se teme.**

Dr Cristea, *Prov.*, p. 109, *c. Codlea, Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No. 17046 & 17047.

17524 **Hoţ pĕ hoţ cunósce.**

Iord Golescu, *Mss* II, p. 74

Veḑı *Fur.*

Adică nebun pĕ nebun, şiret pĕ şiret, ş. c. l. (Golescu).

17525 * **Hoţul priceput, întâiu se închină şi apoï fură**

P. BUDIŞTEANU, *c. Bucurescĭ, j. Ilfov.*

Se ḑice maï ales pentru Muscalĭ.

17526 * △ **Hoţ ca óia când dă în nămol.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Glăvi, j. Vâlcea.*

Veḑĭ *Prost*

Adică prost.

17527 * △ **Când te calcă hoţiĭ nu te întrébă de ce ţĭ-e cojocul.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Micşunescii Greci, j. Ilfov.*

Când te ïea unul maï repede.

17528 △ **Vaï de hoţul care'ĭ sărac, şi de săracul care'ĭ hoţ.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 272, *c. Gura-rîuluĭ, Ungaria.*

Veḑĭ *a Fură, Găinar, Tâlhar.*

Acelaş înţeles ca la No. 17032.

Magni fures parvum ducunt [1]).

Prov. Lat

16529 △ **Hoţiĭ nu sunt aḑĭ prin pădurĭ; sunt prin cănţălării.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 108, *c. Codlea, Ungaria.*

Veḑĭ *Tâlhar*

La adresa funcţionarilor din Hungaria.

---

[1]) Hoţiĭ marĭ duc pe cel mic.

17530 * △ **Prinde hoţul, până nu te prinde el pe tine.**

A. Pann. *Edit.* 1889, p. 176.— V. Sala, *dasc. c. Lunca, comit. Bihor, Ungaria.*

Prinde hoţul când îţĭ vine, pân'nu te prinde el pe tine.

A Pann, II, p. 31.—Hinţescu, p. 76.

* △
Prinde hoţul când îţĭ vine
Că te prinde el pe tine.

V. A Forescu, *c. Mălinĭ, j. Sucĭava.*

Să ne folosim de ceasul prielnic, maĭ ales când avem o răfuĭélă cu óre-cine.

17531 **Imprejurarea face pe hoţ.**

Baronzi, p. 69 — Hinţescu, p. 78

*
Imprejurarea face pe hoţĭ.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava*

△
Prilegĭul te face hoţ.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 216, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Prilejul face pe toţĭ
Ca să fie hoţiĭ hoţĭ.

A. Pann, II, p. 31.—Hinţescu, p. 153.

Ocasionu face omu tatu.[1])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum Unter.* I, p. 14.

Vedĭ *Fur*

Acelaş înţeles ca la No. 17002.

L'occasion fait le larron

Prov. Franc.

L'occasioni fa l'omu latru.[2])

Prov Sard.

Gelegenheit macht Diebe.[3])

Prov. Germ.

Opportunity makes the thief[4])

Prov Engl

17532 **Ardică lucrul în sus**
Care nu e de el pus

A. Pann, II, p 31.

Pentru cel care fură. A se adăogà la No. 4853.

17533 **Hoţu 'nvaţă la hoţie**
Şi beţivul la beţie.

A. Pann, *Edit.* 1889, p. 55; I, p. 117, *Fab.* II, p. 47. — Hinţescu, p. 75.

Vedĭ *Beţiv*, *Tâlhar.*

Acelaş înţeles ca la No. 8179.

17534 *△ **Hoţul de la hoţ învaţă.**

V. Sala, *dasc. c. Brădet, comit Bihor, Ungaria.* — D. Popoviciu, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

---

[1]) Prilejul face pe omul hoţ
[2]) Prilejul face pe omul hoţ.
[3]) Prilejul face hoţiĭ.
[4]) Prilejul face pe hoţ.

Adică rěŭ de la rěŭ.

17535 * **Hoţul fură şi jură.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 20; I, p. 69; II, p. 30.—BARONZI, p 61. — P ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 178

* △ *Hoţul jură şi ĭar fură.*

HINŢESCU, p. 75. — V. SALA, *dasc c. Voşcoŭ-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *a Fura.*

Fură ce'ĭ cade în mână, şi se jură, fără ruşine, pe toţĭ sfinţiĭ.
Varianta a doua arată că cel rěŭ nu se lasă de narav.

17536 * △ **De hoţ nu te poţĭ păzi.**

G. P. SALVIŬ, *înv c Smulţi, j. Covurluĭu.*

1⁰ Căcĭ el e tot cu gândul la rele.
2⁰ Când aĭ fost înşelat de óre-cine.

17537 * △ **Omul de hoţul din casă nu sě póte feri.**

A PANN, *Edit.* 1889, p. 105; II, 123. — HINŢESCU, p. 132 — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

* △ *De hoţu (hoţiĭ) din casă nu te poţĭ feri.*

I. G. VALENTINEANU, p 33. — V. A. FORESCU, *c. Stănişóra, j. Suceava*

Vedĭ *Lotru.*

Şi maĭ puţin de cât de ceĭ străinĭ.
Se dice adese-orĭ pentru soţĭ

17538 * **Feresce-mě, Dómne, de hoţiĭ din casă căcĭ de ceĭ d'afară mě feresc singur.**

Acelaş înţeles ca la No. 17062.

17539 **Hoţul dice c'a glumit**
Când vede că l'a zărit.

A. PANN, II, p. 31. — HINŢESCU, p. 75.

△
Hoţul dice am glumit
Când vede că l'a zărit.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 107, *c. Agnita, Ungaria.*

* △
Hoţul giură că a glumit
Când vede că l'aĭ dovedit.

V A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Vedĭ *a Glumì*

Acelaş înţeles ca la No. 17162.

* △
17540 **Hoţul ne-dovedit,**
E negustor cinstit.

I. ARBORE, *ing. j. Buzĕŭ* — P GÂRBOVICEANU, *prof. c. Rătescĭ, j. Argeş*

Vedĭ *Tâlhar.*

In potriva negustorilor carĭ maĭ mult înşélă lumea.

17541 **Hoţul de unul se prinde**
Şi de-o mie se întinde.

A. PANN, *Ediţ.* II, p. 31. — HINŢESCU, p. 75.

Toţĭ vor să fie părtaşĭ la o faptă bună.

* △
17542 **Hoţul e numaĭ cu un pĕcat, ĭar păgubaşul cu douĕ.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 109, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

* △ *Hoţul e cu un pĕcat şi păgubaşul cu ḑece (nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ, o sută).*

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 177. — A. Gorovei, *j. Sucĭava.* — P. Gârboviceanu, *prof. c. Cândescĭ, j. Dîmboviţa.* — Gr. Poienaru, *ing. c. Rassa, j. Ialomiţa.* — I. Arbore, *j. Buzĕŭ*

Hoţul are un pĕcat, dar păgubaşul o mie.

I. G. Valentineanu, p. 35.

Hoţul este numaĭ cu un pĕcat
Şi păgubaşul c'o mie 'ncărcat.

A. Pann, II, p 29.—Hinţescu, p. 75

Veḑĭ *a Bănuì, Fur, Lotru, Pagubă, Tâlhar.*

Acelaş înţeles ca la No. 17001.

17543 * △ **Hoţul prinde pe păgubaş.**

C. C. Miclescu, *c. Miclescĭ, j. Vasluĭu.*

Când vinovatul acusă pe cel nevinovat.

17544 △ **De n'ar fi hoţĭ, n'ar trebui nicĭ temniţă.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 73, *Agnita, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Hoţie, Păgubaş.*

Acelaş înţeles ca la No. 12431.

17545 **Am prins un hoţ, el mĕ ţine.**

A. Pann, *Fab*, II, p 105.

Veḑĭ *Drac, Fur, a Lăsà, a Luà.*

Acelaş înţeles ca la No. 17006.

17546 **Hoţu se cunósce după ochĭ.**

GR. JIPESCU, *Lumina,* I, p. 258.

Veḑĭ *Curvă.*

Acelaş înţeles ca la No. 11719.

Au regarder connoist-on la personne.

Prov. Franc. Mss XIII-e Siècle.

17547 **Gazda pĕcătuesce cât şi hoţul.**

D-na E. B. MAWR, p. 84.

Adică părtaşul e vinovat ca şi făptuitorul.

Autant pèche celui qui tient le sac, que celui que met dedans.

Prov. Franc.

The receiver is as bad as the thief.[1])

Prov. Engl.

17548 * △ **Hoţu de păgubaş.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 109, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.* — D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ, j. Tutova.*

A se adăogà la No. 12434.

17549 * △ **Hoţ de ḑiuă.**

G. BĂNULESCU, *înv. j. Dîmboviţa.*

Nume ce se dă Evreuluĭ, în Dîmboviţa. A se vedé No. 13843.

HOŢIE

Veḑĭ *Hoţ*

17550 * **De n'ar fi hoţiĭ,**
N'ar fi nicĭ puşcăriĭ.

A PANN, I, p. 69 — HINŢESCU p. 75.

---

[1]) Gazda e tot aşa de rea ca şi cel care fură.

De n'ar fi în lume hoţiĭ,
N'ar fi nicĭ puşcăriĭ.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p 19.

Veḑĭ *Hoţ, Păgubaş.*

Acelaş înţeles ca la No. 17069.

HULĂ

Veḑĭ *Laudă.*

A HULÌ

Veḑĭ *a Mărì.*

17551 * △ **Nicĭ pe dracul nu hulì,**
Că nu sciĭ al cuĭ veĭ fi.

V SALA, c *Păcălescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.* — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 163, c *Bochia, Ungarĭa.*

Nu vorbi pe nimene de rěŭ, căcĭ sě póte întîmplà să 'ţĭ fie soţ.

HURSUZ

17552 * △ **De omul hursuz tae póla şi fugĭ.**

V A. FORESCU, c. *Mălini, j. Sucĭava*

Fugĭ de el cât veĭ puté.

A SE ÎNĂLŢÀ

17553 △ **Cine se înalţă pre sine se va smerì.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p 51, c. *Sinersig, Ungarĭa.*

△ *Tot cel ce se înalţă se smeresce.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p 253, c. *Agnita, Ungarĭa.*

Inversul ḑicereĭ de la No. 17404.

△
17554 **Se tot înalţă până dă cu capul de grindă.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 236, c. *Logoş*, *Ungaria*.

Pentru cel mândru.

A ÎNDRĂCÌ

17555 **Tu umbli să'l îmblânḑescĭ**
Şi maĭ rĕŭ îl îndrăcescĭ.

A. PANN, III, p. 14. — HINŢESCU, p. 77.

Pentru omul îndărĕtnic şi iute la mânie

A ÎNJURÀ

Veḑĭ *Calic, Dos*.

ÎNJURĂTURĂ

●
17556 **Injuraturile întină pe înjurător.**

G. MUNTEANU. — HINŢESCU, p. 80

Să nu înjurăm pe alţiĭ, căcĭ tot noĭ suntem pagubiţĭ.

A ÎNŞELA

※
17557 **Cine vré să înşele, se înşélă.**

GR ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

Carle imbroĭe, vire şi îmbroĭeĭt.[1])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 9

Cel rĕŭ se prinde, adese-orĭ, singur în mrejele pe carĭ le-a întins.

---

[1]) Care înşélă, vine şi înşelat

17558 * △ **Cine 'nşélă odată, înşélă şi a doua óră.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Sc. Norm. Cl. VI.*

Cel rĕŭ nu se maĭ îndréptă

17559 * **Când te-a înşelat cine-va odată, e de vină el; când te-a înşelat a doua óră, eştĭ de vină singur.**

Tot păţitu e priceput. . . daca nu e prost.

INVIDĬOS

17560 * **Goĭ ş-*zoĭ*[1])**

C. IONESCU, *prof. c Nevésta, Macedonĭa.*

Cum sunt de obiceĭu ceĭ săracĭ.

IPOCRIT

17561 **Omul ipocrit**
E cotoĭul smerit.

I. G VALENTINIANU, p 29.

Vedĭ *Mâţă.*

Acelaş înţeles ca la No 2125

A SE ISMENÌ

17562 * △ **Nu mì-e că s'o 'mbolnăvì,**
Dar mĭ-e că s'o ismenì.

AL FOCHIDI, *c. Urziceni, j. Ialomiţa.*

Dice ţiganul când dancĭu luĭ a cerut să'ĭ dé stele fripte, şi nu a vrut să'ĭ facă pe plac.

[1]) Goĭ şi geloşĭ

LACOM

Vedĭ *Bogăţie, Cap. VII, c. Lacom.*

17563 **Lacomul, nice sie nice altuia este de folos.**

Nic. Costin, I, p. 457.

Costin reamintesce acéstă ḑicere când descrie viéţa luĭ Ion Vodă

* △
17564 **Lacomul maĭ mult perde şi leneşul maĭ mult alérgă.**

E. I. Patriciu, *înv. c Smulţi, j. Covurluiu.*

Vedĭ *Leneş, Scump*

Lăcomia la om nu e bună

17565 **Lacomul, de puţin nu se mulţămesce.**

A. Pann, *Edit.* 1889, p 73; III, p. 100 — Hinţescu, p. 86.

De aceea e şi lacom.

17566 **Lacomuluĭ, cât să'ĭ daĭ, el nu ḑice ba.**

A. Pann, *Edit.* 1889, p. 73; III, p. 100. — Hinţescu, p. 86.

Acelaş înţeles ca la No. 17565

* △
17567 **Lacomul e de unde n'are pomul cóje.**

V. Sala, *dasc. c Tarcăiţa, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 8582.

* △
17568 **Lacom tînĕr, cerşitor bĕtrân.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

1° Acelaş înţeles ca la No. 8259.
2° Cel lacom nu póte isbutì nicĭ odată.

A grasse cuisine, pauvreté est voisine.

Prov. Franc.

A LĂCOMI

17569 **Lăcomind la al altuĭa, sosesce de perde și al sĕŭ.**

MIRON COSTIN, I, p. 304. — AL ODOBESCU, III, p. 151.

Prin urmare să nu rîvnim la averea altuĭa

∴ △

17570 **Cine lăcomesce**
Nu se pricopsesce

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov*

Acelaș înțeles ca la No. 17564.

LĂCOMĬE

✱ △

17571 **Sula de aur zidul pătrunde, și lăcomia își vinde némul și moșia.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.,* p. 104 — H. D. ENESCU, *înv c. Zamostea, j Dorohoĭu.*

Vedĭ *Sabie, Sagetă, Sulă*

Acelaș înțeles ca la No 10813.

17572 **Pentru lăcomia ta șî pĕ uscat vreĭ să tragĭ corabĭa ta.**

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 52

Se ḑice pentru ceĭ lacomĭ șî nesățĭoșĭ la avere ce, împotriva firiĭ se silesc șî la cele piste putință, ca maĭ mult să dobândéscă (GOLESCU).

●

17573 **Lăcomĭa sparge sacul.**

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 42.

Adică cel ce sĕ lăcomesce maĭ mult să aĭbă, pĭerde şî ceea ce are (Golescu).

Avarice rompt le sac.

Prov. Franc

*

17574 **Lăcomĭa e rea şi păgubitóre bólă.**

Să fugim prin urmare de lăcomie

17575 **Lacomia (lăcomĭa)**
Perde omenia.

Dr. Cristea, *Prov*, p 127, *c. Sinersig, Ungarĭa* — I G. Valentinian, p 30. — El. Sevastos, p. 170. — P Gârboviceanu, *prof. Semin Buc Cl VII* — E I Patriciŭ, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.* — Gavr Onişor, *prof c Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — K A Zamfirescu-Diacon, *inv c. Stiubieniĭ, j. Dorohoĭ*

* △
Lăcomia
Strică omenĭa.

A. Pann, *Archir*, p. 11. — P. Ispirescu, *Leg*, I, 1872, p. 180. — Hinţescu, p 86. — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 127, *c. Cetea, Ungarĭa.* — Avr Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — Iul. Grofşoreanu, *prof. c Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.* — G. Madan, *înv c Truşeni, ţin. Chişeneŭ, Basarabia.*

* △
Lacomia, de multe orĭ, strică omenĭa.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 72, III, p 99 — L Pap, *c. Covasinţ, comit. Arad, Ungarĭa.*

△
Lacomĭa
Mâncă omenĭa.

Dr Cristea, *Prov.*, p. 127, *c. Toplіţa Rom, Ungarĭa*

Pentru a se arĕtà că lăcomia nu e buna.

A convoitise rien ne suffit.

Prov. Franc. XVI-e Siècle

17576 * △ Lăcomia curmă viéța.

V. SALA, c. *Țigănesci, comit Bihor, Ungaria.*

Duce la peire.

17577 * A călcà în gură lăcomiei.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 318 — P. ISPIRESCU, *Leg*, p 89.

1⁰ A'și învinge sgârcenia și a da ce-va din al sĕŭ
2⁰ Prin extensiune; a face ce nu'ĭ place, ce nu'l lasă inima să facă.

«Ișĭ iea inima în dinți, *calcă în gura lăcomiei*, și hotăresce să'și ieà un copil de suflet». — ISPIRESCU.

LĂUDĂROS

17578 △ Omul lăudăros
Ca pușca fără cocoș.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 194, c *Sibiŭ, Transilvania*

Omul lăudos
Ca pușca fără cocoș.

HINȚESCU, p. 133.

Nu e de nicĭ o trébă.

LENE

17579 Lenea jupânésă mare.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 40

* △ *Lenea e cucónă mare.*

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 44 — D-na E B. MAWR, p. 68 — E. I PATRICIU, *înv. c Smulți, j. Covurluiu.* — GAVR ONIȘOR, *prof. c Dobrovĕț, j. Vasluiu.*

* △
Lenea 'ĭ mare dómnă.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 135, c. *Toplița-Rom., Ungaria.* — AVRAM CORCEA, *paroh*, c. *Coşteiu, Banat.* — GAVR. ONIŞOR, *prof.* c. *Avramescĭ, j. Tutova*

*
Lenea 'ĭ domnă mare.[1]

D. A. MILESCU, *stud.* c. *Gopeşĭ, Macedonia.*

* △
Lenea 'ĭ împĕrătésă mare.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 332.

* △
Lenea e cocónă (cucónă) mare,
Care n'are de mâncare.

A. PANN, I, p. 105 — HINȚESCU, p 89. — *Albina*, I, p. 290. — Dr. CRISTEA. *Prov*, p. 135, c. *Toplița-Rom., Ungaria* — ZAMFIRESCU-DIACON, *inv* c. *Ştiubienĭ, j. Dorohoĭ* — I. POPESCU, *înv.* c. *Dobrenĭ, j. Ilfov* — IDEM, *Calend. Rom*, 1892 — P GÂRBOVICEANU, *Semin. Buc Cl. VII.*

* △
Lenea 'ĭ cucónă mare,
Dar (des) n'are de mâncare.

G MIHALACHE, *înv.* c *Şendrescĭ, j. Tutova.* — V. A. FORESCU, c. *Folticenĭ, j. Suciava.*

Lenea e cucónă mare,
Ce n'aduce de mâncare.

I. G. VALENTINIANU, p 29.

Sĕ ḑice pentru ceĭ leneşĭ, când nu vor să muncéscă, socotindu-se dĕ ómenĭ marĭ (GOLESCU).

* △
17580 Lenea e cucónă mare, şede ca un trântor.

N. G. IONESCU, *înv.* c. *Mamornița, j. Dorohoĭ.*

[1]) Lenea 'ĭ dómnă mare.

Acelaş înţeles ca la No. 17579.

* △
17581 **Lenea perde vremea.**

D na Z. Juvara, c. *Fedescĭ*, j *Tutova*. — E I. Patricĭu, *înv*. c. *Smulţĭ*, j. *Covurluĭu*. — Gavr Onişor, *prof*. c. *Dobrovĕţ*, j *Vasluĭu*.

Vedĭ *Sîrguinţă*.

Şi după vorba Englesuluĭ: *times is money*

*
17582 **Lénea mâcă lemne.**[1])

D A. Milescu, c *Gopeşĭ*, *Macedonĭa*

Căcĭ alt-ceva nu are

△
17583 **Lenea şade (zace) pe un scaun de aur, şi umblă atât de încet, de-o ajunge sărăcia pe dindĕrĕt.**

Dr. Cristea, *Prov*., p. 136, c *Agnita*, *Ungarĭa*.

Lenea merge atât de încet, încât sărăcia o ajunge numaĭ de cât.

P. Dulfu, *Albina*, I, p 290.

Vedĭ *Lenevie*

Leneşul e în tot-dé-una sărac

* △
17584 **Lenea este (e) începutul sărăcieĭ.**

Baronzi, p. 61. — Hinţescu, p. 89. — Dr. Cristea, *Prov*., p. 136, c. *Sibiŭ*, *Transilvanĭa* — H. D. Enescu, *înv*. c *Zamostea*, j. *Dorohoĭ*

Omul leneş sărăcesce fără doar şi póte.

Cel leneş la lucrul seu, este frate cu risipitorul.

Solomon, 18. 9.

---

[1]) Lenea mănânca lemne

17185 * △ Îĭ maĭ mare lenea de cât ne-averea.

AVR. COROEA, *paroh, c Coşteĭu, Banat.*

Când unul lenevesce şi sărăcia ĕl ajunge.
Pentru ceĭ în lipsă şi leneşĭ, carĭ însă aŭ puţină avere.

17586 * Omul cu léne móre di fóme.[1])

C. IONESCU, *prof. c Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 17582.

Leneşul nicĭ nu frige ce a vînat.

Solomon, 12. 27.

17587 * △ Lenea e începutu(l) rĕutăţilor.

HINŢESCU, p. 89. — G. I. MUNTEANU, p. 26. — Dr CRISTEA, *Prov.,* p. 136, *c. Sibiŭ, Transilvania* — V. SALA, *dasc. c. Vaş-coŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Vedĭ *Trândăvie*

Lenea deschide uşa tutulor năravurilor.

17588 * △ Urzirea rĕuluĭ e lenea.

V. SALA, *dasc. c. Talpe, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17587.

17589 De lene şi de urît,
Tocma sub pat s'a vîrît.

A. PANN, I, p. 106. — HINŢESCU, p. 89.

Pentru cel leneş.

---

[1]) Omul cu lene móre de fóme.

17590 De lene ochiĭ 'şĭ închide
Şi buzele îşĭ deschide.

A. PANN, I, p. 105.

Pentru cel leneş.

△
17591 Cine 'n lene se tîresce
Dumnedeŭ îl părăsesce.

A. PANN, I, p. 73. — HINŢESCU, p. 98. — I. G. VALENTINIAN, p. 29 — Dr. CRISTEA. *Prov.*, p. 46, c. *Topliţa Rom*, *Ungaria*.

Celuĭ leneş nu'ĭ merge nicĭ odată bine.

17592 Iĭ-e lene să şi vorbéscă,
Dar încă să maĭ (şi) muncéscă.

A. PANN, I, p 106. — HINŢESCU, p. 206

*
Ĩi léne să s'burască, ma nică să ş-lucrédză.[1])

D. A. MILESCU, c. *Gopeşĭ*, *Macedonia.*

Pentru cel leneş.

17593 Mamă, di să vie nenea
Ca să-mĭ maĭ scuture lenea.

A. PANN, I, p. 107. — HINŢESCU, p. 121.

Vedĭ *Ţigan*

Pentru cel leneş. A se vedé snóva de la No. 14239.

17594 Lenea, când este maĭ mică,
Tot scie şi ea de frică.

A. PANN, I, p. 108

Pentru cel leneş, care face óre-ce numaĭ de frică.

17595 Vede ardênd pe el casa
Şi 'ĭ-e lene ca să ĭésă.

A. PANN, I, p 108.

---

[1]) Iĭ e lene să vorbéscă, daı încă să şi lucreze.

Tipul omuluĭ cu desăvîrşire leneş.

«Un leneş dormind în casă, sĕ aprinse casa, şi începù a cădé focul peste el. Altul îĭ dise nu vedĭ că cade focul pĕ tine? Ce şedĭ în pat? Leneşul îĭ dise cum nu ţi-e lene să maĭ vorbescĭ» — I. GOLESCU, *Mss.* I, p. 744.

A se vedé aceeaşĭ snóvă în A. Pann, I, p. 108 şi urmĕtórele.

Tembelin birisiné ianiiorsun didiclerindé: adam uşenmedén lacî di soileiorsun dimiş.[1])

Prov. Turc.

17596 * △ Lenea face pe bogatul a i se urî,
Şi pe săracul în nevoe a se tîrî.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 45; I, p. 155. — HINŢESCU, p. 89. — V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*[2])

Arată urmările leneĭ.

17597 N'aĭ o para chióră,
Şi lenea te dobóră.

A PANN, *Edit* 1889, p. 158, III, p. 128. — HINŢESCU, p. 141.

Pentru cel sărac şi leneş.

17598 Lenea e la om ca şi rugina la fier.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

Il róde şi îl prăpădesce.

LENEŞ

Vedĭ *Lacom, Nevoĭaş.*

17599 * △ Cucul cântă, ĭar leneşul stă şi numĕră.

V. SALA, *dasc c. Ţigănescĭ, comit. Bihor, Ungaria.* — D. POPOVICĬU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria*

[1]) Unuĭ leneş 'ĭ a dis (cine-va) că se arde, el a rĕspuns: omule, cum nu ţi-o fi lene să vorbescĭ.
[2]) Sala dice: *avut* în loc de *bogat.*

Cântarea cucului ne învaţă că a sosit vremea de a începe lucrările câmpului. Vedĭ No. 1759.

17600 * △ **De la sobă pân la foc**
Pentru leneş e mult loc.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Comăniţa, j. Olt*

Pentru cel leneş.

Leneşul pune mâna sa în strachină, dar nicĭ nu o duce la gura sa.

Prov. Solomon, 19. 24.

17601 * △ **Leneşul e frate cu cerşetorul.**

Tinca Şişman, *înv c. Adam, j. Tutova.*

Vedĭ *Lene.*

Leneşul este şi sărac.

17602 △ **Leneşul mănâncă puţinĭ colacĭ.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 136, c. *Tisa, Ungarĭa.*

Nu capĕtă nimic.

17603 * △ **Leneşul, când îĭ este lene, viséză că s'a înţepat.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Casımcea, j. Tulcea.*

Vedĭ *a Visà.*

Acelaş înţeles ca la No. 6309.

17604 * **Cine la tinereţe e leneş, sufere la bĕtrâneţe.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Vedĭ *a Lucrà.*

Cine nu lucréză, când e tînĕr, duce lipsă la bĕtrâneţe.

17605 * △ **Omul leneş e boŭ la mâncare şi vulpe la trébă.**

V. A. FORESCU, *înv. c. Dorna, j. Suciava.*

Vedĭ *Mâncare.*

Pentru cel mâncăcĭos şi leneş.

17606 * △ **Leneşul e greŭ să se apuce de lucru, căcĭ de lasat, lasă lucru orĭ-când.**

V A. FORESCU, *c Mălinĭ, j. Suciava.*

Vedĭ *Român.*

Frumósă definiţie a omuluĭ leneş.

17607 * **Leneşul maĭ mult alérgă.**

BARONZI, p. 70

Leneşul maĭ mult alérgă, şi scumpul maĭ mult păgubesce.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 385. — V. ALEXANDRESCU, *Teatr.*, p. 290. — I. G. VALENTINEANU, p. 12 & 25. — I. M. RÎUREANU, p 182. — BARONZI, p. 54. — *Abeced. Ilustr.*, p 26.

Leneşul maĭ mult alérgă, şi scumpul maĭ mult pĭerde.

KÁROLY ÁCS, p. 81. — HINŢESCU, p. 90.

* △ *Leneşul mult alérgă, scumpul mult dă.*

ION ROMAN, *c. Vima-Mică, comit Solnoc, Ungarĭa.*

* △ *Lenişul mult alérgă, şi sgârcitul mult păgubesce.*

G. MADAN, *c Truşenĭ, ţin. Chişĕnĕŭ, Basarabĭa.*

Vedĭ *Lacom*

Când unul, ne-făcênd un lucru cum trebuia, e silit să se mai ocupe de dînsul.

Les paresseux font plus de chemin.

Prov. Franc.

* △
17608 Leneşa, când se scólă,
Pare-că are ouĕ în póle.

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Suciava.*

Vedĭ *Oŭ, Trébă.*

Acelaş înţeles ca la No. 17415.

17609 De veĭ sfat la vre o trébă
Mergĭ, pe leneşul întrébă.

A. Pann, I, p 107

De vreaĭ sfat la vre o trébă
Mergĭ la leneşul de 'ntrébă.

Hinţescu, p. 175.

Căcĭ o fi bun de gură daca e rĕŭ la trébă.

17610 Leneşul fuge de danţ,
Ca şi cânele de lanţ.

A Pann, I, p. 106 — Hinţescu, p. 90.

Pentru omul cu desávîrşire leneş.

17611 Cu şederea, din ḑi până 'n séră
Se 'nvaţă leneş, prin munca cea rară.

Hinţescu, p. 174.

Pentru cel leneş.

* △
17612 Cine ḑiua e leneş (leniş) remâne flămând pe nópte.

V A. Forescu, c. *Stănişóra, j. Suciava.*

Indemn la muncă.

17613 **Intrébă pe leneșul să te învețe minte.**

A. PANN, *Edit*. 1889, p. 159, III, p. 128. — HINȚESCU, p. 89.

Se ḑice în batjocură.

17614 **Leneșul are gura 'mpedicată,**
Dar taĭna o spune 'ndată.

HINȚESCU, p. 89.

Veḑĭ *Taĭnă*.

Leneșul e adese-orĭ bun de gură.

* △
17615 **In casa leneșuluĭ (în) tot-dé-una e sĕrbătóre.**

BARONZI, p 61. — HINȚESCU, p. 90. — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.*

* △
In casa leneșuluĭ (în) tot-dé-una e ('ĭ) sĕrbătóre.

C POPOVICĬU, *înv. c Cuvin, comit Arad, Ungaria* — I. IONESCU, *înv. c. Bacĭu, j. Olt*

Veḑĭ *Trândav*.

Căcĭ nu muncesce nicĭ odată.

* △
17616 **Leneșul cată lucru, dar nu doresce să'l găséscă.**

V. A. FORESCU, *c. Malini, j. Sucĭava.*

Veḑĭ *Lucru, Slugă.*

Acelaș înțeles că la No. 10711.

* △
17617 **Leneșul, la tóte,**
Ḑice că nu póte.

A. PANN, *Edit*. 1889, p 44. — I. G. VALENTINIAN, p. 29. — P. GÂRBOVICEANU, *Scol. Norm. Cl. VII.* — V. SALA, *dasc. c. Vașcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

△ *Leneşul dice că nu póte.*

Dr. Cristea, *Prov*, p. 136, c. *Agnita, Ungaria.*

Pentru cel leneş.

17618 Leneşul ca o pétră aruncată în tină zace.

Hinţescu, p. 90.

Unde'l arunci acolo remâne.

17619 * Linivoslu 'lŭ cunoscĭ di pi sburîre.[1])

G. Zuca, c. *Elbasan, Albania.*

Când unul vorbesce a lene.

17620 * Linivoslu tut prufiţiĭ 'ţĭ spune.[2])

G. Zuca, c. *Băésă, Epir.*

Pentru cel leneş.

17621 * Linivoslu i gĭumitate di prufit.[3])

G. Zuca, c. *Turia, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 17620.

LENEVIE

17622 A munci nu e păcat, ci a stà în lenevie.

I. C. Valentinianu, p. 8.

Ci din potrivă munca e blagoslovită de Dumnedeŭ. Pentru ceĭ carĭ nu lucréză pretextând că e sĕrbătóre, etc.

17623 * △ Lenevia e soră bună cu sărăcia; când te apucă una, te ţine, în tot-dé-una, şi cea-l'altă.

C. C Bungeţianu, c. *Cosovĕţ, j. Mehedinţi.*

Vedĭ *Lene*.

[1]) Pe leneş îl cunoscĭ de pe vorbire.
[2]) Leneşul tot profeţiĭ îţĭ spune
[3]) Leneşul e jumătate de profet.

Acelaş înţeles ca la No. 17583.

LENOS

Vedĭ *Leneş*.

* △
17624 Gol de haĭne, puturos,
Aşa'ĭ omul cel lenos

V. SALA, *dasc. c. Cărpinet, comit. Bihor, Ungaria.*

Căcĭ omul leneş e, în tot-dé-una, sărac.

* △
17625 Lenos ca dracu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Se ḑice celuĭ leneş.

LIMBUT

Vedĭ *Mut*.

LIMBUŢIE

* △
17626 Cine are limbuţie,
Are un rĕŭ ca şi beţie.

N. MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j Putna.*

Limbuţia
E ca şi beţia.

I. G. VALENTINIANU, p. 30.

Cel puţin beţivul îşĭ spune taĭnele numaĭ când e bét.

17627 Cine are limbuţia,
E maĭ rea de cât beţia.

A. PANN, I, p. 15 — HINŢESCU, p. 90. — RÎUREÉNU, *Dat-Cop.*, p. 37.

Acelaş înţeles ca la No. 17626.

LINGUŞÉLĂ

17628 * △ **Linguşéla dulce**
Mult aduce.

POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, jud. Ilfov*

Veḑĭ *No. 6327.*

Ca şi vorba dulce, căcĭ omuluĭ îĭ place ca să fie linguşit.

LINGUŞIRE

17629 **Linguşîrea sĕ lipesce unde sarea lipsesce.**

IORD GOLESCU, *Mss* II, p. 41.

Adică unde mintea lipsesce (GOLESCU).

LINGUŞITOR

Veḑĭ *Cap. XVII*

LOTRU

17630 * △ **Lotru e cu un pĕcat, dar păgubaşu cu ḑece.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat*

Veḑĭ *a Bănuı, Fur, Hoț, Pagubă*

Acelaş înţeles ca la No. 17542.

17631 * △ **De lotru din casă nu te poţĭ păzì.**

AVR. CORCEA, *paroh, c Coşteĭu, Banat.*

Veḑĭ *Hoț.*

Acelaş înţeles ca la No. 17537.

17632 * **E maĭ rea gazda lotrilor de cât lotrul.**

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 46. — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Veḑĭ *Hoț.*

Căcĭ daca nu ar aveà gazde, lotriĭ nu ar puteà s'o ducă mult.

A SE MÂNDRI

Vedĭ *Păun*.

MÂNDRIE

17633 **Mândria orbesce pe om.**

I. G. VALENTINIANU, p. 36.

Şi 'lîmpinge să facă greşelĭ.

17634 **Mândria vine înaintea căderiĭ.**

DIM. TÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 397.

Vedĭ *Trufie*.

Acelaş înţeles ca la No. 17633.

לִפְנֵי שֶׁבֶר גָּאוֹן, וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ. [1]

Prov. Ebraic, Solom., 16, 18.

L'orgueil est l'avant coureur de la chûte.

Prov. Franc.

La superbia andò a cavallo e tornò a piedi. [2]

Prov. Ital

Hochmuth kommt vor dem Fall. [3]

Prov. Germ.

MÂNDRU

17635 **Dumneḑeu celor mândri se pune împotrivă.**

GR. URECHĬE, *Letop. Mold.*, p. 154.

[1] Mândria merge înaintea derăpĕnăreĭ şi măreţia înaintea căderiĭ.
[2] Mândria merge călare şi se întórce pe jos.
[3] Mândria vine înaintea căderiĭ.

Dumnedeŭ, celor mândri le stă împotrivă.

Nic. Costin, *Letop. Mold.*, p. 154.

* △ *Mândruluĭ îĭ stă (şi) Dumnedeŭ împotrivă.*

C. Negruzzi, I, p. 250. — E. I. Patricĭu, *înv c. Smulțĭ, j. Covurluĭu*

Vedĭ *Fudul.*

Să nu fim mândri.

Casa mândrilor o surpă Iehova.

Prov. Solom 15. 25.

17636 * △ **Omul mândru şi luĭ Dumnedeŭ îĭ e urît.**

N. Mateescu, *înv. c. Movilița, j. Putna.*

Vedĭ *Fudul.*

Acelaş înţeles ca la No. 17469.

A SE MÂNIÀ

Vedĭ *Cămaşa, Sat, Văcar.*

17637 **El chĭar singur a stricat,**
Şi ĭar el s'a mâniat.

A. Pann, III, p. 12. — Hinţescu, p. 181.

Pentru cel care greşesce, şi tot el se supĕră.

17638 △ **Când se mânie face sânge 'n balegă.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 32, c. *Tisa, Ungarĭa.*

Vedĭ *Balıgă.*

A se adăogà la No. 1301.

17639 △ **In care cămeşă s'a mâniat, într'aceea s'a desmănia.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 118, c. *Borgo-Suseni, Ungaria.*

Vedĭ *Cămaşă*

A se adăogà la No. 6708.

17640 * △ **S'a mâniat rĕŭ pe sat**
Şi treĭ ḑile n'a mâncat.

N. MATEESCU, *înv.* c. *Movilița*, *j. Putna.*

Vedĭ *Sat.*

A se adaogà la No. 14032.

17641 △ **S'a mâniat văcarul pe sat.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 224, c. *Porumbaru-Sup.*, *Ungaria.*

△ *S'a mâniat văcarul pe sat, şi ómeniĭ nu sciŭ nimic.*

Dr. CRISTEA, p. 224, c. *Sinersig*, *Ungaria.*

S'a mâniat ca văcarul pe sat.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 224, c. *Logoş*, *Ungaria.*

Vedĭ *Văcar.*

A se adaogà la No. 13077.

17642 * △ **A se mânià pe sat.**

G. I. MUNTEANU, p. 72.

Acelaş înțeles ca la No. 17641.

MÂNIE

Vedĭ *Vorbă.*

17643 * △ **Omul, la mănie (mânie),**
Cade 'n nebunie.

Dr. Cristea[1]), *Prov.*, p. 194, *c. Sinersig, Ungaria* —E. I. Patriciŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.* — V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j Suciava.*

* △ *Omul, în mânie,*
Cade 'n nebunie.

I. G. Valentinĭanu, p. 28. — G. Mihalache, *înv. c. Şendrescĭ, j Tutova.*

Cine se mânie, i se întunecă mintea, şi greşesce.

Nu te grăbi să te mânii în sufletul tĕŭ, căcĭ mânia, numaĭ în sufletul nebunilor se odihnesce.

Eccles. 7. 9

17644 * △ **Iuţéla (ĭuţala) la mânie**
Cade 'n nebunie.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Iuţéla la mânie e un început de nebunie.

Baronzi, p. 61 —Hinţescu, p 84.

Arată cât de mult preţuesce răbdarea.

17645 **Cine se ĭuţesce la mânie,**
Pentru orĭ-ce fie,
E dobitocie.

A. Pann, III, p. 16.—Hinţescu, p. 84.

Acelaş înţeles ca la No. 17643.

Cel ĭute la mânie face prostiĭ.

Prov. Solom. 14. 17.

1) Cristea scrie mănie.

17646 △ Mănia mare, mic prânz face.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 148, *c. Sinersig, Ungaria.*

Supĕrarea turbură rĕŭ pe om.

17647 * △ Cel târḑiŭ la mânie, e maĭ mare decât un vitéz.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc Cl. VIII.*

Pentru omul care scie să se stăpânéscă.

17648 * △ Lasă mânia de sară pe diminéţa.

G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

* △ *Mânia de sară să o laşĭ pe diminéţă.*

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

Căcĭ îţĭ va trece, şi veĭ judecà lucrurile maĭ cu sânge rece.

17649 △ Mănia să apue odată cu sórele.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 148, *c. Logoş, Ungaria.*

Să nu fiĭ hain, rînzos la inimă.

17650 Cu mănie sĕ scólă, cu daună sĕ culcă.

V SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Omul ĭute la mânie greşesce, şi prin urmare păgubesce.

17651 Unde mânia cu putere sĕ 'mpreună, acolo trăsnetul maĭ tare sună.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 13.

Adică când cel mare sĕ mânie, vatĕmă maĭ rĕŭ (Golescu).

17652 * △ **Mânia maţe varsă.**

Şezătóre, I, p. 34.

Omul, în mânie, varsă şi sânge; prin urmare să ne stăpânim mânia.

17653 **Finea mânieĭ e începutul căinţeĭ (căinţiĭ).**

G. I. Munteanu, p. 22 — Hinţescu, p. 100.

Căcĭ fiind omul în mânie greşesce; şi după ce'ĭ trece îşĭ dá séma de greşelile pe carĭ le-a făcut.

17654 * **Tună şi fulgeră de mânie.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 177. — Hinţescu, p. 100.

Veḑĭ *a Tunà.*

Acelaş înţeles ca la No. 301.

MARGHĬOL

17655 * △ **A fi marghĭol.**

T. Bălăşel, *înv. c. Stefănescĭ, j. Vâlcea*

A fi om fudul, boeros şi măros.

A SE MARGHĬOLÌ

17656 * △ **A se marghĭoli.**

A se ţine maĭ mare de cât altul.

A MĂRÌ

17657 * △ **Inainte te măresce, ĭar în dos te hulesce.**

V. Sala, *dasc. c. Sudrigiŭ, comit. Bihor, Ungarĭa*

Veḑĭ *Faţă.*

Acelaş înţeles ca la No. 3283.

A SE MĂRÌ

17658 *△ **Se măresce ca crîsteiu (crîstĕu, cristelu), în livada altuia.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Pentru cel care, fără nici un merit, a ajuns mare, avut, etc, şi se arată obraznic, mândru ori risipitor.
Cristeiul cântă, umblă cruciş şi curmeziş, prin livada omului par'că ar fi a lui.

MINCINOS

Veḑi *Muscă, Pĕr, Vorbă.*

17659 **Minciunos, soţ furtuşagului.**

Vasile Lupu, *Pravilă,* p. 21.

Cine minte e ca şi cel care fură.
In *Pravilă,* ḑicerea are un înţeles cam deosebit.

17660 **Minciunosul tatăl minciunii, şi minciuna fata minciunosului este.**

Dim. Cantemir, *Ist. Ierogl.*

17661 **Cine se învaţă mincinos, când spune adevĕrul se bolnăvesce.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 10; I, p. 51. — Hinţescu, p. 106.

△ *Mincinosul, când spune adevĕrul se bolnăvesce.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 152, c. *Gura-Rîului, Ungaria.*

Cine e mincinos, când spune adevĕrul se îmbolnăvesce.

Idem, *Calend. Rom.*, 1892.

Mincinosul nu maĭ póte spune adevĕrul nicĭ odată.

17662 *△ **Mincinosul nu se maĭ crede nicĭ când ar spune adevĕrul.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu*

Este pedépsa celuĭ mincinos.

Mendaci ne verum quidem dicenti creditur.[1])

Prov. Lat

LUPUS ET VULPES ET JUDICE SIMIO

Quicumque turpi fraude semel innotuit,
Etiam si verum dicit, amittit fidem
Hoc adtestatur brevis Æsopi fabula
Lupus arguebat Vulpem furti crimine:
Negabat illa se esse culpœ proximam.
Tunc judex inter illos sedit Simius.
Uterque causam cum perorassent suam,
Dixisse fertur Simius sententiam·
Tu non videris perdidisse quod petis·
Te eredo subripuisse quod pulchre negas

PHEDR I, 10.

17663 **Mincinosuluĭ, când adevĕr vorbesce,
Vorba nu i se sânţesce.**

HINŢESCU, p. 106.

Acelaş înţeles ca la No. 17662.

17664 *△ **Din gura mincinosuluĭ nicĭ ce e adevĕrul nu se crede.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 17663.

17665 **Mencĭunoslu şi s-furi că spune 'ndreptatea, nu lĭ se créde.**

BOJADSCHI, Γραμ. p. 197.

[1]) Mincinosul nu se crede, chiar când spune adevĕrul.

Mincinosul ca şi hoţul nu sunt creḑuţĭ.

* △
17666 Gura mincinosuluĭ spune drept, însă nu încrede nimenea.

V. Sala, *dasc. c. Brósce, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17664.

*
17667 Cine se laudă că nu e mincĭunos, trebue creḑut pe jumatate.

V. A. Forescu, *c. Folticeni, j. Sucĭava.*

Cel care nu minte nicĭ odată, nu se laudă de un lucru care i se pare fórte natural.

* △
17668 Maĭ uşor ajungĭ mincinosul de cât cânele schĭop.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Mincĭuna nu o duce departe.

*
17669 Mincinosul, cu d'a-sila,
Face musca cât cămila.

Hinţescu, p. 106. — Dr. Gaster, *Crest.*, p. 218.

Acelaş înţeles ca la No. 2176.

17670 Mincinos pe mincinos nu póte înşela.

A. Pann, I, p. 29. — Hinţescu, p. 106. — Idem, *Calendarul Rom.*, 1892.

Veḑĭ *Fur, Hoţ.*

Ca toţĭ aceĭ carĭ aŭ un acelaş nărav.
A se vedé snóva din A. Pann, I, p. 29.

17671 Mincinosul face ḑiua nópte şi nóptea ḑi.

Hinţescu, p. 106.

Acelaş înţeles ca la No. 196.

17672 * △ **Tînĕr mincinos, bĕtrân hoţ.**

M. STÂNCEANU, *înv c. Piria, j. Mehedinţi*

△ *Copil mincinos,*
Bĕtrân tâlhăros.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 56, *c. Sinersig, Ungaria.*

* △ *June mincinos, bĕtrân hoţ.*

G. I. MUNTEANU. — HINŢESCU, p. 86. — V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

June mincinos,
Bĕtrân tălhăros.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 126, *c. Sinersig, Ungaria.*

Mincinosul capĕtă, cu timpul, multe năravurĭ rele.

Junger Schlemmer, alter Bettler.[1])

Prov. Germ

17673 * △ **Gura mincinosuluĭ adevĕru grăĭesce.**

C. C. BUNGEŢIANU, *c Cosovĕţ, j. Mehedinţi.*

Veḑĭ *Pĕcătos.*

Acelaş înţeles ca la No. 15518.

17674 △ **Lauda mincinosuluĭ, bucuria nebunuluĭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 133, *c. Zlatna, Ungaria.*

Nicĭ o dată nu veĭ crede pe cel lăudăros; daca însă e mincinos şi maĭ puţin.

---

[1]) Tînĕr stricat, bĕtrân cerşetor.

17675 Mincinosul încornorézá ţînţarul,
Şi'l măresce cât măgarul.

HINŢESCU, p. 106.

Acelaş înţeles ca la No. 2558.

MINCÏUNĂ

Veḑï *Adevĕr, Adevĕrat, Gură, Omenie.*

* △
17676 Cine spune mincïună e ca şi cel ce fură.

ZAMFIRESCU-DIACON, *învĕţător c. Stiubienii, j. Dorohoï.*

Care spune mincïună e ca omu(l) ce fură.

G. I. MUNTEANU, p. 7. — HINŢESCU, p. 106.

Veḑï *Mincinos, a Minţi.*

Acelaş înţeles ca la No. 17659.

△
17677 Mincïuna umblă 'n lume, ïar dreptatea stă la un loc.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, *c. Gura-Rîuluï, Ungaria.*

De aceea maï mult pe cea d'întâïu o întîlnim.

17678 Cine spune mincïună, întâïu obrazul îşï ruşinéză ïară, maï pre urmă, sufletul îşï ucide.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 367.

* △
17679 Cine spune mincïuna odată, rare-orï maï are creḑare.

G MIHALACHE, *înv. c. Şendrescï, j. Tutova*

Veḑi *a Minţi.*

Acelaş înţeles ca la No. 17662.

17680 *Când dzîcĭ ună minciună, prinde s-ti arupă asŭdóre laĭe.[1])

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

Când minţĭ trebue să ţi se sgudue tot trupu.

17681 * △ Când se înteţesc minciunile se apropie nascerea.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna.*

Când maĭ mulţĭ spun minciunĭ pe întrecute.

17682 * △ Cu-o minciună boerĕscă
Trecĭ în ţĕra ungurĕscă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 26. — I G. VALENTINIANU, p. 35. — HINŢESCU, p. 106. — P ISPIRESCU, *Snóve*, p 59; *Rev. Ist.*, II, p 157. — E. I PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu*

* △
Minciuna boerĕscă
Trece 'n ţĕra ungurĕscă.

C. NEGRUZZI, I, p 250. — V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1038. — TINCA ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

* △
Cu o minciună boerĕscă
Încungĭurĭ ţĕra ungurĕscă.

S. MIHĂILESCU, *Şezăt*, p. 219. — E. I PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j Covurluiu.*

Cu o minciună boerĕscă
Trecĭ peste graniţa nemţĕscă.

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 10; I, p. 51.

[1]) Când ḑicĭ o minciună, trebue să-ţĭ curgă sudóre négră.

Cu o minciună boeréscă
Treci prin graniţa nemţéscă.

BARONZI, p. 58.

* △

Cu o minciună boeréscă
Treci graniţa nemţéscă.

P. GÂRBOVICEANU, *Sem. Buc. Cl. VIII.*

*

Cu-o minciună ţĕrănéscă nu mergĭ nicĭ cât colo; cu-o minciună boerésca trecĭ în ţéra nemţéscă.

PROF. SION, *c Bĕrlad, j. Tutova.*

1⁰ Adică cu o minciună mare, dar bine ticluită, precum sciaŭ să o spună, odinióră, boeriĭ, când vroĭaŭ să scape de urgia domnéscă, probă urmĕtórele:

«Îşĭ trimisĕse Ştefan Logofĕtul gĭupânésa la ţéră, în pildă că o trimite pentru trebile caseĭ, ĭară el, tocmaĭ în ḑioa când se cântă în biserică canonul Sfântuluĭ Andreĭu de la Critu, la opt césurĭ de nópte, gătindu-se Vasilie Vodă de biserică, încă nime din boĭerĭ nu venise la curte, aŭ mânecat să'şĭ ĭeà ḑioa bună, dându'ĭ scire de a-casă, că-ĭ este gĭupânésa despre mórte, cu hârtie scornită. Şi întrebând Vasilie Vodă de Postelniceĭ cine den boĭerĭ este afară, ĭ-aŭ spus Postelniceiĭ că este Logofĕtul cel mare, doresce să ĭeà ḑioa bună, că 'ĭ-aŭ venit veste de bólă fórte grea a gĭupâneseĭ. Să fie ḑis Vasilie Vodă «ce om fără cale Logofĕtul sciindu'şĭ gĭupânésa bolécă şi a nu o ţine aice cu sine.» Şi aŭ ḑis să intre să'şĭ ĭea ḑioa bună. Intrat'-aŭ Ştefan Georgie Logofĕtul cu faţa scornită de mare măhniciune, şi 'şĭ-aŭ luat voĭa să mérgă spre casa'şĭ Spun, să fie ḑis Vasilie Vodă, să afle lucrul spre voĭa sa. Nesciutor gândul omuluĭ spre ce minesce. Indată fără nimică zăbavă, eşiaŭ cele cu grijĕ, şi nu fie-ce grijĕ aŭ purces îndată de olac. Şi, intr'aceĭaş ḑi aŭ sosit la Bogdana, la satul sĕŭ, subt munte, şi atuncĭ erà şi óste Ungurésca, tótă cu Kemini Ianoş, prin potecĭ, şi óste Munteneśca la Rîmna, cu Diĭcul Spătarĭul.»

MIRON COSTIN, I, p. 323.

2⁰ Iord. Golescu vroind să apere boerimea pretinde că: «arată puterea boĭerilor, din vechime, spre orĭ-ce ispravă»

3⁰ Arată şiretenia boerilor faţă de ceĭ micĭ, şi prin urmare să nu te încreḑĭ în vorba lor — PATRICĬU.

Promettre c'est noble, et tenir est bourgeois

Prov. Franc.

* △
17683 **O minciună ciocoiéscă**
Trece în ţéra unguréscă.

V. A. Forescu, *c Dorna, j. Suciava.*

Variautâ a dicereĭ de maĭ sus, în care ciocoiul de astă-dĭ a înlocuit pre boerul de odinióră.

* △
17684 **C'o minciună boeréscă trăescĭ o di.**

N. Iordan, *c. Tecucel, j. Tecuciu.*

Mult nu o ducĭ cu ea.

*
17685 **Frumósă poveste, dar mare minciună.**

C. Negruzzi, I, p. 250. — V. Alexandri. *Teatr.,* p. 1044.

Când ni se spune ce-va de necredut.

* △
17686 **Şi (şĭ) minciuna este (e, 'ĭ) vorbă.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 98. — A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 9; I, p. 51. — Dr. Cristea, *Prov.,* p. 240, *c. Topliţa-Rom, Ungaria.* — V. Sala. *dasc. c. Sedişte, comit. Bihor, Ungaria* — Laurian & Maxim, II, p. 267.

* △
Minciuna încă'ĭ vorbă.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

1⁰ Arată că şî cu minciunĭ putem petrece vremea (Golescu).
2⁰ Se dice, într'un mod ironic, despre vorbele mincinóse.

△
17687 **Şi minciuna e vorbă, dar vremea descopere adevĕrul.**

Dr. Cristea, *Prov.,* p 240, *c. Sibiŭ, Transilvania.* — Hinţescu, p. 107.

Mincïuna se cunósce repede.

17688 **Şi cu mincïuna nescine**
Póte trăi, într'o ḑi, bine.

A. Pann, *Nastr.*, p. 14.

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 17686.

17689 * △ **Mincïuna are şi ea loc pe unde se trece.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 11; I, p. 29 & 52. — Hinţescu, p. 106. — P. Goroveï, *c. Sılıştea, j. Suciava*

1⁰ Sunt mincïunï carï sĕ pot spune.
2⁰ Când spune cine-va o mincïună prea cu córne.
A se vedé No 17707.

17690 * △ **Şi mincïuna prinde loc.**

E 1. Patricïu, *înv. c. Smulţï, j. Covurluïu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17689.

17691 **Mincïuna póte până la un loc.**

Dar în cele din urmă nu se maï prinde.

17692 * △ **O mincïună bine ticluită plătesce maï mult de cât un adevĕr.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 10; I, p. 51. — Hinţescu, p. 107.

Pentru o mincïună bine potrivită.

17693 **Mincïuna lată**
Îţï aduce rea rĕsplată.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 45.

Adică mincïuna rĕŭ te vatĕmă (Golescu).

17694 «Mi sĕ pare», «póte», «o fi», şi «vom vedea» sunt tóte sor cu minciuna.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 161; III, p. 130.

„Mi sĕ pare", „póte", „o fi", şi „vom vedea", sunt tóte surorĭ cu minciuna.

HINŢESCU, p. 107.

„Mi sĕ pare" cu minciuna verĭ premarĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 45.

Tóte sunt soră cu minciuna.

HINŢESCU, p. 189.

Adică de o potrivă sunt de credĕmînt (GOLESCU).

17695 Cu minciuna imprânzezĭ, dar nu poţĭ să inserezĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p 29. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 160.

△ *Cu minciuna prânzescĭ, dar de cinat ba.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 59, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

* △ *Cu minciuna prânzescĭ dar nu (şi) cinezĭ.*

D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria* — IUL. GROFŞOREANU. *prof. c. Galşa, comit Arad, Ungaria.* — I. LUNGU, *c. Sebeşul-Mare, comit. Cluj, Ungaria.* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Cu minciuna prânzescĭ, dar la cină îţĭ sar ochiĭ.

Trib Popor, II, No 189.

Cu minciuna orĭ prânzescĭ, orĭ cinezĭ,
Pe amîndouĕ nu le închĭelbezĭ.

A. PANN, I, p. 28. — HINŢESCU, p. 106.

Cu minçiuna ñguşti, multu s-prândzî, ma nu şi s-çinĭ.[1]

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p. 168

Adică minciuna nu ne slujasce multă vreme (GOLESCU).

17696 * △ Minciuna are picióre scurte.

G. I. MUNTEANU, p. 35. — HINŢESCU, p 106. — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 152, *c. Comana-Super., Ungarĭa.* — GR POÏENARU, *inv. c Rassa, j. Ialomiţa.* — V. SALA, *dasc. c. Căcăcenĭ, comit Bihor, Ungarĭa* — D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa.*

* △ *Minciuna e scurtă de picióre.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat*

Minciunilor sunt scurte pĭcĭórele.

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p.

Lândge are picĭorle scurte.[2]

Dr. FR MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 12.

Pentru ceĭ mincinoşĭ carĭ sĕ prind uşor

Le menteur ne va pas loin.

Prov. Franc.

---

[1]) Cu mincĭuna guştĭ, mult prânzescĭ, dar nu şi cinezĭ.
[2]) Minciuna are picĭórele scurte.

Le bugie hanno corte le gambe.[1])

Prov. Ital.

Lügen haben kurze Beine.[2])

Prov. Germ.

17697 * △ **Numaĭ jumătate de picĭor are mincĭuna.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17696.

17698 * **Reutatea stătătóre, şi mincĭuna picĭóre n'are.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 311 — D-na PROF. SION, *c. Bĕrlad, j. Tutova.*

Amîndouĕ curînd şi lesne se pohîrnesc (D. CANTEMIR).

17699 * **Mincĭuna te dă de gol.**

I. POPESCU, *înv. c Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 17696.

17700 **Mincĭuna a umblat cât a umblat,**
Până i s'a înfundat.

HINŢESCU, p. 107.

Vedĭ *a Umblà.*

Acelaş înţeles ca la No. 6202.

17701 **Mincĭuna nu merge departe.**

I. G VALENTINIAN, p. 49.

Acelaş înţeles ca la No. 17696.

---

[1]) Minciunile aŭ picĭórele scurte.
[2]) Idem.

17702 * △ Cine pórtă plosca cu minciunele nu o duce mult.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 10; I, p. 51. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 154. — Baronzi, p. 58. — Hinţescu, p. 107 & 148. — A. Gorovei, *c. Sıliştea, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 17701

17703 * △ Cine umblă cu traista cu minciunĭ n'o duce mult.

P. Gârboviceanu, *Scol. Norm. Cl. VII*

Acelaş înţeles ca la No. 17702.

17704 * △ O să se mântue el odată sacul cu minciunile.

Gavr. Onişor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

O să se afle odată adevĕrul.

17705 * △ Pentru o minciună se face mórte de om.

N. Miron, *c. Onescĭ, j. Bacăŭ.*

Dintr'o minciună, mare rĕŭ póte isvorî.

17706 * △ Minciuna sparge şi case de pétră.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 12; I, p. 53. — Hinţescu, p. 107. — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 152, *c. Agnita, Ungaria* — Idem, *Calend Rom.*, 1892. — D na Eug. Zanne, *c. Bucurescĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 17075.

17707 Minciuna sparge case de pétră, dar alteorĭ preţuiesce maĭ mult ca un adevĕr ne-pus la locul luĭ.

Hinţescu, p. 107.

Acelaş înţeles ca la No. 17706 & 17689.

17708 **Minciuna o are ca în palmă.**

A. PANN, II, p. 30. — HINŢESCU, p. 106.

Pentru cel care spune minciuna îndată, fără să se gândéscă mult.

17709 * **Când spuĭ minciuna să o credĭ pe jumatate.**

D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ*, j *Tutova*

Dacă vreĭ să te crédă ceĭ-l'alţĭ.

«Iară eŭ mâncând lupesce, mĕ făceam smerit, şi numaĭ rîdeam în mine, mĭerându-mĕ tot atuncĭ de ghibăcia minciunilor ce potrivisem, de-mĭ venea, maĭ *să le cred şi ieŭ singur pe jumătate.*» — I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 61.

17710 * △ **Nu maĭ spune minciunĭ de ale tale, că-s sătul de ale mele**

G. P. SALVIU, *înv.* c. *Smulţĭ*, j *Covurluĭu*

Se dice celuĭ care minte.

17711 * △ **Ouĕle nu se roşesc cu minciunĭ.**

T. VARLAM, *înv. Dobrogea.* — I. BĂNESCU, *prof. j. Roman*

* *Cu minçĭunĭ nu s'învăspsesc óuĕ.*[1])

C. IONESCU, *înv.*

Vedĭ *Beşină*, *Fată*, *Gogóşă*, *Ouĕ*, *Plăcintă*, *Cap V*, *c Vînt*.

Acelaş înţeles ca la No. 2228.

---

[1]) Cu minciunĭ nu se vopsesc ouĕ.

* △
17712 **Mincĭuna se afundă ca plumbul şi ĭesĕ ca frunza.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Mincĭuna, ca glonţul, în apă se afundă.

B. P. Hăşdĕŭ, *Etym. Magn.*, p. 1267. — *Lumină p. toţi*, p. 572.

Mincĭuna, ca glonţul, în apă se afundă,
Şi îndată ca frunza ese în undă.

A. Pann, I, p. 29 — Hinţescu, p. 107.

Mincĭuna se póte crede, se póte prinde repede, dar tot aşa de repede se descopere.

* △
17713 **Mincĭunele, una pe alta sĕ ajung**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Pentru cel care minte într'una.

* △
17714 **Spune mincĭunĭ de fug p'în casă.**

D-na Ecat. Zanne, *c. Băsescĭ, j. Fălciŭ.*

* △
Tórnă la mincĭunĭ de merg cu picĭórele.

I. Grossmann, *Dicţ*, p. 248.

Acelaş înţeles ca la No. 17713.

17715 **Îl audĭ numaĭ:**
Hodoronc, mincĭuna 'ndată
Chĭar ca o măsea stricată.

Hinţescu, p. 106.

Pentru cel care tórnă la mincĭunĭ, fără a se gândi mult.

17716 * △ **Cu cartea 'n mână şi cu minciuna 'n gură.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa. j. Dîmboviţa.*

Dic sătenii despre cărturari.

17717 * △ **Umblă cu plosca cu minciuni.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluiu.*

Pentru cel mincinos.

Invitările la nunţi, pe la ţéră maĭ ales, se fac ducêndu-se, cel care poftesce, pe la consătenii luĭ, cu o ploscă plină cu vin, în mână. Aceĭ cărora le dă de bĕut din acea ploscă sunt poftiţĭ la nuntă, iar ceĭ-l'alţĭ nu

17718 **A fi sacul minciunilor.**

LAURIAN & MAXIM, II, p. 1027.

* △ *A fi sacul cu minciunile.*

S. I GROFŞOREANU, *prof c. Galşa, comit Arad, Ungaria.*

Pentru omul din cale afară mincinos.

17719 * **A umblá cu traista cu minciuni.**

* *A umbla cu minciuna 'n traistă.*

Acelaş înţeles ca la No. 17718.

17720 * △ **Ş'o deslegat sacu minciunelor.**

A GOROVEĬ, *c. Selıştea, j. Suciava.*

* △ *Deslégă sacul cu minciunele.*

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

A început să spuĭe la minciunĭ, lucrurĭ de necreḑut.

17721 *Are o traistă de mincĭunĭ.

Acelaş înţeles ca la No. 17719.

17722 *△ Vinde mincĭunĭ.

C. Teodorescu, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu*. — Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 17721.

17723 *△ O făcut mincĭuna ĭepureluĭ.

Gavr. Onişor, *prof. c Dobrovĕţ, j. Vasluĭu*

Te-a înşelat.

17724 Mincĭună negândită.

A. Pann, I, p. 53.

Adică mare.

17725 *△ Minciună cât ḑiua de ĭerĭ.

Gavr. Onişor, *prof., c. Dobrovĕţ j. Vasluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17724.

17726 *Mincĭună cât tóte ḑilele de mare.

A. Pann, I, p. 53.

Acelaş înţeles ca la No. 17725.

17727 *△ Mincĭună în prăjină.

P. Gârboviceanu, *profesor Sc. Norm. Cl VII.*

Adică mare, vĕḑută.

17728 * △ Minciună cu córne.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 12. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 152, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17727.

17729 * Minciună cât Colţea de mare.

A. PANN, *Ediț.* 1889, p. 12. — HINŢESCU, p. 107.

Vedĭ *Colțea*

Acelaş înţeles ca la No. 17728 A se vedé origina ḑiceriĭ la No. 13265.

A MINŢI

Vedĭ *Gură, Omenie.*

17730 Cine minte şi fură.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 152.

Vedĭ *Mincinos, Minciună.*

Acelaş înţeles ca la No. 17676.

17731 Cine a minţit odată
Şi-a mâncat credinţa tótă.

HINŢESCU, p. 108.

Vedĭ *Minciună.*

Acelaş înţeles ca la No. 17703.

17732 Cine minte odată nu i se maĭ crede.

I. G. VALENTINIAN, p. 29.

* △ *Cine a minţit odată, nu se maĭ crede.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Acelaş înţeles ca la No 17731.

17733 **Cine a minţit odată nu sĕ maĭ crede (nicĭ) când spune şi adevĕrul.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 10; I, p. 51. — Hinţescu, p. 108. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 149.

Cine a minţit odată, nu i se maĭ crede a doua óră, chĭar daca ar spune adevĕrul.

Idem, *Calend. Rom.*, 1892.

Cine a minţit odată, nu este credut nicĭ chĭar când spune adevĕrul.

Gallin, Nădejde, *Cart. Cit.*

Acelaş înţeles ca la No. 17732.

Ontcha glaktcha khondal uge uguleksen kumun inu, unen uge kelebetchu sedjik setgil turumui.[1])

Prov. Mongol.

* △

17734 **Cine a minţit odată nu se maĭ crede a dóua óră.**

C. C. Bungeţianu, *c. Cosovĕţ, j. Mehedinţi.*

* △

Cine a minţit odată, a doua óră nu află credĕmînt.

N. Mateescu, *înv.*, *c. Moviliţa, j. Putna.*

Cel ce minte odată, numaĭ e de credut a doua óră.

Laurian & Maxim, I, p. 573.

Cine a minţit odată, a doua óră nu i se crede.

Gallin Nădejde, *Cart. Cit.*

---

[1]) Omul care a spus odată o vorbă neadevĕrată, chĭar când va spune o vorbă adevĕrată, îndoiéla se va nasce în spirit.

Minciunaşĭ întânĭa óră, nu te cred a duóa óră.[1])

ANDREĬU AL BAGAV, *Cart Alég* p. 75.

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 17733.

17735 *△ **Cine minţesce, lumea de el se feresce.**

V A. FORESCU, *c Dorna, j. Sucĭava.*

Prin urmare să nu minţim.

17736 **Mint de frig.**

IONNESCU-GION, *Ist Buc*, p. 235.

Adică sunt fórte mincinoşĭ

Menteur comme un arracheur de dents.

Prov. Franc.

17737 *△ **Minte de svîntă pămîntu.**

GR. POĬENARU, *înv., c. Rassa, j. Ialomiţa.*

Acelaş înţeles ca la No 17736.

17738 *△ **Minte de stă pétră în loc.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c Glăvi, j Vâlcea*

Acelaş înţeles ca la No. 17737.

17739 △ **Minte de stă sórele 'n loc.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 153, *c. Sinersig, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17738.

17740 △ **Minte ca din carte.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 153, *c. Guta-Rîuluĭ, Ungarĭa*

Tórnă mincĭună fără ca să se gândéscă mult.

---

[1]) Aĭ minţit întâĭa óră, nu te cred a doua óră.

MOJIC

Vedĭ *Cap. IX, c. Mojic, Pasĕre*

△
17741 **Decât c'un mojic la câștig, maĭ bine cu'n om de omenie la pagubă.**

Dr Cristea, *Prov*, p. 69, *c. Ida-Mare, Ungaria.*

Vedĭ *Deștept, Înțelept, Isteț, Mișel, Omenie, Șiret, Voĭnic, Vrednic.*

Acelaș înțeles ca la No. 16037.

MOJICIE

Vedĭ *Obrăznicie.*

MOMÉLĂ

* △
17742 **A umblà cu momele.**

A. Gorovei, *public., j. Suciava.*

Vedĭ *Șoșele*

A căuta să înșele, prin lingușirĭ.

NĂRAV

Vedĭ *Cal, Față, Om.*

* △
17743 **Năravul din fire**
N'are lecuire.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 51. — A. Pann, *Edit.* 1889, p. 19; I, p 68; II, p 101; *Fab.*, I, p. 19. — Uricar, XXII, p. 3. — Al. Odobescu, III. p. 48 & 246. — S. I. Grossmann, *Dicț*, p. 38. — Hințescu, p. 118. — I G. Valentinian, p. 20. — D-na E. B. Mawr, p. 3. — Iul. Grofșoreanu, *desc. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.* — E. D. Patriciu, *înv. c Smulți, j. Covurluiu.* — D Popoviciu, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.* — V. Sala. *dasc. c. Vașcoŭ, comit. Bihoŭ, Ungaria.* — P. Ispirescu, *Leg*, I, 1872, p. 170. — Dr. Cristea, *Prov*, p 157, *c. Sinersig, Ungaria.* — Călin Iordache, *j. Argeș.* — Liv. Pap, *înv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

*
Năravul din născare
Lèc nu are.

S. I. Grossmann, *Dicț.*, p. 38.

* △
Năravul din născare
Nicĭ un lèc nu are.

G. Onișor, *prof. c. Crângu, j. Tutova*

△
Năravul din născare
Lèc bun nu maĭ are.

S. Fl. Marian, *Tradiț.*, p 261.

Năravul din fire
Nicĭ că . . . .

V. Alexandri, *Teatr*, p 216.

Adică cel din fire rĕŭ nărăvit, nu sĕ maĭ înțelepțesce (Golescu).
O deprindere înrădĕcinată în om, nu o maĭ poțĭ înlătură.
A se vedé A. Pann, Fab. I, p. 19.

Naturam expellas furca, tamen usque recurret.

Prov. Lat.

Chassez le naturel il revient au galop.

Prov. Franc.

Art lässt nicht von Art.[1])

Prov. Germ.

An ape is but an ugly thing,
Although it wear a golden ring.[2])

Prov. Engl

---

[1]) Obiceĭu nu se lasă de obiceĭu
[2]) Un imitator nu e de cât un lucru urît, cu tóte că pórtă un inel de aur.

17744 **Năravurile din fire ca negrêţa la corb.**

HINŢESCU, p. 118.

Vedĭ *Corb.*

Acelaş înţeles ca la No. 17743 & 1727.

* △
17745 **Năravu 'nrădăcinat**
Nu póte fi vindecat.

A. PANN, I, p. 60. — HINŢESCU, p. 118. — S. I. GROSSMANN, p. 38. — A. GOROVEĬ, *c. Silıştea, j. Suciava.*

*
Naravu 'nrădăcinat
Nu e de vindecat.

GR. ALEXANDRESCU, *magıstr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 17744.

*
17746 **Naravul stă sub suflet.**

GR. ALEXANDRESCU, *magıstr j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 17745.

17747 **Un nărav rĕŭ trage după sine un altul maĭ rĕŭ.**

Rom. Glumeţ, I, p. 13.

Prin urmare să ne ferim de ceĭ pe cari cunóscem că aŭ un nărav.

*
17748 **Vesmintul primesce unsórea, ĭar omul naravul rĕŭ.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Prin urmare să fugim de ceĭ rĕŭ năråviţĭ.

△
17749 **E om frumos, dar năravul îl strică.**

Dr. CRISTEA, *Prov.,* p. 86, *c. Tisa, Ungaria.*

Nu se caută frumuseţea la om, ci însuşirile luĭ cele bune.

17750 **De ce nu'ţĭ este năravul cum îţĭ este vorba!**

SLAVICĬ, *Conv. Liter.*, VI, p. 228.

Pentru cel care are tot vorbe frumóse în gură, dar se pórtă rĕŭ.

17751 * △ **A'ĭ luà naravul.**

ZAMFIRESCU-DIACON, *învĕţător, c. Ştiubienĭĭ, j. Dorohoĭ.*

Adică a'l bate.

NĂRĂVIRE

17752 **Precum îĭ este firea**
Aşa şi nărăvirea.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 106; II, p. 134. — HINŢESCU, p. 59.

Acelaş înţeles ca la No. 17743.

NĂRĂVIT

17753 **Omul cel nărăvit rĕŭ,**
Tot la rĕŭ e gândul sĕŭ.

A PANN, II, p. 27.

Omuluĭ celuĭ nărăvit rĕŭ,
Tot la rĕŭ e gândul sĕŭ.

HINŢESCU, p. 132.

Acelaş înţeles ca la No. 7570.

NE-ADEVĔRAT

17754 * △ **Cine vorbesce ne-adevĕrat, îĭ măgar adevĕrat.**

I. GH. SIMION, *c. Băsescĭ, j Fălciŭ.*

Pentru cel mincinos.

A SE NECĂJÌ

Vedĭ *a Ĭună*

NECINSTIT

17755 **A fi sărac nu e ruşine, ci a fi ne-cinstit.**

I. G. VALENTINIAN, p. 8

Prin urmare maĭ biue sărac şi curat.

NECUMPĔTARE

17756 * **Necumpĕtarea bolnăvesce trupul.**

G BĂNULESCU, *înv. c. Tîrgovişte, jud. Dîmboviţa.* — HINŢESCU, p. 120.[1])

NEDREPTATE

Vedĭ *Cap X, c Nedreptate.*

NELEGĬUIT

17757 **Nelegĭuituluĭ îĭ vine de hac necredincĭosul.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 19 ; I, p. 68 — HINŢESCU, p. 121.

Nelegĭuitoruluĭ (nelegĭuituluĭ) îĭ rĕsplătesce necredincĭosul.

A. PANN, II, p. 51. — HINŢESCU, p. 121.

Necredincĭosul îşĭ găsesce pe nelegĭuitul.

A. PANN, *Archiv.*, p. 5.

Acelaş înţeles ca la No. 15392. Cel rĕŭ găsesce maĭ rĕŭ de cât dînsul.

---

[1]) Hinţescu scrie: *corpul* în loc de *trupul*

NESAŢĬOS

17758 **Omul este nesăţios: cu cât are, tot ar vré să maĭ aĭbă.**

P. Ispirescu, *Leg*, p. 269

Vedĭ *a Avé.*

Acelaş înţeles ca la No. 11047.

NESAŢĬU

Vedĭ *Cap. XVII.*

NUME RĔŬ

17759 * **De cât să'ţĭ ésă nume rĕŭ, maĭ bine ochiĭ din cap.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 55; I, p. 117. — M. Canian, *public. j. Iaşiĭ.*

* △ *De cât să ĭésă omuluĭ nume rĕŭ, maĭ bine ochiĭ din cap.*

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 168; *Leg.*, II, p. 65; *Leg.*, p. 273; *Rev. Ist.*, III, p. 157. — Hinţescu, p. 125. — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 70, c. *Topliţa-Rom.*, *Ungarĭa.*

* *De cât să'ţĭ ésă nume rĕŭ, maĭ bine să'ţĭ sară ochiĭ.*

M. Canĭan, *public. j. Iaşiĭ*

* *Cama ghine ocl̃il̃i di cât numă.*[1]

G. Zuga, c. *Cavaĭa*, *Albanĭa.*

Un nume bun este cel maĭ scump lucru din lume.

Mieux vaut bonne renommée que grandes richesses.

Prov. Franc.

Val meghiu un nome che tutte e ricchezze[2]

Prov. Cors.

[1] Maĭ bine ochiĭ de cât numele.
[2] Maĭ mult preţuesce un nume bun de cât tóte bogăţiile.

Ein guter Name ist besser, als Silber und Gold.[1])

Prov. Germ.

A good náme is better than riches.[2])

Prov Engl.

טוֹב שֵׁם טוֹב מֵהוֹן רָב.[3])

Prov. Ebraic.

*

17760 Caĩia guşa, perghia numa.[4])

ILIE GHICU, *c. Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 17760.

*

17761 Altu harea ş-altu numa.[5])

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres*, p. 149.

Vedĭ *Ponos.*

Când în urma uneĭ fapte rele saŭ necorecte, unul trage folósele şi beleaua se sparge în capul altuĭa.

OBRAZNIC

* △

17762 Obraznicu
Mănâncă praznicu.

HINŢESCU, p. 126. — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 164. — Ics, *Paloda*, XIV, No. 27. — K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Ştiubĭenĭ, j Dorohoĭ.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu* — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu* — P. GÂRBOVICEANU, *prof c. Moşoĭa, jud. Argeş.* — T. KIRILEANU, *înv, c. Broscenĭ, j Sucĭava.* — I. G. VALENTINIAN, p. 12. — L. ROSETTI, *Mss.* — G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabĭa.*

---

[1]) Un nume bun e maĭ bun de cât argintul şi aurul.
[2]) Un nume bun e maĭ bun de cât averile
[3]) Maĭ bine un nume (bun) de cât avuţie
[4]) Maĭ bine gâtul de cât numele.
[5]) Altul folosul şi altul numele (ponosul).

* △
Obraznicul
Mănâncă praznicul.

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 333. Dr. Cristea, *Prov.*, p. 188, c. *Toplița-Rom., Ungaria.* — N. Şandru, c *Geoagiul-de-Sus, comitatul Alba Inf. Transilvania.*

* △
Omul obraznic
Indrăsnesce la praznic.

G Mihalache, *înv. c. Şendresci, j Tutova.*

Indrăsnéla prinde bine câte odată.

Audaces fortuna juvat.[1])

Prov. Lat

Jamais honteux n'eut belle amie.

Prov. Franc.

* △
17763 **Obraznicu**
Mănâncă praznicu;
Ruşinosu
Róde osu.

C C. Bungețianu, c *Cosověț, j. Mehedinți.*

Acelaş înțeles ca la No. 17762.

* △
17764 **Obraznicul**
Mănâncă praznicul;
Şi fricosul
Nicĭ osul.

V. A. Forescu, c. *Stănişóra, j. Suciava.*

Acelaş înțeles ca la No. 17763.

---

[1]) Norocul ajută pe cel îndrăsneț.

17765 * △ **Obraznicul trage folosul**
Şi fricosul, ponosul.

V. A. Forescu, c. *Mălinii, j. Suciava.*

Vedĭ *Ponos.*

Acelaş înţeles ca la No. 17764.

17766 * △ **Obraznicu mănâncă praznicu, dar nicĭ nume bun nu are.**

D na Z. Juvara, c. *Fedescĭ, j. Tutova.*

* *Obraznicu mănâncă praznicu, dar de multe orĭ mănâncă şi alt-ce-va.*

A. Petrescu, *ing. c. Curtea-de-Argeş, j. Argeş.*

Indrăsnélă prinde bine câte-odată, însă nu e în tot-déuna fără pagubă

17767 **Obraznicul are ceas**
Când să ĭeà ruşinea 'n nas.

A. Pann, III, p 33.—Hinţescu, p. 126.

Obraznicul o pate în cele din urmă.

17768 △ **E obraznic, nu'ĭ ca porcu.**

Dr. Cristea, *Prov*, p. 86, c. *Codlea.*

Vedĭ *Porc*

Pentru cel obraznic. A se vedé No. 2373.

OBRĂZNICIE

17769 **Orĭ şi ce obrăznicie**
Curge tot din mojicie.

A. Pann. III, p. 37.—Hinţescu, p. 126.

Obrăznicia dovedesce lipsa de crescere.

OCARĂ

Veḑi *Cap. XV, c. Cinste.*

17770 * △ **Ocara cu necinstea îĭ tot una.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j Putna.*

Cât e una şi cea-l-altă.

A OMORÎ

Veḑĭ *a Luà, Mumă, Tată.*

17771 * △ **Doar n'am omorît pe tata.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

* △ *N'am omorît pe tata şi pe mama.*

M STĂNCEANU, *înv c. Piria, j. Mehedinţi.* — I. MARINESCU, *înv. c. Bradu-de-Jos, j. Argeş.*

Veḑĭ *Mumă, Tată*

1⁰ Doar n'am făcut cine scie ce crimă mare.
2⁰ Respunde omul îndemnat să facă un lucru ce nu'ĭ vine la socotélă
3⁰ Se ḑice de aceĭ ómenĭ carĭ, orĭ-ce încércă, nu le merge bine.

17772 **N'am omorît pe tata şi pe mama, ci aŭ murit că n'aŭ avut ḑile.**

A. PANN, III, p. 157.

Aceleaşĭ înţelesurĭ ca la No. 17771.

17773 * △ **Doar n'am omorît ómenii la drum.**

G. P. SALVIŬ, *înv c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Aceleaşĭ înţelesurĭ ca la No. 17772.

PÎRŢAG

Vedĭ *Arţag*.

17774 * A'l găsi pîrţagul.

Vedĭ *Arţag*.

Adică a se mânia, a'ĭ sări ţandăra.

PLÉNĂ

17775 * △ Tot natu are o plénă
Intr'o sprîncénă.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Nu e om fără cusur, fără o scădere; nimenĭ nu e desăvîrşit.

Se dice · *om plenuit, om cu plénă,* înţelegêndu-se un om cu defecte, fie corporale, fie morale.

PONOS

Vedĭ *Frumos*

17776 Unul cu folosul şi altul cu ponosul.

Gazet. Pop., I, No. 192.

△ *Uniĭ trag folosul şi alţiĭ ponosul.*

Dr Cristea, *Prov.,* p. 268, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

* △ *Unul duce ponósele*
Şi altul trage folósele.

A. Goroveĭ, *c. Sîlişte a, j. Suciava.*

Uniĭ ieaŭ folosul
Ş'alţiĭ port ponosul.

P. Ispirescu, *Leg*, I, 1872, p. 179; *Snóve,* p. 29. — Hinţescu, p. 61.

* △
Unul îĭ pórtă ponosul,
Şi altul îĭ mâncă osul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII*

El portă ponosul
Şi altul róde osul.

A. PANN, I, p. 82.—HINŢESCU, p. 149. — A. P. HĂŞDĔŬ, *Etym. Magn.*, p. 910.

Vedĭ *Nume rĕŭ*

Acelaş înţeles ca la No. 17761.

Uno ordisce la tela, e l'altro la tesse.[1])

Prov. Tosc.

Der Eine hat's Geniess, der And're hat's Verdriess.[2])

Prov Germ.

17777 **Unul pórtă folosul, şi altul bate folosul.**

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 12.

Sĕ ḑice pentru cel ce sĕ ponosluïesce fără vină, când cel-l-alt sĕ folosesce chïar dintr'acea vină (GOLESCU).

A PONOSI

17778 **Asta să n'o ponosescĭ**
Şi cu alta să te înnoescĭ.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p 195.

Să se ţină omul de ce are.

---

[1]) Unul urzesce pânza, şi altul o ţese
[2]) Unul are folosul, şi cel-alt superarea.

PRICE

17779 **Pricea nu ajută.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 79.

Veḑĭ *Pricină.*

Ci dreptatea causeĭ.

PRICINĂ

Veḑĭ *Cap X, c Pricină.*

17780 * △ **Caută pricină cu lumĕnarea aprinsă.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

Caută pricină, ḑiua miaḑă mare, cu lumînare.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 82.

△ *Caută pricină, ḑiua la amĭeḑĭ, cu luminarea.*

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 37, c. *Tisa, Ungaria.*

Veḑĭ *Bocluc, Cértă, Gâlcévă, Lumînare.*

Acelaş înţeles ca la No. 17510.

17781 **S'a spart pricina 'n sbor,**
Tot ĭarăşĭ în capul lor.

A. PANN, III, p. 24.

A se adăogà la No. 12580.

17782 △ **Pricina nu ajută.**

A. PANN, III, p. 29. — HINŢESCU, p. 152. — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 88, c. *Agnita, Ungaria.*

Veḑĭ *Price.*

Acelaş înţeles ca la No. 17779.

REBEL

17783 * Omlu açel rebel ş-mâcă caplu a luĭ.[1])

C. IONESCU, c. *Nevésta, Macedonĭa.*

Pentru omul ne-ascultător.

RĔŬ

Veḑĭ *Bine, Bun, Cap X, c. Chima-Rĕuluĭ, a Gândi, Cap. XVII, c. Pildă.*

17784 Când e omuluĭ săĭ vie
Vre un rĕú, fără să'l scie,
Orĭ zăbovesce
Până'l sosesce,
Orĭ dă fugă
Să'l ajungă.

A. PANN, I, p. 144.—HINŢESCU, p. 136.

Când are omul în viéţă
Vre-un rĕŭ la cap a'ĭ sosì,
Orĭ adastă ca să'l paţă,
Orĭ alérgă a'l găsì.

A. PANN, *Moş Alb*, II, p. 85.

Veḑĭ *Pĕcat, Nevoe.*

Acelaş înţeles ca la No 16274.

17785 * △ Daca rĕul e înainte, alergĭ să'l ajungĭ; dacă rĕul e în urmă, staĭ să te ajungă.

V A. FORESCU, c. *Fălticenĭ, j. Sucĭava.*

* △ *De e rĕul înainte sĕ silesce să'l ajungă; ĭar de este înapoĭ şede de'l aştéptă.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

---

[1]) Omul ne-ascultător îşĭ mănâncă capul luĭ

△
Dacă e să paţĭ un rĕŭ: orĭ staĭ, de'l aştepţĭ, orĭ fugĭ de'l ajungĭ.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 63, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarïa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17784.

*△
17786 **La rĕŭ sermanul alérgă cu poşta, ïar la bine merge cu carul.**

V. A. Forescu, c. *Mălinĭ*, j. *Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 17785.

17787 **Omul la rĕŭ alérgă cu armăsarul,**
Şi la bine merge cu carul.

A. Pann, II, p. 21 — B. P. Hăşdeŭ, *Etym. Magn.*, p. 828.

Omul la rĕŭ alérgă cu armăsarul
Şi la bine cu carul.

Hinţescu, p. 133.

Acelaş înţeles ca la No. 17786.

*△
17788 **E maĭ uşor a face rĕŭ.**

V. Sala, c. *Cărpinet, comit. Bihor, Ungarïa.*

Rĕul lesne îl face omul, dar binele anevoe.

A. Pann, II, p. 21.—Hinţescu, p. 161.

Rĕul se face maĭ lesne decât binele.

I. G. Valentinian, p. 10.

Acelaş înţeles ca la No. 17787.

Xe più facile far le piaghe che sanarle.[1])

Prov. Venet.

Böses ist eher verrichtet, als geschlichtet.[2])

Prov. Germ

△

17789 **E maĭ uşor a face rĕŭ ca bine; a strică ca a drege.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 86, *c. Gura Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17788

△

17790 **Trag la rĕŭ, ca altu 'n bine.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 258, *c. Gura Rîuluĭ, Ungarĭa*

Pentru cel care tot la rĕŭ trage.

△

17791 **Nicĭ un rĕŭ fără bine.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 164, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

* △

La tot rĕŭ este şi un bine.

D-na ECAT. ZANNE, *c. Băsescĭ, j Sucĭava.*

Când dintr'un rĕŭ ne vine vre-un bine.

À quelque chose malheur est bon.

Prov. Franc.

△

17792 **Din tot rĕul ĭesĕ şi ce-va bun.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 76, *c. Ida-Mare, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17791.

---

[1]) E maĭ uşor să facĭ rana de cît să o vindecĭ.
[2]) Lucrul reŭ, e maĭ repede făcut.

17793 **Şi rěul câte odată prinde bine la ce-va.**

Ion. Creangă, *Pov.*, p. 275.

Acelaş înţeles ca la No. 17792.

7794 **Şi rěul e bun la ce-va.**

Baronzi, p. 65. — Hinţescu, p. 161.

Acelaş înţeles ca la No. 17793.

11795 * **Tot rěu în spre bine.**

D-na Luc. Linde, *c. Berlad, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 17794.

17796 **Astă-ḑĭ facĭ rěŭ cuĭ-va, orĭ-ce,**
Mâne altul ţi'l întórce.

A. Pann, I, p. 73.—Hinţescu, p. 160.

Veḑĭ *Bine.*

Prin urmare să nu facem rěŭ la nimenĭ.

17797 △ **De facĭ rěŭ**
Teme-te de Dumneḑeŭ.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 71, *c. Sinersig, Ungarïa.*

Căcĭ te va pedepsì.

Intôrce se va rěutatea pe capul seŭ însuşĭ.

Ester, 9. 25.—*Psalm.*, VII, 61.

17798 * △ **Rěul nu rĕmâne ne-pedepsit.**

C. Teodorescu, *înv. c. Dógele, j. Vasluïu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17797.

* △
17799 **Rĕŭ facĭ, rĕŭ găsescĭ.**

A. Pann, *Edit.* 1889, p. 20, I, p. 68 —Hinţescu, p. 161.—P. Alexandrescu, c *Mircescĭ, j. Vasluĭu* —G. Mihalache, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Rĕŭ facĭ, rĕŭ întîmpinĭ.

I. G. Valentinĭan, p. 29.

Vedĭ *Bine.*

Rĕul în tot-dé-una îşĭ primesce pedépsa.

17800 **Cine face tot la rele**
El nu scapă de belele.

A. Pann, II, p. 27.—Hinţescu, p. 159.

Acelaş înţeles ca la No. 17799.

△
17801 **Fă bine rĕuluĭ.**

Dr. Cristea, *Prov*, p 91, *c. Bochĭa, Ungarĭa.*

1⁰ Adică celuĭ nerecunoscĕtor
2⁰ Când facĭ bine celuĭ care nu merită.

* △
17802 **Rĕul nu trébă resplătit cu rĕŭ.**

V. Sala, *dasc. c. Săvoenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △
Nu resplăti rĕŭ pentru rĕŭ.

V. Sala, *dasc c. Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungarĭa.*

Ci, din potrivă, fă bine celuĭ care'ţĭ face rĕŭ.

17803 **Rĕŭ pe rĕŭ pe bete'l dă.**

Iord. Golescu, *Mss* II, p. 62.

Adică pe cel rĕŭ altul maĭ rĕŭ învaţă minte (Golescu).

17804 * Rĕŭ pe rĕŭ scóte.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 62. — D-na E. B. MAWR, p. 24.

Rĕŭ cu rĕŭ se gonesce.

A. PANN, II, p. 21. — HINŢESCU, p. 161.

* △ *Rĕŭ cu rĕŭ s'alungă.*

G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin Chişĕneŭ, Basarabĭa*

* △ *Rĕŭ prin rĕŭ se scóte.*

FILIMON, *Ciocoĭ*, p. 71.—P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII*

* △ *Rĕŭ cu rĕŭ se vindecă.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Deagu, j. Argeş.*

1⁰ Adică pĕ un rĕŭ cu alt rĕŭ ĕl putem tămădui, cum o bólă cu dohtoria cea maĭ urîtă (GOLESCU).

2⁰ Intórce rĕul ce ţi se face şi, cum scrie poetul elin: *reŭ pentru rĕŭ, ḑice maxima tımpurilor trecute* (ESCHIL, *Chœforele, 233)*

Κακός κακῷ γὰρ συμτέ τηκει ἡδονῇ.

Prov. Elin.

Malus cum malo colliquescit voluptate.

Prov. Lat.

17805 * △ Cum cad perele, aşa cad rĕiĭ.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

fîrşitul celuĭ rĕŭ e tot-dé-una prost.

17806 △ **Cine se laudă cu rĕul, la bine nu se gândesce.**

Dr. Cristea, *Prov*, p. 51, *c. Sinersig, Ungaria.*

De la cel rĕŭ nicĭ un bine nu póte veni.

17807 * △ **Lucrul rĕŭ nu pĭere.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 139, *c. Ida-Mare, Ungaria.*—Gavr. Onișor, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.*

* △ *Lucru rĕŭ nu pere cu una cu douĕ.*

N. Miron, *c. Onescĭ, j. Bacăŭ.*

* △ *Lucru rĕŭ nu sĕ pĭerde.*

D-na S. Nădejde, *Nuv.*, p. 155. — G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Bun.*

Pentru ceĭ rĕĭ carĭ aŭ, adese-orĭ, maĭ mult noroc de cât ceĭ-l-alțĭ.

17808 **Pe omul rĕŭ îl însemnéză Dumneḑeŭ.**

A. Pann, *Edit.* 1889, p. 22; I, p. 78

Omul rĕŭ, ca toțĭ să'l vaḑă
Dumneḑeŭ îl însemnéză.

A. Pann, II, p. 27.—Hințescu, p. 134.

Vedĭ *Insemnat, Pĕr, Semnat.*

Acelaș înțeles ca la No. 5362.

17809 * △ **Omul rĕŭ e ca un cărbune, dacă nu te arde te înnegresce.**

P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Cl. VII.*

Vedĭ *Cărbune.*

Acelaş înţeles ca la No. 512.

17810 * △ **Pe omul rĕŭ nicĭ dracu nu'l vré.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc Cl. VII*

Toţĭ fug de el.

17811 * △ **De cel rĕŭ tae póla şi fugĭ.**

G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin. Chişineŭ, Basarabĭa.*

Veḑĭ *Hursuz Mânecă, Nebun, Pólă, Suman*

De rĕŭ caută să te scapĭ jertfind óre-ce.

17812 * △ **Omuluĭ rĕŭ dă'ĭ şi cămeşa şi fugĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 17811.

17813 * △ **De ómenĭ rĕĭ să fugĭ ca dracul de tămâĭe.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Zegaĭa. j. Mehedinţĭ.*

De ómenĭ rĕĭ să te închinĭ
Şi să fugĭ ca dracul de tămâe.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 23; I, p. 78. — HINŢESCU, p. 130.

* *Fudzi di om arĕŭ ca dracul di thimniama.*[1])

D. A. MILESCU, *c. Gopeşĭ, Macedonĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17812.

17814 **De omul rĕŭ să fugĭ, mâncând pămîntul.**

A. PANN, I, p. 167.—HINŢESCU, p. 131.

---

[1]) Fugĭ de om rĕŭ ca dracul de tămâe.

Acelaş înţeles ca la No. 17813.

17815 * △ **Ce e rĕŭ nu e bine.**

N. Mateescu, *înv. c. Movilița, j. Putna.*

Ce e rĕŭ nu póte fi nicĭ odată bun.

17816 * △ **Ferésca Dumnezeŭ de maĭ rĕŭ.**

G P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

△ *Feresce-ne, Dómne, de maĭ rĕŭ*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 93, c *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Omul să dică, în gândul sĕŭ:
Dómne, feresce de maĭ rĕŭ.

A Pann, II, p. 38.—Hinţescu, p. 135.

Şirul nefericirilor e ne-sfîrşit. Se dice când se întîmplă vre-un rĕŭ, vre-o nenorocire

17817 * △ **Rĕul din fire,**
N'are lecuire.

G. Petriucă, c. *Corna, comit. Alba Inf, Transilvania* —Dr. Cristea, *Prov.*, p. 220, c. *Alba-Iulia, Transilvania.*

Vedĭ *Prostia.*

Cine se nasce rĕŭ, rĕŭ móre.

17818 * △ **E rĕŭ când nu e bine;**
E bine când nu e rĕŭ.

Al Bârsan, *comit. Făgăraş, Transilvania*

Ne învaţă să ne mulţumim cu ce este

△
17819 **Rĕŭ la vale, greŭ la dél.**

P. Ispirescu, *Leg*, I, 1872, p. 170 — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 220, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

* △
Rĕŭ la vale, rĕŭ la dél.

E. I. Patriciu, *înv c Smulţi, j. Covurluiu.*

* △
Rĕŭ la dél, greŭ la vale: la dél cu opintele şi la vale cu oprele.

G. P. Salviŭ, *înv. c Smulţi, j. Covurluiu.*

1⁰ Se ḑice despre ceĭ carĭ, orĭ-cum ar da-o, tot rĕŭ le merge
2⁰ Când, prin diferitele chipurĭ, nu poţĭ intra în voĭa cuĭ-va.
3⁰ Despre bĕtrânĭ
A se adăogà la No 593.

* △
17820 **Rĕŭ în sus, şi rĕŭ în jos.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Crângu, j. Tutova*

Acelaş înţeles ca la No. 17819.

* △
17821 **Rĕŭ aşa, grĕŭ aşa!**

Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrovéţ, j. Vasluiu.*

Cum te aĭ hotărî, tot rĕŭ e. Pentru cel nehotărît.

△
17822 **Rĕŭ s'aude, rĕŭ se vede; fecĭor, cine-o scăpà.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 220, c. *Logoş, Ungaria.*

Pentru o primejdie de care cu greŭ poţĭ scăpà.

17823 △ * **Un rĕŭ nicĭ odată nu vine singur.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

△ * *Rĕul nu vine singur.*

Gr. Alexandrescu, *magistr. j Putna.*

* *'Ţi vine un arĕŭ, aştéptă ş-altu.* [1])

I. Coyan, *c. Ianina, Epir.*

Veḑĭ *Bine.*

Nenorocirile se ţin lanţ.

Un malheur ne vient jamais seul.

Prov. Franc

17824 **Rĕul vine ĭute, binele încet.**

Reinsberg-Duringsfeld, I, p. 132

Maĭ mult să ne aşteptăm la rĕŭ de cât la bine.

Le mal vient à cheval et s'en va à pied.

Prov. Franc.

El mal vien a cavalo e'l va via a piè. [2])

Prov. Veneţ.

Böses kommt geritten, geht aber weg mit Schritten. [3])

Prov. Germ.

17825 * △ **Cuĭ îĭ sĕ croesce rĕŭ, rĕŭ îĭ merge.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j Putna.*

---

[1]) Iţĭ vine un rĕŭ, aşteaptă şi altu.
[2]) Rĕul vine călare şi pleacă pe jos.
[3]) Rĕul vine călare, şi se duce la pas.

* △
Cuĭ i se croiesce (croesce) rĕŭ,
Rĕŭ îĭ merge tot mereŭ.

A. Pann, I, p. 144.—Hinţescu, p. 160.—Dr. Gaster, *Liter. Pop.*, p. 219. — C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.* — Gh. Mihalache, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

De apucĭ să croescĭ rĕŭ,
Rĕŭ va merge tot mereŭ.

Odobescu-Slavicĭ, *Cart. Cit.*

Când e omul fără noroc.

17826 * **Unde găsesce pus rĕŭ el pune bine.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 19; I, p. 68. — Hinţescu, p. 157.

* △
Era pus rĕŭ şi l'a pus bine.

M. Stănceanu, *înv. c. Piria, j. Mehedinţĭ.*

Adică fură ce nu e al luĭ; se ḑice pentru hoţĭ.

17827 **Rĕul de şi'l face omul singur nu i'l póte face niminea.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 100.

Rĕul ce ş'îl face omul singur, nimenea altul n'ar puté să i'l facă.

A. Pann, III, p. 15. — Hinţescu, p. 161.

Tótă lumea nu póte să'ţĭ facă rĕul care ţi'l facĭ singur.

I. G. Valentinian, p. 7.

*
Rĕul ce şi'l face omul singur, nu'l póte desface nimenĭ.

A. Martinian, *c. Bucurescĭ, j. Ilfov.*

Când un om îşĭ face singur un rĕŭ mare.

17828 **Orĭ-ce, la voile tale,**
Cu rĕul nu'l scoţĭ la cale.

A. Pann, II, p. 20.

Maĭ uşor isbutescĭ cu binele şi cu blândeţea.

* △
17829 **Rĕŭ e cu rĕŭ, dar maĭ rĕŭ fără rĕŭ.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 62 — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 88, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa* — Baronzi, p. 53. — D Popovicĭu, *prof.* c *Cuin, comit. Arad, Ungarĭa.*

* △
Rĕŭ 'ĭ (e, este) cu rĕŭ, dar e maĭ rĕŭ fără rĕŭ.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 105, II, p 113. — Hinţescu, p. 160. — I. Creangă, *Pov.*, p 201. — Ilie Hoĭotăŭ, *c. Selişte, comit. Sibiŭ, Ungarĭa.* — C. Teodorescu, *înv.* c. *Lipova, j Vasluĭu.*

* △
Rĕŭ cu rĕŭ, dar maĭ rĕŭ fără rĕŭ.

Abeced. Ilustr., p. 25. — I. T. Mera, *Conv. Liter.*, XVI. — V. A. Ureche, p. 143. — I. G. Valentinian, p. 19. — Liviŭ Pap, *înv. comitatul Arad, Ungarĭa* — Avr. Corcea. *paroh, c Coşteĭu, Banat* — I. Lungu, *Transilvanĭa.* — X... c. *Nănescĭ, j Bacăŭ.* — V. A Forescu, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava.*

* △
Rĕŭ cu rĕŭ, dar (însă) maĭ rĕŭ fără (făr) de rĕŭ.

V. Alexandri, *Teatr.*, p 431. — P Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.* — G. Madan, c. *Truşenĭ, ţin Chişĕneŭ, Basarabĭa* — Gavr. Onişor, *prof.* c. *Dobrovĕţ, j Vasluĭu*

Rěŭ este cu rěŭ, dar maĭ rěŭ fără dînsul.

P Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

1⁰ Adică când nu putem trăi fără un rěŭ, trebue să'l suferim. Sě înţelege pentru muĭerĭ (Golescu).
2⁰ Rěŭ e când aĭ ce-va care nu e bun, dar maĭ rěŭ e când nu'l aĭ nicĭ pe acela.

* △
17830 Eşĭ rěŭ
Din pîrěŭ,
Că'ĭ maĭ rěŭ
Fară (de) rěŭ.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 88, c. *Tisa, Ungarĭa.* — V. Sala, *dasc. c. Gurani, comit. Bihor, Ungarĭa.* — N. Şandru, *c. Geoagĭul Sup., comit. Alba Inf., Transilvanĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17829

SNÓVĂ

«Cică a fost odată un beţiv. Până a trăit, soţia sa l'a tot necăjit pentru ce bé atâta, însă vorbele eĭ n'aŭ fost luate în sémă. Destul că, venind de la o nuntă, din satul vecin, avênd a trece peste o punte el, de bét ce era, şi ajutat şi de ghéţa de pe punte a alunecat în pîrěŭ, şi s'a înnecat. Femeea luĭ ducêndu-se tótă ḑioa la acel pod, tot bocindu-se ḑicea: *eşĭ rěŭ din pîrěŭ, că'ĭ maĭ rěŭ fără rěŭ.*»

△
17831 Vino rěŭ
De pe părěu;
Că cum a fost de rěŭ cu tine,
Dar maĭ rěŭ fără de tine.

Dr. Cristea, *Prov*, p. 273, c. *Vidra Super., Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No 17830.

17832 Din două rele alege (s'alegĭ) pe cel maĭ mic.

Baronzi, p 70 — Hinţescu, p. 159. — Dr. Cristea, *Prov*, p 76, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Din douĕ rele am ales cel maĭ mic.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 49.

Când eştĭ silit să alegĭ între douĕ rele.

Entre deux maux il faut choisir le moindre.

Prov. Franc.

17833 **Să nu maĭ dé rele Domnul**
Cât póte suferi omul.

A. PANN, I, p. 145. — HINŢESCU, p. 159.

Veḑĭ *a Răbdà.*

Acelaş înţeles ca la No. 17331.

17834 **Astă-ḑĭ rĕŭ, mâne maĭ bine,**
Până voĭu puté ca tine.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 15, *c. Sibiŭ, Transilvania*

Veḑĭ *Popîrneŭ*

Când unul se ridică cu încetul la o stare maĭ bună.

17835 * △ **Fuge de un rĕŭ şi dă peste altul.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Veḑĭ *a Fugi.*

Om fără noroc. Acelaş înţeles ca la No. 5280.

17836 **De rea câmpiĭ nuo 'ncap,**
Işĭ ĭea pólele în cap.

A. PANN, II, p. 143. — HINŢESCU, p. 159.

Pentru o femee rea

17837 * △ **Nicĭ din talpă fund de bute,**
Nicĭ din rĕŭ om de frunte.

I I DONCA, *stud. c. Cârja, j. Tutova.*

Veḑĭ *Cer, Grindă, Mojic, Salcĭe.*

Acelaş înţeles ca la No. 1125.

17838 **Fă'ĭ rĕŭ că te pomenesce.**

A. PANN, II, p. 21. — HINŢESCU, p. 161.

Aşa'ĭ făcut omul că scie numaĭ de frică.

* △
17839 **Ce daĭ e împrumut,**
Şi ce'ĭ rĕŭ şi ce'ĭ plăcut.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 199, *c. Sibiŭ, Transilvania.* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Orĭ-ce facĭ e împrumut
Şi ce'ĭ rĕŭ şi ce'ĭ plăcut.

I. G. VALENTINIAN, p. 31.

1⁰ Când cine-va vré rĕul altuia, şi cade asupra luĭ.
2⁰ Tóte sunt trecĕtóre.

17840 **Tótă fapta e 'mprumută,**
Şi cea rea şi cea plăcută.

A. PANN, I, p. 73. — HINŢESCU, p 57.

Acelaş înţeles ca la No. 17839.

17841 **Pe omul rĕŭ umbli să'l îmblânḑescĭ**
Şi maĭ rĕŭ îl îndrăcescĭ.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p 100.

Pentru cel supĕrăcĭos pe care nu'l poţĭ împăca cu nimica.

17842 **Nu se părăsea de rele,**
Dar l'a cam strîns în curele.

A PANN, II, p. 32. — HINŢESCU, p. 159.

Veḑĭ *Curea.*

Când cel rĕŭ e strîmtorat.

17843 *△ **Vorba de rĕŭ fuge ca glontul, ïar cea de bine se înnămolesce.**

Z. Negoescu, *înv. c. Jidenĭ, j. Rîmnicu Sărat.*

△ *Vorba rea merge ca glonţul.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 275, *c. Agnita, Ungarïa.*

△ *Vorba rea merge ca fulgerul.*

Dr Cristea, *Prov*, p. 275, *c. Topliţa-Rom, Ungarïa.*

Veḑĭ *Vorbà.*

A se adăogà la No. 6340.

17844 *△ **Vorba de rĕŭ maĭ bine se crede.**

G. Mihalache, *înv c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

△ *Vorba de rĕŭ lesne se crede.*

Dr. Cristea, *Prov*, p 274, *c. Agnita, Ungarïa.*

△ *Vorba rea uşor se crede.*

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 275, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarïa.*

Veḑĭ *Vorbă.*

A se adaogà la No. 6337.

17845 * **Rĕul s'aude lesne.**

D-na E B. Mawr, p. 14.

Căcĭ se grăbesc să ţi'l spună.

17846 * **Rĕul se învaţă lesne.**

Şi maĭ uşor de cât binele.

17847 △ **Până nu facĭ altuĭa bine, nu'ţĭ face ţie rĕŭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 203, *c. Zlatna, Ungaria.*

Arată rĕutatea omuluĭ care pentru un bine îţĭ întórce rĕŭ.

17848 **Rev nu face, frica n'are.**[1]

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum Unter.*, I, p. 15.

Cine nu face rĕŭ, nu are de ce să se témă.

17849 △ **Mic ca acul,**
Şi rĕŭ ca dracul.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 151, *c. Logoş, Ungaria.*

Pentru ceĭ micĭ şi îndrăciţĭ.

17850 △ **Maĭ rĕŭ ca 'n vremea Turculuĭ.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 147, *c. Logoş, Ungaria.*

Când sunt vremurile grele.

17851 **Este procopsit la rele.**

A. PANN, II, p. 30. — HINŢESCU, p. 154.

E rĕŭ nărăvit.

17852 **Inrĕutăţit în ḑile rele.**

Voința (ziar), XIII, No. 3447.

Când unul are obiceĭurĭ rele, de carĭ greŭ se póte lasà.

RĔUTATE

17853 **Cine samĕnă rĕutăţi, ĭară rĕutăţĭ va secerà.**

Bertoldo apud GASTER, *Liter. Pop.*, p. 209.

[1]) Rĕŭ nu face, frică n'are.

Omul culege ce a semĕnat.

* △
17854 **Rĕutatea stă în curul prostuluĭ.**

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman*

Vedĭ *Prostie*

Când un prost este şi rĕutăcĭos.

SCUMP

* △
17855 **Scumpul maĭ mult păgubesce, (şi) leneşul maĭ mult alérgă.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 64; III, p. 78. — C. NEGRUZZI, I, p. 148. — I. G. VALENTINIAN, p. 12 & 25 — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 167. — HINŢESCU, p. 173. — EM POPOVICĬU, *înv. c Cĭocănescĭ-Mărginenĭ, j. Ialomiţa.* — G. MIHALACHE, *înv c Şendrescĭ, j. Tutova.* — V. A FORESCU, *j. Suciava*

△
Scumpul mult păgubesce, leneşul mult alérgă.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 228, *c Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Scumpul maĭ mult prăpădesce, şi leneşul maĭ mult alérgă.

GALLIN-NĂDEJDE, *Cart Cit.*

* △
Scumpul maĭ mult păgubesce.

Cron Anonimă, p. 137. — B. P HĂŞDĔŬ, *Etym. Magn*, p 827.—V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 257. — N. JUVARA, *c. Popenĭ, j. Fălciŭ.*

* △
Scumpu mult perde, leneşu mult alérgă.

Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 228, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa* — D. POPOVICIU, *înv c Cuvin, comit Arad. Ungarĭa* — V SALA, *dasc. c Fênaţa, comit. Bihor, Ungarĭa* — AVR CORCEA, *paroh, c Coşteĭu, Banat* — E I. PATRICĬU, *înv. c Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Scumpul chérde mult la lucru; eftinlu ma tot amintă.[1])

ANDREIU AL BAGAV, *Cart. Aleg.*, p. 100.

Veḑi *Lacom, Leneş.*

Când unul pierde din causa sgârceniei şi lenii. Adecă tóte slăbiciunile şi patimile omenesci costă mai multă ostenélă şi cheltuiélă ca însuşirile bune şi lucrarea făcută la timp.

«Aice este dovada pildei ce ḑice ca: *scumpul mai mult păgubesce.*» — *Cr. Anonimă.*

Avarice rompt le sac.

Prov. Franc.

15856 Scumpul perde.

HINŢESCU, p. 173.

Acelaş înţeles ca la No. 17855.

17857 Scumpul cumpĕră stafide, şi cere să'i adaoge piper.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 64; III, p. 78. — HINŢESCU, p. 173.

Pentru cel sgârcit.
Odinióră piperul era fórte scump.

17858 △ Scumpul cumpĕră tămâie, şi cere să'i adaoge piper.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 228, c. *Gura-Rîului, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17857.

16859 * △ Scumpu pentru bani ar luà şi pe fata dracului.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Veḑi *Bân, Bogat.*

Acelaş înţeles ca la No. 11103.

---

[1] Scumpul pierde mult la lucru, dar eftinu tot câştigă.

17860 **Scumpul nu e stăpân pe banii luĭ, ci baniĭ îl stăpânesc pe el.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 65; III, p. 81; *Archir*, p. 11. — HINŢESCU, p. 173.

Scumpul nu este stăpân pe baniĭ luĭ.

Rom. Glumeţ, I, p. 9.

*
Scumpul nu e domn peste baniĭ sěĭ, ce baniĭ domnesc peste el.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru cel sgârcit.

* △
17861 **Scumpul nicĭ ce are nu are.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17860.

* △
17862 **Scumpul nu se maĭ satură de banĭ.**

V. SALA, *dasc. c. Buntescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Arată lăcomia luĭ de banĭ.

* △
17863 **Scumpul, nicĭ când are destul.**

V. SALA, *dasc. c. Lelescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17862.

* △
17864 **Scumpuluĭ nicĭ odată să nu ḑicĭ:** *da-mĭ*, **ci tot-dé-una:** *na.*

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 64; III, p. 77. — HINŢESCU, p. 173. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 228, *c. Sibiĭ, Transilvania.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Nu dă nicĭ odată şi vecĭnic e gata să priméscă.

L'uomo avaro e l'occhio sono insaziabili.[1])

Prov. Ital.

Des Geizes Schlund ist ohne Grund.[2])

Prov. Germ.

* △

17865 **Daca scumpul móre atuncĭ îĭ învie averea.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Căcĭ, cât traĭesce, o ţine îngropată.

* △

17866 **La porcu şi la scumpu îĭ ĭeĭ folosul după mórte.**

V. SALA, *dasc. c. Baiţa, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2354.

Avarus, nisi cum moritur, nil recte facit.[3])

Prov. Lat.

L'avare et le cochon ne sont utiles qu'après leur mort.

Prov. Franc.

* △

17867 **La scump nu'ĭ pĕcat.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcou, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică sa'l înşelĭ.

17868 **Scumpul cu înşelătorul lesne sĕ 'nvoesc.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 64; III, p. 78. — HINŢESCU, p. 173.

Căcĭ şi unul şi altul cauta să înşele.

---

[1]) Omul sgârcit şi ochiul nu se maĭ satură.
[2]) Prăpastia sgârceniei e fără fund.
[3] Sgârcitul, numaĭ când móre, face bine.

17869 **Scumpul cu (şi) galantomul sunt doï vrăjmaşî neîmpăcaţî.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 64; III, p. 81. — HINŢESCU, p. 173.

Se înţelege de la sine.

SCUMPIE

Veḑî *Capră.*

SFADĂ

17870 * △ **Sfada şi gâlcéva aduc nenorocirî.**

P. ALEXANDRESCU, *înv. c. Mircescĭ, j. Vasluĭu.*

Să ne ferim de ele.

17871 * △ **Sfada grabnică aprinde foc, şi vrajba grabnică varsă sânge.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dâmboviţa.*—HINŢESCU, p. 175.

Acelaş înţeles ca la No. 17870.

17872 △ **Ce atâta sfadă**
Pentru o bardă.

S. FL. MARIAN, *Ornit.*, II, p. 64 & 65.

Veḑı *Cĭorobor, Topor.*

Adică cértă pentru un lucru de nimică.

A SE SFĂDÌ

17873 * △ **Când doï se sfădesc al triilea câştigă.**

K. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stiubenĭĭ, j. Dorohoĭu.*

Veḑî *a se Certà.*

Acelaş înţeles ca la No. 17445.

* △
17874 Şi maţele coräesc, dar ómeniĭ să nu se sfădéscă!

AVR. COROBA, *paroh c. Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 3886.

* △
17875 Se sfădesc ca vrăbiile pe malaĭu altora.

PÂRVU, *c. Iveştĭ, j. Tutova.*

* △
Se sfădesc ca vrăbiile de la malaĭu altuĭa.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Vrabie.*

A se adăogà la No. 2650.

SGÂRCIT

* △
17876 Averea sgârcituluĭ se duce de mâna risipitoruluĭ.

V. A. FORESCU, *c. Brosceni, j. Suciava.*

Vedĭ *Avere, Ban.*

Acelaş înţeles ca la No. 11122.

*
17877 Adună nichézlu trî giumértul. [1])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 17876.

17878 Sacul sgîrcituluĭ gură n'are, şî al risipitoruluĭ fund n'are.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 63.

[1]) Adună sgârcitul pentru galantomul.

Adică unul ţine punga pururea legată la gură, şî n'are p'unde scóte, şî cel-alt fundul pungiĭ spart, şî n'are în ce păstrà (Golescu).

Lu sacu di l'avaru nun s'inchi mai. [1]

Prov. Sard.

△
17879 **Sgârcitul se bucură luând, ĭar darnicul se mângăĭe dând.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 237, *c. Sînersig, Ungarĭa.*

Arată deosebirea între unul şi altul.

*
17880 **Sclînciul te çindze cu cĭóră lae** [2]).

C. Zuca, *c. Samarina, Epir.*

Te despóĭe de tot ce aĭ; niciĭ măcar brîŭ nu 'ţĭ rĕmâne.

17881 **Maĭ lesne veĭ face un puţ în mare, decât o găurică în punga sgârcituluĭ.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 43.

Adică că anevoĭe o scóte ce-va din punga celuĭ sgârcit (Golescu).

* △
17882 **Sgârcitul, nicĭ pe el nu se procopsesce, nicĭ pe altul nu folosesce.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Vedĭ *Câne.*

Acelaş înţeles ca la No. 1490.

17883 **Sgârcitul nicĭ el nu mănâncă, nicĭ pe altul nu va să vadă mâncând.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 64; III, p. 81. — Hinţescu, p. 176.

[1]) Sacul sgârcituluĭ nu se umple.
[2]) Sgârcitul te încinge cu sfóră négră.

Acelaş înţeles ca la No. 17882.

17884 **Streslu ş-aspârgêtorlu ĭia un, dă prealantu sun.** [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 175.

Adică tot una sunt cacĭ, dacă cel d'al doilea săracesce, risipindu'şĭ averea, al doilea nu scie să se foloséscă de dînsa, şi trăesce ca şi când nu ar avea-o.

17885 **Sgârcitul e tot-dé-una sărac.**

LAURIAN & MAXIM, I, p. 108.

Căcĭ dacă are avere nu scie să se folosésca de dînsa.

17886 **Sgârcitul numaĭ stângă are,**
Drépta îĭ e uscată.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 64; III, p. 78. — HINŢESCU, p. 176.

△
Sgârcitul numaĭ stângă are.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 237, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Adică ĭea şi nu da.

17887 **Streslu o-ari mâna trî luari, ma nu o-ari ş-trî dari** [2]).

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.* p. 175.

Acelaş înţeles ca la No. 17886.

*
17888 **Sgârcitul are două mânĭ: una lungă, cu care vré să ĭeà, şi alta scurtă, cu care ar vré să dé.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Tîrgovişte, j. Sucĭava.*

---

[1]) Sgârcitul şi risipitorul «ĭea unu şi dă în cel-alt» sunt.

[2]) Sgârcitul are mână pentru luare, dar nu o are şi pentru dare.

Acelaş înţeles ca la No. 17887.

17889 **În casele sgârcituluĭ nicĭ şórecii nu sĕ duc, cácĭ el dacă nu mănâncă nicĭ eĭ nimic apuc.**

A. PANN, III, p. 92. — HINŢESCU, p. 176.

In casa sgârcituluĭ nimic nu găsescĭ.

ŞIRET

Veḑĭ *Óĭe.*

17890 * △ **De cât cu un prost la câştig, maĭ bine cu un şiret la pagubă.**

I. DUMITRESCU, *înv j. Dolj*

Veḑĭ *Bun, Cuminte, Deştept, Înţelept, Isteţ, Omenie, Sdravĕn, Voĭnic.*

Acelaş înţeles ca la No. 16926.

17891 △ * **Şiret pe şiret cunósce (se cunosc).**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.* — C. TEODORESCU, *înv c. Lipova, j Vasluĭu*

Veḑĭ *Hoţ, Fur*

Şi, într'un mod general, rĕŭ pe rĕŭ.

17892 * △ **Şiret ca óĭa.**

E I. PATRICIŬ, *înv c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Veḑĭ *Deştept, Óĭe.*

Adică prost.

17893 * △ **E şiret ca óĭa (cea) cu jug.**

G. P. SALVIŬ, *înv c. Smulţĭ, j. Covurluĭu* — *Şezăt*, I, p. 218.

* △
Şiret ca óïa cu şorìcïu.

GR. POÏENARU, *ing. c. Rassa, j. Ialomiţa.*

Veḑï *Deştept, Óïe.*

Adică ca porcul. Acelaş înţeles ca la No. 17892.

A STRICÀ

17894 De nu póte stricà altuï, îşï strică lui-şï.

A. PANN, III, p. 17.

De nu póte stricà altuïa, îşï strică luï.

HINŢESCU, p. 181.

Pentru omul rĕutăcïos şi necăjicïos.

STRICAT

* △
17895 Omul care e stricat,
Nu sĕ teme de pĕcat.

A. PANN, I, p. 71. — HINŢESCU, p. 131. — I. G. VALENTINIAN, p. 31. — G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescï, j. Tutova.*

* △
Omul stricat
Nu se teme de pĕcat.

P. ALEXANDRESCU, *înv. c. Mircescï, j. Vasluïu.*

Adică nu se teme de a face rĕŭ.

STRÎMB

* △
17896 Strîmbiï mănâncă ţéra.

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulţï, j. Covurluïu.*

△
Strîmbiĭ mănâncă lumea.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 244, *c. Sinersig, Ungarĭa.*

* △
Strîmbiĭ mănâncă ţéra, drepţiĭ nu maĭ ajung.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.* — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Strîmbiĭ mănâncă ţéra, că drepţiĭ nu maĭ apucă.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică ceĭ nedrepţĭ, aretând că nedreptatea stăpânesce. Satiră la adresa celor ce se ḑic drepţĭ.

A SE SUPĔRÀ

Veḑĭ *Cămaşă.*

TÂLHAR

Veḑĭ *Beţiv, Câne.*

17897 **Pre tălhar, chelar a face.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 402.

*
Pune pe tălhar
Chelar.

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Adica pre nepriatin rudă şi de casă a face. — DIM. CANTEMIR.

△
17898 **Pe tâlhariul de casă nu'l poţĭ prinde.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 210, *c. Vlădenĭ, Ungarĭa.*

Veḑı *Hoţ.*

Acelaş înţeles ca la No. 17537.

* △
17899 Acum tălharii nu maĭ sunt la pădure, ci prin oraşe.

G. P. SALVIŬ, înv. c. *Smulţi*, j. *Covurluiu*.

Vedĭ *Hoţ*.

Ḑic bieţiĭ ţĕranĭ, jefuiţĭ fără milă de orăşenĭ.

* △
17900 Talharul ne prins, este negustor cinstit.

H. D. ENESCU, înv. c. *Zamostea*, j. *Dorohoĭ*.

Vedĭ *Hoţ*.

Acelaş înţeles ca la No. 17540.

* △
17901 Tălharul c'un pacat, păgubaşul cu ḑece.

I. BĂNULESCU, *prof. j. Roman*.

Vedĭ *a Bănuì, Fur, Hoţ, Lotru, Pagubă*.

Acelaş înţeles ca la No. 17630.

* △
17902 Talharul cel mic se spînzură şi cel mare scapă.

C. TEODORESCU, înv. c. *Lipova*, j. *Vasluiu*.

Vedĭ *a Furà, Găinar, Hoţ*.

Acelaş înţeles ca la No. 17507.

* △
17903 Beţivul se'nvaţă la beţie, ca şi talharul cu hoţia.

V. A. FORESCU, c. *Stanişóra*, j. *Fălciŭ*.

Vedĭ *Beţiv, Hoţ*.

Acelaş înţeles ca la No. 17533.

* △
17904 Tălharul şi curva aŭ fost de când lumea.

G. P. SALVIŬ, înv. c. *Smulţi*, j. *Covurluiu*.

A se vedé No. 11722.

17905 * △ **Tâlharul nicĭ odată nu se pricopsesce.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Tot e maĭ bine să fiĭ cinstit.

17906 △ **Vaĭ de hoţul care nu scie ascunde.**

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 272, *c. Iecĭu, Ungarĭa.*

Vedĭ *a Furà.*

Când unul a făptuit un reu şi este prins.

17907 * △ **Tâlharul fură dar nu aduce.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Pentru ceĭ cari tot ieau fără să maĭ dé.

17908 * △ **E tâlhar; ĭeà de la el şi duce la altul.**

Iul. Vulcănescu, *c. Pelescĭ, j. Dolj.*

Vedĭ *a Furà.*

Acelaş înţeles ca la No. 17497.

17909 * △ **Tâlhar la tâlhar trage.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Băltenĭ, j. Vâlcea.*

Rĕu cu reu se adună.

17910 **Tâlhar pe tâlhar nu fură.**

D-na Elena Sevastos, *Pov. — Şezătórea*, p. 224.

Vedĭ *Hoţ, Lup.*

Acelaş înţeles ca la No. 17521.

TOROBOR

Vedĭ *Cĭorobor.*

TRÂNDAV

17911 * △ **Trândavul ajunge la straiţă.**

V. SALA, *dasc c. Sediştel, comit. Bihor, Ungaria*

Veḑĭ *Leneş.*

Acelaş înţeles ca la No. 17604

17912 **În casa trândavuluĭ e sărăcie lucie.**

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 44 I, p. 155 — HINŢESCU, p. 166.

Veḑĭ *Leneş.*

Acelaş înţeles ca la No. 17615.

Le paresseux est frère du mendiant.

Prov Franc.

Di poverta la chiave è la pigrizia.[1]

Prov. Tosc.

Faulheit lohnt mit Armuth.[2]

Prov. Germ

Poverty is the reward of idleness.[3]

Prov Engl.

17913 △ **Nicĭ lapte de la vacă stérpă, dar nicĭ ajutor de la trândav.**

DR. CRISTEA, *Prov.*, p. 162, *c. Tisa, Ungaria*

Nicĭ unu nicĭ altu nu e de vre-un ajutor.

TRÂNDĂVIE

Veḑĭ *Tinereţe.*

---

[1]) Lenea este cheĭa sărăcieĭ.
[2]) Lenea se rĕsplătesce cu sărăcia.
[3]) Sărăcia e rĕsplata leneĭ.

17914 * △ **Trândăvia e muma tuturor rěutăţilor.**

Baronzi, p. 65. — Hinţescu, p. 191.

Vedĭ *Lene.*

Acelaş înţeles ca la No.. 17587.

TRUFIE

17915 **Trufia e trîmbiţa căderei.**

G. I. Munteanu, p. 40. — Hinţescu, p. 193.

Vedĭ *Mândrie.*

Acelaş înţeles ca la No. 17634.

UCIGAŞ

17916 **Muma celuĭ omorît dórme, ĭar a ucigaşuluĭ priveghĭază.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 176.

Muma celuĭ omorît dórme, ĭar ucigaşul priveghĭază.

A. Pann, II, p. 30.—Hinţescu, p 114.

Pentru cel care ne-fiind cu consciinţa curată, trăesce cu frica în sîn.

URGIE

Vedĭ *Vrajbă*

VICLÉN

Vedĭ *Cuvînt, Mueĭere.*

17917 △ **Viclénul făgăduesce, nebunul trage nădejde.**

Dr. Cristea, p. 271, c. *Sinersig, Ungarĭa.*

Vedĭ *Şiret.*

Acelaş înţeles ca la No. 16549.

17918 △ **Vulpea e viclénă, dar maĭ viclén e cel ce o prinde.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 277, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Veḍĭ *Vulpe.*

Şi cel viclén o pate odată.

17919 **Omul viclén se îmbracă când în pĭele dĕ óĭe, când în pĭele dĕ vulpe.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 9.

Adică cel viclén sĕ arată când óĭe, când vulpe (GOLESCU).

17920 △ **Sărutarea de om viclén e tocmaĭ ca de un ţînţar.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 225, c. *Câmpenĭ, Ungarĭa.*

Veḍĭ *Ţînţar.*

Acelaş înţeles ca la No. 2555.

17921 △ **E viclén ca vulpea.**

Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 90, c. *Sibiŭ, Transilvanĭa.*

Pentru omul viclén.

17922 * △ **E viclén ca óĭa.**

I. ARMEAN, c. *Jibot, comit. Hunedĭóra, Transilvanĭa.*

Veḍĭ *Deştept, Şiret*

Acelaş înţeles ca la No. 15962.

17923 △ **Viclén ca măgarul.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 74, c. *Rêşnov, Ungarĭa.*

Acelaş înţeles ca la No. 17922.

17924 **Omul viclén tot de vicleşugurĭ gândesce.**

DIM. ŢICHINDEAL, *Fab.*, p. 233.

Adică cel rĕŭ tot la rele.

VICLENIE

17925 **Carle n'are craciunu, ari cluca.**[1]

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum Unter.*, I, p 10 & 24.

Viclenia e arma celor slabĭ.

17926 **Viclenie pentru viclenie.**

DIM. CANTEMIR, *Even. Cantacuz*, p. 19.

Trebue să luptĭ împotriva cuĭ-va tot cu armele luĭ

«Cum ḑice proverbul: *viclenie pentru viclenie.*» — D. CANTEMIR.

VICLEŞUG

Veḑĭ *Viclén*

VINĂ

17927 △ **Dară vină şi pĕcatul**
Îşĭ găsesce vinovatul.

G DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop*, p. 535.

Veḑĭ *Pĕcat, Vinovat.*

Cel vinovat îşĭ primesce neapĕrat pedépsa, maĭ curînd saŭ maĭ târziŭ.

VÎNḐĔTOR

17928 △ **Inima de vînḑĕtor**
E venin otrăvitor.

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 66.

---

[1]) Care nu are putere să aĭbă viclenia.

Românul urĕsce dĕ mórte pe trădătorĭ.

«Cela ce 'şĭ va hicleni moşia şı nascerea de unde aŭ născut, maĭ cumplıt să'l certe de cât pre un ucıgător de părınţĭ, de vreme ce sĕ cade maĭ bıne să'şĭ ferécă şı să'şĭ socotéscă nescıne moşıa de cât părınţiĭ ce l'aŭ născut.» — VASILE LUPU, *Pravılă, glava f e.*

VINOVAT

Veḑĭ *Pâne, Pıtă, Vınă.*

△
17929 Tot pĕcatu
Îşĭ cată (caută) vinovatu.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 1622. — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 257, *c. Guı a-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Veḑĭ *Vınă.*

A se adaogà la No. 15488.

17930 Vinovat dĕ mórte, dar vrednic dĕ milă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 19.

Ne îndémnă la îndurare, fie vina cât dĕ mare (GOLESCU).

* △
17931 Săracul de vinovat
Multă şîlă l-a mâncat.

G. BODNARĬU, *preot, c. Bochia, comıt Arad, Ungarĭa.*

Mĕ bate şi tot el strigă că l'am bătut.

* △
17932 Nu plătesce bogatul ci vinovatul.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 50 — Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 178, *c. Borgoprund, Ungarĭa.* — C. C. BUNGEŢIANU, *c. Cosovĕţ, j. Mehedinţĭ.*

* △
Nu plătesce bogatul, (ci) plătesce vinovatul.

K A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stĭubenıĭ, j. Dorohoĭ.* — GAVR. ONIŞOR, *prof c. Crângu, j. Tutova.*

* △ *Nu plătesce cel bogat, ci cel vinovat.*

C. IORDĂCHESCU, *stud. c. Cristescĭ, j. Botoşanĭ.*

* △ *Nu da bogatu, da vinovatu.*

G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕnĕŭ, Basarabĭa.*

Vechĭe maximă de drept.

17933 * △ **Vinovatul ne gonit fuge.**

A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 20; I, p. 69. — HINŢESCU, p 201. — V. SALA, *dasc c. Lelescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.* — GR POĬENARU, *ing. c. Rassa, j. Ialomiţa.* — Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 273, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

Când unul se simte vinovat.

17934 **Vinovatul maĭ mare gură face.**

A PANN, II, p. 80. — HINŢESCU, p. 201.

Căcĭ vorbele nu probéză nimic; faptele să te apere.

Tu cries donc tu as tort.

Prov. Franc.

17935 △ **Bagă vinovatul în potcă.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 20, *c. Tisa, Ungarĭa.*

Pe dînsul îl apucă.

VRAJBĂ

Vedĭ *Sfadă.*

17936 * △ **Vîntul aţîţă focul şi vorba vrajba.**

SUHAMEL, *c. Meledic, j. Buzĕŭ.*

Prin urmare să ne cântărim bine vorbele.

17937 Cu vrajba şi cu urgia raĭul n'o să dobândescĭ.

I. Creangă, *Pov.*, p 255.

Prin urmare să fugim de aceste două rele.

17938 Vrajba dintre noĭ să pĭară,
Şi neghina din ogóre.

I. Creangă, *Amint.*, p. 60

Să domnéscă pacea şi înţelegerea.

ZĂDĂRNICIE

17939 Cine nicĭ cum s'a udat dĕ plóĭa zădărniciei, dĕ stropiturĭ însă nicĭ cum a scăpat.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 80.

Adică nicĭ unul fără cea maĭ mică zădărnicie (Golescu).

ZAVISTĬE

17940 *Z*avistĭa muma tutulor rĕutăţilor în lumea acésta este.

Nic. Costin, *Letop. Mold.*, I, p. 157.

De ea să fugim.

ZAVISTNIC

17941 Care ochĭ vĕd maĭ bine? — Aĭ *z*avistnicului.

A. Pann, III, p. 22

Căcĭ zavistnicul caută, cu tot' dinadinsul, să vadă cusururile ómenilor.

17942 *Ochiĭ zavistniculuĭ vĕd şi cele ce nu sunt.

A. Pann, III, p. 22. — Hinţescu, p. 127. — Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna* — Dr. Cristea, *Prov.*, p. 189, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

**Ochiĭ zavistniculuĭ vĕd maĭ bine, pentru că scornesc ce e şi ce nu e.*

M. Canian, *public. j. Iaşiĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 17941.

CAPITOLU XVII

POVEŢE ŞI OPRIRI, MAXIME, SENTINŢE, PILDE FILOSOFICESCĬ[1]

A

17943 * △ **A ales până (pân) a cules.**

AL. POPESCU, *înv. c. Cernica, j. Ilfov.* — ILIE TRIFU, *c. Bucurescĭ.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Ilfov.*

Cine tot alege ajunge să ĭéà ce e maĭ prost. Pentru cumpĕrătóre, dar maĭ ales pentru însurătóre.

17944 **Açea ce va s' façĭ, va s' aflĭ.**[2]

ANDR. AL BAGAV, *Cart. Alég.*, p. 90.

Acelaşĭ înţeles ca la No. 1147.

17945 **Acela e maĭ cu minte care e maĭ bun.**

DIM ŢÎCHINDEAL, *Fab*, p. 417.

---

[1]) Poveţele şi maximele, sunt aşeḑate după ordinea alfabetică. Cele, fórte numeróse, deja trecute în volumele precedente, nu se maĭ repetă în acest capitol.

Nu se vor explica de cât acele poveţe ale căror înţelesurĭ ar putea fi îndoelnice.

[2]) Aceea ce facĭ, o să aflĭ.

17946 *△ Acela trăesce mult care trăesce bine.

V. Sala, *dasc. c Drăgănescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

17947 *△ A cercà ce nu e al tĕŭ, te face nebun.

Isidor Strugarĭu, *c Vaşcoŭ-Bărescĭ, comit Bihor, Ungarĭa.*

17948 * Adesea, una adăstăm
Şi alta întîmpinăm.

Al. Odobescu, *Cart. Lect*

17949 *△ Adună argint la tinereţe ca să aĭ aur la bĕtrâneţe.

P. Gârboviceanu, *prof. c Tutana, j Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. 6122.

17950 *△ Adună de unde aĭ semĕnat.

I. Popescu, *înv c. Dobrenĭ, jud. Ilfov.*

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 1147.
2⁰ Să nu te atingĭ de ródele munceĭ altuĭa.

17951 *△ Adu'ţĭ aminte de fómete în vremea săturăriĭ, şi de sărăcie şi lipsă în ḑilele avuţieĭ.

Nic. Mateescu, *înv. c. Movilıţa, j. Putna*

Să fim economĭ şi prevĕḑĕtorĭ.

17952 *△ Adu'ţĭ aminte de muma ta şi de tatal tĕú, când şeḑí în mijlocul celor marĭ.

Nic. Mateescu, *înv c. Movilıţa, j. Putna.*

1⁰ Să cinstim pe ceĭ maĭ în vîrstă, pe ceĭ maĭ marĭ.
2⁰ Să nu'ţĭ fie ruşine de aĭ tĕĭ, când te aĭ ridicat

17953 **A faptelor rele încĕpĕturâ, spre rĕŭ sfîrşit plécă.**

Dim. Cantemir, *Jst. Ierogl*, p. 329.

Şi cum ḑice Plaut· *male parta, male dilabuntur.*

△

17954 **A ĭertà e uşor, a uĭtà e greŭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 6, c. *Toplıţa Rom*, *Ungaria.*

*

17955 **Aĭ făcut pozna, nu te dà în lăturĭ.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna*

Să ĭeĭ rĕspunderea faptelor tale.

17956 **Ajută-te, şi cerul te va ajutà.**

Idem, *Calend. Rom.*, 1892.

Ajută-te, şi Dumneḑeŭ te va ajutà.

Laurian & Maxim, I, p. 33 — I G Valentineanu, p. 34 & 38.

Daca omul se luptă, isbutesce

Aide-toi et le ciel t'aidera.

Prov. Franc

*

17957 **Ajutaţi-vĕ uniĭ pre alţiĭ.**

Laurian & Maxim, I, p. 33.

Francesul ḑice de asemenea· *aidez-vous les uns les autres.*

*

17958 **Ăl de se 'nnécă s'agaţă şi de un paĭu.**

D-na E B. Mawr, p. 6.

Omul în primejdie nu'şĭ alege mijlocul de scăpare.

L'homme qui se noie s'accroche à un brin d'herbe.

Prov. Franc.

17959 * **Alege, alege,**
Până culege.

A. Pann, II, p. 113. — Hințescu, p. 3.

* △
Alege, alege,
Pĕ urmă culege.

D. Popoviciu, *înv. c Cuvin, comit. Arad, Ungaria.* — V. Sala, *dasc. c. Beiuş, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17943.

17960 * △ **Alege,**
Până culege.

A. Pann, *Moş Alb*, II, p. 61. — B. P. Hăşdĕŭ, *Etym. Magn.*, p. 810. — Gr. Jipescu, *Opinc*, p. 128. — I. Creangă, *Conv.*, XI, p. 29. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, I, p. 229. — X..., *c. Nănescĭ, j. Bacăŭ* — G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

* △
Alege,
Pân-a culege.

G. Madan, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕnĕŭ, Basarabia.*

* △
Alegĭ
Până culegĭ.

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Acelaş înţeles ca la No. 17959.

17961 * △ **Alege, şi în urmă culege.**

Iul. Grofşoreanu, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 17960.

17962 * Alépsi, alépsi,
Până culépsi.[1])

N. St, c. *Nijopole, Macedonĭa.*

* △
Alese, alese
Până culese.

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 17961.

17963 * Ale tale dintre ale tale.

I. G. Valentinianu, p. 25.

17964 * Altu façe,
Altu tradze.[2])

C. Ionescu, *înv. c. Nevésta, Macedonĭa.*

Altu façi, s'altu bora (numa).[3])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 149.

Când unul suferă în urmă greşeleĭ altuĭa.

17965 Altuĭa până nu face,
Nicĭ luĭ altul nu'ĭ-(o) face.

A. Pann, II, p. 31. — Hinţescu, p. 55.

17966 Amânarea e hoţul timpuluĭ.

Idem, *Calend. Rom., 1892.*

Să facem lucrul la vremea luĭ.

17967 * Amânarea
Nu'ĭ perḑare.

I. G. Valentineanu, p. 47.

---

[1]) Alese, alese, până culese.
[2]) Altu face, altu trage.
[3]) Altu face, și altu are (numele).

Tot nu veĭ scăpà de pedépsa, de rĕul care te aştéptă.

Ce qui est différé n'est pas perdu.

Prov. Franc.

17968 □ **Aparinţele înşélă.**

G. I. MUNTEANU, p. 45. — HINŢESCU, p. 5

Nu trebue să judecĭ după înfăţişare, după cum se arată lucrul.

Les apparences sont trompeuses.

Prov. Franc.

17969 * △ **A plecat cu graba, şi s'a întîlnit cu zàbava.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl VII.*

A pornit cu graba, şi s'a întîlnit cu zăbava.

I. CREANGA, *Conv.*, XI, p. 455 — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, I, p. 231.

Când cel grăbit nu isbutesce.

17970 **Ar vré să facă şi el,**
Dar nu scie în ce fel.

A. PANN, I, p. 10. — HINŢESCU, p. 53

Pentru ceĭ copilăroşĭ

17971 * △ **Aşa a fost să fie.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

Aşa a trebuit să se întîmple Fatalism.

C'était écrit

Prov Franc.

17972 * Ascultă învĕțătura tatăluĭ tĕŭ, şi nu uĭta povețele maĭceĭ tale.

V. Haram, *înv. c. Grivița, j. Tutova.*

17973 Ascultă pe maĭ marele tĕŭ; stăpânesce pe maĭ micul tĕŭ.

A. Pann, *Ediț.* 1889, p. 95.

17974 * △ Ascultarea e vĭéță, (ĭar) ne-ascultarea e mórte.

A Pann, II, p. 109. — Hințescu, p. 6. — V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Sfat pentru ceĭ neascultătorĭ.

17975 * △ Ascultarea lungesce vĭéța, ĭar ne-ascultarea o scurtă.

V. Sala, *dasc. c. Păcălescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Acelaş înțeles ca la No. 17974.

17976 * △ Ascultă şi lucră, daca vreĭ fericire.

V. Sala, *dasc. c. Țigănescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

17977 * Ascultă tot, dar nu crede tot.

17978 * Ascultă tot ma marle, că nâsu vidzu sórle ma aum̃ia.[1]

C. Ionescu, *înv c. Nevésta, Macedonĭa.*

Sfaturile celor bĕtrânĭ sunt folositóre.

---

[1]) Ascultă mereŭ pe cel maĭ mare (bĕtrân), că dînsul a vĕḑut sórele maĭ întâĭu.

17979 **A se luà după gura lumiĭ este a dà de prăpastie.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, p. 148

A se vedé No 3475.

*

17980 **Asta'ĭ asta (Românico).**

A Pann, *Edıţ.* 1889, p. 11. — *Voınţa (zıar)*, 3 Martıe 1894.

Când eştĭ încolţit, şi nu sciĭ ce să maĭ ḑicĭ.

POVESTEA VORBIĬ

Alt ţigan, odată, a ıntrat să fure,
Când ĭată stăpânul în mâĭnĭ c'o secure
— Ce cauţĭ, ţıgane, îĭ ḑıse, 'n grădınă?
— M'a aruncat vîntul, nu sunt eŭ de vınă
— Te-a aruncat vîntul? asta nu te scapă.
Dar ce 'ţĭ caută ghĭara înfiptă în cépă?
— M'apucaĭ de dînsa, să nu mĕ ĭeà vîntul.
— De géba, ţıgane, nu ţı-aĭ găsıt sfântul
Daca e aşa dar de ce'ţĭ umpluşĭ traısta?
— Apoĭ, *Românico*, veḑĭ *asta e asta!*

A. Pann.

17981 **A tot lucrul sfîrşitul la ce ĭase, vremea arată şi norocul învaţă.**

Dim Cantemir, *Ist Ierogl*, p. 244

*

17982 **A tutulor nu poţĭ s-lĭ façĭ bun, barim satură-l̃i cu gura.**[1]

I. Coyan, *prof. c. Băésa, Epir.*

Daca nu poţĭ ajuta pe om, ce'l puţin spune'ĭ vorbe bune.

17983 **A umblà pe sine maĭ bun să facă,**
Defăimând pe altul, nu póte să placă.

Odobescu-Slavicĭ, *Cart Cıt.*

---

[1]) Tutulor nu poţĭ să le facĭ bıne, barem sătură'ĭ cu gura.

17984 Aŭ mĕ fă cum se cade, aŭ te lasă.

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 78.

17985 * Avégl̄i-te până nu ti l̄ia apa di cur.[1])

G. ZUCA, c *Bădésa, Epir.*

Adică până nu daĭ de supĕrare, de rĕŭ.

17986 * Avină-l̄i inima a omluĭ.[2])

I. COYAN, *prof.* c. *Abela, Epir.*

Vorbesce omuluĭ după cum îĭ place.

17987 * Avină-lŭ ş-nu lŭ-acaţă.[3])

I. COYAN, *prof* c. *Samarina, Epir.*

Să nu aducĭ pe inamic la disperare.

B

17988 * △ Bărbatul care mult jură se va umple de fără de lege.

NIC. MATEESCU, *înv.* c *Movilıţa, j. Putna.* — C. BĂNULESCU, *înv.* c. *Pietroşiţa, j. Putna.*

17989 * △ Bate şi ţi se va deschide.

HINŢESCU, p. 11. — E. I. PATRICIU, *înv.* c. *Smulţi, j Covurluĭu* — GAVR. ONIŞOR, *prof.* c. *Dobroveţ, j. Vasluĭu.*

Bate şî ţî sĕ va dĕschide, cere şî ţî sĕ va dà.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 116.

---

[1]) Păzesce-te până nu te ĭea apa de cur.
[2]) Urmăresce inima omuluĭ.
[3]) Gonesce'l şi nu'l prinde.

* *Bate şi ţi sĕ va deschide, cere şi ţi sĕ va da, (caută şi veĭ află).*

A. Pann, II, p. 29. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.,* I, p. 451.

Vedĭ *Uşă.*

Adică la lipsă trebue să cerem, ca să putem dobândì ce-va (Golescu).

A se vedé Mateĭ, 77; Marc., 11. 24; Luc., 11 9. 10 & 13. 1.

17990 * △ Bé paharul până'ĭ plin.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Taĭana, j. Argeş*

Să facĭ lucrul la vreme.

17991 * △ Bine fă, aşa gândesce,
C'aşa ţi sĕ rĕsplătesce.

V. Sala, *dasc c Lelescĭ, comit. Bihor, Ungaria*

17992 * Bine 'ĭ a vorbi, dar maĭ bine a tăce; numaĭ să sciĭ cându'ĭ vreme.

V. Sala, *dasc. c. Sebişu, comit. Bihor, Ungaria.*

17993 Bişugul aduce desfrînare.

Nic. Costin, *Letop. Mold.,* I, p. 385

17994 * Bóla ce nu se vindecă cu doctoriĭ este supĕrarea, ce te duce grabnic la mormînt.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

A se vedé No 16895.

17995 Bucuraţi-vĕ cu ceĭ ce se bucură, şi plângeţĭ cu ceĭ ce plâng.

I. Ionescu, *Cart. Lect,* II.

17996 Bunătatea e maĭ preţuită de cât bogăţia.

DIACONOVICĬ-LOGA, p. 23.

C

17997 Căile celor ce şed fără de lucru sunt acoperite cu spinĭ.

GALLIN-NĂDEJDE, *Cart. Cit.*

Veḑĭ Solomon, Prov. 45.

17998 Căinţa din urmă să nu fie maĭ mare de cât cea d'întâĭu.

I. G. VALENTINIANU, p. 24.

17999 *Căinţa pe urmă, vine tot cam cu daună.

V. SALA, *dasc. c Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

18000 *Ca la noĭ la nimenĭ.

VARRON, p. 48.—IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 24. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I, p. 455. — GR JIPESCU, *Rĕur. Oraş*, p. 60.

Acelaş înţeles ca la No. 10288.

18001 Caĭurile açelor çe şed fără de lucru, cu schiñĭ sunt aşternute; ma a açelor lucrătorĭ curate şi fără pidipsire.[1])

ANDREĬ AL BAGAV, p. 75.

A se vedé la No. 17997

18002 Când aĭ zor
Nu pune mâna pe topor;
Nicĭ pe cuţit
Când eştĭ amărît.

V. A. URECHE, *Conv. Liter.*, XXI, p. 1108.

---

[1]) Căile celor ce şed fără de lucru, sunt aşternute cu spinĭ; dar căile celor care lucrézĕ (sunt) curate şi fără pedepsire.

18003 Când ar sci omul ce-ar păţi,
Din 'nainte s'ar păzi.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p 31.

*
18004 Când capul e putred, ce să ne aşteptăm de la piciórе!

V A. FORESCU, c. *Folticenĭ*, j *Sucĭava*.

18005 Când cerĭ şi nu ţi se trece,
Te-întorcĭ cu inima rece.

A. PANN, *Nastr. Hogea*, p 8.

* △
18006 Când daĭ la ceĭ ne-avuţĭ
Pe Dumneḑeŭ împrumuţĭ.

A. PANN, I, p. 73 — HINŢESCU, p. 118 — G. MIHALACHE, *înv.* c. *Şendrescĭ*, j *Tutova*

Francesul ḑice ca şi noĭ:

Qui donne aux pauvres prête à Dieu

18007 Când de multe te apucĭ
Maĭ pe tóte le încurcĭ.

ODOBESCU-SLAVICĬ, *Cart. Lect.*

* △
18008 Când dintr'un rĕŭ vreĭ să trecĭ în alt rĕŭ, rĕmâĭ maĭ bine cu cel d'întâĭu cu care te aĭ deprins.

C. TEODORESCU, *înv.* c. *Lipova*, j. *Vasluĭu*.

Pentru servitoriĭ carĭ îşĭ schimbă stăpâniĭ şi slujbaşiĭ slujbele

*
18009 Când doĭ se luptă al treilea câştigă.

I. G. VALENTINIAN, p. 47.

△
18010 Când gândescĭ să trăescĭ bine,
Atuncea e vaĭ de tine.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 270.

* △
18011 Când latră un câne bĕtrân să ïeşĭ afară.

D-na Z JUVARA, c. *Fedescĭ*, j. *Tutova*

Să ţiĭ în tot-dé-una socotélă de sfaturile celor bĕtrânĭ.

* △
18012 Când n'aĭ, puĭ şi mult şi puţin.

G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ*, *j. Tutova.*

* △
18013 Când n'aĭ putere, tacĭ şi înghite.

HINŢESCU, p. 157. — H. D. ENESCU, c. *Zamostea*, *j Dorohoĭ.*

18014 Când nicĭ nu gândescĭ, atuncĭ te trântesce.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 168.

Când ţi se întîmplă óre-ce pe ne-aşteptate.

18015 Când nu putem face ce voim, trebue să voim ce putem.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

Şi cum ḑice Francesul: *quand on n'a pas ce que l'on aime il faut aimer ce que l'on a.*

*
18016 Când nu ti dóre caplu s'nu'l legi.[1])

MAT. COSTANDIN, c *Molovişte*, *Macedonia.*

Nu te căsători daca nu eştĭ silit să o facĭ.

[1]) Când nu te dóre capul să nu'l legĭ.

18017 **Când odată sĕ strîmbéză,**
Anevoe sĕ 'ndreptéză.

A. PANN, I, p. 61. — HINŢESCU, p. 181.

Maĭ ales pentru copiĭ.

* △
18018 **Când se culege, atuncĭ se alege.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sc. Inv. Cl. VII.*

18019 **Când sufletul îţĭ este gol şi inima fără simţire, de géba maĭ cauţĭ pricină cu lumea din afară.**

I. CREANGĂ, *Amint.*, p 199

18020 **Când te apucĭ la (de) vre-o trébă,**
N'o lăsà fără ispravă.

A. PANN, II, p. 48. — HINŢESCU, p. 5

* △
18021 **Când te găsesce una, te găsesc maĭ multe.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 16711.

18022 **Când te suĭ, te maĭ oprescĭ; da când scoborĭ nu te poţĭ.**

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 132.

18023 **Când te trimite (trimete) la trébă,**
Mergĭ şi te 'ntórce 'n grabă.

A. PANN, II, p. 47. — HINŢESCU, p. 191.

* △
18024 **Când vedĭ pe om că se înnécă, atuncĭ îĭ maĭ daĭ brâncĭ (în apă).**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Când facĭ rĕŭ unuĭa, care e deja destul de nenorocit.

18025 * △ Când vreĭ să te dregĭ, maĭ rĕŭ te stricĭ (rupĭ).

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

* *Când vreĭ s'o dregĭ, maĭ rĕŭ o stricĭ (sĕ rupe).*

Vedĭ *a Frânge.*

Când vrênd să îndreptĭ o greşélă a ta, maĭ rĕŭ o greşescĭ.

18026 Cărare să nu suferĭ să ţi sĕ facă prin barbă.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 104.

Adică să nu suferim cât dĕ mică supĕrare, ca să nu sĕ facă obiceĭu (Golescu).

18027 Care bate i se deschide.

I. G. Munteanu, p. 150.

18028 Care caută, acela află.

I. G. Munteanu, p. 10. — Hinţescu, p. 30.

A se vedé la No. 18136

18029 * △ Care'ĭ acolo?

Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

Tocmaĭ tu eştĭ, tu te-aĭ găsit să spuĭ saŭ să facĭ ce-va.

18030 Care, înaintea nóstră, grăesce pre alţiĭ de rĕŭ, acela şi pre noĭ, înaintea altora, ne va grăi de rĕŭ.

Dim. Ţîchindeal, *Fab.,* p. 68.

18031 Care începe multe finéză puţine.

G. I. Munteanu, p. 6. — Hinţescu, p. 113.

18032 **Carele peste mĕsură mult vorbesce, obicĭnuit e că puţintel gândesce.**

DIM. ŢICHINDEAL, *Fab.*, p. 253.

18033 ***Carĭ alége, culége.**[1])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia*

Acelaş înţeles ca la No. 17959.

18034 **Carĭ çéri nu chĭari, ma necă tr'alâvdari-ĭ.**[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p. 162.

Să nu cerem că e ruşine.

18035 ***Carĭ taçe, façe.**[3])

I. COYAN, *prof. c Samarina, Epir.*

18036 **Carĭ va s-facă multi di nă óră, armâni tu mesi.**[4])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p. 169.

18037 **Carle ânse face, face za treĭ.**[5])

Dr. FR MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 9.

18038 **Carle bire poşnaĕ, muşat anca finaĕ.**[6])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 9.

18039 **Carele bire poşnaĕ, podĭe a facut.**[7])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p 9.

Veḍĭ *No. 18490.*

---

1) Care alege, culege
2) Care cere nu pĭere, dar nicĭ de lăudare (nu) 'ĭ
3) Care tace, face.
4) Care vré să facă multe de odată, remâne la jumătate.
5) Carele însuşĭ face, face cât (pentru) treĭ.
6) Carele bine începe, frumos încă finesce
7) Carele bine începe, jumătate a făcut.

Şi cum ḑice Românul: *lucrul bine început e pe jumătate făcut.*

18040 Carle cere, afla.[1])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 9.

18041 Carle face fale, şi falindo s'ènveţa.[2])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, I, p. 9.

18042 Carle'ĭ bire nascut, pocle anca bire viĭe.[3])

Dr. FR MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

18043 Carle nu riscaē, non rožiga.[4])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum Unter.*, I, p. 10.

Ca să câştigĭ trebue să 'ţĭ încercĭ norocul.

18044 Carle n'usaē pliĕrde pratica.[5])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Numaĭ făcênd mereŭ un lucru, îl putem face bine.

C'est en forgeant qu'on devient forgeron.

Prov. Franc.

18045 Carle se žuta, Domnu'l žuta.[6])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 11.

Acelaş înţeles ca la No. 17956.

[1]) Carele cere (întrébă), află.
[2]) Carele face greșesce, și greșind se'nvaţă.
[3]) Carele 'ĭ bine născut, maĭ târḑiŭ încă bine trăesce.
[4]) Cine nu riscă (încércă) nu róde.
[5]) Carele nu useză, pĭerde practica.
[6]) Carele se ajută, Domnu'l ajută

18046 Carle nu se žuta, se otopaĕ.[1])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

18047 Carle nu va, neca tremete; carle va, neca maĕre.)

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 10.

Daca vreĭ să se facă o trébă, du-te singur şi fă o.

18048 Căruĭa m'aŭ înşelat maĭ nainte, aferim; ĭară de m'aŭ amăgit al doilea rînd, încă îĭ mulţemesc, că a mea este vina.

Dim. Ţîchindeal, *Fab.*, p. 197.

18049 Ca să eşĭ la mal, în tóte, îţĭ trebuĭe limbă dĕ aur orĭ pungă dĕ aur.

Gr. Jipescu, *Opinc*, p. 56

18050 Ca să putem scăpà de rĕul cel maĭ mare, să suferim cel maĭ mic.

Dim. Ţîchindeal, *Fab.*, p. 156.

18051 *Ca s'nu paţĭ, nu 'nveţĭ.[3])

I Coyan, *prof c Turĭa, Epir.*

Arată ródele experienţeĭ.

18052 Cathi chĭadica tră ghini [4])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres*, p. 165.

18053 Cât o vré lumea să'ţĭ strige,
Tu să nu fiĭ cum îţĭ ḑice.

A. Pann, I, p 169 —Hinţescu, p. 94.

---

[1]) Carele nu se ajută se prăpădesce.
[2]) Carele nu vré, să trimétă, care vré, să se ducă.
[3]) Daca nu paţĭ. nu înveţĭ.
[4]) Fie-care pĭedică (împĭedicare) pentru bine (este).

Să nu ţinem sémă de bîrfelile ómenilor.

18054 **Către toţĭ te arată cu omenie, că aşa veĭ câştiga mulţĭ prietenĭ.**

DIACONOVICĬ-LOGA, p. 23.

18055 **Caută cuĭ trebue să credĭ şi cuĭ nu.**

DIACONOVICĬ-LOGA, p. 18.

18056 **Caută şi veĭ aflà.**

A. PANN, II, p. 29.—HINŢESCU, p. 30. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 145. — REINSBERG-DÜRINGSFELD, II, p. 229.

Dicere luată din Evangheliĭ.

Suche, so wirst du finden. [1])

Prov. Germ.

* △

18057 **Caut una şi daŭ peste alta.**

G. I TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Când caută cine-va să facă vre-un bine, şi în urmă vede că a făcut rĕŭ.

18058 **Ca vremea nicĭ un dascal maĭ bun.**

IORD GOLESCU, *Mss.* II, *Asem.* p. 211.

Vedı *Cap. XVIII, c. Vreme*

In adevĕr maĭ bun dascăl de cât vremea nu este altul (GOLESCU).

* △

18059 **Ce a fost a trecut, ce-o maĭ fi o maĭ veni.**

ST. ST TUŢESCU, *înv. c. Catanele, j Dolj.*

Vedĭ *No. 127.*

---

[1]) Caută, aşa veĭ aflà.

Speranţă într'un viitor maĭ bun.

18060 **Ce-am avut din început, acea am până în sfîrşit.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 75.

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce nu pot dobândi nimic (GOLESCU).

*

18061 **Ce-am avut şi ce-am perdut.**

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 134 & 151. — HINŢESCU, p. 7. — CARAGĬALI, *Conv. Liter.*, XIII, p. 410. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 146.

Când puţin îţĭ pasă de óre-ce, de ce aĭ pĭerdut.

* △

18062 **Ce a căută, aceea a găsi.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

* △

Ce aŭ căutat aŭ găsit.

Şezătóre, I, p. 264.

* △

Ce cauţĭ găsescĭ.

I. G. VALENTINIAN, p 11.—V. SALA, *dasc. c. Hinchiriş, Ungarĭa*

Când dăm de vre-un rĕŭ pe care singurĭ l'am căutat.

18063 **Ce dă vremea, nicĭ avuţia nicĭ nevoinţa póte cumpĕrà.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 97.

18064 **Ceea ce omul singur îşĭ face, nimenĭ nu'ĭ póte desface.**

HINŢESCU, p. 176.

Acelaş înţeles ca la No. 14871.

18065 **Ceea ce vrețĭ să vĕ facă vouĕ ómeniĭ, faceţĭ şi voĭ lor.**

I. IONESCU, *Cart. Cit.*, II.

18066 **Ce e întâĭu nu e pe urmă.**

A. PANN, II, p. 148.—HINŢESCU, p. 4.

Adică ce e întâĭu e maĭ bun, maĭ bine, maĭ sigur, etc.

18067 **Ce e lesne nu e bun.**

KÁROLY ÁCS, p. 83.

Ce costă puţin, valoréză puţin.

18068 ***Ce e noŭ e şi frumos.**

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Şi cum dice francesul: *tout nouveau, tout beau.*

18069 ***Ce e ('ĭ) prea mult, nu e ('ĭ) sănătos.**

HINŢESCU, p. 113.—VARRON, p. 71.

Excesul în nimică nu e bun.

18070 **Ce e strîmb din fire, anevoĭe a se maĭ îndreptà.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 75.

Adică cel din copilărie rĕŭ nărăvit (GOLESCU).

18071 ***Ce facĭ ţi se va face.**

BARONZI, p. 53. — HINŢESCU, p. 56.

Prin urmare să nu facĭ rĕŭ nimĕnuĭ.

18072 **Ce graba în cĭas şi cu sila nu isprăvesce, aceĭa delungarea vremiĭ şi meşterşugul biruĭasce.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 168.

18073 **Ceĭ ce se potrivesc**
Lesne se 'mprietinesc.

S. I. GROSSMANN, *Dicț.*, p. 191.

Maĭ ales pentru ceĭ rĕĭ.

18074 * **Ceĭ d'întâĭ vor fi ceĭ maĭ din urmă, şi ceĭ maĭ din urmă, ceĭ maĭ d'întâĭ.**

Ḑicere din Evangheliĭ. Veḑĭ Mateĭu, 19. 30; Marc., 10. 31; Luc., 13. 30.

Les premiers seront les derniers, et les derniers seront les premiers.

Prov. Franc.

18075 **Ceĭ rĕĭ atuncea vor peri, când ceĭ bunĭ se vor uni şi se vor împreunà.**

DIM. ȚÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 388.

18076 * **Cel biruit de patimĭ e ca un dobitoc.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna*

18077 **Cel ce caută va aflà.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* I, p. 253.

Când facĭ ce-va care 'țĭ póte aduce vre un rĕŭ.

18078 * △ **Cel ce începe multe nu isprăvesce nimic.**

V. A. FORESCU, *c. Stănişóra, j. Sucĭava.*

18079 * △ Cel ce mereŭ sĕ potrivesce tot cu rĕŭ o sfîrşesce.

G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabĭa.*

Adică omul dîrz, semeţ.

18080 △ Cel ce respunde ne-întrebat, se numesce óĭe cu şoricĭu.

Dr. CRISTEA, *Prov*, p 51, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.*

18081 Cel ce se înnécă se apucă de sabĭe cu mâna gólă.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*, I

18082 Cela ce se pripesce
Adesea se poticnesce.

A. PANN, III, p. 13. — HINŢESCU, p. 152.

18083 Cel ce se smeresce pre sine, se va înălţà.

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab*, p. 256.

18084 Cel ce'şĭ plinesce datorinţele sale, fără temere se află.

DIACONOVICĬ-LOGA, p. 25.

18085 Cel ce sufere pe nedreptate, se întăresce.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 2.

18086 Cel ce ţine învinge.

HINŢESCU, p. 186.

Adică cel care scie să rabde.

18087 Cel ce tot alege,
Pe urmă culege.

S. FL. MARIAN, *Nasc.*, p. 58.

Acelaş înţeles ca la No. 17960.

18088 Cel ce urechile ş'astupă, ca pĕ săracĭ să nu'ĭ audă, nicĭ pĕ el ĕl vor audi la păsul luĭ vre-odată.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 120.

18089 Cel ce vré să câştige odată prea mult, maĭ adese-orĭ perde şi puţinul ce'l are.

I. Ionescu, *Cart. Cit.*

18090 Cel cuminte învaţă din nenorocirile celuĭ neprevĕdĕtor.

Idem, *Calend. Rom.*, *1892*

* △
18091 Cel cuminte strînge banĭ albĭ pentru dile negre.

A. Goroveĭ, *c. Selişte, j. Suciava*

18092 Cele crude dĕ nimic bune.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 76.

Adică cele ne-săvîrşite (Golescu).

*
18093 Cele rele să le scriĭ pĕ apa ce curge, ĭar facerea dĕ bine în pĭétră să o sapĭ.

Iord Golescu, *Mss* II, p 115. — A Goroveĭ, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Adică, orĭ ce rĕŭ pătimescĭ îndată să'l uĭţĭ, ĭar facerea dĕ bine în vecĭ s'o ţiĭ minte (Golescu)

*
18094 Cel fără minte batjocoresce învĕţătura tatăluĭ sĕŭ.

V Haram, *înv. c. Griviţa, j. Tutova.*

* △
18095 Cel maĭ bun dascal e păţanĭa.

Gr. Poĭenaru, *ing.*, *c. Rassa, j. Ialomiţa.*

* △
18096 Cel ne-îndrăsneţ, pĭerde multe bune.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Francesul ḑice: *jamais honteux n'eut belle amie.*

18097 Celuĭ cu suflet mare, şi de la neprietenĭ îĭ este drag adevĕrul a'l primi; ĭară cel cu mintea slabă, nicĭ de la prietenĭ nu va să'l priméscă.

DIM. ŢICHINDEAL, *Fab.*, p. 75.

* △
18098 Ce lumea prorocesce
Tóte se'mplinesce.

I. DUMITRESCU, *înv. c. Gânciova, j. Dolj.*

* △
18099 Ce nu póte face un singur om, fac maĭ mulţĭ împreună.

P. ALEXANDRESCU, *c. Mircescĭ, j. Vasluĭu*

* △
18100 Ce nu póte omul
Ajută Domnul.

I. ARBORE, *ing j. Buzĕŭ*

18101 Ce nu poţĭ nu redicà.

KÁROLY ÁCS, p. 81.

Nu încercà peste puterile tale

18102 Ce nu se póte nu cere nicĭ la Dumneḑeŭ.

P. GÂRBOVICEANU, *Semin. Buc. Cl. VIII*

18103 Ce nu'ţĭ este de potrivă
Iţĭ va fi tot împotrivă.

A. PANN, II, p. 151. — HINŢESCU, p. 151. — S. FL. MARIAN, *Nunta,* p. 9.

Pentru căsătoriĭ.

18104 **Ce nu'ţĭ poftescĭ ţie a fi, altuĭa să nu facĭ.**

Nic. Costin, *Letop. Mold*, I, p. 76.

Şi, precum dice Luca, 6. 31: *cum voiţĭ ca să vĕ facă ómeniĭ, asemenea le faceţĭ şi voĭ.*

18105 **Ce om vreĭ să fiĭ, aşa harniciĭ îţĭ câştigĭ.**

Diaconovicĭ-Loga, p. 25

18106 * △ **Ce poţĭ face astă-dí nu lăsà pe mâne.**

Ilie Hocĭotăŭ, *c. Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvanĭa.* — P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc Cl. VII.* — D. Popovicĭu, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa.*

A se adaogà la No. 49.

18107 * △ **Ce poţĭ face singur nu aşteptà să'ţĭ facă alţiĭ.**

V A. Forescu, *c. Mălinĭ, j. Sucĭava.*

18108 **Cercarea greş n'are.**

D-na El Sevastos, p. 44.

18109 * △ **Cercarea mórte nu aduce.**

Gr. Alexandrescu, *magistr j. Putna.*

18110 **Cere până nu pĭere.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 115.

Adică la vreme şî dĕ grab (Golescu).

18111 **Cere să'ĭ daĭ la soroc,**
Par'că te pune pe loc.

A. Pann, II, p. 85. — Hinţescu, p. 178.

Pentru creditoriĭ ne miloşĭ.

* △
18112 Cere şi ţi sĕ (se) va dà.

A. Pann, II, p. 29. — Hinţescu, p. 31. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 148. — Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

Ḑicere din Evangheliĕ.

18113 Certările prietenuluĭ sunt folositóre.

Diaconovicĭ-Loga, p 18.

18114 Ce s'a amânat
Nu s'a uĭtat.

Hinţescu, p. 3.

Acelaş înţeles ca la No. 17967.

18115 Ce s'a făcut nu se maĭ desface.

Laurian & Maxim, I, p. 563.

18116 Ce se amână nu se uĭtă.

S. I. Grossmann, *Dicţ. Germ.*, p. 71.

Acelaş înţeles ca la No. 18114.

* △
18117 Ce'şĭ face omul singur, nicĭ dracul nu póte să'ĭ desfacă.

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 149. — Al. Popescu, *înv. c. Cernica, j. Ilfov.*

A se adaogà la No. 14871.

* △
18118 Ce ţie nu'ţĭ place,
Altuĭa nu face.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 146; III, p. 118; *Fab.*, II, p. 67. — Laurian & Maxim, II, p. 676. — I. G. Valentinianu, p. 28. — Al. Ipsilanti, *Pravil. Condică, apud Al. Odobescu*, I, p. 273. — P. Ispirescu, *Leg.*, 1872, p. 175; *Rev. Ist.*, II, p. 149. — Hinţescu, p. 146 — I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov* — D. Popoviciŭ, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa.* — C. Teodorescu, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu.* — E. I. Patriciŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

18119 Ce ţie şi altuĭa.

ŞINCAĬ, I, p. 26.

18120 Ce va ajuta mĭeluluĭ celuĭ de astăḑĭ mâncat, de ar şi beli, mâĭne, pelea de pe lup.

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 44.

18121 * Chirolu tricut nu's tórnă.[1])

D. DAN, *c. Nevésta, Macedonĭa.* — MED. COSTANDIN, *c. Molovişte, Macedonĭa.*

18122 * Çi căftă şi-află.[2])

XENOF. CAPSALE, *c. Nevésta, Macedonĭa.*

18123 Cimil cu cimil s'adună.

G. I. MUNTEANU, p. 60.

18124 * △ Cine aduce veste, veste duce.

V SALA, *dasc c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

Să ne ferim de asemene ómenĭ

18125 * Cine a face (altă dată) ca mine, ca mine să păţéscă.

I. CREANGĂ, *Pov*, p. 253.

18126 Cine ajută curînd, dă îndoit.

I. G. VALENTINIAN, p. 39.

18127 * △ Cine alege,
Culege.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 78. — A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 103. — HINŢESCU, p. 3 — P ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I, p. 229; II, p. 149. — BARONZI, p. 60. — I. G. VALENTINIANU, p. 49 — S. I. GROSSMANN, p 110 — P GÂRBOVICEANU, *prof. Sem Buc. Cl VIII* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — E. I PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

---

1) Timpul trecut nu se'ntórce.

2) Ce a căutat, a aflat.

1⁰ Sĕ ḑice pentru ceĭ ce, tot alegênd, ajung să ĭea orĭ-ce sĕ 'ntîmplă, fie cât dĕ prost, ca la culesul viilor, când sĕ culeg struguriĭ d'a rîndul, bun şî rĕŭ fără nicĭ o alegere (GOLESCU).
2⁰ Se ḑice în deosebĭ pentru căsătoriĭ.

* △
18128 Cine alege,
Dese-orĭ rĕŭ culege.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

* △
18129 Cine alege,
In (pe) urmă culege.

HINŢESCU, p. 3. — I. BÂRSAN, *c. Soarş, com. Tîrnava-Mare, Transilvanĭa.*

* △
18130 Cine alérgă mult,
Mănâncă unt.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Costescĭ, j. Argeş.*

18131 Cine are mult, de multe orĭ vine vremea să n'aĭbă nicĭ de cum.

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 134; II, p. 87.

18132 Cine are vreme, să n'o pĭérḑă.

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

* △
18133 Cine aştéptă mură 'n gură,
Nu ajunge ḑioă bună.

GR. ALEXANDRESCU, *magıstr. j. Putna.*

Pentru cel leneş.

18134 Cine bate, aceluĭa i se deschide.

KÁROLY ÁCS, p. 83.

Din Evanghelie. Veḑĭ MATEĬ, 7. 7; MARC., 11. 24; LUC., 11. 9. 10 & 13. 1; ION, 14. 13 & 15. 7 & 16. 23.

18135 **Cine batjocoresce, va fi batjocorit.**

IDEM, *Calend. Rom.*, 1892.

18136 * △ **Cine caută, află.**

NIC MATEESCU, *înv c. Movilița, j. Putna.*

Cine caută, găsesce.

D-na EL. SEVASTOS, p. 180

A se vedé la No. 18028.

18137 **Cine caută vreme, perde vremea.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 79.

Ne învață că nu trebue să întârziăm prea mult, la lucru ce cere pripă, că atuncĭ pĭerdem şĭ vremea ce o avem în mână, şĭ sĕ ḑice pentru ceĭ ce dă ḑi piste ḑi, la orĭ-ce lucru (GOLESCU).

18138 * △ **Cine ce caută, aĭa află.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Cine ce caută, găsesce.

Trib. Popor. (Arad), I, p. 1249. — IUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit Arad, Ungarĭa.*

18139 * △ **Cine ce face luĭ 'şĭ face.**

A PANN, II, p. 102.—HINŢESCU, p 55. — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Pentru rĕŭ, saŭ pentru bine Cine vré rĕul altuĭa, cade asupra luĭ.

18140 **Cine cércă, află.**

KÁROLY ÁCS, p. 83

Acelaş înţeles ca la No. 18136.

18141 *△ Cine cere nu móre, dar nicî cinste nu are.

ALFR. JUVARA, *c. Bĕrlad, j. Tutova.*

Pentru ceî obraznicî.

18142 *△ Cine cere nu pere, dar nicî nume bun nu are.

BARONZI, p. 51. — HINŢESCU, p. 45. — G MADAN, *c. Costescî, ţin. Chişĕnĕŭ, Basarabîa.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VI.* — IUL. GROFŞOREANU, *c. Galşa, comit. Arad, Ungarîa.* — T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănescî, j. Vâlcea.*

18143 *△ Cine cere nu pere, dar nicî omenie n'are.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteîu, Banat.*

18144 * Cine cere, nu pîere.

*△ *Cine cere nu pîere, dar nicî nume bun nu are.*

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 154, III, p. 124. — HINŢESCU, p 31. — LAURIAN & MAXIM, I, p. 601 — P. ISPIRESCU, *Leg*, 1872, p. 164; *Rev Ist*, II, p. 150. — ECAT ŞISMAN, *înv. c. Adam, j Tutova* — G. P. SALVIŬ, *c. Smulţî, j Covurluîu.* — P. A. FORESCU, *j. Sucîava.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem Buc. Cl VII.* — I. POPESCU, *înv c. Dobrenî, j. Ilfov.*

18145 *△ Cine cere nu pîere, nicî multă omenie are.

I. ROMAN, *c. Vima-Mică, comıt. Solnoc, Ungarîa.*

18146 Cine cere nu pîere,
Veste bună nu'î maî mere.

C FLĂMÂND, *c. Borgo-Susenî, comit. Bistriţa-Năsăud, Transilvania.*

18147 **Cine ce'şĭ caută găsesce.**

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p. 153. — HINŢESCU, p. 31.

A se vedé No. 18138.

* △

18148 **Cine ce'şĭ face, luĭ îĭ face.**

HOLERGA, *c. Magareĭ, comit. Tîrnava-Mare, Transilvanìa.*

A se vedé No. 18139.

* △

18149 **Cine dă luĭ 'şĭ dă.**

HINŢESCU, p. 43 — GAVR. ONIŞOR, *c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu.*

* △

Cine dă îşĭ dă.

C. C. BUNGEŢIANU, *c. Mehedinţĭ, j. Vasluĭu.*

Cine dă luĭşĭ dă; cine face luĭşĭ face.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 83.

Adică atât cele bune cât şî cele rele ce vom face, la noĭ se întórce (GOLESCU).

18150 **Cine defaĭmă pe altul înaintea ta, el şi pe tine o să te defaĭme înaintea altuĭa.**

A. PANN, I, p. 168.—HINŢESCU, p. 44.

18151 **Cine dĕ grab sĕ urcă, dĕ grab la pămînt sĕ culcă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 83.

Adică cine dĕ grab se înalţă, dĕ grab şî scapĕtă (GOLESCU).

* △

18152 **Cine de ómenĭ nu se ruşinéză, nicĭ de Dumneḑeŭ nu se înfricoşéză.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Scol. Inv. Cl. VI.*

* △
18153 Cine doresce maĭ mult, perde şi pe cel puţin.

P. Alexandrescu, *c. Mirceştĭ, j. Vasluĭu.*

* △
18154 Cine după ce umblă, capĕtă.

Iul Grofşoreanu, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

* △
18155 Cine este liniştit, se odihnesce.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

18156 Cine face, acela trage.

X*** *c. Nănescĭ, j. Bacăŭ.*

18157 Cine face ca mine, ca mine să paţă.

A. Pann, III, p. 30.—Hinţescu, p. 55.

* △
Cine face ca mine, ca mine să păţéscă.

I. G. Valentineanu, p. 48. — Iul. Grofşoreanu, *c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

Când unul se căeşte de ceea ce a făcut. Vedĭ No. 18190.

18158 Cine face, face i se.

I. Neculce, *Letop*, II, p. 313. — Dim Cantemir, *Ist. Ierogl.*, p. 194.—C. Negruzzi, I, p. 248.

A se vedé No. 18190.

* △
18159 Cine face, luĭ îşĭ face.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 115.— S. I. Grossmann, p. 158.—G. Madan, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabĭa.*— G. I. Tomescu, *înv. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*—Teodorescu, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu.*—E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* *Cine face luĭ îşĭ face; cine dă luĭ îşĭ dă.*

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 169; *Rev. Ist.*, II, p. 151. — Hinţescu, p. 55.

Acelaş înţeles ca la No. 18148.

18160 * △ Cine face, şi cine trage.

Gavr. Onişor, *prof. c. Dobrověţ, j. Vasluĭu.*

18161 * △ Cine greşescc, pătimesce.

S. I. Grossmann, p. 92. — Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

18162 * △ Cine începe multe niciĭ una nu isprăvesce.

E. I. Patriciŭ, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.*

18163 * △ Cine începe multe, puţine sfîrşasce.

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 151.

18164 * △ Cine îndrăsnesce, trăesce; dar niciĭ multă omenie n'are.

Nic. Rusu, *c. Ighisdorf, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.*

18165 Cine jură lesne, minte

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 152.

18166 Cine lăcomesce să apuce cele străine, perde şi ale sale.

Nic. Muste, III, p. 35.

18167 * △ Cine la mult năzuesce, niciĭ una nu isprăvesce.

Nic. Mateescu, *înv. c. Movilıţa, j. Putna.*

A se vedé No. 18162.

18168 Cine merge încet, departe ajunge.

I. G. VALENTINIANU, p. 12.

* △

18169 Cine mult (adese-orĭ) se încrede în alţiĭ adese-orĭ (de multe orĭ) se şi înşélă.

V. SALA, *dasc. c. Hinchiriş, comit. Bihor, Ungaria.*

18170 Cine n'a îndurat suferinţe, nu se îndură de alţiĭ.

IDEM, *Calend. Rom* 1892.

* △

18171 Cine ne-a dat astă-ḑĭ să ne dé şi mâne.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

* △

18172 Cine n'o caută o găsesce; dar încă cine o caută.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, 1872, p. 167. — HINŢESCU, p 68. — G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Cine n'o caută o găsesce; dar încă mi-te cine-o caută!

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, II, p. 153.

* △

18173 Cine nu e ertat nu scie să erte.

C. C. BUNGEŢIANU, *înv. c. Cosovĕţ, j. Mehedinţĭ.*

* △

18174 Cine nu e mulţumit de puţin, nicĭ de mult n'are parte.

G I TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Lăcomia nu e bine.

* △

18175 Cine nu'ĭ mulţămit cu puţîn, nu'ĭ vrednic de mult.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

18176 * △ Cine nu o cautâ şi o găsesce, dar cine o caută.

E. I. PATRICIU, *înv. c Smulţi, j. Covurluiu.*

Omul ne-astîmpĕrat o pate adesea.

18177 * △ Cine nu păstrézä, nu are.

P. GÂRBOVICEANU, *Semin. Buc. Cl. VIII.*

18178 * △ Cine nu póte avé mult, e bucuros şi de puţin.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

18179 Cine nu póte săvîrşi un lucru, să nu se apuce de dînsul.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1239.

18180 Cine nu se mulţămesce cu (de) puţin, nu merită nicĭ mult.

HINŢESCU, p. 157. — BARONZI, p. 52.

18181 Cine nu se mulţămesce de puţin, pĭerde (perde) şi cel mult.

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 73, III, p. 100. — HINŢESCU, p. 157.

18182 * △ Cine nu se mulţumesce de puţin, de mult nicĭ odată.

NIC MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.*

18183 Cine nu se mulţumesce de puţin, nu e vrednic nicĭ de mult.

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 167; *Rev. Ist.*, II, p. 153.

18184 * △ Cine nu te scie te vinde; ĭar cine te scie te cumpĕră.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *Bĕtrân.*

Arată valórea reală a omuluĭ.

18185 Cine nu va să se 'nomoléscă, de noroĭu să se feréscă.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 106.

Adică de rele.

18186 * △ Cine nu voesce când póte, nu va maĭ puté când va voi.

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 153.

18187 * △ Cine o caută, o găsesce.

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 153.—P. Gârboviceanu, *Sem. Buc. Cl. VIII.*

A se vedé No. 18147.

Chi cerca, trova. [1])

Prov Ital.

Suche, so wirst du finden. [2])

Prov. Germ.

18188 * △ Cine o face, şi cine o trage.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Când unul sufere pentru altul.

18189 * Cine o ĭeà prea lată,
Remâne cu ea ne-crĕpată (ne-crepată).

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 58; III, p. 72. — Hinţescu, p. 76. — P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 153.

[1]) Cine caută găsesce.
[2]) Caută şi veĭ găsi.

Cine o ĭea prea lată,
Remâne cu ea ne-grăpată.

Rom. Glumeț, I, p. 25.—G. Coșbuc.

* △
Cine o ĭea lată,
Remâne ne-grapată.

Andr. Marinescu, *înv. c. Humele, j. Argeș.*

Cine încércă peste puterile sale nu isbutesce.
După uniĭ ar fi vorbă de brazda, trasă cu plugul.

* △
18190 Cine o maĭ face (ca mine), ca mine să pață.

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p 153 — G. Bănulescu, *înv. c. Pietroșița, j Dîmbovița.*

Cine va face ca mine, de altă dată ca mine să pață.

I. Creangă, *Conv Liter*, XI, p. 189.

Acelaș înțeles ca la No. 18157.
Pe vremea luĭ Vodă Caragea, osîndițiĭ la spînzurătóre, eraŭ silițĭ să ḑică aceste vorbe, până li se puneà ștréngul de gât.

△
18191 Cine păgubesce, se înțelepțesce.

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc Cl VII.*

18192 Cine pe alțiĭ blestémă,
Urgiĭ asupra îșĭ chĭémă.

A Pann, I, p. 74.

Cine pe alțiĭ blĕstemă
Urgiĭ asupră'șĭ chĭémă.

Hințescu, p. 16. — D-na E. B. Mawr, p. 18.

Italianul dice la rândul luĭ: *Le blestemmie fanno come le processioni ritornando donde partirono.*

* △
18193 Cine pe altul omenesce, pe sine se cinstesce.

V. SALA, *dasc. c. Ghighişenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

* △
18194 Cine pe sine se laudă, acela maĭ tare se 'njosesce.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

△
18195 Cine plânge vara, rîde ĭérna.

ZOE MIHĂILESCU, *înv. c. Buşteni, j. Prahova.*

Acelaş înţeles ca la No. 312.

18196 Cine poftesce (cupesce)
Se stîrpesce.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 993.

Lacomia, 'nesaţiŭ fără frîŭ îşĭ primesce tot-dé-una pedépsa.

* △
18197 Cine póte face bine şi nu face, pĕcătuesce.

V. SALA, *dasc. c. Lunca, comit. Bihor, Ungaria.*

18198 Cine s'apucă de multe, nu isprăvesce nicĭ una.

GALLIN-NĂDEJDE, *Cart. Cit.*

18199 Cine se duce şi umblă după înţelepcĭune, maĭ înţelept se întórce a-casă.

DIM. ŢĬCHINDEAL, *Fab.*, p. 390.

18200 Cine se grăbesce
Curînd ostenesce.

A. PANN, III, p. 15.—HINŢESCU, p. 70.

Cine sĕ grăbesce
Ostenesce.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 101.

Graba nu e în tot-dé-una folositóre.

* △
18201 Cine sĕ grăbesce
Iute sĕ poticnesce.

I. PUŞCARIU. *c. P. Mĕruluĭ, comit. Făgăraş, Transilvania.*

* △
18202 Cine se grăbesce
Se pricheşche.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Cine se grăbesce
Se pripesce.

S. L. GROSSMANN, *Dicţ.*, p. 189.

Arată cât de mult preţuesce răbdarea; graba nu e bună.

18203 Cine se grăbesce,
Şi ce are prăpădesce.

N. BOGDAN, *Nuv*, p. 193.

* △
18204 Cine se iuţesce
Curînd ostenesce.[1])

A. PANN, III, p. 12.—HINŢESCU, p. 84.—NIC. MATEESCU, *înv c. Moviliţa, j. Putna.*

* △
Cine se ĭuţesce,
Curînd se ostinesce.

V. A FORESCU, *c Stănişóra, j Suciava.*

* △
Cine se ĭuţesce,
Pe loc ostenesce.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem Buc. Cl. VII.*

[1]) Hinţescu scrie *ĭubesce* în loc de ĭuţesce.

18205 Cine sémĕnă cu lacrimĭ, culege cu bucurie.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

18206 Cine se plécă vremiĭ, câştigă vreme.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 82.

Adică cine sĕ pórtă după vreme, pururea dobândesce (GOLESCU).

* △

18207 Cine se pornesce cu graba
Sĕ 'ntîlnesce cu zabava.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 44.—D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Francesul dice: *qui trop se hâte, reste en chemin.*

* △

18208 Cine se prea grăbesce, ostenesce iute.

D-ra ECAT. ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

* △

18209 Cine se pripesce la umblat, se poticnesce.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*

* △

18210 Cine se pripesce,
Se păcălesce.

HINŢESCU, p. 153. — V. SALA, *dasc. c. Totorenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

*

18211 Cine se pripesce
Se pîrlesce.

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 172; *Leg*, 195, *Rev. Ist.*, II, p. 155.

18212 Cine spune multe, face puţine.

BARONZI, p. 54.

* △

18213 Cine se razimă pe umbră, greşesce.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adăogă la No. 4720.

18214 Cine se sfiesce nu se încumetă.

IDEM, *Calend. Rom. 1892.*

18215 * Cine se silesce, are.

G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin Chişĕneŭ, Basarabĭa.*

18216 Cine se umilesce, se înalţă.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 450.

A se vedé la No 18083.

18217 * △ Cine-şĭ a luĭ scie.

H. D ENESCU, *înv. c. Zamostea, j Dorohoĭ.*

Vedĭ *Cĭobotă, Cizmă*

18218 Cine'şĭ caută, găsesce.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166.

18219 * Cine şovăesce rĕŭ luĭ îşĭ pricinuesce.

V. A. FORESCU, *c Folticenĭ, j. Sucĭava.*

18220 Cine spune multe, spune maĭ puţin de cât cel ce tace.

IDEM, *Calend. Rom. 1892.*

18221 △ * Cine te scie, te cumpĕră; cine nu (te scie), te vinde.

HINŢESCU, p. 171. — GAVR ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — G. P. SALVIŬ, *înv c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se vedé la No. 18184.

18222 * △ Cine tot alege,
Adese-orĭ rĕŭ culege.

V A. FORESCU, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 17943.

18223 * △ **Cine umblă încet merge departe.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 79. — I. MARINESCU, *înv. c. Bradu-de Jos, j. Argeş.*

Adică cine nu sĕ pripesce, mult sporesce (GOLESCU).

18224 **Cine umblă prea lată**
Rĕmâne crĕpată.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 79.

Adică cine cheltuesce piste mĕsură, curînd istovesce (GOLESCU).

18225 * **Cine unge bine, merge bine.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 12419

18226 **Cine voesce tot-dé-una maĭ mult, acela pĭerde şi cât aŭ avut.**

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 28.

18227 **Crede 'n Domnul, cinstind sfinţiĭ,**
Cum te-a învĕţat părinţiĭ.

A. PANN, I, p. 72.

Crede 'n Domnul, cinstind sânţiĭ,
Cum te-aŭ învĕţat părinţiĭ.

HINŢESCU, p. 34.

18228 * **Crede şi nu cerceta.**

E vorbă de credinţele religĭóse.

La foi, l'œil et la renommée
Ne doivent jamais être touchées.

Prov. Franc.

18229 Credinţa ta te va mântui.

1. G. VALENTINIANU, p. 8 & 11

Şi cum ḑice francesul: *c'est la foi qui sauve.*

18230 Cu adevĕrul în gură, nimenĭ ĕţĭ dă în gură, d'aceea trebuïe şî câte-o mincĭună.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 104.

Adică, tot cu adevĕrul, nimenĭ te ajută (GOLESCU).

*
18231 Cuĭ aĭ să poruncescĭ
Nicĭ odată să nu glumescĭ.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Ca să scie de frică, să te respecteze

18232 Cu cât are tot ar vré să maĭ aïba.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, p. 259.

Acelaş înţeles ca la No 11047.

* △
18233 Cu cât le laşĭ, cu atâta te lasă.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c Murgenĭ, j. Tutova*

18234 Cu cât maĭ multe auḑĭ, cu atât maĭ multe înveţĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

18235 Cu cât maĭ sus veĭ să te suĭ, cu atât maĭ multe furtune acolo veĭ găsì.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 29.

Adică cele înalte cu primejdiĭ (GOLESCU).

* △
18236 Cu cât te afunḑĭ,
Cu atât te cufunḑĭ.

GAVR ONIŞOR, *prof c. Crângu, j. Tutova.*

18237 * Cu cât te descoperĭ, cu atât ţi-e maĭ frig.

AL. MARTINIAN, c. *Bucurescĭ*, j. *Ilfov*.

Să'ţĭ păstrezĭ avutul. Se ḑice maĭ ales pentru părinţiĭ carĭ, înainte de a murĭ, îşĭ împart averea între copiiĭ lor.

18238 Cu cel ales, ales veĭ fi.

HINŢESCU, p. 3.

Cu cel ales, ales veĭ fi, şi cu cel îndĕrĕtnic, te veĭ îndĕrĕtnici.

A. PANN, II, p. 164. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p 158

18239 Cu cel ce plânge, să plângem; ĭară cu ceĭ ce rîd, nu tot-dé-una să rîdem.

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 89.

18240 * △ Cu cel chipeş să nu aĭ de a face.

P. GÂRBOVICEANU, *prof.* c. *Comăniţa*, j *Olt*

Adică cu cel mândru.

18241 Cu cele puţine
Acel (cel) mult sĕ ţine.

A. PANN, III, p. 70. — HINŢESCU, p. 157.

Ne învaţă să fim economĭ, păstrătorĭ.

18242 * △ Cu chibzuĭală daĭ, aĭ.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*

18243 Cugetele Dumneḑeireĭ, şcóla lumiĭ, gândurile femeiĭ şi marea n'aŭ sfîrşit, n'aŭ început.

GR JIPESCU. *Opinc*, p. 133.

18244 **Cu greŭ e a cunósce pre om.**

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab.*, p. 10.

* △

18245 **Cu încetul, cu încetul,**
Se face oţetul.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176; *Rev. Ist.*, II, p 159 — *Abec. Ilustr.*, p 25. — C. C. BUNGEŢIANU, c *Cosovĕt, j. Mehedinţĭ.*

Cu încetul, încetul
Se face oţetul.

S I. GROSSMANN, p. 123.

* △

Cu încetu(l)
Sĕ (se) face oţetu(l).

A PANN, *Ediţ.* 1889, p. 100; III, p. 15. — HINŢESCU, p. 79. — G. MUNTEANU, p. 30. — I. G. VALENTINĬANU, p. 25. — CARAGĬALI, *Conv. Liter.*, XII, p. 410 — G. DEM. TEODORESCU, *Cercet.*, p 29. — REINSBERG-DÜRINGSFELD, II, p. 418. — G. MADAN, c. *Truşenĭ, ţin Chişĕneŭ, Basarabĭa* — H. D. ENESCU, *înv. c Zamostea, j. Dorohoĭ.* — EM POPESCU, *înv. c. Cĭocănescĭĭ-Mărginenĭ, j. Ialomiţa.* — K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stĭubienĭĭ, j. Dorohoĭ.* — V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.* — EM POPESCU, *c. Dobrenĭ, j. Ilfov* — EC. ŞIŞMAN, *c. Adam, j. Tutova.* — TEODORESCU, *învĕţător c. Cursescĭ, j Sucĭava.*

* △

Cu încetul se face oţĕtul.

E. I. PATRICĬU, *înv c. Smulţĭ, j Covurluĭu.*

Arată cât de mult preţuesce răbdarea.

Petit à petit l'oiseau fait son nid.

Prov. Franc.

Con el tiempo maduran las uvas.[1])

Prov. Span.

18246 * △ Cu încetul departe ajungĭ.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu.*

Arată cât de mult preţuesce negraba şi răbdarea.

18247 Cu încetul, încetul, agurida sĕ face mĭere.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 28.

* △ *Cu încetu se face agurida mĭere.*

G. SIMIONESCU, *c. Băsesciĭ, j. Fălciŭ*

Ne învaţă să nu ne pripim, că, cu răbdare, mult dobândim (GOLESCU).

18248 Cu învĕţul altuĭa şi cu pĕrul sĕŭ.

A. PANN, III, p. 24. — HINŢESCU, p. 83.

△ * *Cu învĕţul altuĭa şi cu pĕrul tĕŭ.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Glăvi, j. Vâlcea.*

* △ *Cu învĕţul unuĭa şi cu pĕrul altuĭa.*

CĂLIN IORDACHE, *stud. j Argeş.*

Când unul este bătut.

18249 Cum alédzĭ, acşi culédzi.[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 163.

18250 △ Cum a venit, aşa s'a dus.

---

[1]) Cu timpul se coc strugurii.
[2]) Cum alegĭ, aşa culegĭ.

18251 *Cum e fapta şi plata.

18252 Cum façi, afli.[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit Jahres.*, p. 163.

*
Cum façi, acşi va s'afli.[2])

C. IONESCU, *c. Nevésta, Macedonia.*

Cum ḑice francesul: *qui mal fera, mal trouvera.*

Come se fa, se trœuva.[3])

Prov. Lomb.

18253 *Cum facĭ, ţi se face.

HINŢESCU, p. 56.

18254 * △ Cum o ĭeaŭ, aşa o daŭ.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Când nu poţĭ să garantezĭ că un lucru e aşa cum îl povestescĭ.

18255 Cumpĕră la timp şi veĭ avé la nevoe.

G. I. MUNTEANU, p. 60. — HINŢESCU, p. 41.

18256 Cum şĭ-o face omul singur, nu i-o face nicĭ dracul.

I. NEGRUZZI, *Conv. Liter.*, XIII, p. 31.

Acelaş înţeles ca la No. 18117.

1) Cum facĭ, afli.
2) Cum facĭ, aşa veĭ aflà.
3) Cum facĭ, găsescĭ.

*
18257 Cum vaĭ adari, vaĭ afli.[1])

I. Coyan, *prof. c. Perivoli, Epir.*

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. 18253.
2⁰ După lucru şi rĕsplata

* △
18258 Cu nimic tot nimic.

P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc Cl. VI.*

18259 Cunósce întâiu omul, apoĭ taĭnele tale îĭ descopere.

Diaconovicĭ-Loga, p. 19.

*
18260 Cunósce-te pe tine însu-ţĭ.

I. G. Valentineanu, p. 19.

Traducere a vestiteĭ ḑicere filosofice a Elenilor: γνῶθι σεαυτὸν

*
18261 Cu prea multă grabă,
Nu facĭ multă ispravă.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

18262 Cu sila poţĭ luà omuluĭ, dar cu sila nu'ĭ poţĭ dà.

P. Ispirescu, *Rev. Ist.,* II, p. 162.

*
Cu sila poţĭ să ĭeĭ, dar nu poţĭ să daĭ.

I. G. Valentinian.

Acelaş înţeles ca la No. 13950.

18263 Cu timpul tóte se schimbă.

D-na E. B. Mawr, p. 63.

[1]) Cum o să facĭ, o să găsescĭ.

18264 Cu un dacă la mijloc, s'a dus tréba jumatate.

Voința (ziar), No. 2935.

Făgăduiala condiționată.

18265 Cu un lucru mic
Tot nimic.

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 135; II, p. 88. — HINȚESCU, p. 104.

Acelaş înțeles ca la No. 2435.

18266 Cu vreme, şi cu încetul
Sĕ face tare oțetul.

A. PANN, II, p. 16 — HINȚESCU, p. 208

Graba adese-orĭ strică

18267 * Cu vreme tóte se fac bune.

A PANN, II, p. 21 — HINȚESCU, p. 208 — GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Indemn la răbdăre.

D

18268 * Daca ar fi cum nu este, nu ar fi cum este.

18269 Daca cade omul, anevoe se 'ndreptéză.

A. PANN. *Edit.* 1889, p. 133; II, p. 87. — HINȚESCU, p. 130.

18270 * △ Daca este, este,
Nu maĭ dà la toțĭ de veste.

G. MADAN, c. *Truşenĭ, țin. Chişĕnĕŭ, Basarabĭa.*

18271 * △ Dacă eştĭ sărac, aĭ mânĭ şi picĭóre să muncescĭ.

C. TEODORESCU, *înv. c Lipova, j Vasluĭu.*

Pentru cel leneş.

*
18272 Daca facĭ bine, nu trîmbiţa în lume.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.*

* △
18273 Daca n'aĭ astă-ḑĭ veĭ ave mâne.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci, j Vasluĭu.*

* △
18274 Dacă n'aĭ cu cine n'aĭ,
Adevĕru să nu'ţĭ daĭ.

I. DUMITRESCU, *înv. c. Gânciova, j. Dolj*

Nu'ţĭ deschidea inima la toţĭ.

*
18275 Daca n'ar fi nu s'ar povesti.

I. G. VALENTINIANU, p. 31.

Moḑ glumeţ de a întări veracitatea unuĭ lucru de necreḑut. Formulă cu care se încheĭe basmele.

* △
18276 Dacă nu curge, tot pică.

P. GÂRBOVICEANU, *Semin. Buc. Cl VIII.*

* △
18277 Daca nu e cine nu e, cine e să nu maĭ fie.

BARONZI, p 54. — HINŢESCU, p. 33.—I. G. VALENTINIANU, p. 31. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

18278 Daca nu eştĭ vrednic la o trébă,
Nu-ţĭ bate capul de gébă.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 75; III, p. 101. — HINŢESCU, p. 208.

18279 Dacă nu escĭ vrednic să'(l) ducĭ, nu te încărca peste mĕsură.

A. PANN, I, p. 128.—HINŢESCU, p. 208.

Celuĭ bĕutor.

*
18280 Daca nu'ĭ cine să fie,
Iţĭ pare casa pustie.

*
18281 Daca nu'ĭ, nicĭ nu trebue.

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Şi cum ḑice francezul: *faire bonne mine à mauvais jeu.*

* △
18282 Dacă nu'ĭ, nu'ĭ,
Nu maĭ spune nimĕruĭ.

G. Madan, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabĭa.*

18283 Dacă nu ţi se plécă ţie vremea, plécă te tu vremiĭ.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 116.

Adică nu putem birui ale vremiĭ, trebue să suferim ale eĭ (Golescu).

△
18284 Daca te înţelegĭ d'întâĭu, nu te cerţĭ pe urmă.

Dr. Cristea, *Prov.*, p. 65, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa*

* △
18285 Dacă te sciĭ vrednic,
Nu sta cu'n nemernic.

D-na Ec Şişman, *c. Adam, j. Tutova.*

*
18286 Daca vreĭ, poţĭ.

* △
18287 Dacă vreĭ să'ţĭ sufere alţiĭ, sufere şi tu altora.

V. Sala, *dasc. c. Dumbrăvenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △
18288 Dăĭ cu lanţa să'ĭ ĭeĭ apa.

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov*

18289 Dă şi ţi se va dà.

I. Ionescu, *Carl. Cit.*, II.

*
18290 Dă-te, ş-are Dumnidzĕŭ.[1])

I Coyan, *prof. c. Ianina, Epir.*

18291 Datina e o a doua natură.

Károly Ács, p 82.

* △
18292 De aceea ce se teme omul, nu scapă.

V. A. Foresou, *c. Dorna, j. Suciava.*

* △
18293 De-ar fi bine, de-ar fi rĕŭ,
Să gândescĭ la Dumneḑeŭ.

G. Mihalache, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

* △
18294 De-ar sci omul ce ar ajunge,
Mult ar maĭ ofta şi-ar plânge.

V. A. Foresou, *c. Mălinĭ, j. Suciava.*

18295 De-ar sci omul ce-ar păţì,
Dinainte (de 'nainte) s'ar ferì.

I. Creangă, *Conv. XI,* p. 195; *Pov* 277. — S. Fl. Marian, *Nasc.*, p. 151.

△
18296 De ar sci omul ce-ar păţi,
Nicĭ din casă n'ar eşi.

S. Fl. Marian, *Nasc.*, p. 151.

---

[1]) Mişcă-te, şi are Dumneḑeŭ (pentru tine).

*△
18297 De ar sci omul, cum nu scie, multe 'n lume n'ar păţi.

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

18298 De bun ném sunt faptele bune ale ómenilor.

Dim. Ţîchindeal, *Fab.*, p. 65

18299 De cât a se face, a se strica maĭ pre lesne este.

Dim. Cantemir, *Ist. Ierogl*, p. 268.

*△
18300 De cât de multe orĭ şi puţin, maĭ bine odată şi mult.

P. Gârbovioeanu, *prof. Sem. Buc. Cl. VII*

*△
18301 De cât doĭ: ţĭ'oĭu dà, maĭ bine un: na.

A. Pann, *Edıţ.* 1889, p. 145, III, p. 117. — Hinţescu, p. 47.— P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 156.

Ce aĭ în mână aceia e sigur.

Nu dice către poporul tĕŭ: Du-te şi maĭ vino, mâne-ţĭ voĭu da, când aĭ cu tine.

Prov. Solomon, 3. 28.

18302 De cât multe şi tot rele, maĭ bine una şi bună.

A. Pann, I, p. 149. — Hinţescu, p. 113

*△
De cât multe şi tot rĕle, maĭ bine una şi bună.

C. Teodorescu, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu*

*△
18303 De cât nicĭ odată maĭ bine târdiŭ.

C. Teodorescu, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu.*

* △
18304 De cât să daĭ la calicĭ, maĭ bine să'ĭ puĭ foc.

C. C. Bungeţĭanu, *c. Cosovĕţ. j. Vasluĭu.*

*
18305 De cât să ḑicĭ: vaĭ de noĭ! maĭ bine: vaĭ de mine!

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 103 & 120; III, p. 111. — Hinţescu, p. 198.

De cât să ḑic pe urmă: vaĭ de noĭ! maĭ bine să ḑic: vaĭ de mine!

A. Pann, II, p. 110.

Ḑice nevoĭaşul care nu vré sá se căsătoréscă.

Vaut may dire: paure you, que: paures n'autres.[1])

Prov. Provensal

* △
18306 De cât să muncescĭ de géba, maĭ bine să şeḑĭ de géba.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
18307 De cât să ĭee Dumneḑeŭ minţele omuluĭ, maĭ bine să'ĭ ĭee vĭéţa.

V A Foresou, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

*
18308 De cât să maĭ trăescĭ, maĭ bine să nu morĭ nicĭ odată.

P. Gârbovioeanu, *prof. Sc. Inv. Cl. VIII.*

*
18309 De cât să porţĭ pe om cu vorba, spune'ĭ maĭ bine că nu se póte.

A. Pann, II, p. 144. — Hinţescu, p. 204.

---

[1]) Vaut mieux dire: pauvre mois, que: pauvres nous autres.

18310 * △ De cât tot na şi da,
Maĭ bine odată ba.

V. SALA, *dasc c Ferice, comıt Bihor, Ungaria.*

18311 * △ De cât vom ḑice: vaĭ de noĭ! maĭ bine să ḑic: vaĭ de mine!

E. I. PATRICIU, *înv c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Acelaş înţeles ca la No. 18305.

18312 * △ De ce fugĭ nu scapĭ.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 563.

18313 * △ De fiarele salbatice să nu te temĭ, ci de omul cel rĕŭ maĭ de grabă să'ţĭ fie témă.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broscenĭ, j. Suciava*

18314 * △ Degéba facĭ mânz, dacă nu'ĭ lup să'l mănâncc

PÂRVU, *c. Ivescĭ, j. Tutova.*

Tot adunĭ, dar ce folos dacă nu aĭ cuĭ să laşĭ.

18315 Dĕ grab şî bine, una cu alta nu sĕ prea cuvine.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 92

Adică lucru bun cere vreme maĭ îndelungată (GOLESCU)

18316 De la ceĭ bunĭ, binele veĭ învĕţà, ĭară de te veĭ mestecà cu ceĭ rĕĭ, veĭ perde şi acea puţintică minte ce o aĭ.

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab*, p. 341.

18317 * De la cine nu te aştepţĭ, acela te vinde.

I. NEGRUZZI, *Conv. Lit.*, XII, p. 35.

18318 De la rĕsărit până la sfinţit de sóre, sĕ schimbă, sĕ 'ntórce timpu, dĕ nu'l maĭ cunoscĭ.

Gr. Jipescu, *Opinc.*, p. 132

18319 De mórte nu te teme, şi de vĭéţă nu fiĭ cu grijă.

Dim. Cantemir, *Ist. Ierogl.*, p. 275.

*
18320 De multe în lume am dat,
Şi tot nu m'am învĕţat.

A. Pann, I, p. 171; II, p. 14 — Hinţescu, p. 113. — Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Pentru cel care a greşit.

△
18321 De multe orí ómeniĭ marĭ nu sunt în apele lor.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava*

*
18322 De n'ar fi cĭută ne-doborîtă, n'ar fi vînt ne-biruit.

18323 De nu póte strică altuĭ îşĭ strică luişĭ.

A. Pann, III, p. 17.

De nu póte strică altuĭ îşĭ strică luĭ.

Hinţescu, p. 181.

Pentru omul rĕutăcĭos şî necăgĭos.

18324 De poftescĭ să te cinstéscă, cinstesce şi tu pe alţiĭ.

C. din Golescĭ, I, p. 22.

Acelaş înţeles ca la No. 17104

* △
18325 Deprinderea e a doua natură.

C. Teodorescu, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu.*

18326 Deprinderea se face fire.

V Alexandri, *Teatr.*, p. 20.

18327 De puţin cine nu sĕ mulţumesce
Nicĭ de mult nu se învrednicesce.

A. Pann, *Edit* 1889, p. 157.

* △

De puţin cine nu sĕ mulţămesce
Nicĭ dė mult nu se învrėdnicesce.

Hinţescu, p. 158 — V. Sala, *dasc. c. Poenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

* □

18328 Deşertarea deşertărilor şi tóte sunt deşarte.

Miron Costin, *Letop. Mold.*, I.

Arată deşertarea lucrurilor omenescĭ.

Vanité des vanités et tout est vanité.

Ecclesiast.

18329 De unde tot ĭeĭ şi nu puĭ, curînd sĕ isprăvesce.

A. Pann, III, p 72.

A se adaogà la No. 12224.

* △

18330 De unde viĭ şi unde te ducĭ,
Tot puĭ de pupăză mĭ-aducĭ.

P. Gârboviceanu, *prof. Scol. Inv. Cl VI.*

* △

18331 De va cădea vrăjmaşul tĕŭ, tu nu te bucurà de el.

G. Bănulescu, *înv. c. Pĭetroşiţa, j Dîmboviţa.*

18332 Dĕ veĭ dà dĕ ocol, veĭ ajunge maĭ curînd, dĕ veĭ merge de-a dreptul, veĭ zăbovi maĭ mult.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 92.

De veĭ dà ocol veĭ ajunge maĭ curînd.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 160

Sĕ ḑice pentru drumul cel rĕŭ, fie şî drept, la orĭ-ce lucrare (GOLESCU).
Origina ḑicereĭ se va găsi în A. PANN, etc., *Fata cea istéţă.*

18333 De voĭ nemeri
Multe inimĭ voĭu rănì.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 92.

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce sĕ fălesc în puterĭ (GOLESCU).

18334 Ḑi'ĭ tu luĭ, orĭ cât îţĭ place,
Că el tot ce scie face.

A. PANN, I, p. 94.

Veḑĭ *Nerod.*

Pentru omul nerod.

18335 Din câte tu auḑĭ, nooĕ dă le la o parte,
şî dĕ una să n'aĭ parte.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

18336 Din cele ce'ţĭ scrie în carte,
Nu te duce maĭ departe.

A. PANN, I, p 72. — HINŢESCU, p. 172.

Adîcă ţine-te bine de textul Biblieĭ şi nu cauta să'l tălmăcescĭ şi să'l restălmăcescĭ.

18337 * Din cele micĭ se cunosc cele marĭ.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

18338 * Din colibă încă sĕ nasc ómenĭ marĭ.

V SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ-Băresci, comit. Bihor, Ungaria*

18339 **Din încurcătură în împleticire.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 174.

Adică din rĕŭ în maĭ rĕŭ.

18340 **Din limbĭ streine să învețĭ, și în limba ta să scriĭ, ca némul tĕŭ să ți'l luminezĭ.**

Hințescu, p. 90.

18341 * △ **Din nimic, tot nimic (ĭese).**

C. Teodorescu, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu* — Gr. Alexandrescu, *magistr j. Putna.*

* *Din nimica tot nimica.*

18342 * △ **Din puțin se face mult.**

P. Gârboviceanu, *prof Sem. Buc. Cl. VIII*

18343 * **Dómne ajută,**
Cuĭ sărută,
Și priesce
Cuĭ ĭubesce.

I. Arbore, *ing j. Buzĕŭ*

18344 * △ **Dómne, fie în voĭa ta.**

V. Alexandri, *Poes. Pop.*, p. 211.

Cuvintele luĭ Isus Hristos pe cruce.

Seigneur, que votre volonté soit faite et non la mienne.

Evangiles

18345 **Domnul este adevĕrul; când păzescĭ adevĕrul, te asemenĭ cu Dumnedeul.**

Iord Golescu. *Mss* II, p. 148.

18346 Domnul mărturie între ómenĭ este, la câte sĕ grăĭesce. D'aceea adevĕrul nicĭ cum să'l ascunḑĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 148.

*

18347 Duhul omuluĭ e ca o funĭe; de ce o întinḑí de ce slăbesce.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava*

18348 Dumneḑeŭ n'ajută celuĭ care umblă cu furtușag.

I. CREANGĂ, *Amint.*, p 51.

18349 Dumneḑeŭ precum e de harurĭ dătător, așa celor ce nu'ĭ mulțumesc este și drept resplătitor.

ZILOT ROMÂNUL

18350 După care aș merge nu mĕ cere,
Care vine
Nu'ĭ de mine.

I. T. MERA, *Conv. Liter*

Ḑice fata care îmbĕtrânesce ne-măritată.

18351 După fapta chibzuire,
Ades aduce căire.

V. ALEXANDRI & L. ROSETTI, *Mss*

* △

18352 După faptă se cunósce omu.

P. ALEXANDRESCU, *c. Mircescĭ, j. Vasluĭu*

* △

18353 După faptă
Și plată.

NIC COSTIN, *Letop. Mold*, II, p. 33. — A. DONICĬ, *Fab.*, I, p. 24 — P. ALEXANDRESCU, *c. Mircescĭ, j. Vasluĭu.*

* *După faptă şi plată, să nu rîdĭ de nime nicĭ odată.*

Gr Alexandrescu, *magistr j. Putna.*

«Pe urmă, înţelegênd Moscalıĭ de vicleşugul luĭ Ramadanovski, l'aŭ prıns Impĕratul Moscĭcescu, şı aŭ topıt banıĭ ce aŭ fost luat de la Turcĭ, şi l'aŭ turnat în gura luĭ Ramadanovskı; şi aşa *'şĭ-aŭ luat plata după fapta luĭ.*» — I. Neculce, II, p. 211.

18354 * După o scurtă plăcere, urméză o lungă durere.

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

E

18355 E destul de rĕŭ
Dacă n'aĭ al tĕŭ.

A Pann, I, p. 136. — Hinţescu, p. 160.

E fórte rĕŭ
Dacă n'aĭ al tĕŭ.

Hinţescu, p. 186.

Pentru cel lipsit de mijlóce.

18356 * E lesne a cârti, dar anevoe a îndrepta.

Francesul ḑice: *la critıque est aisée.*

18357 El face, el strică.

Dim. Ţîchindeal, *Fab.*, p. 78.

18358 El ĭea de la toţĭ, şi de la el nimenĭ.

I G. Valentinĭanu, p. 50.

Pentru cel sgârcit

18359 * △ El şi ea se tot codeà,
Şi nimică nu sporeà.

V. Sala, *dasc. c Buntescĭ, comıt. Bıhor, Ungarĭa.*

18360 E maĭ bine a sci puţine şi bine.

SION, p. 78.

18361 E maĭ bine a suferì ne-dreptate,
Ca a face strîmbătate.

HINŢESCU, p. 120.

A se adaogà la No. 12340.

Mezus esser injuriadu que injuriare.[1])

Prov. Ital.

18362 * △ E maĭ uşor a ḑice ba,
De cât tótă ḑiua na.

V. SALA. *dasc. c. Guranĭ & Merag, comit. Bihor, Ungaria*

18363 * △ Era vaĭ de mine, acum e vaĭ de noĭ.

CĂLIN IORDACHE, *stud. j. Argeş*

Ḑice omul nevoĭaş care s'a căsătorit.

18364 * △ E rĕŭ când te ajunge sărăcia în haĭne domnescĭ.

I. LUNGU, *c. Sebeşul-Mare, Transilvania.*

18365 * E ruşine pentru acel ce linge unde a scuĭpat.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

18366 * Esemplele rele strică moravurile bune.

G. I. MUNTEANU, p. 15. — HINŢESCU, p. 55. — V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

18367 Este fericit cel care se mulţumesce cu puţin.

I. G. VALENTINĬANU, p. 9.

---

[1]) Maĭ bine să fiĭ înjurat de cât să înjurĭ.

18368 *△ **Este lesne a ertà, dar este greŭ a uĭtà.**

P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

18369 **Eştĭ stăpân pe capul tĕŭ,**
Orĭ pe bine, orĭ pe rĕŭ.

A. Pann, II, p. 152.

Eştĭ stăpân pe capul tĕŭ,
Orĭ la bine, orĭ la rĕŭ.

Hinţescu, p. 180

Eştĭ liber să facĭ ce vreĭ.

18370 **Eŭ am fost ca tine, tu n'aĭ ajuns ca mine.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 6. — P. Ispirescu, *Rev. Ist*, III, p. 379.

Sĕ ḑice către tineriĭ ce vor să sĕ arate maĭ învĕţaţĭ de cât ceĭ bĕtrânĭ (Golescu).

18371 * **Eŭ fac, eŭ trag.**

P Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 379.

Eŭ fac, eŭ trag;
P'altu în belea nu bag.

A Pann, *Ediţ.* 1889, p 115; III, p. 102. — Hinţescu, p. 56

Când cine-va nu vré să asculte de sfaturile altuĭa.

18372 **Eŭ îĭ cer ca să'mĭ dé mie,**
Şi el îţĭ întinde ţie.

A Pann, I, p 88. — Hinţescu, p. 44.

Pentru omul nerod.

18373 * Eŭ şi cu mine.

FILIMON, *Cĭocoĭ*, p. 168. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, III, p. 379.

1⁰ Pentru a se arĕta că cine-va e singur.

2⁰ Acelaş înţeles ca la § 1⁰, cu adaosul că e totuşĭ în stare să facă un lucru, fără ajutorul altuĭa, şi cum dice francesul: *moi seul, et c'est assez.*

18374 * △ E uşor a fi bogat, dar greŭ a fi fericit.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

F

18375 Fă cum facĭ, că bine facĭ.

D-na EL. SEVASTOS, p. 96

18376 * △ Fă faptă şi'ţĭ veĭ primi rĕsplata.

G MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

18377 * △ Fapta bună laudă pe om.

C TEODORESCU, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

18378 * Fapta bună nu are laudă.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

18379 * Fapta bună vorbesce de sine.

I. G. VALENTINIANU.

18380 Fapta cea rea o ascundĭ de ómenĭ, dar Dumnedeŭ tóte le vede.

DIACONOVICĬ-LOGA, p. 19.

18381 Fapta cea rea tot, când-va, se pedepsesce.

DIACONOVICĬ-LOGA, p. 21.

*
18382 Fapta face ruşinea, ear nu pedépsa.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j Sucĭava.*

Francesul dice: *le crime fait la honte et non pas l'échafaud.*

*
18383 Fă şi tu ce face tótă lumea.

A. Pann, II, p. 114. — Hinţescu, p. 55.

18384 Faţa ta de nu e frumósă, cu învĕţăturĭ folositóre o poţĭ împodobi.

Diaconovicĭ-Loga, p. 21.

* △
18385 Fă-te luntre şi punte, dacă vreĭ să fiĭ om.

I Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j Ilfov.*

* △
18386 Fă-te topor de óse, numaĭ să'ţĭ ajungĭ scopu.

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov*

* △
18387 Feresce-te de cărbunele acoperit.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

Adică de cel viclén.

*
18388 Feresce-te de fapte de ruşine.

Diaconovicĭ-Loga, p. 22.

*
18389 Feresce-te de linguşitorĭ,
Daca nu vreĭ să morĭ.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

*
18390 Ferice de cel ce nu se prea dă jos de pe saltea.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava*

Adică de cel cu dare de mână, care nu are nevoe să lucreze.

*

18391 **Ferice e acel ce nu trăesce decât în sěul luĭ.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Açelaş înţeles ca la No 18390.

18392 **Fericirea adevĕrată, cu cât se vechésce, cu atâta maĭ mult se fericesce.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 86.

*

18393 **Fericit acela care se mulţumesce cu puţin.**

*

18394 **Fericit e acel ce póte încălḑi maĭ mulţĭ la soba luĭ.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Adică care póte face bine altora.

*

18395 **Fericiţĭ ceĭ săracĭ cu duhul, că acelora este împĕrăţia cerurilor.**

I. G. VALENTINEAN, p. 32 & 48.

Ḑicere din Biblĭe şi Evanghelie. Veḑĭ Mateĭ, 5. 3; Luca, 6. 20, Prov, 16. 19 & 29. 23, etc.

*

18396 **Fericiţĭ sunt ceĭ blânḑĭ că aceĭa vor moşteni pămîntul.**

Ḑicere din Biblĭe şi Evanghelie. A se vedé Mateĭu, 5 5, Ps 37 11.

*

18397 **Fericiţĭ sunt ceĭ ce plâng, că aceĭa se vor mângâĭa.**

Ḑicere din Biblïe şi Evanghelie. Veḑï Mateïu, 5. 4; Isa. 61. 2. 3; Luca, 6. 21, Ion, 16. 20, etc

18398 * Fericiţï sunt ceï milostivï, că aceïa se vor milui.

Ḑicere din Evanghelie. Veḑï Mateïu, 5. 7; Marc., 11. 25; 2. Tim. 1. 16; Ebr., 5. 10.

18399 * Fericit omul care se mulţumesce cu ceva maï puţin de cât are.

18400 * Fie-care are câte o metéhnă.

C Teodorescu, *înv. c Pungescĭ, j. Vasluĭu.*

Adică câte un cusur

18401 Fie-care cum apucă
Ast-fel trebue s'o ducă.

A. Pann, I, p 72. — Hinţescu, p. 5

Omul să se ţină de legea luï cea părintéscă

18402 * Fie-care este stăpân pe capul luï.

P. Ispirescu, *Rev. Ist*, III, p. 379

18403 * △ Fie-care face cum se pricepe.

C. Teodorescu, *înv. c. Dogele, j. Vasluĭu*

18404 * △ Fie-care lucru e pe şartul sĕŭ.

I. Popescu, *înv c. Dobrenĭ, j. Ilfov*

18405 * □ Fie-care pentru sine şi Dumneḑeŭ pentru toţï.

Devisa egoiştilor

Chacun pour soi et Dieu pour tous.

Prov. Franc.

18406 * △ Fie-care pe ale luĭ scie.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Adică nu e om fără supĕrare.

18407 * △ Fie-care trebue să trăĭéscă.

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Și cum dice francesul: *tout le monde doit vivre.*

18408 Fie-care unde cunósce, acolo trage.

A. Pann, *Edıț.* 1889, p. 161; III, p. 130.

18409 Fie-cine ce face pentru el este.

A Pann, II, p. 21.—Hințescu, p. 55.

18410 Fieș-ce care pizmuesce ce'ĭ maĭ frumos de cât el.

Dim. Țĭchindeal, *Fab.*, p. 145.

18411 Fiĭ înțelept ca șarpele, muncitor ca albina și dornic ca turturica.

P Ispirescu, *Rev. Ist.*, III, p. 382; *Leg*, 1872, p. 176.

△ *Fiĭ înțelept ca șerpele, muncitor ca albina și doritor ca turturica.*

Hințescu, p. 81. — S. Fl. Marian, *Ornit.*, II, p. 209 — *Șezat.*, II, p. 56.

Fițĭ înțelepțĭ ca șerpiĭ și simpli ca porumbĭeiĭ.

Laurian & Maxim, I, p. 787; II, p. 1167.

Dicere din Evangheliĭ. A se vedé Mateĭu, 10. 17; Rom., 16. 19; Efes., 5. 15.

18412 Fiĭ la orĭ-ce în ferélă,
Nu dà loc de bănuĭală.

A. PANN, I, p. 168. — HINŢESCU, p. 137.

18413 * Fiind sărac nu te asemĕna cu cel bogat, ci te strînge pe tine cu gândul tĕŭ.

G BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j Dîmboviţa.*

18414 * △ Fiĭ statornic întru cugetul tĕŭ şi unul să fie cuvîntul tĕŭ.

G. BĂNULESCU, *înv c. Pietroşiţa, j. Dâmboviţa.*

18415 * △ Fiĭ tăcut de voĭescĭ a trăi mult.

IULIANA SALA, *c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

18416 Finea bună, tóte bune.

G. I. MUNTEANU, p. 17. — KÁROLY ÁCS, p. 81. — HINŢESCU, p. 188.

18417 Firea, de cât deprinderea, maĭ veche este.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 291.

18418 Frica face urîcĭune, şi urîcĭunea, cât de târdiŭ isbucnesce.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*

18419 Frumuseţea fără înţelepcĭune, este ca o flóre în tină.

DIM. ŢICHINDEAL, *Fab*, p. 123.

18420 Frumuseţea feţiĭ tale să nu o facĭ urîtă cu fapte rele.

DIACONICĬ-LOGA, p. 21.

18421 Fudzi d'ĭu s-'ncaţe, tradzi di nă parte. [1])

G. WEIGAND, *Die Arom.*, II, p. 278.

△ *
18422 Fugĭ de ceĭ rĕĭ,
Ca să nu te facĭ ca eĭ.

D-ra ECAT. ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

18423 Furtuna, când va să trântéscă, întâĭu ridică, şi nenorocul rîde întâĭu, apoĭ plânge.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 94.

G

* △
18424 Gândesce de adĭ ce veĭ mâncà mâne.

V. SALA, *dasc. c. Sudrigiŭ & Leheceni, comit. Bihor, Ungaria.*

Să fim prevĕdĕtorĭ.

*
18425 Géba viĭ, géba te ducĭ,
Géba maĭ spargĭ la papucĭ.

I. VALENTINEANU, p. 38

Arată o stăruinţă zadarnică.

* △
18426 Géba viĭ, géba te ducĭ,
Géba mamaliga stricĭ,
Şi maĭ rupĭ nisce papucĭ.

A. GOROVEĬ, *j. Suceava.*

Acelaş înţeles ca la No. 18425.

* △
18427 Géba viĭ, géba te ducĭ,
Géba rupĭ cele opincĭ.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j Covurluiu.* — *Şezăt*, II, p. 219. — V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suceava.*

[1]) Fugĭ de unde se cértă, dă-te (tragĭ) de o parte.

Acelaş înţeles ca la No. 18426.

18428 *△ Géba viĭ, géba te ducĭ,
Géba rupĭ nisce papucĭ.

V. A. Forescu, *c. Mălinĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 18427.

18429 Géba viĭ, géba te ducĭ,
Géba spargĭ nisce papucĭ.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 84. — A Pann, III, p. 5. — Hinţescu, p 201.

Arată zădărnicia lumiĭ, şî că în zadar alergăm după nădejdĭ (Golescu).

18430 Géba viĭ, géba te ducĭ,
Nu maĭ rupĭ nisce papucĭ.

V. Alexandri & L Rosetti, *Mss.* — Idem, *Calend. Rom.*, 1892.

Acelaş înţeles ca la No 18429.

18431 *△ Géba viŭ, géba mĕ duc,
Nu sciŭ în cotro s'apuc.

C. Teodorescu, *înv. c. Cursescĭ, j Vasluĭu.*

Ḑice omul amărît

18432 Graba perde adevĕrat de multe orĭ; ĭară de multe orĭ şi isbândesce.

Miron Costin, *Letop. Mold.*, I, p. 341.

18433 Graba
Perde tréba.

* △
18434 Graba
Strică tréba.

A. Pann, *Ediţ* 1889, p. 100. — I. G. Valentinianu, p. 29 & 45. — P. Ispirescu, *Leg.*, 1872, p. 180. — S I. Grossmann, p. 189 — *Gazet. Pop.*, I, No. 225 — *Voinţa*, XIII, No. 3349. — I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov* — Ec Şişman, *înv c. Adam, j Tutova* — K A. Zamfirescu-Diacon, *înv. c Stĭubenĭĭ, j. Dorohoĭ.* — N. Bogdan, p. 193 — Em. Popescu, *înv. c. Cĭocănescĭĭ-Mărgineni, j Ialomiţa.* — I. Niţescu, *înv. c. Vĭepescĭ, j. Olt.* — V. Sala, *dasc c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.* — Iul Grofşoreanu, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.* — Liviŭ Pap, *înv. c Cosovinţ, comit. Arad, Ungarĭa.* — D Popovicĭu, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa*

* △
Graba
Strîcă tréba.

Avr. Corcea, *paroh, c. Costeĭu, Banat*

Graba nu e bună, şi arată cât de mult preţuesce răbdarea

18435 Greşéla ne-certată, fără hotar prinde a cresce.

Nic. Muste, *Letop. Mold.*, III, p. 88.

*
18436 Greŭ e a rĕdicà pĭétra de la inimă.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava*

18437 Greŭ se cunósce cine-va pe sine.

A. Pann, I, p. 9.

A se vedé în A. Pann, Povestea vorbiĭ, I, p. 7—9.

H

18438 *△ Hatîrul n'are hotare.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

I

18439 * Içĭ amânare trî ghine.[1])

I. COYAN, *prof. c. Băésa, Epir.*

Şi amânarea unuĭ lucru póte fi, câte odată, folositóre.

18440 * Içido di cripare, omlu prinde s-arucă la păltari.[2])

G ZUCA, *c. Berat, Albania.*

18441 *△ Iea ce'ţĭ place, numa nu alege

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Când te îmbie la mâncare.

18442 * Iea pe unul şi dă în celă-l-alt.

HINŢESCU, p. 196

18443 * Iértă celor ce'ţĭ fac rěŭ.

18444 Iértă pe toţĭ, numaĭ pe tine nu.

IDEM, *Calend. Rom 1892.*

Să fiĭ maĭ indulgent pentru alţiĭ de cât pentru tine.

18445 Înainte ca să-façĭ vêr'un lucru, adună-ta şi ĩia mintuire di la m̃iclu şi di-la merele; dipre-apoïa 'nçepĭ şi lucrédză [3])

ANDR. AL BAGAV. *Cart. Alég*, p. 91

Vedĭ *No. 18575.*

---

[1]) Orĭ-ce amânare (întârdiere) pentru bine.

[2]) Orĭ-ce grijă, omul trebue să arunce la spate.

[3]) Inainte de-a face un lucru, adună-te şi ĭea sfat de la mic şi de la mare, pe urmă să începĭ şi să lucrezĭ.

Sfaturile celor-l-alţĭ ne pot fi de mare folos.

18446 * △ Înainte de a porunci, învaţă a te supune.

P. GÂRBOVICEANU, *Sem. Buc. Cl. VIII.*

18447 * Încălḑesce-te cât arde focul.

SUHAMEL, *Transilvania.*

18448 * Începe una şi isprăvesce alta.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Omul ne-statornic.

18449 * Începutu e greŭ.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 121

18450 * Începutu'ĭ anevoe;
Urma, vine
De la sine.

18451 * △ Începutul fie cum o fi, sfîrşitul să fie bun.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Căcĭ urma alege.

18452 * △ Incercare(a)
Mórte n'are.

P. GÂRBOVICEANU, *prof c. Drăgănescĭ, j. Vlaşca.* — A. BOLINTINEANU, *ing. j. Ilfov*

Omul e dator să încerce

18453 * △ Incetu(l) cu încetu(l) departe ajungĭ.

GR. POIENARU, *înv. c. Rassa, j. Ialomiţa.* — V. SALA, *dasc c Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungaria* — D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin, comit Arad, Ungaria*

A se vedé No. 18246.

* △
18454 Incetul cu încetul perḑĭ timpul.

V. SALA, *dasc c. Rieni & Fênaţa, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △
18455 Incetul, cu încetul,
Se (sĕ) face oţetul.

P. ILIEŞ, *îng. c. Baĭa-de-Criş, Transilvanĭa* —D. POPOVICĬU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungarĭa.*

* △
Incetu cu încetu
Sĕ face oţĕtu.

ILIE HOCĬOTĂŬ, *c Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvanĭa.*

A se vedé No. 18245.

* △
18456 Încet, încet, departe ajungĭ

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 101, III, p 15.—S I. GROSSMANN, *Dicţ*, p 233 —HINŢESCU, p 78. — LAURIAN & MAXIM, I, p. 41 — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem Buc Cl. VIII* — EC ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j Tutova* — E I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu*

Acelaş înţeles ca la No. 18453

18457 Încet, încet departe mergĭ.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 17

Adică cine nu sĕ pripesce, mult sporesce (GOLESCU).

18458 Închide-ţĭ uşa caseĭ, până a nu ţĭ-o goli o furul.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 102

Adîcă păzesce-te până a nu păţi (GOLESCU).

* △
18459 In ḑiua de aḑĭ, cât îĭ apucă cu mâna, atâta e al tĕŭ

G. P. SALVIŬ, *înv. c Smulţĭ, j Covurluĭu.*

18460 * △ În fie-care om şéde un dobitoc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem. Buc. Cl. VIII*

Pe care vinul îl dă câte odată la ivélă.

18461 Inimă mare, largă, să aĭ daca vreĭ să trăescĭ.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 112.

18462 Înţelepcĭunea când grăĭesce, pune-ţĭ mâna la gura ta, şî urechea la gura eĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 102.

Adică să tacĭ şî la ea să ascultĭ (GOLESCU).

18463 Înţelepcĭunea este maĭ fără de mórte de cât tóte averile.

DIM. ŢÎCHINDEAL, *Fab*, p. 230.

18464 * △ Întîmplarea
Vină n'are.

G. MADAN, *c. Truşenĭ, ţin Chişĕneŭ, Basarabĭa.*

18465 * △ Între aĭ meĭ am fost şî aĭ meĭ nu m'aŭ cunoscut.

I. G. VALENTINIANU, p 49

Ḑicere luată din Evangheliĭ.

18466 * △ În tréba altora nu te băgà.

V. SALA, *dasc. c. Zăvoenĭ & Petrilenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

18467 Învĕţat éste maşi păţitlu. [1])

ANDR. AL BAGAV, *Cart. Alég.*, p. 44.

Cine a păţit multe, scie multe.

---

[1]) Invĕţat este numaĭ păţitul.

18468 * △ **Învĕţu(l) are şi desvĕţ.**

A Pann, *Edıţ.* 1889, p. 58 ; III p. 71. —Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 15. — Dr. Cristea, *Prov*, p. 122, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungarĭa.* — I. G. Valentinĭanu, p. 36. — P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII.* — Em. Popescu, *înv c. Ciocănesciĭ-Mărgineni, j. Ialomiţa.* — G. Alexandrescu, *j Putna*

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce sĕ socotesc că nu 'ĭ póte nimenĭ a'ĭ înfrînà, dĕ năravurile lor cele rele (Golescu).

18469 **Invĕţul din fire**
N'are lecuire.

Baronzi, p. 51. — Hinţescu, p. 83.

18470 * △ **Invĕţul**
Îl desbară bĕţul.

A. Pann, *Edıţ.* 1889, p. 115; II, p. 102. —Hinţescu, p. 83.—V. Sala, *dasc c Cărpınet, comit. Bihor, Ungarĭa.*

18471 **Isbânda ne-dobândită nasce dosada.**

Dim. Cantemir, *Ist. Ierogl*, p. 189.

18472 * **Iubesce pe aprópele tĕŭ ca pre tine însuşĭ (însuţĭ).**

Dim Ţîchindeal, *Fab*, p. 133. — I. G. Valentinianu, p. 11. — I Ionescu, *Cart. Cit.*, p. II.

J

18473 * △ **Jîpóe teĭu când sĕ ĭeà.**

G Madan, *c Truşenĭ, ţin. Chişĕneŭ, Basarabĭa.*

Teĭu sĕ jupóĭe în luna luĭ Maĭu.

L

18474 La cel ce te duşmănesce,
Tu cu bine'ĭ rĕsplătesce.

A. PANN, II, p. 20.—HINŢESCU, p. 53 —Dr. CRISTEA, *Prov*, p. 127, *comit. Sibiŭ, Transilvania.*

18475 La fapte bune puţinĭ s'adună;
Mult pot puţinĭ bunĭ împreună

I. VĂCĂRESCU.—B. P. HĂŞDEŬ, *Etym Magnum*, p 395.

* △
18476 La început orĭ-ce lucru este (e) greŭ.

HINŢESCU, p 93 —EC. ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.* — V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j Sucĭava.* —G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j Tutova*

* △
La 'nceput tot lucrul e greŭ.

H D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, j Dorohoĭ.*

E greŭ până te deprindĭ cu o lucrare, saŭ până te hotarescĭ să o începĭ, căcĭ:

Inceputu'ĭ anevoe,
Urma vine de la sine

SPERANŢĂ, I, p 54.

De altminterea maĭ scim că: *Românu 'ĭ greu până se apucă de o trébă, că de lasat, sa lasa el îndata.*

18477 La începutul saculuĭ şî pĕ la sfîrşitul luĭ te poţĭ sătură, iar pĕ la mijlocul luĭ mult mult să te sfiescĭ, dacă nu vreĭ să'l sfîrşascĭ.

IORD GOLESCU, *Mss* II, p. 106

Ne învaţă cum să ne păstrăm averea, adică cum vedem că sĕ împuţinéză, să stăm din zădarnicele cheltuelĭ (GOLESCU).

* △
18478 **Lasă, nicĭ când nu'ĭ bun.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Românu la orĭ-ce tot e gata să ḑică: lasă

18479 **Lasă şi eŭ să'l ating,**
Spatele să 'ĭ maĭ încing.

A. Pann, III, p. 25.

Pentru cel bătăĭos.

*
18480 **La tótă binefacerea ce o facĭ, fiĭ vesel.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria*

*
18481 **La tóte urma alege.**

A. Pann, *Ediţ* 1889, p 134; II, p. 87. — Hinţescu, p. 197.

La sfîrşit se vede cum a eşit lucrul

18482 **La uniĭ unele, şi la alte altele.**

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 104 — Hinţescu, p. 196.

Despre căsniciĭ

* △
18483 **Légă căţeaua de gard.**

D-ra Ecat Şişman, *înv. c. Adam, j. Tutova*

A se vedé No. 7093.

* △
18484 **Lesne a ḑice, anevoĭe a face.**

V Sala, *dasc c Sust & Sedişte l, comit. Bihor, Ungaria.*

* △
Lesne a ḑice, greŭ a face.

Avr. Corcea, *paroh, c Coşteĭu, Banat*

18485 **Lesne a ertà, dar anevoe a uità.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 115; II, p 103

* △ *Lesne (e) a ertà, anevoie a uità.*

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 166 —HINȚESCU, p. 54.—Dr. CRISTEA, *Prov.*, p 136, *c. Gura-Rîu-luï, Ungaria.* — V. SALA, *dasc c. Talpa & Pocola, comit Bihor, Ungaria.*

A se vedé snóva din Povestea Vorbiï.

18486 **Lesne e a învěțà, greŭ a face.**

REINSBERG DÜRINGSFELD, II, p. 132.

18487 * **Lesne a judecà pe altul.**

Să fim indulgențí pentru alțiï

18488 **L̃ïa-o când o afli, s'o aï tră când lipsésci.** [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 167.

Să fim prevěḑětorï.

18489 **Lipsa și sărăcia smeresce și mândria cea maï mare.**

DIM. ȚÎCHINDEAL, *Fab*, p. 310.

18490 * **Lucrul bine început**
E pe jumătate făcut.

A se vedé la No. 18039.

Principium dimidium totius

Prov. Lat

[1]) Iea-o când o afli, ca să o aï când îțï trebuie.

Chose bien commencée est à demi achevée.

Prov. Franc.

18491 * △ Lucrul de astă-ḑĭ nu'l lăsa pe mâĭne.

D-ra Ecat Şişman, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

18492 △ Lucru de grabă
Nu e de nicĭ o trébă.

G. Dem Teodorescu, *Poes Pop.*, p 177

18493 Lucrul făcut nu sĕ maĭ póte desface.

Ion al luĭ Sbiera, *Pov*, p. 88.

18494 Lucrul greŭ apasă pĕ cel uşor.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 41.

Adică ceĭ marĭ pururea supĕră pĕ ceĭ maĭ micĭ (Golescu).

18495 Lucrul la timp dăruit
Preţuesce îndoit.

A Pann, III, p 139.

A se adaogà la No. 11792.

18496 Lucrul rĕŭ nu pĭere cu una cu doue.

I. Creangă, *Amint.*, p. 16

18497 Lucrul şi cu rugăcĭunea fac pe om bun şi înţelept.

V. Haram, *Cart Cit*

18498 Lumea asta e pe dos;
Tóte merg cu capu 'n jos.

I. Creangă, *Pov*, p 248.

18499 * Lumea cu lumea, şi noĭ cu noĭ.

D-na Z. Juvara, *c. Bêrlad, j. Tutova*

Acelaş înţeles ca la No. 9565.

△
18500 Lumea e amăgitóre,
Ca o flóre trecĕtóre,
Ca o apă curgĕtóre

V. ALEXANDRI, *Poes. Pop.*, p. 386.

*
18501 Lumea nu s'a făcut într'o ḑi.

V ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

*
18502 Luminéză-te şi veĭ fi

Arată preţul învĕţătureĭ.

M

*
18503 Ma ghine s-ţu dzîcă dinăinte de-cât dinăpoĭ.[1])

C. IONESCU, *prof c. Nevésta, Macedonĭa.*

Adică maĭ bine în faţă de cât în lipsa nóstra

18504 Maĭ bine bîrna din ochĭul tĕŭ să o scoţĭ, dĕ cât gunoĭul din ochĭul frateluĭ tĕŭ.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 108.

Adică maĭ bine ale tale greşĕlĭ marĭ, de cât cele micĭ ale celor-l-alţĭ (GOLESCU).

*
18505 Maĭ bine ce-va de cât nimic.

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 41; I, p. 152 — HINŢESCU, p. 32. — I. G. VALENTINĬANU, p. 28.

Să ne mulţumim cu puţin, daca nu putem avé maĭ mult.

---

[1]) Maĭ bine să'ţĭ ḑică în faţă, de cât pe din dos.

Mieux vaut peu que rien.

Prov Franc.

E meglio qualche cosa, che niente.[1]

Prov. Ital

Etwas ist besser, denn Nichts [2]

Prov Germ.

Somewhat is better than nothing [3]

Prov. Engl

18506 Maĭ bine este a dà de cât a luà.

HINŢESCU, p 43.

*
18507 Maĭ bine fă aḑĭ tot, şi mâne te hodinesce.

D POPA, *inst c. Sinaĭa, j. Prahova*

18508 Maĭ bine în luntre mică, şî cu siguranţă dĕ vĭéţă, dĕ cât în cea maĭ mare corabĭe cu primejdie dĕ vĭéţă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 107.

Adică maĭ bine mic şî fără necazurĭ, dĕ cât mare şî cu necazurĭ (GOLESCU).

*
18509 Maĭ bine înţelept între ceĭ morţĭ, de cât prost între ceĭ viĭ.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Scol Inv Cl. VII.*

* △
18510 Maĭ bine între ceĭ morţĭ,
De cât cunoscut de toţĭ.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c Comăniţa, j Olt*

Pentru ceĭ cu nume rĕŭ.

---

[1] Maĭ bine ce-va de cât nimic
[2] Ce-va e maĭ bun, de cât nimic
[3] Ce-va e maĭ bun de cât nimic.

* △
18511 Maĭ bine maĭ mare într'ăĭ micĭ, de cât maĭ mic într'ăĭ marĭ.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Zegaia, j. Mehedinţi.*

* △
18512 Maĭ bine maĭ târḑiŭ de cât nicĭ odată.

Junimea (ziar, Bérlad), II, No. 36. — P GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII* — E I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu*

* △
18513 Maĭ bine odată: ba! de cât în tótă ḑiua: na!

V. SALA, *dasc c. Verzar, comit. Bihor, Ungaria*

* △
18514 Maĭ bine odată: ba! de cât tot mereú: na!

V. SALA, *dasc. c. Dudureasa, comit Bihor, Ungaria*

18515 Maĭ bine odată: na! de cât tot: staĭ că ţi-oĭu dà.

A. PANN, III, p 25 — HINŢESCU, p. 116 — AL. DUMITRESCU, p 141

1⁰ Dă odată şi nu tot făgadui.
2⁰ Celuĭ care tot ameninţă şi nu maĭ lovesce

*
18516 Maĭ bine puţin şi bun, de cât mult şi prost.

IDEM, *Calend. Rom* 1892.

Maĭ bine puţin şi bun, de cât mult şi rĕŭ.

REINSBERG-DÜRINGSFELD, II, p 350.

18517 Maĭ bine să cerĭ de cât să furĭ.

A PANN, II, p. 29 — HINŢESCU, p. 31

18518 * △ **Maĭ bine să întrécă, de cât să nu ajungă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof c. Dobrověţ, j. Vasluiu.* — ZAMFIRESCU-DIACON, *înv. c. Stiubienii, j Dorohoĭ*

1⁰ Nu strică să fie prea mult
2⁰ Economisesce ca să aĭ de prisos.

18519 * **Maĭ bine să mergĭ pe jos, de cât să rěmâĭ pe jos.**

BAŞOTTA, *prin* V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j Suciava.*

Maĭ bine să strîngĭ de cât să cheltuescĭ prea mult, şi să daĭ de sărăcie

18520 * △ **Maĭ bine să te întorcĭ de cât să rătăcescĭ.**

GAVR ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova*

Să nu te îndărătnicescĭ daca veḑĭ că aĭ greşit Daca începĭ o afacere, daca veḑĭ că nu poţĭ isbuti, maĭ bine să te laşĭ de dînsa, de cât să te încurcĭ maĭ rěŭ

18521 △ **Maĭ bine să'ţĭ pară rěŭ că aĭ tăcut de cât că aĭ ḑis.**

V. SALA, *dasc. c. Nimăiescĭ, comit Bihor. Ungaria.*

18522 * △ **Maĭ bine să'ţĭ rěmână de cât să nu'ţĭ ajungă.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloşanĭ, j. Mehedinţĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 18518.

18523 * △ **Maĭ bine sciŭ ḑice: adă! de cât: na! Căcĭ aşa m'a învěţat mama.**

V SALA, *dasc c. Tarcăiţa, comit. Bihor, Ungaria*

Pentru cel lacom şi ne-darnic.

*△
18524 Maĭ bine tacĭ de cât să'țĭ pară rĕŭ că aĭ ḑis.

V. SALA, *dasc. c. Merga, comit. Bihor, Ungaria.*

*
18525 Maĭ bine târḑiŭ de cât nicĭ odată.

BARONZI, p. 64. — HINȚESCU, p. 184. — D-na E. B. MAWR, p. 14 — I. G. VALENTINIANU, p. 9 & 20.

Francesul ḑice de asemenea *mieux vaut tard que jamais.*

18526 Maĭ bine țĕrînă cu îndrăsnélă, dĕ cât zahar cu cârtélă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 108.

Adică maĭ bine vĭeță liniştită cu sărăcie, dĕ cât îndestulată cu gâlcévă (GOLESCU).

*△
18527 Maĭ bine te întórce de cât să rătăcescĭ.

BARONZI, p. 51. — HINȚESCU, p. 82. — G. I. MUNTEANU, p. 25. — M. STĂNCEANU, *înv. c. Pirta, j. Mehedințĭ.*

Acelaş înțeles ca la No. 18520.

*
18528 Maĭ bine un: na! de cât ḑece: veĭ aveà.

Maĭ bine un: na! de cât doĭ: ți-oĭu dà.

Francesul ḑice, ca şi noĭ: *un tiens vaut mieux que deux tu l'auras*

●
18529 Maĭ bine un: ține! de cât doaĕ: îțĭ voĭu dà!

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 107.

Adică maĭ bine puțin şî peşin, dĕcât maĭ mult cu nadejde (GOLESCU).

18530 **Maĭ bine: vaĭ dĕ mine! dĕcât: vaĭ dĕ noĭ!**

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 107. — I. G. VALENTINIAN, p. 32

Sĕ ḑice pentru ceĭ ce nu vor să se însóre dĕ sărăcie, şî pentru cel ce va să sĕ pedepséscă singur el, în locul celor mulţĭ (GOLESCU).

18531 * △ **Maĭ bine: vaĭ de noĭ! de cât: vaĭ de mine!**

ANDR. MARINESCU. *înv c. Humele, ȷ. Argeş.*

Pentru ceĭ cari găsesc că sărăcia se rabdă maĭ uşor când eştĭ căsătorit.

18532 **Maĭ fericit este cine-va cu strîmt traĭu la locaşul sĕŭ, de cât cu tóte desfătările în casele streine.**

DIM. CANTEMIR *Ist. Ierogl.*, p. 96

18533 * **Maĭ multă fericire e în bordeĭul săracului, de cât în palatul bogatuluĭ.**

18534 **Maĭ mun ce'ĭ maĭ lungo, maĭ mun rende.**[1])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p 13.

18535 * **Maĭ rĕŭ te rupĭ când vreĭ să te dregĭ.**

Acelaş înţeles ca la No. 11425.

18536 * △ **M'am dus cu graba şi m'am întîlnit cu zăbava.**

V. IFRIM, c. *Corodescĭ, ȷ. Tutova.*

Omul trebue să fie răbdător.

---

[1]) Maĭ mult eĭ, maĭ mult întorcĭ.

18537 Mare este omul, éră la rĕsboĭu mică ĭĭ este ţinta.

MIRON COSTIN *apud* I. NECULCE, II, p. 326

18538 Mardzinea ca s-vreĭ s'agĭungĭ, nu'ţĭ înhige mânile în gépe.[1])

ANDREĬ AL BAGAV, *Cart. Alég.*, p. 100.

* △
18539 Mergĭ încet, că ajungĭ departe.

LIVĬU PAP, *înv. c. Covasinţ, comit. Arad, Ungarĭa* — H. D. ENESCU, *înv. c Zamostea, j Dorohoĭ.*

* △
Mergĭ încet, că veĭ ajunge departe.

I. BÂRSAN, *c. Soarş, comit. Târnava-Mare, Transilvanĭa*

A se vedé la No. 18453.

Qui va doucement va loin.

Prov. Franc.

18540 Mergĭ mereŭ, departe ajungĭ.

KÁROLY ÁCS, p. 80.

18541 Mĕsóră-te pĕ tine cu însuşĭ palma ta.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 108.

Adică după a ta putere să urmezĭ la ce gândescĭ (GOLESCU).

*
18542 Meşteşugu nu póte schimbà firea.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

* △
18543 Mult a fost, puţin a rĕmas.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

---

[1]) La (mal) ca să poţĭ ajunge, nu'ţĭ băga mânele în buzunar.

Mult a trecut puțin a rĕmas.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 45.

Sĕ ḑice spre mângâĭerea celor ce pătimesc de vre-un necaz (GOLESCU).

18544 * **Multe greşescĭ, multe învețĭ.**

Şi cum ḑice francesul *c'est en forgeant qu'on devient forgeron.*

18545 **Multe, multe să auḑĭ şî puține să grăĭescĭ, că urechĭ dĕ auḑit dooĕ aĭ dobândit, ĭar gură dĕ grăit numaĭ una.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

Maĭ multe să asculțĭ dĕ cât să grăĭescĭ, că urechĭ aĭ dooĕ, ĭar limbă numaĭ una.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 138.

A se vedé la cuvintele: *gură* şi *urechĭe*, alte ḑicerĭ avênd acelaş înțeles

18546 * △ **Mulțĭ chemațĭ, puținĭ aleşĭ**

I. G. VALENTINĬANU, p. 7. — C. TEODORESCU, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu.*

* *Mulțĭ chĭemațĭ, puținĭ alepşi.*[1])

D A MILESCU, *c. Gopeşĭ, Macedonĭa*

1⁰ Ca să arĕte că nu toțĭ isbutesc.
2⁰ Acelaş înțeles ca la No. 18548. Ḑicere din Evangheliĭ, a se vedé Mateĭu, 20 16; Cap 22 14.

18547 * △ **Mulțĭ, marĭ lucrurĭ socotesc,**
Şi nicĭ micĭ nu isprăvesc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem. Buc. Cl VIII.*

[1]) Mulțĭ chemațĭ, puținĭ aleşĭ

18548 * △ Mulţî sûnt chemaţî, dar puţinî aleşî.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 45. — P. Gârboviceanu, *Sem. Buc. Cl. VII.*

Adică puţinî ceî vrednicî (Golescu).

18549 * △ Mult pe mult nu strică.

Iul. Grofşoreanu, *dasc. c. Galşa, comit. Arad, Ungarîa.*

18550 * △ Mult trăescî, multe vedî.

A. Pann, *Ediţ* 1889, p. 132; II, p. 85. — Gavr. Onişor, *prof. c Dobrenî, j. Vasluîu.* — Eca. Şişman, *înv. c. Adam, j. Tutova.* — Hinţescu, p. 195.

Acelaş înţeles ca la No. 6200.

18551 * △ Mult umbli, multe vedî.

A. Pann, *Edit.* 1889, p. 132; II, p. 85 — Hinţescu, p. 195. — D-ra Ec. Şişman, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

18552 * △ Mulţî văd, puţinî înţeleg.

D-na Z. Juvara, *c. Fedescî, j. Tutova.*

18553 * Mulţumirea sufleţéscă
Intrece pe cea trupéscă.

18554 * Muntrea ghine s-nu ti ĩiea bora; ti lo? ca vaĩ de tine.[1]

G Zuca, *c. Abela, Epir.*

Bora are înţelesul de: sgomotul poporuluî; nenorocire; undă mare.

---

[1]) Privesce bine să nu te îea undele; te-aŭ luat? vaî de tine.

N

18555 *△ N'aĭ băgat de sémă la început; pe urmă ţi-a sărit ochiĭ.

C. C. Bungeţianu, c. *Cosovĕţ, j. Mehedinţĭ.*

18556 *△ Na şi ţie, na şi ţie; d'apoĭ ce'mĭ rĕmâne mie?

V. Sala, *dasc. c. Holod, comit. Bihor, Ungaria.*

Ḑice omul căruia i se cere mereŭ, şi s'a săturat să tot dea.

18557 Negraba şi chiverniséla cea bună, trece primejdia cea rea.

Nic. Costin, *Letop. Mold.*, II, p. 113.

18558 Nemica să nu facĭ fără vreme.

Dim. Ţichindeal, *Fab.*, p. 185.

18559 * Nerăbdarea strică tréba.

18560 Nicĭ cum să te culcĭ, până ce pĕ ceĭ maĭ micĭ nu'ĭ veĭ vedea în cel maĭ dulce somn.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 109.

Adică în cea maĭ bună odihnă (Golescu).

18561 Nicĭ nu te lasă să te prăpădescĭ,
Nicĭ nu te lasă ca toţi să trăescĭ.

A. Pann, II, p. 159.—Hinţescu, p. 152.

18562 *△ Nicĭ odată nu te veĭ căi că aĭ tăcut.

V. Sala, *dasc. c. Pocola, comit. Bihor, Ungaria.*

* △
18563 Nicĭ o faptă
Fără plată.

I Creangă, *Pov.*, p. 28 & 227. — S. Nădejde, *Nuv.*, p. 26 & 185. — C Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.* — E. I. Patricĭu, *înv c. Smulţĭ, j Covurluĭu.* — V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.* — Gr Poĭenaru, *înv. c Rassa, j. Ialomiţa.*

Se ḑice maĭ ales pentru faptele cele rele, carĭ nu rĕmân ne-pedepsite.

* △
18564 Nicĭ o faptă
Fără rĕsplată.

A. Pann, II, p. 51.—Hinţescu, p. 57. — Iul. Grofşoreanu, *înv. c Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.* — P. Gârbóviceanu, *prof. Semin. Buc Cl. VII.*

Acelaş înţeles ca la No 18563.

Căcĭ în lume, orĭ-ce faptă,
Are plată şi rĕsplată.

V. Alexandri, *Poes. Pop.*, p 280.

*
18565 Nicĭ pentru amic nu negà dreptatea.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit Bihor, Ungarĭa.*

*
18566 Nicĭ prea-prea, nicĭ fórte-fórte.

I. G. Valentinĭanu, p. 21.

* △
18567 Nicĭ un lucru nu rĕmâne ne-resplătit.

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

18568 Nicĭ un lucru să nu creḑĭ,
Cu ochiĭ până nu veḑĭ.

A. Pann, III, p. 56.

18569 Niciŭr nu face ce-va za niş.[1])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum Unter.*, I, p. 37.

△ *
18570 Nimica nu'ĭ fără ostenélă.

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

△ *
18571 Noĭ unele (una) adăstăm,
Ş'altele întîmpinăm.

A. Pann, I, p. 144.—Hinţescu, p. 1.—Nic. Mateescu, *înv. c Moviliţa, j. Putna.*

Pentru ceĭ ne-norociţĭ.

18572 Norocirea când te găsesce, trebuĭe să dobândescĭ ş'un piron bun ca s'o poţĭ popri în loc.

Iord Golescu, *Mss.* II, p 109.

Adică minte bună (Golescu).

18573 Norocirea şi mărirea unuĭa, fără ne-norocirea şi micşurarea altuĭa, a fi nu póte.

Dim. Cantemir, *Ist. Ierogl*, p. 100.

*
18574 Norocul e nimic, înţelepciunea e totul.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa*

18575 'Ntrébă-ĭĭ tuţĭ, ş-di mintea ta s-nu eşĭ.[2])

Dr. Weigand, *Zweit Jahres.*, p 177.

Acelaş înţeles ca la No. 18445.

[1]) Nimenĭ nu face ce-va pentru nimic
[2]) Intrébă'ĭ pe toţĭ, şi din gândul tĕŭ să nu ĭeşĭ.

* △
18576 **Nu aruncà apa cea tulbure înainte de a avé pe cea limpede.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

A se vedé No. 379.

Il ne faut pas jeter son eau sale avant d'en avoir de la propre.

Prov. Franc.

* △
18577 **Nu aştepta murǎ în gurǎ.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adicǎ lucru de-a-gata; nu fi leneş.

18578 **Nu aţîţa cǎrbuniĭ pĕcǎtosuluĭ, ca sǎ nu arḑĭ în flacǎra foculuĭ lor.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 109.

Adicǎ nu supĕrà maĭ mult pĕ cel ticǎlos, ca sǎ nu caḑĭ în blestemul luĭ (Golescu).

* △
18579 **Nu bate unde nu ţi sĕ deschide.**

V. Sala, *dasc. c. V. Sohodol, comit. Bihor, Ungarĭa.*

18580 **Nu bé în paharul pĕcǎtosuluĭ, cǎ amar va fi ţie.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 110.

Adicǎ nu luà apa din gura ticǎlosuluĭ (Golescu).

* △
18581 **Nu bé până te veĭ îmbĕtà,**
Cǎ pe urmǎ te veĭ caĭera (vǎĭera).

V. Sala, *dasc. c. Forrĕŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △
18582 **Nu cǎlcà a popǎ.**

A. Gorovei, *c. Siliştea, j. Sucĭava.*

Aceleaşĭ înţelesurĭ ca la No. 15631, sub formă de povaţă.

18583 **Nu căută ce am fost, şi vedĭ acum ce sunt.**

A. Pann, *Edıţ.* 1889, p. 84.

18584 **Nu cauţĭ şi o găsescĭ.**

I. Creangă, *Conv. Liter.*, p. 458.

Adică o supĕrare, un necaz, etc.

* △

18585 **Nu dà povaţă celuĭ ce nu ţĭ-o cere căcĭ nu te ascultă.**

G Bănulescu, *înv c. Pĭetı oşıţa, j. Dîmboviţa.*

18586 **Nu dĕ la cine audĭ, ci ce audĭ dĕ la acela, aceea să cercetezĭ.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 120.

*

18587 **Nu e bine să se laude cine-va pe sine.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j Sucĭava.*

18588 **Nu e dĕ cine sĕ gătesce, ci dĕ cine sĕ nemeresce.**

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 50.

Sĕ dice când pentru uniĭ ne silim, şî alţiĭ le găsesc d'a gata (Golescu).

* △

18589 **Nu e destul a sci bine face, ci trebue să facĭ.**

V. Sala, *dasc. c. Băiţa, comit. Bıhor, Ungarĭa*

18590 **Nu e drept, ce e bun pre ceĭ bunĭ să celue.**

Dim Ţichindeal, *Fab.*, p 325.

18591 **Nu e faptă fără plată.**

I. Creangă, *Pov.*, p. 227.

Acelaş înţeles ca la No. 18563.

* △

18592 **Nu e faptă fără rĕsplată.**

I. G. Valentinianu, p. 8, 28, 32 & 47. — P. Gârboviceanu, *prof. Sem Buc. Cl. VI.*

18593 **Nu e nicĭ o faptă fără plată.**

C. Negruzzi, I, p. 248.

* △

18594 **Nu e pentru cine sĕ gătesce,**
Ci pentru cine sĕ nimeresce (nemeresce).

A. Pann, II, p. 143; *Moş Alb*, I, p. 14. — Al. Odobescu, II, p. 190 — A. Demetrescu, *Gallic.*, p, 136 — I. G. Valentinianu, p. 35. — Hinţescu, p. 68. — P. Gârboviceanu, *prof. Semin Buc. Cl. VII.* — G. P. Salviŭ & E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.*

* △

Nu e pentru cine se pregătesce,
Dar pentru cine se nimeresce.

V. A. Forescu, *c. Stănişóra, j. Sucĭava.*

Veḑĭ *No 18611.*

Arată că de munca unora se folosesc alţiĭ.

Qui entre pape au conclave en sort cardinal.

Prov. Franc.

* △

18595 **Nu face altuia ce nu'ţĭ place.**

V. A. Forescu, *c Dorna, j. Sucĭava.*

Un proverb din Mandchourie sună ast-fel*: Beye de isiboure be tchikhakôngge be inou niyalma de oume isiboure.*[1])

[1]) Ce doresceĭ ca să nu se facă persóneĭ tale, să nu facĭ altora.

18596 Nu face altuia ceea ce nu vreĭ ca să ţi se facă ţie.

I. G. VALENTINIANU, p. 9.

18597 * Nu face, că ţi se face.

LAURIAN & MAXIM, I, p 746. — I G. VALENTINIANU, p. 9

18598 Nu face nicĭ un lucru după care să fiĭ dator aţĭ cere ertăcĭune.

A. PANN, I, p. 168 —HINŢESCU, p. 93.

18599 * △ Nu face rĕŭ, şi nu te va vorbi nimenĭ de rĕŭ.

G. MIHALACHE, *înv. c Şendrescĭ, j. Tutova.*

18600 * △ Nu face, să nu ţi se facă

A. PANN, I, p. 168 — HINŢESCU, p. 56. — P. ISPIRESCU, *Rev. Ist*, I, p. 151 — GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna*

18601 * △ Nu faceţĭ ce fac eŭ, ci faceţĭ ce ḑic eŭ.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 1213.

18602 Nu fă rĕŭ fratelui tĕŭ
Că se sparge 'n capul tĕŭ.

D-na EL. SEVASTOS, p. 185.

18603 * △ Nu fi aşa cum ḑic ómeniĭ.

GAVR ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

Pentru cel cu reputaţie rea

18604 * Nu fiĭ aspru cu limba ta, şi întru lucrurile tale.

G. BĂNULESCU, *înv. c Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

*
18605 Nu fi prietin cu omul mânios, şi cu prietinul mânios nu te amestecà.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

18606 Nu împrumutà pe cel ce voiescĭ să'l aĭbĭ prietin.

C. DIN GOLESCĬ, I, p. 26.

* △
18607 Nu'ĭ mult să nu sĕ gate, şi puţin să nu s'ajungă.

IUL. GROFŞOREANU, *prof c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

In derîdere, când e cam lipsá.

* △
18608 Nu îngrăşe pe nimenĭ, că nicĭ un mulţăm nu veĭ avé.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

* △
18609 Nu întinde mânile la torţile ceruluĭ.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c Dobrovĕţ, j. Vasluĭu*

Nu te amesteca în lucrurĭ prea marĭ pentru tine, cá alminterea o scrintescĭ.

* △
18610 Nu intrà unde nu eştĭ chemat.

V, SALA, *dasc. c. Zăvoenĭ, comit Bihor, Ungaria.*

* △
18611 Nu'ĭ pentru cel ce sĕ gătesce,
Ci pentru cel ce se nimeresce.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broştenĭ, j. Suciava.*

* △ *Nu'ĭ pentru cine sĕ gătesce,*
Dar (ci) pentru cine sĕ nimeresce.

Avr Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — G. Madan, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕnĕŭ, Basarabĭa.* — C. Teodorescu, *înv. c Dógele, j. Vasluĭu* — Gavr. Onişor, *înv. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.* — E. I. Patricĭu, *înv c Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se vedé No. 18594.

18612 * △ **Nu judecà ca să nu fiĭ judecat.**

M. Stănceanu, *înv. c. Pıria, j Mehedinţĭ*

18613 **Nu judecă urma, ĭésă unde o eşi.**

A. Pann, *Edıţ.* 1889, p. 19; I, p. 68. — Hinţescu, p. 197.

Pentru omul ne-socotit

18614 * △ **Nu lăsà pe mâĭne ce poţĭ face astăḑĭ.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, ȷ. Covurluĭu.*

Nu e bine să laşĭ tréba a lene.

18615 * **Nu ĭi stă alăntuĭ ca şiĭa 'ntru ocĭiu.**[1])

I. Coyan, *prof. c. Samarina, Epir.*

Nu'l contraḑice în tot ce spune, nu'l supĕrà.

18616 * **Nu'l scóte mistiriul tu migdane carĭ s-vréĭ s'hiĭ nicuchiru piste nâsu; că după çi lu scoţĭ, ti façi sclav a luĭ.**[2])

I. Ionescu, *prof c. Nevésta, Macedonĭa.*

---

[1]) Nu'ĭ stà altuĭa ca paíul în ochĭu.
[2]) Nu'l scóte secretul (misterul) la maĭdan care vreĭ să fiĭ stăpân peste dînsul, că după ce'l scoţĭ (daĭ în vileag), te facĭ sclavu luĭ

18617 Numaĭ atuncĭ este singur, cel ce este [procopsit,
Când stă de vorbă, în casă, cu omul ne- [pedepsit.

A. PANN. III, p. 6

A se adaogà la No. 12588.

18618 * Numaĭ de géba te ĭeĭ la trântă cu pîr- dalnica sórtă.

V. A. FORESCU, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava.*

18619 Nu maĭ mult tăria vinuluĭ în cap, de cât chipul frumosuluĭ în inimă lovesce.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 106.

18620 * △ Nu merge cu carĭ fug de tine.

V. SALA, *dasc c Drihenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

18621 Nu mĕsurà pe alții (altul) cu palma ta.

BARONZI, p. 60. — HINȚESCU, p. 104. — D-na E. B. MAWR, p. 38.

18622 Nu minduesc tuți așĭ di cum grésc.[1])

M. BOĬADSCHI, Γραμ., p. 193.

18623 Nu numaĭ cu pâne trăesce omul, ci și cu tot cuvîntul ce ĭese din gura Dom- nuluĭ.

V. A. URECHĬE, *Pov.*, p. 147.

18624 * △ Nu pofti ce nu'ĭ al tĕŭ, că ți se ĭeà ce e al tĕŭ.

V. SALA, *prof. c. Colenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

[1]) Nu gândesc toțĭ așa după cum grăesc.

18625 * △ **Nu pofti ce nu ţi sĕ dă cu voie.**

V. SALA, *prof* c. *Băiţa, comit. Bihor, Ungaria.*

18626 **Nu pofti ce nu ţi se póte dà.**

V. SALA, *dasc.* c. *Fênaţa, comit. Bihor, Ungaria.*

18627 **Nu póte nimenĭ a se lăudà că este de bun ném, când nu va aveà fapte bune.**

C. DIN GOLESCU, I, p. 5

18628 **Nu póte pomul pădureţ plod bun face.**

MATEĬ BASARAB, *Prav*, p. 180.

18629 * **Nu poţĭ dà**
Cât poţĭ răbdà.

18630 * **Nu poţĭ dà ceea ce nu aĭ.**

18631 * △ **Nu pune degetul între cĭocan şi nicovală.**

D-ra E. ŞIŞMAN, *înv.* c. *Adam, j. Tutova.*

18632 * △ **Nu pune mâna unde nu'ţĭ fíerbe óla**

V. A. FORESCU, c *Dorna, j Suciava.*

A se adaogà la No. 8918

18633 * △ **Nu rĕspunde ne-întrebat.**

V. SALA, *dasc.* c *Colenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

18634 * △ **Nu rîde de ne-norocit, căcĭ norocul e schimbător.**

V. HARAM, *înv.* c *Griviţa, j Tutova*

Şi precum ḑice Solomon, Prov., 17. 5: *cel ce se bucură de nenorocirea altuĭa nu va remâné ne-pedepsit.*

18635 * Nu rîdică lucru care nu l'aĭ pus.

Gr. Alexandrescu, *magis'r. j. Putna.*

18636 * △ Nu rupe flórea, dacă vreĭ să vedĭ rodul eĭ.

V. A. Forescu, c *Folticeni, j. Suciava*

18637 * △ Nu scie să încurce douĕ paie.

M. Albu, c. *Ivescĭ, j. Tutova.*

Adică e prost.

18638 * △ Nu sciĭ din care perĭ.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Un om care pare ne-însemnat face câte odată lucruri marĭ.

De lucrurĭ micĭ se împedică adese-orĭ lucrurĭ marĭ.

18639 * Nu se scie cine móre şi cine trăiesce.

D-na Z Juvara, c *Fedescĭ j. Tutova*

18640 * △ Nu se scóte uşor mielul din gura lupuluĭ.

V. A. Forescu, c. *Stănişóra, j. Suciava.*

18641 * △ Nu şedé cu curul în douĕ luntri.

Iul. Grofşoreanu, *dasc. c Galşa, comit Arad, Ungaria.*

18642 Nu stà ca un nemernic
Dacă te cunoscĭ vrednic.

A. Pann, III, p 33 —Hinţescu, p. 121.

18643 Nu stà departe ca să nu fiĭ uitat.

Rom. Glum., p. 56 —Hinţescu, p. 179.

Nu stà departe ca să nu fiĭ uĭtat, nicĭ te vîrî ca să nu fiĭ pe brâncĭ dat.

PANN, III, p. 33.

*
Nu stà departe ca să nu fiĭ uĭtat, nicĭ te vîrî ca să nu te scótă afară.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j Putna*

Nu fiĭ nicĭ prea modest nicĭ prea obraznic.

18644 Nu suferi în ochĭ fum şi muerea rea, că te'mbătrînesc de timpuriŭ.

GR. JIPESCU, *Lumina*, 1, p. 262.

18645 Nu sunt vremile sub cârma omuluĭ ci bĭetul om sub vremĭ.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*, I, p. 304

Istoricul Ranke, I, p. 220 a ḑis ca şi bĕtrânul nostru cronicar: *Evenimentele domınéză pe ómenĭ; ele se desvoltă cu o neînlăturabilă necesitate şi pórtă sigılıul fatalıtăţeĭ.*

18646 * Nu te agonisea c'auşescĭ agonia. [1])

I. COYAN, *prof c Perıvoli, Epir*

18647 * △ Nu te amestecà ca mărarul în tóte bucatele.

A. GOROVEĬ, *c. Silişṭea, j Suciava.*

A se adaogà la No. 8783.

18648 * △ Nu te amestecà în gâlcéva altora.

V. SALA, *prof. c Mızirieş, comıt. Bihor, Ungarĭa.*

[1]) Nu te grăbi că îmbĕtrânescĭ de grabă.

18649 *△ Nu te amestecà în tóte ca sarea în bucate.

V. SALA, *prof. c Sudrigiŭ, comit. Bihor, Ungarìa.*

Acelaş înţeles ca la No 8783.

18650 *△ Nu te atinge că te frige.

I. ARMEAN, *com. Jibot, comit. Hunedìoră, Transilvanìa.*

18651 Nu te bucurà la munca altuìa.

D-na EL SEVASTOS, p. 45.

18652 *△ Nu te culcà pe o ureche.

E. I. PATRICÌU, *înv c. Smulţi, j. Covurluìu.*

18653 *△ Nu te dà lae, da nicĭ tu bălae, şi tu cornută nu pune pìedică.

G MADAN, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕnĕŭ, Basarabìa.*

Se ḑice la doĭ carĭ se bat.

18654 *△ Nu te face înţelept în tot locul.

V SALA, *dasc c Sedişte, comit Bihor, Ungarìa*

18655 *△ Nu te face sciutor.

V. SALA, *dasc. c Pocola, comit. Bihor, Ungarìa.*

18656 Nu te grăbi ca fata mare la argea, şi ca vĕduva la măritat.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 101; p. 15.—HINŢESCU, p. 57.

Nu trebue să ne pripim, chìar când scopul este bun, căcĭ nu ajungem la bun sfîrşit.

18657 Nu te grăbì
Că te'ĭ prici.

V. ALEXANDRI & LASCAR ROSETTI, *Mss.*

* △
18658 Nu te hrăni cu nădejdea.

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Folosul ce'l poţĭ avé este când muncescĭ singur.

* △
18659 Nu te îmbutuşi unde n'aĭ loc.

V. SALA, *dasc c. Cusuşu, comit. Bihor, Ungarĭa.*

A îmbutuşi are înţelesul de : a îndesa, a intrà cu forţa.

* △
18660 Nu te încrede celor tăcuţĭ.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Semin. Buc. Cl. VII*

* △
18661 Nu te încrede în tot câĭnele care dă din códă.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

* △
18662 Nu te încrede linguşitoruluĭ.

V. SALA, *dasc c. Drihenĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △
18663 Nu te juca cu focul.

V. A. FORESCU, *c. Stănişóra, j. Suciava.*

* △
18664 Nu te mĕsurà cu ceĭ marĭ.

GH. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova*

* △
18665 Nu te mĕsurà cu cine n'aĭ de a face.

V. CĂLIN, *j Argeş.*

* △
18666 Nu te pripi ca neghĭóba la argea.

I. Dumitrescu, *înv. c. Gâncĭóva, j. Dolj.*

* △
18667 Nu te sperĭà de acela care face gură, ci de acela care tace şi face.

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

18668 Nu te vîrî ca să nu fiĭ pe brâncĭ dat afară.

A. Pann, III, p. 33 — Hințescu, p. 202.

* △
18669 Nu'țĭ dà cu capul de părete.

Iul Grofşoreanu, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

Nu încerca ce-va care nu se póte.

* △
18670 Nu'țĭ lăudà singur faptele, că îțĭ pĭerḑĭ rodul.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

18671 Nu'țĭ lipsèsci clin, s-țî cos, că'țĭ lipsesc drămĭ. [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 166.

* △
18672 Nu'țĭ pune mintea cu nebunul.

A. Pann, I, p. 169

* △
18673 Nu țînti unde nu poțĭ ajunge.

I. Coroĭu, *preot. c. Vaşcoĭŭ Băresci, comit. Bihor, Ungarĭa*

* △
18674 Nu tot omul e om.

Iul. Grofşoreanu, *prof. c Galşa, comit Bihor, Ungarĭa.*

---

[1]) Nu'țĭ lipsesce clin (de la vestminte) să'țĭ cos, dar îțĭ lipsesce minte (cuvînt cu cuvînt: dramurĭ).

18675 Nu trebue să imităm de cât pe aceĭ ce'ĭ vedem făcênd bine.

A. PANN, II, p. 21. — HINŢESCU, p. 78.

18676 *△ Nu umblà din uşă în uşă, că nu te maĭ pricopsescĭ.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j Ilfov.*

18677 *△ Nu va scăpà omul de ce e ursit să paţă (paţască).

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

18678 *△ Nu vinde castraveţĭ la grădinar.

ECAT. ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 11986.

18679 Nu vinde ce nu'ĭ al tĕŭ
Să nu'ţĭ vie 'n urmă rĕŭ.

HINŢESCU, p. 186.

A se adaogà la No. 13091.

18680 'Nveţlu arĭ şi disveţ.[1]

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 171. — ST. MIHĂILESCU, *Dicţ.*, p. 170.

O

18681 Obiceĭul învechit este deprindere cu nevoe a se uità.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 249.

18682 * Obiceĭul uşurézā povara.

I. TZINŢU, *ing. j. Buzĕŭ.*

[1]) Invĕţul are şi desvĕţ.

18683 △ Ocasĭunea face pe lotru.

IUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit Arad, Ungarĭa.*

18684 * O cerĭ (ceĭ) cu vîrf, o daĭ îndesată.

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 94.

O cerĭ rasă s'afînată,
O daĭ cu vîrf ş'îndesată.

A. PANN, III, p. 110. — HINŢESCU, p. 159.

Cel care se împrumută e în tot-dé-una păgubit.

18685 * Om alege pân om culege.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p. 166.

18686 O mie să audĭ, şî una numaĭ să ḑicĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 120.

18687 Om în lume n'a stătut a fi fericit cu desăvîrşit.

P. ISPIRESCU, *Snóve*, p. 47.

18688 Omlu năirit ncăcĭerĭ aduçe; ĭar açel çe aravdă, aplécă ş-açéle çe puteà s-hibă.[1])

ANDR. AL BAGAV, *Cart. Alég.*, p. 74.

18689 * Omul cât trăesce tot află.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

18690 * △ Omul, când e să se 'nnece, se acaţă şi de un paĭu.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

---

[1]) Omul supărăcĭos (ĭute) ceartă aduce; ĭar acel ce rabdă potolesce şi pe acele (certurĭ) ce puteaŭ să fie.

A se vedé la No. 18081.

18691 * △ Omul, când n'are ce lucrà, îşĭ face de lucru.

Avr. Corcea, *paroh, c. Verşeţ, Banat.*

Când se apucă cine-va de o lucrare pre care puteà să nu o facă, şi nu isbutesce.

18692 * △ Omul, când se pornesce scie, da când a veni ba.

G. Madan, *c. Truşenĭ, ţin. Chişĕnĕŭ, Basarabĭa.*

18693 * △ Omul, când se pricopsesce, la aĭ sĕĭ nu se gândesce.

I. Dumitrescu, *înv. c. Gâncĭova, j Dolj.*

A se vedé la cuvîntul: ţigan

18694 Omul care se înnécă, se agaţă dĕ orĭ-ce scândură.

I G. Valentineanu, p. 38.

A se vedé la No 18690.

18695 * △ Omul cinstit se ţine de cuvînt.

C. Teodorescu, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu.*

18696 * Omul çi s'aguñisésce, tu multe agârşésce (aluthupsésce).[1]

C. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonĭa*

18697 * △ Omul daca sĕ păzesce,
Şi Dumneḑeŭ îl grijesce.

V Sala, *dasc c Vaşcoŭ-Băresçĭ, comit Bihor, Ungarĭa.*

[1] Omul ce se grăbesce, la multe greşesce.

* △
18698 **Omul de vină sĕ teme şi de umbră.**

V. SALA, *dasc. c. Măgura, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △
18699 **Omul e dator să cerce şi bune şi rĕle.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

* △
18700 **Omul e dator să'şĭ mĕsóre lungu nasuluĭ.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava*

Să nu încerce peste puterile sale

* △
18701 **Omul în ce chip a venit în lume, în acelaş chip se întórce.**

V. SALA, *dasc. c. Lelescĭ, comit. Bihor, Ungarĭa*

* △
18702 **Omul nedrept sĕ teme de toţĭ.**

V. SALA, *dasc c. Ţigănescĭ. comit. Bihor, Ungarĭa*

* △
18703 **Omul ne-păţit, chĭar vĕḑênd nu vede.**

SUHAMEL, *j. Olt.*

Pentru omul lipsit de experienţă.

18704 **Omul nu póte să facă**
Un lucru, la toţĭ să placă.

A. PANN, *Nastr. Hogea,* p. 17.

Orĭ-ce am face nu putem mulţumi pe tótă lumea.

* △
18705 **Omul nu se pricopsesce,**
Până când nu muncesce.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov*

* △
18706 Omul, până nu pătimesce, nu sĕ învaţă.

A. Pann, *Ediţ.* 1889, p. 87; III, p. 50. — V. Sala, *dasc. c. Guranĭ, comit Bihor, Ungarĭa.*

*
Omul, pân nu pătimesce,
Nu se maĭ înţelepţesce.

Gr Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

△
Omul până nu pătimesce,
Nicĭ odată sĕ 'nţelepţesce.

A. Pann, *Moş. Alb.*, p 5. — Dr. Cristea, *Prov.*, p 195, *c Sibiŭ, Transilvanĭa.*

△ *
18707 Omul pĕcătos
E la tóte fricos.

V. Sala, *dasc. c. Mizirieş, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △
18708 Omul păţit e maĭ învĕţat.

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov*

A se vedé la No. 18706.

18709 Omul să ḑică, în gândul sĕŭ:
Dómne, feresce de maĭ rĕŭ.

A Pann, II, p. 40 — Hinţescu, p. 135.

A se vedé Povestea Vorbiĭ, II, p. 38—40.

*
18710 Omul se cunósce când intri cu el în plug.

Gr. Poĭenaru, *ing j. Putna.*

* △
18711 Omul se cunósce după fapte.

Gr. Poĭenaru, *c. Rassa, j Ialomiţa.*

18712 Omul se judecă după fapte.

I. G. VALENTINIANU, p. 10.

* △

18713 Omul singur ceĭa ce'șĭ face,
Niminea (nimenea) nu ı'l póte desface.

A. PANN, III, p. 120. — V. SALA, *dasc. c. Vașcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

*

18714 Omul trebue să ĭe bine sama când sburutuesce din casa părintéscă.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciaı a.*

*

18715 Omuluĭ care dă, Dumneḑeŭ ĭĭ dă.

18716 Omuluĭ cu sila poțĭ să'ĭ ieĭ, dar să'ĭ daĭ nu poțĭ.

A. PANN, II, p. 110

□

18717 Onórea se ține de virtute ca umbra trupuluĭ de tine.

G. I. MUNTEANU, p. 34. — HINȚESCU, p 136.

* △

18718 Orĭ cât de mare va fi averea, încetul cu încetul se duce.

V. SALA, *dasc. c. Cărpinet, comit. Bihor, Ungaria.*

* △

18719 Orĭ cât de rĕŭ a'ĭ aveà,
Pe Dumneḑeŭ nu'l uĭtà.

G. MIHALACHE, *înv. c. Șendrescĭ, j. Tutova.*

* △

18720 Orĭ-ce cu bătae de cap sĕ agonisesce,
Pe drumurĭ nu sĕ găsesce.

V. SALA, *dasc. c. Beluș, comit. Bihor, Ungaria.*

Orĭ-ce cu bătae de cap sĕ dobândesce;
Pe drumurĭ nu sĕ găsesce.

A. Pann, *Edit.* 1889, p 28; II, p. 3. — Hinţescu, p. 11 & 47.

Maĭ ales pentru învĕţătură.

* △
18721 Orĭ-ce facĭ e împrumut,
Şi ce'ĭ rĕŭ şi ce'ĭ plăcut.

Nic. Mateescu, *înv. c. Moviliţa, jud. Putna* — Odobescu-Slavicĭ, *Cart. Cit.*

18722 Orĭ-ce lucru are sfîrşitul sĕŭ.

I. G. Valentinĭanu, p. 25.

* △
18723 Orĭ-ce lucru, când e maĭ puţin, sĕ pare maĭ cu gust.

A. Pann, *Edit.* 1889, p. 50, I, p. 129 — Hinţescu, p. 93. — P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl VIII.*

18724 Orĭ-ce lucru cu mĕsură.

I. G. Valentinĭanu, p. 19.

* △
18725 Orĭ-ce lucru este bun la timpul sĕŭ.

P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII.*

18726 Orĭ-ce o fi nu'ĭ pasă,
Unde o eşi să ĭésă.

A Pann, III, p. 36. — Hinţescu, p. 31.

Pentru cel obraznic

18727 Orĭ-ce plăcere cu drojdiile eĭ, ca vinul cel noŭ; d'aceea să nu cum-va s'o clătescĭ, că numaĭ îndată sĕ turbură.

Iord Golescu, *Mss.* II, p. 101.

Adică să nu superĭ pĕ cel ce ĭubescĭ, că numaĭ îndată ĕl facĭ dĕ sĕ mânĭe (GOLESCU).

18728 Orĭ-ce s'aude, pururea cu îndoĭală, până nu sĕ dă dĕ faţă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 120.

*

18729 Orĭ-ce trébă, lăsată pe trândélă, aduce pagubă.

V. A. FORESCU, c. *Folticenĭ, j Sucĭava.*

* △

18730 Orĭ-cum facĭ, aşa ţi sĕ face.

V. SALA, *dasc. c. Chişcoŭ, co mit Bihor, Ungarĭa.*

18731 Osînda nu se ĭértă, nicĭ trece pe om.

ION NECULCE, *Letop. Mold.,* II, p. 213.

Acelaş înţeles ca la No. 12415.

*

18732 O singură vorbă e de ajuns celuĭ ce va să te înţelégă.

GR ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

18733 Oţetul cu încetul sĕ face oţet.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 11.

Adică trebuĭe să avem îndelungă răbdare, ca să dobândim óre-ce (GOLESCU).

P

18734 P'amîndooĕ şî dĕ grab.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111

Ne învaţă să ne pripim la ceea ce cere pripă (GOLESCU).

18735 **Până aci, maĭ mult nu păşi.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 112.

Sĕ ḑice pentru cele poprite dĕ a le cercetà, dĕ a le încercà (GOLESCU).

18736 **Până a nu intrà, socotesce cum i sa eşĭ.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 112.

Adică până a nu începe o lucrare, socotesce ce sfîrşit va avé (GOLESCU)

* △
18737 **Până n'o greşescĭ (păţescĭ)**
N'o nemerescĭ.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu*

Orĭ-ce trébă, când o facĭ pentru întâĭa óră, nu e aşa bine.

* △
18738 **Până nu daĭ cu capul de toţĭ pereţiĭ, nu te îndrepţĭ**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

* △
18739 **Până nu greşescĭ,**
Nu nimerescĭ.

NIC. MATEESCU, *înv c. Movila, j Putna.*

A se vedé la No. 18737.

* △
18740 **Până nu tună**
Nu'ĭ adună.

G. MADAN, *c Truşenĭ, ţin Chişĕneŭ, Basarabia.*

Pentru ceĭ de o potrivă rĕĭ

* △
18741 **Până să'l facĭ ca pe tine, el te face ca pe dînsul.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ. j. Covurluĭu* — G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Când te adunĭ cu ceĭ rĕĭ.

*

18742 Până s'nu dzîçĭ un, nu poţĭ s-dzîçĭ una sută. [1])

C IONESCU, *prof c. Nevésta, Macedonia.*

18743 Pata, piste putinţă a sĕ sterge dĕ tot.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 51.

Adică numele cel rĕŭ ce dobândesce óre-cine, după ale sale ne-trebniciĭ, piste putinţă a sĕ pĭerde (GOLESCU).

* △

18744 Păţita mult e pricepută.

CĂLIN IORDACHE, *j Argeş.*

Adică cel cu experienţă.

* △

18745 Paza bună păzesce primejdia rea.

I. NIŢESCU, *înv c. Vĭespescĭ, j. Olt.* — X... *înv. c. Becĭu, j. Olt.*

*

Paza bună trece primejdĭa rea.

I. NECULCE, *Letop. Mold.*, p. 257.

* △

Paza bună trece primejdĭa rĕ.

H. D. ENESCU, *înv. c Zamostea, j. Dorohoĭ.*

18746 Păzesce-te dĕ cel ce n'are ce să maĭ pĭarḑă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111.

Adică dĕ cel dĕsnădĕjduit (GOLESCU).

* △

18747 Păzesce-te singur, dacă vreĭ ca şi Dumneḑeŭ să te păzască.

V. A. FORESCU, *c. Mălinĭ, j. Suciava.*

---

[1]) Până nu ḑicĭ unu, nu poţĭ să ḑicĭ o sută.

18748 **Păzesce'ţĭ capul până nu te pălescĭ.**

R. HOĬTAN, *Sinaĭa,* p. 19.

18749 **Pĕ bogat la tălpĭ şĭ pĕ sărac la pungă.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 112.

Ne arată cuviincĭósele pedepse (GOLESCU).

18750 * △ **Pĕ cine-l dóre sĕ légă.**

AVR CORCEA, *paroh. c Coşteĭu, Banat.*

* △ *Pĕ cine'l dóre capul, lege-se.*

IUL. GROFŞOREANU, *dasc c. Galşa, comit. Arad, Ungarĭa.*

Daca are cine-va vre-o afacere, caută de ea.

18751 **Pe cine nu laşĭ să móră nu te lasă să trăescĭ.**

JUNIMEA *(ziar), Bĕrlad,* II, No. 36.

A· se adăogà la No. 5567.

18752 * △ **Pe încetu**
Se face oţetu.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

18753 * △ **Pentru un purice, nu svîrli plapăma pe foc.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Sucĭaia.*

Acelaş înţeles ca la No 2425 sub formă de povaţă.

18754 **Pilda flóre rodesce.**

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 53.

Adică rod bun ne scóte, folos mare ne aduce (GOLESCU).

* △
18755 Pilda rea strică obiceĭurile cele bune.

HINŢESCU, p. 145 — NIC. MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna,*

△
Pildele rele strică moravurile bune.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 212, *c. Sibiŭ, Transilvania.*

* △
18756 Pomul se cunósce după róde, şi omul după fapte.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu* — V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

A se adăogà la No. 1039.

18757 Pórtă ti cum u va loclu [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 163.

In fie-care ţéră să trăescĭ după obiceĭurile pămîntuluĭ.

Homme doit vivre selon le pays où il est.

Prov. Franc.

Landesbrauch ist Landesrecht. [2])

Prov. Germ

18758 Poruncesce, şi'ĭ aduce
Atât cât nu póte duce.

A. PANN, I, p. 110. — HINŢESCU, p. 2.

Pentru cel beţiv.

18759 Povară maĭ grea decât spinarea ta să nu rîdicĭ, ca să nu te poticnescĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111.

---

[1]) Póartă-te după cum o vré (după obiceĭurile) locul.
[2]) Obiceĭul ţĕreĭ e dreptul ţĕreĭ.

Adică la cele piste putinţa ta să nu te încercĭ (GOLESCU).

18760 Pre binele cel de obşte, de apururea îl rĕstórnă nevoinţele cele pre ascuns.

NIC. MUSTE, *Letop. Mold.*, III, p. 31.

18761 Pre craca uscată nu cântă privighetórea.

POLIZU MICŞUNESCU, *Sburătorul.*

18762 Precum facĭ, aşa tragĭ.

A. PANN, *Fab.*, II, p. 61.

18763 Precum facĭ, s'aşteptĭ să ţi se facă.

ZILOT ROMÂNUL, p. 363.

18764 Precum la multe mădulare un cap, aşa la multe glóte o minte întrégă a nu lipsi trebue.

DIM. CANTEMIR, *Ist Ierogl.*, p. 161.

18765 Precum vine, aşa trece.

KÁROLY ÁCS, p. 79.

18766 * Pri sum fundul a locluĭ adară'l, tu migdane vaĭ ĭasă. [1])

I. COYAN, *prof. c. Samarina, Epir.*

Cu timpul totul sĕ descopere

18767 * Privesce mĕ în faţă,
Şi mĕ întrébă de viéţă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof Sem Buc Cl. VI.*

A se adaogà la No. 3289.

[1] Pe sub fundul pămîntuluĭ fă'l, tot la maĭdan o să ĭesă.

* △
18768 Puneţĭ frîŭ la gură şi lacată la inimă.

A GOROVEĬ, c. *Silişlea*, j. *Suciava.*

Nu'ţĭ da gândurile în vileag.

18769 Pune-ţĭ nădejdea în Domnul,
Decât s'atîrnĭ la tot omul.

A. PANN, II, p. 46. — HINŢESCU, p. 117.

18770 Puţin piste puţin, ş'adese dĕ veĭ pune,
câtă grămadă va işi, n'are cine'ţĭ spune.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 111.

Adică, câte puţin strîngênd, mult dobândim, ca furnica la moşoroĭu (GOLESCU).

R

*
18771 Rătăcirea din urmă, (e) maĭ rea dĕ cât cea d'întâĭu.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 62. — BARONZI, p. 57. — HINŢESCU, p. 160.

Rătăcirea din urmă e maĭ rea ca cea d'întâĭu.

I. G. VALENTINĬANU, p. 31.

Adică greşala din urmă (GOLESCU).

* △
18772 Rĕŭ îmĭ pare de tine, dar de mine mi se rupe inima.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

18773 Roba (de) lu alţi rano a saĕ se face propadi.[1])

DR. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, I, p. 15.

---

[1]) Lucrul altuĭa cu timpul prăpădesce pe al sĕŭ.

Şi cum ḑice francezul: *bien mala quis ne profite jamais.*

18774 Roba facuta pre forţa nu valie niş.[1]

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 15

18775 Roba nu maĕre dupa paron, ma paron dupa roba.[2]

Dr. Fr. Miklosich, *Rum. Unter.*, I, p. 15.

18776 Rógă-te pentru orĭ-cine,
Ca să'ţĭ dé şi ţie bine.

A. Pann, I, p. 74. — Hinţescu, p. 162.

* △
18777 Românul să'l pòrţĭ tótă ḑioa în spate, séra să'l puĭ jos, ḑice că l'aĭ săgnit.

D-na Z. Juvara, c. *Fedescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 10053.

* △
18778 Românuluĭ poţĭ să'ĭ ĭeĭ cu sila, dar să'ĭ daĭ nicĭ odată.

D na Z. Juvara, c. *Fedescĭ, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 13950.

* △
18779 Rugarea şi blândeţea lungesce vĭéţa.

V Sala, *dasc. c. Rienĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

S

18780 Să asculţĭ de tótă lumea, dar dintr'ale tale să nu eşĭ.

I. G. Valentinĭanu, p. 35.

---

[1]) Lucrul făcut cu sila nu valoréză nimic.
[2]) Lucrul nu merge după stăpân, ci stăpânul după lucru.

18781 S'a dus cu graba şi s'a întîlnit cu zabava.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

18782 Să fii alt-fel nu se póte;
Ci ca omul întru tóte.

A. PANN, *Nastr. Hogea*, p. 18.

* △
18783 Să fii bun şi blând la tóte,
Dar până unde sĕ póte.

V. SALA, *dasc. c. Leheceni, comit. Bihor, Ungaria.*

* △
18784 Să fugĭ de omul rĕŭ şi de fum în casă.

V. A. FORESCU, *c. Silişte, j. Suciava.*

* △
18785 Să'ĭ legĭ de a-l-altă şi să'ĭ ţîpĭ pe-o crèngă.

V SALA, *dasc. c. Brădet, comit. Bihor, Ungariu.*

* △
18786 Saĭ şi alérgă, dacă 'ţĭ vine,
Numaĭ bagă sémă bine.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ponórele, j. Mehedinţi.*

*
18787 Să iubim pe aprópele nostru ca însuşĭ pe noĭ.

I. G. VALENTINIANU, p. 48.

Ḑicere din Evangheliĭ. Veḑĭ Mateĭu, 22. 39; Lev., 19. 18; Marc. 12. 31; Luc 10. 27; Rom. 13. 9; Gal., 5. 4.

* △
18788 Să'l facĭ să te cunóscă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

18789 Să mĕ iaĭ (ieĭ) când mĕ găsesc,
Să mĕ aibĭ când (îţĭ) lipsesc.

A. PANN, III, p. 73. — HINŢESCU, p. 76.

Pentru parale. Să fim economĭ.

18790 Să ne luăm după lume.

A. PANN, II, p. 20.

A se adaogă la No. 9567.

* △
18791 Să nu fie mâna ta întinsă a luà şi scurtă a dà.

G BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

* △
18792 Să nu spuĭ la nimene ce aĭ la inimă.

Junimea (ziar), Bĕrlad, III, No. 15

*
18793 Să nu te chemĭ şoptitor, şi cu limba ta nu vicleni pe nimenĭ.

G BĂNULESCU, *înv. c Pietroşiţa, j. Dîmboviţa*

* △
18794 Să nu te grăbescĭ,
Că te pripescĭ.

G. P SALVIŬ, *prof. c. Smulţi, j Covurluiu.*

18795 Să nu te pripescĭ
Că o greşescĭ.

A. PANN, III, p. 13. — HINŢESCU, p. 153.

* △
18796 Să nu te puĭ unde arde.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluiu.*

Să fugĭ de primejdie, de încurcătură, etc.

* △
18797 S'a pornit cu graba,
Şi s'a întîlnit cu zăbava.

I. CREANGĂ, *Pov.,* p. 44 — C. TROTEANU, *c Stâncescĭ, j. Botoşanĭ.*

Graba e adese-orĭ păgubitóre

* △
18798 Săraca păţită, mult e pricepută.

C. FUNDESCU, *Basme*, p. 160.— P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Poienarii, j. Gorj & c. Comaniţa, j. Olt.*

A se vedé No. 18744.

* △
18799 Să te ferescĭ de omul căruia tóte 'ĭ plac.

V. BRATU, *comit. Alba Inf., Transilvania.*

* △
18800 Să te ferescĭ de omul din casă.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

18801 Să te ferescĭ, să nu isbescĭ în vîrful cel ascuţit.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 113.

Adică dĕ cel ce póte te vătĕmà (GOLESCU).

*
18802 Să vrei să daĭ, şi să n'aĭ cuĭ dà.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

*
18803 Sbura-l omlu, cum vedzĭ că ĩi va inima.[1])

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Adică cum îĭ place. Sa nu'l contradicĭ.

18804 Scapă adĭ de primejdie şi veĭ fi scăpat de o sută de ori.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

* △
18805 Sciĭ când plecĭ, dar nu sciĭ când ajungĭ (te'ntorci.)

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Pentru cel care se pornesce la drum. Rĕspuns ce se dă de cel care plécă, dacă e întrebat, când se întórce.

---

[1]) Vorbesce'ĭ omuluĭ, cum vedĭ că'ĭ vré inima.

18806 Scólă-te de diminéță
Daca vreĭ să'țĭ lungescĭ viéța.

ODOBESCU-SLAVICĬ, *Cart. Cit.*

A se adaogă la No 118.

18807 * △ Scóte apa cât este gălĕta la puț.

SUHAMEL, *Transilvania.*

Să facĭ lucrul la vremea prielnică.

18808 * △ Sĕ grăbesce ca fata la măritat (vădana la pat).

A. GOROVEI, *j. Suciava.*

18809 Se plângea d'o întîmplare,
Şi a dat peste maĭ mare.

A. PANN, I, p. 144. — HINȚESCU, p. 81.

Când după o nenorocire ne maĭ lovesce alta.

18810 * △ Sĕ zoresce ca fata mare la argea.

GR. POĬENARU, *ing. c. Rassa, j. Ialomița.*

A se vedé la No. 18808.

18811 Sfătuesce-te cu cel mic şi cu cel mare, şi pe urmă hotăresce-te tu însuțĭ.

A. PANN, *Edit* 1889, p. 176; III, p. 157. — HINȚESCU, p. 173. — Dr. GASTER, *Liter.*, p. 152.

18812 * Sfîrşitul alege.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 172. — HINȚESCU, p. 175.

18813 * △ Sfîrşitul laudă începutul.

D. POPOVICĬU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

18814 Şi ea şi el amîndoï
Vaï de eï, două nevoï.

A. Pann, II, p. 135.

18815 Şî eŭ pĕ tine, nu sĕ potrivesce.

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 97.

Sĕ ḑice pĕntru ceï ce nu sciŭ cum să potrivéscă minciuna; veḑî istoria bărbatuluï cu nevasta, când muïerea a dat rĕspuns preotuluï, ḑicêndu'ï: şi eŭ pĕ tine. (Golescu).

SNÓVĂ

Un bărbat odată intrând în biserică, auḑind pe preotul ḑicênd către nevasta luï când o tamâia: *şi eŭ pĕ tine*, după biserică, mergênd a-casă întrebă pe nevasta ce a ḑis preotuluï, dĕ i-a rĕspuns: *şi eŭ pĕ tine.* Nevasta îï ḑise: «I-am dat bună-diminéța». El îï rĕspunse. «*Şi eŭ pĕ tine,* nu sĕ potrivesce». Ea îï maï ḑise: «L'am întrebat ce maï face. El ïar îï rĕspunse: «*şi eŭ pĕ tine, nu sĕ potrivesce*». După multe întrebărï, îï spuse nevasta adeverul ḑicênd: «Am ḑis te ïubesc». — «Aşa dragă; *şi eŭ pĕ tine, se potrivesce*». — Iord. Golescu, *Mss.* I, p. 736.

* △
18816 Şi ïute şi bine, nu se póte.

D-ra Ecat. Şişman, *înv. c. Adam, j. Tutova.* — V. Sala. *dasc. c. Vaşcoŭ. comit. Bihor, Ungaria.*

* △
18817 Smeresce-te, că Dumneḑeŭ te înalță.

V. Sala, *dasc. c. Brădet, comit. Bihor, Ungaria.*

18818 Ş-năinti arĕu, ş-năpoï ma laïu.[1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres*, p. 176.

Adică reŭ peste tot, orï-ce aï face, orï cum aï apuca.

18819 Sonea alédzi.[2])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 174.

---

[1]) Şi înainte rĕu, şi napoï maï reŭ (negru).
[2]) Urma alege.

Latinul dice, de asemenea: *finis coronat opus.*

Das Ende krönt das Werk.

Prov. Germ.

The end crowns all.

Prov. Engl.

* △

18820 Sparge întâiu nuca, ca să'ĭ mănâncĭ mĭezul.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suclava.*

18821 Spre bine când apucĭ,
Tot aşa trebuĭ s'o ducĭ.

Odobescu-Slavicĭ, *Cart. Cit.*

* △

18822 Spre mic şi spre mare, fiĭ voitor de bine.

G. Bănulescu, *înv c. Pĭetroşiţa, j. Dimboviţa.*

18823 Spune-mĭ cum te chĭéma, să'ţĭ spun cine eştĭ.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. ·167.

* △

Spune-mĭ cum te chĭémă ca să spun cine eştĭ; spune-mĭ de unde eştĭ, ca să'ţĭ spun să nimerescĭ.

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Omuluĭ rĕŭ şi când voescĭ a'l îndrumà sa se părăséscă de asemenea fapte.

18824 Spune'mĭ cum te chĭémă, să 'ţĭ spun la ce sfânt (sânt) să te închinĭ.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 167. — Hinţescu, p. 33.

18825 * Stăpânesce vorba până nu o aĭ vorbit.

V. SALA, *dasc. c. Serbescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

18826 * S-te asparĭ de açel çe e ca apa sum ruguzină; c'açel çe ţi le spune tu faţă, éste ca apa çe tradze. [1])

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Să ne temem de duşmanul ascuns, ĭar nu de cel care se arată pe faţă ca atare.

18827 Strigă: bucate! cât veĭ vré, la gură nu le veĭ avẹà, dacă nu le veĭ duce cu mâna ta.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 114.

Adică dĕ nu veĭ munci nu' veĭ mâncà, că nimenĭ ĕţĭ va dà (GOLESCU).

18828 Sunt firĭ între firĭ,
De nu sciĭ cum să te mirĭ.

A. PANN, III, p. 13. – HINŢESCU, p. 60.

18829 Surda viĭ, surda te ducĭ,
Surda spargĭ (rupĭ) nisce papucĭ.

BARONZI, p. 50. — LAURIAN & MAXIM, II, p. 1403.

T

18830 * △ Te păzesce
Până te nimeresce.

X***, *c. Nănescĭ, j. Bacău.*

Pentru omul hain.

18831 * △ Ticăitul procopsitul, unde se duce nu'ĭ mai ajunge.

P. GÂRBOVĬCEANU, *prof. c. Comăniţa, j Olt.*

[1]) Să te speriĭ de acel ce e ca apa sub rogojină; c'acel ce ţi le spune în faţă, este ca apa ce fuge repede.

* △ *Ticăitul pricopsitul, cât se duce nu'i ajunge.*

P. Gârboviceanu, *prof. c. Poenarii, j.. Gorj.*

18832 Timpul are dinţĭ de oţel,
Róde voĭnic şi mişel.

L. Şăĭneanu, *Semas.*, p. 411.

18833 Timpul cumpĕră paĭele şi nevoĭea le vinde.

Baronzi, p. 63. — Hinţescu, p. 186.

18834 * △ Timpul descopere tóte.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

18835 * △ Timpul e dascalul cel maĭ bun, fiind că el ne 'nvaţă tóte.

C. Teodorescu, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu.*

18836 Timpul éste 'nvĕtătorul açelor çe nu sciŭ carte.[1]

Andr. al Bagav, *Cart. Alég.*, p. 99.

Experienţa înlocuesce la eĭ învĕţătura.

18837 * Timpul face şi desface.

N. Filimon, *Ciocoĭ*, p. 236. — I. Bănescu, *prof. j. Roman.*

* △ *Timpul face, timpul desface.*

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

18838 * △ Timpul învaţă pe aceĭa ce n'aŭ şcólă.

V. Sala, *dasc. c. Leheceni, comit. Bihor, Ungarĭa.*

[1]) Timpul este învețătorul acelor ce nu sciŭ carte.

18839 * △ Timpul perdut nu se maĭ întórce.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Francesul ḑice: *le temps perdu ne se rattrape plus.*

18840 □ Timpul tóte le cóce.

JUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Gal-şa, comit. Arad, Ungaria.*

18841 Ţine ce aĭ în mână şi n'alergà după minciună.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 117.

Veḑĭ *Mână*

Adică să păstrăm ceea ce avem în mână, fiind lucru maĭ sigur, dĕcât să alergăm după altele cu nădejḑĭ dĕşarte (GOLESCU).

18842 * Ţĕrînă eştĭ şi în ţĕrînă te veĭ întórce.

Ḑicere din Biblie şi Evanghelĭĭ Veḑĭ Moise, I, 3. 19, Iov, 21. 26 & 34. 15; Ps. 104. 29, Eccles. 3. 20 & 12. 7, Rom. 5. 12; Ebr. 9. 27.

18843 Ţine minte în tot vacul (vécul)
Şi nu'ţi băga'n cârd cu dracul.

A. PANN, III, p. 25. — HINŢESCU, p. 187.

18844 Ţine-te numaĭ de una,
Nu sări din una 'ntr'alta.

A. PANN. I, p. 149. — HINŢESCU, p. 195.

18845 Tocma(ĭ) când îţĭ pasă,
Fără dînsul te lasă.

A. PANN, *Edıţ.* 1889, p. 74; III, p. 101. — HINŢESCU, p. 45.

Tocmaĭ când îțĭ pasă,
Atuncĭ te lasă.

HINȚESCU, p. 141.

Pentru lucru străin.

18846 * Tocmaĭ de ce te aĭ păzit n'aĭ scăpat.

I. CREANGĂ, *Pov.*, p 206.

18847 * △ Ț-oĭu ertà
Da nu țĭ-oĭu uità.

G. MADAN, c *Trușenĭ, țin Chișĕneŭ, Basarabĭa.*

18848 * △ Tótă fapta
(Îșĭ) are rĕsplata.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170. — A. PANN, *Archir.* — V. A. FORESCU, c *Folticenĭ, j. Sucĭava.* — GAVR ONIȘOR, *prof* c. *Dóbrovĕț, j. Sucĭava.* — V. SALA, *dasc.* c *Gurانĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

A se vedé No. 18592.

18849 * △ Tótă graba
Strică tréba.

A. PANN, III, p. 15. — HINȚESCU, p 70 — C TEODORESCU, *înv.* c. *Lipova, Vasluĭu.* — V. A. FORESCU, c *Folticenĭ, j. Sucĭava.*

A se vedé la No 18434

18850 * △ Tótă greșala are ertarea eĭ.

C. TEODORESCU, *înv.* c *Dógele, j. Vasluĭu*

18851 Tot alege, alege,
Până ce a culege.

S. FL. MARIAN, *Nunta*, p. 57

A se vedé la No. 17959.

18852 * △ Tótă tréba cu socotéla eĭ.

C. TEODORESCU, *înv* c *Lipova, j. Vasluĭu.*

18853 * Tot ce e prea mult nu e sănătos

I. G. VALENTINEANU, p. 49.

18854 * △ Tot-dé-una urma alege.

I. VALENTINEANU, p. 30 — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sc. Norm. Cl VII.*

18855 * Tóte îşĭ aŭ vremea lor.

A. PANN, III, p. 7. — HINŢESCU, p. 188.

18856 * △ Tóte le am dat pe una,
Şi nicĭ aia nu'ĭ bună.

TEODOR-KIRILEANU, *învĕţător, c. Brosceni, j. Suciava.*

18857 Tóte la vremea lor date
Sunt ca şi o sănătate.

A. PANN, III, p. 139 — HINŢESCU, p. 189

18858 * △ Tóte lucrurile trebue să vie la vremea lor.

V. A. FORESCU, *înv. c. Dorna, j. Suciava.*

18859 Tóte sunt la vremea lor.

A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 41 ; I, p. 151. — HINŢESCU, p. 189.

18860 * △ Tóte sunt până la o vreme.

A. PANN, II. p. 109.—HINŢESCU, p. 189. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

1⁰ Arată culmea necazurilor ; când unul îşĭ pĭerde rabdarea.
2⁰ Timpul schimbă tóte.

18861 Tóte vremea sa aŭ.

DIM. CANTEMIR, *Ist Ierogl.*, p. 37 & 83.

Şi cum dice francezul: *il y a temps pour tout.*

* △
18862 Tot începutul are şî sfîrşit

Iord. Golescu, *Mss.* II, p. 69. — I. G. Valentinianu, p. 21. — E I. Patriciu & G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Adică nicĭ un lucru nu e pĕ lume fără sfîrşit (Golescu).

* △
18863 Tot începutul e greŭ.

I. G. Valentinĭanu, p. 21. — D-na Z Juvara, *c Fedescĭ, j. Tutova.* — E I. Patriciu, *inv c. Smulţi, j Covurluiu* — P. Gârboviceanu, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

Orĭ-ce trébă, când o facĭ pentru întâia óră, nu e aşa bine.

* △
18864 Tot învĕţu
Are desvĕţ.

Dr Cristea, *Prov.*, p. 255, *c Sinersig, Ungaria.* — Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

* △
Tot învĕţul are şi desvĕţ.

Hinţescu. p. 83. — Iul. Grofşoreanu, *dasc, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria* — E I. Patriciu, *înv c. Smulţi, j Covurluiu*

18865 Toţĭ se mesura cu a se (saĕ) lacat.[1])

Dr. Fr. Miklosich, *Rum Unter.*, I, p. 15.

* △
18866 Tot lucru la vremea luĭ.

Gr Alexandrescu, *magistr j. Putna* — C. Teodorescu, *înv c Cursescĭ, j. Vasluiu*

A se vedé No. 18859.

---

[1]) Toţĭ se mĕsură după a lor fel.

18867 Tot noĭ şĭ ĭarăşĭ noĭ.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 70.

Arată ne-schimbarea lucrurilor, slujbelor, slujbaşilor (GOLESCU).

* △

18868 Tot păţitu(l) (e, 'ĭ) priceput.

LAURIAN & MAXIM, II, p. 604. — D-na EL. SEVASTOS, p. 200. — I. CREANGĂ, *Amint.*, p. 62. — D-ra EC. ŞIŞMAN, *c. Adam, j. Tutova.* — C. C. BUNGHEŢIANU, *c. Cosověţ, jud. Mehedinţĭ.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrověţ, j. Vasluiu.* — V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

* △

Tot păţitul priceput.

BARONZI, p. 63. — HINŢESCU, p. 142 — Dr CRISTEA, *Prov.*, p. 257, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

* △

Tot păţitul e şi priceput.

Abeced. Ilustr., p 25. — C. TEODORESCU, *înv. c Pungescĭ, j. Vasluiu.*

Păţind omul multe, învaţă multe.

*

18869 Totu'ĭ noŭ şi totu'ĭ vechĭu.

18870 Trage'ţĭ tu, cu mâna, vrăjmaşul těŭ din inima ta.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 114.

Adică scóte'ţĭ pě ne-curatul, pě Satana din tine (GOLESCU).

18871 Tréba fă o cum se cade,
Şi şeḑĭ atuncĭ când sě şade.

A. PANN, II, p. 48. — HINŢESCU, p. 192.

* △
18872 Tréba nu o facĭ cu graba

V. SALA, *dasc c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

* △
18873 Trebue a apucà tréba de la cap.

C TEODORESCU, *înv c. Cursescĭ, j Vasluĭu.*

18874 Trecĭ rîul până nu vine unda

R. HOĬTAN, *Sinaĭa*, p. 19

*
18875 Treĭ lucrurĭ nu se pot: scară la cer, mĕduvă la fer şi punte pe mare

* △
18876 Treĭ lucrurĭ sunt rele: picătura 'n casă, muĭerea rea şi durerea de măsea

ZOE MIHĂILESCU, *înv. c. Broşteni, j. Prahova.*

* △
18877 Treĭ lucrurĭ te scot din casă: fumul, muĭerea rea şi picătura.

ZOE MIHĂILESCU, *înv. c Buşteni, j Prahova*

18878 Treĭ ómenĭ la vedere scârboşĭ şi urîţĭ de tot: săracul mândru, bogatul sgârcit şi bĕtrânul desfrînat. Feresce-te de eĭ.

HINŢESCU, p. 130.

18879 Treptele caseĭ celuĭ înţelept să sĕ róḑă de picerele tale.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 114.

Adică să mergĭ cam des pĕ la ceĭ înţelepţĭ (GOLESCU).

18880 Tuti lucrile va si'ndrégă, maşi barba al spân nu vai crèscă (mustăţli al spân nu vaĭ créscă).[1]

I. COYAN, *prof. c Ianina, Epir.*

---

[1]) Tóte lucrurile se vor îndrepta, însă barba spânuluĭ nu va cresce (mustăţile spânuluĭ nu vor cresce).

18881 * Tuţî 'ntrébă-lĭ ma di mintea ta s-nu ti dısparţi.[1])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonĭa.*

Intrébă pe alţiĭ şi hotăresce singur

U

18882 * △ Umbli cu graba,
Te întîlnescĭ cu zăbava.

C. FLĂMÂND, *c. Borgo Susenĭ, comit. Bıstrıţa-Năsĕud, Transılvanĭa*

18883 * △ Unde a fost, are să maĭ fie.

A. GOROVEĬ, *c Siliştea, j Sucĭava.*

18884 * △ Unde este pace,
Şı luĭ Dumneḑeŭ îĭ place.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j Ilfov*

18885 Unde lucesce calcă, şî unde alunecă te plécă.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 102.

Ne învaţă să ne plecăm vremiĭ (GOLESCU).

18886 Unde nu poţĭ prinde
Mâna nu'ţĭ întinde.

A. PANN, *Ediţ.* 1889, p. 173.

Nu încerca peste puterile tale.

18887 Unde nu te înţelege
Nu umblà să daĭ lege.

A. PANN, I, p. 81. — HINŢESCU, p. 81.

[1]) Pe toţĭ întrébă dar de mintea ta nu te despărţi.

18888 Unde urechile adevěruluĭ sunt astupate, acolé tóte hrizmurile se par basne.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 47.

18889 Unele adăstăm
Ş'altele întîmpinăm.

A. PANN, 1, p. 114.

18890 *Unele aşteptăm şi altele ne vin.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr j. Putna.*

18891 Untul dě lemn al pěcătosuluĭ să nu ungă capul těŭ.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 101.

Adică să nu te împodobescĭ cu sudórea săraculuĭ (GOLESCU).

18892 *Unul adună, altul risipesce.

Maĭ ales pentru părinţĭ şi copiĭ.

À père avare, fils prodigue.

Prov. Franc.

18893 * △ Unul face, (ş')altul trage.

A. PANN, II, p. 30. — HINŢESCU, p. 56. — C. POSSA, *c. Humulescĭ, j. Némţu.* — V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

18894 * △ Unul face şi altul o pată.

CĂLIN IORDACHE, *stud. j. Argeş.*

18895 * △ Unul o face şi altul o trage.

ILIE HOCĬOTĂŬ, *c. Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvanĭa.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII.*

18896 Unul trece, altul vine,
Ce folos că n'aĭ cu cine.

I. G. VALENTINĬANU, p. 50

* △
18897 Unu-o chitesce,
Unu-o nimestesce.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coşteĭu, Banat.

Pentru ceĭ carĭ se întrec în glume, în păcăliturĭ.
A nimeşti nu se întrebuinţéză în vorbirea obicĭnuită.

18898 Ura, zavistia şi frica nasc vicleşugu.

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, III, p. 93.

18899 Urcaţĭ încet, ca să nu cădeţĭ nicĭ odată.

IDEM, *Calend. Rom.* 1892.

* △
18900 Urma alege

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 14. — B. P. HĂŞDĔŬ, *Etym. Magn.*, p. 803. — I. T. MERA, *Conv. Liter.*, XVI. — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

* △
Urma alege, ce aĭ semĕnat veĭ culege.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VII.*

1⁰ Sĕ ḑice, spre mângâĭere, pentru orĭ-ce întîmplare (GOLESCU).
2⁰ La urmă se vede valórea lucruluĭ.

18901 Urma alege începutul.

GALLIN-NĂDEJDE, *Cart. Cit.*

* △
18902 Urma laudă începutul.

G. I. MUNTEANU, p. 44 — HINŢESCU, p. 197. — V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

18903 Urma va alege.

LAURIAN & MAXIM, I, p. 49 & II, p. 1536.

18904 Uşa, când bate în ea, să n'o ţiĭ închisă, ci îndată s'o dĕschiḑĭ.

IORD GOLESCU, *Mss.* II, p. 102.

Adică pĕ toţĭ să'ĭ priimescĭ (GOLESCU).

18905 Uşor a criticà, anevoĭe a face.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 115.

* △
18906 Uşor a porunci, greŭ a împlini.

AVR CORCEA, *paroh, c Coşteĭu, Banat.*

* △
18907 Uşor e a dà din a altuĭa.

IUL GROFŞOREANU, *prof. c Galşa, comit Arad, Ungarĭa.*

* △
18908 Uşor e a ertà, dar greŭ a uĭtà.

V. SALA, *dasc. c. Băleniĭ, comit. Bihor, Ungarĭa.*

V

* △
18909 Vaĭ de casa omuluĭ, când dracul îşĭ vîră códa

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

* △
18910 Vaĭ de om când n'are a luĭ,
Căcĭ, când cată, atuncea nu'ĭ.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broşteniĭ, j. Sucĭava.*

* △
18911 Vede că omul se 'nnécă şi încă 'ĭ maĭ dă cu apa în gură.

V. A. FORESCU, *c. Stănişóra, j. Sucĭava.*

* △
18912 Vede'ţĭ întâĭŭ de hoĭtul tĕŭ, şi apoĭ de al altuĭa.

X***, *c. Nădejde, j. Bacăŭ*

*
18913 Veghiaţĭ căcĭ nu sciţĭ ceasul.

I. G. VALENTINĬANU, p. 21

Dicere din Biblie.

18914 Viclenia, rĕutatea şi nebunĭa surorĭ sunt.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl*, p. 120.

18915 Vînătorul sciinţeĭ, socotéla, ĭară maestriile simţirea este.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 60.

*
18916 Voesce şi veĭ puteà.

18917 Volniciile cele marĭ deprind a se întórce în robiĭ

NIC. MUSTE, *Let. Mold.*, III, p. 35.

* △
18918 Vorba de clacă nu e folositóre.

I POPESCU, *înv.* c *Dobrenĭ, j. Ilfov*

18919 Vremea a tuturor dascal şi învĕţător este.

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ierogl.*, p. 83

*
18920 Vremea ce a trecut nu sĕ maĭ întórce.

A PANN, II, p. 21. — HINŢESCU, p. 208. — D na E. B. MAWR, p. 87.

Vraĕme trecuta nazat nu vire.[1]

DR. FR. MIKLOSICH, *Rum Unter.*, I, p. 7.

18921 Vremea cu încetul póte
Să le descopere tóte.

A. PANN, I, p. 28. — HINŢESCU, p. 209.

[1] Vremea trecută înapoĭ nu vine.

Vremea cu încetul póte
Să le desgrópe tóte.

IDEM, *Calend Rom.* 1892.

18922 **Vremea dascalul şi învĕţătorul tuturor este.**

DIM. CANTEMIR, *Ist. Ieroġl.*, p. 323.

18923 **Vremea descopere adevĕrul.**

A. PANN, I, p. 51.

Pentru minciunĭ.

18924 **Vremea descopere tóte,**
Şi pe hoţ de faţă scóte.

A. PANN, II, p 31. — *Gazet. Pop*, I, No. 190. — HINŢESCU, p. 209.

Latinul dice: *tempus omnia revelat.*

18925 **Vremea este cel maĭ bun învĕţător.**

C. DIN GOLESCĬ, I, p. 38

Acelaş înţeles ca la No. 18059.

18926 * △ **Vremea îndréptă tóte.**

E. I. PATRICIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu*

18927 * △ **Vremea învaţă pe aceĭ(a) care n'aŭ dascăl.**

A. PANN, *Ediţ* 1889, p. 29 & 175; II, p. 5. — HINŢESCU, p. 209. — Dr. GASTER, *Liter. Pop.*, p. 218. — H. D. ENESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoĭ.*

18928 **Vremea le îndréptă tóte.**

C. NEGRUZZI, I, p. 250.

18929 **Vremea mută şi schimbă lucrurile.**

NIC. MUSTE, *Letop. Mold.*, III, p. 71.

18930 * Vremea rîde, vremea plânge.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

18931 Vremea te învaţă.

IORD. GOLESCU, *Mss* II, p. 21.

In adevĕr, maĭ bun dascăl decât vremea nu este (GOLESCU).

Le temps est un grand maître.

Prov. Franc.

18932 Vremea tóte le mistuesce.

A. PANN, III, p. 140. — HINŢESCU, p. 209

18933 * △ Vremea vindecă tóte.

N. MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna* — P. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

18934 * △ Vremea vinde lemnele şi nevoĭa le cumpĕră.

C. NEGRUZZI, I, p. 250. — A. GOROVEĬ & V. A. FORESCU, *j. Suciava.* — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, jud Covurluiu.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluiu.* — ILIE TRIFU, *j Ilfov.*

Când e la mijloc nevoĭa

18935 * △ Vremea vinde, nevoĭa cumpĕră.

H. D ENESCU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 18934.

18936 Vremea vinde paiele şî nevoĭa le cumpĕră.

IORD. GOLESCU, *Mss.* II, p. 21. HINŢESCU, p. 209. — A. PANN, II, p. 71.

Adică dĕ nevoie la lipsă te mulţumescĭ şî cu cele maĭ próste (GOLESCU).

Z

18937 *△ *Z*abava strică tréba.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

18938 *Z*acontlu façe tute lucrile ñişóre.[1])

M. G. BOĬADSCHI, Γρ/μ., p 196.

18939 *Z*a face, ie potrıba poşgni.[2])

Dr FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter.*, p. 16.

18940 Žuta a telii, şi alţĭ se poţĭ.[3])

Dr. FR. MIKLOSICH, *Rum. Unter*, p. 16.

---

[1]) Obıceĭul face tóte lucrurile uşóre.
[2]) Pentru a face, trebue să începĭ
[3]) Ajută pe aĭ tĕĭ, şi pe alţiĭ daca poţĭ.

CAPITOLU XVIII

MAXIME EXTRASE DIN DIFERIŢĬ AUTORĬ ROMÂNĬ

GRIGORI URECHIĂ

18941 *Unde nu va Dumnedeŭ, omul nu póte.*
Dumnedeŭ nu în mulţĭ, ce în puţinĭ arată puterea sa.
Dumnedeŭ celor mândri se pune împotrivă.
De ce are (omul) de ce poftesce să aĭbă maĭ mult.
18945 *Sub un copacĭu bun câţĭ se mistuesc.*
Din pomul bun şi ródă bună se face.
Nimica în lume nu avem, fără numaĭ fapte bune.
Vasul cel fără de fund, măcar câtă apă aĭ turna într'însul, nu'l maĭ poţĭ âmplé.

SPĂTARUL MILESCU

18949 *Mutàtor fórte fiind norocul.*

MIRON COSTIN

18950 *Norocit se socotesce acela pre carele 'l fac primejdiile streine tréz.*

Nesciutóre firea omenéscă de primejdiile sale.
Unde este frică nu încape dragoste.
Blestemul săracilor nu cade pre copacĭ, cât de târḑiŭ.
Lupul pĕrul schimbă, nu hirea.
18955 *Incă în lume n'aŭ născut om, până astă-ḑĭ, ca acela să nu'ĭ trebuéscă voróvă cu sfat.*
Ce este să nu trécă, cu anevoĭe se mută cu sfatul.
Vrăjmăşia acoperită maĭ mult rĕŭ aduce.
Copaciĭ ceĭ maĭ nalţĭ maĭ mare sunet fac când se obóră.
De primejdia den casă fórte cu anevoe a se ferì fie-cuĭ.
18960 *Nesciutor gândul omuluĭ spre ce minesce.*
Osînda trage la plată
Nu sunt vremurile subt cârma omuluĭ, ce bĭetul om subt vremĭ.
Graba perde, adevĕrat, de multe orĭ; ĭară de multe orĭ şi isbăndesce.
Vremile şi voĭea luĭ Dumneḑeŭ nu sunt în voĭea domnilor.

NICOLAE COSTIN

18965 *Bucuria de sîrg se 'ntórce în scârbă şi scârba în bucurie*
Bişugul aduce desfrănare.
Cine sapă grópa altuĭa el cade într'însa.
Unde 'ĭ frică nu'ĭ dragoste.
Lacomul nice şie, nice altuĭa este de folos.
18970 *De celor maĭ sus sburând, maĭ lesne cu vreme pot cădé.*
După vreme bună şi senină vine vreme turburată.
Sfaturile cele întrege aduc norocire Domnilor.
Lupul pĕrul îşĭ schimbă, ĭară firea ba.

Voia lui Dumnedeŭ nu se potrivesce cu a ômenilor.

18975 *Unde nu va Dumnedeŭ omul nu pôte.*

Sufletul bucuros este să intre în raiu, numaĭ pĕcatele nu'l lasă.

După faptă şi plată.

Turculuĭ să'ĭ daĭ banĭ şi să'ĭ scoţĭ ochiĭ.

Unde este puterea, acolo'ĭ şi dreptatea.

18980 *Unde cură apa rĕpide, anevoie este împotriva repegiuneĭ eĭ a înota.*

Depărtate 's lucrurile luĭ Dumnedeŭ de a bietuluĭ om

Batjocuresce puterea Dumnedeéscă lucrurile omenescĭ.

Nu ţine pe om locul ce mila.

Nu odată se sémĕnă şi se sĕceră, şi nu odată se altuesce pomul şi se culege dintr'însul rodul.

18985 *Negraba şi chiverniséla cea bună trece primejdia cea rea.*

Pĕcatul omuluĭ urméză spre osîndă.

IÓN NECULCE

18987 *Paserea în cuĭbul sĕŭ piere.*

Unde este voia luĭ Dumnedeŭ, se biruesc tóte firele omenescĭ.

Obiceiele cele nouĕ fac risipa ţĕrilor şi peirea Domnilor.

18990 *Plata după faptă.*

Ce gândesce omul nu dă Domnul.

Când va Dumnedeŭ, şi omul nemeresce sfatul.

Domnul face némurile, Domnul le stinge.

Vaĭ de boierul ce se rógă mojiculuĭ.

18995 *Lacrimile săracilor nicĭ sórele, nicĭ vîntul nu le pôte usca.*

Pasĕrea viclénă dă singură în laţ.

Sângele nevinovat cere judecată de la Dumnedeŭ, şi nu lasă.
Paza bună trece primejdĭa rea.
Melul blând suge la douĕ mume.
19000 *Capul plecat nu'l prinde sabĭa.*
Calul rîĭos găsesce copacĭul scorţos.
Cine face, face-i-se.

NICOLAE MUSTE

19003 *Omul care nu scie carte este un dobitoc.*
Pre binele cel de obşte, de apururea îl rĕstórnă nevoinţele cele pre ascuns.
19005 *Nicĭ un lucru nu este maĭ de stingerea ţĕrilor, de cât adesea schimbare a Domnilor dintru dînsele.*
Cine lăcomesce sĕ apuce cele străine, perde şi ale sale.
Volniciile cele marĭ deprind a se întórce în robiĭ.
Sfeḑile şi zrajbele celor maĭ marĭ de multe orĭ se descarcă în spetele celor micĭ.
Nicĭ un om fără greşélă saŭ pricină nu rĕmâne.
19010 *Unde Domniĭ închid uşile supuşilor sĕĭ, acolo şi supuşiĭ închid inimile Domnilor sĕĭ.*
Doĭ Domnĭ într'o ţéră nu pot fi.
Intârḑierea certăreĭ, Dumnedeŭ cu asupră o plinesce.
Inmulţindu-se pĕcatul, se nasce pedépsă.
Pre cine ĭubesce Dumnedeŭ îl cértă, pentru ca să se îndrepteze.
19015 *Suspinul săracilor nu remâne în deşert, cât de târḑiŭ.*
Din omul bun, bun lucru ese.
Voróva blândă tótă pornirea îmblânḑesce, iară cea aprigă, şi pre cel slab aţîţă la mânie.
Greşéla necertată fără hotar deprinde a cresce.
Ura, zavistĭa şi frica nasc vicleşug.

19020 *Unde va Dumnedeŭ, cu greŭ se póte muta cu sfatul.*

CHRONICA ANONIMĂ

19021 *Nicĭ un lucru făr de pricină nu este, şi omul fără de greşélă.*
Din două rele e bine a'şĭ alege cel maĭ mic.
După bucurie urméză şi jale, şi după jale bucurie.
Scumpul maĭ mult păgubesce.
19025 *Cum aŭ făcut ĕşĭ ĭea plata.*
După nour vine şi senin.
După fortună şi liman.

ENACHE KOGÂLNICEANU

19028 *Pĕcatele trag pe om.*
Pĕcatul tot trage pe om de'l duce la sfîrşitul la care este să vie.

ACSINTI URICARUL

19030 *A se pune în price ceĭ micĭ cu ceĭ marĭ este nebunie.*
Turciĭ gonesc epurele cu carul.
Altele gândiaŭ ómeniĭ, şi alte eraŭ orînduite de Dumnedeŭ să se facă.
Nu póte nime să fie în lume şi să nu greşéscă.
Tóte ale lumiĭ sunt deşerte şi bogăţiile şi slavă.

IOAN CANTA

19035 *Unde vré Dumnedeŭ, tóte sporesc.*

DIMITRIE CANTEMIR

19036 *Sufletul supus ţenchĭul negrijeĭ departe stă.*

Vestea aspră tare pĕtrunde urechile, şi inima înspăimântată îndată simte sunetul.

Cu cât vestea oţărîtă maĭ de naprasnă vine, cu atâta maĭ mare tulburare şi ·grijă scornesce.

Maĭ tot-dé-una obicinuit lucru este, la adunărĭ marĭ ca acestea óre-care amestecăturĭ şi împoncisiturĭ a se face, şi de multe orĭ pentru micĭ, şi în sémă ne-băgate pricinĭ, cu cât este maĭ mare adunarea, cu atâta maĭ mare se face şi împărechere.

19040 *Lacomia slăviĭ, nu bunătatea saŭ folosul lucruluĭ privesce, în carele se slavesce, ce numaĭ pre altul, maĭ gĭos de cât sine a pune socotesce, fie macară şi fără de folos; încă de multe orĭ şi pagubă de i s'ar aduce saŭ ne-cunoscênd şi ne-vrênd, saŭ vrênd şi cunoscênd, priimesce.*

O órba jiganiilor poftă! Lucrul din potrivă ne socotind. că mintea şi socotéla slăviĭ la aciasta se sprijinesce, că ea cérca pre cela ce o cunósce; vorovesce cu cela ce nu o aude; cu acela are a face, carile nu aŭ vĕḑut'o; după acela merge, carile de dînsa fuge; pre acela cinstesce, carile puţin în sémă o bagă; pre acela ce nu o poftesce, îl poftesce; celuia ce nu o ia, înainte îĭ ĭese, şi celuĭ ne-cunoscut, pre sémă se dă. Iară hirisiia slăviĭ ce maĭ cu de-adins este, ca să parasască pre cel ce o cinstesce, şi cu acela să remâe carile o necinstesce.

Inima ne-aşeḑată, ales pentru lacomia cinstiĭ, în maĭ marĭ valurĭ înnótă, de cât corabia în ochean.

Focul pofteĭ nu maĭ gĭos în stepena arsuriĭ éste, de cât metalul înfocat.

Iute este adulmecarea adeverinţiĭ, unde a sufletuluĭ pătimire într'altul despre a sa o mĕsură cineva.

19045 *Îndreptariul nu maì mult pre lucrul strîmb, de strîmb dovedesce, de cât pre sine de drept.*

Sufletele înțelepte, macar și asupra vrăşmăşiiĭ socoteliĭ drepte se plécă.

De multe orĭ a lucrurilor prepuse acoperire, vîrtóse lécurĭ aduce ranelor, carile la ivală de s'ar scóte, asieşĭ de tot s'ar face ne-tămăduite.

Maĭ cu iuşor éste a se suferi obrîntéla răniĭ la aer scósă, de cât patima sufletuluĭ către împotrivnicul sĕŭ arĕtată.

Pentru lucrurile micĭ marĭ gâlceve a scorni, a înțelepților lucru nu este; macar că acésta și la ceĭ înțelepțĭ de multe orĭ s'aŭ vĕḑut.

19050 *Pre câtă vrednicie este cine-va în vrajbă a nu intra, pe atâta este, și nu maĭ multă, din vrajbă a eşi.*

Pricina clătiriĭ dându-se, odihnă şi linişte fără turburare şi strînciunare a fi nu póte.

Neputința aduce mânia, și mânia aştéptă isbânda.

La ceĭ maĭ puțin domolițĭ, neputința prinde obrazul putinţiĭ, şi de lucrurile de neputut se apucă.

Ceĭ ce la pórta vredniciiĭ slujesc, adese s'aŭ vĕḑut, că maĭ cu fericire le isprăvesce neputința cu părăsire, de cât putința cu prepus, cu începere. Căcĭ ne-putința ne-începênd de nu 'șĭ folosesce, încaile nu'șĭ strică; iară putința, în mândria sa amăgindu-se, lucrurile peste putința sa începe, şi la sevîrşit a le aduce nu póte, care fără greş în loc de folos pagubă îĭ aduce.

19055 *Acesta lucru asemene se făcu celora, cărora de mare căldura vĕzduhuluĭ den afară, ce în trupul sĕŭ născută din fire căldura tare spre clătire li se pornesce, şi sete vîrtos li se priciuesce, caria lécul o umeḑélă lim-*

pede şi rece fiind, ce aceia lipsind, alta înpotrivnică, adică limpede umeḑélă, dar căldurósă, de faţă aflându-se (precum este duhul vinuluĭ, saŭ altul acestuia asemene), şi de limpegĭune numaĭ şi umeḑéla amăgindu-se (puţin pentru hirisiia rĕceleĭ, şi a căldureĭ grijă purtând), pentru ca setea să'şĭ stîmpere maĭ pre larg de cât s'ar cădea o înghite, ce acĭastă maĭ pre urmă în vasele primitóre mergĕnd, şi după a sa fire cu ce din nascere a trupuluĭ căldură împreunându-se (căcĭ amîndouĕ surorĭ a unuĭ părinte, a sóreluĭ sunt), scăpăturile scânteilor din terpucin clătite, încă maĭ ĭute clătindu-le şi pornindu-le (ca cum éste osia ne-unsă în butea roţiĭ uscate) din scânteĭe scăpărătóre, pară ardĕtóre sĕ face, din care maĭ mare pîrjol de sete se ydereşce, şi în materia maĭ de înainte gatată, cu ĭuţime pătrunḑĕnd, maĭ mult sete se spuzesce şi se lăţesce (căcĭ după socotela maĭ multor filosofĭ, tótă materia focului, ĭuţime şi forma-ĭ, ĭute clătire este); căriĭa ceva împĭedicare nepuindu-se, fără nicĭ un prepus tótă umeḑéla din fire ar usca, şi după cea desăvîrşit uscăcĭune, cea de perire putregĭune cu bună sêma ar urma.

Lumina mare pre cea mică întunecă.

Precum lumina sóreluĭ se are către a-l-alte stele, aşa chipul împĕratuluĭ către senatorĭ, şi a-l-alţĭ supuşĭ este; şi precum în presenţa luĭ, tóte se fac ne-vĕḑute, ĭară în lipsa luĭ cea cât de mică, şi departe luminéză şi scânteĭază, aşa înaintea împĕratuluĭ tóte chipurile supuşilor se micşoréză, şi tótă gura slobodă se înfrînéză; ĭară în dosul luĭ, şi cel maĭ mic în palatul luĭ, precum schiptrul împĕratuluĭ în mâna sa pórtă, se arată.

Precum ne-numĕrate picăturele ploiĭ din nuorĭ

cu repegiune pre pămînt cădênd, un huet óre-care daŭ, ĭară vre-un glas, tocmit nicĭ-cum, şi precum a unuĭ organ de muzică, tóte córdele de odată lovindu-se, o rĕsunare óre-care daŭ, însă vre-o melodie tocmită, şi după pravilele muzicăĭ alcătuită nicĭ cum nu se aude (care puterĭ auduluĭ maĭ mult îngreţoşare aduce de cât plăcere), aşa este şi voróva a mulţĭ şi tot de odată.

Unde lipsesce, începĕtura stăruitóre, tóte mijlócele începĕturiĭ ne-stăruitóre să se fac.

19060 *Iubirea către cel sie asemenea, va să arate neĭubire către cel sie nu de-asemenea.*

Precum în técă strîmbă sabia dréptă, nicĭ în téca dréptă sabia strîmbă a intra nu póte, aşa unde este luarea feţiĭ saŭ strămutarea prinţiĭ tótă nădejdea gĭudecăţeĭ drepte afară se scóte.

Dreptul gĭudecător întâĭu pre sine de drept, apoĭ pre altul de strîmb gĭudecă, şi întâĭu ascunsul inimiĭ sale de făţărnicie curăţesce, apoĭ pre altul saŭ din nevoie îl izbăvesce, saŭ după a luĭ vină îl osîndesce.

Gâlcéva lungă atocma este cu bóla hronică.

Precum tótă sciinţa din povaţa simţirilor se află, tótă lumea scie, căcĭ nu orbul, ci cel cu ochiĭ gĭudecă de văpsele, şi cel cu urechĭ, ĭară nu cel surd, alege frumuseţa şi dulcéţa vĭersuluĭ.

19065 *Pre cât este de folos la vreme de trebuinţă cuvîntul cuvios, cu atâta este de împuticĭos cuvîntul aceluia carile de nime ne-întrebat, tuturor dă sfat.*

Tótă evghenia la muritorĭ în lauda numeluĭ videm că se stăruĭasce.

La cel cunoscĕtor maĭ tare se ţine şi este legătura hiresiuluĭ cuvînt, de cât frînghia întreită de la altul înfăşurată.

Precum este suflarea la cărbunele acoperit, aşa este certarea la inima într'ascuns dată rĕutăţiĭ.

Maĭ mult folos aduce publicăĭ din sine un chip rĕŭ a isgoni, de cât ḑece bune în sine a primi, că, precum aluatul mic într'o covată mare, tótă frămîntătura dospesce, aşa un om rĕŭ într'o publică, pre toţĭ cu rĕutatea luĭ amestecă şi'ĭ tulbură.

19070 *Mândria de tot órbă fiind, precum peste ceĭ marĭ, aşa şi peste ceĭ micĭ dă.*

Cine némuluĭ sĕŭ este urăcĭos, cum póte fi strĕinilor drăgăstos? Şi a căruia rĕutăţĭ pămîntul sĕŭ a le suferì n'aŭ putut, cel strĕin cum le va puté răbdà?

Precum celuĭ bun toţĭ strĕiniĭ rude, tot bĕtrânul părinte, tot vîrstnicul frate, şi tot loculĭ moşie, aşa celuĭ rĕŭ tote rudele strĕine, şi tótă moşia nemernicie îĭ este.

Pizma vechĭe este ca cariul în inima copacĭuluĭ.

Precum se ḑice, tóte vremia sa aŭ, şi fără vreme şi pânea face greutate stomachuluĭ, care cea maĭ de trébă, şi maĭ de aprópe hrană 'ĭ este.

19075 *Nemulţămita pentru marĭ slujbe şi de binefacerĭ, din nedejde în ne-nedejde îl bagă, ne-nedejdea la nebunie îl împinge, şi aşa din slugă credincĭósă, ne-priatin de cap îl face.*

Limba gloatelor este vraja bozilor.

Nu puţină vrednicie este, şi pentru ne-priatin adevĕrul a mărturisi.

Pedepsituluĭ, nu trebuie a i se adaoge pedépsa.

Ne vinovăţia unuia, oţăpoc stă în ochĭul altuia.

19080 *Carile sunt tot într'un chip către altul al treilea, tot într'un chip sunt întru sine.*

Pizma vechĭe vĕ împinge la lucrurĭ noaĕ, saŭ mărturisiţĭ că în capete de hârtie purtaţĭ crierĭ de aramă.

In vremile vechĭ poftele stăpânilor pravile de lege supuşilor era.

Precum arşiţa sóreluĭ peliţa mută din albă în négră, aşa pizma inimiĭ mută gândul din bun în rĕŭ.

Cuvîntul bun şi ne-plăcut este ca doftoria, greţósă însă folositóre în trupul bolnavuluĭ; ce la cel înţelept aşa, ĭară la cel nebun este ca otrava în mănunteile sănătosuluĭ.

19085 *Maĭ toţĭ supuşiĭ de frică obicĭuiţĭ sunt, nu ce adevĕrul, ce ce stăpânul poftesce, aceia să laude şi să fericéscă.*

Macar ca rea este amuţirea din lipsa organelor de voróvă tocmitóre, dară încă maĭ rea este când purcede din lipsa şi ne-sciutóre cuvintelor trebuitóre.

Precum sciinţa lucrurilor este lumina minţiĭ, aşa ne-sciinţa lor este întunecarea consciinţiĭ.

Nu este în lume cuvînt atâta de isteţ, saŭ lucru aşa de cu preţ, că carile vre-odată să nu maĭ fie fost, saŭ a nu maĭ fie de amu înainte să pótă.

La întrebarea grabnică, greŭ sfat a dà, semn de minte ascuţită este.

19090 *Dragostea cumpĕrată pre banĭ saŭ pre mâncărĭ şi bĕuturĭ, în sfîrşitul acelora şi ea se sfîrşesce; ĭară dragostea din suflet adevĕrată în sărăcie şi în fómete slujba vredniciiĭ îşĭ arată.*

Spre agonisirea şi căştigarea cinsteĭ, sudorile trupuluĭ destule sunt; ĭară spre paza ne-betejiriĭ eĭ, lacremĭ de sânge trebuesc.

Cu multul maĭ pre lesne este cetatea cinsteĭ a dobândi, de cât pre aceiaşĭ despre ne-numĕraţiĭ ne-prĭatinĭ a o străjui, şi ne-biruită a o păḑi.

De multe orĭ s'aŭ tîmplat într'inima ce intră frica nepriatinuluĭ, afară scóte dragostea priatinuluĭ.

Jurămînturile între muritorĭ pentru altul nu s'aŭ scornit, fără numaĭ, subt numele mareluĭ Dumnedeŭ, demonul maĭ pre lesne meşterşugirile sale să'şĭ lucreze.

19095 *Unde este inima curată, nicĭ întâĭu gĭurămîntul, nicĭ pre urmă vicleşugul, saŭ călcarea gĭurămîntuluĭ încape.*

Lucrurile între muritorĭ nu atâtea se isprăvesc ce le poftesce voĭa, ca câte sĕ lucréză ce le dă mâna şi vremea.

Nebun corabĭar s'ar socoti a fi acela, carile pânzele împotriva vîntuluĭ a deschide ar îndrăsni.

Unde dragoste adevĕrată nu este, acole cinstea este de frică; şi unde cinstea se face de frică, acolo îndemâna vremiĭ se cércă şi se aştéptă, în care nicĭ frică să'ĭ maĭ fie, nicĭ cinstea, care de frică îĭ dà, de bună voe în ocară să 'ĭ-o întórcă.

Cu anevoe un gând în doaĕ inimĭ a se ascunde póte, pre carile una, şi maĭ nicĭ una, de-abĭe, şi maĭ nicĭ de-abĭe îl póte stăpâni.

19100 *De multe orĭ clonţul corbuluĭ şi a vulturuluĭ ochĭul vulpeĭ s'aŭ vĕdut scobind.*

Cine numaĭ al sĕŭ bine şi fericire cércă, a tuturor rĕul şi bezcisnicia poftesce.

Lacomul şi sătul flămĕnd este; şi lacomia nicĭ în hotarele gheometricescĭ se opresce, nicĭ în excentrurile astrologhicescĭ se covîrşesce, nicĭ caută materia şi forma filosofască, nicĭ cunósce deosebirea şi alcătuirea loghicéscă, nicĭ în Ritorica tropul îndestuliriĭ aŭ ascultat, nicĭ în gramatica graĭul fără chip şi cuvîntul: ajunge, aŭ învĕţat. Ce precum se vede nu ucinica, ce didascăla Alchimiştilor este, cărora nicĭ adînc fundul măreĭ, nicĭ nestrăbătută a pămîntuluĭ grosime, nicĭ pre subt rădĕcinile munţilor şi stâncilor a meta-

lilor şuvăite vine, nicĭ depărtarea loculuĭ, nicĭ primejdia mersuluĭ, nicĭ nevoĭa agĭunsuluĭ, şi asieşĭ nicĭ ĭuţimea şi arsura foculuĭ de la acel din fantazie născut şi din crierĭ prefăcut aur, îĭ póte opri.

Cel-ce spre rĕŭ cu lucrul agĭutoresce, şi cel ce fapta rea cu gândul o priimesce şi o învoĭasce, tot una sunt.

Precum hulpea maĭ mult în suvăeţĭ de cât în fugă nădĕjduĭesce, aşa inima viclénă maĭ mult acoperit de cât aeve grăĭesce.

19105 *Tótă slava şi lauda numeluĭ cea maĭ de frunte este, când cineva cu osteninţile, carile pentru moşia sa sudorile 'şĭ-aŭ vĕrsat, şi pentru némul sĕŭ tote primejdiile în sémă n'aŭ băgat.*

Precum de cât dreptul se póte afla altul şi maĭ drept, aşa şi de cât viclĭanul ese altul şi maĭ viclén.

Unde urechile adevĕruluĭ sunt astupate, acolo tóte hrizmurile se par basne.

Mare scarşnetul rótelor, astupă voróva cărăuşilor.

Vêntul vivorît, saŭ aerul tare clătit, tocmit şi frumos vĭersul muzicăĭ alcătuit, de la cât de ascuţitele la audire urechĭ abătêndu-l, neaudit îl face.

19110 *Din triĭ picĭóre a scăuĭaşuluĭ mincĭuniĭ, unul scoţêndu-se, în vicleşug rădimătorul, fără greş pohârnindu-se, cu bună sémă cu capul în gĭos se dă.*

Hirisia se cuvine totuluĭ, fiete căruia şi pururea.

Experienţa şi ispita lucruluĭ maĭ adevĕrată póte fi de cât tótă socotéla minţiĭ, şi argumenturile arĕtăriĭ de faţă maĭ tarĭ sunt de cât tóte chitelele.

Cine-ĭ maĭ cu multe vredniciĭ, verĭ din fire, verĭ din osteninţă împodobit, acela maĭ mare

cinste trebue să aĭbă, şi maĭ tare de la toţĭ să se ĭubéscă se cade.

Voĭa slobodă obicĭnuită este maĭ mult spre rĕŭ şi împotriva adevĕruluĭ, de cât spre bine şi spre plăcerea adeverinţiĭ puterea sa a'şĭ arĕta.

19115 *Obicĭuită este fortuna, pre cel ce multe haĭne poftesce a cercà, şi de cele ale sale a'l desbrăca.*

Pre cât lumina sóreluĭ a lucra póte în organele vĕḑĕtóre, pre atâta agĭutoresce maĭ de nainte sciinţa în mintea adulmecătóre.

De multe orĭ împĕraţiĭ se vĕd preste vrerea lor a proorocĭ, căcĭ sufletele lor, óre-cum de mărime şi greuimele lucrurilor, maĭ de multe orĭ şi maĭ adese atingêndu-se, şi preste simţirea lor se par a se prosgnostici.

Din pricinele micĭ, marĭ gâlceve se scornesc, şi ţînţarul se face armăsar.

Pre cât semnele cuvintelor împungĕtóre chipul inimiĭ pizmuitóre aŭ arĕtat.

19120 *Precum otrava cumplită stomahul otrăvind, tot trupul putreḑesce, aşa pizma vechĭe spre izbânda a aduce, tot statul monarchiiĭ risipesce.*

Precum un mĕdular cu ne tămăduită bólă pătimind, prin cet prin cet, tot trupuluĭ mórte priciuesce, aşa în tótă publica, cu rĕŭ gând şi cu pizmă asupra altora âmblând, cu vremea tótă monarchia cu capul în gĭos prăvălesce.

Precum cine-va pentru mântuinţa a tot trupul şi pentru paza vĭeţiĭ fĭer, foc şi tăĭare a unuĭ, saŭ şi a doaĕ mĕdulare ardere, tăĭare şi de tot de la sine lepĕdare, macar că cu marĭ chinurĭ şi durerĭ, însă sufere şi priimesce, aşa şi în statul publicăĭ unul ne-stătător, şi de rĕscóle şi gâlceve scornitor se socotesce, carile ca un rĕŭ şi betég mĕdu-

Iar din trupul monarchiiĭ curmat şi tăiat a fi se cade.

Zavistia este jiganie cu multe capete şi cu tótele înghit pizma şi de odată boresc gâlcéva şi vrajba.

Necazul lipsiĭ la unul, scornesce zavistia priseliĭ la altul.

19125 *Maĭ lesne este cine-va o mie de anĭ în fântânele catranuluĭ să lucreze, şi cu catran să nu se pice, de cât un cĭas zavistnicul cu acela, căruia zavistuĭasce, voróvă să facă şi cuvînt pizmaş din gură'ĭ să nu ĭésă.*

Tîmplările precum vin, aşa se şi duc, de asupra ipochimenuluĭ, încă cum fiinţa-ĭ stricând.

Din zavistie imponcişere, din împoncişere năduşélă şi asuprélă, din asuprélă gândurĭ de suvăĭélă şi cuvinte de rĕsuflare se scornesc.

Maĭ greŭ nu este de gĭudecat, de cât pîra între doĭ priatinĭ (ales împĕraţĭ fiind) a căutà, căcĭ cine-va, între doĭ ne-priatinĭ pîra alegînd, pre unul priatin póte să facă; ĭară dîntre doĭ priatinĭ unul se face aşaşĭ de tot ne-priatin.

Din fire muritoriĭ aşa sunt tocmiţĭ, nu numaĭ în rĕsbóe, şi nu numaĭ în gâlceve, şi asaşĭ nicĭ în glume şi gĭocurĭ a se birui de la altul priimesc.

19130 *Firea tot-dé-una pre meşterşug biruĭésce, şi din plinirea inimiĭ, cuvîntul şi fără veste isbucnesce.*

Cuvîntul slobodit maĭ ĭute de cât fĭerul împĕnat se duce, şi pétra în fundul măriĭ aruncată, precum vre-odată tot maĭ e şi tot se nedejduĭésce, ĭară cuvîntul grăit, precum va fi putinţă a se desgrăi, tótă nedejdea lipsesce.

Maĭ pre lesne este sóreluĭ rĕsărit radele luminiĭ de pre faţa pămîntuluĭ a'şĭ opri, de cât adevĕrul în vecĭ cu mincĭuna a se copcri.

Maĭ pre lesne socotesc, şi maĭ fără primejdie cine-va călĕtorie, pre lungă vîrtopile smeilor şi birlogurile leilor, a face să pótă, de cât prin hotarele aceluia să trécă, carile pururea de fómea lacomieĭ se chinuĭésce.

Când unuĭa veste rea de la cine-va îĭ vine, aceĭaşĭ veste altuia altul de bună îĭ o duce.

19135 *Pururea, şi maĭ tot-dé una pre stîrvul dobitoculuĭ paserea se pune, ĭară de penele saŭ tuleele paseriĭ rar dobitoc se înnécă.*

Când grăesc preoţiĭ luĭ Apollon de la Delfis atuncea tac tóte vrăjile de la Memfis.

Rèspunderea móle, frânge mânia şi trestia înduplecată de vivor nu se frânge.

Aşijderea, potolindu-se mânia, cuvîntul cel móle tare şi vîrtos a fi se arată, şi trecênd vivorul, trestia iară la locul eĭ rĕmâne dréptă.

Maĭ de credut este un cuvînt de mărturisire a guriĭ hirisie, de cât o mie de mărturiĭ a altora streine.

19140 *Obicĭuiţĭ sunt muritoriĭ cu înălţimea statuluĭ, cu frumuseţa trupuluĭ şi cu ghizdăvia feţiĭ, ca cu un lucru pré mare de la fire dăruit a se lăuda, şi încă maĭ mult între alţiĭ nu numaĭ arcóse sprîncenele a'şĭ ridicà, ce şi sfaturile preste cuviinţă a'şĭ da, şi socotéla preste mĕsură a'şĭ ridicà.*

In ceĭ maĭ mulţĭ, mărimea şi greuimea trupuluĭ, semnul micşorimiĭ sufletuluĭ şi întărimeĭ minţeĭ este.

Vrednicia sufletuluĭ, nu de pe frumuseţea trupuluĭ se mĕsură; căcĭ nebunul la chip frumos şi trupuluĭ grea pedépsă, şi numeluĭ la mare ocară 'şĭ-aŭ scos; ĭară înţeleptul grozav şi ghibos, nicĭ aŭ gândit vre odată nicĭ aŭ făcut lucru fără folos.

Spre închisórea şi legarea trupuluĭ, un lănţuh şi o vartă destule sunt; ĭară spre strînsórea

sufletuluĭ şi spre opréla voiĭ slobode, nicĭ miĭ de miĭ de lănţuje, nicĭ ḑecĭ de miĭ de închisorĭ pot ceva face.

Unde pravila în silă şi în tărie, ĭară nu în buna socotélă şi dreptate se sprijinesce, acolo nicĭ o ascultare a supuşilor trebuitóre nu este.[1])

19145 *Nime în lume atâta de ascuţit la minte şi ĭute la gĭudecată a afla se póte, carile în tótă alegerea ne greşit şi ne smintit să fie.*

Macară că aspru lucru este pentru cele sie cunoscute dréptă gĭudecată a face, cu cât maĭ vîrtos cu greŭ, şi aşaşĭ peste putinţă a tótă firea va fi, pentru cele sie maĭ de nainte nicĭ cum sciute saŭ cunoscute de bune saŭ de rele, de vrednice saŭ blestemate, deosebire a face.

Maĭ pre lesne este cuĭ-va fără organul ochĭuluĭ şi fără lumina sóreluĭ, între alb şi între negru a deosebi, de cât fără cunoscinţa lucruluĭ de vrednic saŭ de nevrednic a'l alege.

Nime maĭ mult a altuĭa, de cât al sĕŭ gĭudecător, şi nime maĭ mult pre altul de cât pre sine a se cunósce póte, când spurcata lipsesce filaftie.

Sfatul carile póte da sĕracul învĕţat şi înţelept, toţĭ împĕraţiĭ nebunĭ şi ne ispitiţĭ nu'l pot nemeri.

19150 *Sciinţa înţelepcĭuniĭ nu în scaunele trufaşe şi înalte, ce în capetele plecate şi învĕţate locuĭasce.*

Cu cât sciinţa rea într'ascunsul inimiĭ necăjesce, cu atâta la ivala tuturor eşind ruşinea în faţă, îl pedepsesce.

Cineva ce nu are a da nu póte.

Celor ce multe lumînărĭ în citéla cărţilor topesc,

---

[1]) Veḑĭ · *Déclaration des droits de l'homme et du citoyen, art. XXXV.*

ochiĭ trupuluĭ la videre se têmpesc; iară celora ce nicĭ odată pre slove aŭ căutat, macar că viderea ochilor maĭ ascuţită şi-aŭ păzıt, însă nesciinţă în întunerecul şi în tartarul necunoscinţeĭ ĭ'aŭ vîrît.

Rĕspunderea, când nu se dă după întrebare, puţin deosebesce din voróva mutuluĭ cu a surduluĭ.

19155 *Pre cât greŭ bucatele vîrtóse stomahuluĭ slab aduc, pre atâta nesuferire aduce şi cuvîntul nealcătuit la urechia bine ascultătóre.*

Sufletul înţelept, pre cât gura cuvinte rele a nu grăì, pre atâta şi urechile voróve fără folos a nu audi îşĭ opresce.

Tot capul şî sfîrşitul filosofiĭ este: cineva pre sine ce este a se cunósce.

Vînătorul sciinţiĭ, socotéla, ĭară maestriile, simţirea este.

Nu în chipul arĕtos nicĭ în dobitocul căpĕţinos, ce în capul pedepsit şi cu multe nevoĭ domirit, crieriĭ ceĭ mulţĭ sălăşluesc.

19160 *Tăcerea multă la rĕspunderea de trébă, în locul mărturisiriĭ se ţine.*

Pre cât este de cu greŭ şi de scădere cineva de sciinţă sĕrac a fi, cu atâta de uricios lucru este cineva sciinţa despre ceĭ poftitorĭ a'şì ascunde.

Multe ajunge mintea ascuţită, carile limba faĭcavă şi slabă a le vorovi nu póte.

A tótă mulţimea, verĭ de cinste, verĭ próstă ar fi, voróvele înţeleptul a le ascultà, de nu folos, dară nicĭ pagubă va avé; ĭară cuvîntul a grăì, măcară către cel prea ispitit, fără primejdia plăceriĭ, saŭ neplăceriĭ, de abĭa este nĕdejduit.

Săturarea ochilor este ca şi gréţa stomahuluı, că, precum stomahul destul încărcat bucatele, macar fie şi cu aromate, nu cu mirosul acel

frumos, poftă ce gréță îĭ aduce, aşa şi ochĭul de privală săturat, albul vede negru, şi frumosul grozav.

Pofta în lume, cu lucrurile împreună, şi inimele stăpânind, cestuĭa eftin, ĭară celuĭa scump nume aŭ pus.

19165 *Aşa este din fire tocmit: un lucru cu cât maĭ dė la mulțĭ se poftesce, cu atâta maĭ de la mulțĭ lipsesce.*

La mintea spre înțelegere gătată maĭ tare pĕtrunde cuvîntul adevĕruluĭ, de cât prin móle grosimea trupuluĭ ascuțită simceoa fĭeruluĭ.

Cu anevoe este, cine-va trupul în tóte pre larg şi de saț să'şĭ hrănéscă şi sufletul de poftele trupescĭ nebetejit să'şĭ păzéscă.

Precum în hrana slobodă trupul se îngróşă şi se îngraşă, aşa de post trupul vitĭonindu-se, sufletul se subție şi se învîrtóşĕ.

Fómea la trup mórte firéscă, ĭară la suflet vĭéță ceréscă aduce.

19170 *Voróva lungă, şi tot aceia de multe orĭ poftorită, de ar fi cât de dulce şi de frumósă, până maĭ pre urmă se arată grețósă şi sătósă.*

Ce unul Dumnedeŭ dăruĭesce şi orînduĭesce, tótă lumea nicĭ a luà, nicĭ a clăti póte.

Împĕrăția firiĭ, precum are Domnĭ, Senatorĭ, deregătorĭ şi orînduitorĭ, aşa aŭ şi plugarĭ, şi morarĭ, şi portarĭ şi chelarĭ.

Cine n'aŭ învĕțat nevoĭa a trage pentru toțĭ, acela nicĭ fericirea va suferi împreună cu toțĭ.

Precum focul în pétra maĭ vîrtósă şi în fĭerul maĭ îndesat ascuns fiind, dint'aceleaşĭ şi maĭ tare lovindu-se scânteĭază, aşa şi sufletul plin de vrednicie, cu cât maĭ mult se acopere, pre atâta maĭ mult se descopere.

19175 *Sufletul filosof asuprélă nu are, de vreme ce tótă asupréla suferind, precum să i se facă asuprélă nu simte.*

Zavistnicul și viclénul numaĭ atuncea grăĭasce adevĕrul, când saŭ zavistia descoperindu-se, spre rĕŭ nu sporesce, saŭ vicleșugul cu un cuvînt a adevĕruluĭ acoperind, spre maĭ mare rĕŭ, pre altă dată îl opresce.

Nicĭ lângă cuĭbul șoĭmuluĭ porumbul puiĭ să'șĭ scóță, nicĭ orbul celuĭ cu ochĭ să se facă povață, 'că nicĭ porumbul 'ĭ va videa vre-odată sburătorĭ, nicĭ cel cu ochĭ îșĭ va vide pașiĭ drept âmblătorĭ.

Unde răcnesce leul, nu maĭ urle lupul, și unde piuĭasce vulturul nu maĭ gémă hulubul; că nicĭ glasul celuĭa se aude, nicĭ gemutul cestuĭa până maĭ pre urmă fără lacrimĭ de sânge va putea fi.

Norocul așa vrednicilor pizmuind se vede, că cu cât sunt maĭ suferitorĭ furtunelor, cu atât maĭ mult valurile să le îndesască și pre cât lucrurĭ vrednice de laudă ar face și ar arĕta pre atâta în ura și urgia nevrednicilor să cadă. Care lucru fortuna spre maĭ mare rușinarea celor nevrednicĭ precum îl face socotesc, de vreme ce eĭ pre cât maĭ mult îl uresc, pre atâta pre sine se hulesc, și vredniciĭ pre cât maĭ mult se înădușesc pre atâta în bunătățĭ se maĭ întăresc; nu într'alt chip, ce ca cum cu cât maĭ tare cremenea cu oțelul aĭ lovi, cu atâta maĭ ĭuțĭ și maĭ luminóse scânteĭ slobóde.

19180 *Tot-dé-una orbul asupra ochilor și șchĭopul asupra piciórelor, și surdul asupra auduluĭ, și hadîmbul asupra întreguluĭ obidă are.*

Tîmplarea vine și se duce fără stricarea supusuluĭ.

Cel ce cu tot sufletul aevea în față îșĭ laudă poftesce, nicĭ o deosebire nu are de la cela, carile prin gurile tuturor pre drept se hulesce.

Istoricul adevĕrat, (adecă carile istoria, adevĕrat precum s'aŭ avut, istoricesce) lauda împreună cu făcĕtorul împărţesce; căcĭ cela aŭ ostenit lucrul a sevîrşi; iar cesta aŭ nevoit în vecĭ a se pomeni; şi încă maĭ mult pre scriitoriĭ de cât pe făcĕtoriĭ minunelor, fericiţĭ şi lăudaţĭ a numi voiŭ îndrăzni; căcĭ, după armele şi faptele iroilor, condeele istoricilor de nu s'ar fi pre alb clătit, încă de demult şi lauda numeluĭ lor, de odată cu ósele, ţernă o ar fi acoperit; şi aşa aceia aŭ fost a lucrurilor făcĕtorĭ, împreună şi muritorĭ, ĭară cestea numeluĭ aŭ fost înnoitorĭ şi în vecĭ stăruitorĭ.

Maĭ bunu-ĭ şi maĭ de nădejde este dulăul deşteptat de cât străjerul însomnorat saŭ cu vinul îngropat.

19185 *Norocul aşa de aspru cu muritoriĭ şuguĭasce, cât de multe orĭ, cela ce şi cu ochiĭ le-ar înghiţi, nicĭ cu nasul nu'ĭ lasă a le mirosi.*

Lăcomia de este în săturare nesăturată, cu cât în fóme maĭ nesăţiósă va fi.

Filosofiĭ obicĭuuiţĭ sunt cu socotéla aeruluĭ în apă şi apa în aer a întórce, măcară că lucrul socoteliĭ n'ar rĕspunde.

De multe orĭ fuga fortuna biruinţiĭ, şi biruinţa primejdĭa fugăĭ aduce.

De multe orĭ ceĭ împĭĕtroşiţĭ la socotélă, cu blândeţe maĭ tare se simeţesc; ĭară apoĭ vĕdênd sila şi nevoĭa ca varga de căldură încotro îţĭ este voĭa se îndoesc.

19190 *Grijlivul pururé tréz şi deşteptat este.*

De multe orĭ ce este scădut în fire, meşterşugul cum sĕ cade plinesce.

Adese s'aŭ vĕdut maĭ cu norocire isbândele a xini când cu supunerĭ şi cu dosirĭ asupra nepriatinuluĭ se purcede, de cât când, cu dobe şi cu surle alaĭurile şicuind, pentru biruinţă în mare numĕrul oştilor sale cineva se încrede.

A tot tiranul una și aceia este socotéla, că orĭ cu ce mijloc ar putea streinele ale sale a face; și când tîmplarea nu respunde pofteĭ, cele ce n'aŭ dobândit i se pare că cu mare nenorocire de la sine li-aŭ pĭerdut.

A firiĭ orînduĭélă este, doĭ de o potrivă, pe unul de o potrivă să biruĭéscă, ĭară meșteșugul face, că aciastă axiomă de multe orĭ să nu se adeveréscă.

19195 *Tótă fapta grozavă și ocărîtă, precum întunericul se acopere și se ascunde socotesce, macar că și nóptea are lumina sa, precum și pădurele urechĭ, și hudițoșĭ părețiĭ de pĭétra și adînca pescere de vîrtópe, la videre ascuțițĭ ochiĭ aŭ.*

Puținĭ sunt, carĭ tîmplările în vremĭ schimbătóre a fi sciŭ, însă pré puținĭ se află carĭ cu norocul de ĭerĭ, astă-ḑĭ să nu se îndîrjască.

Maĭ cu credință este cuĭ-va trupul fără vas ocheanuluĭ a'șĭ crede, de cât norocul până în al doile cĭas adeverit și nemutat a'șĭ ține.

Într'adevĕr, cât despre partea mea este, în mare îndoință mĕ aflu, óre învĕțăturile la școlă învĕțate, aŭ ispitile în mânĭ luate și primejdile în cap purtate, pre cine-va maĭ păzit și maĭ socotit a face să pótă.

Pre cât pĭeptul nepriatinuluĭ siĭală, pre atâta dosul luĭ îndrăsnélă aduce.

19200 *Ceĭ cu socotélă de nainte aŭ ochiĭ privitorĭ, ĭară în dos socotitorĭ, și lucrurile înainte mergĕtóre trebue oglindă să fie celor de napoĭ următóre.*

Maĭ vrednic se póte numi un dobitoc, carile slujbele fireĭ sale păzesce, de cât un om, carile cele pre mână'ĭ credințe, cum se cade, nu le otcârmuĭasce.

Deprinderea din tóte ḑile, nu numaĭ pre ómenĭ

la minte îĭ cóce, ci şi pre dobitóce maĭ omenite şi maĭ cunoscĕtóre le întórce.

Nemica în lume aşa de cu greŭ între muritorĭ se află, căruĭa nepărăsita nevoinţă mijlocul şi modul lesniriĭ vre odată să nu'ĭ nemeréscă.

Precum la vitejĭ îndrăsnéla cu socotéla vrednicie, aşa fără socotélă fiind, nebunie este şi se numesce.

19205 *Durerea în grabă mare vertute duhurilor, şi desnădejduirea mare vitejie inimicilor aduce.*

Întîmplările de năprasnă întâĭu purced fapturile, de ce urméză simţirile şi gândurile.

Ispita odată făcută, a înţelepţilor, ĭară de multe orĭ poftorită, a nebunilor dascăl este.

Cine cu sorbirea d'întâĭu preste sciută se arde, în lingura de pre urmă de douĕ orĭ[1] *şi de triĭ orĭ a suflà i se cade.*

De multe orĭ ce nu biruiésce omul, biruiésce pomul; şi împĕraţiĭ, cariĭ tótă lumea în robia sa aŭ adus, pre aceĭaşĭ amintrilea nebiruiţĭ fiind, vinul în robia saŭ ĭ-aŭ răpit şi beţia cu mâna mueriĭ ĭ-aŭ biruit, şi pre cât eraŭ întâĭu lăudaţĭ, pre atâta maĭ pre urmă s'aŭ ocărît.

19210 *Fómea în tóte ḑile muritorĭ a fi ne învaţă şi este o bólă, care nedespărţit tovarăş tuturor părţilor trupuluĭ, şi pururea se află de faţă.*

Ce lipsésce în fire, pre cât póte meşterşugul să plinéscă trebue.

Sufletul nepriatin, într'altă nu, fără numaĭ în biruinţă, se odihnesce.

Tótă simcéoa minţiĭ este, la nevoe lesnirea a nemeri şi la lesnire de nevoia fără veste tare a se păzi.

Mulţĭ vĕḑênd că vĭéţa le aduce primejdie de

---

[1]) Douĕ = dă.

mórte, morţilor asemĕnându-se, şi din mórte aŭ scăpat, şi pre alţiĭ cu piciorul pe cerbice aŭ călcat.

19215 *Precum apelpisia câte odată inimile îmbărbătéză, aşa maĭ de multe orĭ tóte nădejdiile curmă şi tóte puterile ca cu paloşul de o dată le rĕtéză.*

Mórtea dobitoculuĭ alta nu este, fără numaĭ lipsa luminiĭ vieţiĭ, întunerecul nefiinţeĭ aduce.

Nicĭ nebunul córne, nicĭ înţeleptul aripĭ are, de pre carile de înţelept saŭ de nebun să se cunóscă; ce pre amîndoĭ cuvîntul şi lucru verĭ aşa să fie, verĭ aşa îĭ arată, că amîntirlea mulţĭ înţelepciunea cuvîntuluĭ în destul aŭ, ĭară de lucru eĭ prea lipsiţĭ sunt; şi împotrivă mulţĭ de pompa şi frumuseţea cuvîntuluĭ sunt depărtaţĭ, ĭară faptele îĭ arată precum cu înţelepciune a fi încorunaţĭ.

Înţelepţiĭ precum de laudele lumiĭ fug, aşa pentru că lumea de bunĭ să'ĭ laude, înţelepţĭ s'aŭ nevoit.

Lauda numeluĭ de la dînşiĭ pre cât pot gonind ea singură pre atâta asupra-le să alerge, fac.

19220 *Cum inima, care în dragostea cuiva este lovită, cu cât îndrăgitul se ascunde şi se feresce, cu atâta dragostea cuprindîndu'l îl topesce.*

De multe orĭ ce nu se începe cu cuvîntul, se sfîrşesce cu băţul.

Câtă în necăjire bolbăitura minciuniĭ în urechea dréptă, atâta nesuferire segetătura adevĕruluĭ în inima necurată aduce.

Gura desfrînată maĭ tare alérgă, de cât pĭétra din dél rĕsturnată, pre care un nebun cu piciorul o póte prăvăli, şi o mie de înţelepţĭ a opri nu o pot.

Cine în lume este atâta de înţelept căruia altă înţelepciune să nu'ĭ trebuiéscă? Cine între

muritorĭ este atâta de învĕţat, căruĭa maĭ multă partea învĕţăturiĭ să nu-ĭ lipséscă? Cine în tot theatrul acesta este atâta de ascuţit la minte, carile vînt să socotéscă a altora cuvinte? Şi cine este acela carile a ḑice va îndrăsni, că maĭ mult o mână de cât o mie, a sprijeni saŭ a pohîrni póte?

19225 *Tăcerea capul filosofiiĭ este; şi încă tótă cinstea înţelepcĭuniĭ maĭ mult într'însa se prijenesce, de vreme ce aplos a grăi de la maĭce şi de la mance ne deprindem; frumos şi mult a vorovi tóte şcólele maĭ prin tóte locurile, (nu cu puţina pagubă a tot muritoriul!) pre canóne ne învaţă; ĭară înţelepţesce a tăcea şi vreme voróviĭ puţine şi grele, pre la puţinĭ videm; şi învĕţătură tăceriĭ unde-va macară în lume a se profesui nu auḑim. O fericită tăcere! că tot-dé-una cu tăcerea ascultăm şi învĕţăm orĭ ce ar fi de învĕţat, şi pururea din fântâna tăceriĭ cuvîntul înţelepcĭuneĭ aŭ isvorît, că cine tace mult, mult gândesce, şi cine mult gândesce, maĭ de multe orĭ, ce-ĭ maĭ cuvios nemeresce. Acela dară ce, ce 'ĭ maĭ de folos aŭ nemerit, ḑic, că de va grăi, va grăi maĭ negreşit.*

Când tóte gurile privighitorilor lor a maĭ cânta tac, atuncea grierul copacĭuluĭ a ţiţîi începe.

Tóte vremea sa aŭ, şi vremea a tuturor dascăl şi învĕţător este.

Fiete ce a sci maĭ de folos este, de cât fiete ce a nu sci.

Mult se îndreptéză cu învĕţătura tinereţele, dară şi sciinţa mult cresce şi se adaoge cu bĕtrâneţele.

19230 *Până într'atâta cruţitor cuvintelor ce se arată, nu este semn a minte de cotélă deşartă.*

Voróva glogozită până maĭ pre urmă, saŭ de

tot în deşert, saŭ în gâlcévă ese ĭară tăcerea cu răbdare, saŭ în pace, saŭ în biruire se sevîrşesce.

De şi tăcerea între toţĭ ĭubitoriĭ înţelepcĭuneĭ lăudată este, însă la vreme de trébă, icóna nesciinţeĭ arată.

Macar că cine nu scie vorovi şi tace, frumos vorovesce, dar încăşĭ la multă cu îndemnare şi cu poftă întrebare a nu rĕspunde, saŭ acelor pizmoşĭ, saŭ acelor urîcioşĭ lucru este.

Douĕ lucrurĭ, sabĭe de ambe părţile ascuţită şi rană minţiĭ ne tămăduită este, cine-va la vreme de voróvă, cuvîntul a'şĭ opri şi la vreme de tăcere, limba desfrînată a'şĭ slobodi.

19235 *Nu atâta stricăcĭune publicăĭ adunarea nepriatinilor den-afară, pre câtă a cetăţenilor din lăuntru a inimilor într'un gând neîmpreunare aduce.*

Degetul arĕtător cumplită otrava clătesce a ochiuluĭ privitor.

Sub unghia degetuluĭ maĭ vrăjmaş tópsec de cât dintele viperiĭ stă.

Nu este pofta aceluia, carile cu dréptă socotélă se slujesce, ca lumea, cu degetul arĕtându'l, să dică: Iată acesta aşa aŭ dis, aşa aŭ făcut; că macar că într'acea dată óre-ce spre adaogerea cinsteĭ şi spre slava numeluĭ a se aduce s'ar pare, (care lucru maĭ mult de cât altele pre muritorĭ farmecă), dară cu bună samă şi adese s'aŭ vĕdut, că aceleaşĭ gurĭ cântă cântecul îndrĕpt, şi ce erĭ lăuda, astădĭ în hulă ĭaŭ şi în batjocură.

Între douĕ chipurĭ pururea douĕ socotele asupra unuĭ lucru aŭ, dară în douĕ monarhiĭ, în care nenumĕrate chipurĭ, voĭ şi socotele se află, cu cât maĭ vîrtos deosebite plăcerĭ vor avea? Unde cine va cu sfatul plăcut, şi

iscusit nu maĭ mulţĭ primitorĭ, de cât lepădătorĭ, şi nu maĭ puţinĭ apĕrătorĭ, de cât împotrivitorĭ va afla.

19240 *Din cuvîntul adevĕrat nu maĭ puţinĭ nepriatinĭ de cât priatinĭ cineva singur cu gura sa să'şĭ agoniséscă.*

Nime aşa de fericit în lume să se ţie, a căruĭa precum şi lucrul şi cuvîntul tuturor va place să se socotéscă: că sórele şi cerul senin călĕtorilor, ploile semĕnătorilor, vara plăntătorilor, tómna culegĕtorilor şi ĭérna de-a gata mâncătorilor place; pre carile sórele tot de odată tuturor neputênd a le pricini, de la toţĭ aceste nu póte a scăpa a nu se vinui.

Când pentru făcut folosul de obşte, cineva se fericesce, cuviósă şi frumósă este lauda.

Cu mintea şi sfatul unuĭa a multora vĭéţă a se păḑi, şi din viitórele primejdiĭ a se feri, ispita din tóte ḑilele arĕtătóre şi mărturisitóre ne este.

Acela bun cârmuitor a fi sĕ ḑice şi este carile din linişte furtunele socotesce şi din furtună linişte agonisesce.

19245 *Fericirea adevĕrată, cu cât se vechesce, cu atâta maĭ mult se fericesce.*

Tótă omenia şi vrednicia omenéscă într'acésta se plinesce, ea pre neputincĭos să agĭute şi nesciutoruluĭ nu numaĭ cu cuvîntul, ce maĭ vîrtos cu fapta, pilda aevea să se arĕte.

Firianul firiĭ a urma se cade.

Tótă pătimirea grozavă nepriatină, ĭară nu priatină este firiĭ.

Sufletul filosof nu numaĭ cum, şi ce s'aŭ făcut, ce şi pentru ce aşa s'aŭ făcut, cercetéză.

19250 *Tótă prostimea, lucrurile vĕḑênd precum sunt le sciŭ, ĭară filosoful, din ce şi pentru ce aşa sunt, cunósce.*

Voróva frumósă la ceĭ ·cunoscĕtorĭ de n'ar maĭ sfîrşi, încă maĭ plăcută ar fi; ĭară ceĭ necunoscĕtorĭ maĭ tare dulcéţă în basnele băbescĭ, de cât în sentenţile filosofescĭ află.

In ureche de pizmă îmbumbăcată şi de zavistie astupată, nicĭ buhnele căldărărescĭ, necum line cuvintele filosofescĭ, a rĕsbate pot.

Maĭ pre lesne s'ar audḑi voróva între cĭocanele căldărarilor, de cât între multe glóte a varvarilor.

Macar că fiete cine din fire a sci poftesce, dar ceĭ maĭ mulţĭ ceva ne-sciind, precum ceva nu scie a se dovedi nu primesce.

19255 *Ce maĭ mare nenorocire a fi póte, de cât când nicĭ cel ce bine vorovesce nu se înţelege, nicĭ ceĭ ce 'l aude, cuvintele de bune şi de rele nu'ĭ alege.*

Maĭ cu suferire şi maĭ cu cuvinire este, în munţĭ hormuroşĭ, codri umbroşĭ, în stâncĭ pĭetróse, pescerĭ întunecóse, între păreţĭ zugrăviţĭ şi ziduri cu ĭaderă acoperiţĭ, cuvinte a face, de cât între ómenĭ carĭ cuvîntul adevĕruluĭ a audḑi nu le place.

De nepriatinul înţelept este de lăudat, cu cât maĭ vîrtos şi priatin şi înţeleptul va fi maĭ de ascultat şi de îmbrăţăşat.

Nu didascalul, carile în tóte ḑile în şcólă învaţă, ce cela ce a ucenicilor cu învredniciĭ şi învĕţăturĭ împodobesce viéţa, fericit şi la nume vestit este şi a fi se cade.

Cine adevĕrul de la rădăcină cércă, sciinţa în vîrvul înălţimeĭ află, şi cine adeverinţa de gĭos întrébă, cunoscinţa de sus îĭ rĕspunde.

19260 *Meşterşugul, fătul nevoiĭ fiind, nevoĭa întâĭu ce'ĭ maĭ pre lesne, apoĭ ce'ĭ maĭ cu greŭ şi maĭ de folos aŭ aflat.*

Acela este maĭ trebuitor carile la vreme de nevoe este maĭ răbdător.

Unde a socotelii şi a minţiï radẹ nu lucesc, duhurile puteriĭ puţin procopsesc.

Puterea trupuluĭ cât de vîrtósă ridică, împinge şi strînge, cât de maĭ mult ar puté, doĭ saŭ triĭ; ĭară cel puternic la socotélă, cu miile pre alţiĭ covîrşesce.

Acela ce simte, ĭară nu cela ce nu simte, a suferi sĕ ḑice; şi cela ce puterea spre isbândă harnică a fi îşĭ cunósce şi nu'şĭ isbândesce, ĭară nu cela ce slăbicĭunea nepriatinuluĭ nesciind, de frică se continesce, răbdător se numesce.

19265 *Mişelia lumiĭ acestĭa atâta cu vremea lucrurile strămută, cât celĭa ce uniĭ odată cu mânile le apipăĭa, cu picĭórele le călca şi cu ochiĭ le videà, aceleaşĭ amu, alţiĭ auḑindu-le în loc de basnă şi de mincĭună a fi să le ţie.*

Maĭ pre lesne ar fi, cineva gândaciĭ îngĭugând, pămîntul ca cu boiĭ în plug să are, de cât vre un bine saŭ folos a aştepta de la acela, carile nicĭ din fire vre un dar, nicĭ din pedépsă şi din învĕţătură vre o vrednicie are.

Furtuna, când va să trântéscă, întâĭu ridică, şi norocul întâĭu rîde, apoĭ plânge.

Guzĭuluĭ orb, fericită îĭ este viéţa, când în întunerecul subtpămîntuluĭ âmblă, ĭară când pre faţa pămîntuluĭ ese, nu maĭ-curînd raḑele sóreluĭ îl încălḑesc, de cât unghiile blendĕuluĭ îl sfridelesc.

Semnul înţelepcĭunii este, că din cele vĕḑute saŭ auḑite, cele nevĕḑute şi neauḑite a adulmeca, şi viitórele din cele trecute a gĭudecà.

19270 *Tăcerea, saŭ la vreme a înţeleptuluĭ grăire, a multor pildă şi învĕţătură, ĭară a nebunuluĭ bolbăitură, sie ură, ĭară a altora scarandavitură este.*

Inima în pizmă împĭetroşată, saŭ după voĭa sa a isprăvi neputênd, de necaz se topesce,

saŭ orĭ când ar puté, rĕul a face nu se îndoĭasce.

Orĭ-ce spre binele şi folosul monarhiĭ este, acĭasta a arĕtà şi a grăì se cade.

O mie de lucrurĭ vrednice de-abia lauda dobândesc; ĭară numaĭ unul scârnav, în vecĭ nespălată cinsteĭ şi numeluĭ, grozavă aduce pată.

Din fire muritorilor acésta este data, ca binele pre lesne, ĭară rĕul cu anevoĭe să uĭte; şi laudele cuĭva pre hârtie, ĭară hulele pre table de aramă să le scrie.

19275 *Maĭ de folos este cine-va ale sale hotarĕ pe dreptate a păzi, de cât tótă lumea tiranesce a agonisì.*

Unde este sila tiranéscă, nu se cércă putinţa firéscă.

Maĭ fericit este cine-va cu strîmt traĭu la locaşul sĕŭ, de cât cu tóte desfătările în casele strĕine.

Maĭ de laudă este o inimă tulburată a împăca, de cât o republică a tulbura; că tulburarea a nebunilor, ĭară împăcarea al înţelepţilor meşteşug este.

A cuĭ cuvintele nu se stăruesc, cu anevoe lucrurile i se vor stărui; şi cine necredincĭos este în voróvă, viclén va fi şi în lucrurĭ.

19280 *Inima viclénă, întâĭu din mincĭuna cuvîntuluĭ, apoĭ din vicleşugul lucruluĭ se vedesce.*

Adevĕrat bună este sciinţa audiriĭ, dară maĭ adevĕrată este ispita videriĭ.

Basna la proştĭ locul istoriiĭ, mărgăritariul la porcĭ, preţul orzuluĭ, şuerul la cĭoban, cinstea muzicăĭ, şi sfatul bun la inimă rea, tot o socotélă aŭ.

Bĕtrâneţele şi multa trudă în tinereţe maĭ mult de odihna trupuluĭ, de cât cinstea şi agonisala numeluĭ cércă.

Agonisita numeluĭ maĭ mult cu îndrăsnélă de cât cu sială se dobândesce.*

19285 *Scânteĭa amnaruluĭ, până a nu se stinge, ĭască aprinde, ĭară stingêndu-se, a doua şi a tria lovitură poftesce.*

Pre cât este de ĭute la curgere punctul vremiĭ, maĭ ĭuţĭ sunt mutările lucrurilor în vreme.

Precum chipul, norocul miĭ de miĭ de obraze să fie avênd, şi în miĭ de felĭurĭ pre muritorĭ în tot casul să fie măgulind.

Ce dă vremea, nicĭ avuţia. nicĭ nevoinţa póte cumpĕra.

Cine vre odată norocul subt lacată şi norocirea în ladă şi-aŭ încuĭat? S'aŭ cine tot cu aceĭa fortună în vĭéţă s'aŭ slujit, de care vre odată să nu se fi necăjit.

19290 *In ḑiua noroculuĭ să'şĭ arĕte vîrvul cornuluĭ, ĭară în ḑiua nenoroculuĭ de nevoe să sufere şi scóterea ochĭuluĭ.*

O furtună bună, (de este în lume vre una adevĕrat bună) cum şi tata şi maĭca, şi sor şi frate fortuneĭ rele eştĭ, care până într'atâta pre muritoriĭ buiguescĭ, îmbeţĭ şi nebunescĭ, cât şi spre tabăra adevĕruluĭ, desfrînate oştile nebunelor sale socotele a'şĭ sloboḑi nu se ruşinéză.

Nu maĭ puţin zabava prin lenevire stîlpiĭ monarhiiĭ, de cât cfartuna mădularele trupuluĭ scutură.

Ce este la muritorĭ maĭ pre lesne de cât cuvîntul rĕŭ a grăi? Şi ce este maĭ cu greŭ la pămînteni, de cât cuvîntul adevĕruluĭ a ḑice şi pofta drepteĭ socotele a face.

La inima stîlpită şi împĭetrită un cuvênt după plăcere, de cât o mie de talanţĭ, maĭ plăcut este.

19295 *Unde lumina adevĕruluĭ lovesce, orĭ cât de groşĭ ar fi păreţiĭ îndrĕptniciiĭ, de nu peste tot, dară óre ce zare tot străbate.*

Fericit ar fi acela, o priatinilŏr şi soţiilor mele, a căruĭa împotrivnicĭ şi nepriatinĭ fără putinţa lucrurilor, dară de treĭ orĭ maĭ fericit ar fi acela a căruĭa vrăjmaşĭ fără agĭutorinţa sfaturilor ar fi.

Maĭ multă nădejde de biruinţă în lipsa sfatuluĭ vrăjmaşuluĭ de cât în mult numĕrul, tare mâna şi ascuţită sabĭa oştaşuluĭ este

Cu cât lucrurile maĭ cu anevoe şi maĭ cu multă anevoinţă se dobândesc, cu atâta maĭ cu mult se laudă şi maĭ cu cinste se slăvesc.

Maĭ fericit socotesc a fi acela carile într'o sughiţare duhul şĭ-ar sfîrşi de cât cela carile ce odată aŭ gĭuruit până la mórte gĭuruinţa a plini, pre cât va putė nu se va nevoi.

19300 *Între împĕraţĭ şi monarhĭ nu maĭ gĭos se ţine cinstea sfatuluĭ divanuluĭ, de cât biruinţa nepriatinuluĭ în mijlocul meidĭanuluĭ.*

Nicĭ odaneóră norocirea şi mărirea unuia, fără nenorocirea şi micşurarea altuia a fi nu póte.

Lucrurile grele, pre cât sunt maĭ tăinuite pre atâta es maĭ ĭuşóre; şi sfatul descoperit pre cât 'ar fi de folos tăĭnuit, pre atâta ese de stricare în glóte desvelit.

Precum pe stîlpiĭ maĭ groşĭ şi maĭ vîrtoşĭ tótă urzala casiĭ se sprijinesce, aşa în patru saŭ cincĭ, saŭ şi maĭ mulţĭ tótă otcârmuirea publică se odihnesce.

În gurile multe, puţine sfaturĭ de ispravă sunt, şi în voróvele delungate greşală a nu se face peste putinţă este.

19305 *Voĭa glótelor şi a noródelor próste este ca âmbletul caluluĭ neînvĕţat şi desfrînat, carile din netocmita şi preste simţire sloboḑită rĕpegĭune, de multe orĭ în rîpĭ adîncĭ şi de malurĭ înalte cu capul în gĭos dă.*

În lucrurile grele întâĭu sfetniciĭ, apoĭ sfaturile a aşeḑà trebue.

Pofta lăcomiiĭ cu puterea împreunată, ca pojarul în ĭérba uscată este.

O cât cu multul maĭ fericit este acela, carile în bólă fără léc cade, de cât acela carile în rĕutate neuĭtată desfrînat se slobóde.

Maĭ ar fi cuĭva cu o mie de rănĭ a se rănì, de cât odată pacôste şi dosadă de-aprópeluĭ sĕŭ a pricinui.

19310 *La muritorĭ tare se pohîrnescė credința, unde maĭ de nainte pofta şi voĭa nepărăsit împinge.*

Cămila cercând córne şi aŭ pĭerdut şi urechile.

Cine pre pămînt în ceva ce este nu s'aŭ îndestulıt, cred că acela şi în cer macar fericire nu va cunósce.

Firea, care în ceva fericirea şi-aŭ socotit, alalte ale lumiĭ tóte de batjocură le are.

Inima viclénă mare fericire simte, când socotesce că pentru fapta vicleşuguluĭ şi ea se cinstesce şi la aceĭaşĭ şcólă ucinicĭ şi părtaşĭ îşĭ agonisesce.

19315 *Des şi de multe orĭ la muritorĭ se vede puternicul nebun în fruntea sfatur lor, ĭară săracul înțelept în afara pragurilor.*

Precum bogațiĭ cu avuția socotesc că şi minte aŭ câştigat, aşa săraciĭ cu lipsa avuțiiĭ şi pĭerderea mințiĭ să fie pățit lı se pare.

Sufletul înțelept într'alta şi pentru alta ceva din socotéla sa a se muta nu scie, fără numaĭ din rĕŭ spre bine şi din greşală spre îndreptare.

Orĭ cât cineva de înțelept, şi orĭ cât de bine a lucrurilor socotitor a fi, singur numaĭ cu socotéla sa âmblând, şi în sfaturile sale şi pre altul neîntrebând, în cea maĭ de pre urmă a nu greşi peste putință este.

Nu altă dată resipa unuĭ norod s'aŭ făcut, fără numaĭ când aĭ sĕĭ sie vicleşug şi-aŭ fă-

cut, şi nu altă dată maĭ mare stricare de la nepriatinĭ aŭ vinit fără numaĭ când priatiniĭ şi credulĭĭ aŭ viclenit.

19320 *Sula de aur zidurile pètrunde, şi lacomia îşĭ vinde némul şi moşia.*

Nicĭ corbul negréla, nicĭ pardosul pestricĭunea a'şĭ muta póte.

Pieptul de cât diamantul maĭ vîrtos pofta îl moae, şi inima de cât cremenea maĭ împietroşată lăcomia o topesce, şi ce focul nu domolesce, aurul topesce.

Lăcomia de la aur până la gunoĭu şi de la dĭamant până la steclă se întinde.

Tóte carile se vèd de pe chip şi de pe flóre se gĭudecă: ĭară gândul a ascunsuluĭ inimiĭ, nicĭ chip nicĭ flóre are, de pre care de bun saŭ de rĕŭ, de frumos saŭ de grozav să se cunóscă, fără numaĭ când icóna în cuvinte saŭ în lucrurĭ îşĭ tipăresce.

19325 *Unde lipsesc crieriĭ din cap, acolo covîrşesce códa peste cap.*

Cine vrednicia capuluĭ nu pricepe, acela lungimea codiĭ la mare cinste ţine.

Plinirea pofteĭ cât de micĭ peste tóte hotarele a tóte monarchiile precum să fie covîrşit i se pare.

Nu maĭ mult tăria vinuluĭ în cap, de cât chipul frumosuluĭ în inimă lovesce.

Cine ĭubesce din suflet pe cel din camară, mare fericire simte a-ĭ zdvori afară la scară.

19330 *Precum simţirea în lucrurile ce-'s de simţit lucréză, aşa pomenirea, în fantazie tipărită şi zugrăvită ale sale pĕtrundĕtóre slobóde radę.*

Norocul nu împarte cu oborocul, ce unora varsă, ĭar altora nicĭ pică.

Altora arată, şi nu dă, ĭar altora pentru tótă sciinţa şi nădejdea lor nespuind şi neivind preste mĕsură le dă.

Chipul trupuluĭ carnea domolesce, ĭară pedépsa sufletuluĭ, ósele topind, inima rănesce.

Toţĭ cerescciĭ durerile pămîntenilor simt şi se milostivesc, numaĭ norocul, daca'şĭ întórce faţa, nicĭ a jeli scie, nicĭ a se milostivi póte.

19335 *Tacă pripitorile unde cântă ursitorile, că nicĭ ném cu ném, nicĭ chip cu chip, nicĭ fel cu fel o potrivi cânta, ce numaĭ ce va face, şi lucréză ce'ĭ place.*

La materiile gróse focul, ĭară la inimile próste limba bine vorovitóre mult póte.

Invoinţa sufletelor şi unirea inimilor lucrurile din micĭ marĭ le cresce, ĭară neînvoinţa şi neunirea lor din cât de marĭ, micĭ şi cât de curînd le răsipesce.

Precum o sănătate în multe mădulare a trupuluĭ, aşa o omonie şi o unire în multe noróde este, carile nu stătătóre şi stăruitóre a politiiĭ stat fac.

Precum o bólă şi o fĭerbinţélă cât de puţin în trup, saŭ o durere cât de mică într'un mădular, tot trupul spre ne aşeḑare şi pătimire aduce, aşa ne unire în politie şi ne învoinţa în cetate, cĭumă şi lîngóre cea maĭ rea şi troahnă cea maĭ lipicĭósă este, căruĭa lucru cea maĭ de pre urmă a tot statul resipa, şi a tot sfatul cea de naprasnă prăpădenĭe este.

19340 *Tot adevĕrul lucrul chĭar şi hiriş poftesce, şi tótă începĕtura cu cale spre lucrul şi sfîrşitul lucruluĭ bun călĕtoresce.*

Ce este adulmecarea minţiĭ, saŭ care este icóna înţelepcĭuniĭ, fără numaĭ celea ce vechĭul trupuluĭ nu, ochĭul sufletuluĭ să li vaḑă; şi în cele cu prepus viitóre fără prepus în bine şi în rĕŭ urmĕtóre, iscusit şi frumos să li alégă.

Din rĕsărite ḑiuă şi de pre începute faptă se cunósce.

Maĭ cu nevoe este o sută de copoĭ epurile din pîlcul spinilor a scóte, de cât a triĭ înţelepţĭ sfatul cel maĭ de folos a afla.

Maĭ pre lesne este cuĭ-va în câte-va cĭasurĭ suflarea şi rĕsuflarea a'şĭ popri, de cât sufletul înţelept cunoscênd adevĕrul, şi de dînsul a nu se lipi.

19345 *Din fire cele subt lună aşa s'aŭ orînduit, ca unele după altele să urmeze, şi când unele mor, altele să învie; şi simpatia şi antipatia dintr'însele să nu lipsască.*

Nu maĭ slobodă este limba ateistuluĭ spre blastem, de cât tropurile ritoruluĭ spre hula saŭ lauda aninată.

De cele ce singură firea scarandovindu-se fuge, acelea vorovacĭul îndrăsneţ preste fire le urcă.

Lucrurile marĭ şi ceĭ ce nu le sciŭ, le sciŭ; ĭar lucrurile micĭ, şi ceĭ ce le sciŭ, nu le sciŭ.

Plinirea nu poftesce clătire, ce odihnă.

19350 *Doaĕ firĭ a se uni, lucru preste lucru şi putinţă preste putinţă este.*

Ce este prîeteşugul? a învoi de o potrivă; şi ce este priatenul? a nu deosebi în suflet.

Unde leul vulturesce şi vulturul leuĭasce, prepeliţa ce va epuri? şi epurile ce va prepeliţi?

A putincĭoşilor mâna lungă şi ochĭul ne oprit este.

Focul din apă şi ḑiua din nópte, şi orbiĭ o pot alege.

19355 *Maĭ mult în prepus a se avé cele pentru lesnire nesocotite, de cât cele cât de grele de la înţelepţĭ cumpĕnite trebue.*

Despre unghe leul se póte cunósce.

Amintirile leneşilor osteninţa şi pizmatărilor lipsa şi căinţea va rĕmâné.

Tótă călĕtoria muritorilor în cel de apoĭ sĕvîrşit saŭ se fericesce, saŭ se blestemăţesce.

Lucrul ce întâĭu la lumine n'aŭ fost, Dumneḑeŭ din ne-a fi la a fi îl aduce; ĭară lucrul ce odată la lumină aŭ eşit, le ne-fiinţă nicĭ Dumneḑeŭ nu'l póte aduce.

19360 *Doftorul bun sciinţa în cap, ĭar erbile în câmp le are; şi de unde chichiţele văruite şi pilulele sicuite sunt, acolo bolnavul se amăgesce, ĭară nu se tămăduesce.*

Pre cât este de lăudat doftoria bună la bólă, pre atâta este încă maĭ de lăudat aşeḑĕmîntul la rĕscólă.

Pravul caseĭ după măturat de se şi rĕdică şi în raḑele sóreluĭ gĭócă, însă nicĭ raḑele sóreluĭ a nu lovi opresce, nicĭ paşiĭ celuĭ ce prin case âmblă continesce.

Unde grijea este la mĕsură, megalopsihia o cărmuĭésce; ĭar unde grijea trece peste mĕsură, acolo micropsihia a maĭ chivernisi părăsesce.

Tótă voĭa slobodă într'acĭastă razimă, că precum celor pămîntescĭ, aşa celor cerescĭ pravile împotrivă să margă.

19365 *Ceĭ putincĭoşĭ nu maĭ puţin cu părerea altora de cât cu puterea lor fac, ce fac.*

De multe orĭ bucuria mare, glasul astupă, şi cĭuda peste mĕsură mintea rĕsipă.

Voróva dulce şi ales plăcută inimiĭ bucurie, ĭară ochilor dormitare pricinesce.

Strigarea a glóte multe din rĕsunare a păreţilor deşerte, nu multă deosebire are, şi precum păreţiĭ acelaş glas întorc, aşa în glóta ascultătóre unul cuvîntul altuĭa pórtă.

Tăcerea prea .adîncă, saŭ din pizmă ĭase, saŭ din nesciinţă.

19370 *Precum aurul în focul cât de ĭute, din ce este nu se mută, aşa orĭ în ce inimă întră din ce este într'alta o strămută.*

Pofta schizmesce lesnirea, şi chipul lesnireĭ spre tótă greuimea fără nicĭ o sială purcede.

Câtă becisnicie aduce fericirea cea pre aşteptată, atâta nevoe nu face nenorocirea cea cu suferĭală purtată.

Părerea părere nasce, ĭară sciinţa făclia adevěruluĭ este.

Cuvîntul înţelept pre cât folos aduce urechilor ascultătóre, pre atâta înfocare face inimilor nestătătóre.

19375 *În vreme ce se ascultă, cântecul sirenilor, ĭară în vreme ce nu se ascultă, sunetuluĭ căldărilor se asamĕnă.*

Viclenia, rĕutatea şi nebunia surorĭ sunt: rĕutatea începe, vicleşugu urméză, ĭară nebunia maĭ mult îl desfrînéză; până unde una prinde, alta légă, ĭară a tria grumaziĭ cu laţul îĭ vînéză.

La voĭa poftitóre puţine cuvinte trebue îndemnătóre.

Cine înghite zaharul vicleşuguluĭ, acela boresce tópsecul sufletuluĭ.

Urechea, la cuvinte cât de grele ascultătóre, învaţă pre inimă la cât de grele nevoĭ răbdătóre a fi.

19380 *Chipul ne-ĭubit de fată nu ca ghimpul în picĭor, ce ca suliţa pătrunsă prin maţe stă.*

Lucrurile lumescĭ cu muritoriĭ aşa a se gĭuca s'aŭ obicĭuit, că cu cât sunt maĭ deşarte, cu atâta să se pară maĭ desfătate, şi a cărora începuturĭ sunt prea cu marĭ desmĭerdărĭ, aceloraşĭ sfîrşitul să fie prea cu grele întristărĭ.

Maĭ pre lesne este firiĭ la cămila córne să nască, de cât din inima rea, cuvînt saŭ gând bun să isbucnéscă.

Precum între frumoşĭ maĭ frumoşĭ, şi între grozavĭ maĭ grozavĭ, aşa între drepţĭ maĭ drepţĭ şi între viclenĭ maĭ viclenĭ sĕ află.

Ce aŭ făcut muritoriĭ, de care să nu se mire muritoriĭ, şi ce n'aŭ făcut muritoriĭ, de care să se mire muritoriĭ.

19385 *Periódele marĭ în vorbvă, şi celuĭ ce vorovesce, la cuvînt smintélă, şi celuĭ ce povestire ascultă, la audire şi la pomenire învĕluĭélă face.*

Maĭ tare şi maĭ vrăjmaşe jigănie de cât fómea alta nu este.

Tótă agonisita lucruluĭ deplin, macar că fără sudorĭ şi durorĭ a fi nu póte, însă când voĭa voilor, şi puterea puterilor cuĭ-va ce-va de la sine dăruĭasce, nicĭ osteninţă trebuĭasce, nicĭ lenea se probozesce.

Tótă sciinţa, atuncea de sciinţă se dovedesce, când după adeverinţă pre altul a însciinţa scie.

Cine de la sine cuvîntul începe, cuvîntul a sfîrşi cu nevoe şi preste voe îĭ va fi; ĭară cine de la cuvîntul cuvintelor începutul începe, sfîrşitul sfîrşiturilor la cel poftit şi dorit sfîrşit, fără prepus îl duce.

19390 *Pleonixia de la ceĭ bogaţĭ tot; ĭară de la ceĭ săracĭ pe gĭumătate ĭeà.*

Pofta fără stîmpĕrare nu'ĭ numaĭ trupul, ce şi sufletul gĭuruĭasce şi dăruĭasce.

Unde nesaţiul stăpânesce, acolo tótă lumea de cât bobiţa struguruluĭ maĭ mică este.

Focul din cuptorile Pleonexiĭ nu ceinţa ce cĕtinţa materiĭ cércă; aşijderea nu de mulţime se oţeresce, ce de cel ce ar rĕmânè, jelind se gălbenesce.

Acĭastă fire Pleonexia are, că ceĭ ce vor să se jirtfască, cât de mult şi cât de curînd jirtfă a sĕvîrşi să silescă.

19395 *Orĭ-ce în capiştea Pleonexiĭ intră ĭarăşĭ afară a scóte preste firea Boaziĭ este.*

Tóte apele dulcĭ din marea amară ese, şi tóte pîraele tulburĭ în marea limpede se limpedesc.

In grădinĭ boţĭ de lut (moş de pepenĭ) în chipul omuluĭ fac, pentru ca pasire să sparĭe, ĭară ómeniĭ boţĭ de lut în mână ţin, pentru ca să amăgéscă pre alţiĭ.

Amestecarea sângeluĭ amestecă sufletele.

Chipul de om cu chipul de om se vînéză, şi ochiĭ întunecaţĭ cu lumina galbenă se luminéză.

19400 *Vrăjitoriĭ şi urmĕtoriĭ Pleonexiĭ, în tot locul şi în tot rodul se află.*

Al nostru este plată a lua, ĭară hrismosul cum se va tălcui, vremiĭ îĭ este a'l arĕta.

Măzda tot ochĭul orbesce, şi mita tot pĭerdutul nemeresce.

Aĭurea zabava nu se laudă, fără numaĭ în alegerea priatinilor, şi aĭurea graba nu se hulesce, fără numaĭ în aflarea sfaturilor.

Tot lucrul cu grabă să se cerce, ĭară de bun şi de rĕŭ cu îngăduinţă să se alégă.

19405 *Pĭerderea vremiĭ bune este maĭca şi seminţia vremiĭ rele.*

Nicĭ călĕtorul înţelept, de plóe şi de arşiţă socotesce, ce de cele ce la cale trebuitóre sunt şi de povaţă se grijesce.

Tot sfatul semnul lucrurilor cu prepus viitóre este.

Tot lucrul muritorilor din voĭa slobodă purcede, ĭară sfîrşitul cu bine a se vidé, din cele de sus se aştéptă.

Pentru lucrul mic sfatul mare a face a înţelepţilor, ĭară lucrul mic a samă a nu se băga, saŭ a mendrilor, saŭ a nebunilor lucru este.

19410 *Maĭ mare vrednicie a se socoti nu póte, de cât îndată gâlcéva în pace a întórce, şi pre cât maĭ în grabă ar fi cu atâta maĭ lăudată este.*

Pedepsituluĭ pedépsa a se îndoi nu trebue.

Cel a înnota nesciind şi în adîncĭ ape căḑut

mâna întindĕnd, nu de creştet cufundat, ce de pĕr saŭ de mână ridicat, în aer şi spre viéţă trebue scos.

Bine-facerea cu cât este maĭ la primejdie şi cu cât este maĭ curînd, cu atâta maĭ bună şi maĭ primită este.

Pedépsa distihiĭ mintea, ĭar nesciinţa cuvîntuluĭ l mba împĭadecă şi scurtéză.

19415 *Precum ochiĭ stăpânescĭ cu urgie căutând nenorocire, aşa cu mila căutând norocire aduc.*

Capul plecat nu numaĭ pre ceĭ milostivĭ, ce şi pre ceĭ nemilostivĭ spre milostivire pornesce.

Pentru slobodenia, fornica cu şórecele, şórecele cu mâţa, mâţa cu dulăul şi dulăul cu leul rĕsboĭŭ a face firea îĭ îndĕmnă, macar că puterile unuĭa pre a altuĭa cu multul maĭ mult covîrşesc.

De multe orĭ puterniciĭ în puterea sa maĭ mult de cât se cade bizuindu-se, şi slăbicĭunea slabilor, de cât este încă maĭ slabă ţiindu-se preste tótă nădejdea, ce nu nădejduesc, li se întîmplă şi ce nu gândesc le vine; pre cum din unghiile şoĭmuluĭ porumbul şi din dinţiĭ mâţeĭ şórecele a scăpà de multe orĭ s'aŭ vĕdut.

Inima curată maĭ pre lesne socotesce a fi, focul cu apa a se amestecà de cât cu strîmbătatea dreptatea a se călca.

19420 *Unde talpa tiraniiĭ calcă, acolo póla dreptăţiĭ se calcă, şi unde se rup legăturile dreptiĭ stăpâniĭ, acolo se pun obedile vrăjmaşiĭ tiraniĭ.*

Cuvîntul drept, din gura próstă eşind, pre cuvîntul cu meşteşug, din gura ritoruluĭ scos, astupă.

Nesciinţa cuvîntuluĭ tusă şi scuĭpătură, ĭară tulburarea minţiĭ âmblet şi primblare scornesce.

La asupriţĭ şi neputincĭoşĭ blestemul ca le prădătorĭ scutul, săgéta, fĭerul şi focul este.

Precum cuvîntul fără sciinţa gândului în zadar iese, aşa începĕtura lucrului fără cunoscinţa sfîrşitului. de rîs şi în deşert este.

19425 *Precum une-orĭ dîrjia legăturile, aşa une-orĭ plecăciunea deslegăturile pricinesce.*

De cât cămila maĭ mare filul şi de cât buorul, maĭ iute şi maĭ cornorat este inorogul.

Duhul, cât de sărac şi slobod, de cât împĕratul de poftă robit, maĭ bogat este; şi robul drept, de cât tiranul strîmb, maĭ tare este, ca cela în trup, iară cesta în suflet biruiasce.

Uniĭ, pentru ca hotarele să-şĭ lăţéscă şi supuşiĭ să'şĭ înmulţéscă, şi numele peste marginile lumiĭ să-şĭ vestéscă, de poftă aprinşĭ fiind, şi din cele strîmte ce avé s'aŭ scos, şi spre streinele avuţiĭ neîmplutele mânĭ întindĕndu-şĭ şi cel' puţin ce aveà din palmă li-aŭ fugit, că precum se dice prostul cuvînt:

Cămila cercând córne, urechile şi-aŭ pĭerdut; pe oţelul vîrtos rugina îl topesce; pe vîrtósă inima stejaruluĭ móle dintele caruluĭ, făină făcĕnd'o, o mistuiésce; şi ceva în lume cât de vîrtos şi de tare a se afla nu se póte, căruia altul împotrivindu-se smintélă să nu-ĭ aducă şi încă de unde nicĭ se gândesce.

19430 *Tóte din fire aşa sunt tocmite şi orînduite, ca fiete-care în ţircalamul hotarelor sale să se continéscă şi sfera activităţiĭ sale sărind să nu covîrşéscă; însă precum meşterşugul firiĭ, aşa voia slobodă şi cerescilor împotrivă a se pune obicĭuita este, macar că nicĭ meşterşugul pe fire, nicĭ voia slobodă pe dreptate şi resplată cerésca până în sevîrşit a birui poţ; că precum în cumpĕna cântaruluĭ piétra mică pre alta cu multul maĭ mare şi maĭ grea de cât sine în aer ridică, însă când amîndouĕ ce din fire clătire vor face, şi fiete care cu greuimea sa spre chentrul mijlociriĭ pohîrnin-*

du-se vor trage atuncea cea mare pre cea mică de va cădė, cea mică se sdrobesce, şi iarăşĭ cea mică pre cea mare de va cădė ĭarăşĭ cea maĭ mòle şi maĭ mică se turtesce; căcĭ pĭétra cea mică, când pe cea mare ridică, meşterşugul cântaruluĭ era, ĭară când într'ambe loviturile tot cea mică se fărema, firea după hirisia lucruluĭ lucra.

Atuncea semnul drepteĭ stăpânirĭ se arată, când pre ceĭ neputincĭoşĭ în odihnă lăsând, spre lucrurile streine nu lăcomesc.

Sărăcia cu mila a se cerceta, ĭară nu cuvintele de dosadă ḑise a se căuta trebue.

Sfatul şi cuvîntul cât de prost, în samă nebăgaţĭ multe cetăţĭ aŭ sfărămat şi marĭ împĕrăţiĭ aŭ rĕsturnat.

Locaşul săraculuĭ foc, şi vĭéţa, pară de foc este.

19435 *Voĭa slobodă nu celor sloboḑĭ, ce celor opriţĭ se dă; aşijderea lucrul alcătuit din stihiĭ muritoriĭ, precum a lua, aşa a şi da pot; ĭară stihia hirisiă nu numaĭ muritoruluĭ, ce aşaşĭ nemuritoruluĭ cuĭva a o da, până acmu nu s'aŭ vĕḑut.*

Firea în zadar ceva a face nu se ostenesce, nicĭ de lucrul făcut vre-odată se căĭesce.

Precum pescele în mare, aşa înţeleptul în lume nicĭ moşie, nicĭ înstrĕinare are.

Vînt samĕnă şi abur va secera, şi în sus scuĭpând în obraz îĭ va cădė.

Uniĭ samĕnă şi alţiĭ seceră.

19440 *Precum liliacul sara, aşa nepriatinul ḑiua isbândiĭ pândesce.*

A vĕ însciinţa de viţĭ pofti, viderea ochilor nu atâta de ascuţită este, cât, cu lumina sòreluĭ împreunându-se, organele cele a videriĭ primitòre mi se năduşesc; că precum la ochiĭ altor jigăniĭ ròta sòreluĭ a se privi viderea tâmpesce, aşa la ochiĭ micĭ împrăştiată lu-

mina sóreluĭ întunerec aduce, şi precum, zarea sóreluĭ din nopte spre ḑiuă revărsându-se, ochiĭ altor dihăniĭ a zări încep, aşa lumina ḑileĭ subt umbra pămîntuluĭ scăpĕtênd, nicĭ ochiĭ mĭeĭ, de cea multă a luminiĭ sóreluĭ ĭuşorându-se, a vidé încep.

Sĕmînţa vîntuluĭ şi grăunţul apiĭ mórtea corăbiiĭ este.

Precum mehenghĭul metalurile de curate şi de spurcate ispitesce, aşa vremea lucrurile muritorilor de fericite şi nefericite, de vrednice şi nevrednice maĭ pre urmă ivesce.

Gróza morţiĭ mintea uluĭasce, şi primejdĭa fără de veste tóte simţirile amorţesce.

19445 *Corăbĭarul, carile în linişte furtune nu socotesce şi găuricea, care pistesce, cu vreme nu calafătuĭésce, în aburĭ vivor şi în picătură apă fără mĕsură află.*

A multe lucrurĭ mărimea de scădere şi grosimea îngreuĭare de împĭedecare este.

Precum unde tirania stăpânesce, acolo dreptatea se isgonesce, aşa unde dreptatea se împĕrăţesce, tótă strîmbătatea nicĭ se numesce.

Precum buhnetul şi sunetul mare, prea de aprópe fiind, puterea auḑiriĭ tâmpesce, aşa lucrul nenădĕjduit orînduĭéla socoteliĭ smintesce.

De multe orĭ cu preţul bóleĭ statul ertăcĭuniĭ se cumpĕră.

19450 *Adevĕrata dragoste nu numaĭ cu cuvînt de faţă, ce şi cu scrisóre de departe, chipul a'şĭ arĕta obicĭuită este.*

Nădejdea isbândeĭ a capuluĭ clătire şi a nărilor pufnire semn arată.

Unuĭ lucru fără cale, cale dând, multe fără cale a urma pot.

Unul căscând, maĭ toţĭ de prin pregĭur a căscà se îndémnă, macar că într'acea dată a căscà nu li-ar fi fost.

Scrisorile precum aceluĭ bun, aşa celuĭ rĕŭ sfat, ĭască şi strămurare sunt.

19455 *Dragostea în inimă dospită, precum adese slăbicĭune, aşa de multe orĭ vîrtute peste putinţă nasce.*

Simpatie a adevĕratuluĭ priatin din durerea a osuluĭ sdrobit puţină, şi maĭ nicĭ puţină osebire are.

Precum la maĭ multe mădulare un cap, aşa la multe glóte o minte întrégă a nu lipsi trebue.

În tot ocheanul nenădĕjduiriĭ picătura nădejdiĭ a lipsi, şi în tot limanul negrijiĭ vîntişorul grijiĭ a nu aburi, peste putinţă este.

Firea de ce aŭ început a se părăsi, şi obiceĭul bine deprins a se uĭta, prea cu anevoe lucru este.

19460 *Jelea şi rîvna cinsteĭ pojarul ce slobóde, de cât focul în spiniĭ uscaţĭ maĭ mare pîrjol face.*

Róda pomuluĭ prieteşuguluĭ alta nu este, fără numaĭ ascunsul inimiĭ fără primejdĭe a descoperi, şi chitele între sine tare a acoperi.

Poftele şi voile împĕraţilor pravilă nemutată ascultătorilor sunt.

Precum gura la grăire, aşa urechile la audire hotar a avé trebue şi cuvîntul, carele linuluĭ suflet tulburare aduce, nu numaĭ a nu'l grăi, ce nicĭ a'l audi se cade.

A trântorilor urlete a albinelor sunete astupă.

19465 *Semnul a monarhuluĭ adevĕrat acesta este, că nicĭ cu acul să împungă, nicĭ cu dinţiĭ să musce, nicĭ cu unghele să rumpă, ce în greşiţĭ ertare, în rĕĭ pedepsire, în supuşĭ milă, în străinĭ dreptate, şi în hotarele monarhiiĭ sale contenire să arĕte.*

Albina, sĕmînţa şi suliţa, mĭare şi fĭare tot într'un pântece pórtă; şi precum tóte politiile nu staturĭ înalte şi pântece lăsate, ce omoni nedespărţită şi minte ispitită şi ascuţita caută.

Tulburarea unii politii între alalte, cu aprinderea unii case într'o cetate se asamĕnă, că, precum din aprinderea unii case tótă cetatea primejduĭésce, aşa o politie rĕscolindu-se tótă megieşia se clătesce.

Pentru slobodenie şi moşie cu cinste a muri, de cât prin mulţi vecĭ cu necinste a trăi, maĭ de folos şi maĭ lăudat este.

De cât tótă materĭa alcătuită, sufletul nealcătuit maĭ lesne se betejesce; şi maĭ pre lesne este pre leĭ şi pre urşĭ a stăpâni de cât pre doaĕ inimĭ prin tótă viéţa într'o dragoste şi într'o priinţă a le păzi.

19470 *Voróva prea pe taĭnă vicleşugul supune, ĭară cuvîntul în faţă a dreptăţiĭ semn este.*

Lupul pĕrul după vremĭ îşĭ schimbă, ĭară din firea luĭ nu ĭase, nicĭ obiceĭle învĕţate îşĭ mută.

Lăcomia în doaĕ părţĭ zavistuĭasce, una căcĭ tot ce poftesce nu agonisesce, alta căcĭ el ce poftesce pre altul a agonisi privesce.

După vestea morţiĭ, vestea lipsiriĭ cinstiĭ, locul cel maĭ de sus ţine.

Ce graba în cĭas şi cu silă nu isprăvesce, aceĭa delungarea vremiĭ şi meşterşugul biruĭésce.

19475 *Odată a muri datoria firiĭ, ĭară cu gróza morţiĭ a trăi, mórtea morţiĭ este.*

Precum picătura cea maĭ de pre urmă vasul înnécă, aşa strîmbătăţile marĭ şi mult maĭ de nainte grămădite, cu una maĭ de-apoĭ şi necunoscută, şi cea cădută resplătire îşĭ ĭeaŭ, şi precum multe grămădite maĭ de nainte aŭ fost, se cunosc.

Certarea cu toĭage într'ascuns, de cât ocara şi batjocura în arĕtare, maĭ de suferit este.

Tótă mórtea din fire aspră şi amară este, care numaĭ cu viderea răsipiĭ nepriatinuluĭ maĭ plăcută şi maĭ îndulcită a fi se pare.

Călcâĭul peste cap a se înălţa, şi piĭorul macară că cincĭ degete are, însă slujba mânii a apucà nu se cade.

19480 *Munţiĭ prăvălindu-se, ceĭ ce prin munţĭ locuitorĭ şi vasul înnecându-se, ceĭ ce pre mare sunt călĕtorĭ, fără primejdĭa vĭeţiĭ şi pĭerderea dobândiĭ a fi nu pot.*

Ochĭul ceresc tóte vede şi cumpĕna nevĕdută tóte îndreptate şi fără filoprosopie cumpĕnesce.

Tot priatinul din dobânda auruluĭ aflat, de cât cel cu legàtura firiĭ împreunat, maĭ de gĭos şi maĭ cu prepus este.

Numaĭ unde cerul nu se pléćă, pămîntul în zadar se rĕdică, şi când nuoriĭ umedala în ploĭ nu-şĭ slobod, în deşert samĕnă, cela ce samĕnă.

Precum sórele cu a sa lumină tóte stelele acòpere şi nevĕdute le face, aşa pasĕrea dobitocită şi vita păserită pre tóte de mascara, covîrşia.

19485 *Unde vapsala galbenă degetele văpsesce, acolo la cămile, córne, aripĭ şi pene odrăslesce.*

Unde jiganĭa oile păzesce, acolo cĭobanul, ĭérbă păscĕnd, în loc de lână, cu gerul se·învesce.

Pre cât în vĭéţă, mórtea, atâta în putere slăbicĭunea lucréză; însă cu atâta mórtea de cât slăbicĭunea maĭ fericită, căcĭ, ce ĭea odată, nicĭ a maĭ da, nicĭ a maĭ lua altă dată póte; ĭară în slăbicĭune necazurile, ca otrava în primăvara, odrăslesc şi fel de fel de chipurĭ spre maĭ mare dosadă isvodesc.

A vicleşuguluĭ seminţe vara se samĕnă dulcĭ, şi ĭérna resar amară, a cărora póme întâĭu îndulcesc, apoĭ cu nesuferită amărîme otrăvesc.

Precum vrăjmăşia veche adîncĭ rădĕcinĭ slobóde, aşa şi isbânda în ném şi sĕminţa sĕ lăţesce.

19490 *După isbânda voiĭ, isbânda limarghiiĭ pururea*

urmézǎ, şi gâlcĭava împǎcatǎ, în bucate şi în vin se slobóde.

Chipul întâĭu a trufiiĭ în procatherdiia meseĭ se zugrǎve ce, şi tótǎ mândria în scaunul cel maĭ de sus se sǎvîrşesce.

Unul în stomah intrând, aburul la cap trimite, şi aburul vinuluĭ în cap învǎluind-se, gândurile acoperite şi cuvintele negândite la ivalǎ scóte.

Nu tótǎ pasěrea sburǎtóre se mǎnâncǎ, nicĭ tot marile pre cel mic stǎpânesce, nicĭ tótǎ pofta din pǎrere nǎscutǎ se plinesce.

Precum dupě rěscóle liniştea cu veseliile, aşa dupǎ veseliĭ, armele şi gâlcevile adesea urmézǎ.

19495 *Fatǎ munţiĭ şi nǎscurǎ un şórece.*

Precum mǎrimea la unile arětósǎ, ĭarǎ la altele ca un boţ greŭ mişelósǎ, aşa micşorimea la unele de nemica, ĭarǎ la unele de cât mǎrimea cu multul maĭ vrednicǎ este.

Precum orbul de nópte nu se grijesce, aşa cel prea slab de prea tare nu se siiésce; cǎ cel ce n'are de ce se prada de prǎdǎtor, ca udul de plóe, nu se teme.

Norocul când pre cel norocit a batjocori va, întâĭu cu a sa putere îl mǎresce, apoĭ cu a a altuĭa slǎbiciune îl domolesce.

Intre muritorĭ de se dǎ vre o fericire, paremi-se, cǎ altǎ maĭ mare a fi nu póte, de cât, din rea pizma nepriatinuluĭ, bun sfirşitul lucruluĭ a se tìmpla; aşijderea maĭ mare nenorocire cine-va a pǎţi nu póte de cât, din pricina pizmeĭ sale, fericire nepriatinuluĭ a vini, când vede.

19500 *Precum innǎduşitul, fum cu nǎrile trǎgěnd, maĭ rěŭ se innǎduşesce, aşa odihna fǎrǎ noroc, de cât rěsboĭul vrǎjmaşĭ, maĭ cumplitǎ este.*

Precum mânia nasce isbânda, aşa isbânda ne-

dobândită nasce dosada, cu care mânia singură ca cu laţul sĕŭ se sugrumă.

De multe orĭ părerea înaltă şi tocma piste nuorĭ rîdicată în fundul besniĭ necunoscinţiĭ poghârnindu-se cade, şi cu cât maĭ cu mărime se slăvesce, cu atâta maĭ în prăpaste prăvălindu-se se ocăresce; aşijderea adese s'aŭ vĕdut, că lucrurile prea putincĭósă şi prea vîrtósă, pre lesne a se sdrumica şi a se fărâma, încă de la cel prea slab şi móle, precum dĭamantul cu plumb se lucréză, şi cu pravul sĕŭ, şi cu curma fieruluĭ tăindu-se se despică, se rujdesce şi se julesce; mórtea şi peirea filuluĭ şórecele este, picătura ploiĭ piĕtra găuresce, şi funea de teĭu cu vreme marmurile despică; că lucru aşa de putincĭos şi de vîrtos subt sóre nu este, căruĭa biruinţă şi înfrîngere să nu se dé, încă de unde nicĭ gândesce, nicĭ nădĕjduĭesce.

La tot sfatul când în vre-o parte a se aşeda nicĭ cum a se alege nu póte, spre partea lineştiĭ a se pleca sfat înţelepţesc este.

Precum greuimea grăuntuluĭ de-asupra căderiĭ celuĭ de desubt pricină aŭ fost, aşa greuimea altuĭa pricina căderiĭ celuĭa, ce căderea celuĭ-a-lalt aŭ pricinit va fi.

19505 *Furnica atuncea îşĭ găsesce peirea când îndobândesce aripile.*

Precum apelpisia de multe orĭ marĭ vredniciĭ lucréză, aşa aftadia singură cu sabĭa sa capul îşĭ rĕtéză.

Când minţile de spaĭmă se ulucesc, atuncea şi picĭórele a fugì se împĭadecă, şi în tóte ĭerbşórele se învelătucesc.

Cine face, face-i-se; cine înghite undiţa, fier din corabĭe boresce.

Cine alege ósele, pescele cât de mare póte

mânca; ïară óscle nealegênd, piticul, cât de mic, spre înnecarea grumazilor destul este.

19510 *Suspinele drepte cerurile pătrund şi lăcremile obidite din chentrul pămîntuluï potricălesc, şi sângele vèrsat cărbune ardĕtor şi foc pîrjolitor se face.*

Tot prorocul adevĕrat în ḑisă negândit, în cuvînt nealcătuit şi în eşirea lucruluï nesmintit este.

Cine gardul strein trece şi în pomul altuïa sĕ sue, la întors gardul zid, şi la mâncare póma pïétră i se face.

Pre slab să nu gonim, că maï tare l'om face; pre fricos să nu spăriem, că maï îndrăsneţ se va întórce.

Inima împïetrită şi pizmătare nu cuvîntul, nu învĕţătura, ce pedépsa şi pătimirea, ca la dobitóce, în ce-va a spori şi a o domoli póte.

19515 *Cel bun vĕḑ, pricep şi laud, dară cel rĕŭ voïu şi urmez.*[1])

De cât cuvîntul dat, alte maï tarĭ şi maï vîrtóse legăturĭ a fi nu póte, însă la ceï a cinsteï cuvîntuluï cunoscĕtorĭ.

Pizma îndelungată, càluluï sirïap şi nedomolit se asamĕnă, carile, pentru ca pe cel de pe dînsul să lepede, întâïu pe sine de mal se surupă.

Clonţul corbuluï, precum în cele streine, aşa în cele ale sale a cïocăni scie; şi jiganïa, care puiĭ din trup aşĭ lepĕda nu se milostivesce, aŭ către priatin şi tovarăş dreptatea va puté ţine?

Inimiï închise şi de grijă cuprinsă, tot dulcele amar, şi tot largul strîmt îĭ este.

19520 *Crăncăitul corbuluï aspru şi spre rĕŭ chezi tuturor păsĕrilor şi dobitócelor se vede şi este.*

---

[1]) Video meliora proboque, deteriora sequor.

Giurămîntul, între muritorĭ apa curăţiiĭ fiind, vinul şi veninul fără-legiĭ s'aŭ făcut, carile întâiu dulce îmbată, apoĭ amar otrăvesce şi înnécă.

Când socotéla asupra rĕutăţiĭ este întemeĭată, atuncea nu numaĭ ascunsul inimiĭ necăjindu-se se pedepsesce, ce tot lucrul, împotriva dreptăţiĭ pus, aspru şi gróznic se ivesce.

Precum în tot adevĕrul organul dreptăţiĭ, aşa în tótă minciuna organul strîmbătăţiĭ a lipsi nu póte.

La viderea ochilor tóte simţirile şi chitelele se încue.

19525 *Nu atâta hrana mânia fómeĭ potolesce, pre cât rugămintea cu plecăciune, tăria vrăjmăşiiĭ înfrânge; şi de multe orĭ ce simcéoa suleţiĭ n'aŭ pătruns cuvîntul umilit aŭ domolit.*

Uscăciunea posmaguluĭ spre potrivirea fómeĭ, ĭară nu spre desmĭerdarea mesiĭ se gătesce.

Inima milostivă cu cel ce'l dóre o dóre, şi cu cel pătimaş împreună pătimesce.

Pênă când cineva pre cel al sĕŭ de bine făcĕtor vede datoria aceluĭ făcut bine, în cunoscinţa inimiĭ stidire şi patimă îĭ aduce, care pururea sub legătura datoriiĭ îl strînge; decĭ pentru bine, cu bine a rĕsplăti a celor putincioşĭ şi fricoşĭ lucru este; aşijderea pentru rĕŭ cu bine a rĕsplăti a celor fricoşĭ şi norocoşĭ faptă este, ĭară a celor înţelepţĭ politicĭ chivernisală este, ca nicĭ în frica fricosuluĭ să cadă, nicĭ norocul norocosuluĭ să ispitéscă ce saŭ pentru binele mare, rĕul prea mare făcênd, altă dată undeva a'l tîmpina macar să nu priimască, şi aşa în faţă necăutându-ĭ, de subt legătura datoriiĭ bineluĭ, care ruşine şi stidire îĭ aduce, să scape, saŭ a pricini neputênd, de la alţiĭ pricina morţiĭ să'ĭ aştepte, ca dintre

viĭ eşind, precum datornicul ĭ-aŭ lipsit să scie, şi aşa şi din patima sciinţiĭ inimiĭ, odihnit să rĕmâe.

Precum rana vechĭe şi adîncă, pre lesne a se tămădui, aşa, şi încă maĭ mult, neprieteşugul şi vrăjmăşia de mulţĭ anĭ în curîndă vreme a se uĭta, şi de la inimă a se lepĕdà prea cu anevoe lucru este.

19530 *Precum la rana rea şi grea mehlemul şi lécul de se şi află (că fără léc numaĭ mórtea la muritorĭ este) ce semnul grozav locul odaneóră betejit învaţă, aşa şi nepriatinul vechĭu şi vrăjmaş, de s'ar şi face priatin, însă pătimirile, maĭ de nainte trecute şi simţite, a fapteĭ nepriatinuluĭ pururea împungĕtóre şi de pomenirea cu dosadă aducĕtóre rĕmân.*

Nicĭ pacea a goni aceluĭ cu socotélă, nicĭ în viéţă pizma a ţiné şi vrăjmăşia a urma a înţeleptuluĭ lucru este.

Prostimea şi hirisia inimiĭ, asupra adevĕruluĭ stăruită, adese şi maĭ tot-dé-una ascunse şi căptuşite vicleşugurile şi măguliturile isteţilor aŭ biruit.

Maĭ tare este singurătatea în dreptatea unuĭa, de cât tóte taberile în strîmbătatea a ḑece de miĭ de miĭ.

Dulăul rĕŭ nu gĭurat, ce aşaşĭ nicĭ cu lănţiuge legate, de aprópe credinţă nu are.

19535 *Nepriatinul atuncea credinţă a avé trebue, când rĕul a face, nicĭ mâna îĭ dă, nicĭ vremea îĭ slujesce.*

La omul întreg, cuvîntul, icóna sufletuluĭ, şi fapta ascunsă a inimiĭ comóră pórtă.

Precum stomahul rĕŭ, din bune bucate, venin şi greutate dobândesce, aşa gĭurămîntul şi cuvîntul drept în inima viclénă spre rĕŭ şi spre vicleşug se primenesce.

Proimiul lung la voróva scurtă ca capul porcului la trupul răţiĭ se potrivesce.

Sfîrşitul neprieteniiĭ isbânda asupra nepriatinuluĭ este, ĭară mijlócile, cum, cu ce şi când, nu se cércă.

19540 *Ce rĕutate nu abate bunătatea? şî ce strîmbătate nu biruĭésce dreptatea?.*

Vrednicia, macară şi la nepriatin ar fi, pururea lăudată este.

Precum prieteşugul, aşa neprieteşugul hotarele şi ţenchĭurile sale are, pre carile cel următor cinstiĭ şi vredniciiĭ a le sări şi a le covîrşi nu i se cade.

Hotarul nepriatinilor este, ca cu órba poftă isbândiĭ, din pravila dreptăţiĭ şi hotarèle cinstiĭ sale să nu ĭésą.

Tótă isbânda adevĕrată, asupra nepriatinuluĭ împreună cu biruinţa şi lauda căreĭa, ĭară când din isbândă hula se nasce şi ocara, atuncea isbânda adevĕrată se agonisesce, ĭară cinstea şi slava numeluĭ se pĭarde şi se ocăresce.

19545 *Isbânda numaĭ atuncea titulul biruinţiĭ a agonisi póte, când ca un nepriatin pre nepriatin nepriatinesce biruĭésce, ĭară nu când ca un priatin viclén pre nepriatinul drept prietenesce viclenesce, care atuncea spurcată viclenie, ĭară nu curată biruinţă se numesce şi este.*

Cele odată rĕŭ şi fără socotélă sfătuite, fără nicĭ o ruşine spre bine şi spre socotélă trebuesc clătite şi prefăcute.

Precum în rĕsbóele de óste hotar săbiiĭ, suliţiĭ, saŭ săgeţiĭ nu se pune, ce orĭ care armă maĭ pre lesne ar sluji, cu aceĭa pre nepriatin a lovi, a răni şi a omori slobodenie este.

Precum nuoriĭ după vînturĭ alérgă, aşa duhurile după biruinţe se pléćă.

Precum rĕspunderea móle frânge mânia, aşa rugămintea cu umilinţă pornesce cruţarea.

19550 *Atuncea publica înfloresce şi odrăslesce, când stăpânii miluesc şi ciértă în dreptate, şi supuşii ascultă şi slujesc din dragoste.*

Voróva nu în vremea şi la locul sĕŭ, ca rafturile de aur în capul măgaruluĭ se prind.

Fericirea grabnică curînd obosesce.

Pre leul mort şi şóreciĭ se caţără.

Când capul se ameţesce, piciórele dovedesc, şi când mădularele buĭguesc, lipsa crierilor arată.

19555 *Coliba în ţérină sa şi bordeĭul în pămîntul sĕŭ, de cât palaturile în strĕinătate, maĭ desfătate şi maĭ frumóse a fi socotiră.*

Marea nu de alta, ce de vînt faţa îşĭ schimbă; vîntul vivor, vivorul holbură, holbura furtună, furtuna valurĭ, valurile primejdie vaselor şi peirea celor din vase aduce.

Inima în rĕutăţĭ îngrăşată de gândul căĭaliĭ se vitionesce, ĭară cu pocăinţa se omóră.

Din inima pizmatare răbdarea când isbucnesce, atuncea răbdarea nu vrednicie, ce rĕutate la vremea se nasce; că tot pizmătarul din neputinţă, ĭară nu din bună voe rabdă.

Făcĕtoriĭ de rĕŭ, spre rĕul multorĭ bunĭ, cu binele a unuĭ rĕŭ a se sluji obiciuiţĭ sunt.

19560 *Mila Pleonexiiĭ atuncea numaĭ se clătesce, când cele din faţă mistuĭesce, ĭară de cele din dos, în scurtă vreme, cu maĭ multul nădejduĭésce.*

Ce-ĭ maĭ poftit? Stăpânirea; şi ce-ĭ maĭ cu greŭ? Stăpânirea.

Óla fierbĕnd şi de mare fierbinţélă peste marginĭ dând, cu lingură apa vînturând, de odată cevaşi a se astîmpĕra se vede, ĭară stând focul neclătit, vĕrsarea de tot a se potoli preste putinţă este; deci la înfocărĭ, la

carile vînturarea lingurii nu sporesce, potolirea şi stingerea focului trebuĭasce.

Rĕutatea inimiĭ din fire rele, din rĕutate rĕŭtate învaţă, şi de cercetare pizmă şi isbândă gătesce.

Cuvîntul împotrivă sabĭa ascute, ĭară rĕspunderea lină frânge mânia.

19565 *De cât pacea zugrăvită, rĕsboĭul crunt maĭ curat şi maĭ fericit este.*

Curat ascunsul inimiĭ singur sie şi icónă şi şi oglindă 'şĭ este, în carea, ce şi cum este, de pururea se vede.

La viclén parola dumnedeĭéscă şi basna poeticéscă tot o cinste aŭ.

De multe orĭ cel greşit nemerit şi cel nemerit greşite ĭése.

A tot lucrul sfîrşitul la ce ĭese, vremea arată şi norocul învaţă.

19570 *A lucrurilor sciinţă nu din părere, ce din chĭară arĕtare se nasce, carea, după materia ce are, potrivirea formiĭ înţelepţiriĭ cércă.*

Voróva laconéscă la meşterşug este lăudată, ĭară materia adevĕrul cu îndelungată şi chiară voróvă a se tîlcui, a celor nemincĭunoşĭ şi la voróvă isvorîtorĭ lucru este.

Dreptatea tóte biruĭésce, şi adevĕrul de cât tóte maĭ tare este.

Strîmbătatea şi lucrătorul eĭ pururea viptul căiĭ sale mănâncă şi bĕutura tópseculuĭ sĕŭ bé.

Mutarea minţiĭ, schimbarea socoteliĭ şi nestarea cuvîntuluĭ, numaĭ atuncĭ sunt lăudate, când din rĕŭ spre bine şi din vrajbă spre dragoste se întorc.

19575 *Cuvîntul de credinţă în mijlocul neprietiniiĭ cinstea şi mărimea de cât în mijlocul prietiniiĭ maĭ mult şi maĭ tare îşĭ arată.*

Precum lumina sóreluĭ la ochiĭ bolnavĭ întunecare, aşa cuvîntul de linişte la inima săltătóre, tulburare aduce.

Pizmătarul pentru ca cinstea altuĭa să nu se adaoge, sie scădere şi ocară a primi obicĭuit este.

Tăĭnuirea lucruluĭ, scripţul corăbieĭ este.

De cât gĭurămîntul, maĭ bun meşterşug şi maĭ tare maestrie şi maĭ tăĭnuită viclenie spre amăgéla cuĭva a se da nu póte.

19580 *Ce este adevĕrat de s'ar grăi, şi ce este drept tet-dé-una de la toţĭ de s'ar face şi s'ar ţine, nicĭ în lume vrajbă a se scornì, nicĭ asupra nepriatinuluĭ a le isbândi s'ar puté.*

Cu cleştele, jeratecul să ţie, şi cu mâna altuĭa şérpele din bortă să scóţă.

Rar mincĭunos nelăudăros şi maĭ rar falnicul taĭnic se află.

Precum curvarul după stîmpĕrarea pofteĭ, în focul caĭaliĭ arde, aşa netaĭnicul după slobodirea cuvîntuluĭ, în prepusul descoperireĭ se chinuĭasce.

De cel fără folos puţină grijă se pórtă.

19585 *Ocara descoperită, cu peliţa Arapuluĭ asemenea este, care a se înălbi nicĭ cum nu scie.*

Primejdia cât de grea, însă pre mâne viitóre, de cât cea cât de ĭuşóră, însă de naintea ochilor stătătóre, maĭ ĭuşóră se pare.

Punctul vremiĭ trebuitóre la a lucruluĭ isprăvire, ca mĕsură căldurii foculuĭ la vĕrsarea jmalţuluĭ este.

Făcĕtoriĭ rĕuluĭ când mulţĭ într'un gând asupra uniĭ rĕutăţĭ se află, unul pre altul a nu amăgi obicĭuiţĭ sunt, ca nu cumva cu vicleşugul mic, fără-legea mare a isprăvi, din mână să pĭérdă.

Gura, care singură pre sine se laudă, pute.

19590 *În inima neprietinéscă care prepus nu încape? şi gândul vrăjmăşesc ce lucru împotrivă nu scornesce?*

Némul vechĭu şi cel de bună rudă, după a min-

ţiĭ întregĭune, pete şi imăcĭunĭ de ocară noaĕ cu nevoĭa primesce.

Precum multe ḑiŭa descopere, aşa maĭ multe nóptea acopere.

Otravă limbiĭ pre tot tópsecul cât de vrăjmaş a tótă jiganĭa, cât de cumplită, cu multul covîrsésce.

Atuncea numaĭ schimosirea slujbeĭ este lăudată, când, pentru voĭa dreptăţiĭ, voĭa stăpânuluĭ se calcă.

19595 *Precum căldura sóreluĭ din grăunţele putreḑite spicele verḑĭ a odrăsli face, aşa sufletele înţelepte, din împuţita vrăjmăşie, frumos mirositóre a dragostiĭ florĭ a rĕsări prefac.*

Precum nu tóte avute folositóre sunt, aşa nu tóte sciutele vorovite vre un folos aduc.

Adevĕrata dragoste capetelor funiĭ se asamĕnă, ca când unul într'o parte s'ar trage, altul neclătit a rĕmâne nu póte.

Dragostea şi prieteşugul numaĭ cătrĕ un chip, spre multe chipurĭ ură şi vrajmaşie aŭ scornit.

Multe şi în multe chipurĭ sunt săgeţile şi nălucirile nopţilor tăcute, carile prin întunerec âmblă şi vîjiesc, ĭară în lumină lovesc şi rănesc.

19600 *Tîmplărilefericiriĭ, la ceĭ maĭ mulţĭ, obiceile firiĭ a muta, pururea s'aŭ vĕḑut.*

Pofta biruinţiĭ tóte ispitesce şi nevoĭa tóte învaţă, ales în primejdĭa vieţiĭ lipsa sosind.

Tóte în lume de se şi cuprind în hotarĕle sale, ĭară pofta a cinsteĭ maĭ marĭ şi a biruinţiĭ maĭ tarĭ, nicĭ în lat câmpul a tot pămîntul, nicĭ în înalt muntele a tot locul a se opri, saŭ a se destuli póte.

Incepĕturile bune, din inimă bună şi neprepusă isvorĕsc, ĭară amintrilea îndoinţa inimiĭ stând, îndoite, întreite şi în multe nodurĭ împleticite şi căptuşite din rost cuvintele es.

Osteninţa clătiri, sudori pe trup umeḑesce, ïară grijea neîncetată vlaga inimiï topesce.

19605 *Corbul puiĭ albĭ îşĭ scóte, ïară firea în negrimea lor îĭ întórce.*

Rĕmân fiinţele precum aŭ început, de s'ar şi tîmplările în tóte cĭasurile schimba.

Precum chipul frumos şi icóna ghizdavă ochĭul veselesce, pre atâta vicleşugul ascuns şi dragostea schizmuită sufletul întristéză.

Precum bóla ascunsă pre doftori şi pre doftoriĭ batgĭocuresce, aşa vicleşugul şi pre cel ce viclenesce şi pre cel ce se viclenesce la scădere aduce, şi încă maĭ vîrtos pre viclenitor, de cât pre viclenit, spre gróznica rĕsipă pohârnesce, precum şi rĕŭl tăĭnuit pre doftori măgulesce numaĭ, ïară pre cel eĭ supus, întâĭu din sănătate, apoĭ şî din vĭéţă îl isgonesce.

De multe orĭ bóla nenădĕjduită pre léc s'aŭ dat.

19610 *Morţiĭ numaĭ léc între muritori nu s'aŭ aflat, ïară amintrilea vĭéţa stând şi buna socotélă slujind, tuturor tămăduire şi vindicare se nădejduĭésce.*

Ispita până în de triĭ orĭ este a înţelepţilor, ïarăşĭ aceĭaşĭ nepărăsit a ispiti a nebunilor.

Urechea astupată lécu îĭ este, ca cu ce ar fi astupată să se scóţă, ïară căria organul auḑiriĭ este betejit şi de tot surd, nicĭ lécul prea lesne, nicĭ trĕsnetul tunuluĭ, nicĭ buhnetul dobelor spre simţire a o aduce pot.

Fără povaţă la ostrówele ferciţilor a merge părăsesce-te.

Cele din potrivă tot o mĕsură şi tot un numĕr aŭ.

19615 *Obiceĭul învechit este deprindere cu nevoe a a se uĭta.*

Sufletul carile prea lesne din ură în dragoste a se muta scie, acela urméză, ce încă maĭ pre

lesne și din fórte mică pricină, din dragoste în ură a se schimbà să pótă.

Pierderea vremiĭ cinstită este, când întru alegerea priatinilor și pentru nepierderea priatinilor se cheltuiésce.

Din multe pofta sufletuluĭ neclătită ar fi, de n'ar fi simțirile pre din afară iscoditóre și apoĭ îndemnătóre.

Cine, pentru desfrînata poftă, orînduiéla firéscă covîrșesce, acela în focul lăcomiiĭ sale se pedepsesce; a căruia stingere și potolire fórte cu greŭ și maĭ nicĭ cu greŭ se găsesce.

19620 *La cel bolnav sănătatea de mare preț este, pentru care tóte în cumpĕnă puind, maĭ iușóre a fi le socotesce.*

Cine cu lăcomie acul cosĕtoruluĭ înghite, acela cu mare mișelie fierul arătoruluĭ boresce.

Inălțarea înflaților cu mintea, ca penele în aripĭ, iară sfîrșitul lor ca pasĕrea smulsă rĕmâne.

Când puterea sufletuluĭ chiară în privala înțelegereĭ se înfige, atuncea tóte simțirile trupuluĭ din afară amurțesc.

Rĕutatea bóleĭ doftoriĭ o tămăduesc, iară bóla sufletuluĭ lécurile apotecarilor nu scie.

19625 *Tot ce cu mare poftă iubim, acela cu mare lesnire credem.*

La împreunare pofta hirisiă, iară la despărțire voia de împreună trebue.

Viclénul când pe altul în lucru să amăgéscă nu are, atuncea singur pe sine în socotélă se viclenesce și cuvintele, din sîn furându-șĭ, în pungă le pune.

Pre cât de urîciósă este minciuna la urechile drept audítóre, pre atâta primejdiósă este adeverința la audire strîmb ascultătóre.

Precum tóte obrazele unul cu altul nu se asamĕnă, și stelele una cu alta în lumină nu

se potrivesc, aşa de cât viclénul maĭ viclén şi de cât meşterul altul maĭ meşter şi maĭ isteţ se află.

19630 Intâĭu pre tine de bun, apoĭ pre altul de rĕŭ ispitesce.

Sabia zavistiĭ mănunc nu are şi orĭ-cine a-mâna ar apuca-o, nerănit şi nebetejit să rĕmâe nu póte.

Aflătóre de meşterşugurĭ firea în nevoĭ.

Dragoste prea mare şi lĭubovul, carile peste hotar trece, de prea mică pricină marĭ pre-pusurĭ îşi face.

Să nu vie în capul copiluluĭ ce'ĭ menesce maĭcă sa.

19635 Vrăjitoriĭ mincĭunoşĭ şi credĕtoriĭ părerilor nopţiĭ de nu fraţi, ĭară verĭ primarĭ îşĭ sunt; cela din mincĭună adevĕrul, cesta din fantasie chipul a scóte silesce.

A amăgeilor cea maĭ de frunte învĕţătură şi maĭ de trébă schimositură este, ca în inimă pe cacodemonul, ĭară în faţă evdemonul să pórte.

Zavistnicul măhnire îndoită pórtă, una când luĭ ceva rĕŭ, alta când altuĭa ceva bine să nu cumva vie se teme.

Cuvîntul mângâĭos la întristare ca numele doftoruluĭ la zăcare.

Unde îndoinţă, acolo şi nădejdea şi unde nădejdea, acolea şi începĕtura mângâĭariĭ este.

19640 De oĭu grăi oĭu muri, de oĭu tăcé oĭu plesni.

De cât a se face, a se strica maĭ pre lesne este.

A tot muritoriul tot lucrul muritor şi puţin stătător este.

Un copil mititel, cu un beţişor subţirel, o mie de óle şi decĭ de miĭ de sticle a sfărăma póte; ĭară o mie de olarĭ o ólă spartă a cârpi, şi decĭ de miĭ de steclarĭ o steclă frântă a tocmi nu pot.

Un nebun o pĭetricea în fundul măriĭ aruncă, pre care o mie de înţelepţĭ să o scótă vrednicĭ nu sunt.

19645 *Sufletele priatinilor adevĕraţĭ cu puterea simpatiiĭ, care între sine aŭ, unul gândul altuĭa óre-cum nemeresce, şi unul altuĭa proroc se face.*

A tot lucruluĭ sciinţa de cât nesciinţa maĭ bună şi maĭ de folos este.

Întunecarea minţiĭ, de cât a nopţiĭ maĭ grea, şi pĭarderea socoteliĭ de cât a ceĭ maĭ primejdiósă este.

Precum pescele afară din apă cu aer se înécă, aşa pofta peste mĕsură tóte valurile gândurilor asupra-şĭ încarcă.

La inimă dosedită meşterşugul voróviĭ neînvĕţat se află, şi materia cuvîntuluĭ nu se sfîrşesce.

19650 *Rana poftiĭ de cât a fĭeruluĭ maĭ obrîntitóre, şi de pricina cât de mică maĭ burzîluitóre este.*

Cine priasce nepriatinuluĭ, acela nu priasce priatinuluĭ.

Spre porunca stăpânéscă ce vicleşug maĭ mare a fi póte, de cât prieteşug şi frăţie a lega cu nepriatinul cel de mórte.

Nicĭ fiete cuĭ de lucrurĭ aspre şi grele a se apuca se cade, ales când pricina asupritóre lipsesce.

Nevoinţa suferélă cércă, ĭară suferéla tóte rabdă, ĭară răbdarea, cu vreme, maĭ mult isbândesce.

19655 *Rana obrîntindu-se şi patima învechindu-se, a se vindeca cu nevoe va fi.*

Până a nu flămândi hrana a cerca a socolanilor, ĭară flămând pe la uşile altora a se împrumuta, a leneşilor lucru este.

De mórte nu te teme şi de vĭéţă nu fiĭ cu grijă.

Precum atocmirea mădularelor la frumuseţea

trupuluĭ, aşa atocmirea sfaturilor la podóba înţelepcĭuniĭ slujesce.

Ce este după părete ochĭul muritor a vidé, şi ce se va nasce mâne sufletul în muritor, a cunósce nu póte.

19660 *Tot cuvîntul ascultat, tot sfatul de întrebat şi tot prepusul de chibzuită socotélă, cercat şi scuturat trebue.*

Precum dulăiĭ fricoşĭ de frunza clătită latră, şi coteiĭ mincĭunoşĭ de pe urma şórecelui ca după a epureluĭ cehnesc, aşa ĭuşorul la minte de tóte se teme şi pentru adevĕr mincĭuna pre lesne crede.

Bucăţéoa aluatuluĭ la tótă covaţa destul este, şi din scânteia mică, mare pojar a se aţîta póte.

Celea ce norocul nu slobóde, nevoinţa batgĭocuresc.

Ce cu rĕŭ a isprăvi n'am putut, cu bine a isprăvi să ispitim.

19665 *Ceĭ ce a păciĭ aşeḑĕtorĭ sunt, pentru ca cele cu cuviinţă şi spre împăcarea inimilor sunt să aşeḑe şi mincĭunĭ a grăi sloboḑenie aŭ, ca capetele ridicând şi înălţând, mijlócele a ţiné să pótă.*

Minciuna după voe, de cât adevĕrul împotrivă, la ceĭ stăpânitorĭ maĭ mare încăpere are.

La noĭ doftorĭ sunt, cariĭ darurĭ bune vĕḑênd, bóla pĕcatelor cât de grea a tămădui pot.

Pre nepriatin a'l birui numaĭ voĭa nóstră ciércă; ĭară tot felul de meşterşugurĭ şi de vicleşugurĭ a face, pravila loculuĭ nostru slobóde.

Cu mortul de cât cu viul gĭudecată a avé maĭ lesne, şi de pĕcatul nevĕḑut de cât de nepriatinul vĕḑut a te curăţi, maĭ pre ĭuşor este.

19670 *Pĭetriĭ rotunde din vîrful dĭaluluĭ puţină urnire îĭ trebue.*

Maĭ bine este într'o ḑi de o mie de orĭ a muri, de cât ochĭul cel ce tóte într'ascuns vede, odată a amăgi.

Cu îndrăsnélă grăind şi pentru cuviinţa dreptăţiĭ pomenind, înţelepţiĭ cuvintele îndesite a suferi, obicĭuiţĭ sunt.

Cine adevĕrat ĭubesce, gândurĭ de negândit gândesce şi prepusurĭ de neprepus prepune.

Maĭ bine fără purtarea duhuluĭ, de cât cu purtarea ocăreĭ, a fi socotesce.

19675 *Zavistniciĭ pentru rĕul altora, de cât de binele sĕŭ, maĭ mult se bucură.*

Mincĭunoşiĭ în voróvele tocmite se desvelesc, ĭară la întrebările fără veste, ca bezmeticiĭ se uluesc.

Mincĭunosul tatal mincĭuniĭ, şi mincĭuna fata mincĭunosuluĭ este.

De cât rana dragostelor, şi de cât bóla ĭubostelor, maĭ primejdĭósă nicĭ ţiruliciĭ aŭ vĕḑut, nicĭ doftoriĭ aŭ auḑit.

In statul acesta a vĭeţiĭ, de dragoste pătimitórė, mórtea de cât vĭéţa maĭ poftită este.

19680 *Inţelepţiĭ întâĭŭ nevoĭa, apoĭ tréba caută.*

Ochiĭ dragostelor nu ce este, ce precum ĭĭ plac vĕḑ.

Cu priatinul adevĕrat şi de credinţă, vrednic cineva împreunare şi voróvă trebuitóre a avé, între cele de frunte fericirĭ se numĕră.

Cel ce la tot cuvîntul necreḑĕtor, şi la tot gĭurămîntul prepuitor se arată, acela de călcarea a tot gĭurămîntul pururea gata este.

Pre cât sciinţa bună în tulburare mangăĭare, pre atâta sciinţa rea în lineşte tulburare aduce.

19685 *Vicleşugul înţeleptuluĭ, cu multul maĭ cumplit este de cât a nebunuluĭ.*

Firea de cât deprinderea maĭ veche este, şi tot-dé-una clevetele rele strică obiceele bune.

Inţeleptul maĭ mult de cele împotrivă de cât de cele după voe chitesce.

Cu paza bună din primejdia rea póte să scape.
Pescarii rĕutăţii, undiţile vicleşugului spre vînarea şi mórtea binelui, din faţă până în fundul mării necunoscinţii aruncă.
19690 *Pentru îndelungare vremii, pricinele poftorite, pre o parte micropsihie, iară pre alta apsifisie arată, carile priatinului rĕcélă, iară nepriatinului fierbinţélă scornesc.*
Pronia dumnedeĭéscă calcă socotéla muritoréscă.
Sângele, carile este să cură, în vine a rĕmâne cu anevoe este.
Tremurătóre este inima celuia, carile pentru priatinul sĕu cât pentru sine se îngrijlivesce.
De multe ori sufletul sĕmĕluitor, cuvinte de cât vrăjile Pithiii mai nemeritóre isbucnesce.
19695 *Toţi viclenii în rĕutate grijlivi, iară în bunătate trândavi sunt.*
In curata casă sufletului, painjina minciunii a se prinde loc nu are.
Voia slobodă este o împĕrăţie mare, în care nici drépta socotélă, nici strîmba asuprélă, biruinţă a avé póte.
De pre unghe leul cu toţii cunosc, iară după cuvînt, inima înţelepţii numai a iscodi pot.
Voia dumnedeĭéscă, de cât porunca stăpânescă, cu multul mai straşnică a fi trebue să cunóscem.
19700 *In trii chipuri şi ca cum prin trii porţi în luntrul palaturilor cunoscinţei lucrurilor a intra putem, prin pildele celor trecute, prin deprinderea cestor de acmu, şi prin bună socotéla celor viitóre.*
Fantazia la proşti, cele vĕdute numai a închipui póte.
Norocul şi pre porcar şi pre olar tot cu o orbime caută.
La stăpânire toţi vrednici se socotesc, iară la supunere nici unul de bună voe primesce.

Sara ghigar, diminéța spatar.

19705 *Celea ce norocul face, nicĭ mintea nicĭ socotéla a desface póte.*

Oul ciórăĭ de pieptul păunuluĭ o mie de anĭ de s'ar cloci, din găóce tot de cióră, ĭară nu de păun, puĭu va eşi.

Stăpânul noŭ după pizma veche a isbândi, spurcat lucru este.

Isvodul noroculuĭ ochĭul muritoruluĭ vre odată a'l ceti nu póte?

Rĕul pentru ḑiua rea se păzesce, ĭară bunul, ca metalul în foc, cu nevoile se lămuresce.

19710 *Din multe chipurile primejdiĭ cea maĭ mică şi maĭ uşóră, a alege lucru înțelepțesc este.*

In nevoĭ fapta pe făcĕtor óre-cum peste cunoscință cunoscêndu-l, ca fiul către părinte, de apasul ce are se jeluĭésce.

La vreme de trebuință, cu cuvîntul bine a se sluji şi tare a se nevoi lucrul înțelepților este.

Pre cât primejdia s'ar socoti maĭ mare, pre atâta sfîrşitul se nădejduĭésce maĭ tare.

Cu bună samă atuncea se cade cuĭ-va a se întrista, când prin a sa trufie şi nebăgare în samă singur sie scădere şi nevoe îşĭ aduce.

19715 *Nicĭ asupra vîntuluĭ vetrelele a întinde, nicĭ în mijlocul furtuniĭ cârma fără nădejde a părăsi trebue, că acésta a fricosuluĭ, ĭară ceĭa a nebunuluĭ lucru este.*

La cel ce scie suferi, totă vremea scurtă este.

Piétra din zidire cu vreme ĭară la zidire se pune.

De multe orĭ nóptea fată şi ḑiua ține în brațe.

La ceĭ ce binele a rĕsplăti nu sciŭ, din pomenire întâĭu ruşine, ĭară din ruşine mânie se scornesce.

19720 *Sula de aur, zidurile pătrunde.*

Cu o falcă în cer şi cu alta în pămînt.

Rĕiĭ rĕutăților lor lumea părtaş şi cu toțiĭ tovarăşĭ a fi se nevoesc.

Verĭ în lucrurĭ grele, verĭ în lucrurĭ ĭuşóre, cumpĕna dreptăţiĭ tot va birui.

Rĕutatea stătătóre şi minciuna piciόre n'are.

19725 *Haĭna vicleşuguluĭ curînd se vechesce şi în tóte părţile destrămându-se, ruşinea i se desgolesce?*

Viclĕnuluĭ inima sa destul drac, şi sufletul sĕŭ de prisosit dĭavol este.

Diavolul sărăciiĭ şi cacodemonul robiiĭ acesta a gândi, a grăi şi a începe m'aŭ învĕţat şi spre tot rĕul a ispiti m'aŭ îndemnat.

Ce chĭară a viclĕnuluĭ hirisie este, că vicleşugul, vrednicie, şi rĕutatea bunătate să ţie.

Maĭ bine este să pĭară unul pentru tot norodul.

19730 *Vicleşugul pentru nepriatin, ĭară slujba pentru priatin sciŭ şi cât nu sciŭ a mĕ învĕţa nevoesc.*

Pentru pĕrul priatinuluĭ capul nepriatinuluĭ a smulge, vrednicia priatinuluĭ este.

Norocul de multe orĭ cu un ochĭu rîde, cu altul plânge, cu o mână trage, ĭar cu alta împinge.

Şi dobitocul în grópa care odată cade, altă dată pre acolea trecĕnd, pe departe o ocolesce.

Pre aur focul, ĭară pre priatin primejdĭa ispitesce; şi după hotărîrea filosofască, adecă un suflet în douĕ trupurĭ a fi, de-abĭa unul cine-va şi maĭ nicĭ unul să nu fie aflat.

19735 *Este prieteşugul între muritorĭ prea de minunat, de vreme ce cu chipul, carile maĭ de nainte nicĭ cunoscinţă, nicĭ de dînsul vre o sciinţă aŭ avut, pre acela din strĕin al sĕŭ şi hiriş îl face, în scurt, alt el într'altul, şi alt altul în sine este, trăĭesce şi vĭeţuĭesce.*

Precum copacĭul fără ródă altă nu face, fără numaĭ foc, aşa prieteşugul, fără cele sie următóre, alta nu face, fără numaĭ colăchiĭ şi linguşiturĭ.

Rĕutatea de tot desfrînată, de cât pĭetra din cer aruncată, maĭ repede este.

In primejdiile mari şi fortunele adese, cât de puţină rĕsuflare, ceĭ pătimaşĭ multă şi mare linişte a le fi socotesc.

Din inimă rea, rĕŭ gând purcede.

19740 *Apa dórme, ĭară nepriatinul nu dórme.*

Iscóda şi nepriatinul de casă cu glavatina cântaruluĭ se asémĕnă, carile, cu mică micşorimea luĭ, marĭ maminĭ de la pământ în sus aruncă.

Slugiĭ adevĕrate mórtea pedepsită în slujba stăpânu'ĭ, de cât vĭéţa fericită de la nepriatin pricinită, maĭ fericită'ĭ este.

Picătură adese căḑută, pĭétra, ĭară sicofandia adese făcută, inima despică.

Vicleşugul când în gând intră, ca şórecele ţiţîĭesce, ĭară când se descopere ca leul răcnesce.

19745 *Icóna bozuluĭ şi vrajea vrăjitoruluĭ, precum la ceĭ înţelepţĭ tot o ocară, aşa la ceĭ nebunĭ tot o cinste are.*

De multe orĭ răbdarea, de fĭerul suferelĭĭ vasul legându-şĭ, pre cele nepărăsite valurile fortuniĭ încălecând, biruĭésce.

Vremea, dascălul şi învăţătorul tuturor este.

Scăpatul la minciunĭ şi lacomul la gĭuruinţe, maĭ pre lesne inima îşĭ daŭ.

Lacomul a se milostivi n'aŭ învĕţat; şi de-aŭ şi învĕţat până a nu învĕţa, aŭ şi uĭtat.

19750 *Atâta nesăţiósă pofta cinsteĭ, pre ceĭ ce o doresc, orbesce, cât pentru rîsul unu-ĭ cias de astăḑĭ, plânsul unuĭ an ce vine nu socotesce.*

Voĭa rea din dreptate, mângăiarea în curăţenia inimiĭ pune, ĭară întristarea, din strîmbătate frica rĕsplătiriĭ înainte aduce.

De multe orĭ în locul celuĭ nădejduit şi aşteptat sfîrşit, cel nenădejduit şi neaşteptat o vini póte.

Intre muritoriĭ maĭ cinsteşă şi maĭ adevĕrată laudă a se agonisi nu póte, de cât carea cu folosul a tótă publică s'aŭ câştigat.

De multe orĭ, unde cuvîntul a isprăvi nu póte, isprăvesce bĕţul.

19755 *Spre vînt a ştĭupĭ şi pĭétră la dél a pohîrni, aevea lucru nebunesc este.*

Nu orbul, ce cel cu ochĭ gĭudecă de văpsele.

De cât prieteşugul cu prepus şi ascuns, neprieteşugul la ivală maĭ de folos este; căcĭ vrajba la ivală fiind, paza şi strajea despre vrăjmaşĭ maĭ tréză şi maĭ deşteptată stă.

Odată şi de doaĕ orĭ într'o materie a greşi a muritorilor, ĭară nepărăsit în mijlocul netrezviriĭ şi a neîndreptăriĭ a remânea, a celor fără crierĭ lucru este.

A faptelor rele începĕtură, spre rĕŭ sfîrşit plécă, şi tesla, care lovind nu tocmesce, adevĕrat ce aŭ fost tocmit rĕsipesce.

19760 *Obrîntéla rănii de pre marginĭ se cunósce.*

Socotéla de acasă cu cea din tîrg netocmindu-se.

Nicĭ cel firesc lucrător ostenéla simte, nicĭ materia lipsesce, nicĭ formeĭ după a sa orînduĭală, firesce împĭedecare, saŭ de tot ştergere a se da póte.

Córma la corabĭe, sabala la cal, socotéla la înţelegătorĭ, sinonime sunt.

Precum socotéla rea la cel rĕŭ, aşa cea bună la cel bun, sfîrşit fără greş duce.

19765 *Ochĭul mândriiĭ pe leŭ şórece vĕḑĕnd, maĭ pre urmă pe şórece leŭ simte.*

Vĕḑênd şi cunoscênd cele maĭ bune, cele maĭ rele, se urméză.

Adevĕrul, de şi târḑiŭ, însă îndeşert şi nedosedit a rĕmâné nu póte.

Aţa dragosteĭ de cuţitul zavistiiĭ netăĭată, şi legătura rudeniiĭ de suvacul sicofandiiĭ nedeslegată, prin multa vreme a răbda, n'aŭ putut.

Cel într'una ispitit, acela şi în multe ispitit se crede.

Tot împotrivnicul pagubă nepriatinuluĭ dobândă, şi tótă scăderea luĭ, adăogarea să socotesce.

19770 Dulăiĭ pentru fărâmuşurĭ şi cĭolane, precum prieteşugul a strica şi tóte de-bine-facerile într'un cias obicĭuiţĭ sunt.

Maĭ mult lucrurile împotrivă tîmplătóre socotite, rĕŭ a nu se tîmpla socotéla bună se face.

De multe orĭ pre durerea mare, alta maĭ mare o tămăduĭesce, şi ce mehlemul nu vindică, vindică fĭerul, şi ce fĭerul nu tămăduĭésce, cu maĭ mare usturime tămăduĭésce focul.

Dreptăţiĭ dreptatea a nu face, peste putinţă este.

Inima, la tot binele plecată, nu cu anevoe la numele păciĭ s'aŭ plecat.

19775 Un dram a dreptăţiĭ miĭ de miĭ de cântare a strîmbătăţiĭ a ridica póte.

Ertăcĭunea, greşala, ĭar pacea, vrajba maĭ denainte ridică.

Prieteşugul a moşteni a înţelepţilor, ĭară vrajba părintéscă în fiĭ a cerca, a nebunilor lucru este.

Tiraniĭ cele ce dîntâĭaşĭ dată după nesăţĭósa voĭa lor, cu rĕutate a plini nu pot, de a doa óră vreme aflând, maĭ cu asupra a plini obicĭuiţĭ sunt.

Capul în póle luându-şĭ.

19780 Tot tiranul precum pentru priatin, aşa pentru nepriatin, tot cu un suflet se pórtă.

Arĕtarea neprieteşuguluĭ fără folos, corăbĭarilor se asamĕna, cariĭ în vremea fortuniĭ chivernisala corăbiiĭ lăsând, căcĭ din liman aŭ eşit, uniĭ pre alţiĭ vina aruncă, şi pre sine a vremilor cunoscĕtorĭ, ĭar pre alţiĭ necunoscĕtorĭ arată.

Unde norocul pizmuĭésce, tótă socotéla bună se smintesce.

Dreptele gĭurămînturĭ a ţine a evseviiĭ, ĭară de cele strîmbe a se ţine a disidemoniiĭ faptă este.

Cele ce se ĭubesc şi pre lesne se cred şi maĭ tare se nădejduesc.

19785 *Podóba şi chizmirea minciuniĭ în chitéla scornită şi în voróva tocmită stă, ĭar fiinţa adevĕruluĭ în singurile lucrurĭ, precum este, singură se adeveresce.*

Între gâlcevitĭ pricea pentru dreptate şi pentru strîmbătate de-ar lipsi, cu adevĕrat în lume nicĭ gâlcéva nicĭ gâlcevitorĭ ar fi.

Sórele cu degetul a se astupa a nevoi.

Spre biruinţa nepriatinuluĭ, organul de sfânt şi de spurcat nu se cércă.

Cine cu aripile noroculuĭ a sbura i se pare, când în pĭétra stăruĭaliĭ a se sprijeni va, atuncea precum nicĭ picióre neclătite să nu fie avênd cunósce.

19790 *Cuvîntul adevĕruluĭ, de multe orĭ şi peste simţire inimile domolind, urechile spre ascultare plécă.*

Mărturia hirisiĭ şi ascunseĭ sciinţe, de cât tóte dovedile maĭ doveditóre este.

In strîmtorĭ lăţimea prieteşuguluĭ se agonisesce, ĭară în lăţime, strîmtórea neprietiniĭ se gătesce.

Pre cela ce-l muşcă şerpele, şi de şopîrlă se feresce.

Glasul cuculuĭ din glasul pupăziĭ nedeosebind.

19795 *Ipocrisia dreptăţiĭ la némul vrăjitorilor fórte obicĭuită este.*

Când cine-va adevĕruluĭ a se înduplecà nu va, încurcătura mincĭunilor nu cu lesne de deslegat se înnódă.

Ca cĭuperca din gunoĭu.

Saŭ fericirea pe cap, saŭ corbul pe stîrv să i se pue, aştepta.

Avem noĭ ac de cojocul lor.

19800 *Gĭuruinţa prea pre lesne şi nesocotită maĭ multă îndoinţă aduce, de cât credinţă.*

Precum dreptatea în vecĭ astupată, aşa vicle-

șugul până mai pre urmă fără plată să rĕmâe nu póte.

Cu vreme celea ce din singure faptele rele ochiul dreptăţiĭ isbândesce şi rĕsplătesce, nicĭ voĭa împotrivnică, nicĭ mâna vrăjmăşască maĭ cu asupra afla póte.

Cine spune minciuna, întâiu obrazul îşĭ ruşinéză, ĭară maĭ pre urmă sufletul îşĭ ucide.

Ce aŭ semĕnat, aceĭa să secere şi ce s'aŭ aşternut pre aceĭa să se culce.

19805 De cât un muritor degetul în apă a'şĭ băga, cel nemuritor tótă umeḑéla măriĭ în clipala ochiuluĭ a usca maĭ pre lesne este.

Frica maĭ pe de asupra şi dragostea deplin, din rădăcinĭ óre-cum despărţite eşind, la acelaş vîrv a evlavieĭ agĭung.

Códa lacomiiĭ, de scaĭul făţărniciiĭ nescurcată şi curată a fi, lucru peste putinţă este.

Pizma şi neînduplecarea într'acĭasta se doesĕbesc, că pizma merge înainte, ĭară neînduplecarea urméză.

Cine nu va să frămînte, tótă ḑiua cerne.

19810 Tot dobitocul un muget ce scie firesce îl face, ĭară dobitocul înţelegĕtor, înţelegerea pĭerḑênd saŭ tusă, saŭ gemere, saŭ alt chip de glas scornesce.

Ce suspinul cu lăcremile la ceĭ în douĕ picióre, şi fără pene, (adecă la dobitócele platonicescĭ), aceia scânceture şi schilălăitura la dulăĭ este.

Când suflă stăpânul, atuncea rĕsuflă stăpânitul, şi în cuvintele slugiĭ, duhul domnuluĭ lucréză.

Pasirile rumpĕtóre, când carne prόspete a câştiga nu pot, prin stîrvurĭ şi prin împuţiciunĭ fómea a'şĭ domoli obicĭuite sunt.

Norocul plecare, ĭară nu asprime primesce.

19815 Trestia, după vînt plecându-se, se îndoĭesce şi ĭarăşĭ se scólă, ĭară bradul, împotrivă puindu-se, din rădăcină se prăvălesce, cu a căruĭa

rĕsturnare cele de prin pregĭur mlădiţe şi smicele stropindu-se, cu pămîntul se amestecă.

Maĭ pre lesne este vîntuluĭ o mie de odgóne a rumpe şi o mie de fĭare a smulge, de cât sufletuluĭ cinsteĭ purtător din cuvîntul dat a se întórce.

Mincĭuna adese grăită şi adevĕrul grăit, în mincĭună îl preface.

Finele socotelĭĭ maĭ mult de cât ce vremea poftesce întindĕndu-se şi destindĕndu-se, din socotélă socotélă nasce, şi din cuvînt cuvînt isbucnesce, şi aşa cele vechĭ trecĕnd, altele noaĕ ca în rótă se întorc.

Apa în piuă bătută.

19820 *Vrajba neprietiniiĭ ca pĭétra cu var lucrată, până patru-ḑecĭ de anĭ tot fĭarbe.*

Pricina cunoscută fiind, orĭ-cât de aspră ar fi, vre-un léc spre neteḑirea eĭ să nu se afle nu póte.

Uceniciĭ epithimiiĭ subt dascalul pleonexiiĭ, se supun.

Tótă pofta bună, cu binele cătrĕ altul a se obşti poftesce.

Voile de bine voitóre, din cuvînt încep şi fără zabavă în faptă sfîrşesc.

19825 *Prieteşugul adevĕrat este de bună voĭa închisórea sufletuluĭ în trupul strĕin, şi pătimirile strĕine ca pre ale sale a le suferi.*

Pomenirea asuprelelor înnoesc şi ijdăresc neprietenia.

Ce s'aŭ tîmplat odată, se póte tîmpla şi de altă dată.

Vîntul rĕutăţiĭ şi a vicleşuguluĭ atâta de subţire este, cât nu numaĭ prin găuricea urechiĭ desţupată ce şi prin inima, subt lacata socotelĭĭ încuĭată, a rĕsbate póte.

Paguba avuţiiĭ la muritorĭ din rădăcina sufletuluĭ a fi se socotesce, pentru aceia, precum

averea din suflet să fie, se ḑice, şi la ceĭ maĭ mulţĭ aşa se crede.

19830 *Gĭuruinţele cuvintelor fără plinéla lucrurilor ca oaĕle fără plod şi ca seminţele fără ródă sunt.*

Leneşul maĭ mult alérgă şi scumpul maĭ mult păgubesce.

Ritoriĭ maĭ multă materie de ḑis, de cât în lauda păciĭ şi în hula vrajbiĭ a afla nu pot.

Cine a sa cinste nu păzesce, a celor cerescĭ de-abĭa va cunósce.

19834 *Cămila córne cercând s'aŭ pĭerdut şi urechile.*

FINELE VOLUMULUĬ AL ŞÉPTELEA

GLOSAR

Necesitățĭ tipografice ne-permițênd ca să se măréscă peste mĕsură acest volum, cititorul va găsi în glosarul general, al întregeĭ lucrărĭ, la finele volumuluĭ IX, și cuvintele din glosarele speciale carĭ trebuĭaŭ să complecteze volumul de față.

ERRATA [1]

Pag.	17,	prov.	**15346**,	**Inchine** în loc de *închină*.
„	42,	linia	18,	a se adaogă: 2⁰ Ca să arĕte că nu'ĭ pasă de supĕrare cuĭ-va.
„	77,	„	14,	după 52 a se adaogă: 1889, p. 11.
„	77,	„	24,	după **Valentinĭanu** a se adaogă, p. 30.
„	77,	„	29,	a se adaogă: Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 106, c. *Gura-Rîuluĭ*, *Ungaria*.
„	78,	„	22,	*Caiphe* în loc de *Caıphe*.
„	86,	„	15,	a se adaogă: 2⁰ nu se satură de folóse, de câştiguĭ.
„	121,	„	34,	ale preotuluĭ în loc de preotulu.
„	147,	prov	**15744**,	**prooroc** în loc de **prooorc**.
„	218,	„	**15927**,	**Vlădică** în loc de **Vladică**
„	243,	linia	16,	la finele linieĭ a se adaogă: maĭ de obiceĭu însemnéză un gust fistichiu.
„	262,	„	16,	*Laudă-te* în loc de *Laudate*.
„	266,	prov.	**16109**,	**Ca** în loc de **Ce**.
„	295,	linia	2,	*cuminţĭ* în loc de *cu minţĭ*.
„	300,	prov.	**16237**,	**Dăĭ** în loc de **Daĭ**.
„	387,	linia	24,	a se suprima semnul △.
„	477,	prov.	**16938**,	**Voĭnicul** în loc de **Voĭnicul**.
„	505,	linia	28,	*Lucrul bun nu se* în loc de *Lucrul bun se*.
„	513,	prov.	**17100**,	**dăĭ** în loc de **daĭ**
„	514,	„	**17102**,	**cântăresce** în loc de **cântăreşte**.
„	547,	„	**17227**,	**De** în loc de **Ce**.
„	552,	„	**17247**,	**locul** în loc de **locu**.
„	554,	„	**17256**,	**silă** în loc de **şilă**.
„	564,	„	**17284**,	**muncesce** în loc de **munceşte**.
„	570,	linia	26,	*Ş'a* în loc de *S'a*
„	627,	„	8,	a se adaogă la fine [2]).
„	627,	„	12,	[3]) în loc de [2]).
„	627,	„	26,	între 26 şi 27 a se intercala: [2]) Greşesce şi preotul pe altar
„	627,	„	27,	[3]) în loc de [2])
„	643,	„	7,	*Lénea* în loc de *Lenea*.

[1]) Aceaşĭ observaţie ca la cele-l-alte volume.

Pag. 649, prov. 17606, **lăsat** în loc de **lasat**
„ 659, „ 17651, **puterea** în loc de **putere**
„ 707, „ 17832, **două** în loc de **două.**
„ 708, „ 17836, **nu o** în loc de **nuo**
„ 725, „ 17913, **Nicĭ** în loc de **N cĭ**
„ 728, „ 17927, **vina** în loc de **vină.**
„ 730, linia 4, *dă* în loc de *da.*
„ 766, prov. 18161, **greşesce** în loc de **greşescc.**
„ 766, „ 18167, **multe** în loc de **mult**
„ 776, „ 18232, **aĭbă** în loc de **aĭba.**
„ 799, „ 18392, **vechesce** în loc de **vechéşce.**
„ 828, „ 18590, **rĕŭ** în loc de **bun**
„ 848, „ 18736, **să** în loc de **sa.**
„ 858, „ 18807, **apă** în loc de **apa.**
„ 864, „ 18847, **Ţĭ-oĭu** în loc de **Ţ-oĭu**
„ 871, linia 11, **Muste** în loc de **Costin.**
„ 880, prov. 19006, **să** în loc de **sĕ.**

SCARA